శ్రీరస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

ఆచార్యరత్నహారము.

ఈస్వరూపప్రబంధము

వంగీపురము సీతారామాచార్యకవిచే

సాంప్రదాయికముగ ప్రకటితంబయినది.

మొదటికూర్పు 500

రాజమహేంద్రవరము.

ఉలవల్లి వేంకట కృష్ణమాచార్యులు ప్రకటన.

శ్రీ వాణీవిలాసముద్రాక్షరశాల.

1909

రాయల్] వెల రు 2—8—0 [౦...

శ్రీ ర స్తు.

విశిష్టాద్వైత సాంప్రదాయ ప్రబోధక గ్రంథములును, ఆళ్వారాదిసూరి చరిత్రప్రబంధంబులును దెలుంగుభాషలో నరుదు. రెంటిని బోధించునాచార్యసూక్తిముక్తావళి యను ప్రబంధంబుమాత్ర ముండెనది. అదియుఁ బునర్ముద్రితముగాక గ్రంథము తెచ్చుటకు దొరకకుండుటచే దాని వెల్లడిపునర్ముద్రితము గావించు మతూహలంబు నామనంబున నంకురించి యుండలను బ్రయత్నంబు సలుపఁబూన మదీయబాంధవులు ప్రసంగవశంబున ఆచార్యరత్నహారమునందలి కొన్ని పద్యంబులు వచించుటగని వారివలననిట్టిద మతి యొకప్రబంధ మాచార్యసూక్తిముక్తావళివలె కేవలసీసపద్యాత్మకము గాక వివిధపద్యగద్యాత్మకంబయి యుండుట యెఱింగి దానిసంపాదింపఁ బలువిధములఁ బాటుబడఁ దొడంగితి. అయిన నాప్రయత్నంబు చాలకాలమువరకు సఫలము కాదయ్యె. మామక బాంధవుల నేకులవద్ద నీప్రబంధము తాళపత్రకోశరూపంబున నుండియు వారిలో నొకరును "పుస్తకం వనితా విత్తం పరహస్తం గతం గత" మటంచు నీఁజాలరైరి. అనేకవిధంబుల వారివేఁడికొనియుఁ బ్రయోజనంబులేమి నూరకుండ నీగ్రంథకర్తకు మునిమనుమం డగు వేంకటాచార్యుండు తానే ముద్రింపించెద నని దానినంతయుఁ గాగితపుపుస్తకముపయి వ్రాయించ పూనఁగి రామానుజప్రభ యైనం బూర్తిసేయలేక కొన్నిమాసములకు బద్ధకించెను.

ఆ వేంకటాచార్యుండు శరీరాస్వస్థత ప్రబలి యొకసంవత్సరానంతరంబ నాచేఁ బ్రార్థితుండయి రామానుజప్రభమాత్రమే యుంచిన తాటాకులవిడిసంపుటంబును దాన దవరలో లిఖియింపఁజేసిన కాగితపు పుస్తకమును నాకొసంగిన నేనానంద పరవశుండనయి బహువిధంబుల నాతనిం బ్రస్తుతించి యాకోశంబులు పరిశీలించి కాగితపు పుస్తకము వ్యాకరణ యుక్తంబుగ నుండమి నామనంబునకు సంతుష్టిలేక నేనదియంతయుమరల మంచిప్రతిగా వ్రాయఁదొరకొని నాలుగుమాసంబులకు రామానుజప్రభ ముగియించితి. ఇంతలో వేంకటాచార్యుండు నాయుద్యమంబునకు సంతసించుచు భగవదాజ్ఞఁ బరమపదంబునకుఁ జనియె.

పిమ్మట రమారమి సంవత్సరంబున కయ్యాచార్యుని భావుకుండు మరిగంటి కృష్ణమాచార్యులవారు విచ్చేసినపుడు తద్వృత్తాంతంబు పరిశీలించుచుఁ దాళపత్రకోశంబు లన్నియుఁ జెదలపాలగుట చూచి వాటినన్నిటిం గోతిపాలు వేయుచుండ వారితో మగుడ నేను పూర్వప్రకారంబవిజ్ఞాపించుకొన వారును తమపురుషులచేఁ దూటులు పడిన తాళపత్రకోశ మొకటి యొసంగిరి. పెన్నిధిఁ గన్నపేద చందంబున నది దొరకిన

మాత్రమునకే సంతసించుచు నేనది శిరంబునఁ దాల్చి మదీయయుద్యమంబు కొనసాగింప బూనితి. అందలి కొన్ని భాగంబులు విచ్ఛిన్నంబు లగుట నాకొలఁదిపాటి బుద్ధిప్రవేశా టంబు పూర్తిసేయుచు నొకసంవత్సరంబునకు మిగతసంస్కృతమంతయుఁ బరిపూర్తిగావించితి.

ఈప్రబంధము వంతయు పాదశాఖంబుగా రెండుమూడు సారులుజదివి యంత శ్రీపూర్వమే యాచార్యమూర్తియుక్తాన్వితి వంతయు తెలింగియు మరలదానిం బఠించి రెంటిలో నియ్యాచార్యరత్నహారంబ స్వరూపసాంప్రదాయాది రహస్యంబులు పెక్కులు తేటతెల్లముగ విశేషించి యుండుటఁ గని దీనికి యవ్యాప్తింపఁ బూని యాశేకముద్రాయంత్రముల కెగియూటాడి తుదకేలుట కరనందిక తక్కువ కాకుండుట తెలిసిన్వయముగ ప్రత్యేకమిందుకయి యొకయచ్చుకూటంబు సంపాదించి ముద్రింపించితిని.

కాలక్షేపార్థం బయ్యర్యాదల శిథిలంబగుటచేత నాటినయొంప కొంతపాటుపడితిని, నగరమచ్చయిన తమవారి నప్పద్యావృత్తుండు మంగిపూడి వేంకటరాఘవాచార్యులు తమకాలం బొసంగినను, త్వరలోనచ్చు పొంతము సేయవలెనను తొందరచే నచ్చుటచ్చుటదోషంబు లుండియుండును. ప్రమాదవశంబున నాదృష్టికిఁ దొలఁగిచనిన స్ఖాలిత్యంబులేమైనను న్న చోఁ జదువరులు దయవలచి మాకుఁ దెలిపినచో వానిని పునర్ముద్రణమున సవరించుకొనెదమని యిందుమూలమున మాచదువరులను వేడుకొనుచున్నారము.

రాజమహేంద్రవరము.
25—7—1909.

చిలకమర్తి వేంకట కృష్ణమాచార్యులు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ఆచార్యరత్నహారము

రామానుజచరిత్ర.

ప్రథమతరంగము.

—:o:—

శా. శ్రీకమలానిరంతరవిశిష్టకృపాకలితార్త్రసిద్ధతో
ద్రేకసుఖార్థతత్త్వదయవేంకటదాసనమ్రగపత్కృపా
శ్రీకుఁడు దివ్యకేశవపురిం దగుకేశవదేవుఁ డెప్పు డ
స్తోకనమస్తవైభవవిశోభితుఁడై విలసిల్లుఁగావుతన్.

మ. సిరికెక్కు ఘనమరంబునన్ మెఱయుమా శ్రీకేశవస్వామికిం
బరుపై మామకదృష్టిగోచరవిలసత్ప్రాంతు కాంతి స్ఫురం
తరమున్ రాజిలు కేశమూర్తి కుమతిధ్వాంతంబు బాపంగఁ గస్తూ
దయుఁడై రాజిలుఁగాత కేశవపురిం దాసుల్ ప్రకీర్తింపఁగన్.

మ. గరుడస్రగ్నాంతవక్త్రవార్ధులు రంగద్బిందువుల్ ధర
ఖరరక్షారయమూర్తరక్షకునిపై గ్రాహ్యోక్తము క్షేత్రిం
గరిమన్ శ్రీమన్నిగమాంతము దిసగు తాత్పర్యం బెప్పుడున్ సంతతం
బనుసంపత్తి నపాయరూపము ... రూపం గావుతన్

ఉ. వైష్ణవమార్గము న్వెల్ల గురుపంక్తి ప్రయోదశవాక్యపద్ధతిన్
విష్ణుపదార్థ ... విస్తృతిఁ బ్రీతిఁ బఠింప విష్ణుకే
ళిస్థలు విత్యసూరు ... దగుసర్వసాక్షువ
... వైష్ణవనాథ ... ప్రబలకారుఁ ... గావుతన్.

జ్వాలల్ పెక్కులు దిక్కుల బొలయ దుష్టచ్ఛేదనం బెప్పుడున్
శ్రీలక్ష్మీశమనోనుకూలముగ [illegible]సిం జేయుమం దద్భుజా
గ్రాలంబౌ గారవి శేష మైత్రిని ముచ్చక్రావ్యయుధం బుగ్రదు
ర్జ్వాలాపాయముం దక్షిణ కేశవపురిన్ శ్రీకాంతి యోగాపురిన్.
కమలాకమలాహితవి । భ్రమకరమయ్యును నిరంతరము దలకుచున్
గమలాహితకర మగుచు । ఘను హరిభుజమును బొలయుంగాని నిరతమున్
తాను వక్రమయ్యుం బమణాచునంతవం । బహుళికతిలు కృపాణిచేడు
మెసంగి [illegible]మ్పుకార్గ్య మొక్క శవస్వామి । భుజమునందు నిప్పుడు బొసంగ[illegible]
విమతిబల [illegible] చేమియు చక్రము శార్ఙ్గ మెసక్పటం
[illegible] [illegible] శార్ఙ్గము చేమి [illegible] రంబు ను
త్తమతిప [illegible] [illegible] వల్లకిందుగ గ్రాల [illegible]
బహుళ [illegible] [illegible] [illegible] సంగ [illegible].
[illegible] [illegible] । [illegible] [illegible]
ముల్లసిల్లి [illegible] [illegible] గాని । [illegible] [illegible]
దానజవ్య గేసముల [illegible] [illegible] [illegible]
కాపార [illegible] [illegible] కేశవపు [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
మక బహు [illegible] [illegible] [illegible]
మక [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
పకు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
చక్రము [illegible] [illegible] [illegible]
లం [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
సాంద్రుండై వెలయుం [illegible] నందు బుధు [illegible] [illegible]
గింద్రుం డిప్పటి [illegible] [illegible] [illegible]
కులవిద్యార్థ [illegible] [illegible] [illegible] కేరందు వి
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] గ్రాల దాశరథి [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

స్నేహాన శిష్యునిఁ జేసి శ్రీ దయాజలాబ్ధి వాత్సల్యాగో
ప్రభు హరిప్రాయుని వేంకటార్యగురుచంద్రుఁ భక్తిఁ గీర్తించెదన్.

వ. అనంతరంబ మదీయవంశప్రకారం బెఱింగించి వివరించెద.

శా. నానాకర్మఫలానుమానవివిధానంతాంగసంబంధసం
ధానాజ్ఞానవిమూఢజీవహితవత్ప్రత్యుద్యదంవద్యతిం
ద్రావిడోపనిషత్ప్రబంధకరుఁడై రాయప్రవీణోత్తము
శ్రీనారాయణుఁ బ్రోచు నమ్మళువులక్ష్మీకటాక్షో కొల్చెదన్.

శా. శ్రీశశ్యామలకాంతసూనుపదయుగ్మీద్వాబ్జలాండైరిదం
నాశేషామితశ్రేష్ఠికిరణాద్ధి శ్యామవాత్స్యం బుధ
శ్రీగోష్ఠిఁ దగెం జగన్ముఖుఁడు నిర్దేశించి సప్తాష్టక
... జగదుత్పత్తిస్థితిధ్వంసం జేయుచున్.

సీ. ప్రారబ్ధ దేవదేవేశ వంశజాతిముని జ | న్మిం విష్ణుపాదమిద్ధధ
... ప్రపన్నుఁడై యతిమునీశముఁ డొప్పె నాదిసృష్టి.
... ఁ బ్రాతిపూరుషుఁ | ధర్మవానుఁ దన్నివిరూత్రసంధి
వంశ శ్యానాన్నశీలుమూర్ఛ మదీయా | గోత్రజులుమ లనిదెలియవగున్ స్ఫూర్తి
... తిసుఖభుజ | నతయవినుగుండు సజతుస్ఫుటజలదు
... | శ్రీరమ్యుఁడై లక్ష్మణుండు సంభవమొందెన్ -

తే. ... ఁ డత్యవతారంబు దక్షిణాగ్రనరం
ఉగలక్షిలఁ దెలుగుపంగిపురిలో నాత్మబోధారి యా
శ్రీతిరుక్కల్యాణయోగి దివ్యమహిమన్ శ్రీరామమిశ్రు స్వామ
... హృద్యముగ నాశ్రయించి తిరునాళ్ళీ తమసంభవ్యుఁడై
శ్రీపతిప్రపత్తిసారశాస్త్రవిద్యా | యాగశాంతార్థసంప్రదాయములు తెలుప
యోగశాస్త్రింగపూర్వము గాఁగ నభ్య | సించి జగదేకపాండిత్యసిద్ధి మించె.

వ. ... శ్రీ శౌర్యకుమారుండు భాష్యకారుండగు నప్పులి ప్రత్యుండు రామానుజాచార్యుం
డప్పయ్యామాత్యసంపన్నుండు ధర్మాచార్యుం డగ్గణశాలినాథుండు శేషాచార్యుం
... విద్యానిధి తనూజుండు విశిష్టయాచార్యుం డప్పటిసత్త్వసుతుండు రామార్యుం
... తనయుండు రాఘవాచార్యుం డప్పటి పుణ్యనాత్మజుండు వీరరాఘవాచార్యుం
... ంకరు వేంకటలక్ష్మీ యామపత్నియందు రాఘవాచార్యుండును దివ్య
... చార్యుండును సీతారామాచార్యుండును రామవరసింహాచార్యుండు ననియొడినలుగురు
... కులు క్రమంబున జన్మించిరేడు.

క. సీతారామాఖ్యం బని । ప్రీతిఁ దెలుపు గురువరుండు పెట్టిన పేరన్
భూతలమునఁ దగు వైష్ణవ । జాతిచరణరేణువు నయి సమ్మతి నుంటిన్.

వ. అట్టియే నొక్క శుభదినంబున శ్రీమన్నారాయణారాధనానంతరంబు భగవత్సన్నిధి
కానవరతానేకపరిచర్యావిశేషులగు శేషప్రభృతులు రామానుజయోగాది నామధే
యంబుల భరతఖండభూదేశంబులఁ ద్రవిడప్రముఖదేశంబుల నవతరించి యకించను
లగు జనులు నదుపదేశంబుల నిభ్రాంతి వారించి మోక్షంబు నొందుచుండ సకలలోక
ముఖ్యోపకారకు లగుటఁ దదీయచరిత్రైకదేశలేశంబు మాదృగ్జనవాగ్గోచర
ప్రదేశంబగుట శ్రీపతికృపాతిశయప్రభావంబున నస్మదాభాసవుల విలక్షణ
చరిత్రరచనంబున బహుప్రబంధవివిధసామాన్యవస్తువర్ణనావిశేషకలుషితం బగు నీ
యరసనప్రాశనంబు సేయ నుద్యోగించి.

క. వాణికిఁ గృష్ణారణ్యరక్షితి । కిఁ కిరణంతరనిష్కాసితారికిన్
పరిధృతపృథుగోవర్ధన । గిరికి భవాంబుధినిమగ్నకృతరతికిన్.

క. వనమాలికి భాగవతా । వనలోలికి వరదనోవ్రవనలోలికిఁ దా
మనగుణశాలికి నంతే । వనభూతవిలాసవైభవనికిన్ గొలిచెన్.

క. శాంకి వరవ్రజాయుధ । ధారికి నప్రాకృతావతారికి హితసం
చారికిఁ గారికుమారో । దారక్షణసారిప్రత్యాంసనవసారి కొలిచెన్.

క. కేశవనారదచంచ । త్కేశవకేవునకు నిత్యకీర్తనపరవా
త్సోకేశకేశవి । పాశమనోముక్తశ్రీపాదాబ్జుడనైతిన్.

వ. సమర్పణంబుగా నంతకీఁ దెలియుఁగొని రచియింప నుద్యోగించినయాచార్య
రత్నహారంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిగింపఁబడు నందు నారాయణమణినాయకం
డగుచు నిచ్చవతారక్రమంబు ముందు విశదీకృతం బయ్యె నెట్లనిన.

శా. ప్రాకారంబులు గోపురంబులు శుభప్రాసాదముల్ చంద్రశా
లాశోభిగృహమంటపాంగణము లారామాల్పలవృత్తివా
పీకూపాదులు రత్నచిత్రితము లై పెంపొంద నిల్లప్పుడున్
వైకుంఠంబు వెలుంగుఁ గాలకృతదుర్వారవ్యథాశూన్యమై.

వ. అందు దివ్యరత్నమయశాతకుంభస్తంభగుంభితంబును, మణిమయకలితకళాభాసిత
తోరణాట్టాలకవిచిత్రతర చిత్రలీలాకలాపవిలాసచిత్రనికరంబును, సహజపరిమళమిళి
తపారిజాతసౌగంధికసంతతామోదపరిభ్రాంతమత్తమధుకరనికరంబును, గస్తూరీ
ఘనసారకాగరుసింధురగంధఘరితంబు గాయుపవనమ్ముంటపమున ననంతగరుడ
విష్వక్సేనాదినిత్యముక్తపరివారసంకులంబును, నిజపరివారలీలావిలాసినీగణపరివృతంబును,

శ్రీభూనీళాదిసుందరీమణికరకిసలయసంస్పృతపాదపద్మయుగుండై వాత్సల్యదృష్టి
వెలిగొన.

౪. సామగానములు గుప్పరమొప్ప శోభనము సలుప్రముఁ గొంచము సత్కరింప
నారాయణూలోపచారంబులను గళ్ళలాసక్తి చేఁ గొంద ఆచరింప
గంధసీసుగంధగంధిలపుష్పమాధూపములఁ గొంద అయితే నింపుల భజింప
శంకరాతికాతిసుస్ఫుటనిటలాముద్రై తగు వేగఁ గొండ యుత్సాలికఁ జెంప
శ్రీ కల్యాణ నిత్యులు ముక్తులిల్లు దివ్యకైంకర్యము తొనర్పు దివ్యమగుట
సనుమఁ దగు శేషతల్పంబునైఁ బవ్వళించి రమ్యగతి విరాజిల్లు నారాయణుండు.

౫. [illegible] నిత్యంతిం [illegible] భోగిశయనుసముయ [illegible] భువిజీవాత్మ
[illegible]

౬. [illegible] భవద్విద్యా విధులు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౭. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౮. [illegible]
[illegible]

౯. అని యుక్తు [illegible].
[illegible]
[illegible]

౧౦. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౧౧. [illegible]
[illegible]
[illegible]

మనముచేఁ దలంచి రిప్పనికంబు మున్ను దిక్కు [illegible] శంఖ చక్ర [illegible]
అర్చి జనియించి దుష్టులై యున్నవారలు! కటకటా యనిజాలి దాయట [illegible]
శ్రీ లోకండవు దక్క [illegible] మాయిద్ది మొరలు! సిర్వహింపఁగ లేదిది [illegible] మరలు

ఉ. ఆనుటయు శేషుఁ డిట్లు లను [illegible] డాటావాతిటులై
ల్లవఁ గృపఁబ్రోచు మీరునను లాలన చెప్పఁగ [illegible]
ట్టుటయు నాపయిం దగునిదయ్యె [illegible]
వుర భవదాజ్ఞ భూమిపయిఁ బుట్టెద [illegible] దిద్యెద [illegible]

గీ. మఱియు నొక విన్నపము నేతుఁ గరుణ వినుము! దేవ [illegible]
[illegible] సేయు మానవుల పటుకుఁ దెమ్ముటకు నేను [illegible] నేను.

క. అని విన్నపించె పంతిము! [illegible] పిన్నూ [illegible]
ల్లయుఁ గాని అనుజ్ఞగొని ధాత్రిని శేషఫణీంద్రుఁడుఁ [illegible] దలంచెన్.

వ. అంతట నున్న మర్త్యలోకంబున.

ఉ. [illegible] సర్వసంబు స
[illegible] ప్రకటించి దాని [illegible] విస్తరింపు నే
[illegible] సమ్ముఖఁ జెప్పఁ దని [illegible] కంబు [illegible]
[illegible] మంటపమునుండె మదిఁ దప్పము రంగ పురీశుసన్నిధన్.

వ. ఆ కాలంబున

సీ. [illegible] వైదిక [illegible] | పుష్టుఁ [illegible]
భూరమాంశ ములనుఁ బు [illegible] | [illegible] ప్రమోద [illegible]

ఆ. వివాహశోభనంబు సేయు [illegible]
[illegible] రెండవ పలియుల [illegible]
[illegible]

గీ. పుడమి భరతఖండమునఁ [illegible] | నతఁ ప్రసిద్ధి [illegible]
నైోజనములమూర మెప్పుగొండీరజై | తనున [illegible] పదియు

ఉ. చల్లని గాడ్పు తెల్ల [illegible] రాజపథం [illegible]
[illegible] పుష్పగంధములు ధూపము [illegible]
[illegible] విష్ణుగృహంబులు [illegible]
[illegible] కల్పి [illegible] దనరున్.

క. [illegible] ద్విజవరుఁడు! [illegible] వైష్ణవ [illegible]
[illegible]

ఉ. పదునష్టు నిట్లు కేశవుడు సద్విజుడై ధరియించి నుండి శ్రీ
కృష్ణము శుభగోష్ఠి తెర్చి నట నచ్చుకు సాక్షి శేషుడు న్నిజాం
శ మిపుడు కేశవార్య మెయి నయ్యన చేర్పు దరియించిత్యాపం
గ్రమముగ దాల్చె కాంతిమతి గర్భ మనంగము తూర్పుదిక్కునన్.

వ. ఇట్లు గర్భిణియై యుపచారంబులు గలిగి యుండు కాంతిమతి తొమ్మిదవ నెలలు
తొమ్మన్నాట ముప్పది తొమ్మిది చూచెన్.

సీ. మేషసంక్రమణ మేత్తమై చైత్రమాసము । శుక్లపంచమి గురువాసరమున
నార్ద్రయందు కర్కటాఖ్యలగ్నంబున । గాంతిమతి పుత్రు గాంచె నంత

క. కాలరవి కాంతి భాసిలు । బాలుని గని కనులు విప్ప ప్రముదాంభోధిం
దేలుచు బంధువు దాను సు । శీలుడు కేశవుడు బుద్ధి జెంతలి వేగన్.

మ. పురిగలవారి కిల్లు గదు పొందుగ జేసి రిమ్మా జాపుట్టు వే
ళ్ళ పసంగ రామజన్మమున భక్తి సమోన్నత గద్గ వారు నో
తె రహించి కెలంగి భూరి సంగల మార్గపు లంపటున్ స్వమం
తిరముల మర్పనంబు విని కృపలమృతి నొసర్చి రెంతయున్

క. అది మొదలుగ రామానుజు । డుదయించిన దినము పరమమహోత్సవమున గడు
ముద మొదవగ గేకొంటుని । వదలక చేతుర ధరిత్రి వైష్ణవు లెల్లన్.

సీ. అపుడు శ్రీశైలపూర్ణార్యుడు తనచెల్లెలికి పుత్రజనన మెరింగి వేగ
వచ్చి యుద్యత కాంతి బరగు బాలకుగ గముంగొని యమానుషుడని కనుక మెంత
సంతోషు కేశవుడు బంధించి వదిగ నన్ బాపయు గురువయి పరిఢవిల్లు
శ్రీశైలపూర్ణార్యు చేత నభ్యాలున కిదిధ కి శంఖచక్రాంకనంబు
నిలువెల యుంచి తద్దివ్యరీతి నెంచి । క్రమము రామానుజుండని నామకరణ
మాచరించిన గుమరిగ ర్వాంధతిమస । మొగి వదించె లసించె నీయుర్వి నెల్ల.

గీ. వసన వర్ధిల్లు బాలకుడవున చూచి । మాపటంబు శేషముఖ నిత్యసూరులందు
సౌఖ్యుడు దిందు జనించె నాతన్న నిట్టి । తేజ మెరుగుల నెవరు సంధిల్ల నని.

వ. అంత క్రమక్రమంబున.

క. తనయున కన్నప్రాశన । మును చౌలం బుపనయనము బోలంగ దగున
ట్లానరించి వేదము చదివిం । చెను కేశవు డాత్మహితవిశిష్టమతిన్.

క. మతియు బద్మహస్త కాలయుక్తాత్ముడై । యుచిత సంతసించి యొక నర్త
వర్తనముల వలిసి తద్వెల్ల జేయుచు । నుండు గొన్ని రోజుల నాగినంతయు.

సీ. కం చిపురంబునకు దాపునందు వసించు పురమునగ గ్రహారంబున సల్లి

ద్విజకులచూడామణియు సకలవేదవేదాంగవేదాంతపారగుండును శైలపూర్ణ నామధేయునకు యథావిధి నమస్కృత్యకం గవ్యాఖ్యానంబు సేసి రామానుజుఁడు శాస్త్రంబులు చదివించుచు:

ఉ. అనుపమతేజ మొప్పఁ బతియాఙ్గుకర్తమునకా విరావాళో
ఘన మొనరించి శేషుఁడు వైష్ణవలోకముఁ జెందఁ బుత్రుఁడుం
డనమది నించుకైనఁ బరితాపము లేక యథార్థ్యకృత్యముల్
మునుకొని తీర్చి కొన్నిదినముల్ గర మచ్చట నుండి యంగోటల్.

గీ. సకలశాస్త్రంబు లాతనిచే సరవి నెఱుఁగఁ దలఁచి యప్పుడు కంచిలో నెలయుచు నా ప్రం డగెనుపండితుఁడగు నుండి చదువఁ । లూని యప్పుడు కేగి రామానుజుండు

ఉ. తల్లియుఁ భార్యదానును ముదంబున వప్పుడనిల్పి యాదవుం
డల్లనఁ జెప్పుచుం జదివె శాస్త్రము ల్లఘుబుద్ధిలేజమ
[illegible] జూచి యాతఁడు నరాకృతిఁ బూనినశేషుఁ డందు లోఁ
[illegible] యాదవుఁడు [illegible] పాశముఁ జెప్పుచుండెడిన్.

సీ. అద్వైతపతికూఁతు నభిషాయ [illegible] నట బ్రహ్మరాక్షసుఁ డావహింప
ధరఁ గలమాంత్రికుల్ [illegible] వచ్చి [illegible] జెందియున్న
[illegible] యాదవపండితుఁడు [illegible] గొంత [illegible]
[illegible] నిలచి యాదవప్రకాశకుఁడు [illegible] వేగ [illegible]
జెప్పు మనఁ జని తనశిష్యుండు [illegible] [illegible] నని [illegible]
[illegible] యందు ప్రయోగించి [illegible] నని [illegible]

[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. అని మఱియును [illegible].

గీ. నీవు [illegible] నగుటకు [illegible] । [illegible] నగుటను [illegible]
[illegible] పొందుటనిట విన్నపము సేయు । [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible] నామము [illegible]

దడవఁగ దానిపశ్చిమతటాకముఁగట్టువ నొక్కపుట్టలో
తుమేమువు నీవు నీమదిని మాహాయొనర్పుము నిక్క మింతయున్.

ఉ. ఇటు బహుకాల మీవు చరియింపఁగ వైష్ణవుఁ డొక్కఁడేగి యా
స్పృష్ట నొకనాఁడు పాద మొఁగి సాపడి పోయిన నీవు చాలయాఁ
కటఁ దలియాకు నాకి తగుకాలగతిన్ మృతిఁ జెంది యిట్టియు
త్కృట బహువిద్యలం దనరు బ్రాహ్మణజన్మముఁ జెంది తెంతయున్.

మదీయపూర్వజన్మవృత్తాంతంబు వినుము.

ద్విజకులంబునఁ బుట్టి సద్విద్యలెల్ల । జదివి యజ్ఞంబు గావించుసమయమున ప్రధానమంత్రక్రియాలోప మైనఁ గాల। గతని మృతిఁ జెంది బ్రహ్మరాక్షసుఁడ నైతి.

ఏ నిటు రక్కసుండ నయి యెల్లపురింబులఁ బర్విరింబులం
గానల ద్రోసి కిమ్మటను గంచిపురిం గని యందు సుందరో
ద్యానవిహారశీల నవయావన యైనగుడీని వేడ్కలో
మానఁగ నావహించి సుఖ మొప్పఁగ నిచ్చట నుంటి యాదవా.

మ. విను మిథ్యాపతియాజ్ఞ మాంత్రికులు వేవే వచ్చి మంత్రించి గ్ర
ద్దన భీతిల్లి పలాయనం బయిరి మంత్రప్రౌఢిమం దన్ను నం
చన నేర్తున్ విశిగింప నీతరమె వత్స యిమ్మహామూర్తి శో
భవరామానుజపాదతీర్థమునఁ బాపం బేది యే నేగెదన్.

చ. అనుటయు రాజు హృష్టుఁ డయి యప్పుడ యత్నునఁ జేరి భక్తిగన్
మనుపు మటంచు మ్రొక్కఁ జరణద్వయి మల్లనఁ గన్యకాశిరం
బునఁ దగ నిల్పి తజ్జలము పొందుగఁ ద్రావఁగఁ జేసి పొమ్ము పొ
మ్మని దయఁ గేశవాత్మభవుఁ డానతి యిచ్చిన విస్మయస్థితిన్

గీ. బ్రహ్మరాక్షసుఁ డక్కన్యఁ బాసి దివ్య। మహిమఁ దనరారి దివ్యవిమాన మెక్కి
పోయె రామానుజుని నుతింపుచు సమస్త। లోకములు చూడ నుత్తమలోకమునకు.

ఉ. రక్కసు చేత నప్పుడు నిరాకృతయై కడుడస్సి యున్నచిం
దక్క వెలుంగుపుత్రిఁ గని దద్దయుఁ బ్రీతిని యద్ధరేశుఁ డిం
పెక్కఁగఁ గేశవాత్మజున కిల్లఁ గడుం గనకాభిషేకముం
గ్రక్కునఁ జేసి మ్రొక్కి యొకకానుక యాదవు డక్కరించినన్.

ఉ. అంతట వీడుకొల్పి నట యాదవుఁ డింటికి వచ్చి శిష్యునిం
జెందిన గొప్పయుం దనకుఁ జెందినయయ్యవమానమున్ మదిం
గుందఁగఁ జేయఁ జాలవెలుగాయె దోచుచు నాటనుండియుం

గంటివటోయనన్ హితము గాదిక [illegible] మిచ్చరంబునన్.

వ. అంత నిచ్చట.

క. తన పెదతల్లికిఁ గొడుకయి । తనరెడి రామానుజాఖ్యుఁ డా రత్నపురిలో
విని చదువం చెదు ద్యుమణి । తనయుఁడు గోవిందుఁ డెలమిఁ దగ నిచ్చటికిన్.

వ. అమ్మహానుభావుఁడు గరుత్మదంశంబున దుర్మతి నిరసనంబున వైశాఖమాస [illegible]
[illegible] జనియించి క్రమక్రమంబునఁ జతుర్వేదంబులు సాంగోపాంగంబు గా నభ్య
సించి రామానుజాచార్యుల [illegible] స్వదర్శనంబునకుం బూర్వపక్షంబు
గా [illegible] జదువుచున్నవాఁ [illegible].

క. [illegible] రామానుజునిఁ గని [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible] రామానుజుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] దినములు [illegible] । [illegible]

ఉ. [illegible] మాలవాడటన్
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible] రామానుజా
[illegible]
[illegible]
[illegible] మీ [illegible].

క. అని [illegible] ప్రసంగ౦ । [illegible]
[illegible] । [illegible].

సీ. రామానుజా [illegible]
[illegible]
నీవు [illegible]
[illegible]

మాఘమాసమ్మునందు శిమయున గర్భగ | శుక్ల నేను మని శిష్యులుగిలబుద్ధి
స్వర్గిగ రామానుజుడు శిష్యులనుసరించి | రంగ వేగ బ్రహ్మాగమ్యంబు ప్రవృత్తి

ఉ. నని సింహ్యాటవి [illegible] భోవు శిష్యులు [illegible] | వాసు చే
[illegible] మూర్యాచే [illegible] రామానుజా
[illegible] బ్రాహ్మణ విచార [illegible] దెప్పి [illegible]
[illegible] బోయి గోవిందుడుమా.

వ. [illegible] రామానుజుండు [illegible]
[illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible] | [illegible] రామానుజుడు [illegible]
[illegible]

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

సీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

సీ. [illegible] రామానుజ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] రామానుజ | [illegible]
[illegible] | [illegible]

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

క. [illegible] | [illegible]
[illegible]

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

మ. అని యిట్లొండొరు మెచ్చ శిష్యవిని కౌట్యం బొప్పఁ దన్నుం గృపన్
మనుపన్ వచ్చినయాదిదంపతులుగా మన్నించుచున్ మ్రొక్కి యి
ట్లను రామానుజుఁ డింక నా కొగి సహాయార్థంబు మీ రిప్పథం
బున వేంచేసిన లక్ష్మిచక్రి యని సమ్మోదంబునం జెందిరన్.

క. ఉదకము తెలు వెలుఁగను రవి। యుదయించిన వెనుక నరిగి యుదకము దెత్తు
న్నిదురింపుఁ డనుచుఁ దా వా। రుఁ దగ న్నిదురించి యంతలో వేగుటయున్.

వ. అంతఁ జు మేల్కాంచి రటఁ దెల్లవారిన జల మొసఁగుదు నని బలికి తీవు
చను దెమ్ము కూపము గనుఁగొంటు నని కిరాతుఁడు పల్క రామానుజుండు ప్రియమున
దమ వెంట నరుదేరఁ బడమర యొకకోసెడుదూరము చని కృపదోలుక నయ్యో
యిదిగో కనుంగొను మీవు నెమ్మది నని యానతియిచ్చి భార్యయును దామును
గర మనుపూర్వతరోంప నెక్కఁడును వెరపుగదురఁ గూపము వెడలి యక్కడను బల్లె
లూళ్లు నదిని శ్రీయఃపతియున్నతపుని! మానసముఖములు జూచి రామానుజుండు.

గీ. అర్ఘ్యగులఁ జేరి యడిగి వారదియు క్షీర। నది యనియుఁ జాల చెలువున్ వెలుంగు
నదియ సత్యవ్రతక్షేత్రమనియుఁ జెప్ప। మది మహావిస్మయము సంభ్రమంబు మీఱ.

వ. సత్యవ్రతక్షేత్రనామంబునం దనరు కాంచీపురిం బ్రవేశించి తనగృహంబున కతిగాం
తిమతికిఁ దాఁ బోయివచ్చినవృత్తాంతం బంతయు నాలోచింప నక్కాంత యక్కాద
రంబున బుత్రున కిట్లనియె.

సీ. హితము సెప్పెద వత్స యీక్షేత్రమునఁ గ్రాలువరదరాజాఖ్యదైవమున కంత
రంగదాసుఁడు కబర్యంశంబునఁ దురీయకులమునఁ బుట్టిన యలఘుమహిముఁ
డచ్యుతదాస్య మహాన్నికం బేమఱ కొనరించు పూర్ణభాగ్యోదయుండు
ఘనుఁడు కాంచీపూర్ణుఁ డనఘుఁ డాతనికి నీవృత్తాంత మెఱిఁగింపు వేగ నవ్వ
డపుడ రామానుజుం డట కరిగి చెప్పె। యమ్మహాకూపజలము నిత్యమ్ము నీవు
తనకుఁ దెమ్మటకై వరదప్రభుండు। పనిచె నటు సేయుమని యతఁ డనిన నలరి.

చ. చని తనతల్లి కప్పలుకు చందముఁ జెప్పుచుఁ బ్రత్యహంబుఁ గాం
చినమయకుంభరాజమున సయ్యవ నప్పనుమానివిరు దె
చ్చి నిరతమున్ సమర్పణము సేయుచు నుండెను హస్తిశైలనా
థున కతిభక్తిఁ బెద్దలు గడుం దనుఁ బ్రస్తుతి సేయ నస్రముఁడై.

క. అక్కాలంబున.

శా. శ్రీరంగం బనుదివ్యదేశనగరిన్ సింహాసనాంశంబునన్
శార్ఙ్గాంకుఁడు [illegible] వచ్చి [illegible]

ద్యాయాభోక్తుల మద్వవాదు లెదుటం దర్కింపలే శాస్త్ర నిం
డారం బాడఁగ నుండె విష్ణుమతసిద్ధాంతంబు బాలించుచున్.

ఉ. ఈగతి యామునుండు వసియించి శఠారికృతప్రబంధది
వ్యాగమశేషకోపనిషదర్థయుతద్రవిడోక్తు లింపునం
దోఁచుచు నొక్కనాఁ డోగిఁ గనుంగొని గన్నులు మూసి ధ్యానలీ
లాగరిమ న్నిమేషము దలంగి కనుంగవ విచ్చి యత్తఱిన్.

సీ. శిష్యులఁ బిలిచి వచించె నిట్లని మీర లరిగి బాలకుఁ బ్రాజ్ఞు నఖిలగుణవి
మలు సులక్షణవిదితు క్షమాదిగుణాఢ్యు సదాచారు నఖిలశాస్త్ర
తత్త్వజ్ఞు నిద్ధరఁ దడయక వెసఁ దెరం డనియాజ్ఞ నొసఁగ వారపుడ యరిగి
క్రమ మొప్ప నన్వేషణము సేయుచుండ గురుఁడాన తిచ్చినవిధ మంతయును బొద
నర్పఁ దగుశేషవార్యవరసమునఁ బూచి | చని రచియింప నప్పుణ్యుఁ గనుఁగొనంగ
వచ్చుటను రోగపీడితుఁ డగుట నచట | యామునమునీంద్రుఁ డనుమర్త్యుఁ డగుచు నుండె

వ. అంత నక్కడ.

గీ. యామునుని శిష్యు లందఱు దాను నై | మ్మదిని గంగ కరిగి మాఘమాస
వాసరముల సుజను లై ఘరి స్నానము | లొప్పి సేయుచుండ నొక్కనాఁడు.

శా. గోవిందుం డుదకంబు సొచ్చి తగఁ గ్రుంకుల్ వెట్టుచో దోయిటం
భావింపన్ శివలింగ మొండు గనుపింపన్ విస్మయం బొంది యచ్చో
విద్యారతి నున్న యాదవునకుం జూపింప విశ్వేశ్వరుం
డా విర్భావము చెందెఁ బ్రీతి నిది నీ వర్చింపు మం చాతఁడున్.

గీ. చెప్పి మాఘమాస శిష్టదినంబులు | బుచ్చి సకలతీర్థములను గ్రుంకి
యొంది యేగునతనిఁ గంచి పర్యంతముఁ | బంపి ద్యుమతిసుతుఁడు భక్తి వెలయ.

క. తదాజ్ఞఁ గొని మంగళగ్రామంబునం దనగృహంబున కరిగి.

మ. తనయూరం దగుచోట లింగ మటు సంస్థాపించి దాఁ గాళహ
స్తిని రాజిల్లెడిశంభుఁ జూడఁ జని ప్రీతిన్ మ్రొక్కి యప్పట్టణం
బున నుండెం గడు బాలుఁ జంపుటకు నిర్మాతృధాతుఁ డుద్యుక్తుఁ డై
యొయ్య నటందుం దనుఁ దిట్టఁ జావరులు బోధించన్ యాదవుం డంతటన్.

వ. ఇట్లు గంచిలోఁ దనగృహంబున కరిగి యాయాదవుండు.

చ. హరికృప నప్పురంబు నిలయంబునఁ జేయుట నంతయున్ హితుల్
వనుప వెలుంగఁ జెప్పఁ దల దాలిచి యుండుక [illegible]
నఁ బరిచిత శిష్యుల [illegible]

తరయుండు శ్రీకాచార్యునకుఁ జెప్పఁ గాంచనకారు మొంతయుఁ జెన్.

క. శ్రీవల్లభపూర్ణకృపం । బ్రోవంబడునతనితో విరోధము మనకుం
గావింప రానిపోటువు । గావున మీరతని వినయగౌరవవృత్తిన్.

సీ. మైత్రి యలవరించి మాటలఁ గడుఁ దియ్యఁ । దనము గదురఁ గలఁగ దలంచి చేసి
యుటకుఁ దోఁచె కొంచు కుటిలత వదలి యే । నమ్మహాత్ముఁ బ్రీతి నలరఁజేతు.

వ. అనుటయు శిష్యులెల్ల వినయంబునఁ గేశవపుత్త్రుఁ జేరి యొ
య్యన మృదులోక్తులాడ్పు సుజన్మాగ్రణి నీ విట లేకయుంట శా
స్త్రినిఁ బడె యాదవుండు చనుదెమ్మని బల్కిన నీవు దెచ్చు న
ప్పని కెడవెట్టి యాఘ్నుఁడు బల్లను యాదవునొద్ది కేగుచున్.

క. మనుమతి వచె వేదాంతం । బనుదిన మద్వైతమతగతాగము దెలియం
గన రామానుజుఁ డంతయు । వినుతింపఁగఁ జదువుచుండె విరతశ్రద్ధన్.

సీ. రామానుజునిఁ బాచ్యుఁ జేయ యామునముని శిష్యులఁ దాఁ గతిక్రమగమన
మునఁ గంచి కరుదెంచి మున గురుఁ డగు తిన కిదును గావచ్చి యుండి పెదసాగి
మ్రొక్కి కాంచీపూర్ణు మున్నిడుకొని హస్తి । శైలేశు జనాధీశు శంఖచక్ర
ధరు దివ్యభూషణుఁ బరమప్రపన్నార్తిహరు ... దివ్యప్రభావు
దర్శనము చేసి గడుఁ క్రమతిని నమస్కరించి పొగడుచుఁ బ్రార్థించి తీర్థ
మింపు చే గ్రోలి శఠకోప మలమిఁదలఁ । బెంపుమఁ బ్రసాద మర్థిఁ బరిగ్రహించె.

శా. చేకుల్ మోడ్చుచు వచ్చుటన్ వెడలి కాంచీపూర్ణుఁడుం దాను సం
ప్రీతిం గాంతిమతీసుతుం గనుట కర్థిన్ వచ్చుచో దండనుం
జేతం బూని ముకుందుఁ జూడ నెదుటన్ శిష్యాళితో యాదవుం
జేతోరంజని యారతిఁ జెప్పఁ డుమపద్యోద్యం దెల్పు మన్నఁ డ్వరన్.

వ. కాంచీపూర్ణుం డిట్లనియె.

గీ. యాదవుండను పేర నిమ్ముని విరుద్ధ । సకలవిద్యల నధికుఁడై ప్రకటకీర్తి
వెలుగు నద్వైతమతము ప్రవిస్తరింప । జేయుచు ననేక శిష్యులు చేరి చదువ.

వ. అవిప్పుడిక్కుఁ బృందంబునందు.

సీ. అజానుబాహుండు రాజీవాక్షదలదేహుఁ డగు నిమ్మహాత్ముఁ డుత్పలశ్యాముఁ
డుదుశంఖగళుండు పాండుర వస్త్రయుగళుండు కురుచకోచ్చాటుండు నాదరమునఁ
దనముని నాయఁడు శకటకుట్టలవాసుఁ డాయుధశ్రమముఁ దమేయగణుఁడు
నవయౌవనుఁడు నిరంతరలోకవాసుఁ డచ్యుతభక్తిఁ దధ్యాయనిరతుఁ
డన్నలక్ష్మీపూర్ణకరుండు ధీరోత్తమ శాస్త్రవిధాలయు ...

ఘనుఁ డేయుచుండెఁ గాంతిమతీపుత్రుఁ । డనఁ బ్రవర్ధమాను రామానుజుండు.

వ. అని యాలోకింప నాదమున యామునదేశికుఁ డత్యుత్తమ గ్ర
స్థానంగములారఁ జూచి కుమతంబుల నెల్ల నణంచు శేషుఁ డౌ
ట్యున జనియించె నిప్పుడిది నాప్రశంసన నిఘ్నమంచు వ
చ్చినా పెద్దతోఁ గదిసి పోవునా ద్విజుండును దాను నటించు మున్నెదర్

గీ. యానవుండును నరానాసు లనుగు తెంపు । వట్టి రామానుజుండు వో వంగఁ జదివి
నట్టిమార్గమునను కడసాల కరుగు । యామునాఖ్యుండు చక్కి విట్లనుచు నేఁడె.

మ. తగ గోద్రాజు నుతుం గనుం జెమిటి శాస్త్రంబుల్ విన్నఁ మూగవాండుగి
మాట్లాడును గుడ్డి జూచును భవశ్రోత్స్వర్ధయుం జెందునం
తఁగదుం గేశవపుత్రి రత్నమున కన్నన్ వేగ సుజ్ఞాన ది
వ్య గఱుత్మద్రథరాజ శ్రీవరద సన్మూర్తి ప్రసన్నుండవై.

వ. అని యివ్విధంబున సన్నుతించి వరదరాజాజ్ఞం గైంకర్యం బొనరించుచు నిందు వసి
యింపుమని కాంచీపూర్ణునకు నియమించి శిష్యులుం దానును యామునముని
ద్రుండంతఁ బురలి వని శ్రీరంగంబు ప్రవేశించి.

క. రామానుజా సుజ్ఞాన । శ్రీమహితుని సేమునుప బ్రహ్మోక్తుల న
ర్యాముగుఁ డద్వయుఁ గొలిచి భూమిం బ్రబల స్తోత్రరత్నమును రచియించెన్.

వ. అంతట నిచ్చట.

సీ. రామానుజుఁడు నిశ్చలశ్రద్ధ మనుపటీవరొ విద్యఁ గఱచుచు బలిమి నొక్క
నాఁడు ప్రాప్తితుఁడయి నయమున నూనెచే యాదవప్రకాశు వల యంటుకొని
సాకుల కపార్థ మున్ననిమి శిష్యులకు నాతఁ డుపదేశ మొనరింప నోర్వలేక.
కట్టల్కఁ జూచిన కాంతిమతీ సుతు కన్నుల వెడి నస్రుణము లొలికి
తొడలు తొడల సెఖ తైలబిందుచయంబు । పగిదిఁ బడిన నలికిపడుచు యాద
వుండు వదన మెత్తి పాకాడ వేమని యనుచుఁ బలికెఁ గేశవాత్మజుండు.

మ. గుణవంతుండయిన శాస్త్రయుండయి వెలుఁగుం జక్కి వేదాంతవా
క్యగణార్థితతివక్షిపాము మహా కప్యాసనం బందు ధ
ర్మగమును జేసెద వమ్మయేమా యిటులపార్థం బెట్లు భావించి తీ
వొనియార్థంబు సహింపనెవ్వఁడి నే నాలింప శక్తుండనే.

గీ. అనినఁ గట్టల్క యాదవుఁ డట్టులైన । వ్యాకృతికి నీవొసంగిన యర్థ మేమి
చెప్పు మని దిక్కరింప వివేకమేదె । యత్నముఁడు చెప్పె నిట్లు యాదవున్నకు.

గీ. లోఁతుగలదైన తన కర్థము । ... । నాఁకెప్పఁగఁ గదలిక ...

[illegible] బడిన తెల్లదామర దళములవలె । నాయతామల నేత్రము లర్థవిందిదవుడు.

క. అని గీర్వాణశ్లోకము లం బ । ల్కిన విని యాదవుఁడు చంచలింపుచు నిక నీ
కొనసిన దుష్టాంతేత్యం । బున మాయెడ నుండఁ దగవు పొమ్మనిన వడిన్.

క. చని కాంచీపూర్ణున క । ప్పని యెల్లం జెప్పి యతనిపంపున భక్తిన్
మునుపటివలె వరదున క । న్ని మణికుంభమున జలము దెచ్చుచు నుండెన్.

మ. అని రామానుజుం డిట్లు సేయు జలకైంకర్యంబు గావించుటన్
విని శ్రీరంగమునందు యామునుఁడు మదిన్ ప్రీతిన్ మహాపూర్ణనా
మునితో నిట్లను నీవు కంచినగరంబుం జొచ్చి యేపున్నవిం
చిన స్తోత్రంబుఁ జదివి వేకవమున శ్రీసన్నిధి న్నమ్రుడన్.

క. అని యామునుఁ డానతీయ । చ్చిన నప్పూర్ణార్యుఁ డట్ల నేయుదు ననుచుం
జని కంచివరదరాజుం । గనుగొని సేవించి వినుతి గావించి యటన్.

వ. కాంచీపూర్ణుం గాంచి సేవించి వెడలి శ్రీవరదరాజాలయంబున కందలియరదెంతు తెరువున నిలచి స్తోత్రరత్నంబుఁ జదువుచున్నంతఁ గొంతతడవునకు రామానుజుం డు జలకలశంబులతోఁ బ్రక్కనే వచ్చుచుఁ దత్స్తోత్రముచే సముదీరితంబగు స్తోత్రావికాన వధికారితయేశిత్వగ్రస్త మనుశ్లోకంబు విని యత్యద్భుతంబును హర్షంబునుం జెంది యమ్మహాపూర్ణుతో నిట్లనిరి.

సీ. ఈశ్లోక మెవ్వరిచే నెప్పుడు రచియించిరో నాన తిమ్మని వినయమున నడుగ
ద్విజుఁడు యామునవామధేయుఁడు పంచసంస్కారపరుఁడు రంగపురవాసి
విద్యాధికుఁడు భక్తవేద్యుఁడు వైష్ణవుఁడనఘుఁ డమలస్థిరమనఁ డ్రిదండి
యై దీని రచియించె నంచు మహాపూర్ణుఁ డత్యంతవార్త తెలుప్పార నడుగఁ
గాంతిమగుచుఁ దన్ యమునాంతికమున । కిప్రుడ వచ్చెద నని వరదేశునకు జ
లము సమర్పించి దమిఁ గములాపతిసుతు । నాజ్ఞ గైకొని యేగఁ బూర్ణార్యుఁ డూని

తే. అంత వరదుడు యామునాచార్యుడును దానెదురుపదంబున తరుగుటకుఁ గాలం బగుటయు సముచిత ప్రకారంబున.

గీ. స్నానమాడుచు నూర్ధ్వపుండ్రముల దీర్చి । నిత్యకర్మాద్యనుష్ఠానవిధులతోఁ
నర్చి భక్తిమై శ్రీరంగనాథునర్చ । నంబు సేయుఁగ శిష్యజనంబుతోడ.

చ. చని యట రంగనాథునకు సాగిలి మ్రొక్కి ప్రపత్తిఁ జూపుచోఁ
దనశరమందుఁ జొచ్చెనఁ గురుత్వమహత్మ్యముఁ జూపి నర్చకుల్
గనుఁగొని [illegible] దాసినిఁ దెచ్చి యామునా
[illegible]

తే. కావున శ్రీశఠకోప తీర్థప్రసాద । ములను సవినయపూర్వకముగను బొంది
యుత్సవ విశ్వవిభునికి సాష్టాంగమునకు । సంగుటంబున సంతుష్టాంతరంగుఁ డగుచు.

ఆ. తిరుమంత్రకైంకర్య విశిష్టుఁడైన రామానుజుఁడు రంగనాథు సరవి యా
మునయతీంద్రుఁడు శిష్య । ప్రముఖులు వెంటఁ గొలువ బరమపదమున కరిగెన్.

మ. సార్వప్రజ్ఞ శిష్యులమ్మతియొడల్ సాధించి కొంచుఁ గా
వేఁగ జేరి యావు గ్రామముఁ జొచ్చెన్ వేగెన్ మహాభక్తితో
శ్రీరామానుజుఁ డానతిచ్చె నటు లానందంబు లుప్పొంగఁగా వైష్ణవుల్
వారల్ వీరలు గుంపుగుంపులుగ నట్లే గానంబు సేయంగన్.

ఆ. అని యిరువురు నమ్మతమునఁ । జని కొంచపుమారమున వేసంబు కొందఱు యా
మునయతీంద్రుఁ గని యచ్చట । బ్రహ్మరథమును బట్టి మూర్తిఁ గనెన్.

గీ. కొండొకవేళఁ దెలిసి గురువుల నందు రామానుజునిఁ బూర్ణుఁ డనియె నిట్లు
వైష్ణవ మార్గమునుఁ గాంచు శ్రీశాస్త్రము । నకు కీర్తి గాను మనకు భాగ్యసేవ.

సీ. నిన్నుఁ జూడఁగఁ గోరి సన్నుతానందంబు గోరిక యది సమకూరె దయచే
నడుమ మనమునకుఁ దోఁచిన సత్యమగు తీగ నిర్మలముగ స్థాపనంబు
చేసి నమ్మతి సేవింప దొరకొన తలవేఁగ మనుసున మమతఁ గాంచి
మహనీయుని మునిరాజభావ్యములు గోరి దుశీలి చేతులను గ్రుచ్చి
యోగి యమునాచార్యుఁ డనఁ జేరి యాగమ । నామ్యదేశము గని రపుడమ్మతమును
జెంది రామానుజుండు విశిష్టభక్తి । నంతయును విని యిట్లని యానతిచ్చె.

ఉ. ఇమ్మహానీయయోగివరుఁ డేను వీక్షించుక మెచ్చుటెంచ నౌ
కున్నమ్మతి నిల్లపాలు లెడరొందక ముక్తికిఁ బోవఁగా నుపా
యమెన్నువారింక పెద్దవార లుంబువఁ గట్టుదు నిక్కువమ్ముగా
నమ్మిమి మీర లిప్పుడు గనంబడవచ్చి నికేమి సేయుదున్.

ఆ. అని సంభాషింపుచు వారి యమ్మునికేహము బరీక్షింపఁగఁ దే
తను మూఁడంగుళములు చూట । మన వేలిని వంచి యున్న మది వెలుఁ బొసరెన్.

ఉ. పుట్టువు తోన యిట్టి మునిముఖ్యునియంగుళు లేకమయ్యెనో
గట్టిగ నట్లుగానో పలుకం దగు నన్నఁ గలంగి శిష్యులే
మిట్టివిధంబు ముక్కుఱంగ మెప్పుడు నావు దలంచు వెంచియుం
బెట్టుగఁ జూచి యామునిశరీరము నేమని యొక్కవారలున్.

వ. ఇట్లని రయ్యా । శ్రీపరాంకుశమునిప కారస్మృతియు శఠారియెడఁ । బ్రేమవిశేషంబును
బ్రహ్మసూత్రభాష్యరచనంబును కెలవేయవలయు ననియప్పుడప్పుడు ప్రసంగవశంబున

శ్రీపతిత్రుంతియుకాని వేఱొండు మేమెఱుఁగ మనుటయు శ్రీరామానుజాంఘ్రి
వైష్ణవబృందమ్మునకును నవ్విగ్రహంబున కభిముఖుండై యిట్లనియె.

క. ఇమ్మాఁడు కార్యములు నే । నిమ్మగఁ గావింతు సంశయింపఁగ వల దం
చమ్మొగిచి కేలు మ్రొక్కిన । నమ్మాఁడంగకుఁ డనఁగ నద్భుత మొప్పన్.

క. అనుపమ మగునత్తెఱఁ గెల్లను వైష్ణవు లాకలించి రామానుజా ది
వ్యునిఁ గా కించి వారిం । గని యాతఁడు మ్రొక్కి వినయగతి నిట్లనియెన్.

మ. ఘను సన్మోత్తము యామునుం దెలియలేక న్నేఁ బ్రమాదంబుఁ బొం
దినవాఁడం బలుపల్కు లేల నిపు డిద్దేహంబు రంగేశుఁ డి
ప్పని యీ ప్రాప్యన సంఘటించెఁ గృపనాపై మాని గావించు నేఁ
జనుడుం గంచికి నంచు నిట్లున దిగియుం జన్ వారలత్యాదరులై.

గీ. రంగనాథునిఁ జూచి చనంగవలయు । ననిన నిర్దయు నన్నువుఁ గనుటకుఁ జని
తేనుచు నాతికి నమస్కరించి మఱలి । కంచిపురికేగె నాతఁ డొక్కరుఁడు వేగ.

వ. ఇట్లు చని చని.

సీ. తెలుపుర నూర్పుఁ బెల్లైన వనిత్వర వీంఱ నతిక్రమించి భూ
సురచిత యొప్పు క్షీరనదిఁ జూచుచుఁ గ్రుంకి ధృతాతి నిర్మలాం
బరవిరహార్ద్ర పుండ్ర పరిభాసిత కీర్తిరతఁ దేజరిల్లి స
త్వరఁ గృతపావమానిత్వతర్పణముఖ్యది వాఙ్క్రియాడ్యుఁడై.

గీ. తగుభఁగి న్నదిఁ దాఁటి గోపురము వ్యాలంబు వీక్షించి కం
చిగ భావించుచు నేగి యాతఁడు గదన్ శ్రీహస్తిశైలేశు నిం
పుగ సేవించి ముహూర్త మచ్చట స్తవంబుల్ సేయుచు న్నిల్చి పొం
దుగ నంతం దనయింటి కేగి మెలఁగెం దారంపు సౌఖ్యంబునన్.

క. మెలఁగి మఱునాఁ డరిందు బ్రాహ్మ్యముహూర్త । కాలమున లేచి పౌర్వాహ్ణిక
క్రియలను జేసి కమలాపతికుమారుఁ జేరం దానుబోయి వచ్చి నవిధ మెల్లఁబొలఁ జెప్ప.

సీ. తనగురు వయిన యామునుఁడు విజాచార్యపదము చేకొట విని బహువిధములఁ
జింతించి యంతట శిష్టజనంబుల రావించి శిష్యులు రహి నొనర్ప
వలసినకృత్యము లలఘుభక్తి నొనర్ప నెంచియు వరదు సేవించి నియతి
నద్దేవుతో మున్న టాములఁ గైంకర్య మొనరింపుచుండఁ గారుణ్యఁ డయి లక్ష్మ
ణాఖ్యుఁ డెప్పటివలె జల మర్థిఁ దెచ్చు । చుండి యవదాంతరంగ ధృతిఁ బెద్ద కంచి
శ్రీపతికుమారు నొక్కకాలమునఁ జేరి । విన్నవించెను గేల్మోడ్చి వినయ మొప్ప.

గీ. వరదుకృపఁ బాతసంసారివరుని నన్నుఁ । జేయుమీ యని వేఁడిన శ్రీశునంత

సంగఁ దగునట్టి శేషశేషుఁడగు వాఁడు । గావున రమాపతిసుతుండు గ్రమ్మరించె.

వ. ఇట్లు ప్రత్యాఖ్యాతుండై వెండియు.

ఉ. ఒకనాఁడు దగ్గఱఁ జేరి యుద్ధవముగం దుర్యతిస్వరుల్ మీరు మా
మక గేహంబున నారగింపు మని ప్రేమన్ వేఁడ నబ్బుద్ధితో
తికు యెల్లం దనలో నెఱింగి యిది వారింపన్ ఘనుల్ లోకర
క్షకు విచ్చేసినయి యాసంయుని మదిం గందించు టంచుం గడన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జింతించి కాంచీపూర్ణుం డనుమతించుటయు రామానుజుండును గృ
హంబున కరిగి భార్యచే సవిశేషంబులుగాఁ బలుతెఱంగుల పాకంబులు చేయించి
భగవదారాధనాదికంబు యథావిధి నొనరించి యవ్వేళ కగ్గురుండు రాకవడయు
టకతనఁ దాన సని యాతనిఁ దోడి తెచ్చుటకు హస్తిగిరికి దక్షిణమార్గంబున నరిగిన
నప్పుడ కాంచీపూర్ణుం డుత్తరపుఁదెరువున రామానుజగృహంబునకు వచ్చె.

సీ. లక్ష్మణార్యసతి యాతనికాంబను జూచి నీపతి యెందేగె నెలఁత యనిన
మీకొఱకు దడసిన మిమ్ముఁ దోడ్తెమ్మట కరిగె నిప్పుడ వచ్చు నంతదడవు
విలసింపు మని యవ్వెలఁతి బల్కుటయు వాఁకటను నిల్వఁజాల నయ్యన భుజించి
వరదుసేవకుఁ జనవలయు నీపతి వచ్చునంత కిచ్చట నిల్వ వలవి యగునె
తల్లిరో వేగ నన్నంబు దయనొసంగు। మనినఁ బతిచిత్త మెఱుఁగక యబ్బలయాంబి
భంగిఁ దగుచోట నన్నమొసఁగ నరిది । భోజనమొనర్చి శ్రీపతిపురముఁ జనియె.

తే. పసవడి ప్రాగ్గోపురంబు । జెరువునఁ దనయింటి కరుగఁ జెలువయు వగ్గాం
తయుఁ గడిరిఁ దని యొకశూద్రకను । ద్వర నెంగిలియాకు పారవైచి తనలుకున్.

వ. స్నానంబు సేయుచుండె నప్పుడు.

క. కనుపడి లక్ష్మణార్యుఁడు తగం జని యింటఁ దనసతిం గని యే మిది
ప్పుడ తినయింటికిం జనుమ ముద్దియ యింక గని నీవు వెండి యి
క్కప నిటు నీరమాడుటకుఁ గారణ మేమన రక్షకాంబ యిం
పడరఁగ నంతయుం దెలుప నాతఁడు మున్నరటంచు ఖిన్నుఁడై.

ఉ. శ్రీహరియాజ్ఞ లేనిపని సేయుఁగ శక్యమె యంచు వెండి యా
త్మాహిత మొలర్ప నగ్గురునిసన్నిధి కేగి మహానుభావ నీ
వైహిక చింతలేని పరమార్థవిదుండవు గాన నాయెడన్
స్నేహ మెసంగ నొక్కపని చెప్పెద నప్పనిఁ దీర్పు మిప్పుడున్.

చ. ప్రతిదిన మీవు శ్రీవరదరాజు సుగోష్ఠుల మంట మున్నన
స్థితి బహుకార్యచింతనము దేవుసన్నిధి నిన్ను విచారి తే.

[illegible] సమస్త రసు లావణ్యమున్నని [illegible] గూర్చి చే
[illegible] డటు నేను నందు వరదాంతిక శేఖరునిం జెందె [illegible].

సీ. ఆచార్యుని రంగ రంగపురిం దగి ధర్మశాలవ [illegible] వినుచు
[illegible] కాంచీపురమ్ము [illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible]
తో [illegible] లక్ష్మణాచార్య [illegible]
[illegible] వేళ । [illegible]
[illegible] ।

తే. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

చ. [illegible]
[illegible]
[illegible] లక్ష్మణా [illegible]
[illegible] ... (వ. [illegible]

మ. [illegible] (శ్రీరంగంబున.
[illegible]
[illegible] కాంచీపురం [illegible]
[illegible].

ఉ. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

క. [illegible] । [illegible]
[illegible].

శా. కోదండంబున [illegible] రామచంద్రుడు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

వ. [illegible]

క. [illegible]

[illegible]

మ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

గీ. [illegible]

[illegible]

సీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ. తనవంశికుండు రామానుజాఖ్యుఁడు [uncertain reading]

సీ. ఆచార్య [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శ్లో. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] గురువు [illegible]
[illegible] విచారించి [illegible]
[illegible] వలదని [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible] యిట్లనియె.

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. అంతట [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రబలుచు [illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

సీ. ఒకనాఁడు పూర్ణభాగోత్సన్నతి యాదవప్రభున్ జెందరువున మెల్లఁ జనుచు
వాణాజభావాను సద్భక్తపూర్వతేజుఁ గాషాయవస్త్రుఁ ద్రిదండధారిహస్తు
బ్రథితకమండలుఁ బ్రస్ఫురద్ద్వాదశధృతోర్ధ్వపుండ్రు దరహాసితకరీరు
దివ్యశిరఃప్రస్ఫుటదీప్తదీప్యచ్ఛిఖు విరళత్రితంతుభావితసదేక
ధవళయజ్ఞోపవీతసుందరుఁ యతీంద్రు । శిష్యులకు వేదగ్రంథముల్ చెప్పుచును ఽ
గంతములఁ దేజమొల్లయ నున్నట్టియార్యుఁ । గాంచి పాతకదవంతువిగాఁ దలంచి

ఉ. ఏనుపమథర్మసన్నిధికి నెట్టెదిఁ జేగి నమస్కరించి స
త్వరఁ దవయింటికేగి గరుడంబునఁ బుత్రున కిట్లు చెప్పె నీ
వరయక లక్ష్మణార్యు విడనాడితి వర్భక యింక దుష్టబు
ద్ధిఁ గరుణానిధిన్ యతిశిఖామణి సద్గురు నాశ్రయింపవే.

ఉ. జగముల దుష్టులం జెఱుప సాధులఁ బ్రోవ రమేశునాజ్ఞ నిం
పొంగఁ జరియించు శేషుఁడితఁ డున్నతు లోకమతేశపుత్రుఁ డా
దిగ తగుప్రాజ్ఞులిగ్గురు నతింపుచుఁ గొల్చెద రచ్యుతుం డన
ర్యాగుఁ డఖిలాంఘకారణుఁ డవాప్తసమస్తగుణుండు పుత్రకా.

ఉ. మున్ను పరాశరాదులు నమోయని మ్రొక్కిరి వారి వేఁడి య
త్యున్నతసత్ప్రవాళి జలజోత్సవముఖ్యులు నిల్చియుండి రా
వెన్నుని గానలేనిబహువిద్యలు పామ్ములు పీన్గమేనిపై
నున్నటు గాదె నీమదిని మాపా యొనర్పుము పొమ్ము పొమ్మికన్.

చ. అనవుడుఁ దల్లికిట్లనియె యాదవుఁ డమ్మరొ మున్ను లక్ష్మణా
ర్యున కపరాధ మేను బలురూపములం గనుఁ జేసినాఁడ న
ప్పని ధరణీప్రదక్షిణముఁ బాయక సేయుటఁ దక్క నొంటఁ గ
ను నె ముదిమిన్ వణంకుననుఁ జాకము సేయఁగఁజాల నిత్తఱిన్.

క. అట్టి యనపచార మెవఁడు ప్రార్థ్యఁబునఁ జేయు వానికలుషము ధరకుం
ధైర్యముగ వలగొనఁగ నిచ్చుయ్యలు గోపియాడఁ దలఁగు సత్యముజననీ.

వ. దీనికి నీవుఁ బోఁ దినయుపాయం బూహింపు మని యాదవుం డడిగిన జనని యిట్లని-

క. రామానుజునకు వినయతిం జేమఁ బ్రదక్షిణము సేయ ద్రిజగంబులకున్.
చేమము శతధారము లటులోమి ప్రదక్షిణము సేత శుభకరంబుత్రా.

క. అనుటయుఁ దన్మత్బుద్ధి నందియు మనమతిమిత తనుఁ బాపదలచి యాదవుఁడుండెన్
జని శ్రీమచ్చంద్రుఁడు యతీంద్రుని గని యనుదంది పాదనోవ్యవ్యత్థుడయి నన్

క. తను ప్రార్థించిన యాదవునిగని కరుణానిరతి యతిశిఖామణియాజ్ఞ నిం

గాని కూరనాథుఁ డందఱు విన నతనికి శ్రుతులు స్మృతులు వివరించె వరుసన్.

వ. యాదవుండును వాదంబునకుఁ బోవ గోరవడి కూరాశ నోడిన.

క. పండితలోకంబున నధికుఁడం డగుచీరని యరయించెఁ గూరేశుఁడె స
త్పాండిత్యమునఁ దటంబు నఖండమునఁగాఁ బలికి రచటఁ గలవారెల్లన్.

ఉ. కూరకులోత్తమోక్తులకు గొబ్బునఁ దామును మాట చెప్పఁగా
నేరక వారి విద్యల నిగణించుచు యాదవుఁ డంత నింటికిం
జేరె శ్రుతిస్మృతిప్రముఖసిద్ధపదార్థము లిట్లు సాధువా
చారయ నొప్పఁదెల్పె యతిచంద్రుకడం దగఁ గూరనాథుఁడున్.

క. ఒకనాఁటిరాత్రి కలలోనికి యతివరు నాశ్రయింపు మీవని వరదుం
డకుటిలమతిఁ జెప్పిన నమ్మిక చాలక యాదవుండు మెలఁగుచునుండెన్.

చ. యతివరు నాశ్రయింపు తనయా యని తల్లియుఁ బ్రకుతోడ నం
తత మెచ్చిఁగిరిపుచుండి యొకనాఁడు దమిన్ వరదేశుఁ గాంచి న
చ్చుతరి నశ్వయోగినుఁ జూచి జగంబున విష్ణుదేవుఁ డీ
గతిఁ జరియించె నాకొడుకెకన్ శుభమొందు భజింప విఘ్నమున్.

క. అనివలఁచు నెడ సుప్రశుతియును బొందుగఁ జొప్పడన్ మహోత్సుకరై స
య్యున నింటికిఁ జని యాదవుఁ గని యంతయుఁ జెప్ప నదియుఁ గైకొనకతఁడున్.

సీ. చనుచుఁ గాంచీపూర్ణుఁ గని సందియము దెల్పి వరదాంతరంగి వీవె దయనిదియు
హరికెఱిఁగించి తదాజ్ఞ నాకు వచింపు మనివేఁడ నట్లమ్మహాత్ముఁ డరిగి
యడిగివచ్చి కలలో నానతిచ్చినరీతి యతిరాజుఁ జేరు మీవనుచుఁ జెప్ప
విగతసంశయుఁడయి వేగమ జని యతివరువల గొని మ్రొక్కి గరముపనయ
నంబు మొదలగుకర్మజాలంబు వెండియుఁ బ్రియుంపడి గావించుకొని సమ్యగ
పంచసంస్కారములు గాంచి వడిఁ బ్రిదండి యతియయి శమాదిగుణసమున్నతివహించి

వ. గోవిందదాసుం డనెడి దాస్యనామంబునం బ్రసిద్ధుండై గురుని యనుమతిగొని
యతిధర్మసముచ్చయం బను గ్రంథంబు యతులవశ్యంబును ద్రిదండశిఖా
యజ్ఞోపవీతంబులు ధరియించవలయు నని యనేకప్రమాణప్రథితంబుగా
రచియించి నిత్యకాలంబును ద్రావిడగ్రంథాధ్యయనంబును దదర్థానుభవంబునుం
జేయుచుఁ గొంతకాలంబునకు శరీరంబు విడిచి పరమపదంబు బొందెనంత.

గీ. శాలివాహశకవరిఁ బ్రాజగోవిందమునకు లోకగురుగఁ జేయుచు మీపటించు
శ్రీయతీంద్రుఁడును శ్రీశైలపూర్ణార్యునకును శిష్యుఁడై నయము మిగుల.

ఉ. పండితులెల్ల విస్మయము బర్వ శిశుత్వ వినుచుండ దుష్టవా

ఖండిత పూర్వకంబుగ దగం దనశిష్యుల కెల్లశాస్త్రముల్
గంపమరంగఁ దెల్పుచునుఁ గన్గొని యుండఁగ నాశ్రయింప ని
ట్టుండె యతిప్రభుండు వరవోన్నత సంతత మోదశాలియై.

వ. అంత శ్రీరంగంబున.

ఉ. యామునశిష్యులై తగుమహాత్ములు పెద్దలు తద్వియోగజా
తామితఖేదులై గడు నిరాశ్రయులౌట యతీంద్రు సత్కథల్
వేమఱు విని సొక్కి తత్ వేడుక గుంపయి రంగనాథుతో
నేమ మెసంగ విందు యతిశేఖరుఁ దెమ్మని వేఁడఁ జక్రియున్.

శా. భక్తాలాపము లాలకించి వినయప్రాగల్భ్యముల్ మీఱ స
ద్వ్యక్తశ్రేష్ఠు యతీంద్రు వేగ విటకుం బంపించు మంచుం బ్రభు
త్వోక్తిం బల్కె దేవగానకథుం బ్రోవ్యగ్రతం బంప న
య్యుక్తుల్ దా। జదివించి యప్పరదుఁ డాత్మన్ జూచి గానవ్యయున్.

వ. లేఖ తెచ్చిన వైష్ణవుం జూచి.

గీ. పలికె నిట్లు యాచకుల్ బహువిధముల । దాతలను వేఁడి యభిమతార్థములొనంగఁ
దగని యభిమానధనము నార్థము గొంచు । తమ మనఁగ దుర్విందు మెంచుసీవు గుమనిన.

చ. వశినత వేగి రంగవిభుపాలఁ దదుక్తులు దెల్ప సేవ్య జొ
ప్పడ నారి యామునాత్మభవు వైష్ణవు నాట్యము దేవగాన మె
ప్పుడు దనమ్రోలఁ జేయుననుచున్ వరరంగునిఁ బంపె భక్తి యే
ర్పడ వరదేశు వేఁడి యతిరాజును దెమ్మట కంచుఁ జెప్పుచున్.

సీ. హరియాజ్ఞ వరరంగుఁ జరిగి కంచికి గురుప్రాప్తుఁ డౌవన్న సొంపుగనువాచ్య
నివవ మెప్పఁగ నెదుర్కొనె కాంచీపూర్ణుఁ గని వరదేశువద్యనముఁజేసి
బహుమతిఁ గొని తగుగృహమున నద్దిన మధ్వశ్రమంబెల్ల నపనయించి
వశిముఖునాఁడు తాశ్వాహ్నికకృత్యముల్ దీర్చి యలంకారదీపితాంగుఁ
డగుచుఁ వ్యాగాఖ్యమంటపస్థు గురువరదుఁ। జేరి యెమురుగ నంవలక్షింప దివ్య
గానమును నర్తనము సేయఁగను బ్రహృష్టుఁ। డగుచు వరదేశుఁ డిట్లని యానతిచ్చె.

క. నీవలనఁ బ్రీతిఁ జెందితిఁ। గావున ననుసివినిఁ గోరకను దెలుకొమ్ముల్
నీవివ్వి గోర విచ్చెద। శ్రీవైష్ణవ యనఁ బ్రహృష్టచిత్తుం డగుచున్.

మ. వరరంగుండు యతీంద్రుడు నిమ్ము నుచు నొవ్వక్ వేఁడి యమ్మాటి క
వ్వరదుం డేమ్మను నివ్వఁజాల ననుచున్ వారింప మీరట్లు ద
బ్బరలాపం దగవంచుఁ దెట్టుగ సంభాషించి రామానుజుం

కరములఁ జేకొని రమ్యరమ్యసుమముల్ దాఁ గట్టించె ధీరస్థితిన్

వ. అప్పుని మరలింప నశక్తుండై.

మ. వరదుం డూరక యున్న మ్రొక్కి వగ దోఁపం జూచునట్లేవు పా
దము లైడ్కొని దేవదేవ పదచింతం గూరనాధార్యదా
శరథుల్ రా వరరంగుతో నరిగె నెంచన్ లక్ష్మణార్యుండు న
ద్వయు గేహంబున కేగుచిత్త విలపన్మల్ గన్నతోధాగతిన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జని కతిపయ ప్రయాణంబుల నుత్తరకావేరీనదిం గని సముచిత ప్రకారంబున సపరివారంబుగా నుత్తరించి శ్రీరంగపురంబు వైపు రేవునఁ దజ్జలంబులం గృతావగాహుండై యతిధవళ సికతాతలంబున నిత్యకృత్యంబులు దీర్చుచుండ నంతకు మున్న మహాపూర్ణాదుల వలన రామానుజాగమనం బెఱింగి రంగపతియు విష్వక్సేను మహాపూర్ణాది పరివారంబుతో నిజచ్ఛత్రచామర ప్రముఖ దివ్యచిహ్నంబులం గొని యెదురేఁగ నాజ్ఞాపించుటయు నవిష్వక్సేనుండు.

సీ. వీరజ యుత్తరించి వెలుగుచున్న కురు|వైభవమున నెదురేఁగవచ్చె నిత్య
సూరిచతుర్మూర్తితోఁ జొప్పడు పూర్ణార్య | ముఖ్యులతోడ నెదురుగఁ బోయి జూచి

తే. పరిజను జనుశంతలో యతి | వరుఁ డొగి సైనేశపూర్ణవరపదములకుం
ద్వరవందన మొనరించె న | త్తరిఁ దనందలు దగినగతిఁ గృతనమస్కృతులై.

సీ. పంతసిలువంత యుభలోక చంద్రుఁడును న | మస్త వైష్ణవపరివృతుఁ డగుచుఁ జని యు
దారగతి నొప్పు నేడు ప్రాకారములును | గోపురము లాలయములు గన్గొని ముదమున

తే. చని రహి ద్వయావరణం | బునఁ దనకయి మంటపమున మున్న మరి రయం
బున నెదురుగ వచ్చునయా | ననిధి రంగేశు భక్తవరదుని గనుచున్.

ఉ. అచ్చెరువొంది యేమిది యటంచును డాయఁగనేగి మ్రొక్కినన్
మెచ్చుచు నిన్నివాళ్ళ కెలమిం జనుదెంచననిన్నుఁ జూచి
వచ్చుట చిత్రమే యని కృపన్ యతిభర్తకు రంగభర్త బల్
మచ్చిక మెంచి బల్కె ననుమానము వీడి వినంగ నందఱున్ -

చ. సకలచరాచరంబులను జక్కఁగ ముక్తికిఁ జేర్ప వచ్చె నీ
వొకనికి మాత్రికే నూరకట నుండఁగఁ గూడునె ముక్తికల్ల సృ
ష్టికి బలి నీవ చక్కఁగను నదింతు విభూతుల రెంటికిన్ నివా
యకుఁడవు నీయెడం జనులు వంపు ఘనకృత్యులఁ జేయుమా దృఢిన్.

క. ఇంక నువిభూతిద్వయనా|యకుఁ డనునామమున లోకు లందఱు నిన్నా
దర ముల్లాసము సెటమా|నుకథలఁ గనుచుదు రెల్ల మనుజులు నిన్నున్.

చ. నన్నుఁ [illegible] యుండు మని యానందంబుచే నా మతి
న్నెన్నుచు రంగేశ్వరుఁ డంతఁ బూర్ణుఁడు త్రిలోకేశుఁ డిట్లానతిచ్చె న
ట్లా [illegible] ముద్దు [illegible] తలం ధరం బుట్టి గ్ర
[illegible] ప్రబంధ [illegible] చే [illegible] ల్ [illegible]

గీ. [illegible] వందలు [illegible] చాటున పేరుకున్న [illegible]
[illegible] ద్రికాలవేదియు నగుచ్ఛను డిట్లు । [illegible] పాకమునను.

మ. [illegible] గొన్న [illegible] చే
నిలపైఁ బుట్టి రయంబుతో శ్రీహరిహితం [illegible] ప్రపన్నా [illegible]
ష్టలు [illegible] మర్త్య [illegible] వేద శాస్త్ర [illegible]
తు [illegible] త్రుల్ [illegible] దర్శనుల్.

క. కావున దయ నట్లంప [illegible] । [illegible] నవతరించినను [illegible]
[illegible] । [illegible] చెపుదా.

గీ. అనుచు రంగేశుఁడును గురుఁ [illegible] । [illegible] మూర్తుల [illegible]
[illegible] యంగీకరించి [illegible] । [illegible] వేగ [illegible] వేడ్క.

ఉ. [illegible] నవతీర్ణమయ్యెను [illegible]
[illegible] పవపుంజరుచిం బురణింప నిత్యసం
[illegible] గండు [illegible] గుణ [illegible]
[illegible] రంగ [illegible] సద్ధిహిత [illegible] నమ్రమై.

వ. [illegible] విధంబున ప్రబంధ [illegible] నలగొని [illegible]
నమానీనుండైన యవసరంబున మహోత్సాహంబు.

సీ. అర్ధ్య [illegible] నారదాదులు [illegible] న
మస్తక [illegible] నధికారులను [illegible] మరియును గజేంద్ర
రంగేశ్వరుని యంబరప్రముఖాఖిలవస్తువులను [illegible]
మంగళాయ [illegible] నంతత [illegible]
ములను నిర్విఘ్నమై యుండవలయు నను [illegible]
ములను మహాత్మదర్శముల్ [illegible]

క. [illegible] నయ్యతిప్రముఁడు.

ఉ. [illegible] నెల్ల [illegible] నమాశ్రయంబు [illegible]
[illegible] నై [illegible]

కిని వెలయుం గ్రంగపతి యిత్యనికామిమిఁ బూర్వగోష్ఠి నా
తనరమ్యసూక్తులన్ వరదుఁడా యని కేవలము దక్కి నుతించెన్.

గీ. యతినృపతి రంగనాథసమాగమకథ । వినిన వ్రాసినఁ జదివిన విన్నవించిన
వెట్టిపాపాత్ములును బాపమెల్ల బాసి । తేటమగు ముక్తి సామ్రాజ్య మేలు జెప్పనేల.

క. శ్రీయుతికోత్తము వైష్ణవ । పారవశస్తుత్య వరదనిప్రముఖవహో
ధారణోద్ధారణోధిరు । తారత్న విభానమంచితస్ఫుటవహో.

పంచచామరము. శ్రుతిప్రయత్న సంతతప్రతానిపారసద్గుణా
శ్రితాశ్రితార్తినాశదీక్షితా యితానిమారిసం
మతామతాంతరార్థభేద మాయతాసమాన స
ద్యతీంద్రసవాక్యరోలితాంతరాంచితాదిదాహితా.

గద్యము. ఇది శ్రీమద్వాధూలసగోత్ర వేంకటాచార్యపాదారవిందాశ్రిత
శ్రీవత్సగోత్ర మంగిపూడిరామానుజ విరచితం బైన
యాచార్యరత్నహారంబను
ప్రథమతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

రామానుజచరిత్ర.—ద్వితీయతరంగము.

క. నిగమశిఖావేద్యగు | ణాగమభావాత్మ పుష్పకళికాదామమునిటి
యుక్త్యేకస్థలమగు | శ్రీనిలయోదారవక్ష శేషవదేవా.

వ. అవధరింపుము,

వ. అంతట నొకనాఁడు యతిరాజుచే మున్ను గోవిందు విష్ణుభక్తునిగఁ జేయుటకు శైలపూర్ణునకడకు లేఖతోఁ బంపఁబడినవారు గొన్ని దివసము లయిన
శ్రీరంగమునకు వచ్చి యిట్లు యతీంద్రుఁ గన్గొని మ్రొక్కి యెల్లవారు
పిలఁ దాము పోయినపని వేగ సఫలమయ్యె నని చెప్పిన నతఁడు చెలిమి శైల
పూర్ణుగోవిందు జేరఁ బోయిన గొప్పనైన నతిఁడు తత్ తెలుపువఁ దనఁ
తెలుపు మని యనురాగమున నడిగించి యనుఁగ | యతిశిఖామణితోడ నిట్లనిరివారు.

ఆ. దేవరయుత్తర వాలవదిపనుఁడు | వేంకటాచల మెక్కి శ్రీవేంకటేశ్వ
రునకు మ్రొక్కి శైలపూర్ణునకు మేము | తగు లేఖఁగొని మీయాజ్ఞ తెలుప.

తే. శైవుండైన యీలుగ వడలిన | గోవిందుని యాస ముప్పుగోరిరిఁ దయన
పిలిచి యతిచంద్రుఁడు పోఁ బని చె నట్లు వేగఁ బోయెద్దననుచున్.

ఆ. శిష్యులను మేము దనవెంటఁ జేరి వనుపఁ | గాళహస్తికిఁ జని యందు శిల్ప మెల్లఁ
వారిచే నిది గోవిందు వచ్చు తెపుటంచుఁ దెలియుచుఁ బొంచుమ్రుగ్గు వోలె.

క. ఒక్కతటాకమునట్టునఁ | జక్కఁగఁ గూర్చుండి శిష్యసంఘంబులకు
న్నిక్కువ మగు శ్రుత్యర్థము | లక్కడ వివరింపుచుండె నాస్థలు మెచ్చన్.

మ. పరమప్రేమను బూడిద నఖశిఖాపర్యంతమున్ బూసి వే
డుకఁ రుద్రాక్షపుఁదేరు లెల్ల కౌతుకం బంధించి పంచాక్షరిన్
స్థిరబుద్ధిం జపియించుచున్ శివునకై చేతం ఘటం బూని స
త్వర గోవిందుఁడు నత్తటాకమునకున్ వచ్చెం జలంబుల్ గొనన్.

వ. ఇవ్విధంబున వచ్చి తీరంబుఁ గాని చనుగోవిందునకు శ్రీశైలపూర్ణుండిట్లనియె.

మ. తల నువ్వెల్లగసుమంబుఁ దాల్చుశివు శిరం బైనయిస్సేటిధా
రల ముంచ నేల మేను దీని నిజమారం దెల్పు మున్నం దడు

క్షితి గోవిందుఁడు విస్మితుం డగుచుఁ బ్రత్యక్షీకృ ప్రణమిల్లఁగ
న్నులకా కేగిన శైలపూర్ణుఁడు గదుగ్ కాళ్లపై [illegible].

౫. తమ్ముం గోవిందుని వెంకటాచలంబునకు వచ్చి కొన్నిదినంబులు [illegible]
మంతరమ్ము వెంట నమ్మహానుభావుండు కాళహస్తిపురం [illegible]
[illegible] గోవిందు గాంచి గొంచుచున్నంత.

౬. మరుటఁ బ్రతిపుష్పదళము [illegible] రుద్రాక్షములు తగ నిం గోవిందుం
వెదరు రుద్రపత్రములు । మదుపుడు మతకార్య [illegible].

౨. శ్రీశైలపూర్ణాఖ్యానము.

౧. యామునాచార్యకృతస్తోత్ర మాకర్ణించి । [illegible]
[illegible] । మంచి యేమియు [illegible].

౨. గోవిందుఁ డది పుచ్చుకొని పఠింపుచు నీవు పడియుందు మిందని పారవైచి
నీరు ఘటంబున నించి వచ్చుచుఁ బ్రోత ధ్యానించి యరసి యాగ్యాకు మరల
[illegible] మెల్లన [illegible]
[illegible] మాయందలి నిల్పి [illegible]
[illegible] । [illegible] యన్న [illegible]
[illegible] శ్రీశైలపూర్ణుండు [illegible]

౩. గోవిందుండు మహాత్మ నీచతురవాక్యాల్ చాలు [illegible]
[illegible] మీరలొక్క [illegible]
[illegible]
[illegible] గోవిందుఁడున్.

౪. [illegible] గోవు [illegible] గురుఁడు [illegible]
[illegible] మనుష్యులకుఁ [illegible]
[illegible] సుస్థానము [illegible] యనుచు [illegible]
[illegible] బ్రశ్న [illegible]
[illegible] సిద్ధము [illegible] గురుఁడు [illegible]
[illegible] గురుఁడు [illegible]

౫. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] గోవిందుఁ డది [illegible]

౬. [illegible] । [illegible]
[illegible] శ్రీశైలపూర్ణుఁడు [illegible].

మ. అని శ్రీవైష్ణవు లప్డు విన్నపము సేయన్ లక్ష్మణాచార్యుఁ డి
ట్లనియెం గూరకులేశ దాశరథి ముఖ్యానేక శిష్యాంతరం
బున గోవిందుఁడు యామునోక్తిహితభావుం డయ్యె వాఙ్మాత్ర మ
మ్ముని తర్కోక్తుల సన్న చూడఁబడె శ్రీపూర్ణార్యుఁడు నేర్పునన్.

గీ. ఉత్తరము లిడినట్టి గూఢోక్తులకు నిజార్థ మెఱిఁగింతు శ్రుతి స్మృతి నపరిమితము
లర్థములు మీర లేకమార్గానువస్తు లగుట యెట్లను తలఁపున నడిగె మొదట.

క. సకలముఁ బరికించి యొకానొకఁడు నను దెలియు ననెడి యురుగీతోక్తిం
బ్రకటిత మయ్యె సదుత్తర మిఁక రెండవప్రశ్నమునకు నెఱిఁగింతుఁ దగన్.

గీ. సర్వభూతములును జననాశనముల సురము అగుట బంధుసంజ్ఞ కలిగె
వాని ముక్తి కనుపవలయు నద్దల నెఱిఁగించె భాగి సేయుఁడించుకంత.

క. నిను జ్ఞానము లేకం బశు నను దిరిగెడినన్న బట్టి స్వాధీనుని సే
యను వచ్చిని మనుతనతలఁ బానరఁ దెలియ మాతులుఁడు సదుత్తరమిచ్చెన్.

సీ. పశుశబ్ద మరయ గోపరమాట గోవుతో సెనయైన సేను బావనుఁడఁగాని
యనుభావ మెల్ల మేనల్లుఁడు మూఁడవప్రశ్నముచేఁ దెల్ప ఫాలఫలక
ముల నూర్ధ్వపుండ్రముల్ మొదలగుచిహ్నముల్ గలవైష్ణవులు త్రిజగములఁ బావ
నము సేతురనియు నెన్నఁగ శంఖ చక్రోర్ధ్వపుండ్రధారణము విప్రులకు శ్రుతివి
ధించె ననియును దగుట గణించి శుభ్రమైన వైష్ణవమార్గమునందుఁ దిరుగఁ
దావకాంఘ్రిరజంబు మాతులల మోతు నను తలఁపుచే సదుత్తర మమరెనపుడు.

చ. తనకుదిఁ జక్రిఁ గొల్చుటకుఁ దత్సుతఫాలధవాంఛ లేశభ
క్తిని గొని కొన్ని జన్మములు గాగిం జనఁ బిమ్మట విష్ణుభక్తిఁ దాం
గనుటకు భేదమెద్ది యనుగట్టితలం బెఱిఁగించె శాస్త్రదృ
ష్టిని గడు నాకలించి యవిశేషత నాలవప్రశ్న యుక్తిచేన్.

వ. వర్ణాశ్రమోచితకర్మరూపం బయినయవిద్యచే మృత్యువు తరించి విద్యచే నమృతంబు
బొందునవనియును సర్వజ్ఞానాద్యనంతకల్యాణగుణగణుండగు నారాయణుని య
ష్టాక్షరీమంత్రం బెట్టివారికి ముక్తిసాధకంబనియును, నితరదేవతాపరుల కనేకజన్మ
సహస్రంబులకైన నెందియు శ్రీమన్నారాయణు నాశ్రయింపక ముక్తి దొరకదన
నియును శ్రుతిస్మృతులం బ్రకటితంబులగుటఁ దెలియఁజేయుటకు శ్రీశైలపూర్ణుండు
సదుత్తరం బిచ్చిన వేదశాస్త్రతత్త్వజ్ఞుం డగుగోవిందుఁడు డోలాందోళితచిత్తుండై ని
రుత్తరుండయ్యెఁ దదీయమానసం బంతకంతకు నిర్మలంబగుట యెఱింగి గురుండు నతం
డు స్వాధీనుం డగు నని నిశ్చయించె నని యివ్విధంబున.

శా. కూరేశాదిసమస్తశిష్యులు వినం గోవిందుప్రశ్నాదు లిం
పారం దా వివరించి పిమ్మట నతం డమ్మాము శాల్మిగతిం
జేరెం దెల్పఁ డటంచు వైష్ణవులతో శ్రీలక్ష్మణార్యుఁడు చె
న్నారం బల్కిన వార లిట్లని, రనవ్యార్త్మాక్షితి స్వర్ముగ్రై.

గీ. వెండి శ్రీశైలపూర్ణుఁడు వేంకటేశ్వరునకుఁ బ్రణమిల్లి యేము తన్ననుసరించి
రా వరిగి కాళహస్తిపురంబు చేరి । యొక్క పువ్వులతోఁటలో నుండియపుడు.

వ. ఇటు బిల్వపల్లవసంగ్రహంబుకొఱకై రాఁగలం డని యొక్క తిరుమాలఁబున
వసియించి ద్రవిడోక్తిచే శఠకోపయతి యానతిచ్చిన సహస్రగీతులకు
వ్యాఖ్యానంబు శిష్యోత్తముల కుపదేశించు నవసరంబున నగ్గోవిందుఁడు.

మ. శివపుష్పార్థము పాటలీక్షితిరుహశ్రేష్ఠంబుపై నెక్కి యెం
డవ నూటం బదమూఁటి సంఖ్య గల గాధల్ వానివ్యాఖ్యాన మా
ర్జవ మొప్పన్ వినుచుం బువుల్ దునుము చాశ్చర్యంబుచే నంతనా
లవపద్యంబున కర్థ మెల్ల విని పల్కంజొచ్చె నప్పూర్ణులోన్.

గీ. శౌర్యుఁడమ్మివలనఁ బుట్టినలోకముల । దిట్టి సృష్టిచేసి నట్టివిష్ణుఁ
దప్పి యన్యదేవతలకర్చపుష్పాదు । లర్పణంబు సేయు టర్హమగునె.

చ. అని శఠకోపసూక్తి యిపు డానతి యిచ్చిన ట్లెల్ల నిక్కమే
యని యడుగం గురుండు విను మచ్యుతునర్చన దక్క నన్యపూ
జనములు సేయఁగూడదు నిజం బని చెప్పిన నట్ల వెండియుం
దనియక మూఁడుమాట్లకును దప్పక ప్రశ్నము చేసి యాతఁడున్.

గీ. వారికిఁ దప్ప పూజ యన్యదేవతలకుఁ । జేయఁగూడ దని విశిష్టసరణి
నమ్మ తెలియునట్లు ముమ్మారు శ్రీశైల । పూర్ణుఁ డెఱుఁగఁ జెప్ప బుద్ధి వెలిసి.

సీ. త్రికరణంబులను సందియ మంతయుఁ దలంగి గోవిందుఁ డటమున్న గూర్మి మెడల
నిసుమంతయును దప్పనీక గట్టినయట్టి రుద్రాక్షములపేర్లు త్రోసి పెటుకు
పెటుకునఁ దెంచి శపించుచు నగ్నియం దూరంబుగ విసరి పారవైచి
వృక్షము దిగి పువ్వుపేటిక నెడగల విడిచి విమ్మనఁ జొప్పడినబూడి
దెను గడుం బట్టిపెట్టి గట్టిగను దుడిచి । యర్చనం బన్యులకుఁ దగ దని త్రివార
ము రవంబునఁ బలుకుచు గురునికడకు । వడివడిగ వచ్చి పదములఁబడి వగపున.

చ. తెలియనివాఁడ నన్యు వినుతించినవాఁడ మహావిపత్పయో
ధులఁ బడియున్నవాఁడ నను ద్రోయక చేగవు సత్కృపానను

ద్రు లయినమీరు వీఁడిపుడు రూఢముగా శరణంబు నొందె ని
మ్ములఁ గరుణింప యోగ్యుఁ డనిపూని కృతార్థుని జేయుఁ డిత్తఱిన్.

వ. అని మఱియు నిట్లనియె.

సీ. హారిఁ గిరీటు భూషాంచితగళుఁ బుండరీకాక్షు శఙ్ఖచక్రాదివరు విష్ణు
శ్రీవత్సుఁ గాంచనచేలు బ్రహ్మాదిసచరాచరజగదంతరాత్ము నిఖిల
కల్యాణగుణు జగత్కారణు నారాయణుని వీడి శర్వు కేశుని పిశాచ
గణు విషాహారు దుష్కరకపాలధరు నేకస్థలవర్తి దురక్షిమాలి
కుని దిగంబరు పితృవన ఘోరనిలయు నశుభవేషుని రుద్రు నే నాశ్రయించి
బహుప్రపత్తిజనములు నేసి పలుతెఱంగుల వేఁడి మ్రొక్కితి నంతయు వృథ యవృథయ.

క. కైవల్యరూప మగు తులసీవన మించుకయుఁ బెంపు సేయక యిటనా
చే వెఱ్ఱిఁ దిరిగితిఁ గా వ్యథావర్థిత మయ్యె సుగతి దప్పెను నాకున్.

మ. అని ఖిన్నత్వ పదంబులం బడిన మేనల్లుం గటాక్షించి ప్రే
లను దస్త్రక మెత్తి మేన్ దుడిచి సల్లాపంబులం జాలలా
లనముం జేయఁగ నంత నంతయును వాలస్యంబునన్ శైవులె
ల్లను గిరకన్ విని గుంపు గుంపు లయి యాలాపంబు గావింపఁగన్.

వ. అప్పటికిఁ జనుదెంచి.

క. తను గనక మాఱుమొగమై కుమతి మడిగి గుఱు భజించు గోవిందునను
త్తమచరితుఁ గాంచి భ్రమసంభ్రమములఁ బూర్ణాస్యుఁ బాఱుచుఁ జూచి వడిన్.

గీ. ఇట్లు పల్కిరి మామత మెల్లకడలఁ వెలుఁగఁజేయుచు నున్న గోవిందు నిపుడు
మప్పహారి జిల్లి వేవేగ మాయమోహితునను జేసితి రిటు సేయఁ దగునె మీకు.

చ. అనుటయుఁ బూర్ణుఁ డిట్లను దురాపథముల్ దినిపించి మీరలీ
తని విమతాంతరస్థుగ ద్రుతంబుగఁ జేసితి రింతెకాని మే
మె నపుపలేదు మీరనుగుఁ దూఱిడి యిగ్గుణశాలి నన్న వా
రు నెనరుడోఁపఁ బల్కి రిటు ప్రొత్తదమిం ద్యుమతీతనూజతోన్.

ఉ. ఏమిది తండ్రి వెఱ్ఱివయి యిచ్చట నుంటివి రమ్మటంచుఁ బల్
ప్రేమఁ గరంబుఁ బట్టి వదిలించి తటాలున వారి కాలఁదున్
మోమర ద్రిప్పి పల్కెమను మూర్ఖ వయుక్తము మీకుఁ బూర్వక
ర్మామిత పాపమౌ నిఁక నచ్యుతభక్తుఁడ బొందు మీరికన్.

గీ. ఇంతపర్యంతమును మీర లెను నేను మీరలును నొక్కటయియుంటిమీర యిపుడు
విష్ణుభక్తుఁడ నగుటను వినుఁడు నేను నేను మీరలు మీర గణింపఁ జెలసె.

క. అని రయమునఁ దన మెయిభూ।షణములు వారిపయిఁ బైచి చప్పటలు మహో
వివద మెసఁగఁ గొట్టిన శిష్యునికి వగచి కుకితులయి శివద్విజు లెల్లన్.

క. పట్టి నిను శివునికడ కిటు। గట్టిగఁ గొని చనుదు మనుచుఁ గలహింపుచు మీ
రిట్టులు చేసితి రదె మీ।రిట్టులు చేసితి రటంచు నిటు లుభయము లాగన్.

క. రవి గ్రుంకునంత కచ్చట। నవిరళకోపముల నించు కపిల సనకులై
ష్ణవులు శివద్విజు లితరము। లవుమాటల జగడమాడి రత్యుద్ధతులై.

గీ. శైవు లడ్డగింపఁ జన వల్లకాక వే। మందజమును బూన్కి ననుసరించి
యుంటి మచట శైవు లుండిరి మమ్ముఁ జుట్టు।కొని విస్రదు లగుచుఁ గోపమెసఁగ.

శా. ప్రాతఃకాలమునన్ శివద్విజుఁడు నిద్రం దూలి మేల్కాంచుచుం
డీరీతిన్ స్వప్నమునం దమఁ దాను శివుచే విన్నట్టి వృత్తాంతమున్
మాతో నిట్లని చెప్ప నప్పలుకుగా మాయావి బౌద్ధాదివే
దాతీతాన్యమతంబులన్ ముకుపు వర్ణాచారముల్ చిక్కఁగన్.

క. దత్తాత్రేయాఖ్యను హరి। యత్తఱిఁ బుట్టుచుఁ ద్రిదండయతి యయి ధరణిం
దత్త్వధర్మము శ్రుత్యా। యత్తముగాఁ జేసె నిది యథార్థము గాదే.

మ. భ్రమ మొప్పన్ విను మిప్పు డెల్లజనముల్ పాషండచార్వాక బౌ
ద్ధముఖానేకమతస్థులై శ్రుతిహితార్థంబుల్ దిగం ద్రోచి జా
డ్యమునం గ్రుమ్మర శేషశంఖరథాంగేశాదుల్ రమేశాజ్ఞను
ద్యముదం బొంద యతీంద్రదాశరథిగోవిందాదులై బుట్టుచున్.

సీ. విలసిల్లి రందు గోవిందుచేఁ బూజలుగొనఁగోరి యేను మకుట్టవన గంగ
నీటఁ దక్కరమున నిలిచినఁ బడఁద్రోయ కతికృప నింతపర్యంత మధిక
నియతిఁ బూజించె నిశ్చయ మిది గోవిందముఖ్యులు శ్రీహరిప్రఖ్యులిచ్చ
విహరించువారు భావింప మాకును నియామకు లట్టిపూజ్యుల నకట యిట్లు
చుట్టి యొలయించఁ దగదని గట్టిగాను। శివుఁడు దెలుపుటఁ జెప్ప నశ్చర్యపడెంది
శైవులందఱు గుంపులై జనిరి యలసి। వారిలో వారు చాల వివాదపడుచు.

వ. అంత శైలపూర్ణుండు గోవిందుం దోడ్కొని వేంకటాచలంబున కరుదెంచి.

గీ. భాగినేయున కచట శుభముగ క్షౌర।ముపుడు సేయించి పూర్ణకృపార్ద్రుఁడగుచుఁ
బంచసంస్కారములు తగుభంగి మెసఁగఁ। ద్రావిడామ్నాయపరతత్త్వరుని జేసె.

క. గోవిందుం డతినిశ్చల।భావంబున దాస్య మెల్లభంగుల దమి నా
నావిధములఁ దనగురునకుఁ। గావింపుచు నచట నుండె గను యతిచంద్రా.

గీ. అనిశాస్త్రముగఁ దనకు గోవిందుని చరిత్ర మెల్లఁ దెలిపి విరతి నొంది
యున్న వైష్ణవుల సముత్కటకృపఁ జూచి యమితముదము నొందె నగ్రజుండు.

గీ. వేదాంత ముపనిషత్స్మృతి పురాణ వాక్యముల్ భావార్థ మెల్ల యెడల నమరియున్న
కుమతజేతలైన గోవిందు చరితము । వలనఁ మవాఁడు ముక్తిదాత గాఁడె.

ఉ. యతివరుఁ డంతఁ బ్రహ్మసూత్ర సద్విద్యార్థము న్యాయశాస్త్రమా
గిలి మగు తత్త్వముం బురుషనిర్ణయ శాస్త్రము గీతలన్ సమ
స్త మగు సర్వసంగ్రహము దివ్యపరాశరపుత్ర సూత్రవా
క్యతతులు పాంచరాత్ర మహితాగమసార మెఱింగె సత్వరన్.

వ. అంతనక్కాలంబున

ఉ. మతిగతిఁ బూర్వకర్మ పరిపాకవశంబునఁ బాండ్యదేశసం
స్థితమగు మాఱనేరిపురి శ్రీశఠకోపుఁడు శూద్రజాతుఁడై
యతికృషికర్మమార్గమున నాఱుపితుల్ వ్రతశాలిపాలనాం
చితహితవృత్తినుండి క్షుధఁ జెందిన వేళకు భక్ష్యమేమియున్
హితులటుచేయున్న దరిఁ గల చెప్పిన మారునేరిపిన్.

ఉ. బురదజలంబు త్రావ నటుపోయిన యామునకూరి గాంచి యీ
పరిణి నోర్చి తేలసన సంయమి యాఁకటిచిచ్చు వేకువం
దారకు నయుగ్ధ సిద్ధమయి నోరికి నద్దియ యారగించి మీ
పరిగురుసేవ నిత్యమును సల్పనలెం డిల భవ్యుఁ డన్నిటన్.

క. పారియు భద్రమార్గంబున । స్ఫురియించెను నేఁడు హితమువానరింపవాకో
గురువర యని మ్రొక్కిన ప్రేత్యాయణవృష రెుషఁ గెఁ బంచసంస్కారాదుల్.

వ. అక్కాలంబున సకలహితంబులు బడసి శ్రీరంగమున కరిగి ప్రాకారంబులబయట నేకాంతపదంబునందుండి యరుణోదయంబున మేల్కాంచి యథావిధి స్నానమాచరించి యూర్ధ్వపుండ్రకలితుండై తులసీకమలబీజ వలయములు ధరించి తనయింట దైవవశంబున లభించు నాహారమునొంది నిశ్చలాత్ముఁడై వసియించునంత.

గీ. మాఱనేరినంబికి రాచవ్రణము పొడమఁ । జెఱియనఁబి నిశిథమందరిగి తాను
చెప్పె శ్రీరంగనాయకు తీర్థమునను । వ్రణముగడిగి ప్రసాదంబు పఱచి కట్టు.

ఉ. అది దినక్రొవ్విఁ పెక్కగిను లనంత క్రమంబిడి బాధసేయ న
య్యాది హరికృత్యమంచుఁ గలదైన మఱొంను దలంప శిష్యుడున్
మది గురుపాదపద్మములు బాయక తత్పదప్రాప్తి కాత్రమున్
వదలక యుండెనంత గురువర్యు కృపాతిశయంబు జూడఁగన్.

*చ. ఒకనడురేయిఁ జీఁకటి గురూత్తము వెంబడి లక్ష్మణార్య దే
శికుఁడు రహస్యమేగి వగఁ జెందని సాధువు బాధ గాంచి యా
లకను బ్రపత్తి వట్టి విపులంబగు బాధ నివృత్తియయ్యె హీ
నకులుఁడు దాని వేఁ దెలిసి నాకము లేదని సంశయాత్ముఁడై.

*గీ. ఆర్తిఁ జెంది మిగుల నక్కటా శ్రీరామ|నార్య చరణదాసుఁ డందు మేలు
గాంచి యోర్వలేని కఠినబాలుం డెవ్వఁ|డనుచుఁ బరితపించు నతనిఁ జేరి.

*గీ. నేన రామానుజాఖ్యుఁడ నీదుశ్రమము | గాంచి యిట్లొనర్చితి వేఱుగాదు సామ్య
యలుగవలదన్న నయ్యార్యుఁడని యొసంగి | వింత మోమువఁ జెలునవ్వు వేడ్క మిగుల.

*చ. భువి మము బోఁటి చేతనులఁ బ్రోవన రాకృతి నెట్టి పోల్కి ను
ద్భవమయి నట్టి శేషుఁడవు మద్గురు లానతి యిచ్చిరట్ల క
న్గవ నినుఁ గంటి మంటి సిరికాంతుకృపాఫల మిత్రమాదు లే
నవనుభవించి యాత్మగుణనమ్రములు జెందఁగఁ జేయు నావుడున్.

*క. అఱమఱలేకయు సంయమి|గురుఁడట్లు యొనర్చి మఠముకుం బోయి మనే
మెఱుఁగని మాడ్కి నుండెను | బరువడి కొన్ని దినములటు పరఁగిన యంతన్.

గీ. వైష్ణవోత్తముఁడయి పరఁగు శాకటహీన|కులుఁడు మృతినిఁ జెంద గురునియాజ్ఞ
బ్రహ్మవేదవిధులు భక్తి మహాపూర్ణుఁ| డాచరించెఁ బెద్దలపహసింప.

క. ఇంచుకయును దనమదిఁ ద|లంచక సంస్కార మిప్పగిది శూద్రున కొ
ప్పించెఁ దమి మహాపూర్ణుం|డంచుం నిందించి రప్పు డఖిలజనంబుల్.

చ. అది విని లక్ష్మణార్యుఁడు రయంబున వచ్చి మహాత్ముఁ బూర్ణు నె
మ్మదిఁ గని సత్కులీనుల సమక్షిత శూద్రుల కిట్లు ధర్మముల్
చెదరఁగ బ్రహ్మమేధవిధి సేయుట మేలె యటంచు విన్ననై
వదనము వంచి యున్న యతివల్లభు నాతఁడు చూచి యిట్లనున్.

గీ. రామచంద్రుఁడు పక్షికులమున నీచమయిన గద్దకు బ్రహ్మమేధాదివిధులు
చేసె విదురుని యింట భుజించెఁ గృష్ణుఁ| డెఱుఁగవే జ్ఞానులకు వర్ణ మెక్కుడగునె.

*క. విను శ్రద్ధకు విదురున కిలతను తక్కువె రామునకును దమి కృష్ణునకే |
ఘనుఁడనె మరియును దెలిపెద | వినుమని యిటులానతిచ్చె వేదార్థంబుల్.

*వ. మహాభారతమునం దానుశాసనిక పర్వంబునందు.

శ్లో॥ ఋషీణాంచ నదీనాంచ సాధూనాంచ మహాత్మనామ్
ప్రభవో నాధిగన్తవ్య స్త్రీణాం దుశ్చరితస్యచ.

తస్మాన్నచింతా కర్తవ్యా మహర్షీణాంసముద్భవే
యథాసర్వగతో హ్యగ్ని స్తథా తేజో మహాత్మసు.

ఋషులు, నదులు, సాధువులు, మహాత్ములు వీరియొక్కయు స్త్రీలదుశ్చరిత్రలయొక్కయు పుట్టుకనుగురించి తెలిసికొన ప్రయత్నము చేయగూడదు. సర్వత్రనుండు నగ్నివలెనే వారునుపవిత్రులు.

ఆశ్వమేధికపర్వంబునందు.

శ్లో॥ శాంతిందాంతం జితక్రోధంజితాత్మానంజితేంద్రియం
తమహం బ్రాహ్మణమన్యే శేషాశ్శూద్రా ఇతిశ్రుతిః

శాంతుండును, సచ్చరిత్రశీలుడు, కోపరహితుడు, జితేంద్రియుడు, జితాత్ముండును, బ్రాహ్మణులు, తక్కిన వారందరు శూద్రులు.

శ్లో॥ నజాతిఃపూజ్యతే రాజన్ గుణాఃకల్యాణకారకాః
చండాలమపి వృత్తస్థం తందేవా బ్రాహ్మణంవిదుః

కల్యాణగుణంబులేకాని జాతిపూజింపబడదు. సుగుణంబులుగల చండాలుండును బ్రాహ్మణుండేయగు.

శ్లో॥ మద్భక్తాన్ శూద్రసామాన్యా దవమన్యంతియేనరాః
నరకేష్వపతిష్ఠంతివర్షకోటిం నరాధమాః
చండాలమపిమద్భక్తం నావమన్యేతబుద్ధిమాన్
అవమత్యపతత్యేవరౌరవే నరకేనరః.

మద్భక్తుని శూద్రుడని యవమానించువాడు నరాధముడయి, రౌరవనరకంబునగూలును.

శ్లో॥ మమమద్భక్తభక్తేషు ప్రీతిరభ్యధికానృప
తస్మాన్మద్భక్తభక్తాశ్చపూజనీయావిశేషతః
కీటపక్షిమృగాణాంచమయి సన్న్యస్తచేతసామ్
ఊర్ధ్వామేవగతిం విద్ధికింపునః జ్ఞానినాంనృణామ్.

నాభక్తులందును, భక్తులభక్తులందును నాకు విశేషమగు ప్రీతి యగుట, నందరు నాభక్తభక్తులనే పూజింపవలయు ననుదలచుటచే పురుగులు, పక్షులు, జంతువులు మోక్షమునొందుచుండ జ్ఞానులగురించి చెప్పనేల. * (21, తిరునామము)

శ్లో॥ అపార్థకంప్రభాషంతే శూద్రాభాగవతాఇతి
నశూద్రా భగవద్భక్తా విప్రా భాగవతాస్స్మృతాః.

భాగవతులనియు, శూద్రులనియు, నపార్థము భావించుచుండిరి. భగవద్భక్తను

☞ * నల్లాన్ తాతాచార్యకృతతిరునామంబుల నాయాసంఖ్యలు చూడుము.

శూద్రుండును గాడు, భగవద్భక్తిలేని భాగవతుండు భాగవతుండును గాడు.
ఉద్యోగపర్వంబున.

శ్లో॥ సర్వవర్ణేషు తే శూద్రా యే హ్యభక్తా జనార్దనే

సర్వవర్ణములయందును పరాత్ముఁడగు నారాయణునియెడల భక్తిలేనివారందరును
శూద్రులేయగుదురు. (8 తిరువాయిమొ…)

అని యిట్లు పంచమవేదంబగు మహాభారతాదిగ్రంథంబులు బోధించుచున్నవి. మ
రియు శ్రుతిస్మృత్యాదు లనేకంబులు గలవు. అన్నియు [illegible]
గ నేల యనిన [illegible] స్తమరంబునకు [illegible].

క. [illegible] వివేకము । చాలక [illegible] జనని [illegible]
[illegible] సేయుచును । [illegible] మను [illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (9 తిరువాయిమొ…)

వ. అంతనప్పుడా యమ్మ.

చ. ఒకపరి రంగనాయకు మహోత్సవ [illegible] రంగనా
యకునకు [illegible] వైష్ణవు లాలకింప మా
మకజనకుండు [illegible]
మొకయతుఁడైన [illegible].

గీ. ఇట్లు పెక్కింటి యుండ నీకేల లక్ష్మి । [illegible]
వలదు వలదన రంగమునిలిచి పూర్ణ । [illegible].

గీ. యతిరాజముని [illegible] । శ్రీమహాపూర్ణుఁ [illegible]
[illegible] శిష్యునిగ జేసి । [illegible] లక్ష్మ [illegible].

క. యామునుఁడు రహస్యార్థము । [illegible] గోష్ఠి
ధాముఁ డగుపూర్ణునకు [illegible] యుండు మనవు [illegible].

వ. మహాపూర్ణు నాదేశంబున దయంబున గోష్ఠిపురంబున కరిగి యందరిని తిరుక్కో
ట్టూరునంబి యను ద్రవిడనామంబునకు దగుగోష్ఠీపూర్ణుం గనుంగొని.

చ. [illegible] యయ్యతిశిఖామణి [illegible]
బడి దయ [illegible] మూలమంత్రమున [illegible]

కృష్ణుడు వమి విన్నవింప విని కుంభిని మంత్రగురుస్వామెల్లఁ జొ
ప్పడ నిటు బల్కెఁ బూర్ణుఁడు దివాకరతేజ యతీంద్రచంద్రమా.

గీ. మూలమంత్రార్థ మిక్కలికాలవేళఁ । దెలియఁదగఁ డట్టియధికారి లేఁడు చూడ
లేము వడిఁ బొమ్ము పొమ్మని లీల విముఖుఁ । డైన యతిపతి వగచుచు నరిగె మరలి

వ. ఇట్లు విషాదంబున యతీంద్రుండు శ్రీరంగపురంబున కరుగ నంత నొక్కనాఁడు గోష్ఠిపూర్ణుండు శ్రీరంగంబునకు రంగరాజమహోత్సవ దర్శనార్థియై వచ్చి యయ్యుత్సవంబు సేవించి ప్రహృష్టుండై మరలి చనునెడ రంగేశ్వరుండు తనతీర్థ శఠకోపాదికంబు లర్చకులచేఁ బ్రయత్నపూర్వకంబుగా నర్పింపంజేసి మదీయుండగు లక్ష్మణాఖ్యుడు గురుశ్రేష్ఠుండ వగు నీవు రహస్యార్థంబులు కృపసేయుమని యానతిచ్చిన గోష్ఠిపూర్ణుండిట్లనియె.

ఉ. ధనములఁ గాంక్ష మాననుచు దాస్యము మన్వయమేక వత్సరా
యనములు మాసపక్షముల నైన పరీక్షణ మాచరింపఁ జె
న్నని మతి నున్నవానికి నవల్పరహస్యము దెల్పుమంచు ము
న్నని యిప్డు ఇచ్చవచ్చినటు లానతిఁ బోలునె యన్న నాతఁడున్.

గీ. తనువు ప్రాణము గేహము ధనము గుణము । కర్మవిజ్ఞానములు గురుఁగని తదర్థ
మూని యుండెడి వాఁడె శిష్యుండు గాన । యట్టిమా యతిపతికి మంత్రార్థ మిమ్ము.

సీ. అని రంగభర్త నెయ్యమున మాటికి మాటి కానతిచ్చినఁ బూర్ణుఁడట్లు సేయ
నని చక్రి తొడుకుఁ బల్కను మొగమాడి వల్లెయని యనుజ్ఞాతుఁ డయి యతివరు
నడిగి రమ్మని వేగ చనియె గోష్ఠిపూర్ణుఁడంత యతిశ్రేష్ఠుఁ డరిగి పూర్వ
రీతిఁ బ్రార్థింప నాలించక నలఁదు పొమ్మని పల్కె నిట్లు మంత్రార్థగౌర
వంబు ధర నంతకీఁ దెలియం బరమహితార్థ మష్టాదశావృత్తు లట్లు దిరిగి
పదునెనిమిదవమారు భాష్యముఖ కమల। సరుల నడలుచు యతివరుఁ డరిగె మరలి.

క. రామానుజార్యుఁ బూర్ణుఁడు। వేమఱు శోధించి యొంచ వేగవతినిఁ గన్
శ్రీమంత్రార్థముఁ దెలుపఁ ద।యామతి నాయత్తుఁడైన నర్తితిఁ గూర్మిన్.

శా. గోష్ఠీపట్టణవాసి వైష్ణవుఁడు గోర్కుల్ మీఱ రంగేశు బ్ర
హ్మిష్ఠుల్ దోఁజనుదేర జేగి పొరిఁ జేర్మిం గాంచి యేతెంచి య
గ్గోష్ఠీపూర్ణునకున్ యతీంద్రుని వెతల్ ఘోషింపుచున్ వైష్ణవ
శ్రేష్ఠుం డస్మదతండు మీర లుపదేశింపన్ రహస్యార్థముల్.

చ. అని నెఱఁ జెప్పఁ జెప్పఁ దనయార్తి సహింపని తండ్రివోలె న
ష్ఠుగు వడిఁ గోడి తెచ్చుటకుఁ బ్రక్కనఁ బూర్ణుఁడు నొక్కశిష్యుఁ బం

చన నతఁడేగి రంగపురిఁజేరి కడుం దమి శిష్యకోట్లు గొ
ల్వ నమరి చింతసేయు యతివల్లభుఁ గన్గొని సుప్రహృష్టుఁడై.

చ. యతిపతితోడఁ బూర్ణుఁ డుదయార్థిఁ త్రిదండపవిత్రమాత్రసం
గ్రతిఁ దగి మిమ్ము రమ్మనిరి శిష్యుల నిచ్చట నుంచి మీర లే
కతముగ రమ్మటంచుఁ బలుకన్ యతిపుంగవుఁ డేగె వేగ న
గ్గతి దనయాజ్ఞఁ గూరపతిదాశరథుల్ దనవెంటఁ గూడిరన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జని గోష్ఠీపురంబు ప్రవేశించి గోష్ఠీపూర్ణచరణంబుల శిరంబుఁ జేర్చి నమస్కరించి నమ్రుఁడైయున్న యతీంద్రుఁ గనుఁగొని గోష్ఠీపూర్ణుం డిట్లనియె.

ఉ. ఏకతమిందు రమ్మనిన నిద్దఱిఁ దోడ్కొనివచ్చి తీవు ప్ర
శ్నీకు రహస్యవాక్యములు నేనుపదేశము సేయఁ బోలది
వ్వేకువ నేచి వచ్చినను విన్ము త్రిదండపవిత్రమాత్రని
ర్వ్యాకులమూర్తివై యొకఁడ వచ్చినఁ జెప్పెద నిక్క మన్న నే.

గీ. అని యతీంద్రునిఁ బలికి యుగ్రముగను కేరి శిష్యద్వయము దప్పుమని వెడలఁగ నొప్ప
చేసి యతిగాఁడ పూర్ణుతోఁ జెప్ప మరల నమ్రుఁడై వినయమ్ము ఘనమ్ముగాఁగ.

వ. ఇట్లు కూరేశుండు పవిత్రస్థానం బ్రాహ్మణి త్రిదండస్థానంబని యంగుళీ నిర్దేశపూర్వకంబుగా చూపించి భగవద్భాగవతకైంకర్యంబు సేయు దాశరథి సద్భక్తుఁడని దిక్కుగ జెప్పఁగ నిరాకృతుండై చేసి యున్న నన్నుం గరుణాకటాక్షంబు లొలయ మంత్రార్థము బోసంగి కృతార్థుం జేయుమని మఱియు ననేక ప్రకారంబులం బ్రార్థించిన ప్రసన్నుండై యగ్గోష్ఠీపూర్ణుండు.

సీ. తెలిసి మంత్రార్థము తెలియఁగఁ దగునధికారివి నీవుగాన యొక
తముగ రమ్మని యొక్క విమలస్థలమునకుఁ దోడ్కొని చని నీకు చెప్పవాఁడ
వియ్యర్థ మెవ్వరి కెఱిఁగింప కని పలుతెఱఁగుల నొక్కిడి కడుం గలరి
శ్రీప్రణవమాదిని నమఃపదము మధ్యమున నారాయణపదరాజ మంత్రమునుఁ బొ
సంగి దీక్షించు మంత్రరాజమునఁ దనరునర్థముల నెల్ల స్ఫుటముగ నపుడు లక్ష్మ
ణార్యునకుఁ జక్క నుపదేశమాచరించి । ముఖ్యసత్పాత్రదాన మబ్బుటను జెలఁగె.

చ. గురునకు మ్రొక్కి యవ్వలగతి గొబ్బున నేఁడ్కొని లక్ష్మణార్యుఁడ
ప్పురి విలసన్నృసింహ విభుముఖ్య మహోత్సవపర్వనాగతా (31 రవ నామము)
పరిమితవైష్ణవోత్తముల పంక్తులకుం దెలియంగఁ జాటె స
ద్గురుకృపాదినిన్ దాన గరుణ గూర్చు మంత్రసమాహితార్థముల్.

క. అది మంత్రము విని కోపము। గదురఁగఁ బూర్ణుండు యతిశిఖామణిఁ గని నీ
కిది గోప్యమనుచుఁ జెప్పితి। గద గురుని నిరాకరింపఁగాఁ దగ వగునే.

వ. ఇంత సాహసంబు సేయుటచే నీవు గురుద్రోహి వైతివి దానికి ఫలం బెద్ది యని కడు నిర్వేదించుచు నడిగిన గోష్ఠీపూర్ణునకు యతీంద్రుం డిట్లనియె.

గీ. ఘను గురుద్రోహి యప్పుడు వివిధనరక। కూపి యగు నంత యొకఁడె యిప్పాపమేల
చేసితని పూర్ణుఁడడుగ విశిష్టయుక్తి। వెండియును బల్కె రామానుజుండు వేగ.

ఉ. ఏనొకరుండ దుర్గతుల నిద్దురితంబునఁ గూలువాఁడ ని
మ్మానవులెల్ల నీదయ నమస్తతిమున్ భళిరెంతు రన్న న
ప్పానిక జూచి పూర్ణుఁ డిటు మన్ననఁ జేయఁగఁ జాలనైతిరా
మానుజుఁ డప్పుడాత్మ ధరయందు జనించిన శేషుఁ డంచుఁగన్.

క. కారుణ్యు తన కనిష్ఠము। గోపుల క్షేమగుపని నరల్ కేనురె శో
భానుఁడు మాకిపుట ఉతఁ। డీకడ డగురంగనాథుఁ డిది తథ్యముగన్.

వ. అనుచు శ్లాఘించి మన్నాథ యని పిలిచి యతిపతిం గౌఁగిలించుకొని యఖిలవైష్ణ వృందం జూచి యిపర్యంతంబు ప్రసిద్ధంబగువాట వదలి యింతటనుండి రామానుజ సిద్ధాంతంబని గాథాపల నంపఁబడుం గీర్తింపఁ దగునని యాజ్ఞాపించె మన్నాథుండును జెనకు ప్రవిమలభాగ్యము చేయించెను మా నాగిని సుప్రసిద్ధుండయ్యె నంత గోష్ఠీపూర్ణుం డుం డేమమా శాంత నతిరహస్యార్థలంబులఁ దోడ్పించి మాకందఱకి శ్రీవక్షపతి పగుట మన్నాథుం డను పేర నీకు శాశ్వతంబుగా వెలయుం గలదని యత్యాదరం బున నాలింగనంబు గావించి వెండియు నిట్లనియె.

చ. వినుము వెంకనాఁడు రంగపతి వేడుక నన్గని యాదరించి న
య్యన నరజాతి కీవు చరమార్థము దెల్పు మటన్న నిప్పు డి
ప్పని కొకఁడైన నష్టఁడు ధ్రువంబుగనంబడఁ డంచు నేను శై
ష్టినఁ గడుఁ జింతచేసి వారి వెండియు నావతి యిచ్చె నత్తఱిన్.

క. నేనరసి యరసి యొకయుగ।మానుని నీకడఁ బుత్తు మారాడక నీ
వానయనకుఁ జరమార్థ। శ్రీని దెలుపుమనిరు నీకుఁ జెప్పెద నదియున్.

గీ. అని యోజించి కూరనాథునకు మాత్ర। మెఱుక సేయుము నితరులకెఱుక సేయ
నను చు శపథము సేయు రామానుజునకు। నర్థవిధమునఁ జరమార్థమానతిచ్చె.

వ. ఈచెప్పిన ప్రకారంబున శుశ్రూషాపరు లగుచు శుద్ధమనస్కు లగువారలకు దీనిఁ బదే శింపు మని నియమించె.

క. మఱియు నిటు బలికె యామును|గురుఁ డాత్మజాతకు ననేకగోష్ఠార్థము లా
దరమునఁ జెప్పె నటకుఁజని | సరవి నవియు సదుపదేశసరణిఁ దెలియుమా.

గీ. అని నిజాత్మజా సౌమ్యనారాయణాఖ్య | శిష్యునిగ గొని రక్షణసేయు మనుచు
నప్పగించిన యతివర్యుఁ డట్లసేసి | గురునిఁ దగు తెఱఁగున వీడుకొని ముదమున.

మ. తనశిష్యుల్ గను గుంపుగుంపులయి తాపం బొప్ప నొక్కుమ్మడిన్
వెనుకన్ ముందఱఁ బార్శ్వదేశముల నర్పింగప్పుచున్ సత్వరం
జనుదేరన్ యతిశేఖరుం డరిగి వాచాలోచనాతీతశో
భనలీలాకర మైనరంగపురిఁ గ్రేవం జూచి సంప్రాప్తుఁడై.

క. పురిఁ దఱియఁజొచ్చి రంగే|శ్వరుఁ గని ప్రణమిల్లి పోయివచ్చిన విధమున్
వరుస నెఱిఁగించి వీడ్కొని | యరిగి మఠంబున సశిష్యుఁడై నివసించెన్.

ఉ. కూరకులేశుఁ డంత యతికుంజరునంఘ్రుల మౌళిఁ జేర్చి యిం
పార మహానుభావ చరమార్థ మిఁకం గృపసేయుఁ డన్న నీ
వూఱడి యొక్కవత్సరము నుష్ఠితి వేఁడినఁగాక యిట్లు ని
న్నారయ కేనొసంగఁ దగవా యని లక్ష్మణయోగి బల్కినన్.

గీ. దేహ మస్థిరముగఁ దెలిసి వేగిరపడు|నన్ను దడవు గడువ న్యాయమగునె
యనుచు వగచుశిష్యుఁగని యతిచంద్రుఁడు|పాయ కొకటిదెలిపెఁ బ్రౌఢి మెఱయు.

మ. ఒకమాసంబుపదేష్ట గేహమున శిష్యుం డన్నముం మాని దై
ష్టికుఁడై యుండిన వత్సరత్రితము సూక్ష్మించు నబ్భంగి నీ
విఁక నారంభము సేయుమంచుఁ బలుకన్ వీక్షించి యవ్వాని కు
త్సుకతన్ మాసము భోజనం బుడిగి శుశ్రూషాపరుండై చనన్.

వ. కూరేశుండు యతీశువలనఁ జరమశ్లోకార్థంబు సవిస్తరంబుగా నెఱుంగుటయు.

సీ. తదనంతరంబున దాశరథియు యతిసింహున కంజలి చేసి కరుణఁ
జరమార్థ ముపదేశసరణిఁ దెల్పు మటన్నఁ గూరేశ్వరుఁడు దక్క మీరలెల్ల
రూఢ మిప్పనికిఁ బాత్రులుగారు కోరిక దనర గోష్ఠీపూర్ణు ననుసరించు
మని యతిశేఖరుఁ డానతిచ్చుటయు గోష్ఠీపురంబున కేగి శిష్యవృత్తిఁ
బూర్ణునకుఁ బ్రణమిల్లి తత్పూర్ణకరుణఁ| దన్నెలయకున్న నాఱ్నెలల్ దాశరథి స
ముత్సుకత దాస్యపరుఁడయియున్నఁ|బూర్ణుఁడొక్కనాఁ డాతనికి పయిరొప్పఁ బలికె.

ఉపేంద్రవజ్రము. యతీంద్రసంబంధుఁడ వంచు నిన్నున్
మతి న్నిరూపించితి మాకు శిష్య

ద్ధిగాం జరింపం బనిచెప్పఁ డన్నన్
యతాత్ముఁడై యిట్లని వారిఁ డంతన్.

క. పరమార్థము దెలియఁగ యతి | వరుపనుపున నిటుకుఁ గోరి వచ్చితిఁ గరుణా
కర యని చెప్పఁగ నద్దా | శరథికిఁ బూర్ణార్యుఁ డనియె సాంత్వనముగన్.

క. ధనవిద్యాకులములఁ గొ | ప్పను మదములు బుట్టి నీవు వారిం బరిమా
ర్చినఁ బరమార్గము యతివరుఁ డెనసి వచ్చు నొసఁగు ననపటికేరు మనంటయున్.

భుజంగప్రయాతము. అనుజ్ఞాతుఁడై లక్ష్మణార్యున్ సభక్తిం
ప్రణామంబు గావించి ప్రార్థించి పూర్ణా
ర్యవాక్యప్రకారం బొనర్పన్ యథార్థం
య్యాసంశాస్త్రజుం డార్యు యాచింపుమంచెన్.

సీ. ఒకనాఁడు మహాపూర్ణు | లొసఁగినట్టి యాజ్ఞకాయి యడుగుఁ బొం
దిరి వచ్చి తండ్రి కీర్తి | నకటా యాత్మతరింపఁ దలఁచి వినయమా.
గానములాడ నేను జనుఁడుఁ దోఁ డొక్కడు | నేఁడు నక్కి వాస్యవన్ని తనియ
పగుల నొక్కఁడాసి పనివడి ప్రార్థించి | నంటి తేఁటఁ జెప్పుటంచుఁ బలికె.

వ. కావున వారొక్కడాసి నిన్నుఁ బ్రార్థించుటయు.

గీ. అపుడు తండ్రి యిట్టులను బాసి పునర్జ్ఞు | దొరక నొకయుపాయ మొక్కటేదు
శిష్యుఁడైనతన చెలికీడు యతిపతి | యున్న యతని నడుగు మనిన నతియు.

సీ. వచ్చిఁజని లక్ష్మణార్యుఁ డసురబుద్ధిఁ గన్గొని యాత్మవాంఛయే
ర్పడ నాశింప నైనవనభక్ యతిభూపతిఁ బూర్ణపుత్రిన
నొప్పడఁ గర వారాధించి పరమార్థము వేఁడెడి భాగినేయుదా
సుఁడు వయి యీ మెతోఁ జనుము ప్రస్తుత నీవని యానతిచ్చినన్.

వ. అద్దాశరథియు.

క. వల్లయని యాజ్ఞాపనమ దా | నల్లనఁ దోడుకొని యరిగి యాత్రిపతిఁ గనుఁగొం
చెల్లముగ దాస్యవరుఁడై | యుల్లమలర నుండనంత నొక్కనాఁడు మునన్.

గీ. వారివారికిట నిరువురు వైష్ణవోత్త | ములు సభామధ్యమున వాదములువలుపు గు
నొక్కసాత్త్వికుం డుక్తులనొక్క చెప్ప | నితరుఁ డవిద్యప్రమాణమునెన్న నననుడు.

క. ఆతని, బ్యాధికరశ్లోక్తుల | చేతను వంచింపఁ దెలిసి చెలగి కట యీ
రీతిని నన్యాయము లా | నతివ్వ నని దాశరథి యనం గోపమునన్.

క. ఈయర్థవిరో విలయింగవు | గా యనఁగ వివాదమూర్తి గైకొని స్వార్థం
బీయుత్తరు గతిసారం | బీయది యని తెలుప వారి తెల్లను జెప్పేన్.

క. [illegible]
టయు [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]

* ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

* గీ. [illegible]
[illegible]

* చ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

* సీ. [illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
స్వరంబుగా నుపదేశించి గోష్ఠీపూర్ణుల [illegible] సేయుట
[illegible] వైష్ణవ [illegible].

గీ. [illegible] శ్రీ [illegible] ప్రవిడ
వేద [illegible] శ్రద్ధనడయు.

క. [illegible]
[illegible].

సీ. అంతనొక్క దినంబునందు గోష్ఠీపూర్ణుఁ డరుదెంచి శ్రీరంగపురనివాసుఁ
[illegible] సమస్తవైష్ణవులఁగని [illegible]
[illegible]

మని చెప్పి యనఁగ నష్టసుఁడు మాలధరుసన్నిధి సవ్యాఖ్య చదువుచుండి
వొకట గాథకు గురుఁడు వేరొక్క రీతి నర్థ ముపదేశ మొనరింప నది యాసంగ
దని యతీంద్రుఁడు చెప్పుట కలిగి తనగృహంబునకుఁ బోయె మాలాధరార్యుఁడంత.

వ. గోష్ఠీపూర్ణుండు తద్వృత్తాంతంబు విని శ్రీరంగపురంబునకు మరల సత్వరం
బునఁ జెంది తిరుమాలయాండా నను ప్రసిద్ధనామంబునం దగిన యమ్మాలాధ
రుం గాంచి యతీంద్రుని సవిశేషంబుగా నంతయు నెఱింగించి యిట్లనియె.

ఉ. రామానుజాచిత్సము శఠారిసుభాషితముల కీవు దెల్పుచోఁ
బ్రేమ విశేషముల్ యతిపవిత్రుఁడు దెల్పుట కల్గెఁ జెందఁగా
నేమిటు కవ్వారోగ్యముఁ డనయించి జగద్గురుఁ డర్థ మా
యామునవాఙ్మహాత్మ్యనిహితార్థముఁ జెప్పి నిజమ్ము నమ్ముమా.

వ. సమస్తార్థంబు లెఱింగియు లోకశిక్షార్థంబు నిన్ను గురుంగాఁ గైకొని దలియు
చున్న రామానుజుఁడయి నటనకు మునిఁ యతీంద్రుఁడొక్కఁడని లక్ష్మణాచార్యకదము
జని యుపదిష్టవ్యాఖ్యానంబు చదువుటకు నియమించి చనిన నెప్పటివలె యతీంద్రుం
డు మాలాధరుసన్నిధిం గ్రంథంబు చదువుచుండ నొక్కనాఁడు.

మ. ఒక గాథార్థము మాలికాధరుఁడు వేఱొక్క ప్రకారంబునం
బ్రకటింపన్ విని యామునార్యుఁ డటు చెప్పన్ లేదు లేదంచు దే
శికుఁ డడ్డంబుగఁ జెప్ప యామునగురున్ సేవించలేకట్టి నీ
కకటా తద్వచ యర్థశాస్త్ర మెటు లభ్యం బయ్యెనో చెప్పుమా.

వ. అని మాలాధరుం డడిగిన శ్రీశాచార్యునందు భక్తిగల యేకలవ్యుండునుం బోలె
యామునాచార్యునందు భక్తి నింతయు నెఱింగితి నింతయకాని వేఱొక్కటి లేదని
విన నంబున విన్నవించు యతీంద్రుని యెడ నతిసంతుష్టుండై గ్రంథాధ్యయన సమాప్తి
యయినయమ్మరుట సుందరబాహుం డనుతనకుమారు నయ్యతివరునకు శిష్యుంగా నొ
సంగి మాలాధరుం డిట్లనియె.

క. యతివర వరరంగనియెడ । నతులవిశేషార్థముల రయంబునఁ గొను మా
శ్రీశవరముఁ దస్తుండని । యతిన్ప నెఱింగించి తనగృహంబున కరిగెన్.

సీ. గురుఁ డిట్లు చెప్ప సత్వర వరరంగుఁ జేరి యతీంద్రుఁ డాక్నాలలు భక్తిఁ
బ్రతిరాత్రిఁ గానవాలాసంగుమ ధనుర్మాసోత్సవోత్సుక రంగనాథ
నమ్రఖవాత్రికప్రభాంత రామానుజుతనావున నయ్యయి తేవ యెడల
నూతిపసమపు నింపారఁగ నలంచుడు మహాశ్రమణంబు బిట్టు సారది నేముఁ
జాది మామాపవర్గముల్ చూఱకొనఁగ । వేచియుటు దాన్యసంతిభావితుఁడవై

...చిత్త్వంగ బలిసి నీతి రహస్య | పాలితం బగు పంచమోపాయవిధము.

క. ఆవరగంగుఁడు యతివరుఁ | గని శరణాగతుఁడు భక్తిఁగని యాన్య మొకం
గని మధురోక్తి బలికెన్ | ఘను దనదు మఠంబు మఱియుఁ బూనికఁ దలికెన్.

చ. పరమపరాయణంబు శిష్యబ్రహ్మము శిష్యర విద్య యాంతయుం
గురుఁడుగఁ గాంచి చిత్తమునఁ గూర్చి యుపాయ ముపేయముల్ సదా
గురుఁడని యుండు మంచు నతిగోష్ఠ శుభార్థముఁ జెప్పి యష్టయా
పరువను గొట్టనంబి యమ్ముభాతమ శిష్యుని జేసెఁ బ్రీతుఁడై.

వ. తనకుఁ బుత్రులులేమి నివ్విధంబునఁ దనతమ్ముని యతిపతికి శిష్యుంగాఁ జేసినట్లు [illegible] దగు కుమారకులు యనంతరంబులు మంత్రములయందు [illegible] యామునయోగీంద్రుండు కాంచీపూర్ణమహాపూర్ణ గోష్ఠీపూర్ణ మాలాధరి [illegible] లనియెడి సన్నుతనామంబులం దగు [illegible] యాళనంబి తిరుమల యాండాను [illegible] నామంబుల నొప్పారెడి గురుగురియందు [illegible] ద్రుం డుత్తమశోత్ర [illegible] శ్రీరంగ [illegible] విలసిల్లె. గావున [illegible] సలంపవలదు. (18 [illegible]) అప్పైదుగురు [illegible] యతీంద్ర [illegible] [illegible] బొందెడి. [illegible] సంబంధంబు వలన ము[illegible] చుచుండెడి యెట్టయిన [illegible] సంబంధంబు [illegible] నాయకమణియుండో [illegible] ప్రకాశించు గద్యత్రయంబును, భగవదారాధన క్రమంబును సఫలవ్యాఖ్యంబుగా రచియించె.

ఉ. పరమబ్రహ్మము శ్రీశుఁ డంచు శ్రుతివాక్యంబులం [illegible]
బరలా [illegible] వాశ్రయించి విమతప్రాంతుల్ దలంచిన సు
స్థిరతన్ వైష్ణవసర్వంబు భువి [illegible] రంగమం
దిరునర్చాపి సమస్తకార్యముల నర్చాకృతి నిల్పెమున్.

ఉ. శ్రీవైష్ణవధర్మకర్త యతికూరము శిష్యను గర్వయుక్తుఁడై
దేవుని కార్యముల్ తగువిధి న్నిరపేక్షత యున్నా [illegible]
ప్రోవుగ [illegible] బుద్ధిఁ బలంచి [illegible]
[illegible] సమకూరె [illegible] ప్రాప్తమాదటన్.

క. శ్రీవత్సచిహ్న మిశ్రులఁ | గావింప నిమంత్రణ మధికారి మునుపు విూ
[illegible] | భూవరగురు [illegible] వాల్చి యాటన్.

క. తిరువాయిమొళిప్రవచనము సం | తరమును దీర్థమారగింపక యున్నం
గలయభిమతంబడిగి కో | వెలచీగము ముద్రదెచ్చి వెసనొసఁగుటయున్.

గీ. పార్థమందుచుఁ గూరేశుఁ డారగించె | నీగ ముద్రలు లక్ష్మణయోగికీయ
రంగరాజకైంకర్య సామ్రాజ్య మేలు | చుండె నురుతరకీర్తి ధీయుతులు వొగడ.

శా. రంగేశార్చకు లయ్యతీంద్ర కృతమర్యాదల్ సమర్చావిధుల్
శృంగారంబులు సేయ వేసరి తెనం జేలాదికంబుల్ వారిం
చం గాలం బెడలేక ఖేదిల వరాజత్త్రేజా రామానుజాం
ద్రుంగం జేయఁగ వారిలో నొకమహాదుర్మార్గుఁ డుద్యుక్తుఁడై.

చ. పరమదరిద్రుఁ డీనొకవైష్ణవు సేకత మొప్పఁ జీరి లో
నరయక హేమనిష్కవనిహాదుల మిక్కిలి తృప్తుఁజేసి నీ
వరనియమంబులో దృఢవిషాన్నము భిక్ష యొసంగి యయ్యతీ
శ్వరు సమయింపు మన్న దినచర్యకు నప్పని కొప్పి యాతఁడున్.

ఉ. భార్యకుఁ జెప్ప నప్పడఁతి భర్తకు మాఱనోడి లక్ష్మణా
చార్యున కట్లు భిక్షయిడి చక్కఁగ మ్రొక్కి పదంబు గీటినం
గార్య మెఱింగి యొక్కశునకంబున కక్కడఁ బెట్టి దానిచా
వాస్యుఁడు చూచి యన్న మది యాదిగ మాని క్షుధానమాక్షికిన్.

ఉ. సీరము మూఁడునోసకులు నిత్యముఁ ద్రావుచు నున్నఁ దక్షమా
చార మెఱింగి పూర్ణుఁడు వెసం జనుదేనట దక్షిణస్థకా
వేరిపథంబునం గుఱుని వేగ నెదుర్కొని యఘ్నుసందు గ్రీ
ష్మారుణితాలితప్తసికతావనిఁ జాగిలి మ్రొక్కనత్తఱిన్.

వ. అగ్గోష్ఠీపూర్ణుండు.

ఉ. డాయక లెమ్ము లెమ్మనకొడంబడి కన్గొనుచుండఁ గాచి యా
శ్రితజనగోత్రుఁ డొక్కగురుదేవుఁడు వైష్ణవుఁ డోయిచోళియా
యేయెడనుంచి మాగురువు నీగతిఁ జంపఁగ వచ్చి తెంతగా
ప్పయని దాను గ్రింవఁబడి వీఁపున నస్గుఁ జేర్చియుండినన్.

చ. స్వగురు శరీరపోషణము సల్పునతండె యదార్థశిష్యుఁడౌ
నృగిది సమస్తశాస్త్రములపద్ధతిః శిష్యగణంబు కొల్పగా
లఁగ నెలఘోరయౌ శిష్యసులక్షణ లక్షణ లక్షితుండితం
డగు భగుణాక యాసాగసు టయ్యలు శిష్యులై చోద్యమెంతయున్.

ఉ. తెమ్మని వారి శిష్యుని తేటఁగఁ జెప్పుముఁ బూన్పఁ డీతఁ డే
మమ్మిన శిష్యుఁ డేమఁడిన డీతఁ డన్నముఁ బెట్ట డిష్టుఁడై
కొమ్మని లక్ష్మణార్యునకుఁ గూరిమిఁ జెప్ప ఘనంగఁ దత్ప్రసా
దమ్మునుఁ జేయుచుండె యతిరాజు నిరాకృత సూర్యతేజుఁడై.

క. ఈకరణిఁ గొన్ని దినములు । పోకడ వెలుఁగంది యుగళిభుం బోరిగొనఁగాఁ
జేకొనక జనము మరయుచు । నైకొని యుక్కాఁడు రంగకార్యార్చకుఁడున్.

గీ. విషము కలిపి తీర్థముఁ దెచ్చి వెంపుఁ బుగదుర । వడకతోఁ ద్రొబుపడఁగ వేషపడఁగ ముచ్చ
మటలు దిగఁబోయి మెల్లన వచ్చి నిలువఁ । నబ్బమునఁ గని యతిపతి యార్యవినుత.

ఉ. నేఁడిది యేల యింత కడునిష్ఠురఁ దూలుచు నుండి రన్న న
న్వాఁడటి కన్యగోవల విముష్పుచు నత్తులు నంజుమీశ్వరా
వాఁడి తొలంగి నేఁడు విషపాతకుఁడై తిని గావుమంచుఁ దా
నేఁడి పదంబులం బడిన నీచుఁడి మాటలు పల్కి చేలకో,

గీ. విషముఁ గలుపు నంత విష్ణుపసాదంబు । విషముఁ జెంది భక్తవేఁడు నౌర్చ్య
తెమ్మ వెలుపలు చేగి యిచ్చి దికడుభోగ్య । మనుచు మూఁడు పాళ్లు నారగించె.

వ. అట్లు నిగ్రహయంబున నందఱియాశ్చర్యంబునకు వర్తిల్లంబు నారగించి యిసుమంతయు దానిగుణంబునకుఁ బాత్రుండు గాక పూర్ణచంద్రుని భాతి ప్రకాశించుచుండు నంత.

శా. విద్వద్గ్రామణి యజ్ఞమూర్తి యనుసద్విప్రుండు కాశీన్ విప
శ్చిద్వ్యాసంబుల శాస్త్రసమ్మతి విపశ్చిద్ గెల్చి సర్వాధికుం
డుద్యత్తాసనులు సద్గ్రంథగేహంబు శిష్యశ్రేణితోఁ బుస్తకా
ద్యద్వల్లవ్యకటాళితో నరిగె విద్యాగర్వదుర్వారతన్.

మ. చని శ్రీరంగమునన్ యతీంద్రుఁగని శాస్త్రశ్రేణి వాదించుచో
టను దాగెల్వ యతీంద్రుఁ డెంతయును గ్రంథత్యాగిగాఁ దానయో
డినఁ దత్పాదుకులం దలఁచ్చి లిపి రూఢిం దన్మతస్థాయిగా
ననఘాత్రింబని మూని వాదమిడె నట్లష్టాదశాహావధిన్.

చ. అనుపమశాస్త్రపద్ధతి నవార్ణిత కొండొరుఁ గెల్వఁ గోరియు
క్తిని దమ్మపక్షఁ జూపుచు మదించిన సింహములట్ల పల్కఁగో
ర్వను బలువాదయుద్ధము దలంగక సేయఁగ యజ్ఞమూర్తి బ
ల్కనకుమానోక్తి రెల్లఁ బ్రబలెం బదియేడవనాఁటి మాటలన్.

గీ. మరలి యజ్ఞమూర్తి మతము నంగీకరించి । నఖిలవేత్త లక్ష్మణార్యుఁడప్పు
డెల్లవారి గుణహీనుఁడ నర్యాదొ । వరద యనుచుఁ గండఁకరిదు దలఁచి.

వ. నిదురించుసమయంబున దేవరాజు ప్రత్యక్షంబునం జెంది యాద్వైతి
నీకు శిష్యుం డగు యామునరచితం బగు మాయావాదిమతఖండనం బగు గ్రంథం
బునఁ బ్రథితంబు లగు యుక్తుల నతని జయింపుమని యానతిచ్చి తిరోహితుండైన
రామానుజుండు వాదివారీయని మేల్కాంచి యబ్బురం బంది నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి
సశిష్యుండై వాదస్థానంబుఁ బ్రవేశించిన.

ఉ. ధీరత యజ్ఞమూర్తి చనుదెంచి యతీంద్రుని దివ్యసుప్రభా
కారము దుర్నిరీక్ష్యమయి గ్రాలుట కచ్చెరువొంది మాయిదై
పోవుట దక్కి నిక్క మగుబుద్ధి నమస్కృతిఁ జేసి తద్దయుం
గోముచు నున్నఁ జూచి యతకుంజయిఁ డావరి మెప్ప నప్పుడున్.

ఉ. వాదము దక్కి నిట్లు తగవా యన నీకును శేషమూర్తికిన్
భేదములేక యుండుట నభేదకుయుక్తులఁ బోరఁ జాలన
న్నాదరవృష్టిఁ జూడు మని యాతఁడు వేఁడుట కొప్పి వెండియున్
వాదసమాప్తి కిట్లనుచుఁ బల్కె యతిప్రభుఁడున్ సుయుక్తిగాన్.

వ. పండితోత్తమా వినుము. సగుణ శ్రుతుల విద్యాతిరోహిత బ్రహ్మపరంబు లగుట
బ్రహ్మ నిర్గుణాంపనిన సగుణశ్రుతి విరోధంబు లేదను మీమత సిద్ధాంతంబు యుక్తి
క్షమంబుగా దెట్లన్న జ్ఞానస్వరూపి యగు పరబ్రహ్మను మిథ్యారూపం బయిన
జ్ఞానంబు గప్పిన దానిని వారింప నెవ్వరికి శక్యంబు కాదు. నాశంబు లేనియ విద్య
నిత్యం బగుట బ్రహ్మకు నితరం బెద్దియు లేదని చెప్పి యెట్లు చెప్పెదు వని యివి
మొదలగుయుక్తిశతంబు లానతిచ్చి యట్లుగావున నద్వైతగజంబుద్వైతి పంకం
బునమునింగి వసనిసనుభయపక్షసభికులదియంగీకరించి యతీంద్రు నభివందింపుటయు.

గీ. దూరముగ నేకదండముఁ బారవైచి । ప్రొక్కి కేల్మోడ్చి యజ్ఞమూర్తి యతుఁడ
నైతిఁ జనిన శిఖాదిత్యాగమునకు । నిష్కృతి యొనర్చి యతనికి నెనరు దనర.

సీ. చక్రాంకనాదిపంచవిధసంస్కారము లొనరించి యుపవీత ముదక పాత్ర
కౌపీనముఁ ద్రిదండకటిసూత్రములు శరీరావసానముదాఁక నర్థిఁ దాల్పు
మని చెప్పి కరుణచే నపుడు వరదరాజమన్నాథుఁ డనియొడి మహితనామ
ధేయ మొసఁగఁ బాదతీర్థము భుక్తశిష్టాన్న మర్థించిన నతని కయ్య
తీంద్రుఁ డర్పించి భట్టనాథేరితప్ర । బంధమాది దనర్పఁ గొప్పడిన వ్రాఁగ్ర
తేల ద్రావిడగాథలు నేర్పఁ దెల్పి । తేనొక్కమతంబున విశిష్టుఁ జేసె.

గీ. అంత నాభ్యనగరపూర్ణార్యుఁడు మధు । రయమునపురిఁ దగుపూర్ణుఁ డనంతయజ్వ
భర్త యయ్యతిరాజు ప్రభావము విని । వచ్చి సేవించి యాశ్రమవాంఛ నిగుడ.

ఉ. ఆ రీతి యజ్ఞమూర్తి యతివల్లభుసంస్తుతి నొంది పంచసం
స్కారము లాచరించి చటకశ్లథ శంతని యర్థశాలివి
స్కారఫలంబు నొసఁగె యతిచంద్రుఁడు నాఁటి సంఘటించె నా
పేరలు నద్దుసుం దలప మేలగు నంచు వచించె నమ్రతన్.

మ. ఇటు లత్యద్భుతవైభవుండు యతిలోకేంద్రుండు రాజిల్లనం
తటలోఁ గొందఱు వైష్ణవుల్ వెసవ్రతుల్ మన్నాథుసంవాస మె
ప్పుట యంచుం బలివారిఁ దా మడిగి రొయ్యంచున్ వారు మన్నాథు లి
ప్పుడు వైంపారెవ దిద్ద రంగపురసంజాలిన్ వెలం దూలుచున్.

క. రామానుజాభిధానుం । డామన్నాథుఁ డని తెలియ నడిగి తెలిసి యా
రామానుజుఁ గని శిష్య।శ్రీ మెఱసిరి విదితహితవి శిసనరణు నై.

సీ. అది యంతయును విని యజ్ఞమూర్తియుఁ జాల శోకించి చని గురుఁజూచి సన్ను
తేఱ యుంచుట మేర మీఱె మన్నాథు లిద్ద రనుచు జనులు బల్కు చిది నాకు
దురతి శయాదివిశ్వాసం బటు గాన కింకర వృత్తి నీకెలన నుందు
నని యొసఁ బరిచి తదాజ్ఞ నచ్చట దాశ్యపరుఁ డయి యుండుచు బరమభక్తి
గురుఁడె సకలము దేవులకు నని ద్రవిడ సూక్తిచే రచియించె గురూత్తమాజ్ఞ
వాయొడం జ్ఞానసార ప్రమేయసారనామకగ్రంథయుగళ మందఱు మతిఁప.

వ. తదనంతరంబ.

మ. యతిచంద్రుం డొకనాఁడు ద్రావిడవచోవ్యాఖ్యల్ స్వశిష్యాలి కు
త్కృతమూర్తిన్ వివరించు నప్పు డొకగాథన్ వేంకటేశున్నరుల్
మృతిపర్యంతముఁ గొల్వఁగా వలయుఁ జామ్మా యంచు నర్థంబు వి
స్తృత మైనం గని యద్గురుం డిటువచించెన్ వైష్ణవశ్రేణితోన్.

క. మీలో వేంకటభూధర । పాలున కనుదినము తులసివనిఁ గూర్చి త
త్మాలిక లొసఁగెడువారెం । జాలినవా రెవరొ నాకు నయ్యనఁ జెప్పుఁడా.

చ.' అన విని లేది వైష్ణవుఁ డనంతసమాఖ్యుఁ డొకండు లేన యి
ప్పని కొనరింతు నంచు యతివల్లభునానతి వేంకటాద్రికిం
జని సుమవృక్షముల్ తులసి నయ్యన వప్పిలఁ జేసి ప్రత్యహం
బును దమి వేంకటేశునకుఁ బొందుగ నిచ్చుచు నుండె మాలికల్.

క. అది యంతయు విని చని చూ । చెన నని రంగపతి కొఱఁగఁ జెప్ప తదాజ్ఞన్
మదయువఁ బ్రణామహితమై చనె । నదయుఁడు యతిసార్వ శిష్యసంఘము గొలువన్.

క. మఱి చని మార్గంబునందు.

మ. మహితక్షేత్రములన్ శ్రియఃపతికిఁ బ్రేమన్ మ్రొక్కి పాథేయమి
య్యహితల్పస్మృతి యుంచు వేగ బహుదివ్యక్షేత్రములన్ ద్రోవం జూ
చి పారీయుంచు నమస్కరింపుచు వడిన్ శ్రీదేహళీపట్టణ
స్థు ప్యాతార్థ్యాఘుఁ ద్రివిక్రముం గని కడున్ స్తోత్రంబు గావింపుచున్.

గీ. అచటుగదలుచు నష్టసహస్ర మనుపు | రంబుదాపల మార్గవిక్రాంతిఁ గాంచి
నొక్కపువుపోఁట విడిసి యయ్యూరివైష్ణ | వులను గని వారి చే నెల్లఁ దెలియనడిగి.

క. వరదుఁడు యజ్ఞేశుఁడు నను | నిరువురు గలరాపురిని యతీంద్రుని శిష్యుల్
వరధుఁడు మిక్కిలి పేదయుఁ | దఱచుగ యజ్ఞేశుఁ డధికధని యుండగుటన్.

క. యజ్ఞేశుకడకు నిరువురు | ప్రాజ్ఞులు దెలుపంగఁ దమశుభాగమనము గు
ర్వాజ్ఞఁ జని స్వాగతమడగ | కజ్ఞత నర్ఘ్యంబుఁ బాద్య మర్పింపమికిన్.

సీ. అన విఱంగి సంయమికులాగ్రణిఁ జేయుచుఁ గార్యహాని వి
చ్చేసినరీతిఁ దెల్ప నటఁ జేరఁగనొల్లక యానువల్లెలం
గ్రాసము బిచ్చ బిచ్చమెత్తు వరదార్య గృహాంగణమందు ద్వారముల్
మూసి గడెంబిగించి సతిలోవల యుండుటెఱింగి పిల్వఁగన్.

ఉ. లేమి వివస్త్రయై వెడలలేకయు ముప్పిరిగొన్న సిగ్గునన్
లో మొఱఁగం గుమార్తి చెవిలో సారఁ దత్త్వర మెగ్గి దిట్టినే
లేమని బల్కుదాన గురులెట్టులు చూతును నగ్నయైనచో
భామకుఁ బూస్తిలోఁ దగదు భావనమందుర ప్రాజ్ఞలెంకయున్.

గీ. మాఱుపలుకకున్న మాయింట నిల్వక | యరుగు నెచటికేని యని తలంచి
స్వకరతాళసంజ్ఞ సలుప వేగ్రహియించి | యింగితజ్ఞుఁడు యతిపుంగవుండు.

ఉ. మోపముఁ జెంది దిగ్గ నడుమున్ బిగియించిన కాటి విప్పిపై
మీఁదుగ లోనకు న్విసరివేసిన నయ్యది తాల్చి ప్రోయఁ జే
గాదులు ద్వారముం దెఱచి గ్రక్కున శ్రీగురు మ్రొక్కి యర్ఘ్యపా
ద్యాదుల నర్చ జేసి విబుధాశ్రితులం గ్రమమొప్పఁ గొల్చియున్.

క. గారవించి యందఱికి నాతిధ్యమొసంగి తనలో నిట్లని వితర్కించు.

శా. పూర్వం చేమిఁ తపం బొనర్చితిమొ యీపుణ్యాత్ములఁ డీనేడు యా
సర్వాఘంబులు బాపవచ్చెఁ దినవీసంబున్ ధవం బేడదే
గుర్వర్థంబయి కాయనిత్య గృహసద్గోధాన్యముల్ దాల్పు వి
ద్గర్వప్రక్రియ నేమమండతఁడె నిక్కంబైన శిష్యుం డహా.

గీ. కావున నెట్టిదైనను గాంచి విందు । సేయవలె నుత్త కలిసైన సేయవలెను
శక్తితో వారి వృత్తికై బడసి విత్త । మావల తదీయారాధనాగమములు.

గీ. పాపమైనను బుణ్యమై పరిఢవిల్లు । నచ్యుతార్థము వాసించు నట్టి యత్నము.
పాపమగు పుణ్యమైనను బరిఢవిల్లు । నచ్యుతార్థము మూని నయుంతఁ గాన;

క. యాచనకేగినపతి రాఁ । జూచిన నస్తమయమగుచు జూడఁగనేలా
యాచార్య రూపహారికి । స్వీచేసిన సర్వ సాహసైకాత్మజనై.

చ. వెస ననుఁ గాంచి పంచశరువేపనఁ దూలుచు సౌమ్యఁజూపుచుం
బిసరుహపాణిక క్రియకు వేఁడియు వేఁడెదు వైశ్యుఁజేరి మాం
సనహిత మూర్తి శక్తమల సంగత పూరిత దేహమిద్ధ సా
హసమున నవ్విధి ద్రవ్యముల నంపెద నంచును నిశ్చయాత్మయై.

సీ. పింఛు వందుతుబాలు సెమ్మోము జిగితోడఁ గమ్మ చంద్రమకలంబు తో
సొగసువాలు దెలికన్నగవఁ గాటుకతోడఁ దళతళ దంత ముత్యములతోడ
గలుగల్లుమను గాజుకంకణంబులతోడ రమణీయ ముక్తా హారములతోడ
దీరాను జిలుగైన చెంగావివలుతోడ రాయంచనడయు యారంబుతోడ.
ముద్దుమోమున తేఁవ్వు మొలకతోడఁ । జల్లవాపులఁ గుసుమారసంబుతోడ
వైశ్యసుతునింటి కేగి గుర్వరుఁడు వచ్చె । నాతిధేయము సలిపిన నగుమగోర్కి.

చ. అని యువ నాతుమంతు వినయమ్మున వేఁడిన మూఁగ దంపమం
జనుఁ గనుగొంగ సేయఁ గనఁజాలదు భూపలనింటికంపి నం
గొన కిపు దివ్యధంబునను గోరిక వచ్చెను మిస్త్రహోంతరం
బునకు గురుండ కారణము బోయెఁ బంపెద నంచు నెంచుచున్.

ఉ. బియ్యముఁ బప్పు నుప్పు వడిపిండియు శర్కర కూరగాయలున్
నెయ్యియుఁ జింతపండు నవనీతము క్షారము పాలు పెర్గులుం
దియ్యనిపండ్లు పాత్రములుఁ దేనియ యాది సమస్త వస్తువుల్
సయ్యన నామెతోఁ బనుప సంయమి సన్నిధిఁ జేర్చి వేచిరన్.

గీ. స్నానమాచరించి తిరిమానివ ముసత్తు । తడ సజేల యనచు దొంచివి శిరప
నచ్యుతార్చ నాద్యనంతరంబునఁ బరి । మారఁగి నియమించి యారగించె.

ఉ. అంత యతీశుఁ డా త్రిగుల కర్థము లానతియిచ్చు వేళ గ్రా
మాంతర యుంభవృత్తియయి యావరదార్యుఁడు భిక్షసేకరణ యో
కాంతరో విందు తెట్టునయోఁ గ్రచ్చుడఁ దెల్పని పూస గుచ్చిన
ట్లంతయు నాలకించి సుమహాత్ముని పాలికి నయ్య మేలనా.

క. పరగురుభక్తిని కలముల । సురక్షితము దోష ధ్వంసము సుంత సేకుమా
సురలు గొని యూకుమును నా । పరదేవత వరమూ గాక భార్యావత్సల్లీ.

వ. అని స్వభార్య సమ్మానించి సంయమిరాట్ప్రియశిష్యుం డగు భక్తిపూర్వకంబుగాఁ బ్రణ
మిల్లి బహుభంగుల స్తుతించి తదీయ శ్రీపాద తీర్థంబుఁ జీవించి భగవద్భాగ
వతాచార్య భుక్తావశిష్టంబగు ప్రసాదంబు నారగించి భార్యాసమేతుం
డయి సుఖంబుండె నంత.

చ. యతిపతి శ్రీపదోదకము నత్తులసీదళినా ప్రసాదముల్
సతి గొని యేగి రేపటి ప్రసాదములిచ్చిన వైశ్యుఁ డవ్వి న
స్మృతి భుజియించి జ్ఞానియయి పాపములంబడి తల్లి ఘోరదు
ర్మతి మసనాసుఁడు ధనమాంద్యము నన్నిటఁ జేసెఁ గావనే.

ఉ. తన్నవిశీవ రంజినవరప్రభుఁ డేతనయుండ వీరు మా
తన్నక్షమించి వీరుగురుపదద్వయసేవకుఁ జేయుమంచు గోల్
గొల్లని యేడ్వ వన్నెలఁది గొబ్బునఁ దోషనివారి శిష్యగా
నొల్ల నొసంగిరే యతిగురూత్తముఁ డట్ల యనుగ్రహింపుడున్.

క. దివసములు చన్నఁ గాన్పా । సవనసిరి సదాగ్రహమున సలిపెను శ్రీభా
గవత తదీయారాధన । లు వినుచు యజ్ఞేశుఁ డర్చలు సలుపుచలపున్.

చ. మనమున నాలుకోల్ప యతివర్యుని యాగమనంబు శిష్యచే
విని వినత్తు లుంటి నవివేకమువం గురుపూజలేని యీ
ధనమును దేహమేల నిఁకఁ దప్పక పూజ యొనర్తు నంచు వేఁ
జని యనుతాపమంది యతిచంద్రుని పదంబుల వ్రాలి వేఁడినన్.

గీ. తొలిఁదరస్కార మొనరుచుతుఁలవ చెప్పుకు । ముఖులఁ జేకొనఁదగ దెంతమాన్యనైన
సాపరాధ చేతను దీని సదయఁ బ్రోవ । వేయటంచు నశ్రులునించి వేడుటయును.

గీ. పంచసంస్కారముల నలవడదు వైష్ణ । వత్వ పరిపూర్తి భాగవతాగ్ర్యసంబు
నర్థపంచకమును తదీయానువర్త । నంబు నాచార్యవరు నధీనతయు లేక.

క. శ్రీవైష్ణవాతిథిం గను । చో వైకుంఠునిగ దలఁచి స్తుతి నర్ఘ్యాదుల్
గావించి యన్నముల సం । భావించి తమలము చందనము సుమములతోన్.

క. గొలువవలె నహాజభక్తిని । లలిఁ బూర్వోక్త ప్రపన్నలక్షణములునీ
విలువెల్లనెలఁ గానవు । కలదంభములోడ భ్యాతిఁ గనవచ్చితివే.

వ. అనిపుడు లజ్జితుండయి మౌనమువిన్నదనంబుదోఁపఁ బదంబులు పట్టి భగవదీయాగ
మనంబు విని యత్యానందభరితమానసుండై శరీరంబు వాలుదిఁ గాని యన్యాం

బులఁ గాదని బహువిధంబులఁ బ్రార్థించి సకలశిష్య సహితుండవగు నీవ్వర్తింప వివిధవస్తుసముదాయంబులు దెచ్చి గృహంబునం దునిచి యుంటే తెంచితిఁ గాన నన్ననుగ్రహింపవేయుని పదంబు లీడుకొన్న శ్రీమహాభాగవతుల సకలోపచారంబుల నర్పించుచుండుమని హితంబొనర్చి యక్షైకు వీడుకొల్పి.

ఉ. వేంకొలంది వైష్ణవులు వేడుకతోఁ జనుదేరఁ గంచి త
ద్వ్యలముపంబునం జని నుతింపుచు శ్రీకమలేశపుగ్రు, శ్రీ
లాలసమాను నవ్వరదరాజును గన్గొని మ్రొక్కి దివ్యవా
చాలతవేఁడి యేగి దివస్త్రయ మచ్చటఁ బుచ్చి సత్వరన్.

చ. చని వృషశైలదక్షిణదిశం గిరి యెక్కుటతోవఁ జూడఁదే
లిన కపిలాఖ్యతీర్థమునచెం దళకారి సుతాది నూయలం
దనరుట మాలితీర్థ మను నామమునం దగె నందుఁ గ్రుంకి య
య్యనులకు మ్రొక్కి కొన్ని దినముల్ దమి నచ్చట నుండ నర్తిలెన్.

చ. యతిపతి భావ మారసి యనంతుఁడు లోనగు వేంకటాచల
స్థితబహు వైష్ణవుల్ గలసి చింతిలి నచ్చి నమస్కరించి శ్రీ
పతి యగు వేంకటేశ్వరుని వైభవ మిస్థర వృద్ధిఁ బొందఁ బ
ర్వత మిపు డెక్కి మంగళము వర్ధిలఁ జేయు మటంచు వేఁడినన్.

క. ఇన్నగ మెక్కక యిచ్చట । మున్న సరోయోగిముఖులు మ్రొక్కి పవిత్ర
త్సన్నుతపథాను వర్తనుఁ । డన్నేరానని గురుండు దగఁ జెప్పటయున్.

ఉ. వారపు డంద బొక్కటయి వైష్ణవు లెవ్వరు వేంకటాద్రిపై
కారయ నొక్కరైన చనరంచు పృథాధ్యవసాయ మాత్మనిం
డారఁగ నున్న వస్తుఁడనంతముఖార్యులఁ బ్రీతిసేఁత స
త్పూరుష కృత్య మంచుఁ దలపోసి గడంగె గిరీంద్ర మెక్కఁగన్.

ఉ. స్నానమొనర్చి దానవశన ప్రతుఁడై యతిచంద్రుఁ డాద్యసో
పానముఖాంత్ర మ్రొక్కి బహువైష్ణవసంఘ మనంతముఖ్యులుం
దో నరుదేర నేగి నముద్రోవ వషం దనకై ప్రసాదతీ
ర్థానతదేహుఁడై యెదుట నార్యుని మాతులుఁ గాంచి మ్రొక్కుచున్.

గీ. పిన్నవానికిఁ జేతఁ బెట్టి పంపక విపి । మీరె తెచ్చు టర్హమే యటన్న
వేంకటాద్రి శేఁదువెదకినఁ జిన్న వా । రన్న నమదు మామ విన్నవించె.

క. ఆయ్మాత్మునుఁ బరమాత్మ । య్యుమ్మనఁ దీర్థముఁ బ్రసాద మర్థవిధమునన్
నెమ్మనిఁ గొని యతిపతి తా । న్ముమ్మనఁ దనుభంగి నరిగి గారవమొప్పన్.

౧. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] చక్క [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] పరిచార [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ధారణము [illegible] [illegible]
[illegible] ప్రాకార విమాన గోపుర విశేషముల కద్భుతపడి క్రమ మెలర్ప –
వరిష్ఠ రామానుజార్య వసంతవర్ధి । తం బయిన దివ్య బృందావనంబుఁ జూచి
[illegible]వట మృగ పక్షి తరుజాన రాదికేవ । నమువ [illegible] నిత్యమూర్తివర్గ మని దలంచి.

౨. [illegible]రామదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి కులశేఖర [illegible] పాపాన ప్రముఖమ్ము లతిక్రమించి
బలి[illegible] నమస్కరింపుచు యామునం బను పేరం దగు పుష్పమంటపంబునకుఁ
గృతవందనుండై ధనష్కం క్రమణశుద్ధ ద్వాదశియందు సమస్త తీర్థంబు [illegible]
[illegible]కమించు కట్టెత్తామి పుష్కరిణి తీర్థస్వీకారంబు సేసి విష్వక్సేనాదులకుఁ
బ్ర[illegible]ంబు [illegible] మణిమంటపంబునకు గ్రొక్కి లోపలి కరిగి [illegible]
యంబున్న దుర్నిరీక్ష్య ప్రభాభాస్వరం డగు వేంకటేశ్వరుం గాంచి [illegible]
బులు [illegible] [illegible] దగ్గఱ [illegible] నమస్కారాదికం బొనర్చి [illegible]
బున నిలిచి [illegible] [illegible].

౩. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] శైలపూర్ణ [illegible]
వరిఁ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] చతురష్ట గాథలు విశిష్ట[illegible] బఠియించుచున్ రమా
పతికడ నుండె వర్గుఁడు వైష్ణవగ్రణి [illegible] [illegible]

౪. అంత ధ్వంకదీప్త లడర వేంకటభర్త । [illegible] [illegible] యవను సీత
[illegible] [illegible] శే [illegible] [illegible] । [illegible] [illegible] [illegible] వమ్ము మనిన.

౫. [illegible] నంద [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
దమ్మున లక్ష్మణార్యుఁడు యథావిధి మ్రొక్కి యనుజ్ఞఁ గాంచి శై
ల [illegible] [illegible] దగ్గతి పురంబున నొప్పెడి శైలపూర్ణ గే
హమ్మున భిక్ష సేయుచు దయ న్నివసించె నతిమ్మఁడై యటన్.

౬. [illegible] యనవరతం బాచార్య కైంకర్యనిష్ఠుం డగు గోవిందుం జూచి [illegible]
షించి శ్రీశైలపూర్ణస్వామి రామాయణార్థంబు దెలియుచు నొక్క సంవత్సరం
బుండె నప్పుడు.

౭. గోవిందుఁ డొక [illegible] [illegible] [illegible] యందుఁ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

క. అది [illegible] గని [illegible] । [illegible] [illegible]
[illegible] । [illegible] గురుఁడు [illegible]

మ. [illegible] వేంకటపతి [illegible] రామాయణం
[illegible] మధ్యస్థం [illegible] మేనల్లు [illegible]
[illegible] శైలహస్త [illegible] సంగం [illegible]
[illegible] యతీంద్రుడు [illegible]

చ. [illegible] ఘటికాద్రి [illegible] గాంచి [illegible]
[illegible] ప్రాణి వేసవిం
[illegible] గురుభృంగుల [illegible] కంచి [illegible]
[illegible] శ్రీకుం [illegible] వచ్చెటన్

క. [illegible] గురుఁ [illegible] । [illegible] దగుట [illegible]
[illegible] శైలహస్తుని । సేవకుని [illegible] శ్రమము [illegible]

గీ. [illegible] । [illegible] గురుఁడు
[illegible] । [illegible] బెట్టఁదలచె.

క. [illegible] । [illegible] విధురవినయ
శ్రీ [illegible] । [illegible] మంత్రయును [illegible]

మ. విని గోవిందు [illegible] వేగం గురుమూర్తి [illegible]
[illegible] దిర [illegible]
టను [illegible] వేదసం [illegible] శ్రీరంగ [illegible]
[illegible] రంగపతికిం [illegible] మ్రొక్కి [illegible].

చ. [illegible] బర్వ [illegible]
[illegible] వేంకట ధరాధర వాసుని శ్రీనివాసు [illegible]
[illegible] గని [illegible] యటం [illegible]
[illegible] సుతుండ్రై [illegible]

[illegible] రంగపతి [illegible]

[illegible]

[illegible]రంగము.

[illegible] ద్యుతిమతి పుత్రుడు [illegible] బుధుల్ [illegible] సన్నుతింప [illegible]
[illegible] మని [illegible] చెప్పుటయుఁ [illegible]

౨. గో. దు. ఉత్సాహము.

౩. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౪. [illegible]

[illegible]

౫. [illegible]

[illegible]

౬. [illegible]

౭. ద్యుతిమతి [illegible]

[illegible]

౮. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౯. గోవిందా [illegible]

[illegible]

౧౦. [illegible] ద్యుతిమతి [illegible]

[illegible] గోవిందుఁడిటు [illegible]

౧౧. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౨. [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible] దరిసెన [illegible] కొండ [illegible] పాపకా
రణ [illegible] విను [illegible] ప్రయోజనంబు [illegible]
[illegible] నేఁడె [illegible].

[illegible] వైరాగ్య [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] దండ [illegible]
సేవించుచుండె నిర్మల [illegible] పదపద్మంబుల్.

[illegible] తదనంతరంబు:

[illegible] ధీయుతుఁ డైన యామునమునిప్రభుసన్నిధి [illegible]
చేయుట [illegible] చేసితి నప్పని నిర్వహించ [illegible]
ధ్యానవృత్తిఁ దెచ్చుటకునై [illegible]
[illegible] యుక్తుఁడై.

[illegible] శాస్త్ర [illegible] ముల [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] వేగ [illegible].

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

వారని కాంచిఁ గంటి కవియంతయు వాదము మఱచె నందు నిం
వారిఁగఁ బల్కు శిష్యులుగాని యగ్గురుఁ డింటికి వచ్చి హృష్టుఁడై.

సీ. దాశరథ్యాది శాస్త్రజ్ఞులఁ గని యిట్టు లనెఁ దత్పరుని మెండు వైష్ణవుల
కిఁ జాలు చేసి రసార్థములేని వాస్తవమైన యర్థముఁ దగ రచింతు
నని వారి యనుమతిఁ గాని కూరపతి లేఖకునిగా నమర్చి నీమనసు రాని
వాక్య మెల్ల వ్రాయకు వలదని నియమించి గ్రంథము సూత్రాల రచన సేయ,
తతిని "విష్ణుశేష తారహితజ్ఞాతృ । తోపపాదక" మనియుక్తి యతివ
రుండు చెప్ప వ్రాయకుండెఁ గూరేశుండు । వెండి చెప్పి చెప్పి విసికి గురుఁడు.

ఉ. చెప్పినవాక్య మెల్ల నటు సేయక వ్రాయవ భాష్య మీవ నే
నొప్పి రచింపరాదె యని యోపక కోపముఁ జెంద వాతఁడుం
దప్పక చూచుచుండె యతినాథుఁడు వెండి దదర్థ మాత్మలో
నప్పుడు మాటి మాటికిని యారసి తానను తాప మొందుచున్.

గీ. తనర "విష్ణుశేషతా సహితజ్ఞాతృ । తోప పాదక" మను సూక్తిఁ జెప్ప
వ్రాసె శిష్యుఁ డిట్లు వసున శ్రీభాష్యము । రచనచేసె యతిలలాముఁడపుడు.

ఉ. యామునయోగిచంద్ర హృదయాదిమకాంక్షిత భాష్య మిట్లు నా
నామహిత ప్రమాణ ఘటనాపటు వాక్పటచే రచించె ని
ష్కామి యభేదవాదు లిడ ముఖ్య మటంచు భజింప దుర్మత
స్తోమములుల్ నశింప విబుధుల్ గడువేడ్కఁ నుతింప హృష్టుఁడై.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీ భాష్యంబును, వేదాంతదీపంబును, వేదాంతసారంబును, వేదార్థ సంగ్రహంబును, గీతాభాష్యంబును రామానుజుండు రచియించి శిష్యులచేతం బఠియింపం జేయుచుండి యంత.

గీ. సకలదిగ్విజయార్థమై చనుట కెలమి । వైష్ణవులు వేడఁ గైకొని భక్తిరంగ
దంబుజానవతిఁ జోళమండలము వొచ్చి । యచటికవులను గెలిచి వేదాంతసరణి.

మ. చని యచ్చోటను పాండ్యమండలమునన్ సద్దివ్య దేశంబు లె
ల్లను సేవించి సమస్తపండితుల శాస్త్రప్రౌఢ వాక్సత్త్వధో
రణి నిర్జించినఁ గోరి శిష్యులయి వారల్ తోడ రాఁ జేరి యుం
డున శ్రీమత్కురికాపురిస్థ శఠకోపుం జూచి సంప్రీతుఁడై.

వ. శఠారిప్రతి పాదితంబును దివ్యప్రబంధంబు నగు గాథాదశకంబు పఠియించి యా [illegible] దరంబున [illegible] తీర్థంబును ప్రసాదంబు [illegible] యిట్లని [illegible].

చ. అనుపమ వేదభాష్యనయ మాగమవాద విభేదనుం డతీ
శుని గురిశాస్త్రరీతి శుభమూర్తిని గారిసుతాఖ్య వాణిశా
ఖి నవ వరీక్షణాలిక నశేషపదస్థ కళార్థిసైన్యవా
ర్ధ్యణ రచితావతార మకళాభరణున్ శరణంబు వేఁడెదన్.

సీ. అనిశో నియోడియఘ్నునఁ డనుజ్ఞాతుఁడై చనిశ్రీరంగపురంబు సకలశిష్య-
లోగి రాఁగఁ జేరి మహోత్తుంగ విగ్రహు పూర్ణాఖ్యవిద్వ నపూర్వభక్తి
సేవించుచతి యతిశేఖరుఁ బన్నెండువేల వేదాంతు లభిజ్ఞులైన
డెబ్బదివాలుగు దివ్యపీఠస్థులు విష్ణుభక్తులు పెక్కువేలు గొలువఁ
దేజరిల్లెడి యమ్మహాదేశికుఁ గని । నే నవతరించి యేమియు నిర్వహించ
లేనిపని యేయుపాయ మెఱింగి నీవు । చేసి తని ప్రశ్న మొనరించె శ్రీవరుండు.

ఉ. అడిగెడురీతి మీరడుగ నప్పని చెప్పెద నంచు లక్ష్మణా
ర్యుఁడు పలుక న్నిజంబని సరోరుహనాభుఁడు శిష్యుఁడై ఖరిం
బుడమి వసింపఁ బూర్ణగురుపాలికి యతీశుఁడు పీఠమెక్కి య
ప్పుడు మనురాజ మప్పనికి మూలము సుమ్మని విన్నవించినన్.

చ. పరమకృపన్ యతిప్రభుని బ్రహ్మరథస్థుని జేసి త్రిప్పి స
త్వరఁ గొనియాడెఁ బూర్ణుఁడట వల్లభ నాయపరాధముల్ సహిం
చి రహి ననుజ్ఞ యిమ్మని విశిష్టమతి న్నిగియించి శిష్యులా
దరమునఁ గొల్వఁగా గురుఁడు తాఁజనెఁ గేరళదేశభూమికిన్.

క. ద్వారములు మూఁటఁ గడు శ్రీం । గారంబునఁ జూడఁ దగిన ఘనవైష్ణవమం
దారు హరిఁ బద్మనాభుని । దారగతిం జూచి మ్రొక్కి తగఁ బొగడె యటన్.

గీ. అచటి దుర్మతవాదులు వరసి యరసి । శాస్త్రసద్వాక్య ధోరణి సరవి గెలిచి
గెలిచి మఱియును దద్దేశలలితదివ్య । దేశముల నెల్ల సేవించి ధీరవృత్తి.

క. తెనువునఁ గడుపడమటి సా । గర ముద్దంబైన యతిశిఖామణి వడిను
త్తర దిఙ్మార్గము పట్టుచు । నరిగెఁ బుడమినిండి శిష్యు లవుదెరఁ దవిలెన్.

వ. ద్వారవతీ పురంబును, మధురను ప్రయాగను గయను, సాలగ్రామంబును, నయోధ్యను, బదరికాశ్రమంబును, నైమిశారణ్యంబును, బృందావనంబును, నను చిత్రప్రకారంబున వీక్షించుచుఁ జని భట్టమంటపంబుఁ జూచి శారదాపీఠంబుఁ జేరి.

సీ. శారద తాఁ బరసంభ్రమమ్మున తల్పుఁదీసి యతిశేఖరు వ్యాస మనెడి
శ్రుతి కర్థ మెట్లు నిరూపించు మనవుడుఁ గప్యాస జల మది కరము [illegible]
శతన మార్తాండుఁడు కమియగు [illegible] [illegible] భావింప నావ

ముష్టికప్యాసదీప్య త్పుండరీక లోచనయుగ మిది యర్థసంప్రదాయ
మనుచు యతిపతి పలుక వ్యాప్తాత్మఁ దద్వ। రచిత భాష్యము భక్తిఁ దలంధరించి
కేలుకేల్ సాచి పట్టి యగ్గించి భాష్య। కారుఁడని పేరు పెట్టె వాగ్వనితప్రీతి.

వ. హయగ్రీవ విగ్రహం బొక్కటి యర్పించె నప్పుడు లక్ష్మణమునీంద్రుఁడు.

క. శారదకుఁ బ్రత్యర్థని। చారణ నిది యడిగి లేమిశంక నమదు వి
స్ఫారాదర ముదురవవ। సారూఢప్రౌఢిఁ బల్కె నమ్ముద్దియయున్.

శా. మున్నద్వైతమత ప్రవర్తకుఁడు సమ్యగ్జాత్ముఁ డౌ శంకరుం,
డన్నా సిగ్గరి మర్కటాసనసముద్య త్పుండరీకాక్షులం
చున్నాలో వివరించె నప్పలుప కేత్కోశించితిన్ బుద్ధిసం
పన్నున్నిన్నని వాస్తవార్థ మిటు సంభాషింప హర్షించితిన్.

వ. అనిన శారదాశోకనాశనుఁ డని పేరుఁ గాంచె ననంతరంబ.

చ. అచటి సమస్తపండితు లనల్పపుఁగోపము లొప్ప వచ్చి వా
గ్రచనల శాస్త్రవాదముల గట్టిప్రసంగముఁ జేసి యోడి యో
డి చనుటఁ దద్ధరాపతియు దివ్య ననంతుఁ డటంచు బుద్ధిసెం
చుచు దమి శిష్యుఁ డయ్యెనని చూచి సహింపక విప్రులందఱున్.

క. అభిచారహోమ మొనరుప। నభయు యతీంద్రుని వధింప నయ్యభిచార
ప్రభవోగ్రభూత మోడుచు। రభసంబునఁ జని ప్రయోక్తలం బాధించెన్.

శా. వారున్మత్తులువోలె వీథులను దుర్వ్యాగ్రస్తులై యుప్పహా
హాసం జేయుచుఁ గైకొనన్ మఱి వస్త్రాభావతం బ్రద్మ్మరం
గామణ్యంబున రాజు వేఁడ గురుఁ డక్కాఁణవ్యముం బాపె నీ
ర్ష్యారోషంబులు దక్కి తద్విజులు శిష్యత్వంబుఁ బ్రాపింపఁగన్.

గీ. వారు వెళ్లితనము వదలిన ముదవ మొంది। సపరివారుఁడయి ప్రశస్తభక్తి
వచ్చురాజు పోషణంబు మూఁడామడ। దూర మరిగి గురుఁడు గౌరవమున.

వ. తనశిష్యుం డయిన యద్దేశపతి విద్విధంబునఁ బురంబున కరుగ నియమించి కాశీ
పురంబున గంగావగాహనంబు సేసి భోగశయనుం దనుసేర నొప్పారు చక్రధరు
నకుఁ బ్రొక్కి కాశ్మీరా శేషకుంఠిత మండలంబు నఖిలశాస్త్రంబుల నిర్జించి వారల
నందఱ శిష్యులం గాఁ గైకొని శ్రీ పురుషోత్తమంబును శ్రీ జగన్నాథమున కరు
దెంచి యచ్చటి ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధుల నదుక్తివాదంబున జయించి యచ్చోటం బున
రామానుజుం బను పేర మఠం బొకటి నిర్మించి యచట గొన్నిదినంబులు సుఖం
బుండె.

సీ. ఆష్టలవైభవముంతకు వ్యాపించి శ్రీ పాంచరాత్ర ప్రసిద్ధవైష్ణ
వాగమధర్మంబు లందేర్పడుచుఁబూన భవదీక్షితము లిటఁ బనికిరావు
మీరిటువచ్చుటే మిగులభువశ మాకు సత్యంబ యని జగత్స్వామి బలుకఁ
బూని యెవ్విధినైనఁ బో దివ్యదేశంబు గావించి కదలెద గాక యనుచుఁ
గదలకున్నంత నావారి గరుడి తన్న । దాల్చి చనుగతి యతిచంద్రుఁ డవనముఁగ్రు
ణ్ణందు వహియించి గొనిచని యరుణకాంతి । యల్లుకొను వేళ శ్రీకూర్మమందుదించె.

క. లింగమని నన్ను గొలుతురు । వెంగలులై యటుఘులి చట వీరలకిపుడీ
వింగితముదెలిపి గాసిం । ద్రుంగింపుమటంచు వేఁదిరోహితుఁడయ్యెన్.

గీ. అజగన్నాథుఁ డీగొనఁడాయెనంచు । శ్వేతకుండాన స్నానంబు సేసి జలము
నూర్ధ్వపుండ్రార్థమై మేన నొగి ధరించి । చందనతరుమూలంబునఁ జక్కనుండ.

ఉ. ముందొకబ్రహ్మచారి యగు ముద్దులబాలుఁడు దాసి మ్రొక్కి మీ
రెందులనుండి వచ్చి రిపు డెచ్చటికేగుదు రేల నొంటిమై
నిందులనుండి రాత్రితులు నేఁడ పవిత్ర త్రిదండ ముఖ్యముల్
సందడి శైవ పాశుపతసంకుల మిచ్చోటు లేమి సేతురన్.

గీ. ముద్దుపలుకులు చక్కనిమోము కరుణ । చిలుకుకన్నులు కావివల్వలు పవిత్ర
వర్ణులూర్ధ్వ పుండ్రంబులు దండముసిగ । గాంచి హర్షించి సర్వసంగతులు దెలిపి.

గీ. శ్వేతమృత్తుచే మధ్యోర్ధ్వపుండ్రములన్ । గొనక యుంటి ననుచు గనియు వెయున
చెంతఁద్రవ్వితీసి శ్రీచూర్ణమును గుచో । వెంచొటు చూపవే ధరించె.

మ. సాపడ వేఁడ నావను గుసంయమి యొండుఁ ద్రిదండ హీనుఁడై
సాపడఁ గూడ దన్న పరసంతు ఫలంబులు పాలు శర్కరల్
పాపఁడు దెచ్చి నిత్యము సమర్పణ చేయుచునుండె నంతనా
శ్రీ పురుషోత్తమందు యతిశిష్యులతో జగదాధినాథుఁడున్.

శా. శ్రీకూర్మంబున కేగె మీగురుఁడు వేఁకేరంగఁ బొందాలనిన్
మాకిందేమియుఁ జేయవద్దనిన నస్మద్ద్రోహి ద్రోహితో
మాకేమీ పనిలేదు పొమ్మనుచుఁ గూర్మక్షేత్రముం జేరి గా
రీ కాంగుల్ మతిబ్రహ్మచారి కసరాఁ దెచ్చోట్లు గాలించిరన్.

సీ. స్వబలంబు వెంటరాఁ జని శైవులంజేరి యున్న మహాత్ములు వెన్నుగూర్చి
యాదికూర్మాకృతి హరిచూపుమని తపం । బాచరించిన వారికట్లదోఁచె
శ్రీశ్వేతశైలమై యిప్పటికైనను గనుపించుచున్నాఁడు కనుక నట్లు
మహితసాలగ్రామ మాలికాలంకృత శ్రీకూర్మమూర్తియా మాకుదైవ

మట్టు గావున శైవులరయినమీరు। వారికి సెలువంగఁదగ దర్చ యనిన వారు
పూర్వముఖమునుండి యీతనిఁ బూజసేతు। మభిముఖతఁ బశ్చిమాంగ మితఁడు వారియర్చకాదు.

* చ. అనఘపుఁడు రెండుపక్షముల కర్త్రధికంబగు వాదముల్ సనన్
వినుమిదె నిశ్చయంబు గుడివెన్కకుఁబోయి సభక్తిఁ వేఁడ నీ
కును కెముఁదైన నీతఁడు ముకుందుఁ డటంచును శైవులాడఁ గన్
గొనుఁ డిదె బిల్వమాకభిముఖుండరయునా హరి శామిలింగమే.

* కం. అని యంపతి యనుమతిఁ గొని। శివవెంబడిఁ గూరనాథ దాశరథులును
జనుదేరఁ బ్రదక్షిణముం। జని కోవెలవెనుక నిలచి జనులెల్లవినన్.

* గీ. పద్మనాభ నీవ పరతత్త్వమైతేని। యాదికూర్మరూప మిందిలేని
భక్తసాక్షిఁ బ్రోవుపనిని వంతేని। శ్వేతకుండముకడఁ జెప్పితేని.

* కం. వెనుదిరిగి కటాక్షింపవె।యని ప్రపదన మొదవ లక్ష్మణార్యుఁడు వేగం
బున జిఅజిఅ మని దిరిగెం।పనకభిముఖుఁ డగుచుఁ గూర్మనాథుఁడు త్రుటిలోన్.

* ఉ. వెలవెల బోయి శైవులట వింతమెసంబున వెట్టి శేషుఁడీ
యిలనవతారమందుట గ్రహించి శ్రుతిస్మృతి సత్ప్రమాణముల్
దలపడి వాదమాడి యమృతంబున గోడి యతీశులక్ష్మణా
ర్యుల శరణంబు జొచ్చిరి గురూక్తులదాటక ముఖ్యశిష్యులై.

* మ. పరివారంబును దాను గూడి విమలప్రజ్ఞావయాశాలి య
గ్గురుచంద్రుం డటం దదర్చకులకుం గూర్మేశపూజాక్రమం
బెఱుఁగంజెప్పి తదీశు వీడ్కొని జయోత్సేకోక్తిచే భూనభోం
తర మెల్లం గడు నిండఁగా నరిగె నంతన్ వేగ సింహాద్రికిన్.

* సీ. శ్రీవరాహనృసింహు సేవించి యాస్థానమంటపంబున నొక్క బ్రాహ్మణుండు
నతిరాజసుఁడు కృష్ణమాచార్య భక్తుని గని గానము సేయుమీకనుల మొగిని
హరియాడ రామానుజాఖ్యుండు యతిమనపురమున దిగియుండెఁ బరమపదము
కలుగునో యతనికిఁ గలుగదో యడిగి మాకా మాటరొజీఁగింపుమనుచుఁ బలికి
శిష్యులుగొలువ గోష్ఠివసించి చనిరొ। నంత నా కృష్ణమార్యుండు నటరి తన్న
గేసుభక్తులు నవులలో శేరటన్న। గర్వమున నినుపకరింతు। గాకయనుచు.

* ఉ. శ్రీనముఁ దాళముం గొని త్రివిక్రమసన్నిధి కేయిఁ జొక్కపుం
గానము సేయు మాధురిమ గాంచి వరాహనృసింహదేవుఁ డిం
పూనఁగఁ దాళగానముల కొప్పి స్వభక్తుని కన్నుఁ బ్రోల వి
ద్యానఘుఁ పొంగు నృత్యముల నాట్యము సేయుచు నున్న యత్తఱిన్.

• క. యతిపతి మాటలు విని యా | నతనికిఁ గాశాతఁ డిచ్చె నందరికిని సం
తతి మఱి మోక్షమనినన్ | యతిపతి కడు వేడ్కనాఁ డటంచుఁ దలంచెన్.

• చ. మఱుదినమయ్య తిర్గుఁడు దలమాచనమ్మని మా యుమాటలె
క్కఱణి నృసింహుఁ డాడె ననఁగా వెలిఁగించిన నేఁడు మీకు నం
బరమపదంబు గల్గునొ సభక్తి వరాహనృసింహదేవుచే
వెలిఁగియు మాకు దెల్పఁడన వెంతయు గర్వమదంబు వాటిలన్.

• గీ. హరిని గన్నుఁ బ్రోల నాడింప గలమాట | సంశయంబె మోక్షసాధనంబ
యనినఁ గృష్ణమార్యవరు యతిచంద్రుండు | నడుగఁ దప్ప గలదె యడిగి తెలుపు.

• చ. అనుటయు సంతసించి యొయి వావాఁసిన్నిధిఁ గృష్ణమార్యుఁడుం
ఘన తరగీత వాద్యముల గానము సేసి ముకుందు వేఁడ మి
య్యనఁ గరఁగించి మాకు, గలదో గతి యంచు ముకుందు | డూరకుం
డినఁ గని యూరకుంటి తగునే యన నిట్లనె శ్రీముకుందుఁ డయ్యెడన్.

• ఉ. భక్తుఁడవౌదు మాకు ననుమానము లేదు వేదజాలముల్
ముక్తి మదీయ మంచును ద్రిలోకములెల్లఁ జాటు నైన నా
ముక్తిని ధారవోసితి విభూతియు గంబును మున్న వేఁడమ
వ్యక్తుఁడు లక్ష్మణార్యునకు దానన సంశయమయ్య నీమనన్.

• గీ. భక్తవశ్యుఁడఁ గాక నే బద్ధుఁడనొకో | యిచ్చుమఱిల నేనేమియుఁ బుచ్చుకొనను
ధారవోసిన దాని చేకొను కెల్ల | నాతఁడయొసంగు ముక్తి నావశ్యగాదు.

• క. యతిపతిని వరుగు మాతఁడె | గతి కలదని లేదనియన గర్త కనక స
స్థతి యిప్పదగుట కోఁచిన | నగడిచ్చెను నిప్పదగమి నతఁడిప్పనమున్.

• వ. వాపుడుఁ గృష్ణమార్యుడు వెండియు నిట్లనియె.

• సీ. సరవి వీణాగానసంగీతములమించి లీలమైఁ నృత్యకేళి సలిపించి
కవితంబు చెప్పిబాగడి నీకడనఁ బొంచి నిన్నుఁ గన్నులఁ బ్రోల శోభజించి
గడపముంగిటి కల్పకంబని మదిఁ దెంచి ప్రియభక్తుఁడను పెద్దపేరుగాంచి
శైశవంబాదిగా స్వామికై నమ్మించి పగటినన్యాసినై భక్తువంచి
యవురభక్తిభావనలన్ని యడవిఁ గలసె | చదువుశాస్త్రంబులన్నియుఁ జట్టువడియె
మాయసన్యాసి నన్నెమో మసలుకొలిపె | నన వరాహనృసింహుండు ననియె వెండి.

• వ. నేము బల్కులేల నీ గర్వాంధకారంబ విన్నిఁ దెగవట్టు జేసె పంచసంస్కారాకారక
ప్రీతియార్థపంచక జ్ఞానుల గూ ప్రపన్నులకుఁ బరమపదంబు కరతలామలకంబు గాని
యన్య భక్తులకలవడదు. బుధులవ నుపదిఁ జూచుము సుపర్వోత్తమ సర్వాత్మ శో

ధారికుంగరిష్ఠులగుచు మోక్షంబునొందుదురు. భువిఁజరాచరరూపంబు లన ద్వి
విధంబులందుఁ జరవిగ్రహము యతీంద్రరూపము నచరరూపము విగ్రహాదికంబు.
శ్రీమత్స్వరూపుం డగురామానుజార్యాఖ్య సదాచారసంపన్న శాస్త్రోక్తయతీశుఁ
గనుగొని లేచి మ్రొక్కకయూరకుంటివి.

* గీ. పాటింపవటంచుఁ గడుగర్వపడితివీవు । భక్తిభావనఁ దనఁ గన్పడితికి
బాటింపవిగాన నృత్యము లాడినాఁడ । ముక్తిజ్ఞాననిష్పాద్యము భక్తవర్య.

* చ. సుకవితముగాననృత్యములు సూత్రప్రసంగము లెన్న ముక్తిదా
యకములె యగ్రపద్ధులకు నర్హముగాక భవత్కవిత్వగా
యకతతి నిత్యభోగ్యమగు నందు శమించినఁ గృష్ణమార్యుఁడున్
వికలత నీవిమానము భువింబడుఁ గోవెల కాలిపోవుతన్.

* ఉ. అనిపని మాయుశాపమిదె యాతఁడు వోయెను భక్తశాపముం
గొనవహారభక్తవర్యతని గొన్నిదినాలకు మ్లేచ్ఛరాజునుం
దనబలసంవృతుం జనలు తాకు విమానము గూల్చి దేవలం
బును దగు బొందవఱ్ఱను సూనె ముఁ బోసి దహించి యేగినన్.

* క. మనమునఁబశ్చాత్తాపము । జనితరగఁ గృష్ణమార్యుఁడు పడి లోఁ
గినుకఁ విడచి సింహాద్రి । శునివాదాబ్జముల కెఱఁగి స్తుతివేఁడుటయున్.

* ఉ. ఎవనిసమస్తలోకముల నేలెడుమాకొకసన్నిధంటి భ
క్తుని పదముఁ బ్రోవఁగా బనివోక యవ్రతించుటను గాదు పాడిప
ప్పను మును జెప్పినట్లు యతివర్య సుహూత్తము నాశ్రయింపవేఁ
గనుమిఁక నందియుంపడక సయ్యనముక్తియొసంగు నావుడున్.

* వ. మహాప్రసాదంబని చని యతీంద్రు మఠమున కేగుదెంచి.

* క. తులసీకుసుమాలాకలి । తుల శంఖసుదర్శనాంచితుల సంఖ్యాతీ
తుల నైశాంతులఁ బీతప । తుల వైష్ణవ సంఘసంతతులఁ దగుయతులన్.

* సీ. పాపగని యుబ్బురంపడుచు నారాయణ స్మరణ విత్తిలుద్వార పాలురఁగని
కృష్ణమాచార్యు లిచ్చోట వచ్చినారని యతిపతి కెఱిఁగింపుఁడనిన దాము
పరిగిమరలివచ్చి యాకృష్ణమార్యులోఁ బనిలేదు మాకని పలికిరనినఁ
జనుదెంచి నృహరికా సంగతి దెలిపిన నాచార్యశబ్దమయ్యతికిఁ గాక
తక్కిన జనులకది తగమి నీవాచార్య । పదమున కభిమానపడక వేమ
మాత్రమె వినిపింపు మరల బొమ్మనిన న । ప్పగిది నాతఁడరిగి పలుకవెండి.

వ. కృష్ణాఖ్యుండు వచ్చియున్నవాఁడని నంబయనీశ్వరుఁ దూరకుండుటయు నాతండు మురళివరాహనృసింహుల కవ్వార్త యెఱింగించి అడిగెడిన్ కృష్ణదాసుఁడ నను మని ప్రార్థించిన నరిగియట్లు దెలిపి యుడయవరుసమ్మతిం దౌవారికులు వోడ్కొని చన రామానుజుం గాంచి శిరమువంచి సాష్టాంగ దండప్రణామం బాచరించిన నత నిం గటాక్షించి పంచసంస్కారములు నర్థపంచకంబు నాకార త్రయ మాదిగా నఖిలహితములాచరించి స్వరూపోచిత సకలకైంకర్యంబు లొనరించుచు నీవాఁడ గొల్చుచుండుము మని యాజ్ఞాపింప నతండు నట్లుసేసి కాలక్రమంబునఁ బరమ పదంబు జెందె, నంత యతీంద్రుండు.

చ. చని నరసింహదేవునకు సయ్యన మ్రొక్కి కరం బహోబలం
బున గరుడాద్రిని న్నృహరిమూర్తి (జ్వాలానృసింహు) వెలుంగు రథాంగపాణికిం
బునఁ బ్రణమిల్లి శిష్యగణముల్ గొలువన్ జని వేంకటాద్రి కే
గ్యానఁ జని యప్పుడచ్చట మహాకలహధ్వని వించు ధీరతన్.

ఉ. వారలఁ జేరి జగ్గెగర వాదము లిట్లు నరింప నేల మీ
కోరిక నాయఁడెప్పఁ డిడిగో సమవర్తి వచింతు నావుడుం
బోయుట దక్కి వైష్ణవు లనుం బహుశైవులు రెండువైపులం
జేయుచు భాష్యకారునకుఁ జెప్పిరి యిట్లని వాదహేతువుల్.

వ. అందు ముందుగా శైవు లిట్లనిరి.

గీ. మేముపూజింపఁదగినస్వామిగాగుహుఁడంచు | మూర్తియిప్పర్వతమునసొంపుగ వసింప
గాంచి యర్చింపఁ బోదగినట్టి మీరు | జగడమాడుదు రూరకచావఁగోరి.

చ. అనుటయు వైష్ణవుల్ కినుక నానరముల్ కడు జేవురింప ని
ట్లని రిది వేంకటేశ్వరుని యాకృతి యంట నిరంతరంబుఁ బూ
జనములు మేమొనర్ప నిటు శైవులు మూహరి నాక్రమింప బె
ల్లను కినుగుద్దులం దనువులన్ వడి వీడఁగఁ గోరి కావరో.

గీ. అనుచు దృఢముష్టులై మది నాపరాని | బలుకినుక శైవసంఘము పయికినుటుక
వైష్ణవులఁ జాల వారించి భాష్యకారుఁ | డుభయ పక్షస్థులకుఁ దెలియఁ గొప్పఁ బలికె.

వ. తొల్లి రంగదాసుండు పుష్పమాలికలు రచియించి యావేంకటేశ్వరున కివ్వనరుదెం చుచు మార్గంబున దేవశాస్త్రీల వస్త్రలయి కాసారంబున జలకేళిసలుపుట గాంచి స్ఖల నము జెంది లజ్జావనతుండై చని సచేలావగాహనంబు సేసి మరల రచించి పుష్ప దామంబులఁ గొనివచ్చి సమర్పించిన వేంకటేశ్వరుండు సీవుసుఖకాంక్ష వగుట భువిఁ జక్రవర్తి వయి పుట్టుము. తత్రుని కృతివలన నిమ్మఁ బ్రోచెదనని నాతండు తొండ

మారా చక్రవర్తియయి ప్రశస్తి యొకప్పుడు బలవద్విరోధులు తన్ను బాధింప వేంకటే
శ్వరుగని ప్రొక్కి తనయవస్థ దెలిపి శార్ఙ్గిచే శంఖచక్రములు బడసి యరిగిన నాటి
నుండియు భక్తవాత్సల్యం బచ్చుపడ శంఖచక్రంబులు కరంబుల దాల్పకుండె.
మఱియుఁ బరతత్త్వ నిరూపణంబునకై మునులపంపున భృగు మహర్షి చనుదెంచి
శ్రీపతి యురంబు దన్నిన సిరియు మగని క్షమాశీలంబునకుం గోపించి పురుషో
త్తముండను నామంబున కుప్పొంగి పీసఁ బొందితి నీతని హైన్యంబెఱుంగ నయితి
ఎని వొలంగి కనుపింపక చనిన, శ్రీపతియు నీపద్మ సరసికడఁ బదివేల యబ్దంబులు
లక్ష్మికై తపంబొనరింప నీపద్మసరసి యందొక పద్మంబునలక్ష్మి గనుపించె. విప్రాం
ఘ్రిహతిఁ బొరి వెలసిన శ్రీవత్స చిహ్నం బిప్పటికిని గలదు. అసంఖ్యేయ కల్యా
ణగుణ మసంపదచే నాచిన్నివక్ష గానంబడుట మగని కౌఁగిట నలమేలు మంగ
యై లక్ష్మి చెందియుండె యీపద్మకాసారంబు విడవ మనంబొప్పక మగనితో
నిచట సుఖంబుండె. వేటకాడై వచ్చి విహరించి యలసి యీ యజ్ఞవ రాహుని
యుండనుండె. గావున నతనికి శంఖచక్రంబులుసిరియు నెట్లుగలుక నేర్చు. అయినను

చ. గుహునకు వెంకటేశ్వరునకుం గణుతింపఁ బ్రధానచిహ్నముల్
రహిరచియించి సన్నిధిని రాతిరి యుంచుద మెవ్వి దాల్చు ని
గ్రహ మట సందియంబులు వలంగు నవన్ విని సమ్మతించి దు
స్సహ కలహంబు మాని వడి శైవులు వైష్ణవు లాదరంబునన్.

వ. స్కందునకు శూలడమ్రుగంబులును శ్రీ వెంకటేశ్వరునకు శంఖచక్రంబులును సా
ధారణ చిహ్నంబు లగుట నవి గొని యతిచక్రవర్తి మున్నుగా నందుఁ బెద్దలగు
వారు వేంకటేశ్వరుసన్నిధికిం జని యంతరాలయంబున నెవ్వరు లేకుండునట్లు శోధిం
చి యయ్యాయుధంబులు విగ్రహంబుపదంబులదరి నునిచి బైటికరుగు నేకకాలం
బున నిర్గమించి కవాటంబు దృఢంబుగా బంధించి నిర్నిద్రులై యొకరి నొకరేమఱ
క యారాత్రి గడిపి మఱునాఁ డరుణోదయంబునఁ గవాటంబుఁ దెఱచిచూచిన.

సీ. శంఖచక్రములు భుజంబులఁ జాల వె | లింగె శైవులెదఁ గలంగి వగవ
శూలడమ్రుగములును జాఱిపట్టెఁ బదముల | దరిని వైష్ణవులు గడంగి పొగడ.

చ. కనుకని శైవులప్పుడు విశా వికలై పలుపెత్తి వేగఁ బా
ఱినఁ గని వైష్ణవుల్ యతివరేణ్యు ననేకవిధంబులం గడుం
బ్రణుతి యొనర్చి రంత యతిరాజు తిరుజ్వాల దివ్యదేశపా
లనమున కిర్దరన్ సుజనులన్ నియమించి చనెన్ సశిష్యుఁడై.

వ. ఇట్లు శంఖచక్రంబు లొసంగి హరికాచార్యులయ్యె, యలమేలు మంగ నిచ్చి మామ

గాథయు, ఆపై కాంచీపట్టణంబున వరదరాజ [illegible] ప్రతిదిన స
న్నిధి నారాయణ దేవు నభివందించి యందు నున్న నాథముని యోగాభ్యాసంబుఁ
జేసిన స్థలంబునకుఁ గృతవందనుఁడై. శ్రీరంగపురంబుఁ బ్రవేశించి శ్రీరంగ
నాయకు సేవించి యద్దేవుచేఁ గృతకుశల ప్రశ్నుండై యనుజ్ఞఁ గొని యతిరాజ
శ్రేష్ఠుండు మఠంబున నివసించెనంత.

గీ. కంచినగరికిఁ బడమర గాఁగఁ గ్రోశ । దూరమునఁ గూరనామాగ్రహార మొకటి
వెలయునందు మహాత్ముఁడు పెద్దకూర । నాథుఁ డనువిప్రుఁ డొప్పు ధనంబుగలిగి.

సీ. దారసుతాదులు దాసులుఁ దన కన్న నన్న మెలంగ భాస్కరుఁడు వోడిచి
నది యాదిగాఁగఁ బ్రత్యహ మర్ధరాత్రి పర్యంతము బధిరపంగ్వంధమూక
జనులలోనుగఁ గల్గు సకలమానవులకుఁ గోరినరీతి నింపార సాద
రమునఁ బ్రియోక్తిపూర్వముగ నర్ఘ్యుఁ డన్న మెప్పుడు లేదన కిడుచు నుండ
నాకస్థానాఁ దర్ధరాత్రి ఘోరోద్యదళని । పాతనిర్ఘోషమనఁగఁ బత్నాకనిలయ
పినరములకంచు తల్పులు వేయుచప్పు । డపరి విని లక్ష్మి వరదున కనియెనపుడు.

చ. పిడుగులు వ్రాలెనో యనఁగ దుందుభి వేట్లనఁ జప్పుడు పుట్టె దీని నే
ర్పడ నెఱిఁగింపు నాథుఁ డనఁ గృపతో వరదుండనెఁ బెద్దకూర నా
థుఁడు విబుధాగ్రగణ్యుఁ డగుమాయఁడు కూరపురంబునన్ వెలిం
గెడు నతఁ డన్న మిచ్చి పరికించి దయానిధి యిట్టిదంచు దానున్నఁడై.

గీ. అతని వాక్యప్రవాహములందుఁ గాంచి యాట । ఘటనగనరప యిది జగత్ప్రసిద్ధ
మనిన నలరి లక్ష్మి యతని నిచ్చ బెకర । ప్పింపు మనుమఁ జాల వేఁడుటయును

క. పరిమాంతరంగకాల । స్థితుఁడై శుభగంధ లసదు శీరవ్యాజనో
త్సాహుఁ డగు కాంచీపూర్ణున । కిట లేకప్పని ముకుందుఁ డాజ్ఞాపించెన్.

వ. ఇట్లనుజ్ఞాతుండై కంచినుంచి కాంచీపూర్ణుండు దనదెంచి మహాకూరనాథుంగని వరి
రాజానతిచ్చిన వాక్యంబు తెలియించినఁ బేరుంగూరత్తాళ్వానను ప్రసిద్ధ నామంబు
నం దగు మహాకూరనాథుం డిట్లనియె.

చ. కులమున విద్య విత్తమునఁ గూడిన భూరి మదత్రయంబు త
నలఁ జరియించుచున్న జగతీస్థలిఁ దన్మద వర్జితుల్ మహా
త్ములు గనఁ జాలునట్టి శుభమూర్తుల శ్రీవరదేశులన్ విని
శ్చలమతిఁ జూడఁ గూడునె యసాధ్యపుఁ గార్యముఁ దెల్పితే విటన్.

ఉ. వారలఁ జూడ నోడుదు ధ్రువం బటు రానని యూహించి య
ద్ధీమనిఁ బోవఁబంచి తన దివ్య సమస్త ధనమ్ము తెల్ల నిఁ

పారఁ బరిత్యజించి యతఁ డప్పుడు రంగపురంబుఁ బ్రోవ దు
ర్వారవిరక్తి నేగ నిజవల్లభ యూరక వెంట నంటె రాన్.
వినుటయు బెట్టుకాఁడవి సన్నపుఁద్రోవను ముందుఁ బోవు భ
ర్తను గని దొంగ లిందు సతతంబుఁ జరించెద రొంటిఁ బోవఁగా
దుష్టు కవగూడి యిప్డరము తొందర నేగుద మంచు భార్య ప
ల్కిన విని యమ్మహాత్ముఁ డడిగెన్ వసి నిట్లని నిస్పృహస్థితిన్.

క. దొంగలు కొనఁ దగువస్తువు । లుం గలవే నీకడన్ విలోకింపు మనన్
బంగారుగిన్నె పాల్ద్రా । వం గొనివచ్చుట లతాంగి పతి కెఱిఁగించెన్.

వ. అప్పలుకు విని కూరనాథుం డిట్లనియె.

గీ. ఇండ్లు సొమ్ములు వస్త్రము లిష్టజనముఁ । బుత్రు లపరిమిత ద్రవ్యములు సమస్త
సంపదలు వీడి నిస్పృహుఁ జక్క వచ్చు । మనకు సౌవర్ణఘటక మెప్పనికిఁ జెపుమ.

గీ. పారవైవు మనినఁ బతియాజ్ఞ నగ్గిన్నె । పారవైచె నపుడు భార్య మొగముఁ
గాంచి యిప్డు భయము గలదె నీకని యతఁ । డడుగ నభయమనియె నవ్వెలంది.

సీ. నిస్పృహు లయి యిట్లు నెమ్మది నిద్దఱు చనిచని శ్రీరంగమను పురముఁ
జేరి రంగేశుని సేవించి యప్పురి శోభిల్లు రామానుజునకుఁ జాల
వినయ మొప్పఁగ భక్తిఁ బ్రణామ మొనరించెఁ దత్కృపకుఁ బాత్రుఁడయి సాధ్వి యును దాను
నియతిచే నొకయింట నివసించి యుంఛవృత్తిని దనచర్య మోదించి నడుపు
చును సమస్త జనంబు దన్గని ధర్మితి । నిర్మలుఁడు నిస్పృహుఁడు దృఢధర్ముఁ డిమ్మ
హానుభావుఁడ యని గొనియాడఁ గూర । నాథుఁ డనుపమ భక్తి నన్నగరి మెలఁగె.

గీ. యతిపతికి ముఖ్యశిష్యుఁడై యనుదినంబు । నుంఛవృత్తిని దినచర్య యోపి పుచ్చు
చుండెఁ గూరాన్వయాభరణుండు రంగ । నగరిఁ దన్నెల్లవార లింపుగ నుతింప.

గీ. ఇట్లుకొంతకాల మేగిన నొకనాఁడు । వాన బెట్టు గురియ బైటి కుంఛ
వృత్తి కరుగలేక వెడవెడ నిత్యకృ । త్యములు దీర్చి యమ్మహాత్ముఁ డపుడు.

ఉ. కాఱిన మారనూక్తులఁ దగం బఠియించుచు నింట నిద్యయముం
గూరయు లేమి నాఁకలి దగుల్కొన కూరక యుండి యంతలో
సూరుఁడు గ్రుంక సాంధ్యవిధి సొంపుగఁ దీర్చి పరుండె నమ్మహిం
దారయుఁ దాను నిస్పృహమనస్కుల నాఁకలి దప్పి లేక్కచే.

వ. అయ్యవసరంబున.

చ. వినఁ దగ రంగనాయకుని వేపన కాల విజృంభి కాహళ
ధ్వని యది యాలకించి పతి దైవత యైతగు కూరనాథు భా

మునిజగదీశ యాకలిని మించెను భక్తుఁడు జాలిమాలి భో
జన మొనరించి తీవని నిశన్ మదిఁ బోనఁ దలంప నయ్యెడన్.

క. తనభక్తురాలి మాటకుఁ । గనికరపడి రంగపతియుఁ గలను మహాపూ
ర్ణుని పాయసాన్నముం గొని । చను మిపు డని చెప్పనతఁడు సమ్మతి మెసఁగన్.

చ. గమగమ శర్కరాజ్యములఁ గ్రాలి నివేదిత మైనపాయసా
న్నముఁ గొని ఛత్రచామర కనచ్ఛ భవాద్యము లొప్ప నప్డు శే
గము లని కూరవంశవరుఁ గాంచి యొసంగిన నెంతు ముద్దలం
దమరఁగఁ గొంచు నవ్విబుధు నంపి యతండు దలంచె నీగతిన్.

క. మున్న ఖిలాభీష్టార్థము । లెన్నేనియు నొసఁగి యిప్ప డేమిట్టికై యీ
యన్నము వెంపియుఁ బంపెడి । నెన్నఁగఁ జిత్ర మని భార్య కిట్లనియెఁ దగన్.

క. ఏమేనియుఁ నీ విపుడో । భామా జింతిలితె యనుడు భార్య వినతయై
తామదిఁ దలఁచినవిధము మ । హా మృదులోక్తుల వచింప నఘుఁడు పలుకన్.

గీ. ఇవ్విధంబున నోయింతి యేల చేసి । తనుచుఁ దాఁ బాయసంపుముద్దనొకటియుపు
డారగించినఁ బతియాజ్ఞ నవ్వెలంది । రెండవది యారగించె సంప్రీతినిగుడ.

వ. ఇట్లారగించి కూరకులేంద్రు భార్య గర్భముఁదాల్చి శుభకృత్సంవత్సర వైశాఖ మాస పౌర్ణమాసియం దనూరాధాఖ్య నక్షత్రంబున రంగనాథ ప్రసాదంబున శిశువుల నిద్దరం గాంచిన జాతకర్మాది సంస్కారంబులకు రామానుజుండు కర్తయని కూరపతి నిర్భయుండై యూరకుండె నంత.

శా. జాతాశౌచదినంబు లేగ యతిరాజస్వామి యచ్చోటికిం
బ్రీతిన్ వచ్చి వసించి యాశిశువులన్ వీక్షింప నెంబారుతోఁ
జేతోవృత్తి నెఱుంగఁ జేయఁ జని విస్ఫీమస్ఫుర ద్రూపరే
ఖాతేజోలసమాను లౌ శిశువులం గాంచి గోవిందుఁడున్.

క. కరతలములపయి వారిం । గర మరుదుగఁ బవ్వళింపఁ గాఁ జేయుచు నె
వ్వరి దృష్టిదోషమున బా । లుర కేమిత వచ్చునో తలుండని ప్రీతిన్.

వ. మంత్రరత్నంబు జపించుచుఁ దెచ్చి రామానుజన కగపరిచినసమ్మహానుభావుండతి విస్మితుండై యెంబారున కిట్లనియె.

గీ. మంత్రరత్నసుగంధ మిమ్మించి శిశువు । లందుఁ దగ నేమిచేతువో యనినదృష్టి
దోషభయమునవ్వయమునదానోచకటుజ । పించు టెఱిగించె వెంచిగోవిందుఁడపుడు.

క. నావిని యతిపతి వీరల । కీ వఖిలార్థములు దెలుపుమీ యని మణిభూ
షావరము లొసఁగి నిజ సి । ద్ధాంతముని చేత బాలకులకుం బ్రీతిన్.

వ. అర్థప్రకారంబునఁ జక్రాంకనంబుఁ జేయించి.

సీ. అంత రామానుజుఁ డచటఁ బరాశరభట్టుఁడన్ పేరొక బొట్టెఁడికిని
వ్యాసభట్టసమాఖ్యయుంబు శ్రీరామదేశికనామ మొక బొట్టెఁడికిని వేడ్క
నియమించి యామునవిభుతద్వితీయ మనోరథపూర్తి నింపారఁ జేసె
నత్తతి గోవిందునకనుజుఁ డౌ బాలగోవిందున కొక్కఁడు నందనుండు
పుట్టు టెఱిఁగి మోదమున యతిచంద్రుఁ డ | చ్చటికిఁ జేరి సకలజనులు వినఁగ
నర్భకునకు శ్రీ పరాంకుశ పూర్ణార్య | డనెడి పేరుఁ బెట్టె నతిముదమున.

వ. వైష్ణవసిద్ధాంతంబునకు ముఖ్యప్రవర్తకుం డగుశఠారి పే రిట్లుబాలకునకుఁ బెట్టి యా
మునిమునీంద్రుఁడు మూఁడవకోర్కి దీర్చి రామానుజుండు సంతుష్టుండయ్యె నంత.

క. బాలురు త్రిజగన్నుత | శీలురు తేజోవిశేషజితనియత విభా
పాలురు శోచద్దుర్మతి | జాలురునై పెరిగి రఖిలజనములు వొగడన్.

మ. కరుణాసింధుఁడు భక్తవత్సలుఁడు రంగస్వామి కూర్మిం బరా
శరభట్టాఖ్యుఁ గుమారుఁగాఁ గొనిన వాత్సల్యంబునన్ లక్ష్మియు
చ్చియితన్ మద్రసవిత్వసాదమునఁ బోషించెం గడు న్నిత్యమం
దఱు జూడం దలిదండ్రు లాత్మజపరిత్రాణం బొగిం జేయరే.

*వ. తమకభిమానపుత్రుల దమకన్నుల ప్రోల నొకనాడుంచవ పసిఁడి పళ్ళెరమందలి
యాత్మనివేదిత పాయసాన్నం బాయర్చకులుగాంచి జానుకరంబులజరగివచ్చి యా
రగింప నలిగి యర్చకులు వారినవ్వలికనిపిన రంగేశుఁడారాత్రి రాజుస్వప్నం
బున మామకపుత్రుల పాపదవిష్ణుక యర్చకుల్ తర్జించి యడిచి బయటికంపుటచే
నీవర్పించు తదీనా నేదు పాపదవయితి బిడ్డఁడాకొన్న దండ్రికింబాధగాదె యనిన
రాజానర్చకులం దండించి యనిపె నంత.

గీ. అట్లు పెరుగుచు నొక్కనాఁ డాత్మజన్మ | వాసరోత్సవమున శతవైరిసూక్తి
పఠన మొనరించుచునుఁ గూరపతినిఁ జూచి | పలికె నిట్లని లీల నబ్బాలకుండు.

క. చీఁకటికిం దెలుంబున | లేకస్థితి తగదు గాన యుగ్గాథల నా
లోకింప నణుత్వబృహ | త్త్వాకలనం బౌళరి కెట్లు లయరె ననుటయున్.

ఉ. బాలక యుక్తి యుక్తమగు ప్రశ్నము కూరకులేంద్రుఁ డింపునం
దేలి గణించి నీవనుపనీతుఁడ వౌటఁ బ్రతిస్ఫుటార్థముల్
గోలిక నైన నిక్క మని గింపఁగఁ గూడ దటంచు దువ్వుచున్
లాలన మొప్పఁ జెప్ప ధనలాభము మానిని కింత కొక్కడే.

సీ. అంత సర్వజ్ఞభట్టార్కుం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సర్వజ్ఞభట్టు [illegible]
[illegible]

గీ. బాలుఁ [illegible]
[illegible]

వ. ఇట్లు యుక్తి [illegible] సర్వజ్ఞభట్టార్యుండు బాలకుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. ఉపనయనం బొనర్చి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

శా. శ్రీ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible] శ్రీపరాశరభట్టార్యుండు [illegible]
[illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]

వ. [illegible]
[illegible]

పూర్ణసోమసంబంధంబు గలయుక్తి వైష్ణవ ప్రతికల నియమమున గూరనాథునమూ
ర్తంబుగాఁ బ్రాహ్మణ మహాపూర్ణుని వంగీకరించెటయు నీశసంబంధంబు బనియుంచుకొ
నంతయుం బది శ్రీవైష్ణవబృందము రంగపతిదివ్యధామంబున కుమారునకుఁ జెప్పఁ జేయుం
పనులయు నని విన్నవించెను.

ఉ. నాసుతు పెండ్లి కివియులవం బనికెదని కోపసేతు వా
యోప మిఁకేల నీకని రయంబున నాతనిఁ బోవఁబంచి కీ
లాసమవృత్తి నాసుతున కావృతిఁ జెంకిలి సేయు మంచు న
న్నాస మెలర్చెఁ బూర్ణకలతోఁ బమి రంగవిభుండు చెప్పె నా

గీ. భూతికై భవ [illegible] నమ్మఁ జెలమి | బొంది కూరకులెంబు [illegible]
[illegible] చేయుంచు నన్యజనులు | భాష్యకారాదులెల్ల నా భక్తులంట.

సీ. అంటనొక్కనాఁ డఖిలవైష్ణవులును పత్రిఁ దీర్చి కూర్పు [illegible] సముదాయమున
[illegible] పరేక్ష నే యతిశ్రేష్ఠ నొక్కదాశరథి దక్కఁగ నమస్త [illegible]
[illegible] యిష్టరమ పుస్తకము త్రిదండ [illegible]
[illegible] రాగాయణ మయి వేద మమ [illegible]
[illegible] ద్రవిడ [illegible] లను శ | [illegible] ప్రస్ఫుటము ల [illegible]
[illegible] మి [illegible] పరిమపిముల | యతి [illegible] మొంపా [illegible].

మ. నిమ [illegible] మల్లఁ [illegible] భూరిబాహాబల
ప్రమదిత [illegible] ధనుర్గాపాశ్య [illegible] మం
[illegible] యానంద [illegible] గని [illegible]
[illegible] వారి [illegible] గా [illegible].

ఉ. దాని ముఖాంబుజం జెప్పడు [illegible] నంద [illegible]
[illegible] కాందు పమి [illegible] త్రివిసో [illegible]
పూనఁగఁ జూడ రంగపతి [illegible] బోవఁగ [illegible]
యానుపమాన [illegible] యటంచుఁ గూర్చె [illegible].

గీ. దుష్టుని [illegible] తిన్నఁగను నియున | [illegible] జూడదు [illegible]
[illegible] యతి [illegible] | [illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. స్నిగ్ధతలంగి యిట్లు మదిఁ జేయుతల మాఘత నేసుదిని చె
దగ్గతి రంగనాథునియెడం దృఢచిత్తుని జేతునంచు నే
నగ్గురుచంద్రుఁ డొక్కఁడయిడ నక్రముఁడై తగుమల్లుఁ బిల్వ న
మ్ముగ్గతి వాఁడుఁ బంచి నెల వారిడు వచ్చినఁ జూచి ప్రీతుఁడై.

ఉ. కోపము మాని బుద్ధిఁ గయికొమ్మిఁక నెవ్వరు మున్న వేశ్యకుం
జే పడి వీధి దాస్యములు సేయుచు నున్నరె లోకు లందఱున్
నీపనిఁ జూచి హేయపురుషున్ ఫలమేమియు లేదు వత్స యి
య్యాపద యేల నీకనఁ గృతాంజలియై యతఁ డిట్లనెం దగన్

సీ. హేమాంబ యనెడి యిక్కామిని కన్నులు కడుఁగొప్ప లగుటఁ దక్కమలపత్ర
సన్నిభనేత్రములు భాస్కరఖరాతపమున వాఁడుట కోర్వ కప్పగిది నీడఁ
బట్టితి నొక్కఁడిప్పటి నింతెగాని వేఱొకటి లేదంచు శిష్య నుచితరీతి
నియమింపుఁ డని పల్క నీవు చూచిన కన్నుఁ గవకంటె గొప్పకన్గవను నీకుఁ
గానుపింతు నని పగఁ దానియనుమతిఁ | గాంచి యతనిఁ గొనిచనఁ గనుఁగొనెలమి
యతివరేణ్యుఁ డరిగి యచ్యుతలావణ్య | శాలి యైన రంగశాయిఁ జూప.

ఉ. చేరల మీఱు కన్నులతిసీసుమకోమల దేహమంచిత
స్మేరముఖంబు భూషణవికేష పింఛ దవర్ణ్య రత్న వి
స్ఫారదుమల్ సువర్ణ పటపాలము గల్గగన్న వాసు ల
క్ష్మీరమణుం గనుంగొని దమిం గను మూయక చూచుచుండెన్.

వ. మఱియుఁ గరంబు తనకరంబునఁ బట్టి యత్యాదరంబున రామానుజుండిట్టి గొప్పకన్నులెవ్వ
రలకును లేవు పరీక్షింపుమనుటయు నతండవిచ్ఛిన్న ప్రేమనద్దేవుని సేవించుచుండె నంత.

శా. వారస్త్రీ విపులాక్షికోలు విరతావాప్తాత్మ మోహాన్ మహా
క్రూరున్ మల్లని యెల్లవారు తన దెస్పల్ సన్నుతింపం గరం
బా రామానుజుఁ డిట్లు రంగపతి భక్తాగ్రేసరుం జేసి యిం
పారన్ వేగఁ బరిన్ మతంబునకు శిష్యశ్రేణి లగ్గింపఁగన్.

క. యతిపతి యభిమానించిన | కతనం దను రంగభర్త కటాక్షించుటకు
ద్యుతిపతికి మల్లుండు జగ | త్పతి దాస్యంబేమిటి శుభస్థితి దనరెన్.

వ. ఇట్లతిభక్తిం బరిచర్య సేయుచు నొక్కనాఁడు గురుం డగు రామానుజుం జేరి పంచ
సంస్కారంబులు కృపసేయవలయు నని ప్రార్థింప నద్దయాసాగరుం డట్లు గావిం
చెఁ బిళ్ళయురంగవిల్లి దాసరి యనియెడి ప్రవిడభాషం దనదు దాస్యనామంబున
ప్రసిద్ధుండై యతండుండె నంత.

క. పాన్పొచ్చి యవ్విధము విని । గ్రన్ననఁ జని గురుపదముల రహిఁ బడి శిష్య
త్వోత్పన్నతఁ గని గురుపనుపున । మిన్నక మల్లుఁడును దాను మెలఁగె న్నియతిన్.

వ. ఇట్లు జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యంబుల నసమానంబును సకలదుర్విషయ నిస్పృహంబును నై
యయ్యిద్దఱు నఖిలజనంబులుఁ గొనియాడ విలసిల్లె నంత.

చ. ఒకతఱి రంగనాయకు మహోత్సవ శాంతిదినంబునం బ్రసా
క్షికుఁడు గురుండు దాశరధికేల్ తన కూఁతఁగఁ బట్టి తీర్థవా
టికిఁ జని నీరమాడియుఁ దురీయకులుం డగు మల్లుచెయ్యి బ
ట్టుకు మఱలిన కేగినఁ గనుం గని విస్మయ మొంది రందఱున్.

ఉ. స్నాన మొనర్చి శూద్రకులజాతుని నంటుట గూడ దంచు లో
లో నవు డంచుఁ గొంద ఱితరుల్ బహుభంగులఁ బల్కఁ గుంది యి
య్యానిని జేల యంటె నిది మాకుఁ గనుం దలవంపు లయ్యె రా
మానుజ యంచు సన్నిధిమహాత్ములు పల్కిన నాలకింపుచున్.

సీ. యతిపతిపల్కు విద్యాధనకుల మదత్రయ వర్జితుఁడు ధనుర్దాసుఁ డమ్మ
హాత్మునికేల నే నంటుట పోలదే యనుటయు నుభయవేదాంత భావ
విమలగజన్ములు మవనాతునుఁడు శూద్రుఁ డట్టి డౌమల్లుతో నైనసములు
గాఁజాల రైరని కనుపాక్కు గుజగుజ లాడుశిష్యులతలఁ బాకలించి
వేగ విడ గట్టు వారిరవేసివట్టి । చేలములచే రెను వెడల్చ చీరెకెల న
వృశ్యగతి నర్థరాత్రిని చెమ్చుటకు య । తీంద్రుఁ డొకశిష్యుఁబని చెదానేకశమున.

వ. అతండు రహస్యప్రకారంబున దశ్వస్త్రాంచలఖండంబుల సంగ్రహించె నంత.

ఉ. వేగిన లేచి యొండొరులఁ బిల్చుచు స్నానమొనర్చి శుద్ధులై
యేగుచు శుద్ధవస్త్రముల నెల్లఁ గనుంగొని యంచులంతలో
నాగతిఁ జింపఁగాఁ బడుట కచ్చెరువొంది పరస్పరంబు వా
రాగక నుగ్రులై కలహమాడి రటన్ బహుమంపుమాటలన్.

వ. అయ్యవసరంబున ననుష్ఠానంబు దీర్చుచు.

చ. చిఱునగ వొప్ప నగ్రజుఁడు చిన్నవుఁ బోకుఁడు పెద్దలైన మీ
రరయక గుడ్డపీలికలకై యిటు లివ్వనరాని మాటలాం
డొరు లనఁగూడ దంచుఁ బ్రియ మొప్పఁగ వారల నాలకించి క్ర
మ్మఱ నొకనాఁటిరాత్రి దమి మల్లుఁడుఁ దానును ముచ్చటింపుచున్.

గీ. వస్త్రశకలములకు నగచువారల నేక । తముగఁ బిలిచి మీరు తపయ కరిగి
మల్లుభార్యయింటి మంచిసొమ్ములు దొంగి । లించి తెండటంచుఁ బంచె గురుఁడు.

చ. పనిచిన వార లగ్గురునిపంపున మల్లినియిల్లు సొచ్చి పా
న్పునఁ గదు వామభాగమునఁ బొంకిరి నిద్దురపోవుచున్నదిన్ గని
గని కుడివైపు సొమ్ములు తగం హరియించిన మేలుకాంచి యు
వ్వనిత కనుంగొనెన్ దెవరి వైష్ణవులం గనువిచ్చి యత్తఱిన్.

గీ. చూచి ధవళోర్ధ్వపుండ్ర భాసురలలాటు | లగుట వైష్ణవు లనుమది నిశ్చయంబు నొంది
యెడమభాగముసొమ్ము లెత్తఁగ వారు | గొనఁగఁ గుడిపక్క కొత్తిగిలెనుల తాంగి.

వ. ఇట్లు హేమాంబ నిద్రావశంబునం బోలె నొత్తిగిలుట మేల్కనుటగా నిరూపించి పలాయితులై వారలు మరలివచ్చి రహస్యప్రకారంబున రామానుజునకుఁ దాము తెచ్చినభూషణంబు లొసంగిప నప్పరమపురుష్యుం డప్పుడు ధనుర్దాసుం బ్రియవచన పూర్వకంబుగా గృహంబున కనిపి యతం డటుంగకుండ నందుఁ గొందఱ నర్థంప తుల కపహృత భూషణంబుల నొసంగి పాసంగెడి వార్త తెలిసి రమ్మని నియ మించిన నట్లరిగి వైష్ణవులు ప్రచ్ఛన్నంబుగాఁ దచ్చరిత్ర మరయుచుండఁ జిరకాల చింతకమున్న మల్లియు గృహంబు సొచ్చునవసరంబున

ఉ. తానట మేలుకాంచుటను దాయక వైష్ణవు లెల్లఁ బాఱినన్
మేను వమర్చ లేచి యట మున్నక యుండిన వారె సొమ్ము లి
ట్లైన గ్రహింతు రొత్తిగిలు టప్పుడు తప్పని చింతసేయున
మ్మానిని భర్త రాకగని మన్నన మీఱఁ గనుం జనంబునన్.

గీ. కాళ్ళుగడగ నుదకకలశము చేఁగొని | యెదురు రాఁగఁ గన్గొని దాని
యొక్కవైపుసొమ్ము లొప్పఁ జెట్టితి కట్లు | చెల్ల నెదట వనముడుప్పఁ దడిసె.

వ. తద్వృత్తాంతం బంతయు నద్భుతకమంబుగాఁ బోన్నాడ్ప్రియలకిసి వెంబడియునట్లని యు.

శా. స్వాతంత్ర్యంబున నీవు నొత్తిగిలుటన్ వారిట్లవేం చేసి ర
ప్రీతిన్ సత్పర తంత్రవై దగిన వారే సొమ్ము లెల్లెనఁ జే
చేత న్నెమ్మన సంగ్రహింతు రిట నీచే వైష్ణవానర్థ ధా
పాతల్పాద్యుఁడ నైతి నేమనుదు నెంచన్ నిన్ను ఖేదంబునన్.

క. పరతంత్రు లాపదలఁ బొం | దరు వేగ స్వతంత్రు లెప్పుడు నానావిధ దు
స్తర దుఃఖంబులఁ జెందెద | రెఱిఁగియు నీవిట్లు చేసి తేమిటికనుచున్.

క. వెలి దుఃఖింపుచుఁ జేతులఁ | జరణంబులఁ గనుగొని ప్రశస్తపథ స్థిరన్
గురవే నమో నమో యని | తరుణియుఁ దాఁ బ్రవర్తింపఁ దగ మల్లియున్.

గీ. అనటఁ గొందఱు వైష్ణవు లరుగుదెంచి | సంపతులవల్క లన్నియుఁ దప్పకయ్యా
తీంద్రునకుఁ జెప్ప నమ్మౌని తెలియఁగ నస్తు | నంతు వారల కిట్లని నింత లేమ.

సీ. బట్టుచీరెలకై తిట్టులాడితివి మా రమ్మల్లఁ దతనిభార్యయును జేసె
నన్న సామ్యముల మీర లాగఁ గొంచు బోతిరని చాలఁ [illegible] రకట [illegible]
[illegible] యనేక వైఖరి నిక్కల పారతంత్ర్యమునఁ జొప్పడదు మఱఁ
డెక్కడను మీకంటె నేమియు [illegible] దృఢజ్ఞాను లగుచు నుండంగ వలదె
యనిన వారలప్పు డదియంతయు నెఱింగి । తలలు వంచి తప్పఁ దప్పఁ దెలిపి
మాలి [illegible] మనుచు [illegible] కూరక । యుండి నిద్దుఃఖించి రొప్పదక్క.

వ. ఆమెయు నాఁడు.

చ. తనకనుఁబోలు మంచిమ్మఁదు తల్లము వేఁడించి వచ్చ స
[illegible] వైష్ణవోత్తముల శయ్యఁ బరుండుఁ డటంచు రాఁగన
ఘను లరిసెడి [illegible] గాంచుచు నొండొరు మోము [illegible]
[illegible] తల్లము [illegible] వాపునఁ.

క. [illegible] తెమ్మనఁ । [illegible] నిలచెఁ బ్రియస్త్రీయ దా
[illegible] వైష్ణవంద । [illegible] జ్ఞనముం గలవాఁడే.

గీ. [illegible] మల్లని [illegible] । [illegible] మీసామ్య [illegible]
[illegible] యుండుమన్న [illegible] । [illegible] నతఁడనిపుమ్ము [illegible].

వ. [illegible] రామానుజాచార్య నామక నిస్తులాంద్ర
[illegible] కైంకర్యంబు సేయుచుండె నమ్మహానుభావు
[illegible] లయి [illegible] సేయుచుండె నంత
[illegible]. (తిరునామము 3)

క. [illegible] వైష్ణవ [illegible] । [illegible] కావ్య [illegible] మీ
[illegible] । తరుణీమణి [illegible] కనరే.

చ. ఆడిగినఁ గొప్ప [illegible] యాట [illegible] యొప్పఁ గా
[illegible] గాదిదారమునఁ బ్రోవుగఁ [illegible] దిసేతుఁగాంచి [illegible]
[illegible] హొచ్చి [illegible] యొఱుంగును దాని సర్వమా
[illegible] పదుకొప్పగఁ [illegible] వారలున్.

చ. వని యతిరాజుఁజేరి యుటమల్లని భార్యయుఁ జెప్పలేదు నా
[illegible] యొద్దని [illegible] యంతఁ [illegible]
[illegible] నాత్మసుఁ బ్రధానులు వైష్ణవులెల్ల సద్దియున్
[illegible] పూర్తియొక్క [illegible] మనుచు [illegible].

క. [illegible] ద్విజభా । [illegible] స్వగృహంబునకుం

జ్వరబడి తలుపులు మూసి యి । తర మేమియుఁ లేవటంచుఁ దగఁ దెలిపె నిలన్.

సీ. ఒకనాఁడు యతిభర్త యొకమూఁగఁ దోడ్కొని యొకయింటిలోపలి కొన్యవరిగి
తలుపు మూసింది యామూక్మశరీర మఱి చేతఁ దరచి చూపించిన నరవివశతను
తనను రక్షకునిగఁ దద్విగ్రహంబుఁ భావించె నప్పుడు మూఁగవిభుఁడు దాని
నరసి కవాటరంధ్రాంతరంబులఁ జూచి మూఁగదై పుట్టకపోతి నకట
యట్లు బుట్టిన యాతఁడు డాసరించి । యిటు విశిష్టాగములు కృపనాయఁగఁ జేయు
సత్కులంబునఁ బుట్టి శాస్త్రములు చదివి । నట్టి నాకిది దొరకొన దనుచుఁ దనె.

వ. మఱియు నొక్కనాఁడు.

మ. స్థిరబుద్ధిస్థితి నొక్కయింటఁ దగు గోష్ఠిప్రాజ్ఞ రామానుజా
దరయుం గన్గొని వీరు లోఁ దలఁచు కార్యం బెద్ది నాకిష్ట దే
గిర వారిపుప్పుఁ జట్టిన్న వారిఁజిటు పశ్చాత్ మామనాచార్యుఁ డు
దర మాపిఁపును నాను మాత్మఁ గనుదుఁ భావింపు నంచుఁ కృపన్.

చ. అనుటయు జేసె కేసెన్నాను నప్పరమార్థుకు లెల్లఁ బుద్ధి ధీ
జనులకు నగ్గుం దెలుఁగఁ జాట నశేషశరీర లాత్మని
ష్ఠని సులభంబుగాఁ గొని ప్రపన్నతి సద్గురుభక్తి ముక్తమై
చనిరి త్రిపాద్విభూతి కతిశాంత నిరంకుశ వైభవంబునన్.

మ. వరబుద్ధిం దగుపట్టి కంతయు గృహవ్యాపార మర్పించి ని
ర్భరుఁడై యుండెడి తండ్రిపాలిక గనున్ రంగేశుఁ డొప్పు యా
శ్వరుఁ డంతంతకు మంత్రరత్న మనుదివ్య ప్రవ్యదానంబు లం
దఱికిం జేసెను వారలన్యగతఁ చింతిన్ ముక్తి ప్రాపింపఁగన్.

క. యతిపతికి నియతి దతుప్ప । స్తుతి పీఠస్థులును శిష్యతద్విశ్వముఖ
స్థితి నానాదేశస్థుల । కతికృప గురుభక్తి ముఖ్య మని చెప్పుటయున్.

క. రామానుజాఖ్యమంత్రము । క్షేమ నెలంగి తెల్లవారు శ్రీమతమఁ బరం
ధామమున కరుగఁ జాలిరి । సామాన్యమె యతివరేణ్యు శాసన మహహా.

సీ. యతిపతి శాసన మఖిల లోకముల నిప్పగిది వర్ధిల్లుచుఁ దగుట నిప్ప
డని సర్వ మెన్న విష్ణుమతుం బిగిడిపల్క ప్రకటిత మయ్యెఁ బరంబుఁ దలఁగి
లోకోక్తి కర్మముల్ విష్ణుకైంకర్య రూపంబుగఁ జేయుచు భాష్యకారుఁ
దలఁచుచు నిరతము ద్రావిడగాథలు చదువుచు బహువిధాసంఖ్య నరక
వాసు లగుకొంత మొదలగువారితోడ । సర్వవర్ణంబులందు నసంఖ్య పేరు
పురుషులు యతీంద్రసంబంధమునను విష్ణు । పదముఁ జేరుచు నుండిరాపదలు గడచి.

గీ. ఘనకులంబునందుఁ జనియించె వైష్ణవుఁ । డెంచ మనల నిఁక తరింపఁ జేయు
ననుచుఁ బితృపితామహాదు లాడుదురు పై । ననుటఁ దలఁపఁ నిక్కమయ్యె నపుడు.

క. సకలాంతరాత్మ సర్వా । ధిక సుమహాభక్తజనవిధేయ రమారం
జక నిగమాభిష్టుతర । క్షక వైష్ణవచిత్త పద్మసదన ముకుందా.

ఉపేంద్రవజ్రము. జగన్నివాసా సముదర్య సర్వ
త్రగా విధీశాది నుతాతమఃపా
రగా గరుత్మద్ధరరాజ శేష
రగేశశయ్యా నితరాంశయానా.

గద్యము. ఇది శ్రీ మద్వధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్రి పంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్యరత్నహారంబున
రామానుజప్రభయందు ద్వితీయ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

రామానుజప్రభ.—తృతీయతరంగము.

క. శ్రీమన్నారాయణ, కరు । ణామృతవారాశి, వైష్ణవారాధిత, ని
స్సీమప్రభావ, భక్త । క్షేమంకర, నిఖిలసేవ్య, శేషవిభవా.

వ. అవధరింపుము.

చ. తిరుమలయందు మంచిదొకతీర్థము పాపవినాశనంబనం
బరఁగెడుఁ దానినుండి కడుభక్తిని దీర్థపుబిందె నిత్యము
తిరుమలనంబియే దనకుఁ దెచ్చుట కష్టముగాఁదలంచి శ్రీ
హరి యొకవింత సేసె నొకయామడ వట్టుట రాకపోకలన్.

ఉ. వేఁటకుఁబోయి రాచసుతువేషము బూని మృగంబుకూటువన్
దాఁటి నిశాతబాణహతిఁ దావ్పుచు మిక్కిలిసొమ్మసిల్లి యా
పూఁటకు విశ్రమించి తిరుమూలమునం దలనిండు కుంభమున్
మాఁటుక మంత్రిరత్నమును బల్కుచు వచ్చెను పూర్ణ దాయమున్.

క. అలసి దగగొంటి తాతా । జల మిమ్మని వేఁడ స్వామిస్నానంబునకై
జల మియ్యఁదివ్యజనద । న్యులకని చనుమండ వెంట నోపిక చనుమన్.

గీ. వేఁడి బహుభంగులను వేఁడి వేఁడిఁ వేఁడి । పూర్ణుఁ డియ్యకొనమిఁ బోనపోనయునాను
వెనుకఁ జప్పుడు సేయక చనుచు వింట । శరముసంధించి బిందెకుఁ దొలుగొనర్చి.

ఉ. అంజలిపట్టి తజ్జలము లాహరి గ్రోలుకొలంది బిందెలో
నం జలమేగి చుల్కనయినం గడు నమ్రము నొంది వెన్కకై
పుం జనుబాలుఁ గాంచి తొలఁబుచ్చితె యియ్యపచార మేటికై
యంజనశైల నాథునెడ నక్కట చేసితివయ్య బాలకా.

ఉ. అమదమూరమేగి జల మయ్యెడనించి ధరించి తెంచి యీ
యామడ వోవునప్పటికి నక్కట కాలము మించి పోవదే
స్వామికిఁ దీర్థమానుకొనఁ జక్కనిక్రొత్త యొనర్చినాఁడవే
యామము దాఁటె ప్రొద్దునిక నయ్యెడ కిప్పుడుపోయి వచ్చెదన్.

* వ. అని విచారించు శ్రీ శైలపూర్ణునకు బాలస్వరూపుండగు శ్రీ వేంకటేశ్వరుం
  డిట్లనియె.
* ఉ. దగ్గొని యెల్లొ వచ్చితిని తప్పయినన్ క్షమియించి తాత లో
  దెగడకు దాఁపునందుఁ గనుఁగొంచెద నీరము రమ్ము టంచుఁ జె
  న్నుగ మున నూటు చెమ్మటలు నందికొఁ జూచిన నాతఁ డాఘటం
  బొగి నటుపట్టి రొంటికును బొట్టులు బొట్టులుగార నిట్లనెన్.
* ఉ. ఎన్నఁడు నింపజేస్తు ఘట మీ సలిలంబిటు బొట్టు బొట్టుగా
  నున్నను డిప్పలిమాట లిట మూఢిక నమ్ముకు మంకుచేష్టలన్
  వెన్నని గెలిసేయఁ దగదే తిరుమంగళవాల మర్యాదయే
  నన్నదికేమిసేతు నవి సాటెకు నొచ్చుకొనంగ బాలుఁడున్.
* గీ. మున్ను మోమున జేటునప్పు మొలక లెత్త । తాత బాలునిపై దయుదలపవలయు
  గాకయలుగవచ్చునె యనుగ్రహము విడచి । చూడుమిదె చూడు దెప్పించి ప్రేముడి నదియు.
* చ. తలిగొని మాపునంపలరు ధన్వ్వ నాఁడి శరంబు నూన్చిపై
  గుఱిగొని కర్ణ చుంబనము గూర్చి ఝుంకృతి సేసి వీక నై
  నటమున నేను బూనిధగ మస్త బలిష్ఠను నిష్ఠురంబునై
  కలశము తూఁటివోయి ఘటకంబున నిగ్గర నెంచుపుట్టెనే.
* గీ. తాత యాశోకగంగ యీ ధారజలము । దీని నిక్కమ్ము మాకిఁక దివ్యఘటము
  నకుఁజూచి తిరోహితుండయిన మదిని । వేంకటేశ్వరుగా నమ్మి విశ్వసించె.
* క. అతనికి నాఁడు నా బహ్మాండని । పితామహ పితామహుఁడని పేర్ప్రసిద్ధం
  బతని కులస్థులు నిపటికి ప్రతిదిన మొసఁగుదురు వారికి రహి తల్లులముల్.
* వ. అంత నొకనాఁడు.
* సీ. పరిమ ఘ గోపమానమున భాసిలు గోష్ఠిని ప్రావిక్కి సంయమీ
  శ్వరుగని సాత్త్వికుండొకఁడు వైష్ణవ లక్షణ మాన తమ్మనన్
  దిరుమల నండఁ గాంచినను దెల్పెదుఁ బొమ్మన నంజనాద్రి సం
  బరమునఁ జేరి వంచిగని వైష్ణవ లక్షణ మాన తమ్మనెన్.
* చ. పలుకుల నాదరింపుమను భాగవతుం దన మందిరంబునం
  దలయక నుండఁజేసి వాడియాగ మొనర్చ కరంబు బ్రహ్మచా
  రుల నతుపంక్తి భక్తిమికి రోయక వ్యక్త నివ్యాపాలన
  స్థితి నతఁ డాదరింపఁ గని సంగ్ర ప్రహృష్టుఁ డైన దైనన్.

గీ. అరిత సద్వ్యాపకుల పంక్తి నారగించిన । మిడిన వరిశయమున హార్షపడక తినిరొ
బ్రహ్మవేత్తల పంక్తి మాద్యదిన మెంగి । యారగించెను వంబియు వరనిపజ్జ.

క. పరమసాత్త్వికమునక । బ్బురపడు పూర్ణార్య వేడబో వెంచియనుక్
సరివిని సైంధవమునబక । చరణాయుధరీతి నుండఁ జను నీ వగిదిక్.

చ. అనఁగదు సందియింపకుచు నాజ్ఞ వహింగొని రంగధామముం
జొని యతిచంద్ర నీపలుకు చొప్పున శ్రీ వృషశైల పూర్ణ వేఁ
డిశ నఠఁ డేమి యుం దెలుపఁడే యనికుందిన నచ్చటేమి చే
సెనొ యవిదెల్పుమంచు నవి చెప్పిన నయ్యతి బల్కె నొయ్యనక్.

సీ. వరకృపా రస పూర్ణ వాఙ్మనఃకాయుఁడై సైంధవ మట్లుండు సాత్త్వికుండు
ఒకదివ్య దేశమందుండి యుజ్జీవించు సరసిని బకమట్లు సజ్జనుండు.
సారతమార్థిక సంగ్రహం బొనరించుఁ జరణాయుధమునట్లు సత్త్ముండు
దురభిమానాత్యంత దూరస్థితిని జెందు వసుధ నీ పోలిక వైష్ణవుండు
ఐనన శ్రీశైలపూర్ణభావంబు లివియ । యీయుదారార్థములనెల్ల రెఱుఁగనగును
టంచు శిష్యసంఘంబున కానతిచ్చె । సంయమీశ్వరుఁ డంపఱు సంతసింప.

వ. మఱియొక దినంబున.

క. శ్రీరంగనాయకోత్సవ । ప్రారంభమునందు మందిరాంగణభూమిం
గూరేశుఁడు సమ్మార్జన । మారంభము సేసి జలము లటఁ జల్లు తఱిన్.

సీ. చలువ మడుంగు దువ్వలువలు ధరియించి బిల్లగోచి సొగసు పిఱుదఁ దీర్చి
స్ఫుటము గా ధవళోర్ధ్వపుండ్రము ల్రచియించి నీలకుండలములు వీటుదీర్చి
మల్లెపూసరములు పిల్లసిగం జుట్టి చలువచందనము జొబ్బిలఁగ నలఁది
తనవల్లెవాటు కాటిని తిరుముడిగట్టి తుణి బాహుమూలంబు తోరగ వెలది
వైష్ణవకుమారుఁ డొక్కఁడా మార్గవీథి । నరుగుచుండఁగ నతనిపై వనిలగతిని
నీటిబిందులు చిందినఁ గూరపతిని । పరుషములు పల్కియలుకపై తరలిచనిరి.

ఉ. భాగవతాపచార నిరుపఁబునఁ గూరితి నాచు దీంతక్
రోగనిపీడితుండయి గురుం భజియింపుచుఁ గూరనాధుమం
బాగఁగ వైష్ణవుండు దివసంబులకుక్ యమఁజేర ధర్మరా
జేసుకు మాదుదూత తిట కేమిలుపాటున దెచ్చి రంచనెక్.

చ. అవపుడు వైష్ణవుండు కప్ప డతిత్వర వచ్చునంతలోఁ
దన.కపు దగ్ధపాట గని దగ్గఱ. జాతురపుంకనంబులో

కొని పరతెంచి దేవలము చూచున నేచి జలంబు ఘోత్రయుక్తి,
గొనక త్యజించి సంయమియు గూరపతి ప్రముఖాళి గొల్వఁగన్.

క. అరుదేరఁ గూరనాథుని । చరణాబ్జములందు వ్రాలి సనక వసింపన్
మరలించుక చనియును దన । చరణంబులు పీడకున్న సందియపడుచున్.

క. అతివిస్మయమున వారలు । యతివిమ సిదియే మటన్న నపరాధము నో
ర్చితి మని మున్మూరిన నీ । పతగము మినుపికుచు నమట వచ్చినదని యనెన్

వ. తోడన పక్షిరూపంబు బాసి దివ్యసుందర విగ్రహుండై దేదీప్యమాన విమానంబున మింట నిలిచి కూరనాథా యూపంయమి విశ్వమెంచగు రామానుజుండు నాదురవస్థం దెలిసికొని. వీరయుడ ఘోరాపచారి వెలపరంచి నరకంబు జెందిన యముండు నన్నుగూర్చి నీవు పరమభాగవత తో మునివరుడ నపచారి పడితివి గాన నిది శ్రీ హరి నహింపదు. తద్దానపండము వాకుటుంబ జెల్లదు గాన నీవతని శరణొందుమని బుచ్చిన మరలి వచ్చి మీకుం శరణంబు చేసి యపచారి నివృత్తిగాంచి పరమప దంబున కేగుచుంటి నని మాకు జెప్పెను. (కావున నిట్టి నిదంబు భాగవతాప చారంబొనరింప వలదు.) వ. మఱియొక దినంబున.

శా. శ్రీరంగామృత సత్కవీంద్రుఁ డని వాసింగాంచి సంగీతకా
స్తారిణ్యంబు నతిక్రమించి ఘనవేదార్థాది నోలాడ వి
స్తారి శ్రీల మదాన్వితుండయి నిలాన్వపొనే పేరామృతం
గాంధారంబుల గీతముల్ చెలఁగ నూరయాయాఁగ భూజేవ్రున్.

గీ. ఒక్కదినమున లక్ష్మణయోగిచంద్రుఁ । డమ్మహాపీఠ నడుగుచు నరిగి వారి
తవిరి యూపటునేరకు సామ్యుని జేయు । మనుచుఁ బనిచెను కూరేశ మునివరేణ్యుడు.

క. వినిగురువాంవతి వలకె । తనఁ దమి భవనంఘ్రుదాన్య తెత్నడుఁగ నే
నానతించెద నని వ్రేక్కి వడి । జనుచుండెను సత్యవమ ద్విజ నిలయమునకున్.

సీ. భూతగూహింతి నహిన్నఁబోలె స్వరూపముఁ దెలపక మాతృగటుఁ దక్కి గన్న
గామైకశోలుఁడై కరము వేడుకొంచు నాద్విజుని సింహించి యాదవ్యస్వారి
తనకట్టి జెల్పుమ్పఁ దలఁచి పతాకాదిమహాన హిద్ధాంతహరి మశ్యా
తాండవక్రియలందుఁ [illegible]కయానములందు స్వదికల్పనలను మార్గనములందుఁ
జాలశంకింప వివా[illegible] । నుత్తరముఁ జెప్పఁజాలకయోడి. ప్రక్కి
పన్నతించినఁ మిగుల [illegible]పత్కవీంద్రుఁ । డతనితో వాదమునను భోర్యిడుట్టు.

గీ. ఓయతీశ్వర తప్తచక్రోర్ధ్వపుండ్ర । ధారణములను బ్రహ్మకుఁ దగని సగుణ
తానిమూపణమ్మును మారిలోని జేతు । దడియుఁ జెల్పడు. మకు హేతార్థనదని.

వ. వాపుకు ఘోరనాధుం డిట్లనియె.

శ్రుతి॥ పవిత్రం తే వితతం బ్రాహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః
ఆతప్తతనూర్నద దామా అశ్నుతే శ్రుతాసఇద్వహంత స్తత్సమాశత॥
దేవహాయే పిమూతేన బాహునా సుదర్శనేన
ప్రయాతమానహో లోకో నిష్టిం వితన్వతి బ్రాహ్మణా స్త్వద్వహాని।
అగ్నినా తైతప్తం ద్విభుజే ధారయ న్నూర్ధ్వపుండ్ర మాలిఖేత్।
స్మాత్రిరేఖం భవతి విష్ణునరాగ మనమేతి
బ్రహ్మణస్స యుజ్యస్వర్గం సలోకతా మాప్నోతి॥

ఘోరాసురా సావధానంబుగా నాలకింపుము. శ్రుతివలన జననసముద్రంబు దాటఁ గోరు వారు లోవిష్ణు పవిత్రంబు లగుశంఖచక్రంబులు బాహుమూలంబుల ధరియింతురు. మిగి లినవా రంగంబులఁ దానకపురాణలింగంబుల సద్భింతురనియును, సామశ్రుతి వలనఁ

శ్రుతి॥ పవిత్రి మిత్యగ్ని॥ అగ్నిర్వై సహస్రాతి॥ సహస్రారో నేమిః
నేమినాలి ప్తతనుః బ్రాహ్మణస్యాయుస్వర్గం సాలోక్యమాప్నోతి॥

చక్రతప్తశరీరులు పరబ్రహ్మసాయుజ్యంబును సలోకత్వంబును బొందుదు రనియును
నథర్వశ్రుతివలనఁ

శ్రుతి॥ చక్రంబిభర్తి వపుసాభితప్తం బలందేవానామమితస్య విష్ణోః
సఏతినాకం దురితావిధూయ ప్రయాంతి యద్యతయో వీతరాగాః
నిష్కృత్యను సంక్రమస్య చిహ్నాంతరికే తాలోకే సుఖగాభవాము।
విష్ణోస్తః పరమం పదం యేగచ్ఛంతి లాంఛితా
చక్రతాదాయాగ్నౌ ప్రతిష్ఠ్య బ్రాహ్మణ్య దక్షిణే బాహౌధారయేత్।
శంఖము పదితత। యంపాంచ జన్యమాదాయాగ్నౌ ప్రతేష్ఠ్య
బ్రాహ్మణ స్యోత్తరబాహౌ ధారయేత్।

చక్రాదిలాంఛితాంగులు లోకంబుల శుభగులై విష్ణుపరమపదంబుఁ బొందుదురనియును,

శ్రుతి। నిరక్షేపసువర్ణ మభిద్యమానం మర్త్య బాహుమదధత్సుదర్శనం
విష్ణోరిదం భూరితదభూరితేజః ప్రపశ్యతి దివానక్తం భయస్తజనాః
బాహుబునచే త్రద్వలసంహితా యాంప్రతే విష్ణోరబ్జ చక్రే పవిత్రేజన్మాంబోధిం
తర్తవేదక్షణే నాభిమూలే బాహోర్వధతే న్యేపురాణలింగాన్యగేతావకాన్యర్పయంతి॥

ఇత్యాదిశ్రుతార్థ్యవాక్యంబులవలన సుదర్శనంబు బాహుమూలంబున ధరించవలెనియు

శ్లో॥ వినాయజ్ఞో పవీతేన వినాచక్రస్య ధారణాత్
వినాన్యతేన వైదికత్వందాశ్య మవాప్నుయాత్॥

ఇత్యాది పారాశర సంహితవలన యజ్ఞోపవీతం బెట్లట్లు బ్రాహ్మణులకు విశేషించి శంఖ చక్రంబులు ధరించకున్న ఫలంబాలత్వ మొందుననియు.

• శ్లో॥ బ్రాహ్మణైః క్షత్రియై ర్వైశ్యైః శూద్రైశ్చ కృతలక్షణైః
అర్చనీ యశ్చవద్ది శ్చ నిత్యముక్తైస్స్వ కర్మసు॥

అని మహాభారతమందు భీష్మపర్వంబు వలన బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు చక్రాంకితులై తమతమ కర్మంబులు విడిచినను వారలచేత జగదీశ్వరుండ ర్చనీయుండును వందనీయుం డనియును;

శ్లో॥ అష్టాక్షర విదస్సర్వే తప్త చక్రాంకితా స్తథా
సేవకా వాసుదేవస్యత దైవ నటనర్తకాః
అన్యే చవైష్ణవా స్సర్వే చక్రేణ లాంఛితాః

అనులింగ పురాణంబువలన తప్త చక్రాంకితు లష్టాక్షరీవిదులు నగు వైష్ణవు లందఱు వాసుదేవ సేవకులనియును,

శ్లో॥ యేషాం చక్రాంకితం గాత్రం శూద్రేష్వపి చదృశ్యతే
తేవైస్వర్గస్య నేతారో బ్రాహ్మణా భువి దుర్లభాః॥ .

అను బ్రాహ్మ పురాణంబు వలనఁ జక్రాంకిత శరీరులగు శూద్రులును జక్రాంకితవిహీనులగు బ్రాహ్మణులను దుర్లభం బగుపదంబు బొందుదు రనియును,

శ్లో॥ అ చక్రధారిణో విప్రాః సర్వ కర్మ సుగర్హితాః
అవైష్ణ వత్వ మాపన్నా నరకం యాంతి నిశ్చయమ్॥
చక్రచిహ్నాది రహితం ప్రాకృతం కలుషాన్వితం!
అవైష్ణవంతు తందూరాచ్ఛ్వ పాక మివపంత్యజేత్॥

అను హారీతస్మృతివలనఁ జక్రాంకితులు గాక వైష్ణవత్వము నొందనివారు సర్వకర్మగర్హితులై నరకప్రాప్తి నొందుదురు చక్రచిహ్నంబులు లేని కలుషాన్వితుఁ బ్రాకృతుని దూరంబుగాఁ బరిత్యజింప వలయు ననియు,

శ్లో॥ సర్వ్వా సామర్థ్య వాద్దావాద్య జనాద్వంద వాదపి
చక్రాంకితస్య విప్రస్య విష్ణుసాయుజ్య మాప్నుయాత్॥
తదైవ చక్ర హీనస్య పూజకా ద్వంద వాదపి
వైష్ణవో నిరయం యాతి యావదా భూతసంప్లవమ్॥
అచక్రధారిణో విప్ర శ్రుతిస్మృతి సమన్వితః
శ్వశేచ్ఛుండాల ఖాతకస్థం తత్పుణ్య మమృతం యథా॥

[illegible]

అని విష్ణుపురాణము వలనఁ జక్రాంకితుం డగు విప్రుని వద్దనుండి వానితో సల్లాపంబు సహపంక్తిచే విష్ణుసాయుజ్యంబు గాండు. వైష్ణవుండు చక్రహీనుఁ డైనచో సమస్త కర్మలకుఁ బ్రత్యవాయభూతుఁడై నరకంబునం బడియుండు. శ్రుతిస్మృతి సమన్వితుఁడైన చక్రలాంఛనరహితుండగు వాని దేహము శ్మశానతుల్యంబు గాఁ బరిత్యజింపఁదగియుండునని యు,

శ్లో॥ శ్రీకృష్ణ చక్రాంక విహీన గాత్రం శ్మశానతుల్యం ప్రవదంతి సంతః।
దృష్ట్వా నరస్తం నృపతేన పాపాన్ స్నాత్వా సమర్చ్యాథ మహేశ్వరం॥
చక్రచిహ్నవిహీనం తు యః శ్రాద్ధే భోజయిష్యతి
వృథాం భవతి తచ్ఛ్రాద్ధం నిరాశాః పితరో గతాః॥

అను హారీత యోక్తప్రమాణంబు వలన శంఖచక్రాది చిహ్నంబులు ధరింపని దేహము శ్మశానతుల్యం బగుటచే నట్టి స్త్రీపురుషులు సచేల స్నానమాచరింపవలయు, శ్రాద్ధకర్మమునఁ జక్రాది చిహ్నంబులు లేని విప్రుని భుజియింపఁ జేసిన యాశ్రాద్ధంబు వ్యర్థంబు. నిరాశచే పితృదేవతలు రేగుదురనియును,

శ్లో॥ అచక్రధారిణం విప్రం యః శ్రాద్ధే భోజయిష్యతి
రేతోమూత్ర పురీషాణి పితృభ్యః స ప్రయచ్ఛతి
తస్మాత్ప్రక్రియావిధానేన తప్తం వైష్ణవ చిహ్నకః
ఇత్యాది శ్రుతిభిః ప్రోక్తం విష్ణోశ్చక్ర స్యధారణం
తస్మాచ్చక్రాది సంస్కారః కర్తవ్యము విశేషతః
చక్రలాంఛనహీనేన కృతం కర్మచ నిష్ఫలం
ఆచార్యోవిధి వద్యుక్త్యా చక్రపుణ్యా [illegible]
పురతోగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య స్వగృహ్యోక్త విధానతః॥

అను హారీత స్మృతి వలనఁ జక్రాది భగవచ్చిహ్నంబులు లేని విప్రుని శ్రాద్ధకర్మంబున భుజియింపం జేయువాఁడు పితృదేవతలకు రేతో మూత్ర పురీషాది ప్రసాదించిన వాఁడగును, మఱియు,

పద్మపురాణము. శ్లో॥ విష్ణుచక్రాంకితో విద్వాన్ యస్మిన్ దేశే వసేత్సుఖం
తద్దేశో ముక్తిదః పుణ్యో వైష్ణవా వాంఛమః క్రతు॥

చక్రాంకితుండు నివసించు ప్రదేశము పుణ్యదేశంబు, వానితో [illegible] యుండి యుం [illegible] పవిత్రుండౌను [illegible]

[illegible] శ్లో॥ [illegible]
[illegible] ధారణాత్।

నివసంతి మహాత్మానో యత్ర చక్రాంకితా ద్విజాః
దేవా దేవర్షయో నిత్యం తద్దేశం పర్యుపాసతే.

శంఖచక్రచిహ్నంబులు ధరియించుటవలన వేయి యశ్వమేధంబులయు నూఱు వాజపేయంబులయు ఫలము కలుగుచున్నది. చక్రాంకితు లేకాంతముగ నుండుచోట దేవత దేవమునులు నిత్యమనుసరించియుందురు.

భవిష్యత్పురాణము. శ్లో॥ యో నరో మమ భక్తస్తు దివ్యచిహ్నాని ధారయేత్
శ్వపచో వా పశుఘ్నో వా మమలోకం స గచ్ఛతి.

నీచుండేని శ్వపచుండేని గోహంతకుండేని మద్దివ్యచిహ్నంబు దాల్చినఁ గల్మషరహితుండై మామకపదవిం బొందు.

హారివంశము. శ్లో॥ సర్వభూతసమాయుక్తం వైష్ణవద్వేషి యో నరః
స చండాలో మహాపాపీ రౌరవం నరకం వ్రజేత్.

వైష్ణవద్వేషి చండాలుండును మహాపాతకుండు నయి రౌరవనరకంబు నొందు.

పారాశర్యస్మృతి. శ్లో॥ శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితం బ్రాహ్మణాధమః
స జీవన్నేవ చండాలః సర్వకర్మబహిష్కృతః.

శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రములు లేని విప్రుండు జీవితచండాలుండు, సర్వకర్మనిషిద్ధుండు.

శ్లో॥ కృష్ణాయుధాంకితో మర్త్యో యత్ర యత్రావతిష్ఠతి
శ్మశానమపి తత్తీర్థం కింపునః పుణ్యభూమయః.

శంఖచక్రాంకితుఁడు శ్మశానభూమి వసింప నది పుణ్యక్షేత్రమగుటఁ బుణ్యక్షేత్రము లేలఁ జెప్పనేల

శ్లో॥ చక్రాంకితభుజం దృష్ట్వా యస్తు తం నాభివాదయేత్
తిర్యగ్యోనిశతం ప్రాప్య విష్టాయాం జాయతే క్రిమిః.

చక్రధారణభుజంబులం జూచి నిందించువాఁడు నూఱుజన్మంబులు తిర్యగ్యోనియందు జన్మించి మలమందలి క్రిమిజన్మ మెత్తు.

హారీతస్మృతి. శ్లో॥ చక్రాంకితస్య విప్రస్య పాదప్రక్షాళితం జలం
పీత్వా పాతకసాహస్రైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః
చక్రాంకితభుజం విప్రం యో భూమ్యామభివాదయేత్
లలాటే పాంసుసంఖ్యాతే విష్ణులోకే మహీయతే.

పతితుండయిన చక్రాంకితుని పాదప్రక్షాళితజలంబు గ్రోలినమనుజుండు ముక్తుండగును. చక్రాంకితునకు భూమిసోఁకి దండంబిడ నాసిఫాలం బంటిన భూరేణువు లెన్నియో యన్ని వేలయేండ్లతండు పుణ్యలోకప్రాప్తుం డగుననియు శ్లాఘింపుచున్నవి. కావున దప్తచక్రాంకనం బెల్లెడ శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణాదిసకలశాస్త్రంబుల బ్రసిద్ధంబని యెఱలనిట్లనియె

సీ. ఊహింపుమీ యథర్వోపనిషత్తున యాత్మహితార్థమై హరిపదాకృ
తిని మధ్యమున రమఁదనర సితోర్ధ్వపుండ్రము ధరించిన యట్టి నరులెల్ల
పుణ్యమూర్తు లవాప్తమోక్షులు మాధవప్రియు లూర్ధ్వపుండ్రధారి యగుదేహి
సర్వశిక్షుఁడు బరసాంఖ్యయోగాభిగమ్యుని శ్రియఃపతిఁ దెలియుచు సముక్త
బహుళసంసారపాశముల్ బాసి ముక్తిఁ । బొందుననియు నాక్షేయదుర్గమవిష్ణుఁ
దాటలకునైన శక్యంబు వద్దబొట్టు । బెట్టఁదగ నూర్ధ్వపుండ్రము బెట్టవలయు.

వ. ఇందుకుఁ శ్రుతి ప్రమాణంబులు.

శ్రుతి॥ హర్యూర్ధ్వపుండ్రఃకృతసక్ర ధారీ। విష్ణుంపరంధ్యాయతే యో మహాత్మా।
సర్వేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థితం పరాత్పరం యన్మహతో మహాంతం॥

అను కఠవల్లియును.

శ్రుతి॥ ధృత్వోర్ధ్వ పుండ్రం పరమేశితారం నారాయణంసాంఖ్యయోగాధిగమ్యం।
జ్ఞాత్వావిముచ్యేత నరస్సమస్తైస్సంసారపాశైరిహచైవవిష్ణుమ్॥

ఇత్యాది మహోపనిషదుక్త ప్రపంచంబును,

శ్రుతి॥ హరేఃపదాకృతిమాత్మనోహితాయ। మధ్యేచ్ఛిద్రమూర్ధ్వపుండ్రంయో ధారయతి
సపరస్యప్రియోభవతి। సపుణ్యవాన్ భవతి। సముక్తిమాన్ భవతి॥

అను అథర్వణవేదంబును,

శ్రుతి॥ కిం పవిత్రాణాం పవిత్రం। కేనవాకర్మాణి సఫలాని।
కిముత్తరతిపాపముక్తానాం। కేనముకారణే నామృతత్వమేతి।
సహోవాచ। సాధు తేయ మోగ్రశృణు భో పవిత్రం।
సులభంసుకరంయద్విష్ణుక్షేత్రం। తత్రమృత్స్నాంశ్వేతాముద్ధృత్యాద్యాత్।
అమృతమేవ తేన మృత్స్నా భవతి। శాంకృష్ణజలేవ్రపణవే నధర్షయేత్।
దేవర్షిపితృకర్మణ్యారభమాణః। తియానిత్య మూర్ధ్వపుండ్రంబిభృయాత్।
మన్త్రైః కేశవాదీనాంచైవ గృహీతం కర్మవిఫలంభవతి నిగృహీయః।
తదేవముక్తం భవతి। పాది కేశాంత మూర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోః స్థితిస్య
పదద్వయాకృతి। ఏకాంగుళపాదశరోరక్యమూలంతిమధ్యే చిద్రేణ క్షేత్రకైవ॥

ఇత్యాది కాత్యాయనోపనిషద్వాక్యంబును; మఱియుస్మృత్యాదిక ప్రమాణంబులు వినుము.

శ్లో॥ స్త్రీపుండ్రంద్విజశ్రైర్ధార్యంపట్టాకారంత్రిపాచ।
వచాన్యదేవతాథక్త్ర రాపద్యపి కదాచన।
బ్రాహ్మణానోర్ధ్వ పుండ్రస్యాత్ క్షత్రియస్యార్ధచంద్రకం।
వైశ్యస్యవర్తులాకారం శూద్రస్యత్రిపుండ్రకం॥

ఊర్ధ్వపుండ్రంతు సర్వేషాం వర్ణానామిష్టం కదాపి వా।
ధారయేత్ క్షత్రియాద్యోపి విష్ణుధర్మార్థ వేదవిత్॥

అను బ్రహ్మాండపురాణోక్త ప్రకారంబున.

గీ. బ్రాహ్మణులు నూర్ధ్వపుండ్రంబు రాజులర్ధ । చంద్రునాకృతిగను వైశ్యజాతివర్తు
లముగ వాలవజాతి యష్టముగ నుదుట । బెట్టవలయు నిరంతరప్రీతిరూప్ప॥

కం. ఇతరులు దాటలకైనం । గతిచెడగc త్రిపుండ్రధారి గాగూడదు సం
ప్రతి నట్లు సేయుc గడంగూ । ప్రతి పెంపడి నరుడు నిగడితంబగు దురితల్.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మాహాత్మ్యం వక్ష్యామి శుభదర్శనే
ధారణాదేవ ముచ్యేత భవబంధాద్విమూఢధీః॥
ఏకాంతినో మహాభాగాస్సర్వభూతహితే రతాః
సాంతరాళం ప్రకుర్వీత ఊర్ధ్వపుండ్రం పదాకృతీ॥

ఇత్యాదిపద్మపురాణంబు వలన, శివుండు పార్వతితో యూర్ధ్వపుండ్రంబులు భగవత్పదాకృతులుగా ధరింపవలయు నట్టి యూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరించుటకు.

శ్లో॥ శ్రుతిస్మృత్యుక్తమా ప్రోక్తా పితా వైరాగ్యకారిణీ
రక్షావశ్యకరీ ప్రోక్తా॥ ....

ఇత్యాది వాక్యంబుల ముక్తిపదంబగు శ్రుతిస్మృతిక సంగ్రహింపవలయు.

గీ. మహిత తులసీపద్మాక్ష మాలికలు గ । ళంబులన్ శంఖచక్రచిహ్నంబులం భు
జంబులన్ ఫాలమూర్ధ్వపుండ్రంబులుదుట । సమరc బరువైష్ణవులు పోతు రఖిలజగతి॥

శ్లో॥ ప్రీణనే నైవ మంత్రేణ ముదా హై మామనుస్మరన్ (అ॥ 1,26)
లలాటే ధారయేన్నిత్యం విష్ణుపాదయుగ్మ మాప్నుయాత్॥
యోం ధారయతే మర్త్యో మామకం చిహ్నమాదృశం
తిర్యగ్జాను దురాత్మానం మదీయాజ్ఞాతిలంఘినమ్।
వ్యాళం స్పృష్ట్వా యథా లోకే దష్టు రాధను సంయుతా।
యూర్ధ్వపుండ్రాంకితం దృష్ట్వా మృత్యేయమకింకరాః॥
ఊర్ధ్వపుండ్రేణ సంయుక్తో మ్రియతే యస్తు మానవః।
చండాలోపి విశుద్ధాత్మా విష్ణులోకే మహీయతే।
శీలోర్ధ్వపుండ్రస్య ధారణాదేవ మానవః
దేవాద్యైః పాపసంఘాతైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః

ఇత్యాది బహువాక్యప్రమాణంబుల సన్న్యస్తయైనను ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరించు వారు ముక్తియున్నయుండు రిందు. ఊర్ధ్వపుండ్రధారణంగని యమభటులు

భయంబు జెందుదురు. వరాహపురాణమున నూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరించి మృతుండయ్యేని వాడు విష్ణులోకంబున కరుగును. కేవలోర్ధ్వపుండ్ర ధారణంబు వలనను పాపంబులు దొలగి విముక్తుండగు.

శ్లో॥ చతురంగుళమూర్ధ్వాగ్రం ద్వ్యంగుళం విస్తృతం తథా
ద్విజః పుండ్రం మృదాం కామ్యసాంతరాళం తు ధారయేత్ ॥

అనసాంఖ్యపురాణమునందు బ్రాహ్మణుండు చతురంగుళ ప్రమాణోర్ధ్వాగ్రంబును ద్వ్యంగుళ విస్తృతంబును సమక్షంబును సుందరంబగునట్లు శ్వేతమృత్తికచే సాంతరాళపుండ్రంబు ధరింపవలయు.

శ్లో॥ చతురంగుళమూర్ధ్వాగ్రం ద్వ్యంగుళం విస్తృతం తథా
మృదా పుండ్రం ద్విజః కుర్యాత్సాంతరాళమ్మనోహరం ।
ద్వ్యంగుళం త్ర్యంగుళం వాపి మధ్యేచ్ఛిద్రం ప్రకల్పయేత్
ద్వ్యంగుళం పార్శ్వమేకం స్యాదూర్ధ్వపుండ్రస్య లక్షణమ్ ॥

అనుహారీతస్మృతిప్రకారంబున చతురంగుళములపొడవును, పార్శ్వంబులందు ద్వ్యంగుళవ్యాయామంబు వెడల్పును, ద్వ్యంగుళ త్ర్యంగుళపరిమాణంబైన యంతరాళంబును గలుగునట్టుగా మనోహరంబగు పుండ్రంబు శ్వేతమృత్తికచే విప్రుండు ధరింపవలయు.

శ్లో॥ అచమ్య ధారయేత్పుండ్రం మృదా శుభ్రేణ పూర్వవత్
నాసికామూలమారభ్య కేశాన్తం పరికల్పయేత్ ।
హరిద్రేణ చూర్ణేన కుంకుమేనాథ గంధినా
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేత్ ॥

అనుభారద్వాజసంహితవలన బ్రాహ్మణుం డాచమనం బొనర్చి నాసాదికేశపర్యంతము ఫాలస్థలంబున ధవళోర్ధ్వ పుండ్రంబును ధరించి తదంతరాళంబున లక్ష్మీస్వరూపంబగు శ్రీచూర్ణరేఖ ధరింపవలయు...

శ్లో॥ తతో దివ్యం చ హారిద్రం సమ్యాదతులసీదళం
సంశ్రేణ ధారయేచ్చూర్ణం పుండ్రేషు ద్వాదశేషు చ ।
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు దివ్యచూర్ణం చ ధారయేత్
శ్రీకరం విజయం పుణ్యం సర్వదోషప్రణాశనం ॥
ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు రజనీచూర్ణముత్తమం
లక్ష్మీరూపధరం నిత్యమస్య గ్రన్థం సధారయేత్ ॥
విష్ణురూపేణ సంస్పృష్టం తచ్చూర్ణం శిరసా వహేత్
తస్యాశుభాని సర్వాణి పుణ్యమార్గో భవిష్యతి ॥

అను యత్రిస్మృతివలన మనుజుండు ధవళచ్ఛిద్రోర్ధ్వ పుండ్రంబులయందు దివ్యంబు శ్రీ
కరంబు విజయావహంబు బుణ్యప్రదంబు సర్వదోష ప్రణాశనంబు లక్ష్మీస్వరూపంబు
నగు హారిద్రా చూర్ణంబు ధరింపవలయు. నితరద్రవ్యంబు ధరింపఁ గూడదు। దట్లు ధరిం
చిన సమస్త శుభంబులు నశించి పుణ్యాత్ముండగు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే తు సచ్ఛిద్రం సౌమ్యమేవ చ
తవలం కిరణా వాహం హారిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం॥
విలోక్య దర్పణం విద్వానూర్ధ్వపుండ్రం మనోహరం
కుర్యాదంగుళి మాకాంక్ష్య హారిద్రా చూర్ణసంయుతం॥

అను సనత్కుమార సంహిత వలన విద్వాంసుడు దర్పణం బవలోకించుచు శ్రీ చూర్ణశో
భాలంకృతంబు లగు ధవళచ్ఛిద్రోర్ధ్వ పుండ్రంబులు ధరియింపవలయు,

శ్లో॥ యోనినా చోర్ధ్వపుండ్రేణ యత్కర్మ్యాత్కర్మ వైదికం
నిష్ఫలం తస్యతత్కర్మ భస్మన్యే వాహుతిర్యథా॥

అను మత్స్యపురాణంబువలన, నూర్ధ్వపుండ్రంబు ధరింపక వైదికకర్మం బాచరించిన నది
భస్మాహుతి యట్లు నిరర్థకంబు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర విహీనస్తు సంధ్యాకర్మ సమాచరేత్
తత్సర్వం రాక్షసైర్నీతం నరకంచ సగచ్ఛతి।
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం త్రివిధం శ్రుతిబోధితం।
ఊర్ధ్వపుండ్ర విహీనస్య సర్వంతి న్నిష్ఫలం భవేత్॥.

అను హారీతస్మృతి క్రమంబున నూర్ధ్వపుండ్ర రహితుండై సంధ్యావందనాది కర్మంబు
లాచరించిన తత్కర్మం బంతయు రాక్షసు లపహరింతురు. వాఁడును దుర్గతిం బడును.

సీ. విమలబుద్ధులు వాని విను సమబుద్ధివై యీశ్వర సంహిత శశ్వదభ్య
హాంగసంస్పృష్ట, మగుచూర్ణమును పలఁ దాల్చిన నశ్వమేధ ఫలంబు
గని దేహ విష్ణులోకము జెందు నూర్ధ్వపుండ్రాంతరాళము సిరికిస్థానిక
పట్టందుఁ బసపు కొప్పడఁ గ్రాలు శ్రీ చూర్ణరేఖను శ్రీని ధరింప వలయు
ననిప గొఁ బరాశరస్మృతియందు బ్రహ్మ। చారియతులొక్కొక్కటి గృహస్థవనగులు
మూఁడు మూఁడేసియుపవీతములుధరింపఁ। దగు నజపదండపూజాలఁ దాల్చునటువు.

క. మొలత్రాడు గోచి రెండగు। తెలివలువలు నుంగరములు దీపింప గృహ
స్థులు దాల్చవలయు ననుచును। వెలయించెను మీరలివియు విన్నవియోగా.

వ. కావున నేవ్యాసుడు నిందితమునగు విభూతితిపుండ్రములు నొల్లలఘకించి రుద్రా
క్షమాలలు కంఠమున దాల్చుట నీవంటి బ్రాహ్మణునకు దగదని తెలియవే.

శ్లో॥ ఉదాత్తీక్ష ణఫుగ్రనిర్మాల్యం । లింగమాలినధారయేత్.

అను న్యాయంబున వైదిక కర్మాదికరంతుం డగు విప్రునకు నిషిద్ధం బనిన నక్కుదీంద్రుండు శైవశాక్తేయంబు నిషిద్ధం బంటిరి వేదచోదితంబు శైవధర్మంబులు నిందింపబడునేయ నుటయు కూరనాథుం డిట్లనియె. సృష్ట్యాదియందు వేదంబులు పుట్టుటవలన సకలకర్మంబులకుం బరిసమితి వేఱువేఱుగా బుద్ధుదు సెప్పె టిట్టిఫలమాసించిన వారికాఫల మొసగుటం జేసి మనుష్యులు ప్రకృతిపాశబద్ధులై యైహిక ఫలంబుల పేక్షింప నైశ్వర్యంబు గలుగును. దానమాత్సర్యంబు జనించు, మాత్సర్యంబు వలన నహంకారముద్భవించు, నహంకారంబున సత్త్వరజస్తమోగుణంబులావరించు, నందువలన నింద్రియంబులు ప్రబలంబగు, నింద్రియసంచారంబున మనంబునకు చంచలత్వ మలవడు. చంచలత్వంబున పదార్థంబులకాదుకోను, పిమ్మట లోభంబు పుట్టు, లోభంబువలన నజ్ఞానంబు జనించు దానం బాపమోహంబులు ప్రబలంబగు, నవ్వియవి పునరావృత్తి హేతువగు గావున నింతకు మూలంబు ఫలాపేక్షయె సుమీ. ఇట్టి శాక్తేయంబు ముముక్షులకు నిషిద్ధంబును భోగపరులకు నరాదరణీయంబును. అనినవిని విప్రుండు మరలనిట్లనియె. శివుండు సర్వాంతర్యామి యనియు దేవతాశ్రేష్ఠుండనియు శివలాంఛనంబులు ముక్తిప్రదములనియు సకలపురాణంబులు వాక్రుచ్చుచుండుట లేదె యనిన కూరేశుం డిట్లు వచించె. వాసుదేవు సమస్తకారకుండనుట నిషిద్ధంబు గాదు. విధియను నామంబున నధికారంబు నొంది నారాయణు నాజ్ఞానుసారంబుగ బ్రవర్తించుచుండుం గావున నన్నింటికి నారాయణుం డధిష్ఠాత యని మూర్తింబున బ్రహ్మరుద్రదేవగణంబులు తన్నధికారంబులు సలుపుచుండును.

శ్రుతి. ఏకోహవై నారాయణఆసీత్ । దివ్యోదేవ ఏకో నారాయణః
తత్త్వం నారాయణః పరః । నద్వితీయోస్తి అస్యం వేదైః.

శ్లో॥ విష్ణోసకాశాదుద్భూత జగత్తత్రైవ సంస్థితం
స్థితిసంయమకర్తాసౌ జగతోస్యజగచ్చసః.

శ్లో॥ తత్త్వంజిజ్ఞాసమానానాం హేతుభిస్సర్వతోముఖై
తత్త్వమేకో మహాయోగీ హరిర్నారాయణః పరః.

అని నారాయణనైర్గుణ్యాధ్యుపనిషత్పురాణశ్రుత్యాది ధారణశతంబుల జగజ్జన్మాది కారణంబును పరమతత్త్వంబును పరమపావనుండును నారాయణుండును గాని యన్యుండుగాడు. అట్టి వేదంబు లాధారంబులుగా తీసుకొని శాక్తేయ సౌరగాణాపత్య బౌద్ధ జైన చార్వాకాది మతంబులు జనించినవి. తామసపురాణంబులు వీటిం బ్రతిపాదించుచుండు. తామసపురాణంబులు ప్రపన్నుల కనాదరణీయంబులు. వేదంబులు సకలకృత్య సంభవస్థానము గాన తుచ్ఛంబులు ధర్మకరంబులనియుం బరిత్యాజ్యంబు లనియుం జెప్పక తప్పదు.

కనుక క్షీరనీరంబుల విధంబున వాంసంబు తెలియగుట తామసశాస్త్రంబులు నిషేధించిసా త్త్వికపురాణంబులు ప్రమాణంబులుగా నవలంబించుట పరమధర్మంబులును, భాగవతా ద రితేయరిబును. అనిన భూకుదుండు "భర్గో దేవస్య ధీమహి" యనునది వేదవాక్యంబు గాదే? యనుటఁ గూరేశుండు వెండియు నిట్లనిరి.

శ్లో॥ మృద్రాక్షంపుష్పనిర్మాల్యం శిలమూపి న ధారయేత్
యః కామాద్ధారయేత్ కశ్చిత్ ద్విజశ్చాంద్రాయణం చరేత్.

అని వృద్ధహారీతస్మృతిచే శైలార్థ మైనను బ్రాహ్మణుండు రుద్రాక్షపుష్పనిర్మాల్యంబులు ధరింప నాదను. ఈధర్మ్మము లట్లు ధరించువారు ప్రాయశ్చిత్తార్హులు. శైవపాశుపతాంగంబు గాని పరమవైదికకర్మాంగముగాదు. వేదపరిపంథులుగూడ ధారణార్హులుగారన వేదమ్మీతు లకు నిషిద్ధంబు కాదే?

శ్రుతి॥ బ్రాహ్మణస్య వక్త్రస్థం తిర్యక్పుండ్రస్య ధారణం
సహ్యాపత్నేమ మంతవ్యం తిర్యక్పుండ్రస్య ధారణాత్।
స్మృతి॥ త్రిపుండ్ర ధారణం విప్రం యః శాక్షాద్ధారయే ఇష్యతి
నస్తుంభవతి చండాలం దృష్ట్వా దాతా చ నరకం వ్రజేత్।

అని బ్రాహ్మణపరాశరస్మృతి వచనంబులచే కర్మకాలంబుల నిషేధింపఁబడు. తిర్య క్పుండ్రములు శాస్త్రమునకు ననాదరణీయంబు నీ యూర్ధ్వపుండ్రంబు ముముక్షుల కాదర ణీయంబు. మఱియు ముముక్షు వితర దేవతల నాశ్రయింప జనదు. నిర్గుణుండే ముక్తిదా తను. అనిన విప్రుండు మరల నిట్లనియె.

శ్లో॥ రామభద్ర ప్రతిష్ఠాతు లింగపూజా విధాయకం॥

అనియెట్లు నిర్ణయింపఁబడిన సుద్దుం పద్మపురాణముగాదే. అట్లనుటయుఁ గూరనాథుండ ను యిట్లనుట వాల్మీకోక్తి గాదు పురాణాంతరోక్తంబంటి వేని వారాయణుండు దశరథా త్మజుండై యవతరింప,

శ్లో॥ వాల్మీకిరభవద్బ్రహ్మా వాణీ వాక్యస్య రూపిణీ॥

అనియెడు పురాణవచన ప్రామాణ్యంబున బ్రహ్మాంశసంభూతుండగు ప్రాచేతసునివలన వేదరూప సరస్వతి శ్రీరామాయణాబ్ధి ధానేతి పోసరత్నంబగుట నతి పావనత్వంబైన శ్రీ రామాయణంబునకంటె నతిదుర్బలంబైన యొకతామస పురాణంబునందు ప్రతిపాది తంబైన యర్థంబు సాత్వికుల కనాదరణీయంబు గాదే యనుట ద్విజుండు మరల నిట్ల నియె. రావణ వధచే బ్రహ్మహత్యా పాతకంబు తప్పించుకొనుటకుండ రామావతారుండగు నారాయణుండు లింగపూజనం బొనరించెనే. కావున కూరేశుం డిట్లు పలికి పరదారా పహరణంబును సాధుజనవిరోధంబును జేయుట రావణుండు వధార్హుండై

గాని పూర్ణాక్షిణము గాదు. ఆతతాయి యైన వాని వధించుట రాజులకు శతయాగఫలంబు లభించునని వేదంబులు మొరలిడుచుండ రావణుం జంపుట బ్రహ్మహత్య యనువాఁడు పాపాత్ముండు.

శ్లో॥ ఆతతాయినమాయాన్తం హన్యాదేవా విచారయన్

ఆతతాయి వధే దోషో హన్తుర్భవతి కశ్చన॥

అను మనుస్మృతి సిద్ధంబు కావున రావణుం జంపుట పరరాజ ధర్మంబు. అదియునుం గాక వేదాంతి యేని యాచార్యుండ యేని, సర్వసాధన సమన్వితుండై వేదించి యుద్ధంబు సేయు వాని వధించుట యెంతయు బరమధర్మంబు. ఇయ్యెడ భాగవతంబున భీష్మవాక్య ప్రసక్తి గలదు. మఱియు స్వకీయ ద్వారపాలకులు రావణకుంభకర్ణులై రాక్షసు పుట్టువుంగాచుట వారి రాక్షస దేహంబు గావుట పరమధర్మంబు. బ్రహ్మహత్యా కతంబున విఘ్నేశ్వరుండు పాపకాత్ముండై ప్రజ్ఞావిహీనుండగుచున్ననియు సహస్రనామ జపంబునఁ బరిశుద్ధుండై ప్రసిద్ధి నొందెననియు చెప్పంబడి యున్నది.

శ్లో॥ తతః క్రోధ పరీతేన సంరక్తనయనేన వా

వామాంగుష్ఠ నఖాగ్రేణ సంచ్ఛిన్నం తచ్ఛిరో మయా॥

అనువాక్యంబున నొక విధంబున రుద్రునిచే బ్రహ్మతల గొట్టంబడి

శ్లో॥ యస్మాదనపరాధస్య శిరశ్ఛిన్నం త్వయా మమ

తస్మాచ్ఛాప సమాయుక్తః కపాలిత్వం భవిష్యతి॥

అని శపియించిన బ్రహ్మతల చేతినంటి వదలకున్న బ్రహ్మశాపంబునకు విస్మృతింగాక శ్రీమన్నారాయణు సేవించి తనచేసిన యపకారంబు దెలిపి దానిం బాపవేయుమనియనేక విధంబులఁ బ్రార్థించి యతనివలనఁ బతివ్రతాసుగుణ యొకతెని భిక్షంబొసంగిన నది వదలిపోవునని తెలిసి కూలియు ముజ్జగంబులు దిరిగి తిరిగి యేతావాళి నశంబు గాక దేవలోకంబున కరిగి యింద్రదురాణి ప్రముఖుల చే భిక్షమందియునది పాయకున్న, పారతి తరుణి మహాపతివ్రత యనుచు నామె కేరి భిక్షము బొందియదివిడకునికి తిరిగివచ్చుచున్న శివుంగని నారాయణుండు లక్ష్మీదేవితో శివునకు నీవు భిక్షమిడవలె రమ్మనుచు కాశీకి యోగంబున విలయంబొక్కటి గల్పించుకొని స్వహస్తపాత్రిక నుండ హరుండు సమ్మార్గంబున వచ్చి యుంగట విహరించు లక్ష్మింజూచి యాపెభిక్షం బొసంగిన బ్రహ్మహత్య తొలంగునేమో చూతమని భిక్షము వేఁడిన నవ్విలాసినియు చిఱునవ్వు లొలుకఁ జనుదెంచి భిక్షమిడి మరలె. తక్షణంబ బ్రహ్మకపాలంబు కరంబు విడిచిన బ్రహ్మహత్య తొలంగి కృతపుణ్యుండై యచ్చెరువందుచు నచ్చట గృహంబును మనుజాలు లేకుండుట జూచి యిది యెవ్వరి మాయో గాంధర్వంబు శ్రీమన్నారాయణుండు కానిశ్చయించి యు

నేక విధంబుల పరమార్థ, చక్రాదిధారులైన మరుద్గణము సనకాదిమునులు నీయాజ్ఞ
నిర్వహింతు మనుచు స్తుతించిన శ్రీనాథుండు సాక్షాత్కరించి విష్ణుండు స్వకీయశ్రీ
శ్రీరామషడాక్షరీ మంత్రంబుపదేశించి యామంత్రంబు సర్వకాలంబు జపించుచు నిజప
త్నిసహాయుండై యిచ్చటనిత్యవాసుండవై యీపంచక్రోశక్షేత్రంబు మధ్యంబున నెవ్వ
రేని యెట్టిప్రాణియైన మృతియైన వానికి తారకమంత్రంబుపదేశింపు మప్రాణులకు నా
పదంబిచ్చెద ననిపలికి యంతర్ధానుండయ్యె. గావున

శ్లో ॥ పాపోవా పుణ్యసంపన్నా అంత్యకాలానుప్రాప్యసే
కాశ్యాంతు మరణాన్ముక్తి కేశవే నవధీయతే.

అను స్కాందపురాణంబందలి ప్రయాగమాహాత్మ్యంబు లోని ప్రమాణంబు చొప్పున మర
ణకాలంబునకు కాశీక్షేత్రంబు నకుంబోయి యిప్పటికినిముక్తి నొందుదురు. కావునభగ
వత్పర తంత్రులగు బ్రహ్మరుద్రాదులకంటె శ్రీమన్నారాయణుండె సర్వాధికుండు. కా
వున భూసురులం గొన్ని పురాణంబుల "శివలింగప్రతిష్ఠాతా" యనినకాండింప గార
ణంబేమన కూరనాథుండు మరలనిట్లు చెప్పందొడంగె. నీకుమున్నెఱింగించినరీతి రామాయ
ణంబుకంటె తామసపురాణంబులు శ్రేష్ఠంబులుగావు. కానరాముండు లింగపూజనంబొ
నరించెననుట నిర్హేతుకంబు. మఱియు

శ్లో ॥ త్వంహిరుద్రమహాబాహో మోహనార్థ సురద్విషః
పాషండచరితం ధర్మకురుష్వ సురసత్తమ ॥

శ్లో ॥ తామసాదిపురాణాని కథయస్వచ సాంప్రతం
మోహనానిచ శాస్త్రాణికురుష్వ సమహామతేః ॥

అను పద్మపురాణక్రమంబున భగవదాజ్ఞంజేసి వృషధ్వజుండు నిజయోగశక్తివైభవం
బున దూర్వాసగౌతమ కాత్యాయనాది మహామునులహృదయావేశుండై శైవశాక్తేయ
గాణాపత్యకాపాల పాశుపత పాషండానేకదుర్మతప్రతిపాదక తామసపురాణం
బులు శాస్త్రంబులు గల్పించి తానుభస్మరుద్రాక్ష కపాలాస్థిమాలికా ధారణశ్మశానవా
సదిగ్వసనాద్యమంగళాచారంబులు గైకొనుటను జింతించి దేవా నీయాజ్ఞనిట్టి యమం
గళ చిహ్నంబులుధరింప నాకివ్విధంబున బూజ్యత గలుగు ననిన

శ్లో ॥ అహమప్యవతారేషు త్వాంచరుద్ర మహాబలః
తామసానాం మోహనార్థం పూజయామి యుగేయుగే ॥

శ్లో ॥ మతమేవత వక్తవ్యం నత్రసైవనసంశయః ॥

అను వ్యాఖ్యాప్రకారంబున రాక్షసమోహనార్థంబు రామకృష్ణా ద్యవతారంబు లెత్తిన
న్నుం బూజింపుచుండు నీహృదయంబున మదీయ షడాక్షర మంత్రంబు జపించుటంజేసి

యేతద్దోషంబు జెందక సదాపవిత్రుడవై యుందువు. నిన్నే పూజించుటం జేసి

శ్లో॥ యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరో జనః
సయత్ప్రమాణంకురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥

శ్లో॥ మోక్షప్రదాతా సర్వేషాం విష్ణురేవ న సంశయః ॥

అను ప్రమాణంబును విశ్వసించి మదీయభక్తవరాధీనులు దక్షిణాచారులు మదీయాశ్రితమార్గంబు అనువర్తించి నిన్ను నతిభక్తితో భజియించుచు గేవలత్యాగులై భస్మరుద్రాక్షధారులై నిన్నుద్దేశించి యుగ్రతపంబు లాచరించి నీవలన సకలాభీష్టంబులంది యత్యంత విషయాసక్తులై కామక్రోధాది దూషితాంతఃకరణులై యంతిమకాలంబున సద్గతి పొందజాలరని చింతించుకతన శ్రీరామావతారుండగు నారాయణుండు శివలింగస్థాపనంబు చేసి యర్చించె. మరియు బ్రహ్మహత్యానివృత్తికై ప్రాయశ్చిత్తం బేల చేసికొనె నంటివేని.

శ్లో॥ నమేపార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించన
నానవాప్త మవాప్తవ్య వర్తఏవచ కర్మణి ॥
యదిహ్యహం నవర్తేయం జాతకర్మణ్యతంద్రితః
మమవర్త్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థసర్వశః ॥
ఉత్సీదేయురిమేలోకా నకుర్యాం కర్మచేదహం
సంకరస్యచకర్తా స్యాముపహన్యామిమాంప్రజాః ॥
సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత
కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తశ్చికీర్షుర్లోకసంగ్రహం ॥

అను గీతావాక్యంబున భగవంతుడయినను స్వరూపజ్ఞాన సంపన్నులను భాగవతులైనను లోకసంగ్రహార్థంబు కర్మంబాచరింపక తీరదు గావున రాజశ్రేష్ఠుండగు శ్రీరామచంద్రుండు అగస్త్యవసిష్ఠాది మహాత్ములచే ప్రేరితుండై హిరణ్మయగోగర్భప్రదేశంబుల మహాదానంబులు సేసి గాయత్రీజపంబు లోకరక్షణార్థంబు చేసె. గావున

శ్లో॥ పవిత్రాణాం పవిత్రంచ మంగళానాంచ మంగళం
దైవతం దేవతానాంచ పితానా మవ్యయః పితా ॥

అను పంచమవేదప్రమాణంబున శ్రీరామునకు బ్రహ్మహత్య యెట్లు కలుగు. ననిన విప్రుం డిట్లనియె. హరియుండధికుండుగాదంటివేని స్మృ॥ హరిగాం హరింతము॥
అను శ్రుతివచనంబు నిరర్థకంబే. యని "హరిం నృసింహం హరిస్తం మహారతం విశ్వేశ్వరం మహాదేవా" నృసింహమూర్తి యుగ్రంబున నీశ్వరుండు శరభరూపంబు దాల్చి శాంతింజేసిన దని యొక్కయొండ్లక్క గూరపాటుం జెప్పెదను.

ఈ శ్రుతికి శివు చెప్పినయర్థంబు ప్రమాణవిరుద్ధంబు. శ్రీహరి నృసింహావతారంబు దాల్చి వచ్చిన సాయుగ్రంబు జూచి విలింపులు గుంపులు గూడి శివునొద్దకేగి సింహంబునకు శరభంబు విరోధంబు గాన నీవు శరభరూపుండవై హరి నెదుర్కొని శాంతంబు జెందింపవే. యీయుగ్రంబు జూడ హిరణ్యకశిపుతోడం దీరదని శోకించుచు దేవానీకంబుల కేమిహాని దలంచునో యని ప్రార్థించిన శివుండును శరభంబై వచ్చి నృసింహుని నెదుర్కొనిన వాతని నృసింహుండు నఖంబుల జీరెనని చెప్పఁబడియున్నది.

పద్మపురాణము: శ్లో॥ పతితంక్షిప మత్యుగ్రం గాలాసుద్దష్ట మాగతః

విషయోజేవ గంధర్వ యత్ర శేతేహరో హరః॥

గరుడపురాణము. శ్లో॥ హంతు మభ్యాగతం రుద్రం శరభం నరకేసరీ

నఖైర్విదారయన్ మాసా హిరణ్యకశిపుర్యథా॥

అను విధంబున నృసింహుండు శరభరూపుండగు శివునియు హిరణ్యకశిపునియు నఖాగ్రంబుల జీరె. ఇంకయునిట్లు ఆగ్నేయ నృసింహ వామనోత్తర కూర్మపురాణంబులచే నిరూపింపబడు. 'హరిర్హరః' యని రెండుమూఁడు శైవపురాణంబుల గనబడిన నట్టి తామసపురాణంబులు ముముక్షుల కనాదరణీయంబులు. వానిని భూసురుండట్లు హరి పారమ్యం దప్పఁజేసి సకలజనంబు లేల విష్ణ్వాశ్రయింపరన వెండియు నిట్లనియె.

శ్లో॥ కలౌజగత్పతింవిష్ణుం సర్వస్రష్టారమీశ్వరం

నార్చయిష్యంతి మైత్రేయ పాషండోపహతాజనాః॥

అంతశ్శాక్తం బహిశ్శైవం సభామధ్యేతు వైష్ణవం

కలౌకష్ట ప్రవర్తంతే పాషండోపహతాజనాః॥

అను న్యాయంబున పాషండ స్వభావజనిత దోషులగు నరులు హరిసేవ విముఖులగుదురనిన మునికి పాషండు లెట్టివారో యెఱిఁగింపవే యనుట మున్ను శివుండు పార్వతికి ఎఱిఁగించిన తెఱంగు పద్మపురాణమందలి ఉమామహేశ్వర సంవాదంబు దెలిపి వారినిశ్చిత మాయా మగ్నులగుట వారలకుఁ దరింప నశక్యంబని చెప్పి, భాగవతు లెట్టివారన.

శ్లో॥ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణంవ్రజ॥

అనుగీతవాక్యంబున సంకరంబగు మనోధృత వైకల్యంబులు విసర్జించి శ్రీమన్నారాయణుండ పరార్ధకుం డనియు,

శ్లో॥ హరిమాయాద్ధ రక్ష్యయా॥

అను శేషవచనంబులంగీకరించి యాత్మరక్షయందు స్వతంత్రుండుగాక నిర్భయుండై పరతంత్రుండై

శ్రుతి॥ నారాయణం పరంబ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః॥

అను ప్రమాణంబును దెలిసి భగవదాదీనుండగు ప్రపన్నుండని తెలిపి, ప్రాప్య ప్రాప్యక

తీయందును, విజ్ఞానేశ్వరీయమందును, పరాశరసంహితయందును, నారదీయ బ్రహ్మాండ గారుడ వరాహ వామన లింగ పురాణంబుల యందును నీ తామసశాస్త్రోత్పత్తి క్రమంబు ప్రపంచితంబై యున్నదని మరియు నిట్లనియె. కావున శ్రుతియందు సర్వజ్ఞుండును, సర్వవేత్తయు నగు శ్రీపతియొక్క స్వాభావిక మగు శక్తిజ్ఞాన బలక్రియయు సర్వోత్కృష్టయు వివిధయు నని వినబడు పాపంబును ముదిమియు మరణంబును శోకంబును లేనియ దగు నదియు పిపాసయు లేక సత్యకాముండును సత్యసంకల్పుండును నగుటయు నజుండు నవ్యక్తుండు నయిన యీశ్వరు బ్రాజ్ఞుండు నజ్ఞుండునై యుండురందు నిత్యుండును చేతనుండును నగు నొక్కండును నిత్యులు చేతనులు నగు ననేకులకుఁ గామంబుల నొసంగుటయు, బ్రహ్మతత్త్వంబు నారాయణ పరంబు నారాయణుండు పరబ్రహ్మం బిదియంతయు నారాయణుండ నిష్కళంకుండును నిరంజనుండును నిరాఖ్యాతుండును శుద్ధుడును దేవుండును నారాయణుం డొక్కండ సత్యం. చతుర్ముఖుండు నీశానుండును జగత్కారణము గారనుటయుఁ గనంబడెననియు శ్రీభాగవతంబునందు హరియె పరంబును బరాయణంబును హరియె పరంబును బరాయణంబును మాటిమాటికి స్పష్టంబుగ హరియె పరంబును బరాయణంబు ననుటయు, మోక్షధర్మంబునందుఁ బురుషోత్తముం డద్వితీయుండతం డెల్లజగంబులకుఁ దల్లియుఁ దండ్రియు గురుండు ననుటయు, విష్ణుసహస్రనామంబునందు సమస్తదేవతలలో విష్ణుదేవుండు సనాతనుండు గావున సర్వ పురాణంబుల సర్వస్వమాశ్రయింపఁ దగునుటయుఁ గనంబడు నదియు నివి మొదలుగాఁ గలయనేక ప్రమాణంబులు శ్రుతిస్మృతి పురాణ సమ్మతంబులును సకలశాస్త్ర యుక్తిసిద్ధంబులు గాఁ బలుకుచు భగవంతుండు పూర్వపక్షం బవలంబించి యనేకభంగులం బ్రసంగింప నయ్యుక్తుల కనేకసమాధానంబులొసంగినపుడు గూరనాథుం డయినయప్పుడు సంతసించి మహానుభావను గ్రహంబున నీయుక్తంబులు నా సంశయంబు లన్నియు నివర్తించె నిక శ్రీపరాంకుశాదిదివ్యసూరుల యవతార రహస్యంబును వారి దివ్యప్రబంధ మహాత్మ్యంబు నానతిమ్మని వేడినఁ గూరనాథుండు మరల నిట్లు వచింప దొడఁగె. భూమినుండి బ్రహ్మకైవర్త పురాణంబున శ్రీ మంగళాద్రి క్షేత్ర మహాత్మ్య ఖండంబున నిరువదిరెండవ యధ్యాయంబునందలి పార్వతీ మహేశ్వర సంవాదంబు వినుము.

శ్రీనివాసః॥ అగస్త్యతే భద్రమస్తు తపోవామ త్వగోఘవ
త్వద్దేవ దివ్యామస్కృతః పావితాస్వాగ్స్వనఃపురః
అనంతగరుడాదీనాం సూరీణాం నిత్యయోగినామ్
అంశోద్భూతా మహాభాగా జాయంతే హిమధారయా.
తానారభూతయోగీన మహాదాఖ్యః కృతేయుగే

విష్ణుచిత్తో భక్తిసారస్త్రేతాయాం కులశేఖరః.
భక్తాంఘ్రిరేణుర్ద్వాపారే మునివాహః పరాంకుశః
పరాంకుశః కవిర్మిశ్రః కలౌ రామానుజో మునిః.
ఏతేచాన్యే నిత్యయుతా మద్భక్తాస్సంగవర్జితాః
ప్రపన్నాస్సుశ్శంఖచక్ర చిహ్నితా మంత్రవిత్తమాః.
పద్మాక్ష తులసీమాలా శ్వేత మృత్పుండ్ర చిహ్నితాః
నిత్యయుక్తా నిత్యముక్తా జీవేశ పరిశీలకాః.

తేషాముక్తిస్తు మానాంశాం ద్రావిడ బ్రహ్మసంహితామ్
వ్యాప్తగవ్యాఖ్యాత్మకాం రమ్యాం చతుర్వేద మయీంశుభామ్
మునేద్రావిడ దేశేషు పుణ్యక్షేత్ర యుతేషుచ
మత్సన్నిధౌ ప్రతిదినే పఠంతి ప్రతివత్సరే
ప్రబంధపఠనం యత్ర తత్రతత్ర త్రాలయే మమ
తజ్జీవయంతి తీర్థంచ ప్రసాదం వైష్ణవోత్తమాః
ఇత్యేతదుక్త్వా భగవాన్ శ్రీనివాస శ్రియాసహ
తిరోదధే నిత్యముక్త నిత్యసూరి నిషేవితః
అగస్త్యోపి ప్రసన్నాత్మా విరరామ తపస్తతః
భక్తియుక్త శ్రీనివాస మహాక్షేమలయాచలే,

ఇట్లు పార్వతికిం బ్రపన్నోత్సవ వైభవంబు దెలుపుచు శ్రీదేవిమున్ను వారివలన విని సూత్రవతికిం జెప్పిన తెరంగు, పార్వతీపరిణయ సమయంబున దక్షిణదిశ యూర్ధ్వగతిం బగుట నగస్త్యు నచ్చటఁ గంపి తద్భారంపంబు నివృత్తించుటయు, విశ్వకర్మ యగస్త్యునకు శాపం బొసంగుటయు, శాపనివృత్తికయి యాతండు తపంబొనరింప నారాయణుండు ప్రత్యక్షంబుజెంది యాతనిచింత బాపుటయు వివరించెను. మునీంద్రా నీకు శుభంబ.. ద్రవిడ సంహితా రూపంబులగు వేదంబు లస్మద్భక్త పరిపాలితంబు లగును. మదీయాజ్ఞచే ననంత గరుడ విష్వక్సేనాది నిత్యసూర్యంశంబుల మహాత్ము లుదయింతురు. కృత యుగంబున కాసారభూత మహదాహ్వ యోగులును, త్రేతా యుగంబున విష్ణుచిత్త భక్తిసారకుల శేఖరులును, ద్వాపరంబున భక్తాంఘ్రిరేణు ముని వాహన పరకాలమును లును, కలియుగంబున శ్రీ పరాంకుశ మధుర కవి రామానుజుల్ బన్నిద్దరుంగాక మరి కొందరు నుద్భవించి మద్భక్తి పరాయణులయి సంగవర్జితులయి, యనన్యప్రపన్నులయి శంఖచక్రాంకిత భుజాలయి, మంత్రవిత్తములయి, పద్మాక్షతులసీమాలాలంకృతులై

ఆయాదివ్యదేశంబుల నివసించిన నమ్మ వృత్తగద్యాత్మికయుఁ జతుర్వేద స్వరూపిణియు నగు ద్రావిడ సంహిత పఠియింతురు. వానివసించు స్థలంబులయందు వైష్ణవులు తీర్థప్రసాదంబు లుజ్జీవింతురు. అవి యగస్త్యుం బ్రహా క్షింపం జేసెగావున నాలాయిరప్రబంధంబులు శ్రీవైష్ణవుల కవశ్యాను సంధేయంబులు. మఱియు మార్కండేయ పురాణంబునందు షష్ఠాధ్యాయోక్తక్రమంబున సనత్కుమార విష్వక్సేన సంవాదంబున,

శ్రీవిష్వక్సేనః. వైవస్వతమనా ప్రాప్తేవ్యష్టావింశతికే కలౌ
పంచేవిశాం మునిః కశ్చి ద్భవిష్యతి హరిప్రియః.
అస్తి పాండ్యేషు నగరీ కాచి చ్ఛ్రీనగరీ ఇతి
తామ్రపర్ణీ నదీతీరే సాక్షాద్విష్ణో రతిప్రియా.
తత్ర వైశ్యకులే కశ్చిద్విష్ణోరంశాంశసంభవః
శఠకోప ఇతిఖ్యాతో మహాయోగీ భవిష్యతి.

అనియు, బ్రహ్మాండపురాణంబునందు క్షేత్రమహాత్మ్యఖండంబున కురుకాపురీ మాహాత్మ్యంబునందలి ప్రథమాధ్యాయంబున.

శ్లో ॥ ద్వితీయేతు పరార్ధేతు దినేత్వాద్యేథ సప్తమే
మన్వంతరే వర్తమానే త్వష్టా వింశచతుర్యుగే
కలేరాదౌ జన్మయోగి శఠకోప ఇతిస్మృతః
మద్భక్తోహం భవిష్యామి నేతుం ద్రావిడతాం శ్రుతీః.

అను నీతత్పురాణమందలి చతుర్థాధ్యాయోక్తక్రమంబునను, నుత్తరభాగంబున మార్కండేయ యార్జున తీర్థయాత్రా ప్రకరణంబునఁ దామ్రపర్ణీ మహాత్మ్యంబునం దశమితమాధ్యాయోక్తక్రమంబునను, వృద్ధపాద్మంబున భవిష్యత్పురాణంబున భాగవతమహాత్మ్యంబునందుఁ బంచమాధ్యాయంబునను ద్వాత్రింశదధ్యాయంబునను విశేషోదాహరణంబులును ప్రమాణంబులు గాపట్టుచున్నవి.

మఱియు నారదీయపురాణంబునందు యాదవగిరిమహాత్మ్యంబున,

శ్లో ॥ అనంతః ప్రథమంరూపం త్రేతాయాంలక్ష్మణస్తథా
ద్వాపరే బలభద్రస్తు కలౌ కశ్చి ద్భవిష్యతి

అను కృతయుగంబున ననంతుఁడయి, త్రేతాయుగంబున లక్ష్మణుఁడయి ద్వాపరంబున బలభద్రుండయి కలియుగంబున నొకఁడయి యుండయుండు "అనుక్త మన్యతో గ్రాహ్య" మనియెడు న్యాయంబునఁ బూర్వోక్త విశేషవచనప్రామాణ్యంబుచే నతండు శ్రీరామానుజమునీంద్రుండని గ్రహింపవలయును.

ఇట్లు స్కాందపురాణంబున వైష్ణవసంహితయందు నందాసనదప్యంవాదంబున శ్రీమహా భూతపురమాహాత్మ్యంబున, దశోత్తరశత తమాధ్యాయంబున వాక్రుచ్చుచున్నది.
అనేకానేక దివ్యచరిత్రముల గాంచిన సంగతిని యమ్మహాత్మునకు భక్తిపూర్వకంబుగ ప్రదక్షిణ ప్రణామంబు లాచరించి శిష్యుని గా గైకొమ్మని వేడినవానిని దోడ్కొని యతిశిఖామణిం జేరి యతని యాచరితి నతనికి బంధనసంసారావ్య ఖిలహితంబులొసంగి, తిరువరంగత్తు ముదునాడను నామంబున శ్రీరంగంబున నివసించి యుండి రామానుజ నూత్తందాదియను నరువదిపద్యముల యద్భుత ప్రబంధము రచియించె. ఇయ్యది వాలాయముగ సుబ్రహ్మణ్యంబడిన ప్రపన్నుల కనవరతానుసంధేయం బయ్యె.
అట్లు శ్రీమద్రామానుజ వైభవంబు ధరాతలంబున విజృంభించుటయు.

సీ. కలియను కలుషంపు గడగండ్ల నాకట భూమిలో
గల బహు జీవజాతి నరకంబుల వస్తువులు దారి గూడి ని
శ్చలగతి ముక్తి బొందుట కసహ్యగతిం బడి గుంపులై యమా
దులు సిద్ధపాలకేశి పగతో వదియంగి యు కిన్నరించిరి॥

క. పరమేష్ఠియు శంకరముఖ । పరివారములోడ దరాభ ర్త్రికడకు స
త్వరవచ్చి తగు తెలుంగున । బరుడగు రంగేశ్వరునకుఁ బ్రణమిల్లుటయున్॥

వ. వారియాగమన కారణం బెఱింగి రంగనాయకుం డిట్లని తలంచు సాత్వికశ్రేణ్యం బతి నైపుణ్యంబున భారతవర్ష ధరాతలంబునం గల సమస్త ప్రాణుల స్వర్గనరక నివాసు లగు తమతమ పితృపితామహులతోఁ గూడ నత్యంతసులభమార్గం బెఱింగి ముక్తి స్థానంబునకుఁ జనుచుండిరి. యుండిరా మునువరి మునింపఁ విచారింపక శేషునకు విభూతి ద్వయాధికారం బిచ్చిన కతన నయ్యాతి పతి యొక్కనినైన విక్కడఁ జిక్కకుండఁ గ్రక్కున నక్కడికిఁ జేర్పం బోనంగ. నప్పని వలన మన మన యధికారంబు లెల్ల చిక్కువడెననియు నితనికి దుఃకవిరోధి గలిగిన నిప్పగిది నిప్పుడ లీలా విభూతి యంతయు నొక్కపారి నాశంబుఁ బొందదనియు విధి శివవాసవ తము నాదు లోర్వ లేక పొక్కుదురు. వీరలుడ విద్యావైపుణ్య విశేషంబుల నిరంకుశ ప్రభావంబునం బ్రబలు యతిచక్రవర్తికి యొక్క పరి పంథిని సృజించెదఁ బూర్వ పక్షంబుగఁ గాని సిద్ధాంతంబు శోభిల్లదని నిశ్చయించి వారలనందఱ ననునయించి పిలుకొలిపి ప్రకారంబు చేయుదుఁ బొండని వీడుకొల్పి చోళదేశంబున రాక్షసాంశంబున నొక్క తుష్టుడయిన జనియింపంజేసె నంత.

సీ. గలికెనులఁ జిన దనపురిగలయిఁ జూడ । జగతియంతయు వైష్ణవ సాంప్రదాయగలి
ఖేదొరి యముడప్పుడు ప్రీతిఁ జెందె । భూమి కిపు కంత భూపాలు పుట్టునపుడు॥

సీ. అంతటఁ గ్రిమికంఠుఁ డఖిల దక్షిణదేశ మేలి వైదికధర్మ మెల్లఁ జెఱచి
శైవుఁడై యార్తి దేశస్థ పండితులచే నట శివాత్పర తరం బాస్తి యనుచు
వ్రాయించఁ గొనఁగ నత్తఱి కూరి కలికిఁ దద్దేశ విద్వాంసు లెందఱేనియొ
రవటిక్షేత్రాదుల యాస గొంపఁబుట్టు వ్రాయుచున్నాఁడఁ జతుర్గ్రామికుఁడను
వానిమంత్రి కూరిభట్టు శిష్యుఁడధిపుతో | యతివరేణ్య కూరపతులుఁ దీని
జొప్పి చేసి సత్య మిచ్చిన చాపల | వ్రాలఁ జేయ ఫలము వచ్చు ననిన॥

క. విని క్రిమికంఠుఁడు వారలఁ | గొని తెచ్చుట కుగ్రవృత్తిఁ గొందఱఁబనుపం
జని వారు రంగపురి సొచ్చి | న యతియాంత్రయము దెలిపి చింతిలఁ గంతన్॥

వ. కూరకుల శేఖరుండు ప్రాతఃకాల స్నానార్థం బరుగు రామానుజు దండ కమండలు
కాషాయవస్త్రంబులు తాను ధరించి మహాపూర్ణాచార్యుండు తమ్ముఁ జూడ్కు నయ్యెయుఁ గోప
రావారల కెక్కువ నడవఁ దద్వృత్తాంతంబు లక్ష్మణార్యుండు దాశరథి వలన విని తెలి
కు తేజుఛాల వస్త్రంబులు తానుగట్టి యికనిచ్చట నిలుచుట కర్జంబు గాదని రంగపట్టణ
న్నధికీంచి యుద్దురాత్ముండు క్రూరుటకింత కాలం బెడగలదు తావత్పర్యంతంబుఁ బ్రతీ
చీదిశ నవశిష్ట కార్యంబు నొనరిచేత్తు నానతిమ్మని విన్నవించి యద్దేవుపీఠ్యోని పురంబు
వెడలి ప్రతీచీముఖుండుగాఁ గొందఱు శిష్యులుం దానును జనుచుండుఁబున.

మ. వెనువెంటం గ్రిమికంఠ భూవరభటుల్ వెంచ్చి రంమ్ముం ధయం
బున శిష్యాళి విలపింప గోపెండి సుకం భూరిప్రభావుండు ల
క్ష్మణ మహాసింధుఁడు గ్రోవఁజల్లుమని శివస్ప్రకేణి నూటార్చియి
చ్చిన వారిస్లో నరించి రంకభటు లక్ష్మణాంఘ్ర వేగంబునన్.

ఇట్లు సట్టినాష్టోక్ష ప్రబంధపంపలి కొనుమకయ్యాని యనుగును గంధిపతియుంది చప్రీన.

క నవియుసుక దాటఁజాలక | ఘనత్వేష్ణవమాత్ర శక్తిగాఁబలుకుదు న
య్యావ మల్లి జనిరి యతిపతి | తనశిష్యులు దాను బదియెఁరగఁబడ మటకీన్.

గీ. * ఆయుదివము శ్రీవనిట్టవకనులటు | చురిగి యేడవనాఁటి ఘోరార్ధరాత్రి
నడవిలో నగ్గియుంట యిట్ట దుమాయిజూర | గుంపుఁ గనిచేర వారిఁ గన్గొని యుటుక యుం.

క. మిరాలెట వ నుంచి వచ్చితి | రారని యుటకనుండు రంగరును పురవలనం
దూరముగ జనుచు మార్గం | మిరాంతి దప్పితి మనుచు బలుకన్

క. శ్రీరంగంబున వైష్ణవు | లారాయుధయున్న వారె లక్ష్మణమునివా
వార్గుడు వరుసేగతి | మిరాలెరిగితిరనఁడుఁ సంభ్రమింపుచు నెయికన్.

ఉ. తానగఁబల్కి రిట్లనుచు మాకుపదేశ మొనర్చు చుంపమి
చ్చిగురుండు మున్న బుధసేవ్యుఁడ పారదయా కరుండురా

మానుజాఁ దెన్న సాకుగురుఁ డొటఁ దపంబ్రములు ధల్పుఁ దంచు మా
త్రో నతిఁగించె నట్టిహరితుల్యు గెలుంగవివార లుందు రే.

వ. అని వారివలన వర్తు వందుఁ జూచి తద్వృత్తాంతమంతయు విని ముదమున
బూని రటఁ బ్రొద్దుపొడపున నొకవ్యాధు నొకశిష్యుఁ గూర్చి కూరకులనాథు
వార్తయుఁ గొంగి రాలయుఁ బంచును బంపి పెద్దవ్యాధులయిళ్ళ వద్దనిముస
ము పరు నిల్పుమనటఁ బదినైదుగురుశిష్యు లనుదేర యతినాథుఁడయ్యెఁ బల
ని తుకొల్పి వేగ వేగ నొక్కపురంబు | నందు స్వగురుభక్తి నసమమైన
నమగుణకదంబ చేలాంబయింటికి | నేగె శేషమూర్తి కేమిక్రొత్త.

చ. ఇట్లు సాయాహ్న సమయంబునకుఁ జనగృహంబునకు విచ్చేసినయవ్వైష్ణవశ్రేష్ఠ
మ్మానస్థమై చేలాంబయెదురు చని తగుతెఱంగునం బూజించి మహానుభావులారా కృప
నాకటం దప్పితిరి, కరుణించి యియ్యింటి నారగింపవలయు జగద్గురుం డగుర మా
మజాసంబంధంబు గలనేను పాకంబు సేయుటకు సంకోచింపవల దనుటయు, నగ్గురు
నాప్పుటనెలింగితి వని వారమఁగఁ జేలాంబ వెండియు నిట్లనియె.

ఉ. ఒకతఱి నిందుఁ గొప్పకఱ వొప్పఁగ భర్తయు నేను రంగనా
యకుపురి కేగియుండఁగ నొకప్పుడు పీఘల వగ్గుఖండు ధీ
కుఁ జనుదెంచు వేళఁ బదచారు లనేకధరాతలేంద్రము లా
నక వెనుకొంట వచ్చుటకుఁ గ్రక్కున విస్మితనై ముదంబునన్.

మ. యతిపతి కష్టమేగి యిటులందలు నీవెనువెంట రాకకుం
గతి మొక్కింపుమంచుఁ బలుకంననుఁ జూచి హితోపదేశనం
గతికని చెప్పవచ్చునని శ్లాఘ్యవచింబడి వీడకర్థవేఁ
డితి నటనాను మంత్రముపదేశ మొనర్చె గురుండు నన్నుతపన్ |

ఉ. మున్కొన్నాళ్ళకు భర్తతో నిటకుఁ బ్రేమంబవచ్చు నవ్వేళనే
మఱి యమ్మంత్రము విస్మృతం బయిననే మన్నాథుపేదం గ్రొత్తా
దముఁగా నాకది వెండియుం దెలిపి యంతంబాదుకల్ ప్రీతిని
చ్చికమాయింటను నిప్పుడున్న వవి యాత్మేంప మీకర్థమే.

ఉ. నావుడు సంతసిల్లి యతినాయకుఁ డెల్ల వినంగలంతలో
నీవుకృతార్థవైతగుట నిక్కము పీఁదలు విశ్వసింపల
జ్ఞావతి మంత్ర మొక్కనికిఁ జాటుగఁ దెల్పుమటంచుఁ బల్కఁగాం
తావరిమల్లొనర్చిన ముదంబునఁ బల్కె గురుండు వెండియున్.

సీ. ఇవ్వైష్ణవుల పంక్తి నింటిలో నీగురు వెదకుము నావుడు వెలఁదియొక్క

కడనుండి పదములు కడుఁ బరిశుభ్రము గాన నయ్యతి పతితపదములు గని
యుండి గురుచరణము లవుచు ద్రిదండిరుచులు లెలసి మరియు ధవళ
వస్త్రధారణమున నడి పొన్నయింప శిష్యుఁగాగ యున్న దాయనుడులోని
కరిగి సకలసేవ్యములగు పాదుకలుగొని । వచ్చి గురుని చరణ వారిజములఁ
దొడిగి సొగయున్న గతిని వర్ణియించె ల । క్ష్మణగురుని డితండె సత్యమనుచు.

వ. ఇవ్విధంబున నిరూపించి యప్పుడు విస్పష్టంబుగా వారలవలనఁ దెలిసి మన కా
రణంబగుటయు తెలిసి కొంగు ధిరాట్టియును ద్రవిడనామంబునం దనరు నచ్చేలాంబ
యగ్గురుచంద్రునకుఁ బ్రణమిల్లిన.

క. పాకము సేయఁగఁ దగునని । యాకట గదుడప్పివారి మాలన్నంబే
లాకనఁడని శిష్యులుయతి । లోకపతికిఁ దెలుప గురువరుండు ముదితుఁడై.

మ. విసఁ బాకంబొనరించ నప్పరమసాధ్వీం దా నిరోగించి సం
తస మొప్పన్ యతిచంద్రుఁ డున్నతఱి నీటన్ మున్గి చేలాంబ పా
కసమారంభ మొనర్చి వేమఱును వేడ్కన్ శ్రీయతీంద్రా యటం
చు సమున్మూర్తిఁ బఠింపుచున్ వివిధవస్తువ్రాతముల్ వంతుమన్.

క. పాదుకలకు వేవేగ ని । వేదన మొనరించి యర్ఘ్యవిధమునఁ దమ కా
మోదమునఁ గురునఁ బెట్టె ము । దోదర మొప్పార పెద్ద లలవరిచి వెనన్.

ఉ. వారలు పల్కలింత తెలపాయనివీడ్కొని భుక్తశేషముం
గూరిమిఁ దాభుజించి యొకకొంత ప్రియంభుజియింపఁజేసి యా
హారవిహీనపోలె విధునంధ్రముల నొత్తుము నీ భక్తవై
యూరక యుంటివేయని ప్రియుండడుగం బలికెన్ సుప్రమత్.

సీ. శిష్యులెల్ల గొలువ శ్రీభాష్యకారుఁడో । వాగురుండు వచ్చి బాధ వార
తెంత వేఁడ వైష్ణవేతరుఁ డటల నీ । రమణుఁ దనుమఁగుడువ రాకయున్న.

చ. విగచమమంటి నట్టిగురుడుం దగుకే యనివిస్మయింప గ
ట్టిగవిను రేపు కేసను యతిప్రభు లిమ్మది వాక్రయింతు నీ
వగ ఓకమూనుమా యని ధృవంబుగ వాద్యవాఁ దూలచేంచివం
దగనిదురించి యయ్యతివ శ్రద్ధయు వేగిన లేచి వేకువన్.

వ. గురుచంద్రునకుఁ దగు తెలుంగునఁ దనపతిం గానుకింపనేఁ దద్శ్వాశ్రితుండై యతి
ఖరుం దరిపికిఁ బంచసంస్కారంబు లొనరించిన శ్రీరంగదాసుం డనుసద్యానామం
బునఁ బ్రసిద్ధుండై యయ్యాశ్రమంబు కృతార్థం దయ్యె నంత రామానుజాంఘ్రి దిన చతు
ర్థ బన్నటనుండి త్రిసంధ్యలయందు కాలానుష్ఠానంబులు సంపాదించి యప్పటి

దగుదేవరాజదేవుసన్నిధి నధివసించి తత్ప్రదేశంబులఁగలవారలందఱుఁ దన్నాశ్రయింప
నివసించి యనంతరంబ.

సీ. వారి వీడ్కొని యతివల్లభుఁడొయ్యన మిథిలాపురముత్రోవ మెల్లనఁ జని
నొకయూరఁ జేరి యందున్నమాయావాదు లెవరును దన్ను గౌరవమొప్పఁ
బూజింపకున్న నేర్పున దాశరథిఁ జేసి పలికె నిట్లని నీవు పరమకరుణ
నిత్యువారఁ దగువార లెల్ల నీరముఁ గొనుచెఱువులో నీకాళ్లు చేర్చి నిముస
మిపుడె చనుదెమ్ము నావు డట్లేగి దాశ । రథి యొనర్చె గడుఁ బవిత్రా సమస్త
జనము తత్పదతీర్థసంస్పర్శమాత్ర । జ్ఞాను లై వచ్చి యతిచంద్రు శరణఁ జూచి.

గీ. బహువిధోపచారపద్ధతి నర్చించి । శిష్యులయి కడుఁ బ్రశస్తరీతి
నధిక తాత్మ్యహితసుభాగ్యులై రహహా ! ను । తింపఁదరమె పాదతీర్థమహిమ !

వ. అప్పుడు యతిచక్రవర్తి యయ్యూరికి సాలగ్రామం బను పేరిడి యచ్చటఁ దనకుము
ఖ్యశిష్యుండైన వడగనంబి యనుద్రవిడనామంబునం దనరెడియాంధ్రపూర్ణుం దోడు
కొని యనేకవైష్ణవసంఘంబులతో నరసింహక్షేత్రంబునకుం జని యందు బహువైష్ణ
వోపద్రవకారకం బగు కిమికంఠమరణంబుకొఱకు శిష్యు లభిచారహోమంబుఁ
గావింప నయ్యెడఁగదలి భక్తగ్రామంబునఁ దనశిష్యుం డగుభక్తపూర్ణుం గాంచి
యమ్మహానుభావుగృహంబునఁ గొన్నిదినంబులు సుఖంబుండె నయ్యవసరంబున.

సీ. అద్దేశమేలు బౌద్ధాగ్రణి విట్ఠలదేవుం డనియెడుక్షత్రియకుమారి
శోకరక్కసుఁడు పట్టి నర్పింపఁగలమాంత్రికులు వచ్చి మంత్రించి గుణముఁగనక
చనుచుండ నంతవృత్తాంతప్రత్యూహంబు నప్పరిఁదిరిగెడిభక్తపూర్ణుఁ డొక్క
నాఁడు రాజుతఁ జూచి నరపతిభార్యతో మును యతీంద్రునిచేత ముక్తుఁడయిన
బ్రహ్మరాక్షసుకథయు నప్పరమగురుఁడు । తనగృహంబుననునికి యుఁదనరఁ దెలిపి
యోగినట భక్తి చేసి పుడింట బాధ । గురుల రప్పించి పూజింపఁగోరియున్న

క. తతి వేచియున్న భూవరు । తరుణీమణిరమణులోప్ప ధాయత్నంబా
దరమునఁ జేయింపకుఁడ । గ్గురు లిచ్చటికింక రారు కోపింపకుఁడీ

వ. రామానుజుఁ డవపతి యాశ్రయించుటయున్న గురువులగు బౌద్ధులత్యాగంబునంగాని
పొసంగఁదని యభ్యర్థ పరిత్యాగంబునకుఁ గాలంబు ప్రతీక్షించుచున్న యారాజ
మహిషి యివ్విధంబున భేదోపాయంబవలంబించి తత్సమయము రూపంబు గాఁ జెప్పెన.

చ. అనవుడుఁ బల్కె విడనాడి గురూత్తములం భజింపర
మ్మని చని చెప్పుమంచు నృపుఁ డప్పుడు దూతను బంపె వేగవాఁ
డును జని చెప్పెనం తని యతీంద్రుని గాంచుము రాజు నేయుచిం

యూకొడఁ బాటులేకతనతో నిటుపక్కఁడి బౌద్ధు లుగ్రులై.

శా. భిల్లీకుండొక వాఁడు కేవిసగమెంబట్టు దుంకెత్తి వే
ళ్ళల్లం దున్మి తిరస్కరించి విశిఖం, హీనాంగు నింటం, గుకల్
కల్లల్ గాదు భుజింపఁ గూడదనుచుం గర్జింపఁ బాఁడెగి వ్వా
ద్భల్లం బప్పలుకే ర్పరింపుటయు భూపాలుండు సక్రోధుఁడై.

క. కటకటపడి యిగ్గురువుల । నిటునిడచిన పాపమొందుననే యసిపగవం
బటుయుక్తి నపుడు తత్సతి । యిటులనె నిప్పనికి ఏగువ నేల నృపాలా.

చ. సకలజగత్ప్రసిద్ధుఁడు విశాలయశుండు యతీంద్రుఁడిందుఁ జే
రిక నొక యూరనుండు సరతేక్షక నస్గుని వ్యాశయింపు మొ
ల్లక కడు బౌద్ధవాదముల లాభము లేదని బల్కె భార్యయు
క్తికి ననుకూలుఁడై యతిపతింగొని తేఁదగు వారిఁ బంపెనన్.

గీ. భక్తపూర్ణ ముఖ్య బహువైష్ణవుల చేతఁ । బ్రార్థనంబు సేయఁబడి గురుండు
శిష్యకోట్లు గొలువ శ్రీముమచను నెడ । కెదురువచ్చి విట్ఠలేశ్వరుండు.

వ. రామానుజుం డనయుండు తొండపురంబునకుఁ బోఁడగ్గఁని యచట నా భూపతి వేదనచే నతి
కృశయగు కూతుం గాంచి పించి.

చ. యతిపతి పావతీర్థ మపుడాత్మజపైఁ బగఁజల్లు నంతను
ద్ధతిఁ గడుఁ దక్కె రక్కసుఁడు దయ్యము గుయ్యము శాంతిఁ గ్రొత్తయై
కృతముఁదలంచి కన్నెయు సుఖింపఁ గనుంగొని సంతసిల్లి భూ
పతియును శిష్యుఁడయ్యె యతిభర్తకు బంధులుఁ దాను భార్యయున్.

వ. మఱియు నవ్విట్ఠలదేవుండు విష్ణువర్ధనుండను దాస్యనామంబునం దనరి తినదేశీయ్యు
లగు నందఱు నస్గురునకు శిష్యులైన కొంతయు సంతోషించె నంత.

సీ. అదియంతయును విని యధిగత క్రోధులై బౌద్ధసంఘికులు తామనవచ్చి
తిరివేదివాక్యార్థము గొంటి నీ మతి మహా శాస్త్రసమ్మతమె చెపుమ
యనిపదివేలు సొక్కాంత నన్యుగ్రులై యడిగిన నస్గురుండనుచయించి
వాదకాలకుఁ జని వర్యరొక్కటి తెరఁ గట్టించి సకలజగంబులందుఁ
దనమహిమ తేటపడ నస్గురునికొకఁ । దాఁ బ్రవేశించి బౌద్ధులు ధరణిపతియు
మొనలు గాంగ ... నగుబ ఖుట । దగినమూఖ మూయుచుండ వాదమునొసంగ.

ఉ. ఆకటకం ద పేకుల సికించిన యుత్తరమిచ్చు కట్టెలా
కోకన్నుఁ గ్రమంబునం దగిన యుక్తులు చెప్పు సదుత్తరంబులు
బ్రాకటము దెప్పగల్పు వాదకులెల్లను లక్ష్మణదేశికుఁ డచ్చటన్

గళన్ముఖంబాస్త్రఁ దైవగుణఁ గ్రక్కుచు బౌద్ధులు వారు క్రుద్ధులై.

ఉ. శ్రీనులు దీర్ఘ్యయుండి తలపంబడినే లోకపారియుక్తులిం
తారతొనంగఁ జూచి తనయాకృతిఁ బాల్చి సహస్రవక్త్రమి
స్ఫారమునిర్గమున్న గమసమ్మతశాస్త్రుల మాటమాటకిం
ధీరతనస్థుఖం డనుపదించి జయించెను వారినందఱన్.

శా. అభోగాయుత కుక్షిభోగుని, సహస్రాస్యుం, సముద్యన్మహో
శోభాభాసిత భూనభోంతరు, మహాప్రత్యేక తాపాదివా
బాధాయుక్తవిశిష్టతముక్తి శతువాగ్ఘంకారు, నంతంతవా
నాథంగింగడునన్న బట్టి తెరలోకంజూచి యందంతటన్.

ఉ. భీతిలియిగ్గురుం బరిభవింపఁగ బౌద్ధులకుం బళంబె, శో
భాతిశయంబునన్ గనుల కగ్గల మయ్యెను శేషమూర్తి మే
ఖాతనిఁ జూచుటం దలఁచ నిఠక కృతార్థుల మైతిమంచు లోఁ
బ్రీతిని దప్పుదప్పుగ జపించి నమస్కృతిఁ జేసి రయ్యెడన్.

క. తమతమ యుక్తులు యతిరా । ట్కమశతథా గదితయుక్తి ఖండితములుగాఁ
గుమతమగు బౌద్ధపంజిత । సముదయముఁ గొంచ అవల చనిరి భయమునన్.

సీ. ఎటుచోరొంద రటన్న యిప్పుడ వచ్చెన మంచు [illegible] మది నడలుగదురఁ
జాతిరిశేష రూపం బుపసంహరించి వెలుంగు గుహ జగత్ప్రవ్యనందు
మిగిలినబౌద్ధులు దగుగతి శాస్త్రయుంపు మ శిష్యులైరట బుష్పవర్ష
ములు వప్పరో నాట్యములు దేవ దుందుభిధ్వనులు భూవర జయధ్వానములుసకల
మనుజవి విధస్తుతి ధ్వనుల్ దనరిచుట్టు । వాండుమంతయు నిండె కేసాంశమున ఫా
సంగు లక్ష్మణ యోగీంద్రు చరితమేది । కద్భుతకరంబుగాదె తథ్యముగఁజూడ.

వ. అయ్యవసరంబున.

క. బహుబౌద్ధ వాదములువే । దహితోక్తుల గెలిచి వారిఁ దనశిష్యులుగా
నహహా యొనర్చె గురుండని । మహిఁ నఖిల జనం బనుత్తమ స్థితిఁ బొగడెన్

వ. అట్లు బౌద్ధ విజయంబునం బ్రాసిల్లి నాఁటి నాత్రి [illegible] మున్నుదివ్య [illegible]
శ్రీరంగ పురంబునుండి తెచ్చిన స్వీయమూర్తిక యంతయు నాఁటితో [illegible]
యున మఱునాఁడు ధరించుటకుఁ [illegible] వ్యాకులంబున నిదురించు [illegible]
చక్రవర్తి యుషఃకాలంబునం గలలో [illegible]
తెంది యియ్యాద్రి, కనతి దూరంబున, [illegible]
ని యందు దీపించు వేదపుష్కరిణికి దక్షిణంబుగాఁ దులసీవృక్ష మూలంబునం దగు

వల్మీకంబులో నున్న నన్నుఁ దీవందు మందిరంబు రచియింపంజేసి ప్రతిష్ఠ సేయుము
గరుడుండు శ్వేతద్వీపంబునుంచి శ్వేతమృత్తికం దెచ్చె హరిచూర్ణంబు చే నెవ్వపుష్క-
రిణి దరిం గిరి మొదట నిలిచె నక్షయంబగు నమ్మృత్తిక కొఱంత గాకవచ్చు నావుడు
మని యానతిచ్చి తిరోహితుం డగుటయు.

గీ. మేలుకాంచి సంభ్రమింపుచు నపరివా । రుఁడగు విష్ణువర్ధనుఁడును దనదు
శిష్యకోట్లు గొలువ శ్రీయతిశ్రేష్ఠుఁడు । వనపదంబుఁబట్టి చని ముదమున.

క. పావచెట్టు పుట్ట పర్వలు । మొదలగునవి యెల్ల మున్ను మునువగువారిం
పాదవనటికి యనగ పరచిన । యదుగిరిపయి కరగి లక్ష్మణార్యుం డొకచోఁ.

వ. వేదపుష్కరిణిం గాంచి యందుఁ గ్రుంకిడి యుష్ణునం దను పరిధాన శిలాతలంబునఁ
దనకయి నారాయణ దేవుండుంచిన కాషాయి పరిధానంబు ధరించి దాని సమీ-
పంబునం దగు తులసీ వృక్షంబు మొదటి పుట్ట తవ్వించి యచ్చట శాలివాహన శకంబు
న వెయ్యిన్ని పంద్రెం డేసుల కడపటి బహుధాన్య సంవత్సరంబునఁ బుష్యమాస శు-
క్లపక్ష చతుర్దశి గురువారంబునం బునర్వసూ నక్షత్రంబున సమగ్రావయవ సుంద-
రంబగు నారాయణ విగ్రహంబు గానవచ్చిన నానందించి యొకచోట సన్ని-
ధానంబు నిల్పి పుష్కరిణి కుత్తరదిశం గొండమొదటఁ దన్నిధానంబున నిందుఁ
ద్రవ్వి శ్వేత మృత్తికం గని యథావిధి శిష్యులుం దాను నూర్ధ్వపుండ్రంబులు ధరి-
యించి నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి.

సీ. అడవి యంతయుఁ గడు బడి నఱకించి యచ్చట గోపురంబు లెన్నగ రచించి
నారాయణపురమని పేరిడి యందుఁ బ్రాకార గోపురము భాతికసమంది
రమున నెమ్మదిఁ బాంచరాత్రాగమోక్త సద్విధుల నారాయణ విగ్రహ ప్రతి-
ష్ఠించి యతిభక్తి దివ్య రథోత్సవాదులకు నుత్సవబేర మొలయకున్న-
చింతనొందఁ గలను శ్రీమనోహరుఁడు రా । మప్రియుండనెడి సమగ్రవిగ్ర-
హంబు ఢిల్లినాథుఁ డపహరించెనమున్న । దానిఁ దెమ్మటంచు నానతిచ్చె.

వ. అంత.

మ. హరిపల్కుల్ నృపపాలికిం దనదు శిష్యశ్రేణికిం దెల్పి తే
గిర ఢిల్లీకి దండయాత్రకయి యేగెం దక్షిణం బద్దితో
దర మొత్తం యతిచక్రవర్తి మఖరంధ్ర ప్రోద్య దుద్యాదవా
తదయాకంపిత పద్మజాండమున కసాధ్యం బెద్దియుం గల్గునే.

క. గురుఁడిట్లు తేగెందు నని కంథిని గల్గు నృపాలు రెల్లర
తృణ దోమి వెంట కేవ్య మందిరపథ తా యుద్ధకుల్ గొనియుం డి ...

గిరి భటఘోటకీ భరధ కీర్తి తనద్భుట శాల్యు లౌదున
త్రుటి గ్రిమికంబుఁ దొక్కఁడును దక్కఁగ గ్రుక్కకు యుక్కు వక్కఁ కెన్.

వ. అంత.

సీ. వడగొండలనఁగఁ జొప్పడి ఘీంకృతి ధ్వనుల్ దివిఁబండ చను మదద్విప చయములు
పురములపోల్కి విప్పుగఁ జక్రఘోంకృతుల్ అడరఁగ నేగు శతాంగతతులు
రజమునఁ గప్పఁ జల్లనఁ జార్పు చను ఖ్రాంకృతులుమీర జను హయంబుల గణములు
విద్యుత్కత్తుల దీప్తి చే రాత్రి పవలయి పరఁగ హుంకృతిఁ జను భటతతులు
పోరఁ గృష్ణాజినపు పండులను దురక | దంతుఁ జండాతపము రంధ్రరచటంబు
నాంకోలుల శూకలిశి పనుచుంపు బాప | పింపు లొప్పుఁగ నొప్పెనప్పుడయ్యాత్ర.

ఉ. ఏమఁగ తేటగొల్లను లనేకవిధా యుధముల్ మహాభటుల్
మానసులొప్పు ప్రంభ కిమలప్రభలం వెలుఁగం జెలంగురా
మానమానంపు ఘే నరభయ ప్రపన్నమై దనిస్ఫూర్తిభూచముల్
పూరికఁ దక్కుచుంబొలిసి పోవరయొప్పెను దంతుఁ జూచినన్.

గీ. ఒడలఁ బంగరెంపు చోట్ల ధృద్ఫూర్ధ్వ పుండ్రములు గళంబులఁ బలలఁ జేతులనతులసి
తమ్మిపూసల పేరులు దారుసుముల | వెలుఁగ నడచెను సేన లుద్వేలవృత్తి.

వ. అప్పుడు

మ. ఉదరమునం, దురంబున, భుజాంతర దేశములం, గళంబునన్
వదుటను, వీఁపునందు, మెడనుం, విమలాతి సితోర్ధ్వపుండ్ర దీ
ప్యదతులకాంతి నగ్గుచు వరాంగములన్ కటకాఖ వజ్రసం
పదలపాలింగు మేదుర్విభం దులకించెసురల్ నుతింపగన్.

క. సేనల నడుమను నత్వర | చేవడచెటి భాష్యకారు చేతిత్రిదండా
నూనరయిబానిలములన | మాశస్థితి చేత వ్రతమన్ను ములయొప్పెన్.

చ. యతిపతి దంతు మాతమవి యచ్చట నచ్చట వచ్చి మామవా
రతుల తదీయ దివ్యమహి మాతిశయంబున వేడ్కనాని ధ
రతఁ చగుదండ సాధనములం గొని సేనలఁ గూడి యేగి త
ద్భుతముగ సేవ సేవముతో పొరోకింతెవ వారు నుగ్రతై.

వ. ఇట్లతి భయంకరంబుగా ఖాంక్రాతితిత సేనాసమేతుండై రామానుజుండు సేన సేమ
నక్రమంబుతోల పలయూనని దిశంబున కొక్కగ సేవతు తగుకాడల మిశ్రమింపుచు
నంపఱుంచనబాలికనన్నబుమానిమహాహోములయ్యు నాంధ్ర ద్విరవబుభ్యై యశకము
వార్దంబున వేగిరించఁ గతిపయ ప్రయాణంబుల క్షేత్రపురంబుఁజేరి నగరుడచు నరాధం

చినమరసన్నద్ధుండై యుండనప్పుడు.

చ. హయరథదంతి యోధచతురంగబలంబుల ఖేటకాధ్వను
ల్బ్రమద నిశాఖిలాయుధచల్పడుచు, లంబరమంటి భూరినూ
ళియుం(బబలింప, మ్లేచ్ఛులపురిం యువనేశపట్టు(ప్రతాపము
తయువణగెం నదుంచుఫణినాధునిపై నెదిరింప నోపు నే

వ. అంత(దన్నవృత్తాంతం బంతయు.

ఉ. చామలెయుంగఁజెప్పిన ఁబాదము నం యవనేశుఁడిట్టిదు
ర్వారబలోగ్రుఁడైనయతి రాజుగణింపక నెట్టుపోర నా
శ్వారికెదుర్కొనం దళము బాహుబలంబు నిరర్థకంబుగా
పోరొనరింప గూడదని బుద్ధిదలంచి భయంబు వక్షిలన్.

చ. సమరము సేయఁబూని బహుసైన్యముతోఁ జనుదెంచి మత్సర
ప్రమదవనాదు లంపడని భగ్నముగా నొనరింప సేమి కా
ర్యము మదిఁ దనినాంచి యస్తుతించి రాజయి పేరోక భంగిప్రానిరాఁ
డు మదివిచారమేలని గదుం వదీనయ్యావసే కుఁడయ్యెడన్.

సీ. రామానుజాచార్యలీలామానుషాకృతిఁ దగు శేషుఁడనుచు మదిఁబూనిగడ
నెమరేని రసుగతిఁ గడచెంకి యేమిపనిఁంచు వేంచేసి తనినాదు
కులదేవ విగ్రహామెలమి సేయింపఁదీసించెడి దానినిప్పింపు మనుచు
యతిరాజుపలికిన వల్లెనిచెలసాలఁ దెచ్చి సారయుచుఁగొం చుఁజనుదిప్ప
దనితురమ్యు భక్త వినుకంచెనప్పని । కొన్ని కాలకేగి యోగివేదకి
యుయ్యతీంద్ర చంద్రుఁ డబ్బామ్మఁ గానక । వదలె నాఁటిరాత్రి శాస్త్రకంగ.

కం. కలలోపలంక జగన్నిశాయుఁడు కృపన్ గాన్పించి కృపావశనే
నలశిల్లీశ్వర కన్యకాశయన దేవ్యస్మరద్దోళిక౦
గలయుండుఁగుడు సంటీవంచుఁ బలికెం గన్వేషీదు శాస్త్రధుఁడుం
దెలవారంయవనేశుఁ బిల్చి యదియుందెల్లంబుగాఁ జెప్పినన్.

గీ. పరమభక్తుండవీవు కృపాదిశేష । మనగ సర్వేష్టు విగ్రహము చటకప్పు
డంపరీక్షింప రాం దెయునుచు యుపన । భక్తవిమము పరీక్షగాఁ బలుకుటయును.

వ. అప్పుడు

సీ. విషము పరీక్షగాఁ బిలుచుట తగదని తెల్లికుఁగను కీకడించు వాఁడు
దనయుంటున్న యుట్లనదు తెల్లిశ్వరసంమ మిక్కిలిసంతయుం మహోత్సు

జని మాటాడని బొమ్మఁ గని తెత్తువిట్టి ప్రాణము గలుగుండని పొక్కువారుఁ
బిరిదినమాత్ర మస్త్రులపాల్కు బొమ్మ తెచ్చెదని నిక్కమని వాదించువారుఁ
దురకవాడిట్లు భంగపెట్టుటకొఱకూనెఁ । దురకదండులఁ జెండి యుద్ధాన్ప్రతిమఁ
దెచ్చి యొప్పించెనని తెలఁ దివురువారు । నయిరి గురుపయిఁ బలుగూర్మి నఖిలజనులు.

వ. అయ్యవసరంబున ఢిల్లీశు ననుపయించి యతండును దానును తక్కుమారికా తయున
గృహంబు చేర జనిగి రామప్రియాఖ్యుని పేరెలుంగున రామానుజుండు చీకటియు

చ. ఉపవనసీమ నొక్కెడ సమయోచితజస్థుఁ గనిపించి తత్పురా
ధిపు సతి చేర బెంపఁ బడి తీరగు కన్నియ యాటకేర్చి ని
క్కపుఁదమి నంటదానిఁగను గారవమొప్పఁగఁ జూచి లోన శ
య్యాపయిఁ బయున్న యా ప్రతిమ యాశ్రితు పిల్చిన లేచి వేగిరన్.

సీ. ఘల్లుఘల్లుమనెడి యందెల చప్పుడొప్ప పుత్తడి యుత్తరియ్య మింతయును జాఱఁ
జక్కఁదనంబుచే జగమెల్ల సోలనమ్మని దీప్తుల మిఱుమిట్లు గొనఁగ
నెమ్మిపైని పదకంబు లెగరఁ గంకణ ఘోషలాధ్యనుల్ చెవుల కుల్లాసమొసఁగ
జిలిబిలి చిఱుతచే గరఁగి కస్తురిరేక విరమార నగవున తెరను మీఱ
సుమ్మొలను సిగ్గుజెకి సియ్యఁడయి వేగ । వచ్చె యతిచంద్రుల్ డపయి బాలుపోల్గాఁ
గూయుచున్న భయంబుచే కూలయతివ । రేణ్యవలగొని ప్రమొక్కెడి ఢిల్లిపురంబు.

వ. అప్పు డుభయపక్షంబుల సఖిలజనంబులు గుంపుగుంపులై తమలో నిట్లనిరి.

సీ. ఎంతపుణ్యుల మిప్పుడిటు చర్మచక్షువులను శ్రీశుఁ జూచితి మనెడువారు
మానిసివలె ప్రతిమయు నిట్లు నడచుట చోద్యమంచును వెఱఁజూచువారు
యువతీశు కన్నియ భువనైక మోహిని, పరమపుణ్యయటంచుఁ బలుకువారు
యతి బిల్వ వెనవచ్చె నార రామప్రియుఁ డహహా భక్తాధీనుఁ డనెడువారు
పార్థు భాష్యము, లుమలలో వలచువారు । నడచు రాదు గదా మన కనెడువారు
తలఁచు తలఁడని సందుల దాగువారు । నైరి యబ్బురమే యటులగుట కపుడు.

ఉ. వారికులేంద్ర నీవు నిజ్జముగ కేవ జ్ఞానినైనాఁడవా
డుఁతంబుల్ తమిమయుండు మాత్రుల రెండుం జెద్ద లద్ధించి ప్రో
తురు నే మిమ్ము పరీక్ష చేయుట గురుప్రోహంబుతోఁ దుల్యమా
కరుణాబ్ధి యని ఢిల్లి భర్తగత రాగకేశుఁడై పేడివన్.

గీ. అతని మాటించి యపుడు [illegible] । రామానుజుండు [illegible]
తమును చేకొనుచుఁ దమఁ బిల్చి పొంగటఁ । తేర్చెనంత సంతసించె జగము.

క. అది మొదలుగా [illegible] దప్పుడు [illegible] సుప్రసిద్ధం

బ్రహ్మోత్సవదిన ముల కొల్వుపెట్టి యనంతరము నప్పను ఢిల్లీశ్వరుండు యతీశ్వరున
కానవక్కాణంబుల బహూకరించి తిరుగ గతులను వందరవస్త్ర ప్రకారంబుల ను
ప్పించి రామప్రియ విగ్రహ సమేతుండై యనుగు యతిపతింగొంత దూరంబనిపి
యనుజ్ఞాతుండై తనగృహంబునకు వచ్చెనంత నక్కడ.

ఉ. తురకల దేశము వెలితి యొదుర్కొని ప్రమత ప్రౌఢకీయాగ శ్రీ
హరిసుతు వోల్కొ విగ్రహము యాదవగిరి వచ్చె గురుప్రభావము
వ్వరు గొనియాడఁ జాలుదురు వచ్చిన కార్యము దీరెనంచునం
దఱుఁగదు సంతసిల్లి యతినాథుఁ డొగింమరలెం ససైన్యుఁడై.

వ. ఇట్లు మరలి కతిపయ ప్రయాణంబులఁ దిరునారాయణ పురంబును బ్రవేశ నా
మంబు నంపగు తిరునారాయణ పురంబు జేరి యతీంద్రుండు.

చ. మెఱయ మహత్త్వ కీర్తి లమంచగతిం బ్రసరింపఁ బున్న కృ
ష్టులు ప్రబలింప, యచ్చెరలు వొక్కటనించ, సురల్ చెలంగి భే
రులు మొఱయింప, సన్మునివరుల్ నుతియింప, రిపుల్ చలింపఁ బె
ద్దలు సుఖియింప శ్రీపతియుఁ దన్మనుఁజెంప, యతీంద్రుఁ డింపునన్.

సీ. హరివిగ్రహంబు యథార్థ క్రమంబునంగొని పోయి జయజయధ్వనులు మర్ద
ళాది మంగళ వాద్య నాదముల్, వారకాంతా నర్తనాదులు భూనభోంత
రము నిండ ధ్వజ విగ్రహమునకుఁ దగు పురో దేశంబున యథావిధిం బ్రతిష్ఠ
చేసి యుజ్జ్వల విభాభాసి యా రామ ప్రియ ప్రతిమను బ్రియముమర నిలిపి
యతివరసుమాయనఁగ పేర నా ప్రతిమయు । నొప్పెనప్పుడు జగము లత్యుత్సవమునఁ
బొగడె యతిపతి వంశసంపూర్ణహర్ష । గతిఁ జెలంగె, దిశల్ ప్రసన్నత వెలింగె.

వ. అంతనద్దేశంబులం గల బౌద్ధులు జైనులు దర్శనాగ్రస్తులై యతిరాజు పాద మూలం
బున జేరులయ్యెఁ గనుక వేద భగవదాలయాదుల కపాయంబు లాపాదింప నుద్య
క్తులగుటయు రామానుజాజ్ఞ ననుసరించు పంచమ వర్ణ జనులు వారలం బట్టి
రాతి గానుగ గలిఁ బెట్టి సిరశ్చిన్నంబుగా నలి వలి గావించి యచ్చట గుంపు గుంపు
లయి తనకటాక్ష లేశ ప్రసరణంబున కపేక్షించుచున్న యప్పంచములం గని య
త్యంత కరుణా సాంద్రుండగు యతీంద్రుండు శ్రీ నారాయణ దేవు సమ్ముఖ వస
స్థి ప్రతివత్సరంబు నందును, వర్తిల మహోత్సవంబున, యేడవదినంబు మొదలుకొ
ని తొమ్మిదవ దినంబు పర్యంతంబు, దినత్రయంబు వారలనందర దక్షిణీయులను
ప్రాకారంబులోని కరుదెంచి నారాయణ స్వామిని సంసక్తులై దేవుని సేవించు
నట్లాజ్ఞాపించె నిప్పటికియుఁ దదాజ్ఞ యనుష్ఠానార్థంబై ప్రవర్తిల్లుచుండుట యుండు.

సీ. అయ్యాదవాద్రి వైకుంఠ భక్తిఁ గృతయుగంబున బ్రహ్మకరుణనుండి మును పనత్కు-
మారుండు దివ్యవిమానము తెక్క వచ్చియున్నట వానిఁ బూజించు: త్రేత
నారాయణాద్రియన్ పేరొప్పఁ ద్రేతాయుగంబున శిష్యసంఘముల కనట
శేషాంబుఁ జెప్పుచు దేవపుత్త్రుఁడిచ్చి ఆతుకూన దత్తాత్రేయుఁడమల నిష్ట
తపముసేయు మనికిఁ దనరె వేదాద్రిపే | రలరి ద్వాపరమున బలుఁడు కృష్ణుఁ
డర్చసేయు కతన యాదవగిరియనఁ | బరఁగెఁ గలియుగంబున గిరియనఁడగు.

వ. ఇట్లు యుగచతుష్టయంబున నామధేయచతుష్టయంబుచే నారాయణగిరి
యొప్పనంతుఁ దిరునారాయణపురం బఖిలలోక ప్రసిద్ధంబై సమగ్ర సంపదలం
జెంపొందుచుండుఁ దదనంతరంబ.

శా. శ్రీలక్ష్మీజ ప్రోషిత క్రియయుఁ బోలెం దూలి యజ్ఞ్యస్మృతో
ల్లాసంబున నుంట కజ్జనుల వేయుచ్చించి సంతుష్టుఁడై
తిర్గెం బెడ్కొని తోటివారు దనతోడంతో జనుల్ చూడ్కను
గృష్ణుం జోతమి నేగుదెంచి జనముల్ భూషింప నేర్పొప్పఁగన్.

వ. శిష్యకోటిసహితుండగు శ్రీరామానుజ యతిపతియుఁ తోడవచ్చి
తిరునారాయణపురంబుఁ బ్రవేశించి సంపత్కుమారు సన్నిధికేగి యచ్చట
నంతరీక్షింప నప్పటి సన్నిధంబు భూచరి క్షేత్రముల కతిశయము
కరంబొప్పెనంత.

గీ. కరము సంపత్కుమార విగ్రహము నుండె | దత్పరుండయి దనమునను నిరంతరంబుఁ
దవుల యతిచక్రవర్తి యాత్మంత్రసమ్మ | దమునవసియించె శిష్యసంఘములు గొలువ.

చ. సొగసగు ముద్దుబాలుఁగని సాక్షి జనంబుఁ దృణీకరించుచు
దృగ్గతిఁ జెంగి యాయ్యెనవము దక్షిణావయ నాతి సుందరం
బనుహారి విగ్రహంబుఁ గనునప్పుడె రంగవియోగదుఃఖమా
ర్గనుఁ బరితుష్టుఁ డయ్యె మదిరంగపురీశుఁ దలంప కచ్చటన్.

వ. ఇవ్విధంబున.

మ. తిరునారాయణపట్టణంబున జగత్ప్రఖ్యాతుండు మున్నాధుఁడా
దరమొప్పం వసియించ నంతఁ గ్రిమికంఠ క్రూరభూపాలుడు
ర్భర బాధం నిలువంగలేక వడి శ్రీరంగంబు నందున్న యం
దఱు గేహంబులు వీడి పెట్టు వగ దేశంబుల్ గలంగంగన్.

చ. తపనఁగ నయ్యతీంద్రుడుపవనావాసంబులు దక్కెఁ దిక్కులే
దవలఁ జంను వైష్ణవ ముఖ్యాఖిల మానవులెల్ల భక్తితో

వ్యవధిచే యాదవాచలమున వచ్చి యతీంద్రుని గాంచి తోషమున
మ్మతుఁ డిడ వాడి పరిత్రముల పోకలు సద్గుణ భాష్యనిష్ఠ మీఱన్.

చ. మునుజనులేని రంగపురి మోసగవేషము రప్పలుం బొదల్
చెనుకగు తీఁగె జొంపములుఁ బెద్దవృక్షంబులు వీధులందు నీ
లిత ములఁజాలమొల్చిన నిశాంతము నయ్యెడవిం మహోగ్రవా
ర్తవమున సంచరించె భయదస్థితి దుష్టమృగాదు లెల్లడన్.

గీ. రంగపురి ఛేదనము జరిగి రాజులేమిఁ । గారడవియయ్యె యాదవశైలధరయు
నగరమయ్యె నహోయతిసాధుమహిమ । లౌరకొనుచూడ మహిమ సాధారణములు

వ. తదనంతరంబ

సీ. మునుభాష్యకారుని పనుపునఁ జనియంతియును జూచి మరల శిష్యుడుఁ కిరాతు
డను డొంది దేవపుష్కరిణీతటంబున నిత్యకృత్యము దీర్చి నియతశిష్యు
లకు విశిష్టార్థములను దెల్పుచున్న యతీంద్రుఁ గన్గొని ముదమెసఁగ బ్రమోత్క
టయును సద్గురుండును దగునట్లు వారల నాదరింపుచును మీరరిగి చెప్ప
నాస్యుచనె మారక పటవిన్నాణ్యుదయ। టకుఁ గతం జేమి నాపుడుత్సాహశిష్య
దైవవైష్ణవుఁ డిట్లనియెపుడు విన్న। వించెఁ జేతులు మొగిచి సవిస్తరముగ.

క. మీయానతి నప్పుడు చని । పోయక కుంభేశ పూర్ణవార్త తెలిసిన
మీరా జకు వేగవేగమ । డాయఁగ వచ్చితిమి చెప్పెదను వినుడధియున్.

మ. అపుడఖ్యంగి భటుల్ కడంగి వడి కూరాధీశుఁ బూర్ణార్యు ను
గ్రపురీతిం గొనిపోయి భూవరు నకుం గాన్పింప నాతండు మీ
కపటాత్ముల్ వశివార్పరంబనుచు ప్రాయుం బిమ్మఁ బోనిత్తు నాం
గుపటూత్ముల్ వినుపుండటంచుఁ బలుకం గూరేశ్వరుం డిట్లనెన్.

చ. వినుము ప్రశుత్వ వైభవిని శ్రేరిటు బట్టి లిఖించఁ జేయని
ప్పనికి ఫలంబు లేదు పటు వాద ముఖంబున బ్రహ్మమచ్యుతుం
డని శ్రుతులం బురాణముల నంపలు సత్యముగా జయింతుఁ గ
ష్టునఁ బరమార్థముం దెలియఁ గోరిన హంకృతి నీకు పోదనే.

వ. అనిన గ్రిమికంఠుం డిట్లనియె.

ఉ. మాకిటుబుద్ధి చెప్పుటకు మూర్ఖనవారమె నీవులోంపరం
జేయని పెద్దవైహితము చెప్పెదిరే జరంతు లిప్పునల్
నీకిఁక పోగఁ బోవునని సిగ్గులు వాయుమటంచుఁ బల్కఁ జా
పోకను దాఁజూచి దర్శనంబునఁ గూరకులేంద్రుఁ డిట్లనున్.

సీ. ఒకఁడుఁ బదము సాచె నొకఁడు కమండలూ | దకము చేతభక్తి దానిఁ గడగెఁ
దజ్జలంబు లొకఁడు తలధరించెను జూడఁ | దగ నిదీని తారతమ్య మకట

వ. ఇప్పటి త్రివిక్రమావతారంబునం బ్రసిద్ధంబయ్యెనని మఱియు నిట్లనిరి.

గీ. వైష్ణవోత్తముల్ క్రొవ్వి చెప్పరి నొచ్చిరి | పరిభవింపఁబడిరి పాతిరకట
ముముక్షువిష్ణుభక్తిఁ గన్న వారిలోనఁ | దెలుపు మీవు తారతమ్యమిందు,

కం. నారాయణుఁ డాశ్రితుఁడా | శ్రీరమణుఁడు బుట్టినతని నెమ్మొగమునని
గౌరీపతి జనియించె న్వ | ర్ధారభసము మానితారతమ్యముగను మా.

ఉ. ఈసిరులెల్ల నీకు కొరకులు భయంపడ కష్టుఁడు చ్యుతింపవాఁ
డి మాటలెల్ల నాడకు వ్రాయుము మేము కూర్చి చె
ప్పిన సువర్ణవాక్యమందుఁ గడుఁ జేసెను యాళ్కొని ఛేద్చి చేతికి
చ్చినఁ గొని కూరనాథుఁడు పఠించి లిఖించినఁ జూచి క్రీతుఁడై.

వ. తనపూర్ణప్రకారంబు లిఖించెనను తలంపునఁ గ్రిమికంఠుండయ్యాను చేకొనియున్నప్ప
న్నరంబునఁ జదివిన మంటయునందు "ద్రోణమస్తి తతఃపరం" మ్మనియు అక్షరంబులను
స్పష్టంబుగా నభిలంపడు విని విస్మయంబుఁ జెంది రదిదెలసి యతిక్రోధంబున న
గ్రహాత్మ్యంబు.

సీ. తాఁ గమాట వ్రాసెఁ గద క్రొవ్వియుబ్బఁ | డిపుడ మీదికన్ను లిచటఁ దెల్ల
గింపుఁ డనుచు జముఁడియంపు మాతిలువోని | భటులకాజ్ఞయిచ్చె కటములఁగర.

మ. సభవారెల్ల కదుంభయంపడ నృపాజ్ఞం దూతలత్యుగ్రులై
రభసంబొప్పఁగ దాసి కూరపతి నేత్రంబుల్ మహాపూర్ణుక
న్నుల్ భయంబొందఁగ పెల్లగించుటయు వారిం వేగనయ్యగ్రజుం
బ్రభుపాదాగ్ర్యమునం బురంబు వెడలం బల్మారు దోషించినన్.

ఉ. కూరకులేంద్ర పూర్ణులతి కుచ్ఛ్రము బాయుట కుత్సహించితా
మూరక వచ్చి వచ్చి యొకయూరి బహిర్వని విశ్రమింపఁ జం
పారఁగఁ బూర్ణుఁ డత్యగణు నాతురతం బహువృద్ధతం వశ్రు
ధారణశక్తిహీనుఁడయి వ్రాలెను సోలి పవిత్ర భూస్థలిన్.

వ. ఇట్లు పుట్టువుమొదలుకొని నూటయేబది సంవత్సరంబులు జనుట నతివృద్ధుండగు మ
హాపూర్ణాచార్యుండు కూరేశు తొడలపయి శిరంబును దన పుత్రికయయిన యత్తులాయి
యంకంబుపైఁ పదంబులునిచి వ్రాలి మీఁదఁ మొదలు నిలుచుట దుష్కరంబుగాఁ దోచు
చున్నది రయంబున శ్రీరంగపురంబున కరుగుదమని కూరేశుండత్తులాయియుఁ ప
నతో విన్నవింప నిట్లనియె.

కం. రంగేశ్వరుండును [illegible] నివసింప బ్రార్థించుటం బూర్ణుని
శిష్యుని [illegible] దలంచి నెట్టి నివ్వెరచెం
[illegible] మనుష్యుల్ నిర్భరత్వం [illegible]
కంగారము [illegible] పూర్ణార్యుండు [illegible].

క. యామునదేశిక పాదపద | తామరసము లెలమి నెంచవలయుచున్న
శ్రీయుద్ధురు వరుసపరం | ధాముదు [illegible] విడచి చేరె ధన్యులు వొగడన్.

వ. అంతశ్శాస్త్ర ప్రకారంబున నమ్మహాత్మునకు బ్రహ్మమేధ సంస్కారంబు గావించుచూ
రేశ్వరుండును తత్సుకాయులును శ్రీరంగంబు ప్రవేశించిరని యా వృత్తాంతము విన్నవించిన.

సీ. ముఖ్యుండై తన మహాపూర్ణుడు పరమ పదంబుఁ జేరుటను యథాకథ విని
గురుభక్తి శ్రీమార్గ పరిపాలనము చేసి సంపత్కుమారుని స్వామి మొప్ప
గను ఆళ్వారుల ద్రావిడ గాథలను సాంగ వేద చతుష్టయ వాదరసున
రామాయణంబుఁ బురాణ రత్నంబగు వరవిష్ణుపురాణము నిరంత
రముగ శ్రీభాష్య మొత్తము పారాయణంబు | నెంచి ప్రాజ్ఞుల చేతఁ జేయించి వినుచు
పన్నుల [illegible] శ్రీభాష్యకారుఁ | డచట నాశిష్యులకు [illegible].

వ. ఈవు మరల నటకి కూరనాధు శుభవార్త లెరిగి రమ్మని [illegible] భాష్యంబు శిష్యుల
చేఁ జదివించుచు నుండె నంత.

సీ. గోష్ఠీపురంబున గురుండు పంచాశదుత్తర శత శుభ వత్సర వయస్కుఁ
డైన గోష్ఠీపూర్ణుడంతిమ వేళ శిష్యులు చేరి విచారింపఁ దలఁచుచున్న
[illegible] చక్రవర్తి తిరుమాడాని [illegible]
[illegible] ప్రపత్తి [illegible]
[illegible]
[illegible] నిర్భరత్వము ప్రాణి గణింపవలయు.

వ. అంత నమ్మహాను భావు పుత్రుండగు నారాయణాచార్యుండు తండ్రికి శాస్త్రప్రకా
రంబున బ్రహ్మమేధ సంస్కారం బాచరించి మఱియును.

సీ. కూరిమి శ్రీకాంతుఁడు [illegible] ధాన్యసరుఁడు ప్రధానశిష్యు
[illegible] కూరనాధుఁడు [illegible] రంగేశుఁ జూడఁ జనంగ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

ఉ. కూరేశుం డిట్లనియె:

గీ. మున్ను యతిని దూషించి ముక్కు కోసి | చేసితి నేను యతిపతి శిష్యుఁడను ని
జంబు గావున యంత యీ యాపద్విధి సేవ | కూడు బడసెదు తేవని మరలివచ్చె.

క. అలుక దిద్దులు గోరం | డ్రోలించిన వేటలంగ నాగవృషభ గిరీ
శాలయమునందరి భుజాంగడను | శ్రీలలనుని యుద్ధింరిగి క్రియమున నచటన్.

వ. తరువాత నచ్చటను గొంతకాలంబు వసించి శ్రీవత్సచిహ్నులు శ్రీస్తవంబును, సుందర బాహుస్తవంబును, నతిమానుష స్తవంబును, శ్రీ వైకుంఠస్తవంబును, ననునామధేయంబులు గల నాలుగు స్తోత్రంబులు రచియించె, నందు సుందరబాహుస్తవంబున నొక శ్లోకార్థం బిట్టిదంబున విలసిల్లె నెట్లనిన.

క. నాకిజ్ఞాపనగా నమా | శ్రీవృషగిరి నాథ యతివరేణ్యుఁడు నేఁడుం
దేవా రంగనాథుం | సేవించుచు నుండునట్లు సేయుము కరుణన్.

వ. అని యిట్లు స్తవంబు చేసి మఱియు నచ్చటఁ గొంతకాలంబు నివసించి మరలి శ్రీరంగంబునకుఁ బోవలె ననియుంటున్న యెడ రామానుజ ప్రేషితుండగు శ్రీవైష్ణవుం డొకఁడు శ్రీరంగంబునకు కూరేశ గృహంబున సద్భావములతోడ తెలుఁగునం గనిన [illegible] గురువుల [illegible] వచ్చుటచే నమ్మహానుభావుఁ డాచార్యం [illegible] నమ్మహామహుఁడగు రామానుజుం డనేక శిష్యులం దానును నిరామయుండై తిరునారాయణపురంబున సుఖంబుండుటవిని యత్యంతసంతుష్టుఁడగుటయు

ఉ. [illegible] ద్వేషభూపాలుఁ డహంకృతి [illegible] కేళిసీ
[illegible] లారసి [illegible] యంతట
[illegible] శ్రీరంగపురంబున [illegible]
[illegible] దుష్టజనులు [illegible] కూడపైనవై.

క. చలి [illegible] | బునవా [illegible] భోగవతి [illegible]
[illegible] | [illegible] మొదలుమవాఁడున్.

వ. ఇట్లు [illegible] కారణంబులగు [illegible] నపటిమిత్ర [illegible] బుదయించుటన [illegible] పేరయగి [illegible] వార్తవిని [illegible] కూరేశుండు [illegible] పురంబునకు [illegible] గాఁ [illegible] మరలి [illegible] తిరునారాయణపురంబుఁ జేరి [illegible] శిష్యులను [illegible] గృహసేయు [illegible] సేవించి [illegible] శిష్యులం [illegible] తిరుగియు [illegible]

సంతసిల్లుటకే నిది కల్యాణ సరస్వతి పేరఁ బ్రసిద్ధం బగునని యాజ్ఞాపించె నంత,

క. శ్రీరంగ నగరిఁ జొచ్చి [illegible] యతివరేణ్యు పదములఁ [illegible]
లేవఁగ వలయును మీరిఁక । శ్రీరంగమున [illegible] ప్రియమున [illegible].

క. [illegible] దాన । మ్మిడ సంపత్ప్రతిక [illegible] బోయి యాహ్లాదం
వచ్చి గైకొని చను యిట్టిది । ప్రేమ నెమ్మది రంగనగరమున [illegible].

ఉ. ఆసమయంబునం దచట నంపటు [illegible] సైఁపలే
కీపున బోలె వడ్డపడి యేమును విచ్చేయమందు బల్మి బో
తానన్యక ప్రభావుఁడగు వర్గముఁ దప్పను శిష్యులెల్లను
[illegible] సముఁ జెంద నర్హగతిఁ [illegible] రచింపఁ జేయుచుఁన్.

గీ ఇట్లు [illegible] వెలుగుసమిష్టతత్త్వము । [illegible]
[illegible] సేసి మహానగరమున । నచట [illegible] యట్టివారు [illegible].

౦మ. మమతాహంకృతి మాని యాపతిమ [illegible] సేవింపుచున్
[illegible] యాదుశైలనాథుఁ [illegible] శ్రీరంగ [illegible]
[illegible] గడుం [illegible]
[illegible] సేయుము నింపయుండు డని యాజ్ఞాపించి [illegible].

క. వారల [illegible] సము । [illegible] యతివరేణ్యుఁ [illegible]
దారపరివారసంవృతుఁ । డై రంగపురంబునకు [illegible].

శా. శ్రీరామానుజయోగిచంద్రుఁ డను దెంచెన్ రంగ [illegible]
నాలాపంబుల బాగుసేయుఁ డని ప్రాంతిప్రాంతవాసుల్ [illegible]
[illegible] తగురీతిం బాగుసేయం [illegible]
శ్రీరమ్యంబగు యుప్పరంబు [illegible].

వ. ఆసమయంబున,

సీ. [illegible] భక్త సంఘములోడఁ [illegible] శ్రీరామచంద్రుఁ [illegible]
[illegible] ఘోష్య
[illegible] రంగనగర [illegible]
[illegible] వెలుపు
[illegible] పెద్ద
[illegible] పలనఁ దె.

శా. [illegible]
[illegible]

ప్రాచీన పథమునంబుచే నరిగి శ్రీరంగము సేవింప లీ
లాధునందు రమావిభుండు పలికెన్ శ్రీరంగసామ్యుండై.

ఉ. నీవిట లేక యున్కి మది నెవ్వగ పుత్రుం గడుఁ గుందుచుందు నా
నావిధ దేశముల్ దిరిగి నాఁడవు విష్ణుమత ప్రతిష్ఠకై
పోవకు మింక నెచ్చటికి మున్ను పలెయిచట నుండు దంతను
శ్రీ వెలయం రమావిభుఁడు చెప్పిన లక్ష్మణయోగి వ్యాప్తుఁడై.

వ. అట్లేను సముచిత ప్రకారంబున విద్యోని తనమతంబునకు వచ్చి యుప్పుడు కాంచన
గ్రహంబునకుఁజని తనకు ప్రణమిల్లిన యమ్మహామహుని దగు నెలుంగన నుపగా
నా సాదికం బాచరించి, వగను యతీంద్రుఁడు నమున యుంపుచుఁ గూర్చుకొంద్రుఁ
డెల్ల వారలు విని గురునితో నిట్లనిరో,

క. వైష్ణవుల లలాటపట్టికను ర్ధ్య ! పుండ్రము మొప్పఁ జూచి పాక్షిణ్యక్షమా
సింహకరిన నాకు నెంచ న ధర్మము ! వచ్చె మీని కీవు పగుపక్షల.

క. అని చెప్పిన శిష్యుఁడుదా ! అనుమోదింపుచు యతీంద్రుఁ డఖిలపురజనుల్
తనతో నరుదేరఁగ వ ! చ్చెను మరలి మఠంబునకు సశిష్యుండగుచున్.

వ. ఇట్లు మఠంబున కరుదెంచి యుత్సవ యశోధవళితలోకాంతుఁ డగచు యతీం
ద్రుండు నిరుపమాన ప్రభావంబున శిష్యులకు విశిష్టార్థంబు లర్థప్రకారంబున నుప
దేశింపుచు నిష్కంటకం బగు ధరాతలంబున రామానుజ సిద్ధాంతంబు వృద్ధిఁ బొం
దం జేయుచుండె.

మ. క్షీరసదారాధిత, ల ! క్ష్మీరమణ, జగన్నివాస, కృతికేతనవా
గ్వ్యాపృత, మాధవా ! భాస్కర, వరావిశ్వాస ...

భుజంగప్రయాతము॥ జగన్నాథ రక్షా. సర్వసాక్షీ జగన్నా
థ, నిర్వాణ లోకస్తుతా, దివ్యయోగీ
శ గేహా, శరారాతి సత్పూర్ణ శుభ్ర
ప్రసాలంకృతలో కాంతరా, కాంతమూర్తీ.

గద్యము. ఇది శ్రీ ... గోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర ... సంగీతపురి శేషాద్రి
... ప్రణీతంబైన ... రామానుజచరిత్రంబున
... తృతీయ ...
... తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము

రామానుజపక్ష.—చతుర్థాంకము.

క. శ్రీయుత నిర్మలశీకృత । తోయజ త్రిపాద్విభవమహితమాయా వృతదు
ష్టేజాల నిరంతర నారద । గేయ సితాంభోజనేత్ర కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మయ్యవసరంబున.

సీ. కొందఱు వైష్ణవుల్ గొబ్బున చనుదెంచి యతివరుతోడ నిట్లనిరి చిత్ర
కూటంబునకుఁ బాతకుఁడు క్రిమికంఠుండు వే వచ్చి శ్రీగోవిందరాజ
విగ్రహం బుత్సవవిగ్రహంబులతోడ వార్ధిలోఁ బారవైవఁగఁ గడంగ
నటతిల్లయందు దేశ్య యధికారి పురుషుని మోహింపఁజేసి యింపుగ నవాస్య
ముప్ప విగ్రహముల మాకొసఁగఁ దెచ్చి । వేంకటాచలమునఁ బెట్టి వేగవచ్చి
నారమని చెప్ప యతిపతి గోవిందయ నటి । కమిత శిష్యావృతుండయి యరిగియుండు

వ. వేంకటాచలంబునకుఁ బర్యంత ప్రదేశంబునఁ దగు తెలుంగువ గోవిందరాజుం బ్రతి
ష్ఠించి తిల్ల గోవిందరాజను పేరు సుప్రసిద్ధంబు గావించి వేంకటాచల భర్తచే
ననుజ్ఞాతుండై సత్యవ్రతక్షేత్రంబున వరదదేవు సేవించి శ్రీరంగపురంబునకు వచ్చి
శిష్యులకు విశిష్టార్థంబు లుపన్యసింపుచు సుఖంబుండి యొక్కనాఁడు.

గీ. కూరనాథుఁ జూచి గుణనిధి నీవు నే । త్రములు లేక యుండఁ దగదు గాన
వరదరాజు వేఁడ వలయుఁ బద్మనాభ । నుపతిటంచు నెయ్యమున వచించె.

క. ఇటు లాజ్ఞాపించిన నం । తటవరదుని సుకవి కూరనాథుఁడు స్తవ మిం
పొ[illegible]టి చేసి యదియును మును చెం । గటఁ బఠియించెను గురుఁడు కడు ముదమొందన్.

వ. అంత యతినాథుండును కూరనాథుండును దాసును గంచికిం జని వరదరాజు సేవించి
యెదుర నిలచి నప్పుడు "స్వస్తి హస్తిగిరిమస్తకశేఖర" యను శ్లోకంబు మొదలు
గాఁగల నూఱుశ్లోకంబులఁ జేసిన వరదస్తవంబు కూరపతి విన్నవించిన సంతుష్టాంతరంగుండై వరదదేవుండు.

సీ. వేఁడుము వరమని విమలదంతద్యుతుల్ బరఁగ బల్కిన శిష్యవత్సలుండు
కూరాధిపతి మున్ను క్రూరుచే క్రిమికంఠునలన ముద్రదశా శాస్త్రాది
[illegible] వాలూరాను [illegible] రంగనాథుఁడు [illegible] నిర్మ
యుండు [illegible] తెలిసి [illegible] యున్న [illegible]
[illegible] పొందిన [illegible] నొసఁగఁ । దగుఁ [illegible] మెల్ప
[illegible] । [illegible]

చ. కనులటు వేఁడు మంచుఁ గదు గోరదు మెప్పఁగ నేను దెప్పన
ట్లోవమగు నందు వచ్చి యితఁ డొంను విధంబున వేఁడె మీరలి
ప్పని కొడఁబాటు జెందితిరి పాడిరె మీకనుచుం గపాయితే
తుఁబుఁడయి చూచు చున్న యతి సత్తములో వరదేశుఁడిట్లనున్.

ఉ. నీమదినున్న చందమున నేనొనరింపని కింక్కయేల భ
క్తామృత దాయి నీవని దయానిధి శ్రీకరి శైల భర్తయుం
చేమఱు నిత్యసూరి జనసేవ్యులు దూలకించు నైకముల్
ప్రేమ దొసంగె వర్గుఁడు శ్రీశిల వర్తిఁ గూరభర్తకున్.

వ. ఇవ్విధంబున నయున లాభంబు జెంది యమ్మహాను భావుండు.

శా. కాంచెం దివ్య పితోర్ధ్వ పుండ్రుఁ గర శృంగార త్రిదండం శిఖో
దంచచ్చారు శిఖం పవిత్రవిలసద్యజ్ఞోపవీతుం దుది
ప్రాంచద్బాల దివాకరుం హరిదనా రావ్మోక్ష సంధాకరా
ఖిలమం బూజ్య కషాయ వస్త్ర యతిరాజుం బ్రోన్నతానందుఁడై.

వ. అంత నయ్యెద్దర కరిశైల నేతచే ననుజ్ఞాతులై మరలి శ్రీరంగపురంబున కరుదెంచి
యథోచితకృత్యంబులునిర్వర్తింపుచుఁ బవులమస్తానంబుల నివసించి యుండిరప్పుడు.

సీ. మున్ను గోదాదేవి మోహంబుచే నూటనలువది గాథలు నాథుఁడైన
హరి గురించి రచించె నందొక గాథయందు మహాన సగిరిపై నమరియున్న
సుందర భుజ కృపఁజూచి రంగేశుఁడు నన్నుఁ బెండ్లియైన నంతనిలి నూఱు
ఘటముల వెన్నయు ఘటనీత పాయసాన్నము నీకొసగి నివేదనం బొనర్తు
నని యుత్సవమున్న లక్ష్మణాచార్యుఁ డది గని | కొనియును డెగ గోరత్రన్న
కారముచెను దాని గావించు వని వనిగిరికి నరిగె శిష్యవరులు గొలువ.

తే. చని యచ్చట వెన్న పాయస | మును సుందర భుజసమాఖ్య హరికి వే
గ నివేదన మొనరించి వి | ల్లిపుత్తూరు ధన్వి పురంబునకుఁ గదుం బదిన వగన్.

సీ. అచట నట పత్రశాయి యయ హరికి మ్రొక్కి | వేడ్క గోదావనూటి నేనిం దనమ్ము
హోమభావయుఁ గరుణా కటాక్ష మొసఁగి | బలికె నపుడిట్టులని యతిపతిని జూచి.

తే. అన్న నామది గోరిక | యిన్నాళ్ళకు నీవు తీర్చి తిట్లను చుగగను
పన్నతో నగ్రజయని మన్నానుని పిలచె నట చేరి మానవులలరన్.

వ. ఇవ్విధంబున గోదాదేవి యగ్రజాయని పిలుచుటచే నవి మొదలుగా గోదాగ్రజుం
డను నామధేయంబు యతి చక్రవర్తికిఁ బ్రథితంబయ్యె నంతనవ్వ్రప్రకారంబున వజ్జస
న్మార్తి చే ననుజ్ఞాతుండై శ్రీవారింగముచేసుకొనుట కాంత్రపరంబు నతిక్రమించుచు మార్గంబున

చించాకుటియని యొడి యూరుఁగని కొండాచియమ్మ జనుచు సంశ్లోక్యస్తుతియొండ్ల విప్ర
బాలికం బాసి కురికానగరం బిచ్చుటి కెంతయూ నంబని యడిగిన నట్టుట్టయి కొతదత్రప్ర
శీతంబగు ద్రావిడవేదంబుఁ జదువరే దాయని యడుగ్గ విస్మిత యెడ్డె రామానుజుండిట్లనియె

క. ద్రావిడ వేదము జదివిన | కేమ్మాయిది దెలియు టెట్టెల్లింగింపుమనన్
స్వామీ కురికానగరము | ప్రేమం బిడి కూకపెట్టు చించాకుటికిన్.

వ. అనెడి యర్థంబు దనర శఠారి యానతిచ్చిన తిరువాయిమొళియందలి తొమ్మిదవపత్తి
లో రెండవతిరువాయిమొళిలోని "కొడువినైప్పడైగళ్" అను గాథ నాలకుచ్చిన
విని మహాద్భుత మొందివారింది కురుకేశుకృప యింతలి పసిపిల్లలకు హీనజాతులకుగూడ
వాయిరంబులన్నియుఁ బాఠములయ్యెఁగాన కీరనంబులు దివ్యమూర్తులఁగాని ఇంతఁ
గునని సంతసించుచు నబ్బాలికనెత్తుకొని ముద్దాడి లాలనంబుసేసి యాకొమ్మ గూడ
కురుకాపురంబునకేగి దానిజనకునింటఁ గృతాహారుండై వంశాదరణ సకలోభరణంబు
సముచితప్రకారంబున సేవించి యనేక వైష్ణవ సంఘంబు వసుమ నిలచి యుండ బనిచి
నిట్లనిరి.

క. పొనుఁగుపడిన వైష్ణవ | ర్పనము మళ్ల వెలుఁగజేసి భగదుపకారం
బొనరించినశఠవైరిం | గొనియాడం దరమె బాలకుల మనుజులకున్.

శా. నే విడ్వైష్ణవదర్శనోద్ధరణనిర్నిద్రావతారుం జగ
త్ప్రాణాప్రాయుఁ శఠారి దివ్యమణ మేర్పంబిడ్డఁ డప్పొగు న
వ్వారం బొప్పఁగ నొప్పఁ బాయుటకు సన్న్యాసింగదా యుంచుఁదాఁ
దీవత్స్యంబున నుండెఁ బాపయులు చింతిల్లం యతీంద్రుం డటన్.

సీ. అంకిత్వస్థంపురజన మహాత్ముఁ డొకఁడు | వైష్ణవుఁడు వచ్చి యతిరాజపదములంటి
తల్లిదండ్రులులేని యొంటరిని నన్నుఁ | దనయుఁగాఁ గొని పేరిడు కొమరు కరుణ.

ఆ. అని చెప్పిన విని పద్మద | మున సుతుగఁ బరిగ్రహించి మునుకురుకేశుం
డను పేరు శతద్వేషుఁడను పేరును బెట్టె గురుజనాగణి వేడ్కన్.

సీ. పొగడమునిశఠరిపుఁ డాత్మ పాదుకాద్వ | యంబునకుఁ బ్రీతి రామానుజం బనియెడి
నామధేయముఁ బెట్టె యంత నది యతిప | కేణ్యు తల నిల్పి వీడ్కొల్పె శిలువెలయ.

వ. కావున శ్రీమన్నారాయణుని సకర్ణ జరణ స్థానంబు శఠకోపుఁడగుట భగవత్సన్ని
ధి శఠకోపం బనంగమనియు శఠకోపు పాదస్థానంబు రామానుజుండగుటఁ దత్స
న్నిధి రామానుజం బనంగమనియు రామానుజ పాదస్థానంబు దాశరథి యగుట
నతనికింబడు సన్నిధి దాశరథి నాసంగమనియు వైష్ణవులు తత్తీర్థ స్థలంబులఁ
జా క్రింద వలయు.

క. ఉత్పత్తి క్రమము లెలిసిఁగి నట్టి వైష్ణవులకె । తత్సంప్రదాయ మెఱుంగుధన్యులగుట
వినుఁడ దీనిఁ జెలియు వలయు వైష్ణవమార్గుఁ । డిద్ధరిత్రిఁ బ్రసిద్ధమిదియు.

వ. అంతనగ్రహారంబులఁ దన యిష్టంబుగ నొసఁగి తిరిగి శ్రీరంగంబునకుఁ జనుదెంచి సుఖంబుండి యిట్లు బ్రహ్మాత్మైక్య వాదులగు ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధులను దేహాత్మవాదులగు చార్వాకులను జీవనిత్యత్వవాదులగు బౌద్ధులను నిరీశ్వర వాదులగు మీమాంసకులను బ్రహ్మాద్వైత వాదులగు కపిలులను మఱియు ననేకమతస్థుల శ్రుతిసిద్ధ వ్యాఖ్యావిచారంబుల నానావాదంబులు గావించి వారల నందఱ శిష్యులం గావించుటయు.

సీ. పాషండచార్వాక బౌద్ధ మాయావాద శైవాది వైదిక జనులు భాష్య
కారు పదంబులే శరణంబుగాఁ జేరి కృతార్థులయి రెట్టి భుజ
గంబులఁ జక్రాంకనంబుల నదటు దాల్చి యూర్ధ్వపుండ్రములను దాల్చి హరిభక్తు
లై కాషాయపటపీఠికలకెల్ల దేశంబులను బ్రాఁగాలను కుల్లయ నఘుపరమ
పదముఁ జేరి మనుచుండి రెల్లెడ । యుపపత్తిచే శిఖాచలాంతరమున
నేరీతిఁ గనఁగ యుల్లసిల్లెఁ । నాఁడు యతిపతిమతము యతిహితముగ.

మ. జగమెల్లన్ యతినాథ శిష్యమయమై శ్లాఘ్యప్రసంగాలభ
వ్యగతిం దొప్పిదిరొప్పరింపఁ బ్రబలభాష్యంబోది దీపించెఁ
దగ శ్రీభాష్యముఁ జేయుచుం దగిలి మున్నం గూరినాథాదుల
ట్టిపుడు శ్రీపదపద్మసేవ నొసఁగి సాటెం దగెల్ రన్నావెలుఁగ.

వ. మఱియు నమ్మహితాత్ముని సన్నిధి నిట్టే యనూనుత్తమ తురీయాశ్రమస్థులను డెబ్బదిన ల్వురు కీర్తిశులయిన యాచార్యపురుషులను మఱియు ననేక విష్ణుభక్తులనుం గొలువ శ్రీరంగంబున యతిసార్వభౌముండు తేజరిల్లుచుండు భాష్యాదిగ్రంథరచనకార్యంబులఁ గూరేశ దాశరథి నిడానూరాళ్వార్ ప్రముఖులను విష్ణ్వారాధన కృత్యంబున వరదరాజముఖ్యులనుం, దాశరథిఁ బనిగొని రామానుజుండను ప్రణతార్తిహరాచార్యుండను దలఁచుచుండెను మఱియుం దాంత్రిపూర్ణుండను గముఁడలు పాదుకావహన కార్యంబున గోమఠవంశంబున జనియించిన బాలాన్వయుండను హస్తదానంబున ధనుర్దాసుండను భుక్తపాత్ర గ్రహణంబున యామునాళ్వారును వ్యజనంబు వీచుటకు ముక్కులమ్మాళ్వారును బరివారజనంబులగు సకలకైంకర్యంబులకు నియుక్తులై తత్కైంకర్యంబుల నాగరూకత నొనర్చుచుండిరి మఱియును. (గురువామము.41)

క. శుభగర్భతిరుమంగయాళ్వార్ శుండఁ డేఁడు । శ్రీ శేవరిలు సీలుంజ వరము
నంకొక కొలుత శేషుండ నప్పుడప్పు । డెంచక ధనంబు భక్తిఁ దర్పించుచుండ,

వ. అశిష్య సముదాయంబునందు.

౮. పరమపదంబుఁ జేరుట కుపాయము [illegible]
[illegible] ఆంధ్రపూర్ణుఁడ
[illegible] శ్రీగురుపాదుకల [illegible]
[illegible]

౯. ఇట్లు రామానుజ యను నామంబు మొదలుగ జగద్గురు వను నామంబంతంబుగాఁ
గల యష్టోత్తర శతనామంబుల నిత్యంబును రామానుజ పాదుకలాంధ్రపూర్ణుం
డు పఠించు [illegible] (ఆచా.వ.ము. 11.)

౧౦. [illegible] యతీంద్రుఁడు [illegible]
[illegible] గురుపాదుకల [illegible]
[illegible] ఆంధ్ర
పూర్ణుఁడు [illegible] కార్యంబు [illegible]
[illegible] శ్రీగురు [illegible]
[illegible] ఆంధ్రపూర్ణుఁ [illegible]

౧౧. [illegible] యతీంద్రుం [illegible]

౧౨. [illegible] శ్రీరంగ [illegible] ఆంధ్రపూర్ణ [illegible]
[illegible]

౧౩. అని యాంధ్ర పూర్ణుండు [illegible]
[illegible] రామానుజాంఘ్రి [illegible]

౧౪. [illegible] ఆంధ్ర పూర్ణుఁడు రామానుజాంఘ్రి
[illegible]
[illegible]
[illegible] ఆంధ్ర పూర్ణుఁడు [illegible]
[illegible] ఆంధ్ర
పూర్ణుని [illegible]

౧౫. భగవత్పాద [illegible]
[illegible]

౧౬. గురుప్రసాదం [illegible]
[illegible]
[illegible]

౧౭. [illegible]

దేశికునిబట్టి గూడుమని తద్భక్తాయకుఁడాంధ్రపూర్ణుతో
భువనయుఁజెప్పఁ గాలిపుడు కాఁపుమునంటి గుడుంగులేంచి యి
ప్పనిక్రియ యొక్కడే తడయవద్దటంచాడని చెప్పెఁ గ్రక్కునన్.

వ. అదివిని లక్ష్మణదేశికేంద్రుడనన్య మనస్కుండగు నతని నిరుపమాన దయావిశేషం
బునందోషింపుచు నన మఱియు నొక్కెడుఁ.

క. తనపూర్వబంధుజనము । ల్లగ యింటికివచ్చి యొక్కరాత్రి మెలఁగిరే
గిన యుల్లపవిత్రంబు । రయ్యనని వగచి యాంధ్రపూర్ణుఁడేమియు ననకన్.

గీ. ఇంటఁగలపాకభాండము లెల్లపరిహా । రించిగృహశుద్ధి చేసిచింతించి దాశ
రథిగృహంబిర్పి నూత్న భాండములు దెచ్చి । పాకమునకిచ్చె నంచెను భక్తి వెలయ.

వ. కావున యాచార్యసంబంధములేని వారలసంపర్కం బపక్రమం బాచార్యసంబంధము
గల యపవిత్రహస్తులను పవిత్రమంబు లనినైన్నవ తెల్లంగఁదగునది మఱియు
నాంధ్రపూర్ణుండు చరమకాలంబున నస్మత్తారకులగు శిష్యులచేరి యతీంద్రచ
రణాంబుజంబులే శరణంబులని యుపదేశించె నస్మదాస భావంబు మేమువిడుచునం
తను నుఁధక్తిపయిద్దె యొనరించు నంత్రంబులు గణుతింపనెవ్వరికి నశక్యంబు.

చ. సుమగుమసుంశంబులనే భక్తుల మాలిక లెల్లఁ జేంటూ (ఉయ వాపము. 23)
గ్రనివగు వేంకటేశున కత్యపదంబున నిత్యమును సమ
ర్పణ మొనరించుమనన్ పినాసు ధన్యుఁడవంతుఁడు తాను భార్యయుం
దనరఁదటాక మఁదొకటి త్రవ్వము నండెఁ గడుం గలాఢ్యమై.

ఉ. చేటను మన్నుఁద్రవ్వి పతిచే నడకల్పియటాట నక్కెడు
బోవుటయు మన్ను గట్టుపయిఁ బోయుచు సేగున నిల్లు పెంపదో
వాటను బోలె బాలుఁడొకఁ డచ్చటికిద్దరిమాఱ వచ్చియు
త్సాట వారించెం గని నటించె ననంతుఁడు బాలదీవికన్.

గీ. అలు సెంగఁటిట్లు మన్నుమోయు నట్టి కూర్పు । మపహరింపఁగఁదగునె కిపటమన్న
తల్లి గట్టునఁ బోయుఁగాఁ దలఁచ తేపి । నటొకటి దెబ్బ్రతీసి వేసెనప్పుడనిన.

వ. అప్పలుకులు విని యాబాలుఁడు కోపంబు విడిచి యూరకుండయ్యెనంత.

ఉ. మృత్తిక గట్టుపై మును మెట్టఁబోయుచు వచ్చితప్పిదా
నత్తిత తత్తరింపక మృదుస్థమతిచ్చి రవచ్చు మన్న చె
య్యెత్తి ఘనంబుగఁదద్దినవహింపఁగ దాని భగంబు తోడనే
యెత్తుపుగట్టుమాత్రమతివా గతమేమియు జేఁకనాకుకన్.

చ. అనుటయుఁబల్కె యుల్లాసు మహాత్ముఁడు బాలుఁ డొకండు మన్నిరో

[illegible]రందరగురుమూర్తి [illegible] పొగడుచుండెనియు దాని [illegible]
చ్చిన వనితమ్మ యుండినని తప్పిన వేంకట శైలభర్త యి
ష్టని[illegible]రించె నదియాజని బాలునవంతుడు చూచి [illegible].

క. [illegible] | [illegible] యని యపలకించి
పుట్టుటకుబలుగ [illegible] బాలకుండు | బాల[illegible]పుండు.

వ. యిట్లు ధంబున [illegible] వెళ్లి [illegible] బ్బాల కుమారు ప్రవేశించి
కనపడకయున్న నరవ యని మరలి వచ్చి [illegible] మాసుజంబను [illegible]
[illegible] యాత్రటాకంబు [illegible] మరియు [illegible].

క. తులసీవనమున [illegible] | [illegible]
బలమునకల నొడిమ బెగడక | [illegible].

క. అగరు [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

ఉ. పామ[illegible] శ్రీరమణు [illegible]
ప్రేమ[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. అప్పుడమ్మ[illegible]

సీ. అంతట [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

క. [illegible]

తొంటిరీతి నిచట నిహ కని । యనంతుఁడు వదింపనిట్టు లనె శ్రీహరియున్.

క. మా యానతి భయభక్తుల । సేయవలె నిచట నుండఁ జెప్పెదు వినుమా
భూమ్యా యనిపలుక ననంతుఁడు । పాయనిగురుభక్తి నిట్లు పలికెం మరలన్.

మ. గురుపాదంబున దీనిపై నిష్ఠాపరుండై స్వామిపు
ష్కరిణీతీరమునన్ రమారమణితో సంవాసముల్ సేసితి
వరయున్ శ్రీగురునాజ్ఞ సేనిచట నత్యాసక్తి నుంటిం ధరా
వర మాయింగ్గిరి మాకు మీకును సమస్తైశ్వర్యంబు తెల్పం పగన్.

క. కావున నీవిట నన్నుం । శ్రీవర వెడలంగ నడుపఁ జెల్లదనినఁ ద
ద్భావము గురుపయి నియతిం । బైఁ వెలయుట కచ్యుతుఁడు మహాద్భుత మొందెన్.

వ. ఇట్లు గురుభక్తిపరాయణు లగు శిష్యులు దిగంతవిశ్రాంతప్రభావులై వెలయ రామానుజాం డమేయమహిమ వర్తిల్లుచుండునంత.

శా. నా కేమిం డొకనాఁడు మోక్ష మిఁక నాకుం గల్గునే యంచుఁ దా
శ్రీరంగేశుని నమ్ముఁడై యడిగెన్ శ్రీమానవాంభోజుఁడై
వార్త్రప్రేమ రమావిభుం డనియె నీసంబంధసంబంధు లిం
పార న్ముక్తి భజింప రయ్యెయు కొంబ్బుబంబె నీముక్తికిన్.

సీ. అనినఁ గూరపతి మహాప్రీతిఁ జెందుచు । నింటికిఁ జేరి సేహ మిచ్చు వేడ్కఁ
దలఁచియున్న నివ్విధం బంతయు నెఱింగి । యతివరేణ్యుఁ డత్యాశ్చర్యంబుగదురి.

మ. అరయన్ మాకును గూరనాథునకు శిష్యాచార్యసంబంధమున్
స్థిరమై యుండుటచే గురుం డయినగోష్ఠీపూర్ణపాదాంఘ్రులా
దరితం జేసియు మమ్ముఁ జెందదని సంతోషించి పైపుట్ట మం
బరమంటం బసిపై చిగంతులిడెఁ బ్రేమం శిష్యులీక్షింపగన్.

సీ. ఇట్లు వర్తించి యంత దుష్టుఁడేగి । కూరపతిఁ జూచి పలికె నాకు నాజ్ఞగింప
కొనలు వీడఁ దలంచితే దొప్పలాయెన । మాఱుపలుకవు పరచింతఁ మరగియాహా.

వ. అనిమరియు నిట్లనియె.

క. నీతలఁపు ద్రిప్పఁ సిప్పుడు । నాగరమే గానఁ గూరనాథుక నీకుం
బ్రీతి గనుఁగొను వారల । నాతోఁ జెప్పుడనుడు బలికె నతుఁడై యతఁడున్.

సీ. పొందంటఁగా నటించె ముక్తసమూహము । కదప నిత్యసూరులదె ధ్రువమున
బరఁగి రెండఁబరమపదమున ప్రక్రియపట్ల । తలఁచు తోయటు శోఁచె నాకు.

వ. అనుటయు.

చ. త్రిపదవిభూతి నెప్పుడు ప్రకృతిస్ఫూర్తి పద్ధతు చెప్పి తేర్పుకొం

కపటపు మఱమనయ్య నఘకర్మమునం గర్వంబుగ రూత్రమా
త్రిత్రుఁడట మంత్రరత్న మువదేశము చేసినఁ జూచి వైష్ణవుల్
కపటమొ నిక్కమో మనవు గాదని నిగ్గుచుఁ దండ్రి మన్నుతిన్

క. అని సందియమున వడిగనఁ దని పోలు గురుఁడు రాజతనయు రసనాగ్రా
లన కిష్టరమున బలికెని । ట్టని సేయఁగ బలుకు పొంగుకని తెలనియోన్.

గీ. అంత శ్రీవత్స చిహ్నుఁ డత్యంత భక్తిఁ । దనరు యతిరాజ పాదతీర్థంబు నిచ్చెఁ
దగును యోనిత్య మచ్యుత యనుచు శ్లోక । ముచ్చరించి గ్రహించి పవిత్రచిత్తుఁ డగుచు.

వ. ప్రదక్షిణ ప్రణామంబు లాచరించి నిజశిష్యసహితుండగు గురువెట్టెలకు నా
డం బరిచి పరమపదంబున కనుజ్ఞాతుండై.

చ. స్థిరమతి నంతరంగులను శిష్యజనంబులఁ గూర్చి ఓడ్డలం
గమున యొలర్పఁ గన్గొని జగద్గురుఁడౌ యతిచంద్రుడు శ్రీపదాం
బుజములు యుగ్మంబె విరామఁ గిరయుం శరణంబని చెప్ప యొప్పదం
డిఁదగ నట్టు పీడ్కొని యుపన్యసించెం గురు సంస్మరించుచున్.

వ. ఇట్లు శరీరంబు విడచి యిక్ష్వాకుకుల పవిత్రుండు శ్రీవత్సాంకప్పన్, శ్రీరంగ
నేత్ అను తిరునామంబులం గాంచి, పరమపదంబున కర్చిరాది మార్గంబున
జనుటయు.

సీ. భక్తిలోకాకర భట్టార్యుఁ డాచార్య ననుమతి నపుడు గాయత్రిసూక్త
మును విష్ణు పరమోక్తమును మహోనారాయణాను వాకముఁ దనునట్టు పఠించు
చును దండ్రి మేనికి శుద్ధోదకంబుల స్నానంబు సేయించి సకలనార్ద్ర
పుండ్రములఁ బెట్టి పెంపు దలిర్ప శ్రీమార్గ పరిపాలనముఁ జేసి పరమభక్తి
నిబు తనయ్యండు దానును బ్రహ్మమేధ । విధిని సంస్కార మొప్పఁగా విరచించి శవము
దివసమునఁ బస కొండవ దివసమున యు । ధోచితపు వైదిక క్రియలాచరించె.

ఉ. జీవుఁడొగిం దరించుటకు శ్రీపదుఁ డిచ్చిన సర్వదివ్య భ
వ్యావహమైన యుత్తమపు హారిక సుస్మృతి పద్ధతిం జనుల్.
ప్రోవఁగ బ్రహ్మమేధవిధిలోఁ దగునట్లు దహించు టొప్పసం
భావనచేరు రప్పనియు భాగవతోత్తము లాదరంబునన్.

గీ. అంత వైష్ణవ పాదతీర్థంబుకంటె । నొండు లేదని రామానుజుండు భక్తి
వైష్ణవుల పాదతీర్థముఁ బరఁగఁ జేర్చి । నగుచె గన్మహిమా తిశయంబుఁ బొగడ.

వ. మఱియు నుత్తమ వైష్ణవులు సహస్ర శాఖోప నిషత్సు మాగముంబున ప్రావిడ బ్ర
హ్మ సంహితయుఁ జదువవలయు నిశ్చితరిది యుక్తాచరణంబునం దాగోడ నిత్య

గీయును ద్రావిడ బ్రహ్మ సంహితఁ జదివించవలయు శుభారంభంబు గాఁదును నప్పని పరమకర్తవ్యంబని బ్రహ్మాండ పురాణంబునం బ్రథితంబగుట యతిపతియోఁ దత్ప్రకారంబునం గావించిన.

మ. తనువర్పించుట కంటె పెక్కుడగు మోదంబందు సద్వైష్ణవా
గ్రజవే శ్రీరమణుండు గావున నిజాచార్యాజ్ఞ శ్రీవైష్ణవా
ర్చన మన్నాదుల సత్ప్రవృత్తిఁ జను పారంభట్ట నాథుండొన
ర్చెను బంధుల్ గొనియాడ నన్యులను భూషింపం గుతంత్రౌనన్.

వ. మార్గశిరంబు పుష్యమాస హస్తానక్షత్రంబున జనియించె నది వైష్ణవులంద రెఱింగి యుద్దినంబున విశేషోత్సవం బొనరింపవలయును.

క. ఎన్నని చెప్పఁగ నెల్లత్రయీ యాగశిఖలఁ । బసిఁడి మంగళ సూత్రపదంబు నొందె
నట్టి శ్రీపత్పరాశర భట్టునంత । రత్నగోపి మాడుటకుఁ గరిమబ్బురంబె.

ఉ. మనామునఁ గూర్మి పెద్ది గురుపూలిఁ బరాశర భట్టు వేడ్కడో
డ్పెడి చని రంగనాథునకుఁ గపటించనఁ దప్పిడి సేవయు
ష్టునదు నొంది చింతలట కర్తమె నీకని యూహించెదవ
న్నవ మారిలం శి బొనటు లాలన సేయుట యెంతకెంతయో.

క. తంపన్లు పదాము॥ చవ వాతిఁ దగన్లు సంతోషిలి వీడ్కొని ల
క్ష్మిగా గురునో మదయుంపం । జని యట రంగేశ సుతుఁడు సన్నుతి కెక్కెన్.

క. సుఖ నాంతిరోమంబా రతి । కరుణావెలయు సదుపదేశ గమ్యార్థములా
నర్థులఁ దెలుపఁగఁ దెలియుము । బరతు నియాతిమ్మ హాను భావుఁడు ప్రబలెన్.

సీ. అంతట నొక్కనాఁ డగ్గురుచంద్రుఁడు వేంకటేశ్వరుని సేవింప శిష్య
సంఘంబుతో వెడలి జన సచ్చరిత్ర సద్వైష్ణవులకు గొల్లవంతి యొకతె
సద్ది యుమ్మిగర్ణహో దారవైభవమునఁ దలపోసి శ్రాగ్రయధనముఁగొనక
భాష్యకారుని పాదపద్మంబులను మ్రొక్కి గురుచంద్ర వాకిక పరమపదము
వేగఁగృపసేయు మనిన భావించి దాని । నిశ్చయజ్ఞాన మిగి మన్నించియట్లు
వేంకటేశుని సేవించి వేగ ముక్తి । కరుగుమని లక్ష్మణాచార్యుఁ డానతిచ్చె.

ఉ. అనవధికస్ఫురత్కరుణ నట్లు యతిప్రభుఁ డానతిచ్చినం
బికరముల్ మొగిడ్చి కెలి విన్నవ మిట్లని జేసె ముక్తిక
ర్తను నిను వేఁడినం బొలఁ దప్పఁగ నెప్పఁగ నేల యిట్లు నా
యని పరిఁ బూన నోరు యతిరాజ కలంత్రి మహం బ్రహృష్టుఁడై.

వ. ఇమ్మహాను భావుండు.

గీ. కాలినడకను పేని దవయాక దీని | మోక్షమొసగు మని యెరుగుమనను
వేంకటేశుని కరచె ద్రావిడ తన్వాల్ల | చేసి గొల్లవాని చేతికిచ్చె
వ. అంత.
చ. సకల జనంబు విస్మయరసంబునఁ దేలుచు వెంటనంటిరా
సకుటిల భక్తి నగ్గురుని యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి యోగి గో
పకులల వాలలాము మహోవాంఛ లణంచి గురుం భజింపుడా
యికఁ గణుతింప ముక్తి యిలలో కిల చేతిది గాదె యెప్పుడున్.
వ. వాని పేరు తుంబి కొండ కైయుం ప్రవిశభావ నామధేయంబు వెలయు
గీ. అట్లు తుంబి కొండెక్కి యరిగి శ్రీవేంకట | రమణు దివ్యగోపురంబు సొచ్చి
గుడికి జొచ్చి దరిగి గురుభక్తిగాఢుడై | స్వామి సన్నిధిని ముదమున నిలచి.
క. ఆచార్యుడు రెండు చేతుల | నాయ్యాన తెచ్చితము పట్టు నంది ముదము చే
నయ్యాలజకు ప్రొక్కుచు | నత్యంతజనిముక్తి కపురసంఘము పొగడన్.
క. సర్వస్వతంత్రుఁడగు యతి | పూర్వపురుషులను ప్రస్తుతుల్ చేసిరయ
గ్గుర్వీశ్వరయోగి దలచి | గర్వతఁ గొండను గమించి క్రమ్మఱి రాగన్.
వ. అంతఁ దగు తెరంగున వేంకటాచల నివాసుండగు శ్రీనివాసు సేవించి మరల రామా
నుజాంఘ్రి నిజుఁడు శ్రీరంగంబునకుఁ జని సుఖంబుండె నొక్కనాఁడు.
సీ. ప్రేమమునందర భుజస్వామి రామానుజ సంబంధ సంపద సాగియుండె
కతికేగరమ్మని ముకుందు నాతఁ డక్కొన కొండగట రాకయున్న నిటు
రాకున్నఁగరమేమి రహిఁ జెప్పఁడని స్వామి యడిగినవార లత్యధికుఁడగు మ
హా పూర్ణస్థిరమే మ్యాతఁ యుండుటను రామానుజ సంబంధ మరసి రమ్మ
టంచు నీవాడనమ్ముట నదియొకటి | రాకతక్కఁగ మన మనగర్వమున బాలుఁ
డై చెప్పినట్లని మూర్ఖవిక్షనాగ్ర | లఘుమనుం సరిభువు దేవుఁడావరమున.
క. విమఁడ్వారతియ నగ్రోసుడు | ప్రణతార్తిహరగ్గుఁడనెడి భాగవతుఁడొగిం
మున్న వృషభాచలమున నకు | జని వారికి నమస్కరించి జనులీక్షింపన్.
గీ. నిలిచి చేతులు మొగిచి నిర్మలమునంబు | వ "సపంధసమాప్రభాజన" మనియెడు
శ్లోకమున విన్నవింప నమ్ముతుఁడు కపటి | పలికిగట్లని కినుక నపెన్నవునను.
చ. జగతియతీశుఁడున్నతి యశంబున వర్ధిలఁ బ్రాణి కోటికో
నగతులు లేక యిపగతి చా కిటు లిట్లవృత్తిఁబులాఁడగాఁ
దగదని దంభదీక్షిగురుసంలలితో మృష్టము బ్రస్తుము
ల్కఁగ మీకు ఋస్తుగింపకట ఋష్మగణయోగి నవేడు లాతఁడున్.

మ. మతియుం గుర్వంఘ్రిపద్మవ్రతరతమతియై [illegible]
స్థిరుఁడై శాస్త్రయుంధి రతుఁడై దగుశ్రావ్యదంబు దద్ద్యాత్రయం
బులముంలేక పొందె నిజమాడెన లక్ష్మణదేశికాగ్రణ్యే
శహ శరణం మహాత్ముశపద్మ కింమయైమోరద్వాగ్వ్యకే.

శా. ద్రాక్షాసంసారభిపతిక ప్రజనిబాధల్ వాపఁగా మనన్మ
వ్యగ్రస్మితుండు జగన్నివాసునియనుజ్ఞం భూమిలోఁ గారిభూ
భుహ్న్యసుం డయిబ్బుట్టి దుష్టకలిసంపూర్ణప్రభావంబు న
ద్భక్తిసంపత్తి గనంగలేక కిను లర్థిం మూసి యుండెంగదుక్.

వ. ఇట్లు షోడశవర్షంబుల పర్యంతంబు సమ్యగ్జ్ఞానలలిత స్వాంతుండై శఠారిస్తోత్రకో
టరంబునం బ్రవేశించియుండె కెలియుగంబున నాలుగువేలయేండ్లుకడపట రామాను
జుం డుదయించి సమస్తప్రాణుల ముక్తుం జేయునని నిర్దేశించె.

చ. హరిమహిమాబ్ధి వేదసలిలార్ద్ర శఠారిపయోదముక్తమౌ
క్తికరసము శ్లాఘనస్థితి నొగిం బడి యామునపూర్వ సత్కృతి
శ్రీరసరసిం జనించి యనిశంబును దిక్కుల విశ్వకోవిదుల్
పరవశఁ జారిఁ బ్రాణి జహలసస్యసమృద్ధి రయింగర్చుచుండఁగన్.

క. శ్రీపతరామానుజపుంబాధులమ కామసుకోసు టచానుచరితంబు. మీకుమహోన్నంబంధంబు
కల దొంతు ముఖ్య కులసంపదని జగదీశ్వరుల దగుసు భూపరిభూతాలను ప్రసన్నుండై
పలికిన పలుకులు కలకదేశి వారలతిసంతుష్టులై యుండిరంత.

శి. శంఖచక్ర నొక్క్యవైష్ణవాంగనను మూఁగ నా మనము జనియించి ఇష్టిలి భాలుఁడగుచు
మూయమై తెలిడియుఁచు రెమ్ములాస్తులముల కపటఁగనబడెవాచాలుడై ముదమున.

చ. మొనట నవృత్యుఁడై పిదప మ్రూఁగ బహుశ్రుతిశాస్త్రవాక్యసం
ఘముఁ గనుఁగొంచె నాదు నట వైష్ణవ [illegible] గుణపుగుణపులై
కదిసి మహాత్మ నీ తైట కొండడు పోయితి నీవు నాటులా
డను గత మేమి దీని [illegible] మనుపుడు మటంచు వేఁడిన [illegible]

క. అవ్విప్రవరబాలుం డిట్లనియె.

చ. యతిపతి [illegible] దినట [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

క. [illegible]

[illegible] రామానుజ మునుల్లోన నీ యుదంచె నిలండుటుంచు సంగ్రహము —

మ. [illegible]వృష్టి బరాకించుటయు వేగంపడ వేదాంగవా
క్యరహస్యార్థసమగ్ర వేత్తవయి నీ వన్నిత్య సూరి వ్రజం
బురమావల్లభుఁ బ్రస్తుతింత్రము మహాస్తోత్రంబుచే నందయుం
[illegible] రహిం లక్ష్మణ దేశికేంద్రుడు మహామహిత్వంబు లూహింపఁగన్.

వ. ఇవ్విధంబున.

ఉ. కొన్ని దినంబు లచ్చటను గోరిక మీఱఁగ నుండి వెండియుం
మన్నన నగ్గురుం గనుఁగొనం జనిదెంచిరి యంచుఁ జెప్ప నా
కన్నఁ [illegible] త్రిము మహింగ [illegible] ఛితిఁగూర్చు నా
డన్నతి మాయను [illegible] రమ్మనియుం [illegible] యుక్తిన్.

వ. విష్వక్సేనుం [illegible] నమట భావాతిశయ ప్రకటన పరంబని సేనాపతి [illegible] రమణమహామ భావుం డప్పుడంపెను [illegible] నవించుటయు.

క. శ్రీమత్సేనాంశంబున । రామానుజుఁడు దయ మెఱచి [illegible] కం
[illegible] । [illegible] వరాక్షన్.

వ. అంత నొక్కనాఁడు.

సీ. శ్రీ వైష్ణవుండు మరీచివాముఁడు వాదమునకు దాశరథితోఁ బూని [illegible]
[illegible] గెల్వఁ [illegible] భుజము పైకెక్కించి యుప్పరనిక్షి
[illegible] పంచబూని శాస్త్రోక్తి వాదింపసమయమునకు
[illegible] దాశరథ పైకెక్కిందుకుని [illegible]
దింపి [illegible] మనుమఁ బ్రార్థింపఁగ [illegible] దాశ
రథి యతని [illegible] లక్ష్మణార్య । చరణములఁ [illegible] రక్షకులమచు.

వ. ఇవ్విధంబునం గాంచించి [illegible] వక్కా [illegible]
[illegible] యట్లనియె.

శా. [illegible] శిష్యుండై [illegible] బుద్ధిపూర్ణాచార్యుఁడన్
[illegible] వైష్ణవుఁడొక్కఁడా [illegible] శ్రీవైష్ణవా
[illegible] దైన్యమ్ము [illegible]
ధీయుండై [illegible] సంపత్కరీ [illegible] సంధిల్లఁగన్. ([illegible])

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

వ. [illegible]

యాచించెదం గాదనక యొసంగుమని యడంబరచి నీకరణత్రయంబునా నేనెవ్వ
యునని వేడిన నతం డసత్యభయంబున నొండుబల్కక నేరకపైన గొల్చియుండెడిజని.

ఉ. ఉత్తముల యింటికేగిన యనేక విధంబుల సత్ప్రవ ప్రసంగం
గితము లెఱింగి యన్యుల కొసఁగ బచియింపక నారకుండవై
పతివయి నప్పుడొక్కనికి నప్పగిదిం గరణత్రయం బొసం
గితి నిక మున్న నోరె నొరుగేసుట గూడదటంచు దీనతన్.

క. తలవాకిటి కతనిగొని | పల నెప్పుడు గ్రమ్మరుదును వడినొకపాఁడి
మ్మలనేమియు దోఁచకతఁ | తలవాకిటి యనుగుపయిని దగఁ గూర్చుండెన్.

గీ. అట్లు గూర్చుండి యొంటిని బోయిడి | యొక్క వైష్ణవుని మహోత్సుకతను
దాదిచు నటచి నంచు మార్త్యకోపకులు నై | క్రాన్న వైదమేరి కేలెత్తెఁగొ.

చ. మనమున వాక్కుచే నొదల మానెడ వైష్ణవ హాసనంబులం
చును మును దానమిచ్చి మఱి యున్నత ఘనుఁ డు దోసముల్
నని గణియించుటం గడు వకార్య మిఱ్ఱిచి నింక దీనతం
తినువు దొలింగు లొక్కటియుఁ దక్కఁగ నేటికి వాగ్గమున్నదే.

క. అని కొమసత్త్వత్రాసం | బున వగచును లోనఁ గేగి ముందుగఁ దగుమే
ఱని దర్శింపు పనుసుతని | వృషవాని ప్రసాదోపదేశ పరిణి బుసుండెన్.

తే. కూరకులీశుఁ డన్నిధము కొంచె వఁడగి కడఁక నగి యు
త్తరవ జాంచి నిచెము లతిత్వరమేమఁ దొలింగఁ జాడకిం
పారఁగ వెంకియుం గొనుసయం గరణత్రయ మిాఘసంపతిం
గోరకయున్న యిప్పుటఁ దగుం జన దొఁడన వైష్ణవోత్తమా.

క. దానమిచ్చినట్టి దాని వేరొకరిశ | నేయజాలకిట్టి వాయమిప్రమ
వవలఁ దలచు నిన్న వైష్ణవశిఖను | గాఁదంచు వందె గౌరవమున.

చ. అనినగునట్లు చేస్కొ నొరియాడెడి కూరకులీశు డాపిది (తిరునామము. ౧౨)
గ్గనఁ దగలేచి శిష్యుఁడ వకార్యహరుండ సదా మహాభిమా
నిని పరమానంబుల వనేక విధంబుల సేయునట్టి దు
ష్టుని నను నక్కటాక్షమునఁ జాచి కృతార్థుని చేయుమిర్యదన్:

వ. అని ముఖ్యార్థం బర్ధింపుచు నిర్బంధంబునఁ బదంబులం బడి లేవక యాగ్రహించు
వైష్ణవు ననూనయించి యిమ్మేలం గ్రుచ్చియెత్తి రహస్యంబు గాఁ గూర్చుండెట్టనియె.

గీ. పదుమ నేలమేను చరమార్థముగ నాకు | తాపయుక్తి చాల ధన్యుఁడవగు
టకు దెలుప వలనె నేఁ బ్రదత్తముగా నీ | శరీర యొండవలయు నీన నకమా.

వ. అని యిట్లనియెను.

క. శ్రీపతి పదపద్మద్వయి । సతతము తలఁచుచుండు సర్వావస్థా
గతిఁ జూచి యిది యనుచు న । త్యంత ముక్తి నొందుదురు తథ్యము వింటే.

చ. ప్రమతి నెఱింగియుం దెలియఁ జాలక చేసిన వైష్ణవాపచా
రములు యతీంద్రు పాదకమలంబులఁ గూర్చి స్మరించు మాత్ర నా
శ్యముగ నశించు గట్టి దురితం బొనరించిన వాఁడు నిగ్గురూ
త్తమ చరణాంబుజస్మరణ ధన్య పథస్థుఁడు గాక యుండునే.

క. అని యుపదేశంబుగఁ జె । ప్పిన యా పూర్ణుని పదములు [illegible]
[illegible] । [illegible] దలఁపుమ [illegible].

వ. అని యివ్విధంబున [illegible] చేసిన [illegible] యుపచరించి [illegible] కారంబున నొ
ప్పుచుండెనంత. (గురుభావము. 30)

సీ. [illegible] వైష్ణవులఁ [illegible]
వేగ [illegible] భగవద్విషయాదు [illegible]
జనకుల [illegible] దసాధారణ [illegible]
మునఁ [illegible] పాదాబ్జములు [illegible]
దలఁప [illegible] గలుగునే ము [illegible]
[illegible] దెలియఁగ జెప్ప [illegible].

వ. మఱియును రెండవ శ్రీపరాశర భట్టార్య [illegible] దినంబున [illegible] ముఖ్యార్థం
బెఱింగించునని యిట్లనియె.

శా. రంగస్వామిసుతుండ [illegible] గర్వంబొప్ప [illegible]
[illegible] గూడదు [illegible] పూర్ణ [illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible]
రంగేశాధిప [illegible] లక్ష్మింపు [illegible].

ఉ. [illegible] నాథుఁ [illegible]
[illegible] రంగ [illegible]
[illegible] ఫలమేమి [illegible]
[illegible] ప్రధాన [illegible] ధన్యుఁడ [illegible].

వ. అని యుపదేశించె మఱియును [illegible].

శా. శ్రీరామానుజ [illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible]

పారం ముక్తి భజింపుమార్గ మనుగం బ్రార్థించి యాశ్రితా
శోకాధ్యాత్మ్యప్రవృత్తి నందఱుఁ గరంబారింపఁ బల్కెం గరా.

క. సుకులీనుఁ డ బహువేదా | ధికవిద్యావిదుఁడ సాధుధీవంద్యుఁడ గా
రికుమార పాపాత్ముఁడ | బ్రాకటయుతుఁడ ననుచు గిర్వపడకీ జనఘూ.

క. జనులకు రిక్షక మగుల | జ్ఞానముని బరిణామ్బయుగము గావున నీకం
కసు యుక్తచంద్రునిపదయుగ | మనూనగతిఁ దలఁచి ముక్తి కగ గుము వత్సా.

గీ. అనుచు నాపరమున నధరపుటం బెల్ల | నాకుఁ జూడ విప్పి చాపసంగ
దీప్తలాలమఁ జెప్పఁ దెలిపొంది యతిఁడటు | లాచరించె నడు గృతార్థుఁడగుచు.

వ. మఱియుం దివ్యధామయాగాపురంబున వ్యాసపరాశరులుం దనువైష్ణవ్బృందమును జేతనోక
యూర నిడాహృదయామ్మతేజు ప్రకటదర్శనంబుగల వర్ధిష్ణుప్రాగ్రహ్యదను శిష్య
లకు శ్రీభాష్యంబు సాధింపుచుం జెప్పి రది దురవగాహం బగుట సుబోధ ప్ర
యం బెందుండి మని వేడఁ బ్రపత్తిమార్గం బెఱింగించు యస్యసక్తియు వారి కథలు
లయి ప్రార్థించిన పిరిండరింబును యతీంద్రుని కథలు విను నా దదీయవామపాదంబు
దక్షిణాంఘ్రింబునం జేయుమంతం దీని దేహికి స్వరూపానురూపశ్రేయం బిన్ను
విన్నపమైయున్నవారల సిగ్ధితుఃకృపాపారవారాయ్యయుం డగు శ్రీమన్నారాయ
ణుండు ముక్తిస్థానంబునకుం జేర్చునని విస్పష్టంబుగా నెఱింగింప వారింక నట్లొన
రించి కృతార్థులై రీ దృష్టప్రతిపత్తులను యతీంద్రవైభవం బెల్లెడలం బ్రవర్తింపజే
యుచుండె నిట్లు ఫంబునఁ,

గీ. వినుము యతిప్రభావార్జితదర్పుఁ | డగు యతీంద్రుని పాదమూర్ధకులను
శ్రేష్ఠగాఁ జెప్పఁబడు నవలఁగు నదియుఁ | బత్తినేర్చు నాచి నిరంతరపత్రంబు చెంద

సీ. అమ్మలక్ష్మీ కృతార్థావతారంబులఁ దగ నావల నాలు నాక్ష
ముమఁ గంగనున నౌదార్యనఁ బుద్ధి ప్రజ్ఞామ ణ మటను బి రత్నకశిపుఁ జంపి
తనయుఁ బ్రోచిరావతారమున నూర్ధ్వాత్మ నరిష్టిభయప్రదాన
మునకు నాగుహా సత్యవి వా చతుసంసార్గరమున కబిన్ని భోజనను వ
నమున సావతారమునందుఁ జనిను | వారు తెలుపుట విదురాన్న భగవరాముల
ధీరగతిఁ దగు కృష్ణావతారమునను | ఫలఁ బండుయతి మోక్షపుణ్యంబు గలిగె.

క. అర్చారూపములను ధర | చర్చింపఁగ నమితవిభవశాలియయి జనం
బేర్పగన శాస్త్రచోదితుల | నర్చింపఁ దగువిష్ణుఁడు పెఁడ రయుఁడగింతుఁడ.

క. మునిహాసుఁ డతఁ డేరితె | ఘనపుణ్యుఁడని నెల్లవారుఁ గన రంగేశుం
దనుపమగతి గ్రుంగుట నా | ధిని గొప్పప్రసిద్ధి కలిగె రంగస్థలికిన్.

సీ. పరవస్తున్నగరిని వరతొండమాన్ చక్ర । వర్తి గోడలేడు పర్వతేశుఁ
డను దివ్యంబు మువ్వటానుట కతనను । ఖ్యాతి గాంచు పెంపు శేషాద్రి కెల్లను.

గీ. స్ఫుటముగ వరమునిపట్లు । తిరుకాంచిపూర్ణులతోడ నవ్వేళ మాట్లా
డుట చేఁ గాంచీపురికి । ప్పటిఁ బ్రాముఖ్యంబు లోకసంవ్యాప్తమయ్యెన్.

చ. సుచరిత పుణ్యమూర్తులగు తాప్పడఁగూర్మి గదల్చి తాన్ని మె
న్నిచెలిమి వారిగించి యతిసం బహు కాలము రాజ్యమేలఁ జే
యుమ యతి సంప్రపత్తియుండగు యాదవశైలధరకుం
బ్రమరవివాసమాట దలఁపంవగె ముఖ్యరతయాద వాగ్రకిన్.

వ. అదియు తిరునారాయణ పురంబను పుణ్యస్థలంబు.

ఉ. వ్యాసులు సత్యవత్సుతులు పదార్థము తెల్పుట బ్రహ్మ సూత్రములే
చేసుట సత్పురాణముల శ్రీపతి బ్రహ్మమటంచుఁ జెప్పటం
భాసిల శ్రీపరాశరుఁడు భక్తివిష్ణుపురాణరత్నవి
న్యాసముఁ జేయుటం బ్రబలులైరి జగత్త్రయి వారలిద్దఱున్.

క. భాగవతంబున వారిలో । లాగౌరవమేమి పరవి లక్షిత లిచ్చుం
డైగారమమరఁ దగుతుక । యోగిపరీక్షింప రెండు నుత్తము లెంగదా

గీ. విష్ణుసహస్రనామంబున విశదముగ శ్రీ । యఃపతియె బ్రహ్మమని పరమార్థమేర్ప
రించిన సుశీలుఁ ముని భీష్ముఁ జెప్పు । నుత్తముఁడుగాఁడె మునులలో నూహ సేయ,

క. నిరతంబవ్యాత కీర్తన । పరుఁడై శ్రీవైష్ణవులకు బ్రణమిల్లుచుని
ర్భర వృత్తిఁ దిరుగువారరుఁ । దరియగ నుత్తమతిగాంచు టాశ్చర్యంబే

ఉ. ధీరత నాల్గువేదములఁ దేరిన యర్థము ద్రావిడోక్తులం
గూరిచి స్త్రీలకుం శిశుబాలకులకుం జదువ నర్హ్యసర్వసా
ధారణమొప్ప గాథల సుధారగతిం రచియించి శిష్యులం
పారవెలుంగవట్టి శఠకోపధరుండతి ముఖ్యుఁడిమ్మహిన్.

వ. ఇవ్విధంబున వీరలందఱు బ్రాణుల ముక్తులం జేయునట్టి తత్త్వార్థంబు, లగత్తు
రుమటం బ్రాముఖ్యంబుఁ బొందుటయే కాక వైష్ణవసిద్ధాంతంబు సమస్తసమ్మతం
బుగా నేసుపరచి యుంచఁ బ్రవర్తింపఁ జేయనేరరైరి, నృసింహరామకృష్ణా
వతార ప్రధానకృత్య ప్రకటనంబునను, వ్యాసవిరచిత బ్రహ్మసూత్రంబులకు శ్రుతి
స్మృతి పురాణేతిహాసంబులకైకకంఠ్యంబుగా శ్రీభాష్యాదిరచనంబునను, శఠకోప
నాథముని మొదలగువారల యుక్తయభిప్రాయ వర్ణనంబునను, జగంబుల విష్ణుప్రా
శస్త్యం బెఱింగించి శాస్త్రవాద ముఖంబున ననేక స్థలంబులం బ్రసిద్ధులగు ననేక వ

కాంతయుల జయించి విఘ్నదిగ్దంతికంబులగు బయన్నరిథంబు, లఖిలదిక్కుల నిరం
కుశప్రకారంబున వర్ధిల్లంజేయుచు నిగ్గుణ సంబంధంబులేనివారు ముక్తులుగారని శ్రో
త్రియ వరంగనగరీశాదుల శాచార్యత్వం బొసరించిన యతీంద్రునకుఁ బూర్వాచా
ర్య సంబంధంబునను, తిరునారాయణు శిష్యసంబంధంబునను, మరియొకటఁ బూర్వా
చార్యగ్రంథంబుల కంపనిచ్చి భాష్యకారుంచు నాయకమణి సంకాశుండై ప్రకాశించు.

౯. ఆచార్యులకు నిజస్వరూపము నుపేక్షాంతంబు శిష్యస్వరం
వీచత్వాన్యసు రూపకృత్యములు కంతే నిత్యప్రసంగెల్పి స
త్యాచారంబుగ ముక్తి యోగ్యనగ శిష్యవాళిమంజితిచే
నాచార్యశ్రేష్ఠునెంచి ధర్మప్రముఖులా నాచార్యులూహింపగన్

౧౦. అరయు గురిత్సుపుంధనము సాక్షిమిరాంబు, దిశప్ర మెన్న సం
సారణవరంబు నాగ తిమిగా కహమాగనిశప్ర మెంచు దేం
పర ముపశ్రేష్ఠగుంపు నగునాదన న దివా మెంబ్రగుంగయు
గ్గురుపరవాచ్యుఁ డెచ్చ్య నా యము లబు దని దిస్ప్రతిష్ఠగన్

వ. యిన్నిధంబున గురుత్వంబున న్యసాధారణంబై యాగ చక్రవర్తియందు వర్తించు.

౧౧. పరిగణితత్రిగుణ జ్ఞానిన భక్తి యుబుంగు । సత్తియుని చెప్పఁబడు నాల్గుపాయములఁ బు
ముఖ్యమగ సంద మోపాయముగుగ నవను । చొరుగుసు కేయునుగ సెంచబడుటగాదె

౧౨. సంబు పాయు సరిణిని । వారన మింగ యుగు లే వైష్ణవుల ధరా
సంచారవిశ్వాసముల । వంచు సలపవలయు నిది యుదార్థనుసుంతీ.

౧౩. వదవ గురునారు మిరి బలిమిక మెలంగు । వైష్ణవుఁడు ముక్తికేఁ దెవ్వారికిదియు
ముఖ్యకృత్యము దీర్ఘానుముఖ్య మెనుఁగు । నంగాపూర్తిన నుఁడు మోక్షుఁడగునె.

౧౪. గురు పరిణాము శిరిణంచనా । బరిమోపాయంబు గురునిపలన కెజీగి శ్రీ
హరిభక్తుల నెరిణరపం । బరిమరి నెరేను శిరమునందు ధరింతుక్.

౧౫. ఒక నాడుశిష్యుఁ కొర్యాన ర తూనుణమున కర్థము యతినాథుఁడు తృ
టావరంబునఁ జెప్పనప్పుడు విభీషణ శరణాగతి ప్రశంసనిశదముగఁ
దెలుపధన ద్దాసుఁడలికి వేగమలేచి పోయిన సంవరద్భుతముఁ జెంది
రిటుకోపగించి పోవుటకేమిపనియని యన నయుంపుచు గురుఁడనుగనతఁడు
నిల వుఁడిమాచి దారిపుత్రులను విడచి । శరణ మొందితిననుప విభీషణుని బ్రోచి
నట్టి శ్రీరాము చరిత మిల్లాలిఁ గూడి । దనరునే వినరాదు కాదనుచుఁబలికె.

౧౬. అమటయునప్పుడంపరుమహోద్భుతపుల్లని లోకనాజులై
కనయతి చంద్రుడయ్య వఘుఁగ్రక్కున నక్కడ గూరుముండ మె

[illegible] శ్రీచరణ [illegible] మూర్త్య [illegible]
[illegible] ధనము [illegible] బుధ [illegible] మూర్తి.

క. [illegible] బుద్ధి [illegible] | [illegible] యట్టులేను
[illegible] విమల [illegible] | [illegible] కరుణ.

గీ. [illegible] పత్ని | [illegible] విడచి [illegible] పాలిం
[illegible] శరణ మొందుటు | శరణాగతి లక్షణంబు సమ్మతి [illegible].

వ. యిట్టి విధంబు [illegible] నందు [illegible] మఱియును.

క. [illegible] | [illegible] నిరతుండగుచు
[illegible] చరితు | [illegible] మగుచు.

వ. [illegible] రను ప్రవిమల నామంబున [illegible] విష్ణు [illegible] మొంద
లగు వారలయందు సు ప్రసిద్ధం [illegible] యివ్విధంబున.

మ. [illegible] ప్రకారంబు [illegible]
[illegible] మే [illegible]
[illegible] యతులగు [illegible] లౌనదు [illegible]
[illegible].

క. ఒకనాడు [illegible] | [illegible] విద్యా
[illegible] | ప్రకాశన [illegible].

వ. [illegible] బున [illegible] యిట్లెంచి.

క. రామానుజ [illegible] | [illegible] శ్రీ
రామానుజ [illegible] | [illegible] విభ్రుతుండై.

ఉ. [illegible] పరంబు [illegible]
[illegible] ని
[illegible] భవి [illegible]
శ్రీమహి [illegible] ప్రకృతి [illegible] సంగనే.

వ. అనుటయు [illegible] నందు [illegible] పరం
బున [illegible] ప్రీతి [illegible] రయా
[illegible] ని [illegible] బు నే
[illegible].

గీ. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

౪. [illegible] న । ఖంశ్రేణి విగ్రహము ప్రకాశింపుట [illegible]
ముడలిఁ గల్పసాలము శర । మంపకొనినసంమదమున నలరెడి [illegible].

౫. యతిపతి దత్త నక్రశ్రమ నాయ్యెడఁ బల్లకినుంచి సాధువా
కలిఁ గొని వైష్ణవుల్ ప్రజనంబు ల శంఖమృదంగ కాహళా
ద్భుతకరవాన్యభవ్యరవపూర్ణముగాఁ జనుదేర నేగి సం
తతమున నొప్ప దాశరథిఁ గనుఁ దాశ్రితు లంద నెంచఁగన్.

౬. భూతపురంబులో నొకయపూర్వశిలామయమందిరంబు సం
శ్రీని రచింపఁజేసి యిమిఁ బెంపున కేశవదేవునొద్ద వి
ఖ్యాతిఁ బ్రతిష్ఠసేయుటకు నయ్యయిధాన్యాలాధివాసము
ఖ్యాతివిశిష్టయాత్రికదతార్చవిధుల్ దగ నాచరింపుచున్.

౭. తగునమయమున మునం దె । కృద్గ నేత్రోన్మీలనంబుఁ గావించెను బా
డగ నప్పుడు రంగపురిం । దగుయతిపతికనుల రక్తధారలు గుంపెన్.

౮. అంతకుమును యతిపతి క । త్యంతము నాగ్గాయిన దినము లారామంబున్
శ్రాంతి యము నపుడు కన్నుల । వింతగ రుధిరము లొలుకుటయు వీక్షించి వెలన్.

౯. ఏమియుఁ దోఁచ కంత పెదనంబుని యాత్మకు నొంది యయ్యతి
స్వామి కలంగ కిట్టిదియు జంకుఁ డిప్పుడు భూతపట్టణ
మూమకవిగ్రహంబున కమంగళ నేత్రశలాక నేఁ గనల్
వేసుటు బాగు సేసిన విస్మయ మేటికి నిందు దీనికిన్.

౧౦. అన్ని యూహించి జలములఁ గనుఁగవ యదురంబుఁ దుడువఁగాఁ జేయుచు న
మ్మనుఁ డు [illegible] నటుల । ల్లను పరమామ్బుతిపొంగ్లు కుంభ శ్రీగ రొగిన్.

౧౧. అంతట నిటల రామానుజమునుడు రామానుజస్ఫూర్తిచ్ఛపతమము
[illegible] నేఁ బ్రతిష్ఠయొనర్చి వెంట మువచ్చి జాడ్డు [illegible] దైవ
యతిపతి కప్పుడు వంతియు [illegible] మెప్ప సంపమర విన్న
వింప నప్పటివాడు విగ్రహధాన్యాలాధివాసనంబు లయ్యుతిపతి
శ్రమదినంబు లగుటఁ బ్రతిమ నేత్రోన్మీల । నాటనదియు గురువ్యగ్రసపాత
తో [illegible] యగుట విని మాచ ప్రబలె భూ । తపురి యతినందు తథ్యమనిరి.

వ. కాశ్రిత రామానుజప్రభావం బనన్యసామాన్యంబు మఱియు.

౧౨. మాటయొన్నిదినంబ్యను వెంట దివ్యదేశముల [illegible] రమాగమనుఁడు శత
గోపముఖ్యాదు [illegible] చిర పద్ధమునందు [illegible] తయ్యతిలలాము
[illegible] మహాపూర్ణభూమిఁ దీవర్చి భూతపట్టణము మహావృత్తి

పగలు నిద్రించువాఁడగుట చెప్పఁబడు సామాన్యశాస్త్ర విరుద్ధమవలయు
భగవద్వ్యపదేశ శాస్త్రసిద్ధుఁడుగా వలయు శబ్దాదివిషయ [illegible] వలయు
సకల విషయానుభవములను వినుచు గాఁక । [illegible] కంఠ తాంబూల సుమముఖములు
వాసనా పరికార్యముల్ వదల వలయు । భాగవత గుణకీర్తన పరత మేలు.

౬. భాగవతాభిమాన మతి భక్తియు ముక్తిని మనము నొంది త
ద్భాగవతాజ్ఞ నెవ్వనికి దప్పఁగఁగూడదు [illegible]
శ్రీగురుదాస్య ప్రేమ [illegible] దుర్గతి [illegible]
భాగవతాదు లిట్లు పగ [illegible].

౭. వేద్యవైష్ణవ [illegible] యము పేయమును । విశ్వసింపఁగవలయు గర్వించి యొక
పరమ యుగ వైష్ణవుల దిల్వ వలదు వైష్ణవులను విడిచి ప్రణమిల్లవలదు [illegible].

౮. భగవత్ [illegible] వైష్ణవు । [illegible] సాధన [illegible]
దగదు [illegible] । [illegible] నిర్వచ్.

౯. అనంతో [illegible] । [illegible] గురుపరంపరఁ దల [illegible] గను శ్రీ
వారియొప్ప [illegible] । [illegible] ప్రమును [illegible] దగుర్.

౧౦. వైష్ణవుల భాగవత గుణవర్ణనము । [illegible] వారిగుణకీర్తనము భక్తి
చేయుచుండెల [illegible] । [illegible] గురు [illegible].

౧౧. వైష్ణవానుభవము [illegible] । [illegible] మరలి వారిగుణములు
[illegible] చినదురితంబు వోలయు.

౧౨. [illegible] వైష్ణవాళి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

౧౩. [illegible] । [illegible] వలయు [illegible]
[illegible] । [illegible] కీర్తనముల [illegible].

౧౪. [illegible] వైష్ణవు । [illegible] వైష్ణవులను [illegible]
[illegible] చుట । [illegible] యథావిధి [illegible].

౧౫. వైష్ణవులు [illegible] । [illegible] భాగవతుల [illegible]
[illegible] । [illegible] వైష్ణవులు [illegible].

౧౬. శ్రీవైష్ణవ [illegible] లక్ష్మీ [illegible]
[illegible] శ్రీవైష్ణవులటు [illegible]

[illegible]యున్న గరిష్ఠాశయాలను వచ్చు వైష్ణవ జన్మవర్తనముల
దురితముఁ బాపి యుక్తులను దెప్పఁ గూడదు తత్ప్రకారము లింపొదవఁ బ్రకట
నంబు సేయవలయు న మతి వారించ । తీర్థమైన నింపు జేరి వైష్ణ
వాంఘ్రి తీర్థమైన నర్థిఁ బ్రాపుగను మా । దంగఁ ద్రావఁ దైకొనంగవలదు.

మరియుఁ దత్ప్రతిగా రహస్యత్రయజ్ఞాన రహితుండగు శ్రీవైష్ణవు పాదతీర్థంబుఁ బరిగ్రహింప వలదు జ్ఞానానుష్ఠాన యుక్తుండును సదాచారపరుండు నగు శ్రీవైష్ణవు శ్రీపాదతీర్థంబు ప్రతిదినంబు బహుమాన పూర్వకంబుగాఁ బరిగ్రహింపవలయు.

క. సమభాగవతుల తీర్థముఁ । దనఁ గూడదు ప్రాకృతాళి మంటినచో నాం
డనక సచేలస్నానం । బొనరించి వైష్ణవ పదాంబువొగిఁ ద్రావఁదగున్.

సీ. జ్ఞానవైరాగ్య భక్త్యాది సద్గుణులు । పరమనిగ్రహులు లెంచ వైష్ణవులటంచు
విశ్వసింపఁగవలయు నన్యశీలంబు । వారు ముఖ్యులుగాఁ జెప్పవలయు నిచట.

సీ. ప్రాకృతులు ముట్టి జలమైనఁ స్వీకరింప । రాదు ప్రాకృతగృహారి ప్రతిమఁ గూడఁ
గూడ దన్యులు కనఁగ దైకొనఁగవచ్చు । తీర్థముఁ బ్రసాదమును దివ్యదేశములను.

క. కృపవిష్ణు సన్నిధిఁ బ్రసా । దపు వినియోగంబు సేయు తత్తిఁ దైకొనుచో
నుపవాస సమ్మదవస్తువు । టపవారం బారగింప నగుతది భక్తిన్.

మ. సకలాఘారాసుప్రశస్తమగు శ్రీ చక్రి ప్రసాదంబు నం
దక యుక్తముగ నొకనొకఁ డాత్మ స్వామ్యముల్ వేడురా
దొకవింవైష్ణవు నోరి ... దుర్జనం డెప్ప ర
త్నకళత్రాద మహాగుణ శకాఁ దైన ర్యాదులం జేయకన్.

సీ. చెలిమి తోడ [illegible] సేవైన నిత్యము । వార్యుఁ బోగడ వలయు శరణప్రప
బంధమైన గురు సంబంధమైన దినంబు । గడియ రానఁ జదువఁగావలయుఁ సు.

సీ. దేహాభిమానితోఁ దగిన వానను వలదు వైష్ణవ చిహ్నముల జూచి
పరపుర [illegible] మాన్యు కూడదు దూషకులతోటి గవసి ముచ్చ
టాడరాదు ప్రపన్నుఁడు దేవతాంతర పరసంగసక్తపాపంబు వాయఁ
జని వైష్ణవులతోడ సల్లాప మొనరింప వలయు వైష్ణవ దూషకులను మాన
వాధముల నిత్యమును జూడకవలెఁ జనగఁ । నరుని గురుఁడ నపచారి నరు వెలంగు
దుష్టవంశులఁ గనంగరాదు దృఢయనిష్ఠ । వైష్ణవుల సంగతిఁ దవిలంగవలయు.

మరియు మహాత్మాంతర నిష్ఠులగు వారిఁగూడియుండవలవదు ప్రపత్తి ధర్మనిరతులతో సహవాసంబు సేయుంచగు. రహస్యత్రయ సారజ్ఞులును దత్త్వత్రయ విశారదులు నగు మహాభాగవతులతో సహవాసంబావశ్యకం బద్ధకాని పరులతో వాకప్పుడయు

వలగలపిరయుండవలువిదు భగవద్భక్తిపరులతో నెల్లప్పుడు సల్లాపంబు సేయుచు
దను శ్రీవైష్ణవులు తిరస్కరించిన నదిరియించక నూరక యుండవలయు.

[illegible]. శ్రీవైష్ణవ హితకార్యము । తవేళల జేయవలయు నంతఫలంబుం
దా నిడు నుధర్మము పని । గావింపగ గాదు నిగమ గర్హిత వృత్తిన్.

[illegible]. హరికి యనర్పితంబులగు నన్నమునుం దవాలంబు చందనా
భరణ దుకూల పుష్పఫల భవ్యపదార్థము లర్థివిచ్చచే
నరయక సైకొనం దగ దెకప్పుడునుం గొనరాదు సాధవాం
తరపరదుర్జనంబులు సదాహిత జాత్యవిదూషితాన్నమై.

[illegible]. తనకింపగు భోగములె । ల్లను హరికర్పింప నాదరంబున శ్రుతివా
క్యని రూపిత భోగము లిం । పున నర్పింపంగ వలయు నటుగాని నియతిలేక.

[illegible]. భగవంతునకర్పించిన యన్నపానీయ భక్ష్యాదులును సుగంధద్రవ్యంబులును భోగబుద్ధి మనతి ప్రసాద బుద్ధి నుపయోగింపవలయు. కైంకర్య బుద్ధిచే వేదవిహితకర్మంబుల నాచరింపవలెను మంత్రత్రియార్థసుష్టంబగు మహాభాగవతున కపచారంబు చేసితిం కొ నాత్మనాశకారణంబును భాగవతపూజనంబుకంటె ముక్తికారణంబును లేదుగావున నిదియె తెలిసి మెలంగవలయునని యిట్లు చతుస్సూత్రీసూక్తులానతిచ్చి వెండియు నాయాను నాండిట్లనిరి.

[illegible]. హరిశిలార్చ్య విగ్రహమున శిలాబుద్ధి గురువాక్యమందు మర్త్యబుద్ధి
వైష్ణవులందు కులజాతి బుద్ధి దోషాపహమగు వైష్ణవాంఘ్రితీర్థ
మున విష్ణుపదతీర్థమున జలబుద్ధి శ్రీహరి నామమంత్రమునందు శబ్ద
సామాన్యబుద్ధియు సర్వేశ్వరేశ్వరుండగు రమాపతియందు నన్యసామ్య
బుద్ధిగలుగువాడపూర్వ పర్యంతం దధ । మాధమవను నెక్కుడగుటగాని
కొందు పేర వేర యిదియంతయు నెఱింగి । సాధువర్తనంబు సలుపవలయు.

[illegible]. భాగవతార్చనంబు దలపక హరిపూజకు డైన వైష్ణవ
త్యాగము నిష్ఫలం వినుము నప్పని కొక్కడు వైష్ణవాంఘ్రి పూ
తాగతతీర్థ మచ్యుత పదాంబువు కంటె ఘనంబు గావునం
బాగుగ జేయు డేమఱక భాగవతార్చన మాదరంబునన్. (తిరుమామను - 14)

[illegible]. అని యిట్లు యతిచంద్రుడాదరంబున మహాప్రపన్నోత్తములు వైష్ణవోత్తములకు
దగ నముష్ఠేయములగు ధర్మములనుపదేశంబు చేసిన దెలిసి వార
లందరితులయి గూఢార్థము లిమ్మిరని మిగుల నిట్లు నెమ్మి నివసించు.
[illegible] గరు [illegible] విప్పవిధి [illegible] వ్యాఖ్యార్థము [illegible]

వినుఁడు నేఁటికి వాలిన దినమునందుఁ దప్పక భగవానుడి పరమపదమును జేసు
జనుడు [illegible] ననుచు భాష్య | కారుఁడు వచించె వడప్రగ్గలతఁడగుట.

౫. శ్రావణ శోభా బెరావయన జగద్గురు దేవాధిరాజు కార్యసం
సూచకవాక్యముల్ చెప్పి పొంకిన మూర్తి యంతలో కొగిం
దేచి భవద్విరహాన మిము లేశము నోర్వఁగఁ గాలమందుకో
నాదగరాని ఖేదమున నప్పుడు వైష్ణవులంత ఱాసైరి.

౬. ప్రామోపదేశ మొనరించి | కాయంబులు వదలుటకుఁ దగిన యత్నంబుల్
సేయుచు నున్న వారల | డాయఁ బిలిచి పలికెగురుఁడు దయ వొప్పారన్.

౭. వినుఁడో వైష్ణవులార మీరటు లొడల్ విడం భవత్ప్రేది ము
క్తిని బ్రాపింపక ముక్తిబుడుమ లింకేయుందు వాఙ్మయ
ద్విరయప్రార్థనఁ దన్నుఁ బోలు ప్రతిమం జేసిన శిల్పింద్రుచే
తను జేయించి ప్రతిష్ఠఁ జేసె గురుఁ డత్యాశ్చర్యమౌనట్లుగన్.

౮. యతిపతియై పార్శ్వము విగ్రహమును గౌఁగిలించి ముఖాబ్జమునుం జూచి
మత్సదృశ విగ్రహంబిదు మామెడ భక్తికైంకర్యసుఖులయి బరఁగవలయున్.

౯. అపచారంబు లొక్కప్పుడే మఱియు సేయంగూడ దనిందున
దిక్ప్రవదనప్రసన్నటంబుగాఁ గదాండ్టిరు మీరలకడన్
ఉపదం బొలవబంచుఁ ద్విత్తము దరిస్వామి ప్రమోలంగరం
బపుడు స్పర్శి తిని నంజామయ నవాస్త్రానము లై రంగాట్.

౧౦. ఇట్లు రామానుజా వతార సమాప్తికి మున్నె యాదవాచలంబునను భూతపురంబు
నను శ్రీరంగనగరంబునను రామానుజార్యు విగ్రహంబులు సుప్రతిష్ఠితంబులై జగ
ద్రక్షకంబులయ్యె నందు నుఖవతి యుదనిందింపబ పుణ్యస్థలంబగు భూతపట్టణంబునవి
లసిల్లు తిన రార్య విగ్రహంబున నద్భుతంబునగ కళ్యాంతి కృపకలుగుట నమ్మహానుభా
వుం డెల్లప్పుడు వికసించి యావిగ్రహంబునం బ్రస్ఫుటంబై యుండుఁ గావున.

౧౧. భూతపురి నివాసమున పుణ్యతిమంబు నతీగ్రహైన సం
శ్రీరా నవింది యాదుగుచు పేలువలంగూచు వైష్ణవుంక వి
ఖ్యాతి బడిపొఁ గావలయు నయ్యతిసంద్రి పదాబ్దిభక్తి
ఖ్యాతుం డై వైష్ణవుండు స్వపింతారి రహస్య విదుండు నిందఁదగన్.

౧౨. అధ్యాగమప్రభావ సిద్ధ యతివర్య శ్రీపద్మాపాదాదై
దివ్యుల్ వైష్ణవ దివ్య దెట్టి ఘనసత్కీర్తిం బ్రకాశింపగా
నట్లింగ లక్ష్మణార్య పాదపద్ముల బట్టిలగుఁదశ్రీప్రార్థనల్

జన్మించిన దరశీన భాష్యవరతం భ క్రింతు శెల్లక్వసర్.

గీ. నేలవైనవు అమ్యతిషార్ష్య భాముఁ | బాది మాకింతను విశేష మూర్తి రేలమ
హాశ తమ్మని యర్థించ కలరిబలికె | నమ్మహాత్ముఁడు కరుణ విప్పయితవర్య.

గీ. అరయ నెప్ప దీక్ష రాతీనముని నర్చు | ఘటము ప్రపన్నునకు భోసంగునదియు
వేఱుగాఁగఁ దలఁప వ్యకుతా త్మవమర్ప | నం బమిధ్యయగు ధృవించుబడినదూ.

గీ. కర్మమున దృష్టమొలయుట గాఁదలంచి పగుపఁగాఁగూడ చెప్రతు ప్రపన్నునకును
నిర్భరత్వాను సంధాన విహీనత యన | పోత్తముబు టింమమతి దలియఁజుమిదియు.

సీ. తెలియ నుపాయ బుద్ధిని వేదసముదిత కర్మముల్ సేయక కమలనాథ
కైంకర్య బుద్ధిచేఁ గాయమూఁ దాలగు నందాక యథాశక్తిఁ దగినకర్మ
ములు సేయుఁ డాచరమునను శ్రీభాష్యఁ కాలక్షేప వరత మెలఁగుఁడట్టి
పరిశోపకున్న నన్యక్తి పరాంముశ ముఖడశ నీతిక ముఖ్యమూర్తి
లభ్యసింపుము తమ్ములకర్థిఁ జెప్పఁ | దప్పనికతకు నైనది వ్యస్తలమూల
స్థోత్ర కైంకర్యములు సేయుమంచు జెప్పఁ | దనియుమస్థిరమైన యొంటనకదియుఁడు.

క. ముక్తాహంకృతిగాని యను | రక్తత యోడనన గాధరనాథైని మహా
భక్తి గుటీరంబై నన్ను | శక్తిరచించుకుని యండఁజాల రెచెప్పుఁడా.

క. మాకప్పని జెప్పరమని | వైకొనక రైతేని దృయాను కలకాలము ని
ర్భీకతవకు సంధించుముః | జేకొనుఁడీ సర్వసన్నా శేషత్వంబుల్.

చ. అవియును జేయఁజాలక భయంపడి యోష్ఠీకరంచు నిల్పవై
ష్ణవులు తలంపకేని కరుణాంజరమంపు హితంబు జాన్నవే
సపహితమైవిమంచు సిరహంకృతి భక్తి ముఖ్యసత్ పవై
ష్ణవుకరదాస్య వృత్తిననితఁబు వసింపుఁడు మాట ఖపత్రకా.

గీ. వైరఁ జెప్పినయట్టి యప్పనుల శక్తి | లేక శక్తిన గూరిగొనఁగిరి వలయుఁ
జరమసమపోయ మిదిపక్క జనులకెరమో | వేరగతిలేదు తేసు భావింపవిందూ.

వ. ఇమ్మార్గంబున కొంత ప్రపంబు ప్రపన్న వేద్యంబయ్యె నవధింపుడు.

మ. తమి శ్రీభాష్యకారుఁ జెప్పటల్ ద్రవిడ గాథల్ పాడుటల్ దివ్యదే
శములం దాస్య మొనర్చుటల్ యదుగిరిస్థాన స్థితుల్ మంత్ర ర
త్నమునర్థంబుగ నుచ్చరించుటలు శ్రీవైష్ణవ క్రేష్ఠసర్వప
త్తమునుజ్ఞానివదాభిమానితలు కర్తవ్యంబు శాస్త్రోక్తికిన్.

గీ. తెలియ విష్ణుమానకులు విరోధులు నై | వైష్ణవులు సదానుకూలు రెలమి యట్టు
లె భవ్యులగఁ బ్రవిజ్ఞమయ్యె శరీరం | బానమినుమి తొలగి నడవలె నిమ్ము.

క. ప్రియమగు వస్త్రముఁ బాచినఁ | బ్రియపడుగతి యిష్టభక్తి ప్రియుఁడగు నచ్యు
తుఁ డభక్తులావృత్తులు | టయు వైష్ణవి లక్షణము దృఢంబడ వినుమీ.

మ. చిత్తమునందెద దుష్టవు విశిష్టమహాత్ము లటెట్టి క్రోధులు
ప్రాద్భపరిత్యజించి శ్రీగురులవబద్ధులనై భవబంధులు
మెచ్చక గర్వలంబులెఁద్వృతీకరణం బొనరించవైష్ణవుల్
సచ్చరితంబు లొప్పఁగ మెలంగఁదగుం గొనియాడ నందఱున్.

ఉ. భాగవతాళి మానమున బాయనిజ్ఞానము పుట్టుదానఁ బో
నాగతిఁదక్కమోక్షముఁ గొనందగుఁ గావున నెల్లకాలమున్
భాగవతాభిమానుఁడయి భాసిలియుండుట లెస్సయెట్టిద
వ్యాగుణశాలి కెయ్యెడ యథార్థము మీకెఱిఁగించితిని గృపన్.

సీ. అనుకూలులగువారి నాదరించక ధనేచ్ఛలఁబతి కూలల చాలఁబూజ
చేసియాచించుట శ్రీపతి సన్నిధిఁ దక్కుమారుని యనాదరము సేయు
నట్టునిశ్చిత మరసిఁబ్రోచెడి ప్రభువుండఁగ హీనుల గోపి తిరిగె
మునకేసుభంగిఁ గావున యశేషాభీష్టదాయియా శ్రీరంగశాయి భక్తి
తత్పరచేఁదదీయసద్దాస్యవృత్తి | సలుపుఁడతి బద్ధులయిన సంసారిజనుల
నర్థరామేధనెపుడెట్లునైనఁబూజ | సేయుమనుపటి సద్భక్తి చెడినశించు.

క. లోకమునకు జాతరూపంబునకు వరా | హామునకురవు మారికి మునకందద్
గురయన సుభయులకు దనుకాలులకుఁదార | తమ్ముమట్లు దెలియఁదగు నిజముగా.

ఉ. కావున నెల్లవేళ మదగర్వవిహీనులు నర్థకాముకా
శావిముఖుల్ సమస్తజనసౌహృదమాన్యులు ముక్తకోపతా
భావగుణుల్ సమగ్రపరమార్థవిదుల్ సుభక్తియుక్తతా
శ్రీధరవైష్ణవోత్తముల సేవయొనర్పుఁడు నిశ్చలస్థితిన్.

వ. అని యివ్విధంబున ప్రపన్నచకోరచంద్రుండగు యతీంద్రుండు శిష్యులకు శాస్త్ర
సారతమంబులగు విశేషార్థంబు లెఱింగించి రంగనాయకు సన్నిధికేఁజని వైష్ణవద
ర్శనంబు విస్తరింపఁజేయుటకు దక్షుండని పరాశరభట్టార్య నచ్చట శ్రీరంగనా
యకదాస్య సామ్రాజ్యంబున నభిషిక్తుంజేసెన్.

క. శ్రీపుత్రుఁడైన శ్రీపరాశరభట్టుఁ | డయ్యతీంద్రుడు ముఖ్యమైనశ్రీకుఁ
బాత్రమయ్యెనని యపారసంతోష మెం | దెను శ్రీరంగనాయకుఁడును.

క. వినయమున రంగపతి చే | నని గొని శిక్షించుచు శిష్యులుం
గనుమా శ్రీభట్టార్యుం | గని శిష్యులు సంతోషమందిరి.

గీ. [illegible] ద్విజాను | గలను వేదాంతి పేరితాడల ఘువ్ర [illegible]
పాదమున వానిఁ గల్పి, శ్రీవైష్ణవులఁగ | జేయుమతి వేగ [illegible] శేషమునను.

చ. అనియిటు భట్టదేశికున కానతియిచ్చి యతీంద్రుఁ డంతఁ ద
మ్మునకు సశిష్యుఁడై యరిగి పాక్యుఁడే దక్షిణోర్వి దర్
శన మభివృద్ధిబొందఁగ బ్రపన్నమతిం బరిఖ్యాపుఁడంచుఁదా
వనువను మెప్పనంపతికి నర్హవిధంబునఁ జెప్పెనప్పుడే.

వ. వైకుంఠయాత్రా దివసంబునఁ బ్రాతఃకాలంబున శిష్యులనందఱం గృపతోఁ బిలి
గావించి యప్పుడు.

సీ. కరుణ చేరంగేశ పరిచారకులను రావించి మీయెడ మున్ను తెలియకేను
గృపఁదప్పి చేసిన యపరాధములు క్షమింపుఁడని బల్కుటయు వారెపడు గదుర
నశ్రులుఁ దొరుగ బద్ధాంజలిపుటులయి పలికిరి పుత్రులపగిది నెపుడు
సంరక్షించితు వాప్తపత్రికాలగింతుఁ దయులోకరక్షకుఁడవయి నీవుఁగు
నీకుఁదప్పులుగలుగునే నిలచియుంటి | మేము వర్తింపుమెట్లని మిగుల వగవ
శ్రీరంగనాథుని సేవ తవర | నుండుఁడని వారినందఱ నూఱడించి.

వ. కృతకృత్యుండై రామానుజుండు.

గీ. కరుణఁగోవిందు తొడపయి శిరమునిలిపి | ఆంధ్రపూర్ణుని తొడలపైన చరణ
పద్మములు చేర్చి యతిపతి పర్వళించి | తనుపరిత్యాగమునకు యత్నపడి వేచె.

వ. అయ్యవసరంబున మహానుభావులగు శిష్యులందఱు భృగువల్లి బ్రహ్మవల్లి పఠనంబు
ను శఠవైరి సముదీరిత ప్రబంధాది ద్రావిడ దివ్యప్రబంధ పఠనంబును జేయుచుండ
సమస్తమంగళవాద్య శబ్దంబు లంబరంబు నిండఁదనముందఱ బంచసంస్కారప్రదా
తయగు మహాపూర్ణుని పాదుకలు నిలిపి యామునదేశికు పాదపద్మంబులు మానస
బునందలంచుచు శిరఃకపాల భేదనంబొనరించి బ్రహ్మరంధ్రమార్గంబున యోగిశ్రే
ష్ఠుండగు రామానుజుండు నిత్యవిభూతికిం జనియెనిట్లు మాఘమాసంబున శుక్లపక్షద
శమీ శనివారంబున మధ్యాహ్నవేళ సకలజగత్ప్రదీపకంబగు తేజోంశంబు దివ్యధాము
శేషమునందుఁ జెందెనంత.

ఉ. శోకముఁ జెందె ధర్మమని నల్వురు చెప్పఁ గలవారలెల్ల యా
శోకమునం బ్రబుద్ధవ్యథముగా విలపించిరి యంతటం బిము
న్నాపులు శిష్యులెల్లనిమునర్ధము చేష్టలు దక్కియుండి రం
[illegible] ప్రళయంబున కట్లు [illegible].

గీ. అప్పుడు దాశరథియు నాంధ్రపూర్ణుండును గో | వింద [illegible] వేగమున్న

లగుచు నమచిత్క్రియా కలాపము యథా । శాస్త్రము నొప్పఁ జేయుచుసాగి రందు.

క. సకలముగుప్తత కర్త । స్వకృత్యము యతీంద్రునకు యథార్థముగాను
త్స్వకతఁ గురుకేశ డొనరిచె । నకటా యుకతఁ దాభిమాని కాత్మజుఁ డగుటన్.

వ. ఇవ్విధంబున యామునాచార్య శరీరంబున కట్లట్టనమ స్తకృత్యంబులు యథాశాస్త్రంబున సవిస్తారంబుగా నిర్వర్తించి నిరంతరంబుఁ దదీయ గుణానుభవం బొనరించుచుండిరి తత్ప్రభావంబనన్య సామాన్యంబు.

మ. అథ యామునార్యప్రపనుం బ్రపన్న జనగేయుం బైన రామానుజ
ప్రభ నిత్యంబుఁ బఠించుచుం దదనుపూర్వం బాత్మశీలాఢ్యులై దు
ర్లభకైంకర్యరతాత్ములై తనరువారల్ శాంతులైయుండిరా
విభవాహ్వ్యముఁ జెంది రాజిలుదురుద్వేల ప్రభావంబునన్.

చ. వలసితముక్త వైఖరిని వర్తిలఁ జాలక శక్తి లేనివా
రలవిపఠించినం వినఁ గరస్థితమై తిగుముక్తి యప్పనిం
మెలఁగ నశక్తులైన గురుమీరుక సింవోక పప్యమైనని
శ్చలగతి వాగ్విధేయముగఁ జక్కనొనర్ప భజింతు రమ్యతన్.

గీ. దీనియందు స్ఫుటములైన స్వసాంప్రదాయ । రూపకృత్యములని రూఢచిత్తు
లైనవైష్ణవుల పదాబ్జపరాగంబుఁ । దలధరింపఁ గోరెదను నిజముగ.

క. జనరక్షాస్వీకృత సా । ధ్వనేక దివ్యావతార హార్యాకారా
గణనాతీత బ్రహ్మాం । డ నిరంతర ధారిలో మహైవత వినుతా.

ఉపేంద్రవజ్రం. అనంత కల్యాణ గుణాశ్రయా భా
వనాతిగా వైష్ణవ వందనీయా
మునీంద్రహృత్కైరవ పూర్ణచంద్రా
వినాకృత ప్రాకృత విగ్రహాస్యా.

గద్య. ఇది శ్రీ పద్వ్యధూలనగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్రి వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
రామానుజప్రభయందు సర్వంబును
చతుర్థతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

దివ్యసూరిప్రభ.—ప్రథమతరంగము.

క. శ్రీలక్ష్మీరమణ జగ | జ్జాలజనరక్షణాంతదక్ష ప్రపత్త్య
న్వేలమహిమ చిత్తాంబుజ | ఖేలన్మదరాజహంస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మనంతరంబ.

సీ. యతియగుగోవిందు డవనిలో వెలయ శ్రీరామానుజసిద్ధాంత మధికవృద్ధిఁ
బొందఁజేయుచు రంగపుత్రుఁ డౌ శ్రీపరాశరభట్టుతోఁ దగువసనఁ గొంత
మగుకాలము గడపి యతిచక్రవర్తివిశ్లేష మంతట నోర్వలేక పరమ
పదమున కఱిగిన భక్తిచే గురువునఁ జరమకైంకర్యము శాస్త్ర మొప్ప
శ్రీపరాశరభట్టుఁడు జేసి రంగ | పురిని విద్వాంసు లగువైష్ణవులును దాము
వేడ్క వైష్ణవవర్ధన వృద్ధిపరత | నమరి రంజిలుఁ దనుఁ గొనియాడుచుండె.

వ. అయ్యవసరంబున మేలునాటినుండి.

ఉ. రంగపురంబునం దగుపరాశరభట్టుని యింటి కొక్కఁడే
తెంగడు ధన్యుఁ డద్భుతవిలాసుఁడు బ్రాహ్మణుఁ డేగుదెంచి స
త్సంగతి వారగించి గురుచంద్రులగోష్ఠి వసింపుచున్న శ్రీ
రంగపరాత్మజుఁడు మృదులస్థితి వానితోడ నిట్లనున్.

గీ. విబుధవర్యుఁడ వీవు నెవ్వేళలందు | దేశములనెల్లఁ జని చూచితివి గణింప
నచట నేవి మతాంతరు లెవ్వ రైన | నిరుపమస్థితి మెలఁగుపండితుఁడు గలఁడె.

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

క. శ్రీరంగపట్టణ మనెడి | యూర సకలవిద్య లెఱిఁగి యుండి వైదికవా
చారయుతుఁడు ప్రతివాదుల | నేరిచి యోడించి వశం బొనరించు నృపసభల్.

వ. వేదాంతి యను పేర నతండు ప్రసిద్ధుండై యుండు.

చ. అని యుత్కంఠించి రంగగురువానతిఁ గైకొని యొకి రంగప
ట్టణమున వేదశాస్త్రముల దాంచినవృత్తిఁ గడంగి శిష్యులో

జేరఁ బడివిందు సవ్వెబ్బను దెప్పర మెయిప్పఁగఁజేరి పత్కి నీ
ట్లనుచుఁ దదీయచిత్తము భయంపడ శిష్యులుజూడ నిట్లనన్.

౮. కొంచెపు మానవ్య వాదములఁ గాలఁగఁ ద్రోసితి నంచు గర్వముల్
జెందఁగ నేల సద్గుణ విశిష్టుఁడు వైష్ణవుఁ డన్యపండితా
మందతమఃఖగాంశుఁ డనమానుఁ డొకండు మెలంగు నఘ్నమం
దందనపూర్వకంబుగ జనంబున నీవిఁక వాశ్రయింపుమా.

౯. అమ్మహాను భావుండు శ్రీరంగపురంబున మెలఁగు.

౧౦. అని యిప్పిభమున వేదాం। తి పముహాక్పటల భీరుఁజేసి ఇడిం
అవి మరల రంగనాయక। తనయున కది యంతయును యథాస్థితిఁ జెప్పన్.

౧౧. చని విన్నవించి యేమే। ఘనశాస్త్రములందు నీకు ఘనుగా తెలిసిర
మ్మని మగిడి యాతఁ డిట్టుతు। చె ననిన భట్టరిటులనియెఁ జెలువగ నొప్పన్.

౧౨. తనవిద్యల దీటగువుఁ డి। యనెపుం రాండగ అయుక్కయం దాండగముల్
యనురెంట నధిక మొందితి। వని యాతని నిలుఁగఁబలుకు మనుగుచు వేగన్.

౧౩. వీఁక నావిప్రుఁ డావేదాంతికడకేగి యుప్పనాశరభట్ట రాఁజెప్పు
శ్రీసూక్తు లన్నియుఁ జెప్పినవిని యాతం డత్యుజపడి తనయాత్మయందు
నసశాస్త్ర గోత వివిధ ప్రసంగోతి వాసస్మృగులయంము నరసిమాడ
నిశబ్దములరెండు నెప్పటఁగనఁబడ పిపపంబుల కిగ్గిమిందమైనఁ
దలియుతేనైతనని మదిఁ దేటఁదొలఁగి। మన్మతిస్థాపనాచార్య శబ్దమెట్లు
చెల్లునిఁక మాకు ననిచింతఁజేసి తలుచు। ప్రుస్తకము లెల్ల నరయుచుఁబరాని దడుపు.

౧౪. అంతఁ బరాశరభట్టార్యుండు.

౧౫. వాదముఖంబున వేగమ। వేదాంతి జయింతు నచుచు వెస రంగపతిన్
మోదమునఁ జేరి పలికిన। నావరమున వారియు నట్ల యిచుగుమని దమిన్.

౧౬. విజఫ్యర చామరాంచోలి కాహళవాద్యంబు లత్యుదారుతోఁ గూడఁ జన సాఙ్గాంగ
ముటయు నపరిమిత విద్వచ్ఛిష్య సంఘంబులు తోడరా జాంతోలికా రూఢుండై
యనుచిత వైభవంబున శ్రీపరాశరభట్టార్యుండు గదలి యిటగ.

౧౭. పధికు లడిగిన యానాన పర్వతమున। కరిగినమటందుఁ జెప్పదు నరిగిరి
గ్రామ శ్రీరంగపట్టణ గ్రామపరిస। రమున విడిసెను సపరివారముగఁ గడిమి.

౧౮. అయ్యవసరమున నయ్యార్యబ్రాహ్మణుఁ డొకఁ డప్పటికిఁవచ్చి యయ్యుద్ధవము
తోఁ దగుభట్టార్యుతో ముచ్చటించి మీరిట్టి వైభవముతో నేగ మీరు
వేదాంతి కనఁబడఁ గావనంబున వినుఁ డతఁడు వేషమున మీరడుగుఁ డనుచు

కట్లు భట్టాచార్యుఁ డరిగి వేదాంతిఁ గని వాదభిక్షఁ గోరిన నెఱిఁగి
ఇలికి వేదాంతి ధరణిలోపల మేలంగు | ధీయుతులగు పండితులును వారేరు విని భ
యంపకుము నీవు గడిమి వాదింపవచ్చు | నిరయు భట్టార్యుఁ డని తెలియంగవలదె

వ. అని వారంటున కవలంబించి యన్యోన్య గ్రంథఖండన నిర్వహణపూర్వకంబుగ.

క. హరిహరియను గిరిగిరియను | గరికరియుం బోరుకరణి కర్మానుష్ఠా
నరవిరహితకాలములం | బోరఁగి యితరవాసరముల ఘోర్వహులకుమర్.

వ. ప్రబల వాదాహవం బొనరింపువారికిం దొమ్మిదివాసరంబులు గడచెనంత భట్టార్యుం డు విజృంభించి బహుయుక్తి ప్రమాణంబు లుపన్యసింపం గనుంగొని ప్రత్యుత్తరంబు వచింపంజాలక శ్రీరంగనాథుండు భవత్స్వరూపంబున వచ్చి నన్ను జయించెం గాన మన్మానసంబు మిగుల సంతసించె.

క. అని యగ్గురుచే నంతయు | విని దగుఁటుఁ బూజచేసి వేడుక సితో
డను వాదింపఁగ నేతెంచి | యనూన విద్యాధికుఁడు వటంచు వినతుఁడై.

ఉ. తత్వాంశం బెఱిఁగింపు నిశ్శ్రేయసుఁగ భట్టాయుం డుప్రార్థింప న
ర్థిత్వం బొనరి భట్టనాథుఁడు కృపం శ్రీభాష్యసూక్తిం యథా
తత్వార్థంబు లుపన్యసించిన యథార్థం బందు వేదాంతి శి
ష్యత్వం బప్పుడు చెంది సద్గురు విశిష్టాద్వైత మర్థింపుమన్.

మ. విమలజ్ఞాన విశేష సాధుమతి యావేదాంతి కవ్యాసుతో
త్తమ విద్యాధికుఁడైన భట్టగురుఁ డంతం బంచసంస్కారముల్
క్రమమొప్పారఁగ నాచరించి పరమార్థం బేర్పడం జెప్పి న
య్యమునం బిల్చిని దాను రంగపురి కుద్యత్ప్రీతి నేఁ జేయుమన్.

వ. ఇవ్విధంబున వచ్చుటఁ గదలి యావవాచలంబున కరిగి నారాయణదేవు దర్శనం బొనర్చి యనుజ్ఞాతుండై కతిపయ ప్రయాణంబుల శ్రీరంగపురంబు ప్రవేశించి మాయిమత్కాగ్రణి యగు వేదాంతిం గురుకరుణావిశేషంబున జయించి మాధవదాసుం డను దాస్యనామం బొసంగి వచ్చితి నని శ్రీరంగనాయకుని సన్నిధిని విన్నవించి తగు తెలంగున ననుజ్ఞాతుండై యర్హ పరివారంబుతోం దానును భట్టార్యుండు నిజగృహం బు ప్రవేశించి సుఖంబుండె నంత.

గీ. అంత వేదాంతియింటికి నరిగి వైష్ణ | వులఁ గ్రుడ్డు భార్యలందఱు బోల కన్ను
మర్ధివేఁడంగ వారన్న మొకటి లేదు | హస్మ్యత విని వేదాంతియుఁ బొగిలి వలికె.

క. ప్రస్ఫుట జ్ఞానవైరాగ్యుఁడై మాధవదాసుఁడు మాయిమతోర్థ బంధు
జనులఁ గూడి వసింపఁజన దని తనధన మెల్లఁగూర్చి మూఁడుపాళ్ళు చేసి

[illegible] దేహాంతమునందు కొసంగి సంతోషమొంద
సంసారబంధ విధ్వంసం బొనరించి మూఁడవపాల్గొనముఁ గొని తేఁగ
[illegible] యుపాస్యంగ గురువ । కొంచి యూతి దక్షిణగ సమర్పించి యాశ్రిత
[illegible] మాత్రుఁడై దక్కినుమనస । ప్రమోద [illegible] ప్రేమాలనిల చే,
సీ. ధన్యవంశయుః దయాళుఁ గటాక్షించి । భట్టదేశికుఁడు కృపాభరమున
రంగనాథు ననుమతిం గొని యాన్య । [illegible] యటంచు నతని [illegible]
ద్రావిడ వేదమంత్రము యాథార్థిక మొప్ప రహస్య సంప్రదా
యామృతమాత్ర లిఖ్యపరిమార్గమ కెపముఁ దెల్పినం తర
[illegible] మహిత ప్రపన్న [illegible] బుదించెంపుచుఁ జాల నిర్మల
శ్రీ [illegible] గురూత్తమ [illegible] ప్రాప్తు నకుఁ గొలంతయే.
వ. అంత భట్టార్యుండు సంసారాయాసంబు వలన విశ్రాంతుండై ముముక్షులగు వారల
కుఁ గాలక్షేపార్థంబుగా సహస్రనామ భాష్యంబును, భగవదారాధన క్రమంబు,
నష్టశ్లోకియు, శ్రీ స్తవంబును, శ్రీగుణరత్న కోశంబును, శ్రీరంగరాజ స్తవం
బును, క్రియాదీపంబును చరమశ్లోకియు, ద్విశ్లోకియు, తనిశ్లోకియు నను గ్రంథ
దశకంబు రచియించి కృతకృత్యుండై వైకుంఠంబున కరుగు తలంపున రహస్యంబుగా
నమ్మవ్యతిలో నిట్లనియె.
గీ. సకలశాస్త్రార్థ వేత్త వంచంగ భట్ట । దేశికుని నమ్ముఁడ నటంచుఁ దెలిసి నీవు
గర్వపడకుము నీకురక్షకుండుయతీశ । రాంఘ్రియుగ మిది నమ్ము యథార్థముగను.
చ. కృతిఁ గుమతేశుఁడుం [illegible] యతిప్రభువాక్సహస్ర [illegible]
[illegible] టీకఁ బొనర్చి [illegible]
[illegible]
[illegible] సహస్రగీతలకు ద్రామిడ భాష్యము వ్యాఖ్య సేయుమా.
వ. అనియిట్లు నంజీయర్కు తన ప్రముఖ శాపంబునం బ్రవిష్టం బయిన యస్మద్గురుని శ్రీ
మద్రామానుజ సిద్ధాంత నిర్వాహకంబున కధిష్ఠాతం జేసి పరమపద గమనంబున
కుత్సహించుటయు.
ఉ. విద్యల మేటి విష్ణుమత విస్ఫురిత మార్గ విదగ్ర గణ్యుఁడు
[illegible] సన్నిధిఁ జేరి నమస్కరించి [illegible]
[illegible] దివ్యనామములు తదీయ చరిత్రము [illegible]
[illegible] కృపం బఠించు [illegible]
చ. [illegible]

బని భువి విశ్వేశ్వరుండు సుదతుండి పరాశరభట్టు దత్తిం
గమల భయాపనీతు తెలుగ గదు మాధవదాసుఁ డాది యు
ట్లనె ప్రదమిడ్తో తి దివ్యచరిత్రములను కథాకథనోత్సుకస్థితిన్.

క. దివ్యాకారుల చరితము భవ్యమయి పా | వనగు శ్రీమదగస్త్య భాష్యప్రశస్
తానతిథిభావపూర్వము గా | నమ్మగ | రీతి వివరింతు వినుము సంప్రీతి విప్ర

క. అని భట్టాచార్యుఁడు వే | ద విమోచిత వాక్యసంయుత స్ఫుటవాచా
జనిత ప్రఘన్న శైష్ణవ | జనసమ్మతుఁ డగుచుఁ జెప్పసాగె మృదూక్తిన్

సీ. పూర్వకాలమునందుఁ బార్వతి పెళ్ళికై కైలాసమునకు శంకరుని చేత
నాహూతు లగుచు బ్రహ్మాండలాదులు దిక్పాలకులు వెల్లదేవతలును
బ్రహ్మర్షి దేవర్షి రాజర్షి ఋషిమునితాపసుల్ లోకత్రితయ చరు లగు
దేవయోనులును నదీనగనద వనీపర్వతాదులు భయభక్తులొప్పఁ
జనిచనించినఁ దజ్జోరమున ధరిత్రి | యుత్తరమువైపు క్రుంగెఁ బెంపొప్పవన్ప
దెగెఁ దక్షిణభాగ మెంతొ గడలంబు | పయిఁ దనన్పుటన్నుబాప్పడగయూన్వ

వ. ఇవ్విధంబున కైలాసపర్వతంబుతోఁ గూడ ధరాతలంబునం దుత్తరభాగంబు క్రుం
గుటకు బృందారకు లంతయు వెఱఁగంది కర్తవ్యకృత్యం బెఱుంగక కనుభయాం
టయి సముచితప్రకారంబున వారల నూఱడించి విశ్వకర్మ యిట్లనియె.

ఉ. జనువకుఁ జెప్ప జెప్పనికి దక్కని యొక్కయుపాయ మెంచి నే
నని వెతఁ గింతు యోగినులవన్యుఁ డగస్త్యుఁ డశేషపూజ్యుఁ డే
ర్పడ భువనత్రయోత్తమభరంబునకుం సముఁడైన యట్టి వి
రడలక దక్షిణంపుదిశ నఘుఁడు మండఁగఁ జేయుఁడింపుగన్.

ఆ. అనుచు విశ్వకర్మ యాపు డంపాఁడుముఁ జెప్ప | వలసి యంత ఒప్పట నయ్యగస్త్య
నరవి దక్షిణపుదిశకు భసియింపు మీ | వనుచు వేఁడి రాత్రి కనులఁ బోఁప,

క. సురవర్గపు పలుకులు వి | ర్జను లక్ష్యచనంబు లూఁది నయ్యవఁ దను పా
దరమున శేఁకుటలుం దన | కుపరిర మగుకినుకఁ బెనుప మాగ్రత్వమునన్.

వ. అగస్త్య మహాముని విశ్వకర్మం జూచి యొల్లవారలు వినఁ నిట్లనియె.

సీ. బహుదినంబులనుండి పార్వతి పెళ్ళిఁ జూచుటకుఁ బ్రతీక్షింపుచును దనర్చు
నాము నారదను విష్ణు మనీ వౌనర్చితి కతి గాన నీ ముందఁ జగుచు నన్ను
దీయు గీతని త్రిభువనంబుల పేయుడాయను నీమశై భసన మెలఁగఁ
డని తోనశాస్త్రమాత్రుఁడై పాంతాగ్నియుఁ బోలె మండుచుఁ గోపింపు మానితులకు
మాటలకు నగ్గి విశ్వకర్మయు నగస్త్యు | నడరి తిత్తిఋంచెఁ బూర్వ్యాత్మ మైనగ్రమిష

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వెలసె ధరాతలంబు [illegible] జగన్నగమై [illegible].

అగస్త్యుండు భగవంతుని వలన వరంబు బడయుట.

[illegible] గారికెక్కి యుగ్రవిధంబున | [illegible] కాంతి [illegible]
[illegible] తపము గా | [illegible]

[illegible] మునివరుండు | [illegible] దుష్టుండై శ్రీ[illegible]
[illegible] ప్రత్యక్షంబై యు | ట్లని [illegible] జగము లావ[illegible].

[illegible] | [illegible] వరంబులు వరముల్
నీతోఁ బలికిన పలుకులు | [illegible] మేలకరిగెడిన్.

[illegible] అని యిట్లు [illegible] పద్మ[illegible] యుతుం
డును దివ్యా[illegible] ధుజంబుం [illegible]
[illegible] గోటిరవి ప్రభా[illegible] స్ఫార [illegible]
[illegible] మునివరుండు ప్రీతుండై [illegible].

[illegible] [illegible] ప్రణమిల్లి [illegible] పుటంబు ఘటించి యిట్లనియె

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నమస్కరించెదన్.

[illegible] [illegible] | [illegible] జగదా
[illegible] | [illegible] నమస్కరించెద [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

గీ. అఖిలలోకసాక్షి నాటిమ సద్గుహా । కయినవా నాత్రిశా త్రికమునదకు
నిఖిలమునికి నశోంతీయ శ్రుతిసంశేది । శాత్మ నిను భజింతు నధికభక్తి.

క. సరసిజభవ భవముఖబహు । కరికలితాబ్జ జాండసంఘాధార
స్థిరరోమకూపనివిష్ట । లరమ్యవిగ్రహ రమానిలయ పృథువక్షా.

మ. మమతాహంకృతిదూరసేవ్య ఘనసంసద్గర్వదుర్జేయ నం
దమహాత్మాగ్రజ పంకజాతభవజన్మస్థాననాభీ పుటా
నమహాత్రిక్షపణార్తివేగ త్రిజగన్నాథాధినాథా హరీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. విమలామ్నాయహరింతి కాడరథుమసద్వేద వ్యవతారా హయా
స్య మహాపూరుష పుండరీకదళభాస్వన్నేత్ర నర్మోత్తమా
క్రమవేదోద్ధరణక్రియాకుశల నిష్కామాసదానశ్చలా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. భ్రమసంభోసధిమథ్యమానపర శుంభన్మందరాధారకూ
ర్మమహాశ్చర్య కరావతార సురకామక్షేమసంపూరకా
విమలక్షీరపయోనిధానరమణా నిర్విణ్ణాక్రీతాపద్యా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. ప్రమదోత్సేక వసుంధరాపహరణస్ఫాయద్ధిరణ్యాక్ష ఘోర
క్రమహాపంకిల శృంగకోటి ధృతిగోత్రా శ్రీవరాహాకృతీ
భ్రమదోర్దారివిలాస వాసవముఖాపన్నాశకా కేశవా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. కుమనస్సాధ్వసదాయి దైత్యకులరక్షోనాశకా భిదా
సమదీప్యన్నఖరాంకురాంచిత [illegible] నారసింహాకృతీ
శ్రమవిస్ఫారితవిస్ఫులింగ జలదా ప్రహ్లాదదక్షా [illegible]
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సమదస్వర్గనివాసి వైరబలిరక్షః పాలనంబంధన
క్రమవత్సుస్ఫుట విశ్వరూప పృథుదండా కశ్యపపుత్రా త్రివిక్రమా
వామనాకార శ్రీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. జమదగ్నిక్షితిపుత్ర [illegible]
[illegible]

దమనోద్వృత్త ఖరదూషణ సంహారణ సద్వీర్యాంచిత శ్రీకరా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. అమృతాశ్రిత దానవాధిపతి గర్వ కుంభకుంభచ్ఛిదా
క్షమ కాలా స్ఫుటసేతు బంధన కళా సద్వీర్య శ్రీరాఘవా
ఘన మన్మథకోటిసుందర సుతేజోవిక్య సీతాపతీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. యమునా భేదన విస్ఫురద్ధల మహోచ్చాంసోజ్జ్వలా రోహిణీ
రమణీనందన కామపాల బలభద్రా శేషశీనాయకా
శమితా రాతివరాతిగర్వ త్రిజగత్స్వామీ ఫణీశా హరీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. సముదాభీర నితంబినీరమణ కంసక్షుద్రహింసాకరో
ద్యమ సంతోషిత శక్ర ధుమ్ముర విచిత్రాంచ చ్చరిత్రోజ్జ్వలా
సమరస్ఫూర్జిత నాకకృత్యకరుణా స్తోత్రానకంపానిధీ
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. అమలాచార విశిష్టదుష్ట గుణదీప్య దైత్యభార్యావ్రతో
ద్యమవిచ్ఛేదక రోపదేశ విధితో దాల్చ బౌద్ధాకృతీ
సుమతచ్ఛేదక సాధుబాధక బహుక్రూరా గ్రజన్మూలనా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

మ. కుమతావేద్య మహాగుణప్రవర రక్షోభీకరా కల్కిధ
ర్మమహోల్లాస సమూహ వాశకర ధీరస్ఫూర్త్య కల్క్యాకృతీ
శమనీయాశ్వముఖాకృతాద్య యుగరేఖా ధర్మనిర్వాహకా
కమలావక్ష కృతార్థరక్ష జలజాక్షా నన్ను రక్షింపవే.

చ. అనియిటు సన్నుతించి వినయంబునఁ జక్కిమొక్కి కుంభజుం
డనయము మైత్రభక్తిఁ దగఁ బ్రాంజలియై నిలిచెం ఘనుమున్నుఁ డీ
మ్మని రచితస్తవంబు దలపోయుచుఁ బల్కెడి ప్రాయ విన్నఁ గై
కొనఁగ నదు బ్రహ్మలోకముఁ బ్రేము నిసింతు భిషాజ శాపుఁడై.

క. చింతనగ నీ స్వాతిఁగ న । న్నరమస్తోత్రమున భక్తపాలకుఁ జగ
తా సంతుష్టాండయి యా । నర మర్తిఁ జక్కఁ బోధపడ నిట్లనియెన్

క. శతమున సంస్తవమున నే । మతమాలిక ప్రమోద మొందితి సద్యో
[illegible] కాహా । [illegible] దుఃఖము [illegible]

వ. అని యూరాత్మ వెండియు నిట్లనియె.

గీ. ద్రవిడదేశములం దవతారములను | నే నొనర్చెదు నిక మింక నా ద్రవిడ
భాష యెల్లెడ శిష్టసంభాషణార్హ | మయ్యెడిం దెలంగు నిస్సంశయమున బుధులు.

క. మునివర ద్రావిడదేశం | బున నిప్పుడ్డైన శేషముఖ్యులఁ జక్రా
ద్యనుపమ దివ్యాయుధముల | జనియింపఁగఁ జేయుదును బ్రశస్తతరోజ్జ్వలతన్.

గీ. తామ్రపర్ణీనదీతీర ధన్యధరణిఁ | దనరుకురుకాపురిని శఠారాతి యనఁగ జనయి
వేదసారించి వేద మనింద్యమైన | ద్రవిడభాషను రచియించెదను మునీంద్ర.

క. నాయాజ్ఞ నందు బుట్టిన | ధీయుతు లనేకు లయినధీరులచే నా
మ్నాయముల ద్రవిడభాషను | జేయింతుఁ బ్రబంధముల విశిష్టఫణితులన్.

గీ. అట్టి దివ్యప్రబంధములందు భక్తిఁ | గలిగి పఠియించువ నుజాలు కలియుగంబు
దలఁగి శమమలయి పరమపదంబు బొందు | దురు నిజంబిది యిందు మరయఁగలదె.

సీ. వినుమట్టి నాలుగువేల గాథలయందుఁ గీర్తింప శఠకోప కృతసహస్ర
గాథలు వినుకలిఁ గల్గు బ్రహ్మోపనిషత్తుల యాదిగ గట్టి ఖిలనిగమా
ములఁ దాల్పఁబడిన నయ్యర్థము సుహితమ్ము — నాదిసమార్థ సారమ్ముఁ గనుకృతార్థుఁ
డగును నిత్యవిభూతిఁ దగునాత్మవాస నాదిగానము నే ముదంబుఁ గాంచు
నదియు ద్రావిడదేశగుణముల విస్తృ | తంబు నింక దా పలుక దరంబు లోక
మే చరాచరరూపము తెలఁగ వచింప | బలరి ముక్తి మొనంగెడుఁ బ్రాణితతికి.

ఉ. భాషలనెల్ల సంస్కృతము భాసిలు మహోన్నతము మన్నించిన శ్రుతి
ద్వేషము నంటు నెప్పుడును దీనిఁ దొలంగ నమ్ముంబు వేదవా
గ్వ్యాప్తుల నవ్యఘట్టాగ్రములు భోగన విందు బరస్పరింపులో
ఘోషిలు బాపురే పరిశుద్ధి వహింపుచు ప్రాణులందఱుక్.

ఉ. నాలుగువేదముల్ జదివి శాస్త్రము లభ్యసించినం
పూలమనుస్మృతార్థముఖముల్ దరిమార్ష మానెరిగినం గుల
శ్రీల మదించియున్నను బ్రబన్ధము ద్రావిడసత్ప్రబంధ ము
ద్వేలరతిం బఠించెడి మదీయులతో నెనగారు దుష్కృతుల్.

గీ. సకల వేదశాస్త్రపాంజ్ఞుఁ డయ్యు ది | వ్యప్రబంధపఠన మాచరింప
కున్న నహి వైష్ణవోత్తమత్వము బొందఁ | జాలఁ డింతయును నిజంబు వత్స.

వ. మఱియును జాతకర్మాది సంస్కారంబులును వేదాధ్యయనంబులును విప్రులకు ద్విజ
త్వంబెట్లు సుప్రసిద్ధంబయ్యె నట్లు పంచసంస్కారంబులను నిజాచార్యసేవను ద్రా
విడామ్నాయ పఠనంబులను వైష్ణవత్వంబు బొప్పుచుఁ గావున మాటిమాటికి సత్యం

ముగాఁ జెప్పితి ద్రావిడ వేదాంత రహితులకు గౌరవాస్పదుఁడు మూక యతులెల్ల.

క. స్మృతిస్థాపన మిటు నే । నమంచిత శాస్త్ర కావ్యాద్యోగ్రస్థ ముఖ
ఖ్యముఁ జూపన మాయాడియుం । దుము నిష్కారణమునుగాఁ గడించుమి నడభూ.

గీ. మును యతిరాజ శపించుట వినుచు కొమరు । యదుకులంబునఁ బుట్టి శర్మాతిశయుఁడె
దాని కొనఁగిరి గంగకులేశ దివ్య । మహిమ కావేరి కొసగిరి మాఱటల.

వ. కావున నిర్విఘ్నంబున ద్రావిడభాష సమస్త భాషాధికంబును ప్రపన్నోపాదేయం
బును నయ్యెడి మఱియు బ్రహ్మాండపురాణ బ్రహ్మపురాణ కురుకాపుర మహాత్మ్య
శ్రీభాగవతి వృద్ధపాద్మ పురాణంబులందును మిగిలిన పురాణంబులందును భవిష్య
ద్వక్తవ పురాణంబులందును కలియుగంబున భారతవర్షంబులో ద్రావిడదేశంబున
జనియించిన మనుష్యులు మహాస్వనిరతులును మహాత్మ పరాయణులును ప్రపత్తిధర్మ
నిరతులునై నన్నుం బొందగలరని సుప్రసిద్ధంబగుట నట్టివిశ్వంబుఁ గాంగల దూ
ఱను మని యిట్లు స్వయం బతిరోపింపఁ జేసి లక్ష్మీశుండు దంతర్ధానంబునొందిన నమ్మహా
మునియు నవాసంతోషంబునం దెలిత్యయాత్రమంబునం జేరి నారాయణభక్తి
నాయుషుండై నిర్విచారంబున నుండెనంత.

సీ. అతిక్రూరాన్ముఁ డవ్యాహతి సంకల్పుఁ డగుశేషతల్పుఁ డత్యాదరమున
నిత్యసూరుల నవసం బుట్టఁగాఁబంప వారట్లు జన్మించి సాధుమతుల
వ్యాప్తవేదములలోఁ గల్గు గూఢార్థముల్ ద్రావిడభాష నందఱికిఁ దెలియ
కరుణ నాలుగువేల గాథల రచియించి శిష్యుల కెల్ల విశదపఱుప
దేశసరణులఁ బ్రోచి వర్తించిరంత । సుస్థిరంబు ప్రపన్నకూటస్థుఁ డగు శ
ఠారిచే విష్ణుమతము వివృద్ధిఁ జెందె । రక్షితంబయ్యె తదనంతరంబు మఱియు.

చ. ధరణిని నాథయోగి ముఖధన్యులు లెన్మరిపాలకుం బొన
ర్చిరి వినుమంతటం యతివరిష్ఠుఁడు తిర్మల మెంతయుం మహో
తరమియు పూర్వకంబుగఁ గనం హిమభూధర సేతు మధ్యమం
స్థిరముగఁ బ్రకాశితంబును బ్రసిద్ధముగా నొనరించె సత్కృప.

గీ. నివ్వు మొదలుగఁ బ్రబలు ననేక బుధులు । గాంతి రామానుజార్య సిద్ధాంత మెల్ల
డలఁ బ్రకాశింపఁజేయుచు మెలఁగుచుండు । ధాత్రి నిట్లగు రామానుజాజ్ఞకతన.

గీ. వైష్ణవులను భక్తివశత నాలుగువేల । ద్రమిడగాథలఁ దిరముగఁ జదువ
వలయు నట్లు సేయఁ దల పూరుషోత్తమ । హర్ష గీత పఠన మార్గమతము.

వ. కావున యాజ్ఞవల్క్యంబున వైష్ణవులు సహస్రగీతి పఠనపరులు కావలయు.

క. ద్వాదశ బాహ్యాంశో భవహ । దజాలు నిరతులును ధరిత్రి ద్రావిడగాథా

భజనంబు చేసి ముక్తిం | భజియింతురు వేగ పుణ్యపాపత్యాగులై.

గీ. వైదిక క్రియలందు గీర్వాణభాష | ద్విజుల కావశ్యకమగు స్మృతిప్రథితము
విష్ణుపూజల ద్రావిడ విమలవాక్య | భాషణము వైష్ణవులకు సంభావ్యమయ్యె.

మ. హరిపూజాదిని మధ్యమధ్యమున దివ్యామ్నాయ మంత్రాళితోఁ
బరమద్రావిడగాథ లయ్యయి ప్రసంగంబు ముఖ్యం బెవ్వారి కా
దురితంబు విష్ణుమతి ప్రవేశమున సుశ్లోకింపఁ గాంక్షించు వా
రరయం ద్రావిడ భాష యుక్తి దెలుపుట నభ్యాసంబు సేయందగున్.

క. అంత గురుండు యతీశ్వర పాదుఁడు | నార్యులను గాంచి సరవి ద్రావి
డ ప్రబంధ మెల్లపుడు నభ్యసింపఁగా | వలయును భక్తివైష్ణవులకు.

వ. అందు విష్ణుచిత్త విరచితంబులయిన పదిపద గాథలను మునివాహనవిరచితంబు లగు
పది గాథలను మధురకవి విరచితంబు లగు పదిగాథలను గూడ నాలువది గాథలను
ప్రాబోధకీ యను భక్త పదరేణు రచిత పదిగాథలను గోదాకృతంబు లగు త్రిం
శద్గాథలును యతీంద్రోపాసకం బగు ప్రపన్నగాయత్రియు ననునిత్యాను సం
ధానంబులును ననంతరంబు పరాంకుశగాథ లయిన పత్యొరథువు మంబులును దివ్యదేశ
ప్రభావప్రకటన పరంబులు నగు పంచవింశత్యుత్తరశతగాథలయినం గూడ నిత్యం
బు నియతులై యభ్యసింప వలయును నిది యభ్యసింపని వలన వైష్ణవంబగు
వట్టివానితోఁ గూడి భోజనంబుఁ గావించుట గర్హితంబు గావున మతియుండకుండిరి.

సీ. పలుకులు బల్కెడి వైష్ణవ సంప్రదాయ రహస్యము
ముల నెఱిఁగింతు ద్రావిడ కవుల గాథల యర్థ మట్టివా
రలు వినఁజెలంగలోన విమలం బగు జ్ఞానము బుట్టఁగ
గలుగఁగ యందఱుం ద్రవిడగాథల నర్థ మొందింపఁగ సడగన్.

క. నను నడిగిన ప్రశ్నంబుల | కనవిన్న వినమ్రతంబు చెలఁగింపఁగ వే
మను సిద్ధాంతం | వినవే వినుము సకల విద్యా తిలకా.

క. నే నిపుడు నీకుఁ జెప్పిన | సూక్తి వాక్యార్థములను మనుజుఁడు తలపం
బూని వినఁ జను నితఁడు | ధ్యానంబు సలిపి ముక్తి ప్రాప్తికై యడఁగున్.

వ. అనియిట్లు శ్రీపరాశరభట్టార్యుం డానతిచ్చినం బ్రణమిల్లి యమ్మహనీయుం డిట్లనియె.

క. దేశికపత్నము హితవా | నాశాస్త్రార్థ ప్రసన్నులై పుణ్య జగ
త్ప్రాపకస్వర్గ కరణి వస్య | త్ప్రోక్తజన ధన్య భట్టనికనాథా.

సీ. జగములఁబరగు సత్ప్రకటితములో మీ రెఱుంగని లేదెపుడు శ్రీసునుయమున్న
విశ్వమునందలి భూమిని యువ లెగ్గి ధరణి నింపకబుట్టి యున్న యయ్యె

స్తోత్రముఁ జేసిరి వంక బొంగరించి దివ్యప్రబంధము రచియించి యున్న
పెరియాళ్వారిం జేరి యలమి వారల దివ్యనామంబు చెప్పి కలంగ నమ్మ
తెలుపు మఱియు శ్రీవైష్ణవ పూర్వాచార్య | లెన్న వారి కతి మల్లినాథు
తెలియఁ జెప్ప మనుము తాము శిష్యులై ప్రా | ర్థించఁ బలికె భట్టనాథుండు.

సీ. సరసత దివ్యసూరులకు నర్చిరాదిమార్గము వినఁ గోరు నీ
కరముఁ జెప్పెదు యథార్థముగా నదియున్న రూపు పా
దోదకము సేవించ దలంచి నమ్రతఁ ముక్తిం
దుటిమిఁ బొంద యేను నిద దుర్లభమన్న మతిక్షణికి.

వ. అని యిట్లు శ్రీపారిభూతిమును గాంచి యద్భక్తిసార శతారికులశేఖరవిష్ణుచిత్త
శ్రీమూర్తి లేజాయని నాదాపరకాల సంఘముకవి గోదాయతీంద్రులఁ దలంచి వందనం
బుఁ గావించి నియమించెదె భట్టనాథుం డిట్లని కీర్తించెను.

గీ. సత్యమునకు జ్ఞానకథనరీతి సత్యసూరి | లప్పు సర్వత్ర మతిశయిల్లఁ
జేయుటకు భూమియం దిల దిట్టి ॥ వారిగురుధారా కోశలమునఁ దవర్పె.

సీ. సాధారణము భక్తి శారదాన్యా శ్రీయామునాచార్యగోష్ఠి నిష్ఠ
పూర్ణకోశి మనోజ్ఞ మాలాధర శ్రీశైల పూర్ణ శేషఘన వర
రంగనాథప్రసన్న లక్ష్మీ నామానపూర్వాచార్య తెంగని యతివరేణ్య
నకు పూర్వులైన లక్ష్మణముని శ్రీపారిభూతి మునిమహాత్మ యతిభక్త
సారముని శ్రీశఠకోపముని కుల | శేఖరాదులు శ్రీవిష్ణుచిత్త భక్త
పదరజోమయ నామధేయ విభులు | లక్ష్మీపదములు జపియించ ధన్యులు.

గీ. విజయరాఘవాచారి నిరాకరించి | వినయ్యుల్లు వృత్తశేషులు వా
రంగు దివ్యసూరి గతిని లాదర | నెఱపఁగని పొగడు చుక్కి.

గీ. మఱియు గోదాయతీంద్రుల నరసి నిఁక | సేయుఁ బిన్న ప్రకరణకవ్రరీతి
మధురకవిఁ గూర్చి గోపనమాని కొంప | తెలియ్యను వాని నెల్ల సన్నుపరము.

క. వారల కంటకినిని | శ్యాంగభవ్యము రంగనాయకాల్క్రతు శ్రీరం
గారాయణుఁడై గోదాపతి | ధామ జీవింపఁగా సుజనతోషకు తెప గడ.

గీ. శ్రీవిభు భూదేవిపై నైక లేఖ లమ్మ | తొల్ల గోదయు శఠకోపముని పతియున
బుట్టిన ధరాంశమున నిలుబుచ్చుకొనిన | దానిపయిపిల్ల గోదప్రబంధ మయియె.

క. మండేపాముఁ దలఁగి భజిం | పఁదగు నని భట్టరుఁడు పలికెం భక్తిం
గొంచి మొనర్చి తెంచియు | నంప మొదటి విన్నవించె సత్కృత్యముల.

క. అమ్మనుగతి భూపతి యెదు | ప్పని కన్యకుఁ బరమపదము వసలి ధర్త్రిం

జనియించె నద్భుతం బ । ద్యోగుణ తద్విధ మెల్లఁ జెప్ప మిప్పుడు కరుణన్.

గీ. వవలఁదగని పరమపదమునందు యనేక । నిత్యసూరు లిట్లనిత్యదేహ
ధారు లగుచు ద్రవిడధరణి జనించుట । చిత్రమయ్యెఁ దెలియఁజెప్పవయ్య.

ఉ. అని విను వేద్యచేవుడగు నద్భుతశీలుని శిష్యుఁజూచి యి
ట్లనియె గుణంబు వేదముల నయ్యయిసత్పురాణవీథులం
గనఁదగు పూర్వసద్గురుని కాయసదుక్తులఁ గన్న యర్థమె
ల్లను దిమసింతు నిక్కముగ కలంకమతిం విను సుస్థిరుండవై.

గీ. పరఁగ స్పష్టపన్మ భార్గవసత్పురా । ణములఁ బరమపదమునం దనర్చు
విభవ మింతయంత వివరింపఁబడె నది । తెలిసినంత ముందు తేటపఱుతు.

సీ. పాల్ప్రపంచవైభవ మెల్లమూఁడుపా ళ్ళున్నతవైభవ మదియక్షరంబు
పరమపదంబు తిత్పాలవాచ్యకుఁడు పరమపూరుషుఁడు శ్రీపతి యచింత్యుఁ
డంకు లక్ష్మి సహాయుఁ బొప్ప నిత్యులు ముక్తులుఁ గొలవఁగ భూమినీల
లక్ష్మి సేవింపఁ బెంవారు వర్ణనలదీప్తుల మించున్న తేజమున వె
లుఁగుచుఁ ద్రిపాద్విభూతులకుఁ గనంగఁదలఁప । నలవిగాక లసిందుఁ డవ్యాప్తమైన
స్థానమహిమాతిశయము వేదములకు ముని । సున్నరూపు గణింపరా దన్న నిజము.

గీ. పరిణామయుక్తమయి యుట । బరఁగుదుకాలంబు పరమపదమున నది తే
దరయఁగ నచ్చటికాలము । స్థిర మెల్లపు దెలుఁగవలయు దీని బుధేంద్రా.

ఉ. అరయం బన్మభవాండకోశముల కత్యంతమౌ పరస్థాన మా
పరమవ్యోమమునందు భక్తజనతాపచ్ఛేదకా ప్రాకృతా
పరిణామమనగుసుందరుఁడు శ్రీవైకుంఠుఁ డొప్పారు న
ప్పరమస్థానముఁ జేరువారు మరలంబ్రాకించ రిద్ధాయణిన్.

గీ. విష్ణు నిత్యవిభూతి భావింపఁ జూడ । నలువ మొదలగువారి కేంతయు నశక్య
మఖిల వేదాంతగమ్య మనాదినత్య । మచ్యుత పదాబ్జ భక్త భావ్యమ్మ మమ్ము.

సీ. తనుమున శవల చిత్తమునకు దురధిగమంబు నిత్యాశ్చర్యద్భుతంబు కాల
పరిణామశూన్య మిప్పద్మజాండాంతరదేహి దుర్గమం బరసి తెలియ
సాయుజ్యమూర్తి యస్మద్వాక్కులకు దుర్గ్రహము విష్ణుపరమపదము నిజము
శ్రీతిముఖ్ బుధులు వర్ణింపుట నిట్లు వేదములందు శ్రీభారతమునఁ బాంచ
రాత్రకాగమువిష్ణుపురాణములను । దనర నితరపురాణంబులను స్మృతులను
ద్రావిడాగమ సద్గురుస్తవములందుఁ । బ్రీతిఁ బరమపదంబు వర్ణింపఁబడియె.

క. రవిశశివిద్యుదగ్నుల నిరంతరనుప్రభలందుఁ గూలఁగా

లన్నీ కడచు ప్రదీప్తి నాలంబు ప్రకటిత మాయాప్రపథం
ప్రవిమల మైనదానిని నిరంతరమంతయుఁ గూడి శోభిలం
భవిముఖుల్ గురూత్తమకృపం జరియింతురు వేడ్కఁ దచ్చటన్.

వ. ఆయ్యుత్తమస్థానంబు నందు.

క. శ్రీకర గోపుర సౌధ । ప్రాకారధ్వజ విమాన భవనారామా-
నేకపాళిగముఖ్యముల । ప్రాకృతములు నిత్యములయి భాసిలుచుండున్.

శా. క్రీడాశైలము లర్ఘనిర్ఝర ఝరీ కేళిస్థలప్రస్థముల్
క్రీడారామము లర్హ పుష్పఫల వల్లీవృక్ష కీరాద్యముల్
క్రీడాపద్మను లబ్జ భృంగజలపక్షిస్వచ్ఛతో యాఢ్యముల్
క్రీడాగారము లర్హచిత్రరచనా శ్రీకంబు లెల్లప్పుడున్.

గీ. అనల కోటికోటులను మించుదీప్తుల । నమునానావ్యమంటరాంతరమున
దివ్యమంటపంబు దేదీప్యమానమై । వెలుఁగు వినుము దానివిధముఁ దెలియ.

సీ. మణిసహస్రస్తంభమావితం బుజ్జ్వల ముక్తాభశోభిత ముల్లసితము
దృఢము విశాల మతస్ఫుట మాణిక్యతోరణ మమితప్రభారుచిరము
నఖిలమనఃకాంత మత్యుగ్రం బనురక్త సంతతసిత్య ముక్తయుక్త
మామోదద శ్రావ్య సామగానస్వరం బానందసంపూర్ణ మగు నరత్న
మంటపము మధ్యమున రాజమాన శేష । భోగపర్యంకసీమ సంపూర్ణకాముఁ
డైన నారాయణుండు నిత్యముగఁ దనదు । లక్ష్మితోఁ గూడి యెప్పుడు నలరుచుండు.

గీ. పామరజ్యోతులకు జ్యోతిపరహిరణ్మ । యోచ్చలోకమునందుఁ బెంపొందుచుండు
విరజమును విష్వక్సేనంబు భావింపఁబ్రాస్త । మనుమదభ్యాగ్మవిధు లెఱింగిన తెలుంగు.

గీ. గొప్పదేహియయ్యుఁ జెప్పఁగ నణుమాత్ర । తనువు తనువుఁ డీవుదనకమార
తను భజించి లోకజనని యాసీతోడఁ । దనరె చంద్రికామృతకరు రీతి.

సీ. నారాయణునితోటి సారూప్యమొంది పంచోపనిషన్మయాను పమదేహు
లతిదివ్య పరతోంబ రానులేపనులు దేదీప్యమానాకల్ప దివ్యదీప్తు
లచ్యుతపాలిత సన్నుపష్ట సంసారగంధులు నిత్యకైంకర్య రతులు
శేషభూ నీళవేశ ముఖనిత్యు లరయ వారలు బోలె నమ్యకాంత
రంగుల యుతశతచంద్ర రవిదీప్తియుతులు గం । సారవర్జితులు ప్రశస్త ముక్త
లనలుగురు తనుమ నామ్నాయ సత్పావ । గణముల నిట్లు ప్రస్ఫుటముగ వెలసె.

వ. ఆ వియుల్లాంఛనుఁ వైకుంఠమహిమ యొతిగించిన మాధవదాసుండు పరమపదంబు
నందు మాణిక్యమంటపంబున లక్ష్మీసహాయుండగు శ్రీమన్నారాయణుం జరిత గనడ

విష్వక్సేనాదులను శేషాసనంబునం ధ్యానించి యనంతర మ్యస్త్రాంతంబు వినవేడుక నగ్గురుచంద్రుడు ముఖంబునం దనచూపున్ నిలిపి యున్నంతటయు నమ్మహానుభావు నకు భట్టార్యుండు వెండియు నిట్లనియె.

మ. వైకుంఠంబున నిట్లు దివ్యమహిమం వర్తించు లోకైకర
క్షాకల్యాణ గుణాకరుం డయిన శ్రీకంజాక్షు వక్షస్థలిం
బ్రాకంభాసిలు లక్ష్మి యొక్కటతి నిర్వ్యాక్రియా సత్కృత
శ్రీకైంకర్యుల నిత్యముక్తులను వీక్షించెం గరం బచ్చటన్.

గీ. కాంచి యటు సంతసిల్లి శ్రీకాంత యంత । ఘోరసంసారవారిధిం గూలిమడలు
బద్ధజీవులం జూచి దుర్భరవిషాద । మెసంగ నవినయమున వారికిట్టు లనియె.

సీ. నిఖిలజగన్నాథ నిర్వ్యాజబాంధవ యసమసమస్త భూతసమ యనఘ
కల్యాణగుణ వార్ధి కమలలోచన సమదర్శివి జగముల తల్లిదండ్రి
యని నిగమాంతములు నినుం జెప్పంగ నీవు మిచ్చటం గొంద ఱత్యంత సౌఖ్యంబులనుచు
జరియింతు రెన్నంగ గొందఱు బద్ధజనులు తీవ్రవిభూతి భవాంబురాశిం గూలి
యుసలెదరు వీరలిట్లు సేయంగ నేమి । ఫలము కలిగెడి నిప్పనివలన మీకుం
దలంప వైషమ్య నైర్ఘృణ్యములు పొసంగవె । తంత్రిశాస్త్రజాలందు ఖేదంబుగలదె.

క. ప్రకృతిని నీవు వశుండవె । ప్రకృతియు త్వదధీనగాక ప్రబలుట గలదే
సకలస్వామివి నీవిటు । లోకానొక విమేష మైన నూహింపవు గా.

గీ. సకల బద్ధ జీవజాతి కావక యిటు । కు ప్రసారణమున నరసి ముక్త
మగుచు నిచట త్వద్గుణాను భవాయత్త । మైనదీన సేమిహాని వచ్చు.

వ. అని యిట్టిధంబున శ్రీదేవి యడిగినం జిఱునవ్వు నివ్వటిల వెన్నుం డిట్లనియె.

సీ. పూర్వమునందు జీవులు చేష్టం దక్కి యొక్కలు లేనిపక్షుల కరణి నున్న
నజ్జీవులకు మిము మత్పురుష నిర్హేతుక కారుణ్యమునం దగుకరణ దేహ
ముల నొసంగితి హస్తములు పాదములు గల చిత్రదేహాలు లేని జీవులకును.
దయ నిచ్చుటఖిల శాస్త్ర ప్రసిద్ధంబయ్యె నది యున్నవిషయములందుం గూర్చి
నన్నుం బూజించు టుడిగి యన్యక్రియులను । మెలంగి జీవచయంబు సమిష్టరూపము
గాంచ గానంగిన కర్మచేత గోవులోకం । గోయు గతి నేమి చెప్పుదుం గవలయాక.

క. దయచే నదిదాటుట యెం । తయుం జెప్ప యొకంగ వెఱవుం దప్ప మహాంధుం
డయి మడిబడునదుగతి ని । ర్భయులై చేతనులు భవము పాల్పడి రహహా.

గీ. విషయానుభవముల మక్కిలి వివేక మెడలి । భవపయోధి నమంచ దాపమునశంగ
ముల ... తెలుసు మోనపాన్ప । జీవులకు నేను కరుణావిశేషమునను.

మ. సర్వజ్ఞపదంబు నీయెట కుపాయ మెయ్యదిఁగ, వేదశాస్త్రములన్
[illegible] సంగతిం బదభక్తి ముక్తి ముఖ్యార్థ మూర్తి నే
ర్వాణమేఁగలేక జీవులు నిరంతర మైన బలాధికుండ నీ
శ్వాసుఁడను భోగిద్ధుఁడను సౌఖ్యసమేతుఁడ నందుమతుండై.

ఉ. యోగమొనర్తునిచ్చెద మహామున మొందెద సత్కులుండ వి
ద్యాగమపారగుండను ధనాఢ్యుఁడ నాయెదు మెవ్వఁ డింక న
ద్యోగముఁ దక్కి దుష్టమతిలోడ నొకానొకవేళ నైన న
న్నేగతినైనఁ జూడ రిః వేమని చెప్పుదుఁ జూడుమిందిరా.

క. ఒక్కరీతి నంతు తావే । అనేకవిధమున నుంటి ననుచు నురుదోర్విభవా
లికఁ దన్నుఁ దొంగిలించిన । సకలంబుఁను సకలదురితసారుఁడుఁ గాఁడే.

శా. స్వాతంత్ర్యంబు సదా మహాదురితబీజం బందునిష్కారణ
ప్రీతిం వర్తిలి జీవజాతి భవనార్తింగూలినం బ్రాజ్ఞ వి
ఖ్యాతిం జెల్లువోటి కేవఫలకీర్తాంశంబు బోలెం జగ
న్నాతా ముక్తి రామకృష్ణముఖనామంబుల్ దగం ధాత్రినై.

గీ. అట్టివన్న మనుజుఁ డనియొంచెదటు మూఁడు । ద్రోహులను సమస్తజీవజాతి
దరినిఁ జేరలేక పడసెను నీవేమి । చెప్పఁవలఁచి తదియు జెప్పుమింతి.

వ. అని యానతిచ్చిన.

చ. రమణునివాక్యముల్ వివి కలంగి శరీరులసంభవారిదుః
ఖములకు నోర్వఁజాలక జగంబుల కెల్లను దల్లియైన శ్రీ
రమల నిమేషమాత్ర మొకకార్యములోఁ దలపోసి యిందిరా
రమణునిఁ జూచి పల్కె మధురత్వము జిల్కెడిమేలిపల్కులన్.

గీ. భూదేవి నటకుఁ బుచ్చుము విత్యసూ । తిరస్కంబులో ధరిత్రిఁ బుట్టి
బద్ధజీవజాతి బసి నీకటాక్షము । చేత ముక్తినొందఁ జేయుమిపుడు.

చ. అని గమ్రమేమ పూర్వముగ నయ్యము వేడిన మాధవుం డగ
స్త్యునయము నున్న దానోవఁగియున్న విరంభుఁదలంచి లోకర
క్షణమున కట్టు లగు మని సత్కృప భూమి కనుజ్ఞయిచ్చె నే
మునఁగల దవ్వభూవిలయాత్మ్య నమోగుక్షపాదిశేషుసుల్,

వ. అంత వనమాలాపంచాయుధ శ్రీవత్సకౌస్తుభ విష్వక్సేనగరుడాదులతో భగవదా
జ్ఞచే నమ్మహాదేవి భూతలంబుపై నవతరింపఁ దలంచి కలియుగంబున [illegible] నా
రాయణపరాయణులు కాఁగల రని గావున కృతాదియుగంబుల నున్నట్లు కలియుగం

[illegible] యప్పుడు నీ కృపాంతరంగమున [illegible] ప్రత్యక్షమాయెను యగు [illegible] ప్రణతులం [illegible] మహామహాత్ములు [illegible] శ్రీ భాగవతరాజులం ప్రసిద్ధులై యుండుట ద్రావిడ దేశ [illegible] లానుయుం బాసురం [illegible] నవతరించె నని చెప్పుటయు.

క. అతి మోదంబున నస్మ [illegible] ద్యతి యుట్టుల గురున కోమహాత్మా నాకా సతియున్న [illegible] యవతారములు మొదటినుంచి వరుసం దెలియన్.

వ. అనిన శ్రీ పరాశరభట్టార్యుండు దివ్యసూరిచరిత్రకథనంబున కారంభించి యిట్లని చెప్పం దొడంగె.

పొయ్‌గ పూదత్తు పేయాళ్వారులు.

సీ. ధరణిలో నియతులై వసు దైవ్యస్థలియుండు నఖిలాఘములు వేగ నణగు నట్టి ద్వారావతీ ముఖస్థలముల నుండు నగ్గ్య కాంచీపురంబున నగములకల్పు దశ్వమేధ మొనర్చి హరి పూజ సేయుచుం గధు ప్రశస్తముగాఁ జూపడఁగ [illegible] మహావాదకంబు తవజపూజితం బౌటఁ గాంచియనఁ బేర విఖ్యాత మయ్యె నచట పదునెన్మిది యగు దివ్యస్థలములు | వెలసె వస్తుభుజస్థల మలఘు మహిమం దనరె నుత్తరదిక్కునం దగ నధోక్ష | జారి యత్యాహ్వయమున శ్రీకాంతు డెప్డు.

గీ. అచ్యుతాధోక్షజారి కరయ నుత్తరదిశ | దివ్యహేమకమలదీప్తమగుచు సతతవిమలసలిలవిలసత్తమై కాసార | ముల్లసిల్లుఁ బ్రాణు లెల్ల పొగడ.

వ. అక్కాసారంబులో నొక్క కనకపంకజంబునందు ద్వాపరయుగంబున నెనిమిదిలక్షల యిరువదివేలతొమ్మన్నూరు సంవత్సరంబు లరుగ సిద్ధార్థి సంవత్సరంబున తులాసంక్రమణ యుతాశ్వయుజమాస శుక్లపక్షాష్టమీ భౌమవారంబుల శ్రవణనక్షత్రంబునందు శంఖాంశంబున పొయ్‌కయాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం దగు శ్రీసరోయోగి యవతరించె. పూర్వప్రా యులగు చేతనులకు సంజీవన ప్రాయుం డగుటను బహుసత్త్వయుతుం డగుటను సంసార దారవిదారకుం డగుటను సూక్తిమ్మృత ప్రవాహుండగుటను నమ్మహానుభావునకు సరోయో గి నామంబును కాసారయోగి యనియు సుప్రసిద్ధంబయ్యె మఱియుం తదనంతరదినంబున.

గీ. జలధితీరమునఁ బ్రశస్త మల్లావర | పురిని మాధవీప్రఫుల్లసుమము నందు భూతయోగి యఖిలరక్షార్థమై | యవతరించె శ్రీగదాంశమునను.

క. విను సిద్ధార్థితులాప్రథ | మను మిది ధనిష్ఠయందు మహి ద్రావిడభా షను పూదత్తాళ్వారని | దనరెను శ్రీభూతయోగి తగ నిట్టులు [illegible]

వ. అమ్మహామహాత్ముండగు భూతాహ్వయుని నామంబును మల్లాపుర వల్లాధీశ్వర నామం బును సుప్రసిద్ధంబులయ్యె. మఱియు నత్యంత ప్రసిద్ధం బగు తిరుక్కడమల్లైయని ప్రవి

[illegible] ప్రసర [illegible] సమ్యక్తిరంబున ప్రవేశ [illegible] యగారాధ్య [illegible] సుప్రసిద్ధంబున [illegible] పురంబున [illegible] కావ్య [illegible] సుసాంగంబున లక్ష్మీకాంతంబును దివ్యంబు [illegible] సం
ద కాంతంబుచే నవంతర దినం బగుచున్నాగుడు మానసంబున కతిశయిన్ని [illegible]
యాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం దనరు మహాద్యోగి యవతరించె.

గీ. మైథిలాధిపతి తనూజతోఁ గంటి । నవె నీ కపూ దంబుజాక్షు పాద
కమలయుగళ పాటక ప్రాంతిఁ దగుటను । ప్రాంతయోగియనఁ బరఁగునతఁడు.

గీ. పులక లొదవించు మేన సంపూర్ణహర్ష । బాష్పములు దొరలఁ జేయు నేత్రయుగము
గద్గదధ్వనిఁ గూర్చు సంగములనంచు । విశ్రుతామృత వంశ భక్తి విష్ణుభక్తి.

చ. వినుమెవ్వ డట్టి భక్తిఁ గని పెట్టియు పోలెఁ జరించుటం జనా
ర్దన ఘనపద్మపత్ర్యమరతం గనుటం భువి నగ్గుణాఢ్యుఁ
డవరెను ప్రాంతయోగి యనునామము మువ్వురిలోన విష్ణుభ
క్తిని ఘనుఁ డౌట వెల్లెసఁ దగెం మహాదాహ్వయమం ప్రసిద్ధమై.

వ. తదనంతరంబ.

శా. వైకుంఠంబుననుండి యిప్పుడిక విష్వక్సేనుఁ డేతెంచి యా
స్తోకప్రేమ దలిర్ప మువ్వురకు నచ్చోఁ బంచసంస్కారముల్
శ్రీకాంతాజ్ఞ నొనర్చి దివ్యమనుపదేశించెం విశిష్టార్థముల్
లోకానుగ్రహకామ నాగమ రీతిల్ లోకసామాన్యతన్.

వ. అంత విష్వక్సేనుండు నిజపదంబునకుం జేరేయుటయు.

గీ. మొదటివారు పేరుమువ్వు రయోనిజు । లధిక సత్వనిష్ఠ లచ్యుతైక
దాస్యపరులు విషయతత్పర సంసారి । మనుజ సంగరహితు లనఘమతులు.

చ. అపరము నన్యశబ్దవిషయంబు తెలుంగక సన్నపానముల్
మనమున నైనఁ గోరక క్రమంపడ కచ్యుతపాదపద్మ చిం
తన మనర క్తి నేమంబ దానుక మువ్వురు మూఁడు ప్రోలం
దిక మొకయూర నుండు చనిం జరియించిరి వారు ధీరులై.

చ. తమకు హితం బెఱుంగక పృథ్వీకమునై విషయాదిలోలు స
త్యములఁ గలంగు మర్త్యుల సదారతిఁ ద్రోవఁ జరించుచుం గసం
ప్రథములయ్యె దేహళీపురము మార్గవశంబునఁ జేరి తత్తరిక
సరసిజబాంధవుం డపరశైల వరాంతరిత ద్యుతిం దగెన్. అంత.

సీ. లక్ష్మీశ దమ్మువర్షరను గాటిరాత్రి కవులచే కూర్చఁగఁ గరఁగి దాన

గురియుంత పవ్వను నెలసంబ్రద శోక్రకాహాగ్ర మను మందిరమునకుఁ దల
వాకిట గదప కవ్వల కొప్పదు లుండఁ జాలినచోట గాసారయోగి
సుముకేశి పవ్వళించిన పిమ్మటను భూతయోగియు నచ్చటి కేగుదెంచి
స్థలము యాచించె నిద్దఱుఁదగఁ బఱుండఁ । బోటుఁజాలమిఁ గూర్చున్న పాకి యంత
వడి మహాద్యోగి వెంచేసె వారు మువ్వు । రెడము జాలక నిలుచుండిరింపుగడుర.

వ. ఇప్పుట నమ్మువ్వురివ్విధంబునఁ గిక్కిఱిసి నిలుచున్న యవసరంబున.

గీ. తులసివన మున్నకడఁ బద్మముల వనంబు । దగుకడను వైష్ణవులదగు ధరణిఁజ్ఞ
సన్నిహితుఁ డగువాఁడి ప్రశస్తసూక్తి । నత్యముగ నందుఁ జక్రిసాక్షాత్కరించె.

క. వారలనమ్ముము నుకృప । నారాయణుఁ డప్పుడు వెలసినం నలువురకుం
జేరి నిలువ నెడలేమి ను । దారత నమ్మువ్వు రిట్లు దలఁచిరి మదిలోన్.

చ. తలఁచి యిఁక డింటివా రవితధస్థితిఁ దీసినవాడలేదు చిం
తిలఁ బలువాన చీఁకటిని థీరతి పేటోకఁ డిందువచ్చె నొ
ట్లలవముఁ జూడ విస్మయమహం బిది నాలవమర్త్యుఁ డెవ్వఁ డిం
వలయుక నాకలింత మని యమ్మునివర్యులు మువ్వు రత్తఱిన్.

గీ. ధరణి పాత్రముగ నముద్రము లాజ్యము । గా దినమణి దీపకళికఁ గాఁగ
సంఘటించి యట్టిజ్ఞానదీపము బ్రబ । లింపఁ గని చక్రి నింపు వెలయ.

సీ. మానిత దేహ నాజాను సుందర బాహు నిందిరావత్సు సద్భితకటాత్సు
కాంచనచేలుఁ గార్వ్యాంచిత భూనీలు లలితకిరీటుఁ గుంతలలలాటుఁ
బంకజనేత్రు వినంకుశద్యుతిగాత్రు దివ్యవిభూషు సంస్తవ్యవేషు
... పద్మకరాంగుఁ బ్రస్ఫుటితకంధర ధాంగు నవరత్నహాసు నాయతవిలాసు
సదిరసద్గంధగంధుఁ గారుణ్యసింధు । భక్తజనచిత్తగమ్యు స్వభావసామ్య
ధన్యనిత్యపార్థసారథి భక్తభజనీయుఁ । జేరి చూచి రచేయుం లక్ష్మీసహాయు.

చ. నిఖలము పుండరీకదళనేత్రుఁ బవిత్ర చరిత్రు వైష్ణవే
తరవగజాత్యవేద్యు విబుధ ప్రముఖోద్యద విద్యు నిందిరా
ముఖచిరవత్సుఁ జక్రనృకృతి భేదనదక్షు విరక్తచిత్త సు
స్థితుఁ గరుణాకరుం నిఖిలశిష్ట దయాలుని భాసురుం హరిన్.

మ. రుచిరాక్రాంత దివ్యమంగళ తనుం దివ్యకాయం బ్రతి
ప్రచయానేకవిద్య సుజ్ఞానవిద్యుతిఁ బర్బ్రహ్మం సనాతనున్ ద
క్రి నచ్చితం గరుణాకరున్ జగదంతర్యామి మహాత్ముమిఁ గా
మదము జ్ఞానోజ్వలస్ఫూర్తి వారంతా దొప్పుగ్గారు మన సర్వమై.

౫. [illegible] ప్రబంధ [illegible] కాదరంబులను బో
[illegible] ప్రబంధం.
[illegible] ప్రావిడగాథ [illegible] రచి
యించి రంత.

౬. ఇలశేషాంగతి నూటయెనిమిది విష్ణుభక్తపావనులను రంగస్థలంబు
శేషాచలంబు కాంచీపురి దేహళీనగరము ననఁదగు వాఙ్గదిక్పు
[illegible] ప్రేమపరిధిని [illegible] స్తోత్రము చేసె రంగస్థలమును వేంక
టాద్రియు దేహళీనగరము స్వావతారస్థల మయిన మల్లాపురంబు
భూతయోగి పొగడెఁ బూని రంగము వేంక | టాద్రి దేహళీపురాగ్రగణిత మ
యూరపురి దనర్చు కైరవణిని మహా | యోగి సన్నుతించె సొమ్పుల్గాలుగ.

౭. మూఁడును మూఁడు నూఱని జనుల్ గొనియాడఁగ ముందు మూఁడుగా
వారలొనర్చినట్టి భగవత్స్వరసారత మ్మప్రబంధముల్
[illegible] మనుజకోటి భవంబులఁ బాసి ముక్తికిం
జేరెడి నిట్లు ధాత్రిఁ బ్రసిద్ధము లయ్యెను తత్పవిత్రముల్. [illegible]

౮. కోరిక కోర్కె [illegible] నట్టింపుఁ బ్రమోద మొంది ఆ
[illegible]రమణుండు [illegible] లంబరంబు నిం
డారగ [illegible] చరియించిరి [illegible]
రారయ నిక్కధం దివ్యమహాత్మ్యులు వైష్ణవులాదరంబుగన్.

౯. అనుచు భట్టార్యుఁ డొప్ప వేదాంతి [illegible] | [illegible] మహా[illegible]యోగివాల
చరిత [illegible] సద్గోష్ఠి [illegible] దేవి | భక్తిఁ బ్రణమిల్లి [illegible]

౧౦. [illegible] మహా[illegible] | [illegible]
దాసవరుఁ [illegible] | [illegible]

౧౧. నీముఖపద్మ ప్రసూత మునీంద్ర మహాత్మ కథామృతం బొగిన్ [illegible]
గాను మెలర్ప శ్రోత్రముఖంబులఁ [illegible]
వేమరు తృష్ణ [illegible] దయాపరుండవై [illegible]
ప్రేమను భక్తిసారుని చరిత్ర సవిస్తర [illegible]

౧౨. అని వేఁడిన వత్సవ్యతిఁ | గని [illegible] భట్టరీశ [illegible]
[illegible] భక్తిసారు చరితము | వినుపింపఁ దొడంగె భక్తి [illegible]

తిరుమళిశై [illegible]

శ్లో॥ భక్తిపఞ్చామృత విగ్రహాత్మా భక్తిసారః కృత చిత్రమానా
ముక్తాయామ మురారిపాదయో ర్భక్తిసారమునయే నమోనమః॥

మ. స్ఫుటపంచోపనిషన్మయాంగు విబుధస్తుత్యుం రమావల్లభో
త్కటకల్యాణగుణావహామతభవత్ప్రస్తావంతు నత్యుగ్రభా
గ్యతెధిక్కారఘరీణు నన్యమతివాదాశోధకుం యోగిరా
ట్పటుచక్రాంశజు భక్తిసారముని సంస్తద్భక్తిఁ గీర్తించెదన్.

వ. అని వందనంబు గావించి మాధవదాసునకుఁ బరాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె.

సీ. భువనముల్ ప్రోవ యాదవకులంబున దేవకికిఁ బుట్టి నందగోపకునియింట
వృద్ధిఁబొందిన కృష్ణు విధమున భార్గవు పాంగత్యమునఁ గనకాంగియందుఁ
బుట్టుచు వేత్రసంపుటకారునింటఁ బెరిగి యోగసంగతిఁ దగెడుభక్తి
సారచరిత్ర మాశ్చర్యకరం బగు వినుము మున్నొకనాఁడు విమలచిత్తు
లగువసిష్ఠాత్రి భృగుభార్గవాంగిరఃపు । లస్త్యముఖ్యులు భారతీరమణుకడకుఁ
బోయి ప్రణమిల్లి చేతులు మొగిచి యిట్లు । విన్నవించిరి నిలుచుండి వినయ మొప్ప.

గీ. భూమి నత్యుత్కృష్ట మగు క్షేత్రమునఁ దపంబు । నాచరింపఁగఁ బూని విన్నడుగ నిటకు
వచ్చినారము ధరణిలోపలను ముఖ్య । మైనక్షేత్రము కరుణచే నానతీవే.

వ. అని మునీంద్రులు పలుకుటయు విరించి యప్పని కంగీకరించి విశ్వకర్మను రావించి
పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణం బగుధరాతలంబులో మహీసారక్షేత్రం బొకతక్కెడను స
మస్తదివ్యక్షేత్రసముచితం బగుకడమ పుడమి యంతయు నొకతక్కెడను బెట్టి గా
రవలాఘవంబు లెఱుంగుటకుఁ దూచుమని యానతిచ్చుటయుం దత్ప్రకారంబున.

శా. సారప్రజ్ఞుఁడు విశ్వకర్మ విధియాజ్ఞం దాచి తూచం
సారక్షేత్రము మొగ్గఁగాఁ గడమభూచక్రంబు లే మింటికిం
బేరందాని నెఱింగి మౌనులు విరించిన్ మ్రొక్కి వీడ్కొంచు భూ
సారక్షేత్రముఁ జెందియుండిరి తపశ్చర్యావిధిం ధీయుతై.

గీ. భూమి కెల్ల సారభూతమై యగుట నా । క్షేత్రమునకు విధి విశిష్టభక్తి
వెల్లవార విన మహీసార మనిపేరు । పెట్టెఁ దెలియఁగు వెలయ నపుడు.

సీ. విను దాని కర్ధయోజనదూరమునఁగ విదేహాధిష్ఠిత మగువ నాంతరమున
కమలకు దీర్ఘసత్రమునందు భార్గవుఁ డారాధనము నిష్ఠ నాచరించె
నయ్యెడ వెల్లి బ్రహ్మాండపురాణోక్త ముక్తిమహీసార మను పురమున
భగవంతు గుఱించి యాభార్గవుఁ డత్యుగ్రతప మాచరింపఁగ దానఁగని
సురలు తపము మెచ్చిన మరిచిరమాపలా । వణ్యనిధులైన నగణ్యలైన

యప్పరసనం బంధనప్పటియొని పో । కంటి కరుగు డెందెదొతరియుచును
క. చనుదెంచి భార్గవుని కని । మునికన్యక పొందె భయము బొందిన వంకా
క్కా పెంపెక్కి ప్రౌఢ యవ్వని । కనకాంగి గర్భంబు చెలువెసఁగఁ గనఁగఁ యటీ.
ఉ. మొరడును బోలెఁ గన్న గవ మూపి యలంకలదేహకంపడ
స్థిరుఁ డగుమానియుం పటుచేతనముల్ కరుగం బగస్మ్రన్
పార మగుఁగాని మరియ్యుబతి యప్పుడె కర్ప సమాధిమానిగ
స్థైర్య చేసి భార్గవుండు తమతిక్రతి విధమిముల్ పవిత్రముల్.
చ. ముని దమకోపదీపితన విమోహాకరం బగునాట్యమంబు బా
నన పరమాద్భుతంబుగ నొనర్చిన మానినకోట్యచిత్త ము
వ్వనితయొడం దగుల్పడిమి వారిజనాభుని పైపు పెట్టినా
రని భ్రమియింపఁ జేయు ననరె గిరీశాదులు యున్నధీనతై. అప్పుడు.
చ. నరనటకధ్వనిస్ఫుట మనంగ నవాంతరసీమలోఁ దద
స్పరణయుఁ దాను భార్గవుఁడు బల్మను మన్మథకేళిఁ దేలుచుం
పరచిరకాల సంభృత తపంబు నశింపఁ జరించెఁ గాఁకలం
పుచేఁగినవాను కెట్టులు సమానులుగారె తలంచిచూచినన్.
క. కొంతకాల మిట్లు కంతుమాయలఁ బడి । వెంటవెంటఁ దిరుగు వెర్రివాని
వల్లకసంగతిని వసం గనకాంగికి । గర్భమయ్యె దీక్షఁ గడచుకొనఁగ.
వ. ఇవ్విధంబున గర్భిణి యగుకనకాంగికి విధవాసంవత్సరంబునందలి మకర సంక్రమణ
యుక్తశుక్ల కృష్ణపక్షదశమీగురువారంబున మఘానక్షత్రంబునందుఁ బ్రాం
తంబుచే నొక్కకొడుకు జన్మించెను.
క. అవయవవిహీన మగుచు నిట్లుక్కులొక్క । తని జనించినకొడుకుఁ గని గణించి
వేగఁ గనకాంగి యవ్వనివేషపోషమ । పెట్టి తనలోకమునకు కేగె నేగె.
ఉ. అంతట నంతయుం దెలిసి యమ్ముని లజ్జనుచెంది శాపము
బంతయు బాసె బుద్ధి యని యప్పుడు పెద్దకుమారక్షణంబునం
శాంతితపం బొనర్చుచు నశించలనిష్ఠ వసించె నమ్మౌని
స్వాంతవికారముల్ నకులకద్రిరహోఘము దెప్పదెమ్మ్యడన్.
వ. తదనంతరంబు.
క. కమలాక్షుని భ । తమతిపురఁ బొల్పొంద నెత్తిన యప్పుడిచ్చెన్
గ్రమమున కల్పద నవమున సమున్నతమున నరాప్రతిభ చనె. నలాంగా
క. అందు జెన్నొందుచు సద్యోజాతాగు । కాంతిరక్త పవిత్రముల నదిమ

[illegible] గల్గి [illegible] బాల్యలీల [illegible] ప్రత్యక్షంబై [illegible] యభిలాష [illegible] వర్ణింపఁ దగునే.

క. అట్లు రోదనశీలుండగు భక్త శ్రీస్వామి శ్రీరఘుపతి సార్వభౌముని [illegible]
భక్త శీతవత్సలుఁ డగు మంగళమూర్తి మహోదారుఁ డసితవర్ణుండు భక్త
శ్రీజగన్నాథుఁ డీక్షించి యాహ్లాదుకకరుణ నచ్చటికి వేగమున నేగి
యాకలిదప్పుల నణఁచెడి యత్యద్భుత మైన యమృత మల్లన నొసంగి
దన స్వరూపంబు గాన్పించి మరల యంతర్ధానంబు నొందె నిబ్బంగి పెంపబడియు
భార్గవేయుండు శ్రీరఘుపతి వియోగ । మోర్వఁజాలక నేడ్చుచు నుండెనచట.

క. వినుము ముప్పదిఁ దగు వర్షం । బను మేధరివాఁ డొకఁడు క్రియాయుతుఁడు న
కృషి శిష్యులు చేతుల లో । బను నొడవలిఁ బూని వచ్చె రహి నచ్చటికిన్.

గీ. ఇట్లు వచ్చి యడవి నెల్ల చేములనునై । రోయు చరిగి శిశువురోదనంబు
వినుచు నచటికేగి గనియెఁ బాలార్కుఁ డై । దీప్తకాంతిపాలు దీప్ని బాలు.

మ. పావలోనొంటిగ నేడ్చు బాలుఁ గని సమ్మోదంబునుం విస్మయం
బొదవం భక్తుఁ డొగిం లవిత్రయుత చేరొప్పెప్పం బోధం బ్రవచ్చి భ
వ్యవయుం బాలునిఁ గొంచువచ్చి తనభార్యం బిల్చి సత్పుత్రుఁ డీ
ట్టునయించెం గొను మంచు నిచ్చె ననపత్యం డౌటఁ బ్రత్యేకు చేకా.

వ. అంతనతనిభార్య యాగుపఁడు వల్లిభయ.

ఉ. కొడుకు లేక యున్న కడుకుందుచు నుండుట నప్పు డప్పుడుం
గొడు కని యెత్తి వన్నెగల గొబ్బున నెత్తికొని బా లొసంగ న
బ్బుసిరిఁడు పొట్టుబాపి సముచ్చితి బెట్టి తా నేఁడు నాటి కా
ప్పను కనులేక భక్త్యమృత పూరము ద్రావుట కన్య మెచ్చుడే.

వ. తదనంతరంబు క్రమక్రమంబున.

క. ఘలఘ్నాత్రరహితుఁడై శ్రీ । లలనకు నాథు భవ మేమంత నుండుట మా
టలు నేర్చు లేకఁ గతుఁ వ । ర్ధిలె బాలుఁడు బాలమూర్తి త్రిభువన ఘటకా.

వ. వినుకొంత కాల మివ్విధమునఁ జరిగిన నప్పుడు నతపత్యుఁ డధికవృద్ధుఁ
డొకనాఁడుఁ దబ్బాలుకోత్తమ మహాత్మునిఁ తన భార్యయునుఁ దానును వేడ్కఁ బిల్చి
పొట్టగా నీవు వచ్చి యమృతాత్మత తీరిచెఁ బంధుర క్షత్రియ నబ్బాలుఁ డాడి
యాకృతి కొండి మాయామయ యువ్వా ప్రాంత వృత్తుని [illegible] పుణ్యమున నేఁడు
[illegible] [illegible] క్రమమున [illegible] [illegible] [illegible]
ప్రొద్దుటదను నేఁడు దనయు [illegible] [illegible] [illegible] బాలర్క సుతగు.

వ. [illegible] విధంబున [illegible] ధర్మములు [illegible] [illegible]

ప్రత్యక్షంబుగ బ్రాహ్మణు శొక్కనాథుడు తదీయాత్మజుండగు చేతోగ పాలుండు
కరుణాపూర్ణ వీక్షణంబుల నయ్యుద్దము గటాక్షించి యిట్లనియె.

ఉ. మా తపఃఫలము శాట వాలమిది గొనుకొని పడయంగ గోరి యా
ప్రాజ్ఞ కటూరమైన మారయోగ ననల్పదయం గని యుర్వి దేశ విప్రు
డాతం గని ప్రాకంగా మిగిలి సుప్రతిష్టపు బరిగ్రహింపగ దిం
పాతగ మీరు నేక నాకయాత్మజుం డుత్తము డుద్భవించెడిన్.

గీ. అనుమతి తీరసిష్ట మగుపాలా సంగిన | ద్రావిడ వార లపుడ యాశవంబు
పొంది విస్మయంబు నొంది యుత్సవాలు | ద్రావిడ గృహంబులకు జనిరి వేడ్క.

క. తడవెడ సేయక ప్రాజ్ఞుని | పడతియు గర్భంబు దాల్చి పది యగునెల ని
క్కుడు తేజము వెలింగడి | కొడుకుం గనియె మగని కమితకుతుకము నిగుడన్

గీ. వినుము తగుతల్లిదండ్రియుత్తనయునకును | వేడ్కం గనికృష్ణుడని పేరుపెట్టి బాల
నరసక మునా కటాక్షవీక్షణము వలన | నమరె గనికృష్ణుడఖిలవిద్యలను వేగ.

వ. ఇట్లు నిఖిలవిద్యావిచక్షణుండై కనికృష్ణుండు తల్లులకు నిరంతరంబును దాస్యంబు
చేయుచుండు నంత తిరుమళిశైయాళ్వారను ద్రవిడనామంబున దనరెడి భక్తి
సారయోగీంద్రుండు.

ఉ. భగవద్భక్తి సుధాతిశృప్తు డగుటం బాల్యంబునం దోడుగాం
దగు నాహారము లివ్వియుం గొనక నిత్యం బందు వర్ధిల్లుచుం
జగతిం బుత్త్రుని పోలికం దెలుగ నిచ్చావర్తనం బొప్ప న
వ్వగరిం దన్నాగ్ని జొచ్చుచుం ప్రమద మొందం దగ్గియం దండ్రియున్.

గీ. చేట లల్లి యమ్మి జీవించు భక్తుని | యింట భక్తిసారు డెన్నిదము వ
గలిమి వృద్ధిబొంద నేడేళ్ల పర్యంత | మన్నపానముఖము లాను టుడిగె.

సీ. అంతట శొక్కనా డయ్యిల్లు విడచి యచ్చటచ్చటను వేడ్క సంచరింపు
చును తీర్థయాత్రలకును దిరుగుచు గొంతకాలము కడచి యోగంబు దొడంగ
నూహించి యష్టాంగయోగ ముఖ్యాని మొనర్చి జగద్వ్యాపారమగు వస్తు
పెద్దిలోకమున సవేశము లగు నాయుధంబులు తెలిపి నేర్చి సముదా
యముల బ్రకాశించి తత్సారములు తెలుంగ | వలయు ననిశ్చయించి సర్వమతములను
తెలియ శోధించె శ్రీహరి చెంత | సకలసాకారంబు లాశ్చర్యదములు.

వ. ఇట్లు శాస్త్యంబులగు శాక్యోలూక్యాక్ష పాదకాపిలపతంజలి మతంబులును శు
న్యవాదంబు లగు మాయావాద నైయాయిక వైశేషిక భాట్టప్రాభాకరాదుల
తంత్రంబులును మఱియు నితరంబు లగు సకల మతంబులను తత్త్వనిష్ఠుండై మాటిమా

దీని నాలోచించి యనిత్యమైన యీ దేహములు నాలుగువత్సరంబులు పర్యంతంబును పరిపరిశీలన సమర్థుడై తిరిగితిరిగి యంత శైవమతంబును బ్రవేశించి శివుని పేళ్లలో నొకపేరు దాను బెట్టుకొని భక్తిసామ్రాజ్యము తన్మతంబున నతిభక్తిపరుండై శివుండె పరతత్త్వంబని శివపరంబుగా ద్రావిడ భాషచే ననేకగ్రంథంబులు రచియించి విరక్తుడై యుండెను.

క. ఇతరమతములు కల్లని తెలిసి కృతమని | తత్పరబహుమతశ్రద్ధ జనుల
జాడ మట్టి మాటలాడఁగఁ బోవుమా | నగ్రతమున శైవసాధుఁ డయ్యె.

చ. తిరిగి విచారించి యీ విశిష్టకృపం మహాభాగ్యమున శ్రీ
పతివలె శంఖచక్రపరిభాసిభుజాంబు ధృశోభ్యపుణ్యుఁ డం
భోరుహలోచనాక్షమాలికుఁ డచింత్యదివాకరతేజుఁ డయ్యె న
న్నతఁ శివవాక్యశిక్షఁ గొనఁ దన్నయి నన్నిటి కెదురేగెఁ గా.

క. అవిపక్వచిత్తుఁ డగువా | శివవాక్యుఁడు సమ్మోహస్థుఁ జేరి కనుఁగొనం
గ విముఖుఁ డయ్యెను విను ని | త్యవిమోహాంగంబు లహహ యావ్యక్త లీలల్.

సీ. అంత మహాభాగ్యయోగి కృపాతిరేకమ | మమర శివవాక్యుతో ననుస్పృశించఁదలఁచి
యాతఁడు నన్యమతస్థుఁ జాడపనిశ్చ | యుండెయుకృత యుపాయమూహించి యప్పుడు.

మ. శివవాక్యుం డసించు గామమున కుంకాలంబు వనిర్జంబు గాఁ
బుత్రకోటులు రచింపబూని తిరువుల్ పూదిగెం భూమిపై
చివరల్ పాకుము గోటఁ జెమ్మటసు నన్విద్రేకభా డంబు గే
లవఁ గెరింపఁ జాలుబు పోయిపని లీలం ద్రిమ్మరెం మానిపై.

క. ఇప్పటి పెప్పును ద్రిమ్మరు | నప్పరమైకాంతి యగుమహా యోగిని వ
న్నొప్పుఁగ నిత్యముఁ జాము చూ | పప్పుడు శివవాక్యుఁ డచటి కరుదెంచెదగఁ గా.

సీ. జేసప్పు మునుపన్నెగిఁ బని వినుము నీవు | పెట్టివాఁడవై నిత్యమిన్నిధకుపనికి
సేతుప్పుఁ దలంగి చేయుచుంటివి వట్టూముఁ | బలుకి సంతుష్టుఁడై మాయుచలికేమని యను.

ఉ. విను సేమి పెట్టివాఁడను గాను నీవు యుక్తుఁడ వని మహాత్మాని బలుక
విప్పుడి నీవిప్పు చిల్లు సేయుట వెట్టితనము నీయొడఁ జూడఁ దగియె నాదు
వెట్టితనంబెట్లు వహియింపు మా శివవాక్యుడు నడుగ నద్వైతనిష్ఠాగ్ర
ముఁడు జగతాంగణము నుపాసనలు మెచ్చని నీవు సెకకనర్త్ర
వకుడ తత్త్వవిముఁడ [illegible] | భ్రాంతమునినో నీవె భ్రాంతమతివో
చాలిపెర్వగా విచారింపు మనస్సు | నిక్క మా శివవాక్యుఁ డప్పుడు.

మ. క్రొత్తవాక్త్ర వడిప్రబోధనములు నాదాశక్య ముఖ్యోక్తిని

[illegible] సద్భక్తి నందనీయుల్ [illegible]
[illegible] తలంచు తత్త్వ సిద్ధియును లేకంబుం దృఢజ్ఞానమై
[illegible] దెలుపుట మేలు నావుడు మునిశ్రేష్ఠుండు నిట్లంబునన్.

వ. కల్లరిదానా నయ్యా భవమురరింబు శైవ వచనంబుల గొడంబడతి నంతు నందియంబు లేదైనను పరాత్పరవస్తు విచారంబు బాలురకుం దెలియునట్లు సూక్ష్మబుద్ధి గాలో చింతము విను [illegible] చేత రక్షింపంబడినదియు ప్రత్యక్షపరో క్షయు [illegible] జగ త్కారణంబు నగునది పరబ్రహ్మం బని వేదాంతులు పలుకుదు రది నిర్గుణంబున వ లయు శివకేశవాద్యనేక రూపంబులం బట్టుకయు ప్రకటిస్తు భారత పురా ణాదుల ననేక ప్రకారంబులం ప్రసిద్ధంబులయ్యె నని మఱియు నిట్లనియె.

ఉ. లోకమునం బ్రసిద్ధులు హరీశుడు శంభుడు ధాత యంభుడై
ప్రాకృతి వీరు ముఖ్యులు రవయాంబు సర్వర జన్మ [illegible]
శ్రీకుంఠుండు వేదములచే [illegible] యందు ముక్తి నా
నేకసమర్థ లెవ్వరో పరీక్ష యొనర్పుము [illegible].

క. ఒకడు [illegible] | [illegible] భక్తి దలధరింప
నింటు [illegible] విచారింపు | [illegible] మనమున బక్షపాత మేల.

వ. అని వెండియు నిట్లను త్రిమూర్తి [illegible] వైలక్షణ్యంబులు లక్షించి యతఁడు పరబ్రహ్మ యితండు గాడని నిరూపింపవచ్చు [illegible] భస్మోద్ధూళనంబును చ ర్మాంబరంబును బ్రహ్మకపాల మాలికంబును ధృతాక్ష మాలికంబును శ్మశాన వాసి యు జటాధరంబును దిగ్వసనంబునై గనంబడెడు [illegible] శరీరము [illegible] ధృత సర్వస్వంబున దీర్ఘపూర్ణ కమండలువును ధృతాక్ష మాలికంబును [illegible] [illegible] తరంగ [illegible] నైకరణంబుల [illegible] ప్త [illegible] పరబ్రహ్మ సమారాధన తత్పరులై యున్నట్లు [illegible] వను విష్ణ్వాకారంబు [illegible] భూగోళ [illegible] బును లక్ష్మీనివాస వక్షస్థలంబును కిరీట మణిగణ [illegible] దివ్యభూషణ విలసితంబును [illegible] బంధంబును పీతాంబర విరాజితంబు నగుట [illegible] గని నారాధించుచని [illegible] [illegible]
[illegible] యని వెండియు నట్లనియె.

క. [illegible] శ్రీబ్రహ్మాదులు | బాధకులు [illegible] భక్తపరదుడ
[illegible] దలంగించ | నది జగత్ప్రసిద్ధ [illegible].

క. సకలోపనిషత్తుల [illegible] | [illegible] వరసి తెలియఁ జెలిన యర్థం

బోకటియు పారాయణుఁడగు | ల్లక మోతుము శేషశైలపతి లక్షింపు మెదక్.

క. శ్రీకు జగత్కారణు హరి | వైకుంఠపతి నాగవేద్యు వల్లభుని జను
ర్వ్యాకరహితు నచ్యుతు న | స్తోక సుగుణుం భజింపు రహిఁ శివవాక్యా.

వ. అని మహాబాహ్య యోగి నిపుణాతిశయంబున తత్వరీతి దె
ల్పిన విని భక్తిసారుఁ డతిప్రేమఁ దమకుల కొప్పి భ
క్తిని విడనాడి గొబ్బున నడం బటమాడి ధృతోద్ధవ ప్రముఖుఁడై
వనరి జగన్నివాసు చరితంబులు చిత్రము కెంచి చూపినన్.

వ. వినుము బహిరంతస్థుండును సకలాంతర్యామియు నగు శ్రియఃపతిని హృదయపుండరీకంబునం దష్టాంగయోగంబున ధ్యానంబు సేయుచు సంవత్సరంబు కైరవణీ తటంబున సేయుచుండి యాశ్రమంబులు పంచె నట్టిభక్తిసారునకు మహాయోగి యప్పుడు మ న్నియును సేయు మ్మనుభక్తి శతకంబుల విష్ణుపారమ్యంబు నిరూపించి విచ్ఛిన్న సంశయుం గావించి యాభక్తిసారునకు పంచసంస్కారంబులం గృపచేసి యష్టాంగయోగంబును దివ్యార్థ విశేషంబును జగత్కారణంబు నగు విష్ణువుని కపటంచి మఱియు విశేషోపదేశంబొనరించి యమ్మహాను భావుచేఁ బూజితుండై తీర్థయాత్ర లకై యుద్యుక్తుం డయ్యెన కటగెంత.

క. శివవ్యామోహ మొంటిగ తెగ భక్తిసారుఁడు | సందియంబు విడిచి సకలలోక
శిక్షకయి రచించె శ్రీకరపదముగ | ద్రవిడభాష పెక్కు గ్రంథములను.

వ. అని యిటుల తద్విచిత్ర మహిమా తిశయంబు లభిప్రాయంబుగా
నితఁ డలఁగుం గృపం జెలుపవే సుమనంద్ర యాఁడఁడు సాదర
మ్మతి దృఢభక్తియుం బ్రబల ప్రౌఢికన్ గృతాంజలియై దయచ్చె నే
డ్కను దనమాపు లగ్గున మొగంబునఁ జేంచి వేడెఁ దన్మయుఁడున్.

వ. అనయిట్లు ప్రార్థించిఁ శ్రీరంగపురోహితుండగు శ్రీ పంచశర భట్టాచార్యుండు తత్కథా కథన కుతూహలుండై.

మ. స్వమత స్థాపన ప్రాగ్భవంబుగ సముత్సాహ శిష్టాంచితుల్
క్రమ మొప్ప నిగమొక్తులం బలుమొగిం ఖండించ ఖండించి బ్ర
హ్మము నారాయణుఁ డంచు దేర్చి తిరిగి దివ్యప్రబంధ గ్రంథ
ధములం జేసినభక్తిసారుకు నుప్యక్తి సేవింపరే.

వ. అని పంచనంబు గాంచి [illegible] యగ్రంబు సూచవవాసున చెట్టునటు.

క. అనుపమజ్ఞాన వైభవి ... | భక్తిసారున కొక వాఁడు భక్తిఁ బ్రథ
మిథి ప్రమథ ... శ్రీ ... భక్తి | మిం ... సన్నతి సేవింప గాన్పించు టయ్యెను.

క. భక్తవరుఁ గనియు శివుఁ డా | భార్గవసుతుఁ జూచి తన్నుఁ బరమానందో
ద్రేకమునఁ డిట్టనియెను | భార్గవసుతుతోడ మధురభాషణ మొప్పన్.

గీ. ఎదుట నున్న నన్ను వీక్షించియును లేచి | పూజసేయ కిట్టిపూర్వవృత్తి
నను నిరాకరించి నాయమే దీనికిఁ | గారణంబు భక్తిసార చెప్పుము.

సీ. అనుపల్కు విని యోగిసుతుఁడు పల్కెఁ దేవ నీవలన నాకిప్పు డెప్పుడును లేవు
గావఁ బొమ్మన్న నల్లైన నీవిప్పుడు కోరిన కోర్కె లొసఁగ నంగీకరించి యుబ్బి
నంచు నీకుఁ దత్త్వాదరంబునఁ జెప్ప సకలకాంక్షితము లొసంగఁ జాలు
భక్తిసామర్థ్యము నప్పలుకు నుపేక్షించి నీవరము మాకిప్పుడు వద్దు పొమ్ము
భావ్య దక్కట నావర్ణనంబు వరుల | కెంతు వృథ గాదు దమిఁ గొను మీప్సితంబు
లనుచు మాటికి మాటికి నాడుఁడు బలిమి | నేను నట్లగు హరిభక్తశేఖరుండు.

ఉ. ఒడ శిష్యుడను వీడనటు లోశివ సేయు మటన్నఁ గర్మ మొ
ప్పదుఁ దిలకింప నిప్పుడికి మూలము నేనిటు సేయఁ జాల శ్రాం
ధమును మటంచుఁ బల్కె శివుఁ డట్టియుగం దగుముక్తి నిమ్ము నా
త్ర దద మయ్యుంగ లేదని శివుం డన వెండియు నాతఁ డిట్లనన్.

మ. అనటా యిన్నర మీ నొసంగుట కశక్యం బౌట నిక్కంబు బొం
కను శ్రేయస్సుకి మాటతో మరల కీదారంబు లేదెంచ మా
నక నాకిప్పర మిమ్ము దుర్వ యని యత్యంతంగేలిగాఁ బల్కఁగో
పకషా యోప్రగ న్నేత్రుఁ డౌ మఁ దతిచెం ఫాలేక్షణం బీశుఁడున్.

చ. అతనుఁడు బోలె భస్మ మగునంచు లలాట మహోగ్రనేత్రు
ద్ధతుఁ డయి విప్పినం దవమిత జ్వలనానల యుస్ఫురచ్ఛిఖా
ప్రతతులు రోదసిం గలయఁ బర్విటయుం భువనత్రయాంతర
స్థిత చరాచరజాతము లతివ్యథ నుయ్యెడి నేమిచెప్పుదున్.

గీ. దాని నాశింగి నిజపదస్ఫుట దక్షిణాం | గుష్ఠదేశమునను గుప్తమగుచు
నున్న గన్నఁ దొలఁచె యొండు మఁ డట పెరి | వెలుగు లేనివృచ్చ గ్రిశమింప.

చ. ఖరకర వహ్నికోటి దుర్నిరీక్ష్య నిరాకర ఘోరగర్భ స్మార
జ్వర భరణాది మాంగళ భవత్పద లాగ్ని శిల చ్ఛిఖా పగం
పరలు శివాలికేక్షణ జపాదిక సత్వర నావరించి శం
కరుపయి నుగ్రతం గనియెఁ గాంచి శివుం డతివిస్మయంబునన్.

వ. శివాగ్ని శమనంబున కుపాయం బూహించి.

క. ప్రళయాగ్నిశైన తజ్జ్వాలం | బలసేయుడ కే జాలునట్టి దివ్యము లగుశ్రీ

న్న్రుం గాంచక్రోవ మురరిపుడి । బలుమేఘములను కప్పెంచు ప్రార్థించుటయును.

శా. అమ్మేఘమ్ములు వచ్చి దట్టముగ నా యుగ్రమ్ము నంభస్సమ్ము లో
కమ్ముల్ భీకరగానం నిరంతర తటిద్గర్జా ధ్వనుల్ మ్రోయ్యప్రు
త్తిమ్మూలోకము లావరింపఁగ సహాసృక్ష్యమ్ముగా వర్షధా
రమ్ముం జెం వినుమద్ధరాతలము సర్వం బగ్నికీలల్ జేఁ.

వ. అట్టి మహావర్షధారల ననలంబు శాంతించుటయును భక్తిసారుం డచ్యుతధ్యాననిష్ఠా
గరిష్ఠుండగుట నెగరం జెలుంగక యవ్వర్షంబున కచలంబు వోలె నచలుండై యు
న్నఁ జూచి శివుం డత్యాశ్చర్యంబునం జెంది యమ్మహామహానందు భక్తిసారనా
మంబు సార్థకంబగు నేనేప్రకారంబులం బొగడ దొల్లి యంబరీషుచే దుర్వాసుం
డునుం బోలె నిక్ష్వాకువంశోత్తమునిచే నిరాకృతుండ నైతినని భార్యకుం జెప్పుచు
నిజస్థానంబునకుం జనియె నంత.

క. నిరుపమాష్టాంగయోగార్చనలెల్లాన్మ । నెపుడు నారాయణధ్యాన మేమరక ని
లిచ్చు శ్రీభక్తిసారయోగీంద్రుం డనఁట । వెలసె భువిఁ గనమహిమంబు విస్తరిల్ల.

క. భార్గవుఁ డధిరించం । గాఁ గనఁగిరి వాఁడు శివునికై పడి పాప
ద్రోహనముఁ గూడునిదిసక । లాగమసమ్మతము వైష్ణవ స్థితము సుమీ. మఱియును.

సీ. వైనాకుఁడు యోగివంశుఁడు శక్తిసారుం డమసిద్ధవరుండు నిరంటఁ
బుట్టెనిక్క అరుగుచు సన్మార్గవాఁడ భవమున నేగుచోఁ బలి దారి నిలువ
నివ్వింత యేమని యేమి యుం గోరె నెద్దుఁ జెల్లెడఁ బరీక్షించి క్రిందఁ
బరికింప యోగసంపత్తుల శ్రీభక్తిసారునిఁ జూచి విస్మయము నొంది
వాహనంబు డిగ్గి పడి దండ మిడుచు । నిలిచి యిట్టులనియె నీకు దివ్య
ధ్యాత్మవస్త్ర నిర్మితవసన మిచ్చెద । వేగ పాంత బొంత విడువు మిప్పుడు.

ఆ. విప్రభావముకతఁ జేఁబ్రీతి నొంగెఁ । బరమ మలిన మిట్టి పాఁతబొంత
పారవైవ మనుమఁ బొందుమా బయటయు । కవన కొంటి జూడఁ గరుణనిగుడ.

వ. భక్తిసారయోగీంద్రుండు దాఁ ఖ్యాపకంబు గాకుట కొదంబడక మూర్ఖప్రపంచమున వ్యక్త
ధనంబు నగువాఁడ్క దివ్యవచనంబు స్వసంకల్పంబునఁ దక్షణంబ కల్పించి భక్తి
పారున కొసంగ జరచిన నతండు లజ్జితుండై.

క. అయ్యరహారత్నహారం బొక్కటిదీసి । చేతఁ బట్టి ఈని శిర్ప మును
మాలఁ గాఁగ నేయుచూ పొంత మహిమాన్య । కొప్పఁ బరుకె నతఁడును.

వ. తన మెడఁ గొప్ప ప్రేమలని తామర పూసల తావళంబు చె
ల్లను జనచేతఁ బూని యువ్వల ప్రకటంబు రత్నహారమ్ముల

[illegible]

[illegible]

౮. [illegible]

౯. అనుపమ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౦. అది [illegible] మటంచు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౧. అంటయు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౨. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౩. [illegible]

[illegible]

౧౪. [illegible]

[illegible]

౧౫. [illegible]

[illegible]

౧౬. [illegible]

[illegible]

౧౭. [illegible]

[illegible]

[illegible]

వారికి సేయు శ్రీపరాంకుశాష్టకం బెవరికి చెల్లుకే.

౧. అనుదిన మత్ర్య రీతిగ మనుజులకు [illegible] । [illegible] పరాంకుశా
భవము [illegible] వెంపావరి [illegible] । [illegible] సంప్రాప్త [illegible] భరితులై.

౨. వినుమచటం గొంతకాలము । తనపడి శ్రీపరాంకుశాను భవైశ్వర్యం
బొనరుప్రమ వాయ సముత్సుక । దనరిరి యష్టాంగయోగ తత్పరమతులై.

౩. అంత [illegible].

౪. ఆనందాశ్రులు కన్నులం దొరుగ రోమాంచాంగులై యమ్మహా
మానీంద్రుం గని యాశ్రిత [illegible] గాఢితం జేసి [illegible]
[illegible] బంధుదివ్య [illegible] మత్స్వరూ
శ్రీ [illegible] చిత్రంబు లూహింపగన్.

౫. ఇవ్విధంబున సరోషహారి మహాత్మ్యగుణ [illegible] యతి
మాంత్రిక [illegible] విష్ణుసాయుజ్యం
[illegible]
[illegible] దడవంతక
వృత్తాంతం [illegible] దనుగటయు.

౬. [illegible] । [illegible]
[illegible] । కృపాకర [illegible].

[illegible]. [illegible] దివ్యదేవా
[illegible]
కృపాంబుధీ [illegible]
[illegible].

గద్యము. ఇది శ్రీ మన్నమాలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర శ్రీయసగోత్ర వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబను
దివ్యసూరిచరితమందు ప్రథమ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము

ఉత్తరభాగము.—ద్వితీయతరంగము.

క. శ్రీకృష్ణగోష్ఠీశ! [illegible] సుధా
[illegible] రమావల్లభ! [illegible] దేవా.

వ. అవధరింపుము [illegible] పట్టిరి.

సీ. అంతట భక్తిసారుఁ డలరి మహీసార! [illegible] ప్రౌఢ
[illegible] తత్త్వతంబు.

తే. [illegible] భక్తిసారునైఁ
ప్రేమ దలిర్ప [illegible]
[illegible]
[illegible] దొరయుఁగాక.

క. అంత వరయోగిందుండు

మ. పరమాత్మ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible] యోగంబున [illegible]

గీ. [illegible]
[illegible] మునివరుండు.

వ. అప్పురంబున [illegible] దేవి [illegible]
[illegible]
[illegible] యోగంబున [illegible]
[illegible].

గీ. భక్తిసారుని [illegible] దనర [illegible] దమనరించి

[illegible]

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible] పిసుంద । [illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

క. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]

[illegible] చెప్పు [illegible] వచ్చిన [illegible]

క. అడిగినఁ గడుఁ బ్రియమున నని | పృచ్ఛతి [illegible] తన [illegible]
 [illegible] సంగ [illegible] కృష్ణ [illegible] చెప్పుదును వినుమనఘా.

మ. కవికృష్ణుం డనుపుణ్యుఁ [illegible]
 గా [illegible] వ్యాఖ్యానముం [illegible] గీర్తించి [illegible]
 [illegible] దములు [illegible]
 [illegible]

సీ. మహితాత్ములకే పయోజాక్షవాల లొసఁగి | గవలఁ దలఁచుట్ట [illegible]
 యాతపము [illegible] వలవరించి | [illegible] మూలు [illegible] వచ్చునదఁ జెప్పుదు.

క. అక్కవి కృష్ణుని నిరతము | [illegible] కాంచిత [illegible]
 [illegible] చెప్పవలెను మనుజాధిపా.

ఉ. అని వసుధా లలామను బ్రియంబునఁ బల్కిన సంతసించి [illegible]
 న్నక కవికృష్ణుఁ [illegible]
 [illegible] గాని [illegible] చెప్పుట [illegible]
 [illegible] గవికృష్ణు [illegible]

ఉ. అష్ట [illegible] సంగ [illegible]
 [illegible] చేసిన [illegible]
 [illegible]
 [illegible] కవికృష్ణుఁ [illegible]

క. పల్లవన్న [illegible] | [illegible]
 బల్లవఁ గొంద [illegible] | [illegible]

సీ. అని కృష్ణుఁడును [illegible]
 [illegible] రచించిన [illegible] పల్లవాదుల వలరుచుండుఁ
 గావున [illegible] రచియించు [illegible]
 [illegible]
 [illegible] | [illegible] కవికృష్ణుని [illegible]
 [illegible] | [illegible] రచియింప [illegible]

మ. [illegible] కవికృష్ణుఁడు [illegible] శ్రీ
 [illegible]
 [illegible]

వెలుంగ్రై నేఁ బోవుచున్నవాఁడ నీవుం గదలుము. అనెను.

క. అనఘ గోవింద నృపతి యాజ్ఞను మన్నునె | పోఁగదఁ దగదని మాకీ మున్నవనింపఁ
గోలె దిద్దేశము విడిచి పొమ్ము పొమ్ము | తెరఁవని కణికృష్ణుని వెడలనడచె.

వ. ఇట్లు వల్లవుచే నిర్మూలితుండై కణికృష్ణుండు భక్తిసారయోగీంద్రు సన్నిధికిం జని త
ద్వృత్తాంతం బంతయు విన్నవించి యుద్దేశంబున నొక్కనిముసంబైన నిలువఁగూడదు
మేమొక్కదేశంబునకుం బవిచెదము ననిన భవద్వియోగంబు సహింపంజాల నిదె
నీవెంట వచ్చెద నని యమ్మహాను భావుండు తనయెదుట నొకయోగ నిద్రాముద్రంబున ఫణి
భోగపర్యంకంబుపైఁ బవ్వళించి యున్న కేశవస్వామి సమీపంబున కరిగి యుచిత
ప్రకారంబున నిట్లనియె.

క. కణికృష్ణుని యుద్దేశం | బున కధపతి యైనవల్లవుఁడు వెడలం
బనిచెను శిష్యుం డగు నా | తని వెంటను నేను జనియెదం జక్రధరా.

క. భవ్యఫణి శయనా భక్తపరాధీన | భక్తవరద యనుచు భక్తిసారుఁ
డాదరమున మ్రొక్కి యాజ్ఞ యిమ్మనవుడు | కేశవస్వామి కరుణఁ బలికె.

క. నిక్కంపు నిముసంబైనం | గక్కురఁగఁ బాడకుండఁగా నేను నీ
వున్న యెడ నుందు వెంటను | మిక్కిలి వచ్చెదను నీ వునికి యగుచోటన్.

మ. జనులెల్లం జెలఁగంద చూడ విమలాంభోజాక్షుఁ డిట్లు భోగీంద్రుఁడు
య్యనుకూలంబుగఁ గూర్చి యాత్మభావంబునం జెంచి భక్తసా
రుని వెంటం జనె నవ్విధం బెసఁగి బొమ్మల్ వేడ్క చూపంగ నం
దిని రమ్మంట నిచ్చి పన్నగాశయనుల్ శ్రీమంతుల్ తోడరాన్.

వ. ఇవ్విధంబునఁ గాంచీపురంబునం గలవారిలో మును వరదనామ కేశవంబున నుత్తమో
న్నతదివ్యస్థలంబులం దనరు వైష్ణవ దేవులును మఱియు సప్తకోటి ప్రముఖ సమ
స్త దేవతలును వామనశేషస్తుతు లును దనిసి యుండిరి వల్లభుండును దిక్కుంగానఁ జనం
బునం దక్క పురంబున నొక్క ప్రాణియైన లేకుండ నెల్లవారును నిట్లు వలస దను
విధంబున సపరివారులును సమస్తవస్తు సమేతులునై కేశవస్వామి వెంట నరిగిరి. ఆయు
ద్దేవుండు భక్తిసారుని వెంటఁ జనియె నయ్యోగీంద్రుండును కుటుంబ సహితంబుగా
స్వర్గభాగంబునం జనుచుని కృష్ణుని వెనుక నరిగె నగరంబునం గలయట్టి గృహంబులు
భూములు పట్టణంబులతో వాడె వదిలి యారామాదికంబులు పరిత్యక్తంబు లయ్యె. నప్పు
డు వారందఱు గంచికి పశ్చిమభాగంబుగా నొక్కక్రోసెడు దూరంబు జరిగి యా
కాలంబు వచ్చుటను జూచి ప్రకారంబున నివసించిరి. యీయాత్రవలన దనరుటఁ జేసి
యీ యూరికి యోరిరుక్కై యని పేరుగలిగెను. అట్టి సమయంబున గాంచీపురంబున.

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రాప్తించు [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

[illegible] | ల్లవ [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] మనుమ [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రపన్నులు [illegible]. [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

[illegible] | [illegible]
[illegible] మధురం [illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible] | [illegible]
[illegible].

సీ. భక్తిసారుం డంత ఫణిశయను ననుమాను వేగి వెంట వచ్చుటని యట్లు
గావించి తిరువటుగాన యథోక్తకారి యను నామమున విఖ్యాతి మించ
నని వేఁడ నమ్మాట కంగీకరించి నాఁ డాదిగా శేషశయనుఁ డతఁడు
మొప్పఁగఁ దలఁగి యథోక్తకారి యనెడి పేర నందమరె దైత్యారి మఱియు
భూమి దివ్యదేశముల కుపేక్షగాఁ | బ్రవ్వరించు శేషఫణిశయనుఁడు
భక్తిసారు నెప్పుడు పరమకృపం జూడ | నటట నెడమపక్క నత్తమిల్లె.

క. మునువచ్చుట నుత్తరశిరుఁ | డును ప్రత్యఙ్ముఖుఁడు నటం గడుం దగు వారియ
మ్మునిఁ జెప్పను గనుటకు ని | చ్చను పడమర మొంగము జేసి శయనించె దమిన్.

వ. ఇట్లు దక్షిణంబునకు శిరంబు దనర నెడమపక్క బడమర మొగంబుగా యథోక్త
కారి యను పేరిట భక్తవాత్సల్యంబు జగంబులకుఁ గనుపింపం జేయుచు నద్దివ్యదే
శంబున జగదీశుం డెల్లప్పుడు ప్రసిద్ధుండై వెలసిల్లె వినుము భక్తిసారుం డష్టాంగ
యోగంబున నెప్పటియ ట్లచ్చటఁ గొంతకాలంబు నివసించె కనికృష్ణుండును తచ్ఛు
శ్రూషాపరుండై పూర్వప్రకారంబున వర్తిల్లుచుండె నంత.

గీ. అవని కుంభకోణ మనుదివ్యదేశంబు | నందు నెట్టిప్రాణి యర్థిమృత
మైన నుండునంత హస్తగ మగు మోక్ష | మని పురాణగదిత మయ్యె నవఘ.

క. విను మట్టికుంభకోణం | బున నిరతంబును వసింపఁబూని గడుముదం
బున భక్తిసార యోగియు | చనె దక్షిణపథముఁ బట్టి సమ్యక్ప్రర్థన్.

వ. ఇవ్విధంబునం జనుచు మార్గంబునం దగువ్యాఘ్రపురంబు సొచ్చి బ్రాహ్మణగృహ
వీథిఁ జనుచున్న యవసరంబున.

సీ. కొందఱు విప్రులు మందిరోపాంత వితర్దికపయి నుండి తగవు మీఱ
వేదంబు జదువువా రాదివ్యయోగీంద్రుఁ డతిదూరముగ నేగునంత జడవు
మానులై యుండి పిమ్మట ననంతరవాక్య ముచ్చరింపఁగఁ జూడ నొక్కవాక్య
మైనఁ దోఁపక యున్న నద్భుతతతి వేదవిదులు గావున దానివిధ మెఱింగి
నరవి నయోగ్యునిఁ గూడ నరిగియోము | హా శిరమ్మ యిదియేమి చెప్పుమనియెడుగ భక్తి
సారుఁ డొకవడ్లపరిగింజ [illegible] గోరఁ | జీరి యది సంజ్ఞ దెలియఁగాఁ జేసెఁ గరుణ.

ఉ. దాని నెఱింగి విప్రులు మోదంబునఁ బొంగుచు భక్తిసారు న
న్మాన మెలర్ప [illegible] యథాక్రమ మొప్పఁగ వేదపాఠము
న్మానక నేయుచుండి రనఘాను లవైష్ణవు లన్యబుద్ధి చే
[illegible] సమస్కృతి నేయకయున్నఁ గడగ్గా.

[illegible]

వప్పురిం దునవ్వాయ్యా గాధ్యాన్మ్యాగ | వాంఛ దిరిగి గని తలర్పకముఁ.

ఉ. అరసి యనేకభంగుల మహాద్భుత మొందుచుఁ బెద్దలైన నా
గరికుల కవ్విధం బెల్లఁ గ్రక్కునఁ జెప్పినఁ జూచి వారు న
త్వరఁ జని యజ్ఞకర్మమున వర్తిలు శ్రీహరిపాదుతోడ న
బ్బుర మొనరంగఁ జెప్పుటయు భోరున లేచి యతండు నమ్మతిన్.

వ. యజ్ఞశాల నిర్గమించి హరిపాదుండు బయట భక్తిసారుం డెప్పొంగఁ బూజింపఁ దన
దేవాలయంబున భగవదర్చా విగ్రహం బమ్మొగం బగుచుండుట యున్నా విన్న
యంగుఁ గన్నులారఁ గనుంగొని పరమవిస్మయంబునం జెందె.

క. భక్తిసారుకడకు వడిగొన వచ్చి న | మస్కరించి సంభ్రమమునఁ జేతు
లర్థి మొగిచి శ్రీకృతార్థుఁడనైతి మీ | రాకవలన యోగిరాజ యిపుడు.

క. కనులు గలుగు ఫలమునిను గాంచుటయె యిదియ | గలుగుఫలమునిను బొగడుటపాటి
గలఫలంబు పూజగను సేయుట కరంబు | గలఫలంబు మ్రొక్కుటబునిజముగ.

క. నవనము సఫలం బయ్యెం | జివిజాలు తుష్టులయి రేగు జిమ్మపు దీప
సవనస్థలిఁ గని యాతఁడు | వినయమున వేఁడె భక్తిసారుకడు దాను.

వ. యజ్ఞశాలకు వచ్చి ప్రార్థనాపూర్వకంబుగా బ్రహ్మవాది సభామధ్యంబున సభక్తి
సారు నగ్రాసనంబున నాసీనుం గావించి తగు తెఱంగున నగ్రపూజ యమ్మహాను
భావునకు హరిపాదుం డొనరించె నప్పటిభంగి మున్ను రాజసూయయాగంబున ధ
ర్మరాజు శ్రీకృష్ణమూర్తి కగ్రపూజ యొనరించిన తెఱంగు దలఁపించెనంత.

మ. అపు డధ్వర్యులు లోనుగాఁ గలుగువా రయ్యగ్రపూజాదులం
గుపితాకారత జేర్చి తిట్టుచుఁ దలంగుం డంచు నయ్యాహితా
గ్నిపదం శ్రీహరిపాదుఁ జూచియని రిన్నీచుం సదాచార వ
ర్గ పరిభ్రష్టుని పూజసేయఁ దగునే ప్రార్థించి మాముందటన్.

శా. కేమ్మ బ్రాహ్మణవాన నన్నును పవిత్రీభూతశాలాస్థలిం
జేవాభులో విగమాంత పారగులు బుత్విక్శ్రేష్ఠులౌ మమ్ము న
న్యాయం బొప్ప బహూకరించకిటు మౌర్ఖ్యం బొప్ప నిన్నీచు న
శ్యావిప్రాజతఁ జేసుటం దగున మెంచం నిష్ఫలంబై చెడెన్.

క. అగ్రాసనమున శూద్రుని | దగ్గరఁ గూర్చుండఁబెట్టి దపయుఁ బ్రహ్మ
స్థాగేసయు గనుంగొన | నగ్రస్థితిఁ బూజసేత యుచితమె చెపుమా.

సీ. అని యనేకభంగులను భక్తిసారుడు | పోర్మి మెండుగ రాయి తుండ తిట్టు
నించనేలు [illegible] హరిపాదుఁ | [illegible]

మ. వినుఁ బూజించుట కోర్వలేక సఖులన్ నిందింపఁగా నొచ్చిరే
విన జాలం హరిభక్తధూపకలితిం వీక్షింప రాఁడంచు న
జ్జనమూర్తుల్ వినవచ్చు నింక బహుభావ ల్మానున ట్టిప్పుడీ
తనురూపం బను నీ ప్రభావము గదుం బ్రార్థించెదం జూపవే.

క. అని ప్రణతాంతుఁడై వేఁ । డిన హరిపాదుపయిఁ గరుణ డెందంబున తోఁ
గనిరూఢి ప్రస్ఫుటంబుగ । దనరు రమారమణు మునియుఁ దడయక వేఁడెన్.

క. అష్టాంగ యోగమున మ । త్కృష్టుం డగు భక్తిసారదివ్యమునియు సం
తుష్టుఁ డగుచు వేఁడుటయు తద । భీష్ట మెఱిఁగి యపుడు వేగ శ్రీకుఁడు కరుణన్.

మ. రవికోటి స్ఫుటతేజుఁ డుజ్జ్వలన వ్యాఘ్రశ్యామ లాంగుండు ది
వ్య విభూషావయవుండు శేషఫణి శయ్యాంత శ్శయానుం డశే
షవిధీశాది నుతిస్వరోన్ముఖరితా కారోద్ధుఁ డంచద్రమా
భవనోదః ఫలకుండు నై మునికి తో భాగంబునం దోఁచినన్.

గీ. భక్తిసారుని మనసెత్తి పయిని యిట్లు । విష్ణు శ్రీదివ్య మంగళ విగ్రహంబు
తేజరిల్లుట జూచి భీతిల్లి విన్న । యముని బుద్ధి జలాదిగా నందఱప్పుడు.

చ. వినుపమభక్తి నొప్పడ మునిప్రభుఁ డైనగు భక్తిసారు శ్రీ
హరిగ గణించి చెంపలు కరం బులచేఁతుల మోదుకొంచుఁ ద
చ్చరణములందు సాగిలి యథావిధి మ్రొక్కుచు నమ్మునీంద్రు బ్ర
హ్మరథమునందు నిల్పినఁ గరాంతరవీథులఁ ద్రిప్పి రాదృతిన్.

వ. ఇట్లుపరా భక్తిపూర్వకంబుగా ననేకప్రకారంబులఁ బూజించిన బుద్ధిజాలం గారుణ్యదృష్టిం గటాక్షించి భక్తిసార యోగీంద్రుండు వారలకు జ్ఞానోపదేశం బు చేసి హరిపాదు వీడ్కొని కుంభకోణంబునకుం జని.

గీ. శార్ఙ్గపాణిదేవు సద్భక్తి మ్రొక్కి త । చ్ఛయ్యఁ జూచి సంతసమున నొక్క
ద్రవిడగాథ వేగ రచియించి పాడిన । దాని వినుచు శార్ఙ్గపాణి ప్రీతి.

గీ. ఆదరంబున శేషశయ్యాతలంబు । వదలి దిగ్గన లేవఁబో నది యెఱింగి
భక్తిసారుని యోగి వేఁడెను గణింప । విష్ణుభక్తుల మహిమలు వింత లహహ.

చ. అలయిక కోర్చి భక్తవచనాదరభావము తేటతెల్లగా
వెలిఁగి ధరిత్రి సూచనము సేయుచు లేవక యున్నవో రె నిం
పొలయు నర్ధుండ శయ్యగిది నుండెఁ గదుం దమి శార్ఙ్గపాణి యం
దల మెదు తెక్క నిప్పటికి నట్లు గనంబడు నద్భుతంబుగన్.

గీ. దక్షిణాశిరస్కుఁ డగుచు నుత్తరశిరస్కుఁ బ । దద్వయమును చాచి ఫణిరాజతల్పసీమ

తూర్పుముగ మయు విలువిల్లుకోయజాతు । డెంచి శాకస్నులకు గనుపించు గాక.

క. కమలాక్షుని పల్లవముం । దరభక్తాళియువకర పదద్వయుఁ డాద్యా
ధరు తారాపతిముఖు శత । శరణ్యు ప్రభు శార్ఙ్గపాణిఁ దలఁతుఁ దలఁపులోన్.

గీ. దాసనయన చకోర చంద్రముఁడు కుంభ । కోణపురవాసుఁ డగు శార్ఙ్గపాణి కరుణ
బాదు వర్మీక్షణముల ముఖదళ నిరంత । రంబు కనుపట్టుఁ గాక యఘంబు బాపి.

వ. అని ప్రార్థించి మాధవదాసునకు భట్టార్యుం డిట్లనియె ననంతరంబ.

సీ. భక్తిసారుఁడు శార్ఙ్గపాణి సౌందర్యాను భవభవ ప్రేమాతి పరవశతఁ జ
తుర్ముఖాందాదియన దొంబది యారు పద్యములఁ జగత్ప్రసిద్ధము నముజ్జ్వ
లంబుగా నొకప్రబంధంబు శ్రీఛందాఖ్యావృత్తములో శతమును వింశతియునుఁ
దనరఁగ నొకప్రబంధంబు ద్రావిడభాషచే రచియించె నుదాత్తుఁ
డమ్మహానుభావుఁ డావతియించ్చిన । ద్రావిడగాథ లాదరమునఁ జదువు
నంతలోన వారి కబ్బెద నగు ముక్తి । యిది నిజంబు గాఁగ నెఱుఁగుమనఘ.

వ. మఱియు శ్రీరంగంబున రంగనాయకుండును వేంకటాచలంబున వేంకటేశ్వరుండు
ను కాంచీపురంబున యథోక్తకారియుఁ గానగేహంబున బార్థసారథుండును కుంభ
కోణంబున శార్ఙ్గపాణియుఁ గపిస్థలంబున గజార్తిఘ్నుండును శేషగేహంబునఁ
ద్రివిక్రమదేవుండు వీక్షారణ్యంబున వీరరాఘవుండును కైరవణీతటంబున నృసింహాది
నాయకుండగు పార్థసారథుండును శ్రీమత్పురంబున సుందరాంగుండును మహాపు
రంబున నప్పాపేరుండును నను నేకాదశ దివ్యదేశనివాసు లమ్మహానుభావుచే ద్రా
విడగాథలం బ్రస్తుతింపంబడిరి యివ్విధంబున భక్తిసారయోగీంద్రుండు జననంబు
మొదలుకొని శిరమాత్రిహాయుండును భగవద్ధ్యానపరుండై కైరవణీతీరాదిస్థలం
బుల మూఁడువేలయేడునూఱేండ్లును కుంభకోణంబున నుత్తానశాయి యగు శేషశా
యిని హృత్పుండరీకంబున ధ్యానంబు సేయుచు రెండువేలమున్నూఱబ్దంబులును గూ
డ యేడువేలయేండ్లు భూతలంబున వసియించి మహీసారపురాధీశర్, భార్గవా
త్మజర్, తిరుమళిశైయయ్యర్, మళిశైప్పిరా ననుతిరునామంబుల సుప్రసిద్ధుండై వి
ష్ణులోకంబున కరిగె నని భక్తిసార చరిత్రంబు పరాశరభట్టార్యుండు మాధవదా
సున కెఱింగించి వెండియు నిట్లనియె.

గీ. భక్తిసార చరిత్ర మాసక్తి నెవ్వ । రైన వినినను జదివిన నర్థివిచర
ణంబు చేసిన వ్రాసిన నామమాత్ర । ముచ్చరించిన మోక్షంబు పొందుటపడె.

క. అటుటయు భట్టార్యునకుఁ । బ్రణమిల్లి కరద్వయంబు భక్తి మొగిచి యి
ట్లనె నమ్మాధవదాసుం । డను గరుడవహ మహిమ దెలుపఁగదె గురుమణీ.

సీ. అన్వయవ్యతిరేకత్వయం డట్లు వేఁడిన భట్టనాథుండు బలికె నెన్నఁగ శఠారి
యుండి కాసారాదు లంగము లటుగాన సంగనిరూపణమైన వెనక
నంగినిరూపణ మాచరించుట శాస్త్రపద్ధతి గావున వైష్ణవులకు
ముఖ్య లోకాసార భూతి మహాద్భక్త సాధుల చరిత మింపారఁ జెప్పఁ
బడియె నమ్మహానుభావుల యవతార । ములు క్రమంబు పొసఁగఁ దెలుపఁబూని
చెప్పుచుంటను కులశేఖర పెరుమాళ్ చ । రిత మిప్పుడు వివరింతు వినుము.

వ. అని తత్కథాకథ నోన్ముఖుండై.

కులశేఖరాళ్వార్—ప్రభావము.

గీ. అనుదినంబు రంగయాత్ర యొనరింపఁ బ్రతి । చాటబడియె నట్టి కుశ్రయుఁ గుల
శేఖరుని మహాత్మ్య శ్రీవైష్ణవార్చనా । మహిమఁ గూర్చి మదినమస్కరింతు.

వ. అని నమస్కరించి పరాశరభట్టార్యుండు మాధవదాసున కిట్లనియె.

సీ. తామ్రపర్ణీ ముఖ్య తరుణోద్భితంబుల నాళిసంపదల ప్రశస్తము లగు
సత్కీర్తిభాగ్య దేశంబు లేలుచు వైభవ జితామరావతీ వైభవంబు
పరిభూషితార్థమై పరఁగు చోళనగరియందు చేరకులాంబుధీందుఁ డనఁగఁ
దగు దృఢవ్రతుఁ డనుధరశీలుఁ డనపత్యుఁ డయి భక్తిఁ బుండరీకాక్షు వేఁడ
భక్తవత్సలుఁ డగు పంకజనాభుఁడు । దయ నొసంగఁ జక్కఁదనము మిగులఁ
గలిగె నొక్కశిశువు కౌస్తుభాంశంబునఁ । బ్రేమ దశరథునకు రాముఁ బోలి.

వ. పరాభవసంవత్సరంబునఁ గుంభసంక్రమణ మాఘమాస శుక్లపక్ష దశమీ గురువారంబునం బునర్వసూ నక్షత్రంబున నిట్లు శుభలక్షణలక్షితుండై కుమారుండుదయించిన.

ఆ. సుతునిఁ గని సంతసించి దృఢవ్రతుఁడు బ్రాహ్మ । ణులకుఁ దగవిధమానదానముల నొసఁగి
శిశువు తిరుమలమున శ్రీ శేఖరుఁడని । ప్రేమఁ గులశేఖరుఁ డనుపేరిడె. అంత.

ఉ. చేరకులోద్భవుండు కులశేఖరుఁ డింతయుఁ జౌలముఖ్యసం
స్కారము లొంది వేదములు శాస్త్రములుం గలువిద్య లన్నియు
న్నేరిచి తండ్రి యాజ్ఞ ధరణిం యువరాజ్య పదస్థుఁడై రిపు
ప్రాకారముల్ దలంక నడి శాత్రవభూముల నాహరించెన్.

చ. తనయుని విక్రమంబు బహుధార్మికవృత్తియు నెంచి యాతనిం
బనిపడి భూమి సింహాసనరఁ బట్టము గట్టి దృఢవ్రతుండు కా
ననమున కై విరక్తిఁ జనెఁ గులశేఖరుఁ డుల్లసిల్లి రా
ముని కరణిం బ్రతాపబలభూపరిపాలన దానదక్షుఁడై.

గీ. పరమపురుషుని భక్తి పనుప విష్వక్సేనుఁ । డంటి కేగుదెంచి యాస్థానిఁ

గాంచి యతని కపుడు పంచసంస్కారము । లాచరించి ప్రోచి యనుపుటయును.

మ. జనచూడామణి యమ్మహామహుఁడు విష్వక్సేన కారుణ్యసం
జనితజ్ఞాన విశేషుఁడై బహుళసంసారస్ఫుర త్తాపమో
చనచాతుర్యగ మాధవాంఘ్రియుగళ ప్రాగ్రాంతిస్థ వ్యాధ్యంథయం
బును తద్దాస్య పరార్చనా ముఖపయంపుం బుణ్యుఁడై యుండుచున్.

సీ. కానిపను శ్రేయఁ గణఁగుచు నర్థకామాభి భూతాత్మ దేహాభిమాన
పరులు దుష్టవిషయాతురులునై నాసికియొరులు లేరనుబుద్ధి యొనరఁదిరుగ
సంసారు లగు నజ్ఞజనుల మధ్యమున సుఖంబులు బరెదగి గనగ దుఃఖ
రూపంబు లగు రాజ్య రుచిరభోగాముల వలవుట ఘనదవానలము నడుమ
నుండుటయు గాదె గావున నొప్పిద మగు । నరణి దెలసితి వింక సంసారిజనుల
నడుమ వర్తిలఁ గూడదు నాకనుచును । చిత్తనైర్మల్యమునఁ గులశేఖరుండు.

గీ. దేహసంబంధి జనసంగతిం దలంగి । సకలధనములు రాజ్యము సక్రిపరము
చేసి శ్రీరామదేవు విశిష్టభక్తి । శరణ మొందె విభీషణు సరణి నతఁడు.

వ. మఱియు సర్వావతారంబుల శ్రీవెంకటేశ్వరుని యందును విభవావతారంబుల శ్రీ
రామదేవుని యందును భక్తివిశేష యుక్తుండై కులశేఖరుండు మనంబున నిట్లని తలం
చు వేంకటాచలపతి తావకాలయంబులో నొక్క సోపానంబైనసై యేను ప్రవాళ
సదృశాధరసుందరం బగు భవన్ముఖార విందంబు సెప్పుడు జూతునని యిట్లనుదినం
బును బ్రార్థింపుచు నొక్కనాఁడు.

క. శ్రీరంగమహిమ విని సం । సారు లచట నిమునమైనఁ జక్క వసింపం
జేయుదురు ముక్తి కని విధి । నారదునకుఁ జెప్ప టింపునం దెలసి గడున్.

ఉ. డెందమునం దదర్థము దృఢీకరణంబుగ నిల్పి తేగఁ దా
నందు వసింపఁగోరి పరమార్థ మెఱుంగఁగ రంగయాత్రకై
యుండఁజ మెల్ల బోదమని యవ్వగతిం దన వీటఁ జాటఁ బం
చెం దగువారిచేతఁ గులశేఖరుఁ డద్భుతభక్తి యొప్పఁగన్.

సీ. నరపతి నిశ్చయం బెఱిఁగి తన్మంత్రులు రూపించి రీతఁ ద్వారపాలి కలిగి
రంగేశుఁ గని మళ్ళిరాఁ బోక బాహువు తలగడ చేసి రెండవకరంబు
సాచి దివ్యాయంత శయ్యాతలంబునఁ బవ్వళించి కనత్సువర్ణమకుట
కటకనూపుర కేయూర స్థూలముక్తిక హారకుండలములు లమలపీత
కనకచేలములు కడలు వెలింగింపఁ । గౌస్తుభప్రభాభాసివక్ష
మొప్పఁ జక్కఁదనమ్ము కుప్పగు రంగేశుఁ । జూచి ముదలఁ బెట్టి నీయుఁడైన.

మ. కమనీయాంగ విలాసు రంగనగలంకారుం జగద్వంద్యు శ్రీ
రమణుం బిల్వలు రంగనాయకు యథార్థప్రీతి సేవించి ని
క్కముగా నక్కులశేఖరుం డట భక్తశ్రేష్ఠుండై యుండు రా
జ్యము పాలించుట కిందు దిక్కనుచు నాశంబయ్యె దేశం బయో.

క. కావున దీనికి విఘ్నము । గావించుట దురితకరముగా దని వారల్
శ్రీవైష్ణవులను గొందఱు । రావించి బహూకరించి ప్రణమిల్లి పలికెన్.

సీ. అతిరహస్యముగ నిట్లనిరి వైష్ణవులార యీమను మాన్పిన మాన కిపుడు వేడ్క
కులశేఖరుండు భక్తివెలయ రంగేశు సేవింపఁ బ్రయాణమై వెడలఁగఁ గాఁగ
నట్లైన నిర్దేశమంత బాడగు వైష్ణవాజ్ఞ నుల్లంఘించఁ డమ్మహాత్ముఁ
డటుగాన నేయుపాయము చేతనైన మాకియ్యుపద్రవము మీరిపుడు దలఁగ
సేయవలయునని విధేయులై పదములఁ । బడుచు వేఁడ వారిపయిని కరుణ
దనరయట్ల విఘ్న మొనరింప వైష్ణవు । లొప్పి రాత్రి హరణ ముచిత మరయ.

వ. అంతరంగయాత్ర రంగయాత్ర యని భేరులం జాటింపుచు పురంబు వెడలి సమస్త
పరిజన సమేతుండై శ్రీరంగపురంబున కభిముఖంబుగా నరుగుకులశేఖరున కవై
ష్ణవు లెదురుగా వేంచేయుటయు.

మ. తులసీపంకరుహాక్షమాలికల ఖద్యోతారుణ జ్యోతిరు
జ్జ్వలులం పద్మవళోర్ధ్వపుండ్రముల విరాజద్వస్త్రులం దివ్యమూ
ర్తుల సాష్టాంగుల జానుతుల్యులఁ దనుప్రోద్యత్ప్రభాదీపితా
ఘల నానావిధభాత్ములం బ్రబిమలాస్తోక ప్రభావాఢ్యులన్.

గీ. అనుగృహీత పరస్పర హస్తపద్ము । లగుల నుచ్చైశ్శ్వర పవిత్ర ద్రావిడ ప్ర
బంధరస పూర్ణదిశుల నవైష్ణవుల న । ఖండవృత్తిగఁ గులశేఖరుండు గాంచి.

క. లోకనపాత్రకృతసుగుణ । ప్రాచుర్య శ్రీశపత్రబల భాగ్యకళా
సూచకవైష్ణవసంఘము । యాచితముగ నెదురు వచ్చె నని ప్రీతుండై.

క. పీరలఁ దోడ్కొని మరలి మ । హోరయమున నగరికేగి యర్చ్యాదుల వి
ధ్యులు సలరించక యుటు । శ్రీరంగంబునకుఁ జనుట చెల్ల దని తలఁచెన్.

చ. అలువది వేలయేండ్లు పరమాద్భుతభక్తి రమాపతిం నిరం
తరముగఁ బూజచేసుటకుఁ దద్దయు నెక్కుడగుం జగంబులం
దరయఁగ విష్ణుభక్తసకృద్దర్శన మొత్తెఁ గాతఁ డాత్మలో
నెఱుఁగుట నట్లు నిశ్చ ధర నిప్పుని జేహికిఁ బ్రాప్య మెంతగన్.

గీ. అట్లు నిల్చి వారి నందఱఁ గొని । మరలి తనదు నగరి కరిగి నూప

తంజావూర్యాశాఖపతిముఖ్యములు చాలు । చాలు నవంగఁ గడునొసంగి మఱియు.

సీ. వారలు తన్వస్త్రుప జనము భగవదర్చాదులు సేయుపర్యంత మధిక
కైంకర్యనిష్ఠ నక్కడ శిరోహారుఁడై దనరి వారారగించిన పిదపను
తత్పాదతీర్థము ద్రావి కోరిక మీఱ పరమపావనము సుగ్రాహ్యార్థనీయ
మైనతత్ప్రసాదాన్నము గుడిచి వస్త్రవిశేష భూషణ చందనపు
సూనతాంబూలముల వసమాంభక్తి । నొసఁగి తిరుచిరతాచ్యు తానుపమకథలఁ
బ్రొద్దుపుచ్చుచు వారలయొద్దనుండెఁ । జాల నిల శేఖరార్య దానాయ మితటి.

వ. ఇవ్విధంబునం బ్రతిదినంబును రంగయాత్రేయ పురోహితులును పంచుశ్రీలతం[illegible] బున నప్పురోపకంఠంబునందె దనకెదుటైనన్ని వైష్ణవులం బూజించుటకై మరిని పురింబునకు వచ్చుచు శ్రీవైష్ణవకైంకర్యనిష్ఠాంగరిష్ఠుండై యుల్లసిల్లు తిరుమసాంగత్యం బేమరకయుండె కులశేఖరుం డొక్కనాఁడు. సభక్తికంబుగా [illegible] తత్త్వంబు వినుచిపుడు గంగాదుల కెక్కుడుమహిమ స్వామిపుష్కరిణియందుఁ [illegible] గుటయెఱింగి యిట్లనియె.

ఉ. స్థావరతిర్యగాదులను జన్మము లైనను [illegible]
ష్ణ్వవరసేమఁ బుట్టక [illegible] బుట్టిరి [illegible]
త్రీవల యుపసిద్ధము [illegible] జిహ్వ [illegible]
దేవకీ జూచి కేశవధరణీధర [illegible] సెంచెదన్. అని చెప్పెను.

గీ. సకల వేదశాస్త్రసముదతపరతత్వ । మరయఁగా ముకుందుఁ డని గ్రహించి
రచన జేసెఁ దత్వరముగ నొక్కముకుంద । మాల [illegible] మహీధరేశ.

వ. ఇట్లుసంస్తుతోత్సాహమునఁ ముకుందమాలాస్తవంబు ప్రపన్నమనోహారంబుగా రచి యించి యనంతరంబ.

గీ. దశరథసుతుమహిమతనయుఁడై వెలసె । [illegible] పరమపురుషుఁ [illegible]
వలన వేదమెల్ల వాల్మీకివలన [illegible] । [illegible].

క. అనువార్తవించి రామా । [illegible] లకు [illegible]
యన వలయుఁ గాన నేన । [illegible] జగముల్.

వ. కులశేఖరుండొక వైష్ణవులవలనవినుచిత్తంబునఁ శ్రీరామాయణంబు విను చుండె నొక నాఁడు.

చ. అనుపమితుల్ చతుర్దశసహస్రమహాసురు లొక్కపాఱినో
వనికిఁ ఖరుండు వచ్చెఁ బరమాత్ముఁడిక యొక్కఁడ రాముఁ డొక్కరుం
డని దగదంచు వేఁడ్పలు మునీశ్వరులుం గడుశోకమునుంచి రం
చును గమవైష్ణవుం డవ్వడు స్లోకశార్థ మెఱుంగఁ జెప్పినన్.

క. అపరిమితముఁ గులశేఖరుఁ | డపుడా రాముపైకి యసురులు పెక్కు
ద్రద్ధులై వచ్చిన రోసి | యెపుడు విభుఁడటు యనుచు రోషగ్రస్తవార్యుఁడయ్యెన్.

ఉ. గొబ్బున లేచి చాపశరఘోరతరాయుధము ల్ధరించి పె
ల్లుబ్బిర మొందఁ దాఁక చతురంగబలంబులు వెంటనంటి రా
నుబ్బున దండకాటవికి యేఁగఁ జొచ్చె కులశేఖరుం డటం
డబ్బుర శ్రీవిభక్తిఁ గలధన్యులవృత్తులు చిత్రచిత్రముల్.

క. పురము వెడలి చనుటలు తె | లియుచుండ మంత్రులెంగి వెలపు గదురఁ దమనృపాళ్
నరపతి బలువెక్కినఁ బడి | పరికింపుదు మనము చెట్ల పాలైతిమిఁకన్.

సీ. అని చాలఁ గుసగుసలాడ వైష్ణవులను పిలిచి మొక్కిన రాజునేఁగమురలు
కొంపగూల్పఁ బను విహూరించుటయు వారప్పుడేంగి రాజుకడ్డ మడిగి
వత్సల్యుతులై యైశ్వర్యమిటి భరాసుము ల్ధర్మాధికముహూర్త మంతలోనఁ
గార్చి పుచ్చు బహుపుష్కరాననంబును జోలి నమయించు శ్రీరామచంద్రుఁడు దశరు
మునిఁ జూచి వెన్కఁ వైదేహి గొంగలి | చుకొని యంచుఁ దనదుశ్లోక చర్చ
మప్పు డెలుఁగఁజెప్ప వహవా మేల్మేలని | వైష్ణవోక్తి నిక్కువముగఁ దలఁచి.

క. అలరి శివసామ్ము లంప్పయుఁ | గలుగక వారల కొసంగి కను గౌరవ మిం
పాలయఁగ వారలఁ దోడ్కొని | కులశేఖరుఁ డనుగు వెంట గొబ్బునఁ బురికిన్.

క. అని వెండియు వైష్ణవులకుఁ | గనుగొని భక్తాఖ్యుఁ డమితకౌతుకమున వి
ట్లనియెను విస్మయము నొందెం | జెను తత్పరిపాలనంబు మఱియుఁ జెప్పెద వినుమా.

చ. అనన్యశక్తియుక్తుఁడు మహాత్ముఁడు శ్రీకులశేఖరుండు లో
కమునకు ఖ్యాతిసెన వైష్ణవులు గానిమనుష్యుల మోముఁ జూడఁ డిం
పెసఁగ సపంక్తి వైష్ణవులు చెప్పుడు గూడి మెలంగుచుండు నదీ
యసకలభూమి వైష్ణవమయంబయి శాసిలె నేమి చెప్పుదున్.

క. పౌరాణికుచే నిత్యము | శ్రీరామాయణము వినుచుఁ జెలఁగుచుఁ గనలం
జాలఁ బ్రమోదాశ్రువులు | శరీరం బంతయును బులుకరింపఁగఁ దనరున్.

గీ. ఎప్పుడెప్పుడు రాముని కెగ్గు వినిరి | యప్పుడప్పుడ పొమ్మని యప్పుడు కలుచు
నెప్పుడెప్పుడు ప్రాబల్య మెంచి వినియె | నప్పుడప్పుడ గనుమోదమందు నతఁడు.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీరామాయణకథాశ్రవణంబునం దనరు కులశేఖరు చిత్తవృత్తి యె
ఱింగి పౌరాణికుండు రామాపకర్షకథ వివిరింపక రామోత్కర్ష కథ విస్తరించి విను
పింపుచుఁ గాలక్షేపంబు సేయుచుండ నొక్కనాఁడు.

క. పౌరాణికుం డొకపనిబూని తనయింటను నుండి ధ్రుమాయనాస్థోపదేశ

వివరించుచుండఁగ గుమారుని బాల్యత దరిఁజేరి తత్ప్రవృత్తి దెలియఁగను
వినుచుండి యద్భుతము రోహితుఁడో రావణాసురుఁడు సీతను హరించుట యరణ్య
కాండసంస్థిత కథాకథ నావసరమునఁ జెప్పిన విని కులశేఖరుండు
రాముఁ డొక్కరుఁడు వారల్ని యనేకులను । భావ సీతామహాదేవి నిర్వ్యథమునఁ
గొంపోఁ బదివేల్ నిషాదకులం [illegible] । [illegible]

ఉ. [illegible] వేగ గూడదని యేను మహోదధి దాటి దానవా
ధిపతి పురిఁ జొచ్చి [illegible] తతియుల నంతల [illegible] ని
స్త్రప్తుఁ డను రావణాసురు శిరంబులు గోసి విదేహనందనం
దనను మెచ్చఁ జెప్పునని [illegible] పరీత మూర్తియై.

క. విల్లు నమ్ములు ఖడ్గము చేకొనుచు । వడివడి నేగె భూమిపతి వెంట
నడుగు లేరఁగఁ గులశేఖరార్యుఁ డప్పుడు । దక్షిణాంబుధికి యి వెడలె ధాటి నెగడ.

ఉ. ఏమని చెప్పుదుం బిలుచు లెల్ల [illegible]
సేమము [illegible] బ్రజయు వేళను బొంగిన [illegible]
[illegible] శక్యము కాని [illegible]
శ్రీ [illegible] గులశేఖరుఁ డీగతి [illegible].

గీ. అంబరంబున బ్రహ్మాదు లద్భుతాత్ము । లగుచు వీక్షింపఁ గులశేఖరాఖ్యుఁ డట్లు
[illegible] సమ్ముదము [illegible] సైన్య మెల్ల । రాజు [illegible] నడచె నీరంబులోన.

గీ. భూమి నంతరిక్షమున నద్భుతోద్భుత । మగుచు చూచినట్టి యఖిలమనుజ
[illegible] విస్మితాస్య [illegible] । మఖిలదిశల నిండె నాక్షణమున.

క. పురుషోత్తమభక్తి [illegible] । పరవశ వైష్ణవ వరేణ్య ధన్య చరిత్రల్
పరమాశ్చర్యకరంబులు । దురితహరము లనుచుఁ దెలియుదురు బుధులనఘా.

సీ. కరుణాంబురాశి భక్తజనపరాధీనుఁ డగు రామచంద్రుఁ డత్యద్భుతముగఁ
దనతోడ వచ్చిన సీతాదేవి దనర లక్ష్మణుఁడును దాఁ గులశేఖరునకు నెదురఁ
[illegible] నేమంచఁ గొనుచు [illegible] రావణ [illegible]
సపరివారంబుగ సముదయించి సీతమఁ గొనివచ్చితిని [illegible] మనుచు జనక
తనయా [illegible] నాపదమునఁ గనుపింప రాముల । కృపగ విదేహసుతలఁ గని యతండు
[illegible] ముందుగా మరలి యతఁ । [illegible].

ఉ. [illegible] పటిక్రమమునం [illegible] భూవరుం
[illegible] తీరమునఁ జేర్చి సమస్తజనంబు [illegible] దా
[illegible] రాముఁ [illegible]

పత్త్ర మొంది మూర్ఖుతె వ్రతం దటా యిక నేమి చెప్పుదున్.

వ. అని యానందభాష్పనిక్తకపోలుండై యాచార్యుండు వెండియు నిట్లనియె.

గీ. నిమ్నగాత్రిము నను నెతి వేదదేవి రా | మాయణమున జనకజాపహరణము
వినిపలుకొని సమస్తము వెలింగి స్పష్టముగ | త్తుఁ డయి మరలి పురికిఁ బ్రవేశమచ్చె.

వ. ఇవ్విధంబున మరలి నిశ్చింతుండై తిరిగి కుక్కుటపురాధీశుం డగు కులశేఖరుం డు కుక్కుటపురంబు ప్రవేశించి సుఖంబుండె మఱియు.

క. శ్రీరామభక్తుఁ డగుచు | ధీరోదారుఁడు చరిత్ర యెల్ల వినుకొని చెప్పం
వారిజభవముఖులైనం | నేరరు నే నెట్లు కాంచి నీకెఱిఁగింతున్.

సీ. ప్రత్యహంబు నవేదము పారాయణాదుల నుభయవేదాంత విదుత్తములగు
నాలుగుకోట్ల వైష్ణవుల సంతృప్తులఁ జేయుచుఁ గడు తద్విశిష్టభక్తి
ప్రేరితుం డగు శ్రీవైష్ణవులను పరిశుద్ధి కొండించుచు శిష్టచరితుఁ
డగు కులశేఖరుఁ డచ్యుతకైంకర్యము తదీయకైంకర్యమును సమగ్ర
నిష్ఠ నేమముల నాశైకతత్త్వరాజ | కార్యములను తగిన గతుల వైష్ణ
వులు మెలంగఁ దనదుపురి తనభీనరా | జ్యాఁ డయి నిర్భరత్వ మొప్ప వెలసె.

వ. ఇవ్విధంబునఁ గులశేఖర పెరుమాళ్లు శ్రీవైష్ణవ కైంకర్య నిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుం
డుటకు మంత్రులు లంపటులు పరమచింతాక్రాంతులై మంతనంబున మంత్రించుకొని
యొక్క తమలో నిట్లనిరి.

క. ఉచితరాజకార్యమొకసారియైన వా | లింప కెప్పుడు వైష్ణవిషయ
దాసజనుల కేవలదాస్యం బొనర్చుచు | వారి కకట చాల వశ్యుఁ డయ్యె.

ఉ. క్రాంతులఁ గూడి యాతఁడును క్రాంతుల కగ్రణి యయ్యె నెప్పు డ
త్యంతము నీతిమంతుఁడు మహామతిమంతుఁడు చూడఁ గుక్కుటా
విలతిలు పుట్టె నీని కటు వెస్టితవంబు దలంగు వైరుల
క్రాంతము నప్పసాగిరి దురంతము పుట్టెను రాజధానికిన్.

క. వినుఁడీ నడుమని యంతఁ డ | ద్ధని విష్వక్సేనము, చమ్ము పెన్మానవశం
బుజ నవి దప్పి చనియె నే | మనుకోగల డింక నక్కటా విస్మయమేన్.

క. సమయము సమయము లేమియు | తమ కక్కట లేక విష్ణుదాసులు శ్రద్ధాం
తమ్ముతం బాస్థానంబున | భ్రమియించుచుఁ దిరుగుదురు నపస్మృతుల్ లగుచున్.

వ. మఱియును విప్రుల శేఖరుండు.

క. ఎప్పు డెవరెవరుండి యుంటికి వైష్ణవులు | లేకుండియు రమచు నెఱుగ [illegible]

[illegible] రాజిఁ గద్యావిధిఁ గన్న । [illegible] తేరి [illegible] వార్తిఁ దేలు.

సీ. [illegible] ప్రాంతమ్మునై యున్నరతి వైష్ణవుల నప్పుడు గవిరేచి
[illegible] యోగ్యతార్థము లెల్ల [illegible] మాషాపేయ
[illegible] శ్రీ [illegible] వైష్ణవులు [illegible]
[illegible] వైష్ణవుల [illegible] నికట
[illegible] వైష్ణవు । [illegible]
[illegible] । [illegible] దనుచు.

వ. ఇవ్విధంబున [illegible] కులశేఖరుఁడు వైష్ణవులతోడ [illegible]
[illegible] శ్రీరామనవమి [illegible]
[illegible] మహోత్సవంబు [illegible].

సీ. [illegible] రాజవీథి [illegible]
[illegible] ప్రాకారములును
[illegible] శ్రీసదనములును
[illegible] సంగీతములును [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

వ. అద్దినంబున.

క. కులశేఖరుఁ డంతిపురిం । [illegible] రామచంద్రు మందిరమున ది
వ్యులతోను [illegible] మహోత్సవము [illegible] । [illegible]

క. [illegible] శ్రీ [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible].

సీ. [illegible] వైష్ణవోత్తము [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] జనులు.

వ. ఇవ్విధంబున [illegible] కులశేఖరాఖ్యుండు [illegible] శ్రీరామచం
[illegible]

ముంగల నిలిచిన యెదుట నిలుచుండె నర్చకులును భక్తిదీపించువర్యులగుచు శ్రీరా
మునకు విగ్రహంబు మజ్జనంబు చేయించుచు [illegible] సేవరింపఁబూనిరి తప్పడు.

క. అవనీసురులాత అర్చకు లత్యంతభక్తియా | లనవరతవృత్తిఁ గరము రాము
నభిషవవిగ్రహమున నభ్యక్తి నిల్పిరి | నర్చనవిధిని ముఖ్యకృత్య మరయ.

చ. ఇదె సమయంబు నటంచు మది నెంచి యమాత్యులు రామసామ్యులం
బొదలెడి విశ్వమైనయట్టి మూర్తి పురోహితము దీని రామ శ్రీ
పదపద్మవంద లోకదైవం గనుదాపున దాఁచి యాత్మ ఫీ
తి దొలఁగి తద్విదూరుపుడగఱిం గులపోఘయకొద్ద నుంచిరే.

క. వైష్ణవులపైకి వాదుకావలయునను | వారలటు సేయు టెఱుఁగ రెవ్వరయినఁ బాత్మ్య
లాస్యులకు సీఁచు కోయుట యరుదుగాదు | పాడుకొన దార్యజనుల పైబడినవాడు.

క. మజ్జనానంతరమునఁ గ్రమం బెలర్ప | నర్చకులు శేఁగ దద్విగ్రహమున కర్హ
గతి నలంకారమొనరింప గనగి సామ్య | రెంచి తేర్పార మొకటి గన్పింపకున్న.

ఉ. కదు భయమొంది వారటకి గ్రక్కున హారము కోరు నందు చే
ర్పడ శోధింపఁ గోప మడరం గులశేఖరుఁ డేది దాని నె
వ్వఁడు గొనె హారి నిందడవి పట్టుఁ డమాత్యవరేణ్యులార నా
పుడు విను మంత్రులప్పనికిఁ బూని చరించిరి కొంత సేపటన్.

సీ. చరియించి మరలి భూపాలునిసన్నిధికి గుత్తుకోపాలైన తదమాత్యు లనువెంచి
పలికి రవనిపతి పలుమాఱు వెదకిరి మిచటికి కెట్టుకఁ దెట్టు వచ్చు
మీ రొప్పిరియునై మొగమువైష్ణవులె యొప్పని చేసిరి భగవద్భటము వారు
గా కన్యులు హరించఁ గలరె యుద్ధాంత కోశస్థాన ముఖముల నకలవైభ
వముల నద్దురేక వైష్ణవ గ్రాహకుడు | తీవ్ర శోధించితు నేమొ యనుచు
నాగ మెంచి క్రొత్తి యొగుఁ దలకుచు భీతి | దలఁచి రిందు వైష్ణవ[illegible]ద.

వ. అనియిట్లు మంత్రులు పలికిన వైష్ణవనిందాపరంబగు వచనంబుకు సహించం
జాలక కులశేఖరుండు లోకగురు తద పరాభవంబును వలంచుటకు ద్యుక్తుండై యారంభించెను.

మ. భగవద్భాగవతాపచారమున గోపరింపలు సాయకంబు గోయఁగాఁ
దగుఁ జాడేని ఫలంబి కోపియము [illegible] ముఖ్యార్పితుం
డగు శ్రీనాథుని భక్తుఁ దప్పరని భూపాలుర్ తదీయాపహా
రగరిష్ఠాసన దర్శనంబు తటిమార్యం చెప్ప శక్యాటికిన్.

క. అనుచు నిగ్గదించి [illegible] | [illegible]రించి భగవదభిమాని గ
నించి [illegible] | [illegible] మనగు నెట్టిక [illegible].

సీ. [illegible] నఖిలవైష్ణవుల్పుష్పాద్రి | యందు నిసుమంతె యోనఁ [illegible]
వృల్లు ప్రాస్యంగ వట్టరిచ్చు కృష్ణాది నిక్క మిద్ది ప్రమాణము జేతుమీరు యొదుటనిపుడు.

వ. అని కులశేఖరుండు.

ఉ. ద్రోహులు గారు ఛాలపరిశుద్ధులు వైష్ణవు లందు నొక్కొక్క
వ్యారగవక్త్రకీమ కర [illegible] శైట్టిన భీతుఁడై [illegible]
గూఢము మంత్రి [illegible] గొబ్బునఁ జేతులు మోడ్చి హారము
జోరతఁ దాము గొంటి మనుచుం బిమ్మటయుంబున విన్నవించుచుక్.

సీ. [illegible] వచ్చి పెవవి ధడపుము ఫణఁకుచు | నిచ్చి దురపరాధ మిద్ది క్షమింపు
[illegible] రాజాపదములందును వైష్ణవో | త్తముల కాళ్ళఁ బట్టి దడయకదలి

క. [illegible] మంత్రియుఁ గని యు | ధ్యానిధుఁ గొనిమాడి మంత్రి ధూర్తకపటక
[illegible] | గారమునందు జనపరంపరఁ బేరెక్.

వ. అంత తదుత్సవంబు సముచిత ప్రకారంబునఁ గావించి కులశేఖరుం డాత్మగతంబున.

గీ. ఇట్టిమంత్రులఁ గూడి యే నిచట నుండు | కంటెఁ గార్చిచ్చులోఁ బడియుండు మేలు
దుష్టజనసహవాస మెందును సహింప | శక్య మగు టెట్లు గూడ నిచ్చట వసింప.

ఉ. అనియిటు భూవరుండు హృదయంబున లెస్సగ నిశ్చయించి తం
దనుభవపుత్రుం గదుము [illegible] బట్టము గట్టి వైష్ణవుల్
[illegible] దగఁ [illegible] కులశేఖరుఁ డను [illegible] రం
గనగరి [illegible] గంగవిభు [illegible] నమస్కరింపుచుక్.

క. మును [illegible] | బున [illegible] రంగభూనాయకునం
[illegible] | [illegible] రంగనాయకున కర్పించెక్.

వ. [illegible] బగు ద్రవిడభాష చే మాలనయిదుగాథల జేవీతం బని తెలుఁగున
[illegible] పెరుమాళ్ తిరుమొళి యను ప్రబంధం బఖిలలోక రక్షార్థంబుగా రచియించి
[illegible] భగవద్భాగవత వైభవంబు విస్తరించి ప్రతిష్ఠించంబడిరి మఱియు రం
గ నిలయుం డగురంగనాయకుని వృషాచలస్థుం డగు శ్రీనివాసుని యదుశైల [illegible]
ధిసుం డగు రఘూద్వహుని [illegible] డగు గోవిందుని కృష్ణక్షేత్ర [illegible]
డగు [illegible] సుందరం డగు సుందరాంగుని వరాహపురస్థితుం డగు
వరాహస్వామిని యప్పా [illegible] ప్రతిష్ఠింపుట [illegible] దివ్యదేశ [illegible]
[illegible]

సీ. రంగనాయకు ననుగ్రహమునఁ బ్రత్యక్షుండై [illegible]
తత్త్వార్థగర్భ ద్రావిడ పంచోత్తర శతగాథలను శ్రీరాముకథను [illegible]
పిమ్మట నాంబర పృథ్వీభరశేఖరలందు [illegible] సాధువు స్తవము సల్పె.
కొంతకాలం బటఁ గులశేఖరుఁడు [illegible] యారాధనమునకై [illegible]
భావ రంగేశుఁ జూడ [illegible] | నపుడు యంతట దివ్యదేశములు జూడ
వైష్ణవులతోడ దమిసేగి పాండ్యదేశ | దివ్యదేశము లన్నియుఁ దెలసి జూచి.

గీ. అచట నచట వైష్ణవార్చన సేయుచు | గరము భక్తిని కురుకాపురిదరి
బ్రహ్మదేశ మనెడి పట్టణమున స్వామి | చంద్రమునకును మ్రొక్కి సన్నుతించి.

వ. అప్పురంబున వసించె నిట్లు కులశేఖరుండు ధరాతలంబున నవతరించి కొల్లికావలన్, కోరలర్ కోన్, కుక్కుటపురాధీశర్, కులశేఖరపెరుమాళను తిరునామంబులం దనరి యఱువది యేడవ వత్సరంబున శ్రీరాజగోపాలదేవు సన్నిధానంబున వైకుంఠంబునకుం జనియె.

మ. భగవద్భాగవతార్చనాపరము హృత్ప్రాప్యంబు పాపాపహం
బగు శ్రీమత్కుల శేఖరార్యచరితం బాసక్తిఁ జెప్పం బఠిం
పఁగ వ్రాయం బినిన స్వపుత్రపౌత్ర సంబంధయుక్తుండై వి
ష్టగతిం మోక్షము గాంచు [illegible] సత్కృపాప్రసాదంబునన్.

క. అని కులశేఖర చరితము | వినిపించిన గురుఁ జూచి విషయావనతా
ననుఁడై యస్మద్వ్యక్తి [illegible] | ట్లనియెను భట్టార్యుచిత్త మానందింపన్.

వ. మహాత్మా శ్రీ విష్ణుచిత్త చరిత్రం బత్యద్భుతంబని వింటి నది యెఱింగింపు మని ప్రార్థించిన శిష్యవత్సలుం డగు భట్టార్యుండు శ్రీవిష్ణుచిత్తుని చరిత్రం బిట్లని చెప్పం దొడంగె.

పెరియాళ్వారి ప్రభావము.

సీ. వినుము కేరళదేశమునకుఁ దూర్పున దక్షిణాబ్ధితీరస్థ చోళాఖ్యదేశ
దాక్షిణ్యపశ్చిమ పాండ్య విషయమున ధన్వీనవ్యపురంబు గానఁ దగు నందుఁ
గ్రాలెడి సప్తసాగర నామకాఖ్య తీర్థమున క్షీరాబ్ధివాసము దలంగి
వటపత్రశాయి యదు వసియించ సప్తసాగరములు బ్రహ్మాదిసురలు వారి
సతులు నారదాదిసన్మునీంద్రులు వారి | సేవ సేయుచు వసింతు రచట
భూమి దివ్యదేశములఁ బ్రసిద్ధం బది | దెలియుము [illegible]

వ. అప్పురంబున [illegible]

[illegible] ప్రసిద్ధుండై [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] శ్రీవిష్ణుచిత్తుండు [illegible].

౧. [illegible] | విష్ణుచిత్తుం [illegible] | [illegible].

౨. [illegible] విష్ణుచిత్తు [illegible] | [illegible] వేదములుగా [illegible] | [illegible] ప్రసిద్ధ [illegible] | [illegible] బుధు [illegible].

౩. [illegible] విష్ణుచిత్త [illegible] ప్రసిద్ధుండై.

౪. ఇందుకు [illegible] | [illegible] వెన సిద్ధించుం [illegible] | [illegible].

౫. అతని దశావతారములయందుఁ [illegible] శ్రీ [illegible] మధురాపురి దేవకీసతి [illegible] ద్వారక [illegible] విష్ణుచిత్తుఁడు [illegible].

౬. [illegible] మధురాపుర [illegible].

౭. [illegible] | [illegible] విష్ణుచిత్త [illegible] | [illegible].

౮. [illegible] సమర్పించుచుండునంత.

౯. [illegible]

కర మెుత్సమధుర్యాన్యగ్రతమున వల్లభదేవుం డక్కడిపాండ్యదేశపాలుఁ
డుత్తమోత్తమధర్మ మొప్ప భూపరిపాలనంబు సేయుచు నొకనాటియర్థ
రాత్రివేళ దనపురంబువీధుల నొంటి | లోకవార్తలరీతు లాకలించు
పనికిఁ దిరిగి వీధుల నొక్క వితర్ధి న | యున్న యొకనిఁ జూచి యుద్ధి కరిని.

వ. ఇట్లు వీథిలో నొకయింటివెలుపటి యరుగుమీఁద శయనించియున్నవానిం జేరంజని నీవె వ్వండవు విప్రవరి నేమిపనికై యుంటి వని వల్లభదేవుం డడిగినఁ దీర్థయాత్రాపరుండ బ్రాహ్మణుండ గంగాస్నానంబు జేసితి సేతుస్నానార్థం బిత్తెరవున నరుగుచు ని ద్రవం బిచ్చట యుంటి నని యతండు చెప్పుటయు నప్పలుకులకుహృదిం బ్రమసి లించి మహానుభావుండవును తీర్థయాత్రాపరుండవు నగు నిన్నుం బొడగని కృతార్థుండ నైతి యాత్మహితంబును ముఖ్యంబు నగు నొకపద్యంబు నాకెఱింగింపు మని పార్థివుండు ప్రార్థించిన నత్యాదరంబున నవ్విప్రుం డిట్లనియె.

గీ. వానకాలమునకు వలయు నెండ గ్రీష్మ | కాలముల నిశకుఁ బగటు ముదిమికి
జవ్వనమున ముక్తిసంగతి కిటుల య | త్నపడవలయు దేహధారు లెల్ల.

వ. అని యివ్విధంబున.

మ. విను మప్పద్యము బ్రాహ్మణుండు శాసనం బేగం దపర్థావళీ
ధనసంజాతవిషాదుఁ డౌచుఁ బరయత్నంబు బేమియుం జేయనై
త వనేకు ల్పారలందు మోక్షదుని శోధించం దగుం నిక్క మం
చును విప్రోత్తము నొక్క పేర్కొని వరేశుం డెంతయుం జింత చేన్.

గీ. మఱలి యుంటికిఁ జని యున్న నేగు | నంత నిత్యకృత్య మాచరించి
కడఁగి తనపురోహితుఁ డగుసంపత్సున్నఁ | డను విప్రు నట్టు లడిగె భక్తి.

ఉ. వేదములందు శాస్త్రముల వేమఱు చాల పరిష్కరించి నం
వాద మొనర్చి యందరికి వైపయి సృష్టికిఁ గారణంబు బ్ర
హ్మాదిసురుండు నెవ్వఁడని తప్పక చెప్పఁడు చెప్పవలయుం
వాదముకై యిట్లనియె వల్లభదేవుడ శాత్ర దత్తునికిన్.

గీ. వేదముల శాస్త్రముల నిది నెనకవలయు | నేగ వేదాంతసిద్ధాంతవేత్తలైన
వారి రావించి పరతత్వ మేరిచి గను | మనుచు నృపతి పురోహితుండనుమతమున.

వ. అప్పుడు విద్వాంసుల నందఱ రావించి విను లోనగా పురంబునకు సుభర ధనపుంజ మిదియె విద్యాశుల్కముని వృడంబునఁ గట్టి తత్త్వార్థము వివరించి నిశ్చయించినవాఁడ వెలిగొనందగు నని రాజ చాటించుట నది వినుచు నొకరి నొక్కరు విస్మయించి ధనమునఁ గొను తెక్క సభలందిక్కులం బనన్ను

భూసురులు మధురాపురి కానవచ్చి । రత్నేలం గెల్ల ధర్మవన్యాత్రరవాసి
నైన వటపత్ర శాయిలో నాకలించి । తత్త్వ మంజడి కెతిఁగింపఁ దలఁచియున్న ము.

౩. పరతత్త్వ మెఱుంగక వే । నరక దిముగుఁ దెలివిలేని జనులకుఁ గడు లే
సిరి భట్టనాథుచే నది । మొఱఁగించెద నింకఁ నడయు నేలా యనుచున్.

౪. నాటిరాతిరి భట్టనాథునకును కల నొగిఁ గానుపించి పాండ్యుండు తత్త్వ
నిర్ణయం బెఱుఁగ బంధించె విద్యాశుల్క మేగి నీవది గొను మిపుడె యనుడు
బాల్యమాదిగ లోకపద్యమైన నెఱుంగి పటుయుక్తి మద్వాక్య పరతయాని
వారితు అగు వేదవాదుఃసభ ... చనవేత్తు వెలోకమునునిఁ బంపు
మనుచు విష్ణుచిత్తుఁ డలవినయంబునఁ । వేఁడ యూరకీవు వెడలి యచటి
కేగు మందు కార్య మే దిక్కు చేయుదు । నిర్ధరత్వ మాత్మ నెంపరానె.

౫. అని బలిమిచేసి వారిపా । వ్మన మేల్కొని శేషశాయి యానతి నీలం
జన డని ప్రాతఃకాలం । బున వేగపు సిత్యకృత్యము లొనర్చి గడున్.

౬. శ్రీవిష్ణుచిత్తుండు మధురాపురంబున కరిగిన నప్పుణ్యమూర్తి మూర్తి వైభవంబున
కచ్చెరు వొంది యభ్యాగతుండు సాక్షాద్విష్ణు దేవుం డని పురోహితుం డగునంత
సొప్పెన్నండును వల్లభదేవుండును ప్రత్యుద్గావాభి వాదనంబు లాచరించి విద్వత్సభా
మధ్యంబున సింహాసనంబున నాసీనుం గావించి పూజించుటయు నది సహింపకయు
న్నట్టి వేదవిదు లందఱు లోకుటిరై భట్టనాథుం ద్వేషించి రాజునుం బురో
హితునిం జూచి మొగంబులు చేవుచేంప నిట్లనిరి.

౭. వేదాక్షరము లెఱుఁగ చెవి । లోనూర వొక్కపట్టైన మూపించుడు వం
ధ్యోన్నతి గాయత్రీ మం । త్రాదు లొకటియైన నతనియందు నిజముగన్.

౮. కను నిరక్షరకుక్షి యొప్పడును పువుల । తోఁట బెండుచు దాస్యవృత్తులనుదినగు
వేదశాస్త్రార్థ గంధము నెరుఁగఁ డితని । యందు శ్రీరామరామ యేమనఁగఁగలదు.

౯. మఱియు నొకవిశేషము గల । దెఱుఁగుఁడు బ్రాహ్మణులలోన హీనతమంత్రే
నెఱుఁగు పురోహ్యాదకులం । బరయ నితనికులము గోడ నగునే యిటకున్.

౧౦. పండితవిప్రుల కెల్లెడ । నిండిన సభవరము నీతని కిమ్మరిఁ గూ
ర్చుండఁ బనిచి పూజించితి । రొండన నేఁగ గొమిగఁ దరయా ధూరవులా.

౧౧. అనుచు నిరాకరించి విబుధోత్కరము ల్పలుకం బల్కు నారలం
గనుగొని యూరకుండుఁ డెఱుఁగంబడు తత్త్వ మొటంచు విష్ణుచి
త్తునికి నమస్కరించి వినుఁ డొల్కుఁ బురోహితుఁ డోమహాత్మ యే
...గని శాస్త్రవేద్య పరతత్త్వము నిశ్చయమింపు మాప్తుఁడై.

[illegible] సముద్ర వేదములను శాస్త్ర
[illegible] పూర్వముగాఁ [illegible]
[illegible] దనుకయఁ । [illegible]
[illegible] । [illegible] లగుట [illegible] చెప్పుమా.
[illegible] వసరంబున శ్రీభట్టనాథుఁడు.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] ప్రమాణము [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రణవము [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] వేదవాక్యము [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]

చిరి యతిపతి పెద్ద యంతయు । వారిభక్తి యపహాయ దొరియు దలచిరు వర్ణా.

సీ. అప్పుడు వల్లభదేవుఁ డఖిలసంతోషయుఁ డయి విష్ణుచిత్తు నెయ్యమున బ్రహ్మ
రథమున నునిచి విప్రశ్రేణు లామ్నాయపఠనం బొనర్ప వైభవ మెలర్ప
భద్రవాద్యంబులు బహువిధంబుల మ్రోయఁ దగువారసతులు నృత్యములు సేయ
పురవీధు లేగించుతఱి బ్రహ్మరుద్రాదు లర్థిఁ బ్రార్థింప విహంగరాజ
నెక్కి పంచాయుధద్యుతు లెసఁగ మెఱయ । దివ్యమంగళవిగ్రహదీప్తు లుల్ల
సిల్ల దివిఁ జక్రి యవ్విష్ణుచిత్తునకు న । పారకారుణ్య మొనరఁ బ్రత్యక్ష మొందె.

గీ. భట్టనాథుకృపను పార్థివుండు పురోహి । తుండు పౌరులును చతుర్విధాం బ
రాసమేతు భూమనా సమానమూర్తి । దీపకాంగనీలదీప్తుఁ గాంచి.

వ. ఇట్లు చర్మచక్షువుల కలభ్యుండగు లక్ష్మీపతి యవ్విష్ణుచిత్తుకృపాకటాక్షంబున
నందఱు నిరీక్షించి ధరాతలంబునం జాగి నమస్కరించి చేతులు మోడిచి విస్మయా
త్ఫుల్లనయనులై తద్దివ్యమంగళవిగ్రహంబు గనుఱెప్ప వెట్టక గాంచుచుండె నవ్వల
భట్టనాథుండు శ్రీనాథుని నిర్హేతుకకృపా విదితభగ [illegible] గుణాండయ్య
నిత్యసిద్ధంబులు నద్వితీయంబులు నగు భగవత్సౌందర్య సౌకుమార్యలావణ్యాదులకు
తికి క్షేమపరవశుం డగుట తదపాయంబు శంకించి [illegible] గజకంఠ ఘంటార
వంబులు తాళరవంబుల ననుకరింప నమస్కరింపక లక్ష్మీ [illegible] సమేతంబు
గా నద్దేవునకు మంగళాశాసనంబు పండెండు గాథలచేఁ గావించె నది తిరు
ప్పల్లాం డను ప్రబంధంబై ద్రావిడవేదంబునకుఁ బ్రణవస్థానం బయ్యె నవ్వల శ్రీ
యఃపతి యత్యాదరంబున భట్టనాథుం గటాక్షించి యదృశ్యుండగుటయు తదనం
తరంబ.

సీ. పురవీథు లేగించి ముద్దు నిరాశకించి దూపపులు దానశేషపరిజ
నులు పురోహితుఁడు శిష్యులయి భక్తి [illegible] నప్పు [illegible] లలిత [illegible]
మంది [illegible] దివ్యోంది [illegible] వైభవ [illegible] భట్ట
నాథుఁడు తన ధన్యనవ్యపురికి వచ్చి [illegible] యుత్కంఠ [illegible]
యాత్మ [illegible] ము [illegible] । గాంచి ప్రణమిల్లి పురిఁ బ్రవేశించి చక్రి
సన్నిధిని [illegible] । సకల భవనులు భక్తి నర్పటన యునిచి.

క. తను పుంశ [illegible] పారి [illegible] । [illegible] కృపను బహూకృతుం డగుచు నింటికి యు
క్కడ [illegible] । [illegible] సుమస్కంధ్య [illegible] పక్షత వెలసె.

వ. మఱియును [illegible] ప్రాపుంను.

సీ. వటుదేవుడు [illegible] మధురాపురంబునఁ బుట్టి [illegible] పొంది

ప్రశస్తి వందురని వెలిదిఁ దయ్యను నేర్పెఁ దెలుగుల వెన్నె గయుఁ దైవసన్నిధిల
వలసినవాని కీ తని మాటమాటకుఁ గవుల ప్రోలయ పారికపు పెల్ల
కొలుచు మృదు పేలుగాన మొనర్చెను శ్రీ కృష్ణమా ర్యుఁ డియము నిగుడ
నిరత చింతలు దలఁగి తదో చిత్త । వృత్తి లగుగొల్ల కాంతలు త్రి భూమి
కృష్ణలీలలు వలఁచి తర్కించి పెక్కు । యుత్తర మొసంగగ మొలఁగ తదేకపరత,

చ. వినువను కృష్ణలీలలు గణింపుచునంటు నిదర్శ స్థానమం
దనుముగఁ గూర్చి గొప్పగను ద్రావిడభాష చతుశ్శతంబుపై
నలువది నాలుగు గాథ ల ప్రియ పడి దా రచియించె కింకర
త్వరసనిమగ్నుఁడు ఘనుఁడు తిమ్మ పెన్నయు లేక భూమి లోన్.

వ. ధన్వివన్వాపురంబును రంగపురంబును పాండ్యదేశ మధుర గోష్ఠీపురంబును కురంగ పురంబును క్షేత్రపదలందున శ్రీకృష్ణపుర ర్మనాదియా పుణ్యస్థలంబున్ను, సంద్రవజంబును మధురా పురంబుల్ను గూడ పవమానకు దివ్యదేశంబుల భట్టనాథ గీతాఖ్యంబు సేవ వృష్టివిస్తర చతుశ్శత గాథాత్మకంబు నగు మహాత్మ్యకృతి త్రిత్వబంధంబుగఁ ప్రస్తుతింపంబడెను. తిద్గాథాను సంధానంబునఁ గైంకర్య నిష్ఠతో ప్రాణాలు ముక్తిం జెందుమురని యుల్లు పరాశర భట్టార్యుండు భట్టనాథు చరిత్రం జెప్పించుటయు.

క. గురువని పద్మనిర్య । త్సుర సాధ్యుని పాన పగపశ స్వామికై
గురుకుల మెఱుఁగు నెఱుఁగని । మఱియు పిపకు సొంపు తన్మనశ్రీ ప్రార్థించెన్.

క. జ్ఞానధర్మాను గుణ ప్రశస్తతలు । గైన పమునకాని యయ్యాత్మి వ్యాప్తి
గలుగుట మహాత్మ్యఁడను పేరు గలిగె కృష్ణ । విస్తృత కీర్తిఁగఁ గైవ్యకీర్తనుగా ర్యే.

వ. మహిమను నమ్మనామనుభావు పరిక దాన నివంబును గోదాదేవి యాచారం బెట్టుగ లపె నిలం దెన్న సంవత్సరంబులు ధరాతలంబునఁ బెరయించి పెల్లిగింప్రమని యు త్తరించిన నాథవిజానుని భట్టార్యుం బెట్టినిని.

చ. అరయుఁగ సృష్టికారణు నాద్యుఁడై పెనుమాయాన్నై ప్రభు
క్షుద్ర తమ తే తనుకుటకు గేలు ఏంకు తాపము నిరం
దురితి మందగాత్ర్యుని నుచ్చను గొల్వ జాలకుండ పా
దరమున ముంగళం బొనగటు చిర నారంగకు పెన్నఁగన్.

క. అశ్వగార్యవరుల పైంత ముసిద । వరయాను వరగాత్ర వరత దిన్మ
నాశ్రుఁడు కృష్ణమ మహాత్మ్యం దటుమఁ డా । వృత్తమును బలికెనుమనుగా.

క. కావ్య నర్గాం [illegible] శ్రీకృష్ణదిర్ఘపత్ర ప్రవిడభాషను [illegible]

సంస్కృతభాషను మహోత్కృష్టమైనయు నాయుర్వేదయంబు జగత్ప్రసిద్ధంబయ్యె మరియు మొదట రచియింపబడిన ద్రావిడ గాథాగ్రంథంబు లగుప్రబంధంబు ద్రావిడ వేదంబు నకు ప్రతిష్ఠాపనంబుగాను పెద్దలు వైష్ణవశ్రేష్ఠులై ముందు ప్రాచీనులు రచించి నమ్మ గోదావరారకృత్యంతంబు లిసించు సుప్రసిద్ధములై.

క. వేదవ్యాస సమ్యగా । పాదిత మంత్రార్థ వైభవ స్ఫుట భక్తా
మోదకర దయార్ద్రమతి । నాద పరబ్రహ్మ ఘన సమర్పణచణా.

తోటకవృత్తము. ఇనరిత్తుగ రాజిలి ఇచ్ఛ శ్రీ

ఇనతా నవనాంయుగ జపముఖా

ధీనవోద్ధతి పాలకు ధీప్రముఖో

మానస్థిర ధ్యాన కృపాజలధీ.

గద్య. ఇది శ్రీ మన్నధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య

కృపాపాత్ర శ్రీయుతగోత్రి కంగిపుర సీతారామ

విరచితంబైన యాచార్యరత్నహారంబున

దివ్యసూరిప్రభవాదు ద్వితీయ

తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

దివ్యసూరిప్రభ.—తృతీయతరంగము.

౧. శ్రీలాలితవక్ష కృపా । శీల జగద్ధ్యేయ భక్తచింతితమణి చి
త్రాలయ వృష్టికరణ న । [illegible] కేశవదేవా.

౨. అవధరింపుమట్లు శ్రీపరాశరభట్టారులకు గోదా విహారకథనంబున [illegible]

౩. [illegible] । [illegible] శ్రీరంగధాముఁ జట్టి
దేవదేవుని మహిమ గోదాదేవి । [illegible] ధ్యానంబు చేయు [illegible]

౪. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౫. అని వందనంబు గావించి.

[illegible]

౬. [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

౭. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౮. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] కదళకారదినంబని పెద్ద లద్దినంబున విశిష్టోత్సవంబు లాచరింతు రని వ్యాఖ్యానించితిమి.

ఉ. శ్రీరంగపతి కళంకి కుడుపెట్టని గట్టాని గొంచబోయి యా
శ్రీరంగము నందు వైష్ణవుల బూర్వి విచారణ చేసి గోదయ
న్నాంగికనామధేయ మిడి మానుగ భార్యయుఁ దానుఁ బెంచుచుం
డెం గడు భాగ్యశాలి యితఁడే యని దర్శనియాడ చూపరుల్.

క. గోదాజననము మొదలుగ | నాఁటికము సకలసంపదాస్పద మగ్యుం
శ్రీదేవియుఁ కమిది యని | సాదరమునఁ బొగడుచుండ నందెలు భక్తిన్.

ఆ. చిన్నతాటిమంచి కన్నియయును సదా | వారి మెప్పుఁ జాల జ్ఞానభక్తి
కలన పెలన తిండ్రివలనఁ దాఁ బంచసం | స్కారములను గాంచి కళల వెలుగు.

క. అనవృకసద్గుణములఁ దెం | పెసగు సుతను శిష్టచిత్తుఁ డీక్షింపుము స
తనమునఁ జొదవె సుతం గను | టనదే సుకుఁగొనుట కొమ్మ డగు సూహింపన్.

సీ. ఇట్లు సచ్చరిత్ర మెసఁగ గోదాదేవి పెరఁగుచు నప్పట
కయి తన తండ్రి క్రియంబున పెక్కు కృష్ణపూలదండ లేక నెలుఁగ
రాకుండఁ గొప్పన దిహి జొట్టుకు క్రొందనుంచన తని కిస్పి మునుచి గూడ
మంచుచుఁ బ్రబంధన మెంగి నద్దాన నచ్చగ నద్దంఁ గొన్ని వాఁ దాకటించి
భట్టనాథుఁ డేమిపని చేసితివి యన | వారి వివిధుసేమఁ జాదు పట్టి
యుంకనైన మాను మిప్పని యని బుద్ధి | గింప చెప్పె భక్తి గాంచి యప్పుడు

వ. తత్పూర్వమాలిక లన్నటపత్రశాయికి సమర్పించకున్న నాటిరాత్రి పుండరీకనేత్రుం
డు విష్ణుచిత్తునకు స్వప్నంబున గానుపించి యూనాటినుండి యిష్టమాలికలు ప్రయో
గ్యపూర్వకంబుగాఁ దెచ్చి సమర్పించుచు నీ పని యద్దింబుఁ దకుఁగొనకుఁ గతంబే
మి యని యడిగిన నప్పుడిట్లనియె.

ఆ. నీకుఁ గట్టిన పూలదండ లీసుమారి | దోయుకొఁ బలుగి ధరించి నేఁడె యిగి వాని
పరిహరించితి వటపత్రశాయి | బలికె వెండియును భక్తవత్సలత్వమున.

క. గోదాపరిభుక్తము లగు | పూదండలె నాకు భోగ్యములు సి యింక నే
ఛాదిగ నట్టివె నిత్యము | సాదరమున నాకొసంగు మనపశ్చరితా.

ఆ. అనియదృశ్యుఁడైన నద్భుతపడి లేచి | లక్ష్మి యంశమున ధరిత్రి లయున
దనయురాలిగా నెదం దలపోసి యా | కన్యయందు భక్తి నెన్నికొనుచు నుండె.

వ. తదాదిగా నాముక్తమాల్యములు వటపత్రశాయి ధరించుటవలన సంస్కృతమున
[illegible] ఆముక్తమాల్యదయనియు ద్రవిడభాషను శూడికొడుత్త నాచ్చియారనియు [illegible]

భావ సుప్రసిద్ధ మార్గంగ గోదాదేవికి సూచిపతకంబుగంటి జననంబు మొదలుకొని జ్ఞా
నభక్తి వైరాగ్యాదిగుణంబులు ప్రబలె వినుము లోకంబునఁ బురుషునకుఁ బురుష
సద్గుణ మగువకు మగువయందునుఁ బ్రీతి పుట్టుటకు నిర్హేతుకంబు మెండికకుఁ
జేయ్యఁకుంబలె నతిప్రయత్నంబు చేయక సమకూఱదు. పురుషునకు మగువయందు
ను మగువకుఁ బురుషునందుఁ బ్రీతిపుట్టుటకు సున్నత స్థలంబునఁ దగులంబు
పల్లాభ్యుఁకుఁ జేయ్యఁకుంబలెఁ బ్రయత్నంబు నసుఁ బనిలేదు గాన నమ్మగువ యందు
భగవంతునకు భగవంతునియందు నమ్మగువకుఁ బరస్పరంబగు రాగంబు వర్ధిల్లుచుండు.

సీ. ఇంతికిఁ బురుషున కెక్కుడు విరహంబు గావున మును గోపికలను కృష్ణ
విరహంబు పైపైఁ బరిమార్చ హేమంతఋతువు మొదటినెల నతిశయించి
కాత్యాయనిఁ గూర్చి గను వ్రతనిష్ఠమై వాంఛ నొందుట భాగవతమునఁ గని
యొగి ద్రవిడాదిరీతి యుత్తర శతిగాథల నట లక్ష్మిగతి యనుష్టుప్ఛంద
మొదటి గోదాస్తవం బనఁ జెప్పె మునుకు | పదుల గాథల పదినిన్మలఁ బ్రబంధ
మొకటి రచియించె ద్రావిడ యుక్తిమాత్రి | ధాత్రి సద్గుణశాలి గోదావధూటి.

వ. ఇట్లు గోదామాహాత్మ్యంబు లకరెందు ప్రబంధంబుల శ్రీరంగ, వేంకటాచల, వటాచ
ల, ధన్విమంగళ, త్రిరంగ, కృష్ణనగిరి, మధురా, గోకులంబు
లనెడి యునిమిది దివ్యదేశంబులఁ గీర్తితంబు లయ్యె నని వెంకటయ భట్టార్యుం
డిట్లనియె.

గీ. మగవితోఁ గూడుటకుఁ గనఁదగినచేత | జన్మనంబునఁ దగుకోతుచంద మెఱిఁగి
తెగువనుఁ జెప్పదనముఁ జెంతాపయోధ | మునిగ శ్రీవిల్లిపుత్తూఁ దపూర్వవృత్తి

క. విను మానవకృష్ణ ప్రేమ | జనని జనకుడు సమస్త సౌభాగ్యములం
గనఁ దగువాఁడఁ దవ్వుకుర | స్సుకరూపంబైన జనని మది సఫలముగన్.

వ. ఇవ్విధంబున భట్టనాథునకు చింతామణుండ నప్పుడు.

చ. జనకుఁ డెందెందము నిరంబు జనార్దనుఁ డక్కన న్యక
వ్వని వరియించ నందు సుత బల్కినఁ జంపలి విష్ణుచిత్తుఁ డి
ట్లని నటు గేని దివ్య నగరంబు సమిం దగు దివ్యదేశముల్
విను వివరించెదన్ దగిన వైన్నని నాదు కరింపు మింపునన్.

వ. పురాణగదితంబులును శతంబులగు దివ్యయోగి విరచిత ప్రబంధపాఠితంబులు నై
యిప్పుడమి నూటయెనిమిది దివ్యదేశంబులు ప్రసిద్ధంబు లయి వెలుంగు నందుఁ జో
ళదేశంబున నలుబదియు పాండ్యదేశంబునఁ బదునెనిమిదియు కేరళదేశంబునఁ బదు
మూఁడును మలనాడుదేశంబున రెండును తుండీరదేశంబున నిరువదిరెండును మఱియు

[illegible] కూడ [illegible]
[illegible] ంబులఁ [illegible].

౭. [illegible]
[illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible].

౮. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

౯. [illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible].

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

[illegible]
[illegible] | [illegible]

[illegible] | [illegible].

[illegible].

[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible].

[illegible] ద్వితీయతరంగము.

క. [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. ఇట్టి కేళీ ప్రకారంబుల.

క. రేయుం బగలు నిముసింపక [illegible] | రంగపతి [illegible]
[illegible] | [illegible]

వ. ఇట్టి తలంచు.

క. గోదాదేవికిఁ దగుపతి | శ్రీరంగ[illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible] రంగ[illegible]
[illegible]

[illegible] విహారా ముద్దొచ్చఁ గూడు నీ | ప్పుడు కరుణయ ముద్దియనముఁ గుడుచు
[illegible] వివ్వరించి పూలందె కనుమూని | రంగధాముఁ డమి పాడఁగ వేఁడె.

వ. అయ్యవసరంబున రంగేశ్వరుం డమ్మహాత్మునకు సాక్షాత్కారంబునం జెంది మహా త్మా! పరితాపంబునం బోఁడకుము నీవు మాకు కృతమునం బవుటకు సందియంబు వలు వను పగు వైభవంబుతో నీకూఁతు శ్రీరంగంబునకు దేఁ రక్షింది ఆప్పుట నంద ముఁ గమునఁగాకఁ బాణిగ్రహణంబు సేయుదు నని ప్రస్ఫుటంబుగా బ [illegible] తి రోహితుం డగుటయు మేల్కాంచి సంతుష్టహృదయుం డగుచు భట్టనాథుండు తన పట్టికి తన్నిగ్న వృత్తాంతం బెఱిఁగించి సర్వాంగ[illegible] యుండుటయు.

క. అంత గోదావసూతి రంగాధిపునకుఁ | బ్రేమఁ బుట్టుట కిఁచ దృఢప్రీతి విగుడ
ద్రక్కె మెంగవ్వైచు తగ ధను[illegible]సము నెం | తత్త్వ కారము విన్న యూ[illegible]తముగ-

సీ. మందు ధనుర్మాసమున తొలినాఁడు బ్రాహ్మీముహూర్తము వాను మేలుకాంచి
రంగరంగ యటంచు రహిఁ తెలి తగుభంగి జలమాడి ముగ్ధ[illegible]ము ధరించి
తిర్యూర్ధ్వపుండ్రధారణ మాచరింపుచుఁ దయుంటుఁ దనర రంగధాము ప్రతిమ
కర్చితాంబర మణిభూషణములు దీపధూపము లతిదివ్యగంధ
పుష్పములును దగినముఖ్యోపచారములోఁ | బ్రియ కర్పూరవునీరాజనము స
మర్పణంబు చేసి యాత్మగుణాఖ్యము | త్రాణ్మ సౌభాగ్యఫలదా లక్ష్మిమాల.

గీ. క్రమముగా నివేదన మొనర్చి కర్పూర | వాసనీటీక గొని నివాళి గొనుచుఁ గి
ద్రవిడభాష నొప్పు దగుగాథ రచియించి | ప్రస్ఫుటముగ కన్నపలు చేసి

క. పూజాంతమునఁ బొంగ్ని | రాజామ్ప్రించి చుట్టుచాదఁగి పమూ
రాశము బ్రణమిల్లి పయా | భాసనై విలిచి యిట్లు ప్రార్థించె హరిన్.

క. కరుణాపాగర రంగే | శ్వర చేకొనఁగోరి గోద సత్యము తప్పం
బనిచియము గమ్మదె వతు | సలింపు మనసేఁ దగను కల్యాణ మిఁకన్.

వ. అని ప్రార్థించి తదీయాగాధ[illegible]ంబుగా నేకవారం బన్ని వేదతాత్పర్యం బారసి
చి భూగాయనియు నిరుపమ[illegible] [illegible] మూప్పది దినంబుల [illegible]
వ్యద గాథల నొక్కప్రబంధంబు గూర్చి [illegible] గోదాదేవి చిర
కేశ్వరుంగు ప్రప్నంబునం బ్రసన్నుండై [illegible] నిర్మలితల్ల [illegible]ము.

గీ. ఈవు నన్ను దయను | [illegible] దరహి [illegible]
[illegible] దయుత ద | యారంగతి దేవితామ[illegible] నింకన్.

క. [illegible] పలికి నఁడభోగము | ఆ కోనఁగ గోదావసూతి రంగేశు పం దా
[illegible] భోగంబున నను | ద్దితమున విహరించెఁ గోర్కెదీర నిరంతరము.

౬. విష్ణుచిత్తుల గారును నీ ... భోగియను ... శ్రీరంగమునకు ప్రవేశించిన రంగ
నాథునితోఁ గూడ గోదాదేవి ధనుర్మాసోత్సవము విహరించుట యది గోదా
విహార దినంబులయందు దేవాలయంబులందు రంగనాథుని గోదాదేవి కళ్యాణోత్సవము
జరుపుచుందురు ... వైష్ణవు లవశ్యంబుగ సేయుందురు ... కళ్యాణ
ములను నిత్యభోగములై సమస్త సంపదలం గొండాడి ...
ప్రాంతముల తద్విహార మహోత్సవంబు సేవించినవారలు నట్టివారలయ్యెద రని
చెప్పుదురు.

౭. విష్ణుచిత్తుల ... వేదాంతి ... విష్ణుచిత్తుల ... గోద
రంగపురమునం ... రంగనాథుఁ ...

౮. ఈ విధంబున వివాహం | ... తలియు ...
... | ...

౯. అటులయిన భట్టనాథుఁ ...
... తద్విహారార్థము ...
... గోద ...
... రంగపురనాథ ...

౧౦. శ్రీరంగనాథునాథుఁ గలపోఁ బ్రసన్నుఁడై ...
...
... విష్ణుచిత్తు ...
...
... విధమున ...
... | ...

౧౧. వారల సుచరిత్రంబులం బూరించి ...
...
...
...
...
... విష్ణుచిత్తుఁ ...

౧౨. ...
...
... శ్రీభట్టనాథుఁడు.

ధీరవృత్తిలోన దూరైతివాతనై । మించి జనులు సన్నుతించి రపుడు.

వ. ఇట్లవ్వనంబున జనులందఱు నిరీక్షింపఁ బదియొకనీనిశానీలమణి మాలికాకవచి తోళ [illegible] ద్వాలికాంతరనముంచితి యగుగోదాదేవి యప్రాకారగంఙములఁ బ్రదక్షిణం బాచరించి చని రంతనుమంటపంబునం బ్రవేశించిన సుందరివిరాం డను కేర శ్రీరంగనాయకో త్సవాంగప్రతిగ్రహస్వ రూపంబున దగు శ్రీయుఃపతిమంగళస్నానంబాచరించి విభుచి త ప్రకారంబున నలంకృతుండై పుణ్యాహవాచనానంతరంబున నవమంగళోపనంబా చరించి పరిణయసిద్ధజ్ఞానులును వేదవేదాంతిపారగులు నగు వైష్ణవులును ముప్పదిమూఁ డుకోట్లదేవతలును బ్రహ్మరుద్రాదులును వ్యాసాదిమహామునులును గొలువఁ గోదా దేవి వచ్చుటకుఁ గాంక్షింపుచు మున్న కంతినుమంటపంబున నుండునప్పుడప్పు గిది వరుఁడం వినగోదాదేవిని జూచి సంతసించి మనుహూర్తంబున ద్విజదేవాగ్ని స న్నిధి శ్రీయుఃపతి సుందరివ రాభిధానార్చ్యస్వరూపంబున గోదాదేవిం బాణిగ్రహ ణంబు గావించె.

సీ. పరిణయాంగవిధుల నెఱిఁగిన వైష్ణవ । [illegible] బ్రతిప్రసిద్ధనులై పమప [illegible] పర్యంతిమును నగు । విధుల [illegible] విదుడు.

ఆ. లోకుల మెచ్చ సుందరవరుం డిట్లు దన్ను [illegible] ప్రేమముడంబు [illegible] యార్యమనియు విగ్రహ [illegible] గో దామలాక్షి లోఁదలంచి దాఁ [illegible] ప్రకరంబులో [illegible].

వ. ఇవ్విధంబున.

మ. తనవెంటప్పుడి విష్ణుచిత్తన్నపయుద బ్రహ్మముఖ్యార్ణాంం గున వక్కద్భుతభక్తియుక్తిఁ జన యజ్ఞ బామహోత్సవి ధ [illegible] శ్రీవిమానప్రద క్షిణము జేయుమఁ [illegible] లక్ష్మీ [illegible] వర్తిలెన్.

వ. అంతఃపురంబు బ్రవేశించి

మత్తకోకిల. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] రంగనాయకు [illegible].

క. [illegible] । ములను రెప్పవెట్ట కలిమిఁ దనివి [illegible] చూచి [illegible] । తల్ప మెక్కి [illegible].

క. భుజగశయానుని పాదాం | బుజముల సన్నిధికి జేరి భోరున గోదా
గజరాజగమన యప్పుట | నజాదులు గనంగ మాయమయ్యె బుధేంద్రా.

సీ. ఏమిచిత్రంబు బ్రహ్మశివుఁ డింద్రుఁడు లోనగువారు నివ్వెఱ
స్వామియుజాడ నిట్లు గడువేడుక గోద పరిగ్రహించి దం
తాముల శుభ్రకాంతులు బయల్పడ నప్పుడు రంగభర్త శ్రీ
లామతి విష్ణుచిత్త యిటురమ్మని పేరెలుఁ గొప్పఁ బిల్చెఁగన్.

గీ. చేరవచ్చిన శ్రీవిష్ణుచిత్తుఁ జూచి | యద్ధిరాధుఁడు వోరి నీవనఘ నాకు
మామవని యంపయును విన ప్రేమ మిగుల | నానతిచ్చెను విను పరమాద్భుతముగ.

వ. ఇవ్విధంబున నానతిచ్చి తీర్థంబును బ్రసాదంబును బుష్పమాలికయు శఠగోపం
బును సాదరంబున నర్చకులచేఁ నమ్మునకొసంగంజేసి కాంచన మయంబు లగు
వస్త్రంబుల తివకరతలంబునం బట్టి నీవుధన్వి నవ్యపురంబున కరిగి యప్పటియట్ల వట
పత్రశాయికి శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యం బొనరింపుచు సుఖంబుండు మని
యమ్మహాను భావు వీడ్కొల్పుటయు.

క. వగయు ముదము దనమదిఁ జొ | ప్పఁగ నాతఁడు ధన్వినవ్య పట్టణమునకుం
దగఁజని లోకంబులు పొగ | డఁగ యప్పటివృత్తి జొప్పడ వర్తిల్లెన్.

క. వల్లభదేవ ధరిత్రీ | వల్లభుఁడును ధన్వినవ్య పర్యంతము శ్రీ
తిల్లమఁ జని గురు వీడ్కొని | యుల్లములరఁ దనదు వీటి కొయ్యన జనియెన్.

గీ. కనుమనోహరములుగా తులసీపుష్ప | మాలికలు హరికి సమర్పణంబు
సేయుచిట్లు విష్ణుచిత్తుఁడు జీవించె | వసుధఁ గెనుబదైదు వత్సరములు.

సీ. అంత, రంగేశ్వరుఁ డప్పు మానిరగామునందు వేడుగ దివ్యమందిరంబు
రచియింపఁజేసి సుప్రాకార గోపుర మంటపాదుల రాజమానమైన
యాయూర్ఁల యందున నమర గోదాధృవార్చా విగ్రహము, లర్హసగణి, సుప్ర
తిష్ఠితంబులఁ గళాప్రతిష్ఠితంబులును గావించి యారాధన విహిత వివిధ
సకల నిత్యోత్సవాదులు సంతతంబు | వృద్ధిఁబొందించుచుండె నవీనఫణితి
నది మొదలుగాఁగ నూటయెన్మిది స్థలముల | నమరి గోద శిలారూపమున వెలసె.

గీ. స్వావతారస్థలంబు దివ్యంబునైన | తత్పురంబునఁ బ్రేమ గోదారమణికిఁ
గావున ప్పుట కెళ్ళు డనమానమైన | వంబు లక్ష్మీదేవికిఁ దనప్పు వైష్ణవేంద్ర.

క. విను సకల దివ్యదేశము | లను గను గోదాశతారి రామానుజులం
బునవసి యవశ్యము ప్రతి | ష్ఠ నొనర్పఁగ వలయు విష్ణుసద్భక్తి పరుల్.

వ. వినుము గోదాశతారి శరకాల ప్రముఖ ప్రథమ సూరులతోడను నాథముని యా

మున్నయతిరాజ్యకార్యధుర్యాధ్యక్షుల తోడను గూడ జగంబంతయు స్వాధీనఖ్యము గావిం
చుకొని రక్షింపుచు శ్రీరంగపురంబున కార్యనిర్వాహకులై గెల్చుచుండ్రు ప్రఖ్యాతిం బొల్పు.

క. గోదా వివాహకథ యిది । సాదరముగ వ్రాయుఁ జదువ నర్థము జెప్పన్
మోదమున వినఁగ విజ్ఞా । నోదయులై భోగ్యభాగ్య యోగ్యులు గారే.

గీ. అనిన గురునకు శిష్యుఁ డత్యంతభక్తి । వీరిఁ బ్రణమిల్లి బలికె తా సార్ధమోగి
ముఖ్యుల్ల చరిత్ర మంతయును భూరికముగఁ । దెలియఁ వినుపించి తేవు సుధీవరేణ్య.

క. కరుణ వరదనాథ భక్తాం । ఘ్రిరేణు చరితంబు విస్తరించి తెలియఁగా
నాశీర్గింపు మిప్పుడు వినువాఁ । బరికింపఁగ గురుఁడు శిష్యవత్సలుఁడగు నా.

ఉ. అని వేదాంతి సభక్తి నేఁడుటయు భట్టార్యుండు భక్తాంఘ్రిరే
ణుచరిత్రాలి మెఱుంగ జేయుటకు సంతోషించి యిట్లాన తి
చ్చెను శిష్యా వనమాలికాంశభవుఁ డౌ శ్రీ విప్రనారాయణా
ర్యాని వాహాత్మ్య కథం వినుము చేసి నిత్యోత్తమయుక్తి.

వ. అని భట్టార్యుండు భక్తాంఘ్రిరేణుం గురించి వందనంబు గావించి యిట్లనియె.

శ్రీ తొండరడిప్పొడి ఆళ్వార్. ప్రభావము.

సీ. ధర సు పవిత్రమై దక్షిణోత్తర పార్శ్వములను కావేరి యేర్పల నుతింపఁ
బ్రవహింప సర్వసంపదల నొప్పెడి చోళదేశముల దివ్యశోభితముఁ
జెక్కకు మిగిలి వెలింగెడి నందు నల్వురిలో చక్క దివ్యస్థలములు పరుగ
దరముఖోక్త ప్రబంధములను బ్రతిపాదితము లయ్యె వానిలోఁ దడవ భక్తి
సారశశ్వైరి పరకాల సన్నుతమగు । కుంభకోణాఖ్య పురమునకుం బడమరఁ
గ్రోశయుగ దూరమునవె వంగునుబు ఖాక । రత్నమండంగుడి యను ప్రసిద్ధంబు.

శా. శ్రీమంతు గ్రామనివాసుడె సత్యశకుణా శీలంబులం బెంగ్యుఁడా
సామవేదాధర్వణ వేదపారగులు తేజస్పూర్యబింబు ల్మహా
ధీమంతు ల్ద్విజు లేడనాఁడుగురు ధాత్రిం దేవత లోకానసి
షాక్షా పత్వంబున నుల్లసిల్లుదురు సచ్ఛాస్త్రంబులం దక్షులై.

గీ. వినుమువారిలోన వేదవిశారదుఁ । డనుప్రరక్ష్ణ ఖ్యాన్వ యాగ్ర గణ్యుఁ
డొక్కఁడ ద్విజుఁడు భార్యయును దాను సంతానకాంక్ష మున్నగరుడగమను వేఁడె.

వ. ఇట్లు నారాయణా కెలంబునకరిగి కల్యాణ సర స్తీర్థంబున భార్యతోఁ గూడనవగా
హనం బాచరించి నారాయణధ్యానంబు చేయుచుఁ సంవత్సరంబు డనువేరం దశరు
రామప్రియదేవునకు నమస్కరించి మరలి తనపురంబునకు వచ్చి సుఖంబుండు నంత.

కొంతకాలంబునకు నారాయణ ప్రసాదంబునఁ దత్పత్నియందుఁ గలియుగంబున
నూటయెనిమిదివత్సరంబులు చనఁ బ్రభవాబ్దంబున ధనుస్సంక్రమణయుతమార్గశిరమా
సంబున జ్యేష్ఠనక్షత్రంబునందు భగవద్వనమాలాంశంబున నొక్కబాలుండు జనించిన.

క. గనుగొంచి తండ్రి నారా । యణకరుణావశమునం దదాత్మజుఁడుదయిం
చినకతన విప్రనారా । యణనామము కొడుకునకుఁ బ్రియంబునఁ బెట్టెన్.

వ. అంతనబ్బాలుండు అన్నప్రాశనాది సంస్కారంబుల సంస్కృతుండై పెరుగుచు.

చ. జనకునియొద్ద వేదములు శాస్త్రము లన్నియు నభ్యసించి వి
ష్ణునికుపమ ప్రియప్రహితసూత్ర పవిత్రకృతోపదేశనం
జనిత విరాగతాది గుణసంపదల న్గణిదేరి కల్కి దీ
జనమున మెప్పు నగ్గుణవరిష్ఠుడు వర్ధిలె జంద్రతుల్యుఁడై.

గీ. భక్తులకుఁ దొండరంఘ్రిశబ్దమునకడియ । రేణువనుఁబొడి యనియు కీర్తి ద్రవిడ
భాషఁబరగుటఁజేసి తద్భాషజనము । లతని దొండరడిప్పొడి యండ్రు భువిని.

క. జ్ఞానము వైరాగ్యము మొద । లైనగుణములం బ్రధానుఁడగుట సిరినిఁ బెం
పూనియు జెండిలిఁగూడకఁ । దా నరిగెను వేగ రంగధాముని జూడన్.

మ. వినుమత్యద్భుతభక్తి నిట్లు చని కావేరీనదీ మధ్యసీ
మను దివ్యంబగు చంద్రపుష్కరిణి పొంతన్ సప్తసాలంబులు
న్గనుపట్టన్ బలుపై విశాల మగు రంగక్షేత్ర మీక్షించి ప్రే
మ నమస్కారము లొనర్చి లోకవిలంబు బొప్పఁగా నేగుచున్.

పృథ్వీవృత్తము. విమానముఁ గనుంగొనెన్ వెడలి విప్రనారాయణుం
డమాయికకృతస్తవావ్య పహితాను సంధానముం
రమాసఖతనుప్రభాంచిత రమ్యవైతానముం
శ్రమాగతగతోత్తమ ప్రమదభావ్యసంతానమున్.

సీ. కాంచియెంచి సాష్టాంగకడలను మ్రొక్కుచు । నవ్విమానమునకు నార్యజనులు
సందు సందునఁ బడిసరవి సాష్టాంగప్రదక్షి । ణములు జేసి యాదరమున నపుడు.

వ. గర్భగృహంబులో పలికిం జని యందు.

స్రగ్ధరావృత్తము. కాంచెన్విప్రుండు దేహాకలిత శుభవిభ్రాంతనానాది కాంతుం
బ్రాంచత్పార్శ్వద్వయస్థసూర్య ప్రతిమయుదియుత ప్రస్ఫుటజ్ఞాన కాంతుం
జంచన్మాణిక్య భూషాచలరుచికలనా చాలితానేక లోకుం
గించిద్దేవ్యప్రపతిక్షం గృతవత పర్యక్షేము శ్రీరంగధామున్.

చ. జలరుహ పత్రలోచను ప్రసన్నముఖుం గరుణామయుం దయా

[illegible]రూపు దివ్యకాంతిశాలికిఁ జెందు యూరంగ మం
[illegible] రాజ యోగనిరత సుందర తల్పశయను నిరతిశయ
[illegible] రంగనాయకు నఖిల జీవాత్మ రక్షకాలు జూచుచున్.

గీ. రంగనాయకుసుందరత్వము లావణ్య । మరయుచు తనివిదీర కన్నులారఁ
పరమభక్తిఁ దర్శించి పరవశుఁ డయ్యెను । నవ్యచిత్త ద్యుమణి బోలి.

వ. ఇట్లు గాంచి నమస్కారంబు గావించి విప్రనారాయణుం డాశ్చర్యకరంబున.

శా. మాలాకారుఁడు మున్ను కృష్ణునకుఁ గొంగి మాల్యంబు లర్పించి యీ
శ్లీలం మోక్షము నొందె దాస్యముల నోలిం బుష్పమాలార్పణం
బేలోకస్థుల కైన ముఖ్యతమ మేనింకం బార్థిపీఠి యు
ద్యానారామము పెంచి రంగపతికిం దేనిత్తుఁ బూదండలన్.

క. అని నిశ్చయించి నందన । వనమోహన శోభ పుష్పవనము ప్రయత్నం
బునఁ బెంచి రంగనాథున । కనుదిన మర్పించుచుండె నవ్యపుదండల్.

సీ. భూతయోగ్యాశ్రిత తులసి గన్గఁ గల్పాది సంప్రాప్తి వాహన గోవఁగా
నజాను సేవ్యాని నిజాత్మజాం డైనట్టిమతువు ప్రార్థింప నమ్మతి నొసంగ
మనువు నిష్ఫ్యకుల చీవ చేసినోసఁగను నర్పించె వారఁడెవ్వని నరమోక్ష్య
నిష్పాకుపిమ్మట సురఁడా బూకింది జానకీపతి విభీషణున కిచ్చె
నతఁడు గొనిపోవఁ జంద్రపోతాధిపతికి । విచ్చినవిరమ్ము దలఁచి నాఁడే చోళ
దేశమందున నిల్చె దేవివ్యధాముఁ । డట్టి శ్రీరంగధామునకాతఁ డొసగు.

గీ. పగలు రాతిరి పుష్పకోట బాగుచేయుఁ బని దృఢావసుఁడై వైష్ణవప్రవరుల
యిళ్ల భిక్షాశనమున నింపెనఁగ దేహ । ధారణ మొనర్చుచు తెలివారి నతఁడు.

వ. [illegible]బంహ్మ తర్యంబున నవ్విప్రనారాయణుం డిట్లు శ్రీరంగనాయకునకు దులసీపుష్ప
మాలికాకైంకర్యం బనుదినం బొనరింపుచుండ నక్కాలంబున.

సీ. కావేరికి యుదక్తటాను నొప్పుకడంబ పురంబున దైవశాంగ
నాంతజయాప వయోతిశయాన శభావనాతరలో దేవకేవి
యనునారసుందరి యను వరీనహీతయై నిచయాపురికి జోకి వృత్తినిఁ జూడఁ
జని నృత్తగీతాదులను చోళభూపాలు మోహింపజేసి యమూల్యరత్న
భూషణాంబరములు గొని భూమిభిక్షకునట యాలిదను చు మార్గమునవేద్య
విప్రనారాయణా రామవీథి నిలచె । నవ్యగజనక్రమానారణాక్ష మరసి.

వ. ఇట్లు విక్రమించి తదారామ రామణీయ్యంబున కతివిస్మితయై యభిముఖంబున ని
[illegible]డగు తనక్రగజనుయిన యాలికతో నిట్లనె.

మ. కలకంఠీ గమనోంబె తోవనమనఃకాంతంబు ఫుల్లద్రుమో
జ్జ్వలవల్లీ తులసీ నికుంజవిరత ప్రాయ ప్రసూగంధంబు ని
ర్మల వాపీ పయోరుహ భ్రమర ఝంకార స్ఫార కాసార మం
జుల గోదావరణంబు ధన్యజనవీక్ష్యంబౌ తదారామమున్.

సీ. కంటివే పల్లవకలిత కాననములు సేవింపఁ దగుచున్న మావిచాలు
వింటివే నవపుంస్కోకిల కూజితంబు చిల్కలముద్దుపల్కు భృంగములమ్రోత
వానితే శైత్య మాంద్యాది సౌరభ్యము లూని వీచెడి మలయానిలంబు
మూర్కొంటె సంతతామోదరమ్యము లగు పలుఁదెఱంగులఁ బూల బరగు తావి
పొగడఁ దగుఁ దీని జిహ్వ చెప్పఁదను పూని | చైత్రరథనందనాదులసరణి నెన్న
గన్నులకుఁ దృప్తి గగఁ(మ)య్యె నెన్నఁ దైవ | భూతలమున నిట్టితోఁట జూచితె లతాంగి.

చ. ఎలమిఁ జిగుళ్ళు నొక్కి పొగరెక్కి పికంబులు గూసెఁ బుష్పజా
తుల రస మానిమాన కిటు తుమ్మెదగుంపులు మ్రోసెఁ జల్వలఁ
బులు దిని చిల్కలింపు గడుముద్దునరం రొదజేసెఁ జల్లఁగా
నలయికఁ దీర [illegible] మలయానిల మల్లనఁ దాఁకె ముద్దియా.

సీ. పున్నాగములజాతి పున్నాగములకీర్తి లీల నెన్నఁగ గొంగలింపఁబడియె
పల్లవావళి మేలి పల్లవావళి జోలి రాగ మొప్పఁగ దృష్టిరమ్య మయ్యె
సుమనస్తతులు దాము సుమనస్తతులు బాయ భ్రమరంబులకును విభ్రమముగూర్చె
పువ్వుఁగొమ్మలు చాల పువ్వుగొమ్మలు తేఁప వధినవాలంక్రియాఢ్యంబు లయ్యె
కమల కైరవ జలపక్షి విమలమధుర | నీరముల నొప్పు చాయ కాసారరాజ
వినుము బొద్దన బావులెల్లను సుభావ | తారణావ్రజము లా[illegible] నిస్తారకములు.

గీ. ఎపుడు ప్రవహించు కావేరి యిరుగడలను | దేశములలేని పలుపువ్వు
దీఁగెలిందుఁబవరెందిరంగనాయకోద్యానమగుచు | గాకపగనీట్లురమ్యతగలుగు నెట్లు.

వ. అని యివ్విధంబున నవ్వువ్వుఁదోఁటం బొగడుచు సఖీసమేతయై యక్కేళీనిలయం
దాను సముచితప్రకారంబున నచ్చటచ్చటం దిరుగుచు.

శా. చూచెన్ ద్వారవధూటి యొక్కెడఁ గడుం జూ భాంబరుం బాండుర
శ్రీ చంచచ్ఛుభయజ్ఞసూత్రు ధవళచ్ఛత్రోర్ధ్వపుండ్రుం బ్రకృ
ష్టాచారుం రవితేజ దివ్యతులసీ ప్రాంచత్సరోజాక్షమా
లాచిత్రద్యుతి హస్తుఁ బాంథుని లీలం విప్రవారాయణున్.

గీ. నిమురలును నల్లనివియూ నానెనులు శ్మశ్రు | వులు దవర్పఁగఘటము చేజలమీఁపువుల
చెట్లు కడలేఁ బోయు విశిష్టచరితుఁ | జూచి కను దెప్పపెట్టక చూడ్కపడుచు.

మ. కలలోనైన వధూసుఖం బెఱుఁగఁ దుగ్రబ్రహ్మచర్యంబున
న్గలభక్తిం స్ఫుటరంగనాథసుమనఃకైంకర్యుఁడై సర్వవే
దలసద్వ్యాగ్రతధర్మశాసు భవత్ప్రత్తస్వాంతుఁ డౌటం దద
న్యులఁ జూడం బనిలేని విప్రనుల వర్యుం జూచి సాశ్చర్యయై.

ఉ. పాదులు బాగుసేయుచు నపారరయంబున నీరు నించి ప్ర
మోదము నొందుచుం దిరుగు పుణ్యుని యొద్దికిఁ దోటిచేడియుం
దా దయ నేగి మ్రొక్కిన ననాదర మొప్పఁగ వైష్ణవుం డట
న్వోఁ జెలు బాగుసేయుటనుఁ బోయె వధూమణి సిగ్గునొందఁగన్.

క. ఇటు నిరపేక్షత జొప్పడ । నటు నీను పనిసేగు వైష్ణవాగ్రణిఁ గని యు
త్కటలజ్జ మునిఁగి తన చెం । గటఁ దగు నలివేణిఁ జూచి కరివిట్లనియెన్.

చ. అసదృశరూప యౌవన కళాదుల నెందును మాఱులేని న
న్ను నరస్పష్టస్థి నూడుచుఁ గనంగొని కిట్లు తొలంగి పోయె వె
ఱ్ఱి సొబగునం నపుంసకుఁడు బలెం గను మీతఁ డటంచుఁ బల్కుడు
న్వ్యప నిటు మాఱుబల్కె నలివేణి తదింగిత మాకళించుటన్.

గీ. పంచుఁ దుర్మత్తుఁ డతుగా డితండు గడు వి । రక్తుఁ డద్వ్యలదాస్యానురక్తుఁ డిప్రపు
లక్షధన మిచ్చినను నిదురాగ మొప్పఁ । జూడఁ డతి చంచలుల నంపవాఁ డితఁడు.

క. నీవిభ్రమము లమోహార । సావేశము నొంద మద్విధా చోళధరి
త్రీవిభుఁడు గాను ధీరులు । శ్రీవైష్ణవు లిట్లు జాతుకే పటికింపన్.

క. అని యలివేణి యథార్థము । గను జెప్పినఁ గోపరసము కన్నులఁ దోప
న్వని బూని దేవదేవి । వనితామణి యప్పతోడ వసి నిట్లనియెన్.

ఉ. శాలినమూకు గాముప్రజలం బశనంబుగఁ గొన్నయూర్ధ్వరే
తోలఘులైన నామెంగ మొకప్పుడు జూచియు దాసభూతులై
వ్రాలను నాయనుగ్రహము మొదుగఁ గోయదు కీ వెఱుంగవే
మేలయు గాదు సేధనము మిక్కిలి గూర్చుట యప్రసిద్ధమే.

గీ. నాదుసామర్థ్య మెఱిఁగియు నాతి యిట్లు । వీనడించెద వొంటిగా నిట్టతోఁట
నుండు నభినవ తారుణ్య యుతుఁ డితండు । లోబడుట సక్కమిదియు తెలోడ నవ్రము.

క. విజనస్థలి నిట్లు మహా । సుజనుల మోహింపఁజేత సులభంబు వర
క్షైజనుల యత్నమసాధ్యము । గజగామిని యబ్బురంబు గాఁ దలఁపకుమీ.

సీ. అనుటయు నలివేణి యతికోప మొప్ప నట్లేనియు వైష్ణవుని వశ్యు
చేసిన సకలవశీకరణం బొనర్చినదాన వనిన పెన్షించి చేవ

దేవి యాళ్వారులల కీద్విజు నాదుదాసుగా సేయలేకున్న నీచెప్పినపని
సేయుచు నేను దాసినయి యాళ్వారు లుందు వని పంతమూని గట్టిల్కి సకల
నప్ప నింటికేఁ బనిచి రత్నాభరణము | లన్నియు దీసి నది జలమాడి చాల
దమి నతిస్థూల తంతువస్త్రము ధరించి | రమ్యముగ మేన నూర్ధ్వపుండ్రములు బెట్టి.

క. కడు సాత్త్వికవేషం జే | ర్పడ వైష్ణవు నొద్ద మ్రొక్కి పార్శ్వంబున నె
క్కుడు నిర్మలాత్మ నిలుచుం | బడెఁ దుష్టుల మృత్తు లేఖపలుపం పశమే.

గీ. వానిఁ జూచి యిచటి కేనిమిత్తమున వ | చ్చితి వటంచు భక్తశేఖరుండు
బలుక నింక నిలేదు వత్తుఁడో నని దేవ | దేవి మఱల మ్రొక్కి తెలియఁ బలికె.

క. ఓకారుణికోత్తము వి | ప్రాకారము బూనినట్టివారి పని నిన్నుం
జేకొని శరణము వేండితి | సాకల్యము గాఁగ నాదుసంగతి వినుమా.

సీ. పాపమూలము వైనపణ్యాంగనలయింటఁ బుట్టి యొకానొక పుణ్యవేళ
మున నిన్నుఁ బొడగంటి మనసునఁ బాతకి వైరాగ్యసరణిఁ బొందంగనీక
నాగె నామది వైష్ణవారాధనమునందు వేడుక పడెను భావింపు మార్త
జనదీన వనుజాసు గతివౌట నెరనఁ గరుణ రక్షింపు రంగపతి కీవు
దండకర్పించె తేని నిర్వంబు భిక్ష | కేగుతఱిఁ దోఁటఁ గాచుచు నీవ యుందు
తావకోచ్ఛిష్ట మగుప్రసాదము భుజించు | నట్లు గాకున్న జీవింతు నాకలములఁ.

క. అని దైన్యంబున విన్నప | మొనరించిన దేవదేవి నొగిఁ గని వేశ్యాం
గనలందు నిపుణమునకుఁ | జన శ్రీవైష్ణవుల కెందుఁ జందం బగునే.

•గీ. వారి రూపపండ్లు దినఁ గాకులిలల | రావులు జనింప సజ్జన రమ్యచిత్త
మాకళించిన శిల వేశ్య కాకిబోలు | చేటు వాటిల్లుఁ జేరనిచ్చినను జనుము.

వ. అని యిట్లు పామ్మనినఁ జింతాక్రాంతవదనయై యిట్లనియె.

•క. ఎంతటికో కొంగు పట్టి చెప | జంతటి పసురోఁతనేఁత లిచ్చింతురుగా
వంచనము లంజకూఁతున | కింతక వచ్చితి రోసి యీరాయిడ కాన్నా.

•క. భోగేచ్ఛ నాకుఁ గలిగిన | నీగతిఁ జరియింప నేటి కింటనె యున్నా
న్నాగరవిటకాంద్రతో నం | భోగము గంతలకుఁ దగఁబొంతలు లేవే.

•క. మనసు పదిలమేని కులాం | గనయైనను నుంచు మనిరిగా యనఁ దద్యం
బని దలఁచి వైష్ణవోత్తముఁ డనుపమమాయలు పఘాటు లనవే తలఁపక్.

వ. ఇవ్విధంబున దేవదేవి గావించిన విజ్ఞాపనంబు చైకొని విప్రనారాయణుండు దక్షిణ్యంబుల
తోఁట గ్రోచుటకు దాని నియమించుటయు.

సీ. నియతయై యచ్చోటి నిత్యము తులసీసుమప్రసూలతలకు మాటిమాటి

కదసి శిరోనంగుడు శ్వైవ్యమ్మపుం డిచ్చివట్టి యుచ్ఛిష్టాన్న మారగించు
చుండి కోర్కొపానంగక్షుక్ష వింతనితండు సాధ్యుండు గాడని చాల వగచి
కరతలపానము తరుతలశయనమే కాని కోరికమేలు గానదైతి
వనుచు రంగేశు శరణావరణము జెంది ; కోర్కెదానికి వేగవేఁ గూర్ప రంగ
రాజు వేఁడి తదేకపరాయణస్థి । తి యతని జయుంచ రంధ్ర మారయుచు నుండె.

సీ. ఒకవేళఁ జంపకా ప్వారగదిద్దు నొకప్డు వెలివాభిరోఁప వీది నడలించు
నొకవేళఁ గంమకబూడ్పితాల్పు నొక్కుమూఁపుపైఁ గుఱులుక్రొమ్ముడి సేయు
నొకవేళఁ బయ్యెద నోరసేయు నొకప్డు వలిపంబుఁ గట్టు పావడయు లేక
నొకవేళ గొంగంట నొయ్యఁబోవు నొకప్డు చిడిముడిపడి యక్క చేర్చినిలచు
నొయ్యనొయ్యన సంగీత మొక్కవేళ । మందహాసత భావోక్తి మతిరొకప్డు
సఖియ యస్ఖలితబ్రహ్మచారి యైన । వైష్ణవోత్తము ప్రోల లావణ్యలీల

వ. ఇద్విధంబున నమ్మాయావధూటి యవ్వేదవేదికన్ప్రోల గావించిపకృతుండు గా
కుండుటకు పలుభంగులచింతించి శ్రీరంగనాథునిగుడి యనేకప్రకారంబుల వేఁడు
టయు. నంత వర్షాకాలం బాసన్నంబయ్యె. నటనొక్క నాడు.

క. వరతులతీవనమున నా । తరుణీవైష్ణవు లిరువురు దడిపెట్టుతఱిన్
తరుణిజపభిష్టము ద్వారఁ జే । కుఱజేయఁగనో యన రవి గ్రుంకెడువేళన్.

సీ. హరినీలసంశోభితా ఘోరజీమూతపటులసంఛన్న భ్రభాగ మగుచు
జటులఝంఝానిలోత్కట సముద్ఘాత నిధ్యాన సారంగసంతాన మగుచు
జండదిగ్వేదండ తుందనిభాకండ వారిధారాపూర్ణవసుధ మగుచు
విద్యోతమానో గ్రఖద్యోత కిరణ జిద్విద్యుద్ద్యుతి చ్ఛటావిభవ మగుచు
చాతకమునకు జీమూతసంఘ మనఁగ । దేవదేవుని శ్రీరంగదేవుఁ డనఁగఁ
దోఁప వర్షింపఁ దోఁటను దొలఁగి చేరె । విప్రనారాయణుఁడు గృహావేదికపుడు.

వ. అంత నద్దేవదేవియుఁ దడసి యతిశీతల వర్షవాతాహతి కతిభీతయై తొంటి పగిది
తనుమూలంబున నుండఁజాలక నిరర్గళధారా వర్షంబు గురియుచుండ విప్రనారా
యణు పర్ణశాలాద్వారంబున వడవడ వడంకుచు నిలువంబడియుండ.

గీ. తోఁటపనిపాటు గాదిగ నాలోఁ బయాస । వచుచునున్నది యతిమహాభక్తురాలు
వర్షవాతాహతిఁ జాల వడఁకుచుండెఁ । జేరకున్న నుపేక్షాచార మెడవు.

క. అని తా నయ్యువతిం గని । వనితా గడనుండ నేల వాకిట కిటు ర
మ్మన నేగ బంధువా పి । క్షె తమరె నిలుచున్న నాతిఁ గని యిట్లనియెన్.

క. తలిపటివానం దడిసితె । వలువ విడి తగఁబాల్చు తడిది వలదని తనపై

దలిచెం బ్రియమున నానఁగిన । వలిపెపు గొట్టదియుఁ దాల్చి వడి నిట్టనియెన్.

ఉ. దేవ భవత్పదాంబుజము దివ్యయుగంబు మదీయజీవనో
ద్భవమ మాట నాటివగు పేద యుగర్వఁ గుతూహలంబున
న్నావహి లె న్గటాక్షమున నడ్డముఁ జెప్ప ననుగ్రహింపవే
నావుడు విప్రుఁ డిట్లు కొన నాతియు నట్ల యుగర్వఁ బొప్పడన్.

వ. ఇట్లు తనపాణిపల్లవంబుల నవ్విప్ర నారాయణు సంస్పృష్ట పాదపద్ముం గావిం
చుచు నడ్డెవనేవి.

మ. తలఁగ న్నృత్యవశాం గౌకిత హితసవ్యాక్యంబు చెప్పేనియు
న్నెలియుం జెప్పవె యుంచు నవ్వెలఁది యుష్ఠం బేడు చమ్యాముసు
న్గైలవంపుం జేటు నవ్వు తప్ప బోనఁగన్ గ్రేఁగంట నాటంపు చూ
పులు కంపన్పొరి చేఁతి విందే బలితంపుం దూపులై తాకెన్.

వ. ఆవిప్ర నారాయణుండును.

ఉ. తోరపుఁ గబ్బి చన్నుఁగవఁ దొంగలి జొప్పలు దాఁటి చూపు లా
హారము తో గ్రొమ్ముఁ గుచ్చి నిలువ న్మున్ మెంత నీరుగా
పాటి వశీకరంబు నిజపల్లవ పాణిని యొత్తి నట్టె తో
లాడు మేటుంసుఁ బోలి తమకంబున నాతిఁ గౌఁగిలించె నూ.

వ. ఇవ్విధంబున ధన్యురాలనైతి నని విప్రనారాయణు గాఢాలింగనంబు గావించె.

సీ. చెలగి యిట్లు మాయోపాయములను జేసి । విప్రు మోహితుఁ జేసి వేశ్య గూడె
నలఁత యప్పని చాలనజ్ఞింప నేల । దైవసంకల్ప మవ్యాహతంబు గాదె.

సీ. నిత్యకర్మములను నెడిమాని రంగేశ్వ । మునకుఁ బూలపందలు నొసఁగుటయు
విడిచి విప్రుఁ డెల్లవేళల దాని తో । పటిఁ యుండె విష్ణుమాయకతన.

వ. ఇవ్విధంబున విప్రనారాయణుండు దనను వసుం డగుటవలనఁ బ్రతిం దీరెనని దేవ
దేవి యొయ్యనాఁడు నిజవిరోగంబు సహింపఁజాలక వెంటనరుదెంచెడి యావైష్ణ
వుండును దానును దనగృహంబున కరిగి మంగళస్నానం బొనర్చి యథోచితంబుగా
నఖిలషిత సుఖంబు లనుభవించుచుండె నని చెప్పుటయు.

క. విని చేతులు మొగుచుచు ని । ట్లని నన్నృప్తియు విస్మయాతుర మయ్యో
న్వత మాలాంకజుఁ డిటు ప । గ్యసితఁబడి యంట నంటు కార్యతరణ్యా.

క. దీనికిఁ గారణము గల । దేని యొజింగింపు మీర తెలుఁగ నిపమ దెం
దైవఁ గలదె యిటు లగుటకు । మానసమున నగపు నంద్భుతము దలకొనెన్.

వ. అని యడ్డెవు ప్రార్థించిన నాచార్యుండు తత్పూర్వవృత్తాంతం బిట్లని చెప్పఁదొడంగె.

౬. [illegible] ధర్మానికారుదు మధురలో మోహింప మునికోటి
కాలమునకు తత్త్వామతిం విడ్చి పరము వేదు ముటంచు గరిమున్నె
దానవిద్విజ గాథ మగ్గలం బగుట దశస్థ కొనంగ దటంచు కుదరి వేద
పరితృప్తి గృష్ణుం డిట్లు రిషి చింత్యముం దది చెరూల దబల విమరు
రంగనగరి వత్తుం బ్రోచుటకు దగు । రంగవిభుని యెదుట లాస్యగాన
కలన బరగి పణ్యకుల భూమణము బయి । బుట్టు దేవు పాలగు పాంగమంత.

౭. విప్రవారాయణుం డను పేర నేను । తోరికలు దీర్చి ముక్తి చేకూర్చెదను
దికనుచు మాలుకొంది దినం స్వకీయ । గేహమున కాగ్మ రాత్రి శ్రీకృష్ణమూర్తి.

౮. కావున రాధామాధవులకుం బోలె విప్రనారాయణ దేవదేవులకు సమాగ మంబు
సంభవించె గొన్నియంశాన తారబులను గొన్నితాత్కాలికబు నైనయాకారా
తారంబులు నయి భగవతోంబున భగవల్లీలావతారంబు లనేకవిధంబులం గనంబ
డుట ప్రమాణాంశంబునం బుట్టె నవిప్రనారాయణుం డందు శ్రీకృష్ణుం డావేశించి
దేవ దేవి మనోరథంబు బరిపూర్ణంబు చేసె నిప్పటికి విస్మయం బేల యనిన సభా
భావంబునం కొంది మాధవదాసుం డిట్లనియె.

౯. మును రాధామాధవులకు । ననుకూలం బైనపగిది నని చెప్పితిరే
మిన వర్తమేని యుత్కృత । విరించుము మొగిది దానివిధము దెలియంగా

౧౦. అనిన భట్టాచార్యు డిట్లనియె రామావతారమున పూర్వము శ్రీరాము నవిని
మోహించి తజ్జన్మమున గోర్కెం గనలేక ననవరతంబు నిర్థ్యానకలన
నంద వ్రజంబున సుందరియై రాధ యను పేరం బుట్టె కృష్ణుం డనుగ్ర
హించినావం బయ్యె నారాములవలన గోరిక దీర నట్టివారి కిటు కృష్ణు
వలన గోరిక దీరె నైన లని శంక । వలదు శిశుపాల ముఖ్యులు వైరబుద్ధి
కొందియును ముక్తిం గాంచిరి గోవిందు నెట్లు । వలచుట యెట్లు మోహమువలన ధ్యానరతము.

౧౧. అనుటయు భట్టకేశుని యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి శిష్యుం డి
ట్లను గురుచంద్ర యోగటా ధన్యుండనైతి నన్ను నిన్నుదీవు చె
ప్పిన శుభపూర్వ వృత్తముల విస్మయము స్ఫురియింప దొంగి న
య్యాకనము గోవర్ధనాస్త్రి తనయందలి కృష్ణ మోహము గ చెప్పవే.

౧౨. అనిన మాధవదాసునకు భట్టాచార్యుం డిట్లనియె.

౧౩. వినుమిటు దేవదేవియును విప్రుండు రేయుబగళ్ళు కామభో
గ నిరతి నున్నచో ధనము గాంచిన నిప్పుడు దీదభాము
[illegible] గాదె చెల్వ యింటంగల కాంచన మంతయుం [illegible]

మనంగల దంతు దక్షిని యాత్మజుఁ డిట్టుదు [illegible].

వ. పెనుభూజంబునం బోలె వేషంబుఁదాల్చి యద్విప్రవరున్య [illegible].

గీ. [illegible] చెప్పనతఁడ కేమియు నన [illegible] । న్యంబు దోఁప ఖయిటి [illegible]
నరసుపథుఁ బఱండె సద్విప్రవరారాయు । ణుండు [illegible].

తే. అయ్యవసరంబున.

శా. రంగేశుండును రంగనాయకియు లీలానక్తిఁ ద్వారాంచి
[illegible] గాంచఁ కొఁచు వొడిచో నర్థి న్వాంచ శ్రీకేవి థి
తిం గాల్చొక్కిచ్చి పటంబుపైఁ దగఁ బఱుండెం జూడు మివ్వారత
న్వంశీ ద్వార నివాసి తర్షిపయి నత్యాశ్చర్య మొప్పండొకో.

చ. అనుటయు రంగభర్త యిటు లానతియిచ్చెను బ్రహ్మచారి న
జ్జనుఁ డితఁడిందు మున్ను పుష్పదండము నిత్యము నాకొసంగెడి
న్సానువగ [illegible] వేశ్య వలపించిన నవ్వలఁ జిక్కి దీనవాఁ
డనయిలువెళ్లఁ గొట్టఁబడి యాచలఁబోక పఱండె నిచ్చటన్.

వ. అని రంగపతి యానతిచ్చిన.

గీ. అతనివిధముఁ దలఁచి యారి కన్నులఁ దోఁప । నారంగనాయకమ్రోల నుదర
నది సహింపలేక నఖిలలోకములకుఁ । దల్లిగాన నార్ద్రితనయ బలికె.

క. తానకైంకర్యం బిటు । గావించెటి సజ్జనాగ్రగణ్యునిఁ గరుణం
బ్రోవఁదగుఁ గాక యిటు నా । నావిధముల దుఃఖపడుప నాయమె యకటా.

క. అని యిటుఁగ రాల్పడఁగఁగని । యావ్యాఘుఁ డతింపు మనుచు నంభోజనా
భుని నేఁడ భక్తవత్సలుఁ । డనూనకరుణా మ్బుధి యగు శ్రీహరియున్.

గీ. ఎంచి తనసువర్ణపంచపాత్రలలోన । నొకటి గొంచు సేవకోచితంపు
దీనవేష మొప్ప దేవదేవుఁ డపుడు । చిరిచి నాగశైలతలముఁ జెంది. అప్పుడు

మ. ధనదాత్మైనసమర్థుఁ డెవ్వఁడో బహిర్ద్వారంబునన్ గ్రొచ్చె నా
వా యచో ప్రతి సుభాలున [illegible] విప్రవరాత్ముగుం
డనుమానింపక దీని [illegible] తన్మందు న్నకుం బ్రచ్చె నా
మ్మని యగ్గిన్నె నొసంగె రంగపతి భక్తాధీనుఁడై [illegible].

గీ. రత్నరుచిరంబుఁ గొని యనురాగ మొప్ప । విప్రవారాత్ముఁడా [illegible]
[illegible] దేవదేవ [illegible] । [illegible] శ్రీరంగ [illegible].

క. [illegible] దేవదేవ న । [illegible] దాన్నమనుఁ [illegible]
[illegible] । [illegible].

క. శ్రీరంగరాయనృపకుం । స్సురరుచిర విశేషంగు శౌర్యధురాశ్వా
గారముల శేషకవ్యయు । తీరుగ రమణించె నవఁ దలతలవాచెన్.

వ. అత్యున్నతరంగమున శ్రీరంగరాయ వరీశ్వరులు ప్రాకారోద్ఘాటము సేయుచుండ వారి
గిరి సేనల్ల భయాపడి తదధికారిముఖంబున చోళభూపతి కర్తెఱుం గలించిన
వవరిపడి యుత్సవమిషంబున దప్పదప్పరివారకుల వర్ప్రపలను రజ్ఞాప్రులం గట్టించి తా
డవం బొనరించుట కున్నకష్ట దగుటయు దేవదేవి కత్యంతాంతరంగి[illegible]గునా
కాంత యాత్రేసవ్ర జతుచు వదియంతయు స్గా భాగవతాపమానము సహింపంజా
లక నగ్గిన్ల దేవదేవియుంట నుండుట దండధారుల కల్లన విన్నవించిన వారును దా
నివెంట నఁగి వేశ్యాస్వరూపంబు వంటియు నరసి యరసి యకాల్యంచనఘునకొంబుఁగ
ని పురుష్కారం సంతుష్టహృదయులై దేవదేవిని విప్రవాగాయముకోఁ గూడఁ దో
డ్కొని చోళభూపాలుపాలికింబోయి యేతద్వృత్తాంతం బంతయు విన్నవించుట
యు భక్తాగ్రేసరుడై దేవదేవి యుట్లనియె.

శా. ఈవిప్రాగ్రణి సిత్య సేవకునిచే రిగ్గిన్ల నాయింటికి
న్నేవేగ న్లోను వంటుఁ బంచుటయు ధాత్రీనాథ నేఁ గొంటి నే
గ్గోష్ఠ్యాత్ములవృత్తి దాత్రోశిమాకు న్దప్పదే దిప్పుడి
వ్యాధిశయం గుణదోషవేదులు దయాస్ఫూర్తిన రారెయ్యడన్.

ఉ. దానిపట్టూర్పు తెల్లవిని తల్లడమందుచు గద్గదధ్వనిన్
దీనతఁ జోళప క్రైస్ణవు డట్టాధ నిట్లను నాకు దాఁకుఁడే
డీ నరనాథ యూరకఁ గడింది శుచుష్ములు బట్టి వేశ్య నా
కీంచినత్న పాత్ర మెయి నెట్టుట నట్టుఁ దలంపుఁ డాత్మలోన్.

ఉ. వారలనుట్టి తెంచి దలఁప శ్మనదాశుతుఁ డీతఁ డిప్పుడిం
గ్రూరతఁ జేత నిక్కముని గోమలికింటి కనజ్ఞయిచ్చి బం
గారము దొంగిలించుటకుఁ గట్టితి గట్టిగఁ గొట్టఁబూసి య
ప్పాంథు నాఁడి కొక్కుడ నృపాలుఁడు కావలి నుంచి యేగినన్.

క. రంగనాథుకి కరుణ పాసంగ రంగ । పతికిఁ బలికెను భవనము పమికరిం
కరము క్రీడిన నాఁడె యూన్పడమె ర్యుంగఁ । బాలు నీరిని రక్షింపు మేలమేల.

క. అని యతకడ్డై కల్లును వ । ల్చినవాడుమఁ బ్రథమంబు నీకైరఁగఁజా
లనమయఁ దగ వేఁడిన జగ । వున మొగమొక్కఁడు మాధవురావు రయమున్జన్.

వ. చోళరాజాజ్ఞానువర్తి గటనఁ జొనమాని యుదయంబున మూర్చిత్వంబుఁ గొనియు న
ప్పుడిం కెంపన దివ్యాంశ జనని నివ్వెఱపడి విధుమ్ము మనియా గ్రహంబున నను

గృహంబునుం బోవ నాజ్ఞాపించి యవశ్యం బగుటయు నతండు లేచి మంత్రుల సైలం గటెంగించి దైవవశం బున నిమ్మహానుభావుండు వేశ్యాగృహంబున నుండె మున్న వైష్ణవాగ్రేసరుండును దులసీపుష్ప మాలికా కైంకర్య పరాయణుఁడు బ్రహ్మచారియునై వర్తిల్లు విప్రవరపుణ్యుని యెడ మన మపచార పడితి మని కృతనిశ్చయుండై నమస్కార పూర్వకంబుగా విప్రనారాయణుఁ గారా గృహంబువలన విడిపించి వీడ్కొల్పెను.

ఉ. తా నొనరించినట్టి యతిదారుణ కృత్యము లగ్గడించి క
ర్మానుభవంబు దప్ప దెటు లందుఁ గరం బనుతాప మొందుచు
న్దానికి విష్ణుభక్తపదతీర్థముఁ ద్రావుట శుద్ధిగాఁగ న
ద్ధీంతి నిశ్చయించె గణుతింపఁగ లేదు తదన్య పద్ధతుల్.

వ. మఱియు విష్ణుభక్త పాదపరాగంబుఁ ఫాలంబు ధరించుట ముఖ్యకార్యంబు గావున నేఁటనుండి భక్తాంఘ్రిరేణుం డను నామంబుతం దనరుట యుత్తమోత్తమం బని యమ్మహానుభావుండు కృతనిశ్చయుండై.

గీ. ఇట్లు నిశ్చయించి యేగి గ్రక్కున స్నాన | మాచరించి వైష్ణవాంఘ్రి జలముఁ
ద్రావి గనుపవిత్రతయుఁ దని బుధు లెన్న | నుండ రంగనాథునొద్ది కరిగి.

వ. నమస్కరించి కృతాంజలియై నిలువంబడుటయు నతనిం గరుణామయ వీక్షణంబుల న్గటాక్షించి వనమాలాంశంబున జనియించిన నీ కిప్పనివలనఁ గొఱంత లేదు లోకశిక్షార్థంబుగా ననురూపం బగు ప్రాయశ్చిత్తంబునుం గావించి మేలు చేసితి వెప్పటి విధంబున శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యంబుఁ గావింపుచుండుము నీవు కోరిన తెఱంగున భక్తాంఘ్రిరేణుం డను నామధేయంబు జగత్ప్రసిద్ధంబుగా నీ కుండుఁ దనరు నని యంపఱు విన రంగనాయకుం డానతిచ్చుటయు మహాప్రసాదం బని భక్తాంఘ్రిరేణుండు తత్ప్రకారంబున న్గావింపుచుండెఁ దొండరడిప్పొడి యాళ్వారని ద్రవిడభాష న్దదీయనామధేయంబు సుప్రసిద్ధం బగుచుండు నంత.

ఉ. దాసుని కంటె మిక్కిలియు తక్కువగాఁ దనయింట నుండువాఁ
డీసునవోలె దుర్వ్యసన మేమియు లేక సభక్తి వైష్ణవా
గ్రేసరుఁ జయ్యె నయ్యెడ తరించ విరక్తత హేతు వందు బె
శ్వేసట దేవదేవి దనవేశ్మమున న్గలద్రవ్య మంతయున్.

గీ. తెచ్చి చక్రిసన్నిధి న్వెచ్చ యప్పించి | బాంధవులను సకలపరిజనమును
విడచి కామవార్ధిఁ గడచి దేహాభిమా | నంబు విడచి రంగనాథు భక్తి.

వ. శ్రీరంగనాయక గోపురాదులయందు.

క. హరిదాసుల్లై యయ్యూట్లక । గరు మంటపు మొదలుగాఁగఁ గలవని యెల్లం
బ్బరఁ జేయుచు వాకవాఁ డతి । తరితముఁ దొలఁగి మోక్షసంగతి గాంచెన్.

వ. భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రుండును శ్రీతులసీ పుష్పమాలికా కైంకర్యం బనుదినం
బొనరించుచు లోకోజ్జీవనార్థంబును కాలక్షేపార్థంబునుంగాఁ బదిగాథలం బ్రబో
ధకి (తిరుప్పళ్ళియెళుచ్చి)యను ప్రబంధంబును నలుబదియైదుగాథల శ్రీమాల
(తిరుమాలై) యను ప్రబంధంబును రచియించెఁ దత్ప్రబంధ ద్వితయంబు నంగీక
రించి లోకప్రియంబై సన్నుతింపఁబడియె శ్రీరంగస్థలంబు పదుగురుచేతను బ్రస్తుతిం
పంబడుట నన్ని దివ్యదేశంబులకంటె నది యధికంబై వెలసె నని చెప్పి యున్నారతి
యతిశయ ప్రభావంబున వెలుఁగుచుండ నెంతయు నతనికి భట్టార్యుం డిట్లనియె.

మ. అహా దివ్యకులుఁడు రామచంద్రుఁ డరవిందాక్షాధీశులుం ధర్మవ
ర్త్మ జగద్రక్షకులు నాఁ డుండ ల్లోగఁ బ్రేమ నిష్ఠుఁ డాయ్యావా
శ్రితులయు న్వెలుఁగుట భక్త పాదరజుఁ డుద్యద్భక్తి నందుంట ధా
త్రి జనుల్ సర్వారిష్ట నోత్తమముగా శ్రీరంగమద్ధిం దకే.

గీ. ప్రేమ వినుము సాధయామున ప్రాణార్య । యతివరాది సమధికార్చితంబ
వాస్య మమ్యతేవము వ్వాయుంద్యక్త మంచును యి । దివ్యదేశము ఖిలసేవ్యమయ్యె.

వ. అట్టి శ్రీరంగంబున భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రుండు శ్రీతులసీపుష్ప మాలికా కైం
కర్యంబు సేయుచుండఁ గొంత కాలంబునకు వైకుంఠంబున కరిగె నద్మహాను భావు
నకు అశ్వత్థామాఖ్య యను మహాయుక్తియుగామంబు గల ద్విజునిజీవితకాలంబు పం
చోత్తర శతసంవత్సరంబు లని గణుతింపం బడెను నద్మహాని రచియించిన ప్రబో
ధకియు శ్రీమాలయు నను ప్రబంధంబులు రెండును నెఱుంగనివారు వైష్ణవ గో
ష్ఠంగనివా రంచు నందియుంబులేదు.

మ. ఇను భక్తాంఘ్రిరజో మునీంద్రు చరిత న్విమాయుఁ గీర్తింపఁగా
వినఁ దాత్పర్యముఁ జెప్పఁగా వినఁగాఁ బ్రాయుకవారు న్విరం
డనవారు స్మనిపించు వారలును బ్రాయుంచేయువా రిష్టభో
గములం బాగ్యంబుఁ దలఁచి తెంపద రోగం బోక్షంబు నిశ్చింతగాన్.

క. అని యిటు భక్తాంఘ్రిరజో । మునిచరితము నవితరీతి పూర్ణకృపం జె
ప్పిన భట్టార్యుని కిట్లని । యనఘ మాధవదాసుఁ డవ్వ డింపుఁ దలిర్పన్.

శా. మహాత్మ్య మునివాహన ప్రశస్తుడు చరితం బత్యద్భుత తేజం బని
శ్రీకృష్ణ దత్తుణ్ణ కలి దివ్యుండగుని బ్రార్థింప సముద్భవంబునా
కౌత్సంబొవంగఁ గాంచి శ్రీపరాశర భట్టార్యుండును.

తిరుప్పాణాళ్వార్. ప్రభావము.

క. సారంగమునిస్కంధము । పై రక్తిని నెక్కి రంగదేవుని సరవిన్
జేరిన గాయకవర్యుం గృ । పారతు శ్రీపాణనాథుం బ్రార్థింతు మదిన్.

వ. అని వందనంబు గావించి తత్కథాసుధ నందించెదు.

గీ. లీలఁ గావేరిజలముపైగాలి రేయుంత । మేర నిలచిన వంశభూమినిఁ బరాచ
రిపులు ముక్తి భజింపఁ బద్మలతీర । దాసులకు మోక్షకాంతపదు చెలువము.

వ. అట్టి కావేరిమహానదికి దక్షిణతటంబునందు శ్రీరంగపురంబునకుఁ గ్రోశదూరంబు
గా నిచుళాపురంబు విలసిల్లుఁ దత్పురంబున సూర్యవంశంబునం బుట్టి ధర్మవర్మయ
ను రాజు మున్ను రాజ్యపరిపాలనంబుఁ జేసె వరనిరూఢు శ్రీరంగనాయకుండు వెల్లి
యుచున్నవాని జెప్పుటయుఁ దత్కథ యెట్టిది వినుపింప నర్హం బేమి యానతిమ్మని శి
ష్యుం డడిగిన నాచార్యుం డిట్లనియె.

సీ. వినుము సూర్యాన్వయంబునఁ బుట్టి నిచుళాపురంబున భూమిపాలనము సేయు
చును రఘుధర్మవర్మునకుఁ బ్రథమమునఁ గావేరిసైకతాగ్రమున రంగ
ధాముఁడు కరుణఁ బ్రత్యక్షంబు కేంద్రిచఁ బతిఁడు తత్కైంకర్యత విరతము
ధ్యానస్థుఁ డగుచుఁ దద్వంశమునఁ దొరధర్మవర్మాఖ్యుఁ, డుత్తమచరిత్రుఁ
డున జనము జనకజోపమ నొసకుచు । గాంచ వడియు శాలికావలాప
యఁగ భోగి గిరి మహాద్రిశంబున రంగ । భర్తృపాదపద్మ భక్తి మెలఁగె.

వ. మఱియును.

గా. కాలక్రీడల రంగనాథపదపంకజభక్తిఁ గన్నొయి వే
రాల స్వామ్మసభాస్థలియుతు శ్రీరంగేశ వ
స్సైలం రమ్మని బల్కుచుం దుర చెలు శ్రీపతింపఁగా వర్ధిలె
స్నాలాంచంబునఁ బుట్టె నచ్చరి వారిం జింతించుట శ్రీరమే.

క. ఒకనాఁడు పుష్పవనముల । సకు లేమతియున్న వేళ జవ్వని యక్క
న్యక దియుగ రంగనాయకుఁ । డకుటిలకృపఁ గానిపించె నత్యుత్తమ్మన్.

వ. ఇవ్విధంబున గ్గానుకించిన నిచుళా నాయకేయు [illegible] రంగనాయకుఁగా నిరూపించి
చి తదీయసౌందర్యసౌకుమార్యలావణ్య విభ్రమవిలాసంబులకు విస్మయంబుఁ జెందు
చెడ సమ్మానోపాభావుం దత్పత్యం దగుటయు మహనం బంతయు బెదకి జెదకి వే
సని తన్వి భాగ్యధారా [illegible] పురంబునకు వచ్చి [illegible]
ద్రలు [illegible] యొల్లవేళల రంగేశ రంగేశా యని నిరవధిక ప్రేమరసాలేకంబున భక్తి
[illegible] ధర్మవర్మ్యుండతి నిందొర్యుండై రంగ పతి వన్న భక్తింపన.

వ. [illegible] నాపట్టి నిత్యానఁగ । గోపమున్నది కరుణ చేయుటయునట్లు [illegible] పతిభక్తి । నేఁడ రంగేశుఁ డిట్లు వేడ్కి నిగుడ.

ఉ. సిమదిలోన్కి దీర ధరదేవర [illegible] వత్కుమారి నీ
శ్యామమునందు నందలు యథావిధిఁ జాడ వరించు నావును
ప్రేమ నమస్కరించి చని పెద్దయు నాత్మపురం బలంకరిగా
శ్రీ మెఱయంగఁ జేసి సవిశేషమహోత్సవభంగు లేర్పడన్.

వ. ధర్మవర్మయను మఱునాఁడు దనకూఁతున నలంకారంబులఁ గావించి దగువారుం దానును వివాహమంటపంబున కరుదెంచి వేదికోపరిన్యస్తపీఠంబున నిచుళానాయకిం గూర్చుండంజేసి శ్రీరంగదేవురాకకు నిరీక్షింపుచున్న సమయంబున

మ. ప్రచురానందము మీఱ మౌనిసురరుద్ర బ్రహ్మముఖ్యాఖిల
ద్యుచరుల్ దోడరఁ దేర నద్భుతవిధస్తోత్రంబు లొప్పారఁగా
న చమత్కార మెలర్ప నచ్చర లొగిం గీర్తింప రంగేశుఁడు
న్నిచుళానన్నుతి రేగ భద్రరవము ల్నిండ న్గమిం [illegible].

సీ. ఇవ్విధంబున వేడ్కఁ జేరి రంగేశుఁడు కణఁగి పౌరోహిత్యకార్యమ్ము
భవ్యుఁడు సేయంగ వివాహవేదికస్థితకనకపీఠమున విశాలవక్త్రుఁ
డగుచుఁ గూర్చుండ బ్రహ్మముఖసన్నిధి సువకపూర్వకముగ [illegible] చోళ
ధరపతి ప్రేమ కన్యాదాన మొనరించె నంతనాగ్నదినంబు లరుగ రంగ
పురికిఁ జనియెను యవ్వధూవరుల [illegible] । భక్తి మున్నాటయుఁ జనిరి భారముల సు
వర్ణరత్నములు సూక్ష్మవసనరథగ । జాదులను గూర్చి పాత్రిబర్హం బొసంగె.

వ. ఇట్లు నిచుళానాయకి రంగనాయకు [illegible] గావించి మహా వైభవంబు మీఱ రంగపురంబునకుం జనుప నద్దేవుండును నిజధామంబునకు వేంచేసె మఱియు.

గీ. ధర్మవర్మపయిని దయ నిచుళాపురి । భార్యఁ దాను రంగభర్త వైభ
వమున నిత్యనికియు [illegible] । కథ వినంగ ముక్తి గలుగు వసుధ.

క. అని శ్రీపాంచరాత్రము । వినుపింపఁగఁ బూని యపుడు వేదాంతికి ని
ష్ఠానిధి [illegible] । కనుల దయారసము జిలుకఁగా మధురోక్తిన్.

వ. మహాత్మా వినుము కలియుగంబున [illegible] సంవత్సరంబు లరుగ దుర్మతి సంవత్సరంబున వృశ్చికసంక్రమణయుతకార్తికపూర్ణిమా [illegible] వారంబున రోహిణీనక్షత్రంబున నిచుళాపురంబునం [illegible] బ్రాహ్మణుక్షేత్రంబున [illegible] శ్రీ

వత్సాంశంబున తిరుప్పాణాళ్వారను ద్రవిడనామంబునం బ్రసిద్ధుం డగు శ్రీపాణా
ర్యుండు జనియించె.

గీ. పరమపుణ్యుఁడైన పంచమునకుఁ గనఁ । బడెఁ గదా లయమున భక్తిఁ జెంచ
బసుదు దివ్యశాల భావంబున వెలింగెఁ । గొన్నియేడు లంత యన్న పొగడ.

సీ. చక్రసంప్రహిత విష్వక్సేన కరుణాప్త పంచసంస్కారుఁడు పరమతత్త్వ
వేత్తయు నగుట నుద్వేల వైరాగ్యాది విభవుఁ డగుచుఁ గావేరీపాంత
దేశప్రాకారము దెలిసి లోపలికేను జనఁగూడ దని బహిస్స్థలిని రంగ
పతి కెదురుగ నిల్చి పితపైకతస్థలి జ్ఞానదృష్టి నెఱింగి చూచి యావ
రణము లేను సుందరవను శేషశయానుఁ । దమి రచించి యెదురఁ దానునిలచి
వీణ చేతఁబూని వివిధరాగములఁ గా । నం బొనర్చె సురగణంబు మెచ్చ.

శా. ఆనందాశ్రులు కన్నులం దొరుఁగ రోమాంచాంగుఁడై చిత్తము
న్నానాథంగులఁ బోవనియ్యక విమానప్రస్ఫురచ్ఛేషశ
య్యానీలాంబుదరంగ దంగరుచి రంగాధీశ పాదాంబుజ
ధ్యానాసక్తి నొనర్చె గాన మిటు గంధర్వాద్భుతాపాదియై.

వ. ఇట్లనుదినంబును గానంబుఁ గావించుచుండ శ్రీరంగనాయకి శౌరిం జూచి దేవ
కుం బరమాంతరంగభక్తుం డగు శ్రీపాణయోగీంద్రుం డస్మత్సన్నిధిం బాహ్యంబు
నం దుండ నుచితంబు గాదు మనస్సన్నిధానంబునకుం దెప్పింపు మని వేడుటయు
శ్రీరంగనాథుం డమ్మహానుభావుఁ దమసన్నిధికి దెమ్మని పలుమాఱు నానతీయ నా
సాత్త్వికపుంగవుండు స్వరూపానురూపనైచ్యంబుచేతను స్వవర్ణానుగుణనైచ్యం
బునను భగవదాలయంబుఁ జొచ్చివెడలి విశ్లేషించి యుండె మున్ను శ్రీరంగనగరం
బున భగవద్భక్తుం డైన యొక మాతంగుండును బోలె శ్రీపాణార్యుం డివ్విధం
బున నొకనాఁడు వీణమీటుచుఁ జెలికోలం దాళంబు వాయింపుచు బ్రత్యహంబును
గావేరీనదియందు శ్రీముఖతీరంబున గానంబొనర్చుచుండ వరె నని భట్టార్యుడు
చెప్పిన మాతంగువృత్తాంతం బెట్టిది వినవలయు నెఱింగింపవే యని మాధవదాసుం
డడుగుటయు నమ్మహాత్ముం డిట్లనియె.

మ. ఒకమాతంగుఁడు మున్న రంగపురిలో నొక్కప్పు డుప్పొంగి కై
శికగానంబున హరిం గురించి యొనరించె న్దాని వాలించి వే
రొక దుష్టాంగుఁడు బ్రహ్మరాక్షసుఁడు పుణ్యోత్కృంఠ రక్షింపు మిం
దుక యజ్ఞావఫలంబు నా కొసఁగి యంచు న్దప్పనుం వేఁడినన్.

గీ. దాని కియ్యకొని యతం డిట్టు ల[illegible] భక్తి [illegible]

వదనఁ గైకొని పాఱివేంచి భాషించె దీని । ఫలముఁ గాంచి యఘముఁ బాసె విప్రు.

క. అని వాణి నప్పుడు మెునఁ । గిన రక్కసి మేనుఁ బాసి కేవలసుజ్ఞా
న వపుస్స్ఫురితుఁ డెసఁగ నరేఁడు । జని యుత్తమ లోకమునకు సజ్జనవినుతుఁడై.

క. అని చెప్పిన మాతంగుని । యనుపమ మహిమమున కిష్టుఁ డచ్చెరుపడుచున్
వినతుఁ డగుచుఁ బాణార్యుని । యనంతర చరిత్ర మెట్టిదని వేఁడుటయున్.

వ. పరాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె నట్లు శ్రీపాణార్యుం డుచితప్రకారంబున గానంబు
సేయుచుండ నొక్కనాఁడు.

మ. సారంగార్య సమాహ్వయుండు శ్రుతిశాస్త్ర ప్రస్తుతార్థజ్ఞుఁడున్
శ్రీరంగాధిప దాస్యకారి సుజనశ్రేష్ఠుండు కావేరికి
న్నీరాడ న్జనుదెంచి పాణుఁ గని యో నీచా మహావైష్ణవుల్
నీరం బానెడు రేవు గాన నిచట న్నీవుండఁగా నర్హమే.

గీ. అనుచుఁ దాఁ గదియుమనవుడు రంగపా । దాబ్జ సక్తచిత్తుఁ డైనపాణ
యోగివర్యుఁ డేమియును వినకుండుట । కతని నించుకయును గదలకున్న.

ఉ. అచ్చట నప్పుడద్ది జలమాడఁగ వచ్చినవారు ప్రత్యహం
బిచ్చట వీఁడు ద్రిమ్మరుచు నెప్పుడు వేగక నిల్చుఁ బాణుఁ డౌ
ద్ధత్యము చూడఁ డెంతఁ డిటు గూడదు వాఁడిఁకఁ దోలుఁ డంచు రాల్
గ్రచ్చుచు నుగ్గుపాఁగి రతిగర్వు రెలుంగరు సాహసవృత్తమున్.

గీ. గుంపు లగుచు రాలు గొని యప్డు పాణుశ శిరము వెల్ల జర్జరీకృత మయి
రుధిర మొలుక నది దెలియంగఁ డయ్యోగీంద్రుఁ । డచ్యుతాంఘ్రిచిత్తుఁ డగుటకతన.

వ. ఇట్లు వారలు పలుదెఱంగుల రాళ్ళు వైచి తెచ్చి యనేకప్రకారంబుల వినని వి
సవి వైచి యమ్మహాత్ముండు కదలకుండుటకు విస్మితులై యలసి యుండఁ గొంత
సేపటికి నప్పాణార్యుండు ధ్యానంబుఁ జాలించి శిలాప్రహారగాత్రమం బొక్కింతి
యేని చిత్తవికారుండై నిజాశ్రమంబున కరిగిన

ఉ. పాణమునీంద్రుఁడై జనులు బల్మిఁ బైవైచినరాళ్ళ భక్తితం
త్రాణన తత్పరుం డగున రంగని తేజము ఫాలసీమ వ
ర్త్ర్యాణులు కల్లసెల్ల రుధిరంబు బొయికంబొ గాంగం దదర్చక
ల్పాణికలంబులం దుఱిచి పైఁబడి మాది పిర ప్రతాప్య మై.

గీ. నగవు దోఁపఁ బట్టు వస్త్రములను బలు । మాఱు దుడిచి దుడిచియుఁ దీయుమదుఁగ
మప్పటిల్లురక్త మెుదుర్చుఁ గని ధనము । శ్రాంతు లగుచుఁ గొనపటికిఁ, జెలఁగ.

మ. ఇల [illegible]

తెలియకుండ నిటు రంగసాధువునుదుట స్త్రీవంబుగా రక్తధా-
రలు గారాగ నటంచుఁ జూచుచును లోకప్మారంగ ముఖ్యుఁడై
విలపించెం జను లట్టిదారుణగతి న్వీక్షించి దుఃఖించరే.

క. విను మారాతిరి శ్రీరం | గనాయకియుఁ గరుణఁజెల్వుగాఁ దనుఁ బ్రార్థిం
చిన రంగనాయకుఁడు నే | గ నెంచె నప్పాణమునినిఁ గరుణించుటకున్.

వ. ఇట్లు దలఁచి సారంగయోగికి స్వప్నంబునఁ గానుపించ మదీయుం డగుపాణార్యు నికృష్టుంగాఁ దలంచితి వదియొప్ప దమ్మహానుభావుని భుజంబులపై నెక్కించుకొని మత్సమీపంబునకు దోడి తెమ్మని యానతిచ్చి తిరోహితుం డగుటయు మేల్కాని సారంగమునీంద్రుఁడు తనజననంబు సఫలం బయ్యె నని సంతోషించుచు నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి శ్రీపాణార్యుం డున్నయెడకుం జని.

చ. హరిపదపద్మ సక్తహృదయంబున బాహ్యగతేంద్రియక్రియ
న్మఱచి తదీయమంగళగుణప్రకరానుభవోద్భవప్రమో
దరసవిశేషభాష్పములు దద్దయుఁ గన్నుల రాల దేవగా
నగతిఁ దనర్చుపాణముని సాధునిఁ జూచి ముదంబు సొప్పడన్.

ఉ. సాగిలి తత్పదాబ్జములసన్నిధి మ్రొక్కి మహానుభావ స
ర్వాగమపారగుం డను మహంసయుగంబున రంగనాయకా
జ్ఞాగతిఁ గొంచబోవలసె నయ్యెన నెక్కు మటంచుఁ బల్కిన
న్వేగమ కేలు మోడ్చి శుభవృత్తుఁడు పాణమునీంద్రుఁ డిట్లనున్.

క. మాతంగుఁడ నయి రంగ | క్ష్మాతల మెట్లు సోఁకఁ జాలు నే ద్విజుండవ హా
హా తలఁచ రానిపని యిది | నా తెఱఁగి వెఱఁగి యిట్లనం దగ దనఘా.

గీ. అనిన సారంగమౌని యిట్లనియె నీవు | తలఁపు శ్రీరంగనాయకుఁదలఁపు నొక్క-
రూపు గావున వేగ నామూఁపుపైని | యెక్కి రమ్మింక సందియ మేల నీకు.

క. మన కిద్దఱకును రంగే | శునియానతి మిగుల రాదు చూడు మనుడు మా
ఱన నేమి పారతంత్ర్యం | బొనరఁగఁ బాణుండు నిలిచి యుండె నియతుఁడై.

సీ. సారంగయోగియు సంతుష్టుఁడై తనభుజముల నప్పాణమునిని మోచి
చనుదెంచునెడ రంగశాయికి సంతసమునఁ గొండఱు వెనుక నానంద మొప్ప
నుపనిషత్సూక్తంబు లొనరింపుచు గొంద ఱర్థి దివ్యప్రబంధాధ్యయనము
సేయుటఁ గావింపుచు ముదమొప్పఁ జనిరి దివ్యాదృశ్యదేశములు రోదసిని నిండె.
వాదిబాహకుఁడు మహాముక్తపురుషుఁడై | సంతదేశమునకుఁ గొంచుఁ బోవు
నరణిఁ గొంచుఁబోయి సారంగయోగి తం | తనునిమంటపమునఁ దనర నప్పుడు.

వ. ఈ గేయవాక్యప్రకారంబున మునివాహనుండు విమానంబునకుఁ బ్రదక్షిణంబు చేసి భ
గవత్సన్నిధికిం జని పాదకిరీటకుండలప్రలంబమాన ముక్తామణిహారాదిభూషణుం
డును విశాలవక్షస్థలవిరాజమాన లక్ష్మీకౌస్తుభుండును బ్రశస్త చామీకర కౌశేయుం
డును మేఖలాదామసుందరోదరుండును గంగాప్రవాహాధౌతయజ్ఞసూత్రుండును శి
రోధఃప్రదేశోపధానీకృత బాహుండును బ్రసారితేతర బాహుండును నికుంచితోత్తా
నిత పాదయుగళుండును సుదీర్ఘుండును సమగ్రవేషుండును శేషశయానుండు నగు
శేషశాయి న్గన్నులార న్గని యాచిత్రప్రకారంబున సేవించి తదీయదివ్యమంగళ వి
గ్రహావయవంబు లన్నియు నత్యాదరంబునం జూచుచు తత్కథయుం స్తవంబు
వండుంబోలె శ్రీపాణాఖ్యుండు శ్రీరంగనాయకు పాదపద్మంబుల బద్ధావసుండై
యప్పుడు తదర్థోపపాదకంబెగా ద్రావిడభాషచేఁ బదిగాథల యమలనాధపిరా
నను పేరిట ప్రబంధంబు రచియించిన.

క. లోకోపకారకార్యముఁ | జేకొన పాణాఖ్యుఁ డటు రచించినముఖ్యా
ప్తోకార్థగాథ లెఱిఁగి య | నేక లోకుఁ గృతార్థులై రనిందితఫణితిన్.

క. విను మప్పదిగాథలయం | దును రంగేశుండు చాల నుతియించఁబడె
న్నన వేదకృతుఁ డింపక | వినుతింపఁగఁబడియె భక్తివిధమం చెనఁగన్.

వ. అప్పుడు లోకులందఱు గుంపుగుంపులై నాసికాగ్రదేశంబులఁ దర్జన్యంగుళంబులూ
న్పరఁ జూచువాఁడ దత్ప్రభావానభిజ్ఞు లగుటఁ గొందఱు నిందింప వారల నిరా
కరించి కొందఱు దిట్టిరి.

క. పాణాఖ్యుఁడు తత్పుర | ద్వారంబున మేటి నిగమశాస్త్రపురాణా
చారవిదుఁడు దుష్కార్యస | మారంభము సేయఁబూనఁ డరయఁడు బుద్ధిన్.

సీ. అర్చకపరిచారకాదు లజ్ఞతనైన దర్పిపైన నెప్పుడు కలుష మొదవు
నపచారములు సేయ నయ్యాయి మొదల యేమాత్రపు దుష్టసంపర్క మొదవ
నప్పుడ రంగేశుఁ డందఱ శిక్షించు నిది యంత యెఱింగినయది యు విను
మాలఁ దైతే నేమి లీలావశస్వీకృతాంగుఁ డిప్పణ్యుఁ డట్లగుట దీని
నాదరం బెలర్ప నంగీకరించె శ్రీ | రంగభర్త రంగరాజానాజ్ఞఁ
గోర మోపిరి తెచ్చె పారంగముని నెక్క | ముందు దెలియ కిట్లు నింద దగునె.

వ. మఱియు నొక్కవిశేషంబు వినుండు

ఉ. తేపుఁ దలంగి పాయ్మనుచు ప్రేర్మిడి వైష్ణవు లెల్ల తోలుపైఁ
దైవఁగ నొప్పి లేక దృఢవైఖరి నిల్చి యథావిధిం జూచిం
తాపమున స్థలంబుదుఁ దనం జేసరిందు మహోత్సవాప్తిఁ దె

శ్రావణమూర్తిఁ జూచి మునివాహను డిట్లనియెఁ గాయకుఁ దయ్యకున్.

ఉ. చిట్టినంతన నిముఁ జెట్టితిమా ధాత్రి । గొట్టుఁ బట్టుము కనక త్రొక్కి యెదుట
నెక్కి రాలుకఁగ నెంత్రి గణింప దాత్మ । విట్టిలోకి త్రయుఁడు భువి నెవఁడుగాఁడు.

చ. అనుటయు వారలప్పలుకు లాలసి యిక్క మహాత్ముఁ బ్రాణ్యుఁడౌ
న్మనమున నెప్డు మాన మవమానము తుల్యముగా గణించుఁ గా
వున గుణశాలి రంగవిభు పాదసమీపముఁ బొందఁజాలఁడే
గనికని దుర్భరాఖిలన గర్వము మమ్మలయించె నచ్చటన్.

క. అపచారపడితి మని వి । న్క వృథక్కిఁ గృతాంజలు లయి గదుఁ బొగడుచు ని
ర్వ్యాక్షితిఁ జూచుచు లో । గృపలయి యుండిరి మహాత్ములు భజియింపన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. పాణాఖ్య మాది యుప్పగిది సారంగాఖ్య జనుఁడిందు టాశ్చర్య మొందువారు
పారముని పరన్యంధన్యుఁడై జని పాణుఁ డేమగు నని పలుకువారు
రంగేశు పాదనీరజములసన్నిధి నతిభక్తి నితఁ డుంచు ననెడువారు
కాదు మీరెఱుఁగ రీఘను రంగధరు రక్షించు నిక్కమని వాదించువారు
చూతము నిక్కనిక్కపైఁ జూచువారు । వారికి దీనఁ బ్రసిద్ధి గాం డనెడువారు.
మనము బహుభాగ్యవంతుల మనెడువారు । నైరి దృఢభక్తి బొప్పడ నందఱందు.

వ. అనంతరంబ.

సీ. ఇట్లోకకృతి రచియించి యోగ్యాగ్రణి పద్మములకు నెదురుగా దశపాణ
ముని నిలచుటను గమంగొన నకరిరంబుగా రంగనాథుఁడు నైకొనుటయు
రంగనాయక పాదరాజిత నైంతర్య నిరతుఁ డౌపాణముని ప్రభుండు
పట్టు లంగీకృతుఁ డయి యుప్పటికి నందుఁ జూడఁగఁబడు నంత సుతునిమూర
దేశము పాగకునిఁ జూచి దెటి యుల్ల । మలరఁ దగు తన్నివర్యులవలెనురంగ
నాయకియురంగనాథుఁ డానంద మొందెఁ । రద్భుతంబయ్యెఁ జూపరికెదలంప నంత.

ఆ. రంగనాథు నమట రక్తి జెలువుఁగఁ గూర్చి । భంగి నొప్ప నవిమొలింగి చోళ
నృపతి యుత్కళలది గణించి నటింపుచు । నెంతో మదము మిగుల నెలసిరపుడు.

వ. పంచాశద్వత్సరంబులు జీవించి పాణ్ పెరుమాళ్, పాణర్, గాయకసార్వభౌమర్, యోగివాహన రసుతికవాంబుల సుప్రసిద్ధుండై యివ్విధమున రంగనాయకు కృపకుఁ ముఖ్యపాత్రుం డయ్యె నప్పాణాచార్యుండు.

క. పరమాశ్చర్యకరంబు పుణ్యతమము స్వాపాపహారంబున్ కథా
కరము నృత్తిక మార్యకీర్తితము ముఖ్యంబైన శ్రీపాణ న

వృరతం [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

౮. రామానుజ మునిపుత్రునకు [illegible] వైష్ణవాగ్రేసర [illegible]
తామరసనాభ [illegible] ధర [illegible]

మాలిని. నిరుపమగుణశాలీ నిర్మలజ్ఞానశాలీ
స్ఫురదమలవిభూతి [illegible]
చరణకమలసేవాసంభ్రమాయత్తభావా
స్థిరముఖజలజాక్షా చక్రపాణీ ముకుందా.

గద్య. ఇది శ్రీ మన్విధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య పదాబ్జ
కృపాపాత్ర [illegible] గోత్ర వంగిపురి సీతారామ
ప్రణీతంబైన యాచార్య రత్నహారంబను
దివ్యప్రబంధంబునందు తృతీయ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

శిష్యపాత్రకథ.— పరకాలచరితము.

౧. శ్రీకారి మునిపద్మగ్రద | సారంగిత మహాత్మ్య వైష్ణవామృత కరుణా
వైరాగ్య రోమ దయ భవ | శ్రీ శ్రీరంగ స్థాలదేశ శేషవదేవా
౨. అవధరించు శ్రీ మంగళమూర్తివై వాసుదేవుమధ్యస్థాగ్ర్యవరుల్ భూమిలోక ప్రతాంజలిభావ యుక్తులరయ.
౩. మునివర నీవతి కరుణా | పరమోన్నత జనుల పావనయోగి భవ్యచరిత్రం
బెతెఁగించితి వత్సుభ్రుత | కర మిది యుక్తాదము వర్ణ గౌరవ మగుఁగా.
౪. శిష్యనూతులుఁ దెలియఁగ వలెను | మంబు గాన కృష్ణ నవరు కరుణఁ
గలిపిరోధ వతేఁ దెలియంగ వినుపింపు | మనుచు గురుఁడు బలికె సతసితోడ.
౫. భగవత్పార్థనంబు లోకోపకారకంబు గావున నవశ్యంబునుఁ జెప్పవలెను. శ్రీమన్నా రాయణు కార్యాంశంబునఁ గృతయుగంబున బ్రహ్మవంశంబు నందు కర్దముండు జనియించి సమస్తధర్మంబు లేర్పరించి యఖిలజగంబులం బాలించె. త్రేతాయుగంబున క్షత్రియకులంబున వసువు జన్మించి సకలధర్మవిధానంబులు ధరానంరక్షణార్థంబునకై చేసె. ద్వాపరంబున వైశ్యకులంబునందు శంఖపాలుండు జన్మించి బ్రహ్మజ్ఞానోపదేశంబున జనుల నమగ్రహించె. కలియుగంబున శూద్రవర్ణంబునందు పరకాలుం డుదయించి యఖిలలోక సంరక్షణం బాచరించెఁ గావున నట్టి పరకాలు చరిత్రంబు సవిస్తరంబుగా చెప్పించ నెట్టివారికిం గాలదిగాదు సంక్షేపంబుగాఁ జెప్పెద నిత్యమిరచిత్తుండవై వినుమని శ్రీపరాశర భట్టార్యుండు.

తిరుమంగైయాళ్వార్ ప్రభావము.

౬. చారువనపంకజ ద్వయగుహాశయు మాధ్యవ కేశవాది దు
ర్వార వనిదార దానవమ విక్రమ వాక్ప్రతి మూర్తివిద్రవ
ద్భుజ నిదాన కావ్యముఖ దుర్మత వాది మృగప్రతాను సా
దరకృతి వైష్ణవార్చను సదానుపరాంకకు నంస్మరింతు వదటో.
౭. అని పరమకరుణ గావించి శిష్యోద్ధారోపదేశ ప్రఖ్యాత యుక్తిమయము

౩. [illegible] ధాముని మని తూర్పు సంద్రముకుఁ బడమట దవిలి యాలి
గా దనరెడ [illegible] వ్యక్తవేదయుగమెందు [illegible] గోపనుల కాక
భూతి మనిచెనిచి [illegible] మూఁడు గోపులదారమునఁ దనర్చు
దివ్యమహిమ్నంగాఁ [illegible] నరసింహ లలిత దివ్య
తాముల భువి ప్రసిద్ధ మగుగాక భ్రుగ్భ్యప్త । లలిత మహిమ పరిరంభభ్రమము
కలిమి కలిమి వెలయు గాకేశి ఇటమున । ధాముని [illegible] మునఁగ.

౪. పరిరంభ భ్రమిఁ గదు ద । గ్గిఱ కమలాపూస్తపురి దగం దదుభయమ
ధ్య దదిరధీయము దనరు శాఖ । పుర మహ్యాశాఖ్య నుయువిధాతయుకొం బై.

౫. అపురంబునఁ దగుజాతి కవపరతము । వ్యాకరలు తెనుఁగునఁ యమయ్యకాలు
మహిలలోక ప్రసిద్ధమై యుమరె నందు । నంచనుడయాదు పేరయ్యాదుం బొందు.

౬. దండవాక్షిక ధూపతియు శివభక్తుండును దీని [illegible] వాగంబును [illegible]
యు నయనయ మ్యాడయాడునకుఁ గలియుగంబున నిమ్నాటయేమ వత్సరంబులుచ
విన వలకంవత్సరంబున వృశ్చికసంక్రమణయుత కార్తికమాస పూర్ణిమాగుడు వారంబు
నందు కృత్తికానక్షత్రంబున శ్రీరుద్రామ్నా రాజుడు [illegible] గుముయం
ఋవదయుంచిన.

౭. అవయుఁ గవి చాలపమ్మర । మునఁ దేలుదు వశ్ననాలా [illegible] నొనరిచె న
ప్పుడుఁ డాలివాడ నమ న । ట్టివాదుమ ప్రబంధునమల డెందము అలరన్. అంత.

౮. నకలనతుల కథకగంభీమను [illegible] । మూడవ రాంగుఁ దుడిరమార్య దిఘుఁడు
[illegible] దంతవంత ఇద్దిని సంగ్రామ్త । యాదవనోపలానువాపుఁ దగుచును.

౯. [illegible] ములను నానావిధ । శస్త్రములను [illegible] వెనరి జోశస్పృష
[illegible] ప్రాస్పృతిఁ [illegible] । శాస్త్రియ్యం బడియ గాడె [illegible] కయులన్.

౧౦. అథినడి వ్యయావనముంచితివి [illegible] దీర్ఘ [illegible]
గృధువనకేపటి [illegible] రాతి విశాయ [illegible] లోకను
[illegible] రాశిథు [illegible] లు [illegible] లోక ధామణి
విధుఁ దతివ్యాస్తచిత్తుఁ దతిదిష్టుఁడై పరమావరంబున్.

౧౧. [illegible] మెప్పగ [illegible] దగుద్దు గీలనాదు ధేనాంబుల లో
లో [illegible] । [illegible] యు తే మెలఁగె [illegible] దర్పన్.

౧౨. అలఘు ప్రాప్యయుఘుంబులం దగిలి [illegible] కనం
[illegible] దన్ముత్ర [illegible] [illegible] దద్విరి
లలి [illegible] ప్రసం [illegible] యుం

ఖలవృత్తిం దగె వైరివీరులు దలంక న్నిల్వ డక్ పేరిటన్.

గీ. ఒప్పు నన్నాగపురికి వాయుదిశఁ గ్రోశ | దూరమున నిర్మలోదకోత్ఫుల్లకుముద
మకుమ శ్వేతాబ్జసంబు చెన్నారుదాని | తీరముఖక్షేత్రకాంతమూర్తి యను పేరు.

చ. వెసలఁ బులోఁతులం దగి పవిత్రతమం బగునక్కొలంకునం
దెడనెడ వచ్చి యప్పురవరెక్కుడు ప్రేమ జలంబులాడుచు
న్నగ విహరింపుచుండుదు రొకానొక నాఁడటనీరమాడి యే
గనుశతి వారిలో నొకతె కేలికిఁ గల్వలు గోయుచున్నెడన్.

గీ. దాని విడిచి వారు తడయక ముందుగ | వెల్వఁబోలి కడుగ వేడ్క నదియుఁ
దత్తటాకతీరధరణి నొక్కతెయును | తిరిగె మర్త్యకన్యతీరుఁ దాల్చి

ఉ. అప్పురి నుండు వైద్యుఁడు మహాత్ముఁడు వేదవిదుండు వైష్ణవుం
డప్పుడు దైవయోగమున నచ్చటికిం జని దానిఁ జూచి నీ
వెవ్వనికూఁతు యిందుఁ జరియించెదు కన్నెరొ నావు డిట్లనె
న్నప్పగుకూర్మి నబ్బాల వేడుక వైష్ణవుఁ డాలకింపఁగన్.

సీ. తోఁటికన్నెలతోఁ దొలఁగి యేగితిఁ దల్లి | దండ్రి లేరయుంటిదాని నన్న
నీగృహంబునకుఁ గొనిచనుము వంశము | మేల నీకుఁ గూఁతుఁ బోలియుండు.

క. అనుటయు ననపత్యుం డగు | టను వైద్యుఁడు కూర్మి నొప్పడం దాని న్దో
డ్కొని యింటికేగి భార్యకుఁ | గనుపింపుచు నిట్టులనియెఁ గౌగవపొప్పన్.

గీ. కొలని చెంత నిదియుఁ గుముదంబుఁ దాల్చెనో | ప్పుడియెఁ గానఁ గుముదవల్లి యనెడి
పేరఁ దినదినంబు పెంచువారి నావుఁ డ | య్యువిద యట్లు పెంచుచుండునంత.

క. పలుగోత్రము తెలియఁగంబడ | వెల జవ్వన మొప్పె దీని కెవరంటయ పెం
డిలి యొవరికి సేయుదు ని | క్కాలికి ననుచు వైష్ణవుండు గడుఁ జింతించెన్.

వ. అంత నీలుండు కుముదవల్లి రూపలావణ్య గుణంబులు చారులవలనఁ దెలిసి రాజనే
వాపరుం డగుట నద్దినంబున దగుపనులు వేగిరంబునముగించి యనుజ్ఞాతుండై గృ
హంబున కరుదెంచి మిత పరిజనంబు న్దానును రయంబున నవ్వైష్ణవుగృహంబునకుఁజ
ని సత్కృతుండై శ్రీదార్థంబు ధరాతలంబునఁ దిరుగునద్దేవకన్నియ న్గన్నులార గని
తదీయసౌందర్యాతిశయంబునకు విస్మితుండై యయ్యాయిరవపత్యుల దిక్కున్నియు నె
వ్విధంబున న్గంటి రని యవ్వైష్ణవుఁ డడిగి తదాగమనకారణం బంతయు నతనివలన వె
లింగి వెండియు నిట్లనియె.

సీ. దీని నాకుఁ బత్నిగా నిమ్ము నావు డ ట్లయ్య కొనఁ దండ్రి తలమిఁ జూచి
కుముదవల్లి బలికె దమిఁ దెలి దొరఁగాఁ గాంచి సీలున్ డాలకించి వినఁగ.

౧. [illegible] కావుమున తంత్రమును [illegible] నెవ్వరుం
[illegible] చెప్పఁగాఁబడెఁ నద్విశిష్టతన్
[illegible] జగద్వైష్ణవోత్తముఁ డక్కు- నమ్మాళ్వారింత కటందుఁ దెలియఁబలుకఁ
నంగీకరించి నయ్యన శ్రీనివాసవ్రతమునకుఁ బూర్ణుఁ బ్రమద మొప్పఁ
గాంచి సేవించి తత్ప్రపాకలనవృత్త । శంఖచక్రాంచితభుజా[illegible]పదూర్ధ్వ
పుండ్రముఖుఁడయి మరలియప్పుడరయఁమున। లింగమందించెఁగుమదవల్లికడకతడు.

౨. ఇట్లు దివ్యచిహ్నాంకుల దీపించుచుఁ దనప్రేమాల స్వయంద్రై యున్నయన్ని లుస్గడిచు
మువల్లి యట్టి సోమవారమ్ము యష్టోత్తరసహస్రవైష్ణవుల కనుదినంబును స్వప్రసా
దేశంబుగ నన్నం బారగింపుచు నట్లుగావించి వీదవతశ్పాదతీర్థంబును తదుచ్ఛిష్ట
ప్రసాద భక్షణంబును జేయుచు నాకయేటివ్విధంబున నీవ్రతంబు సలుప నీక
[illegible] నట్లు చేయుచున్న నమకూలం గావని తెలియఁబలుక నప్పటికతండో
డంబడి యుర్థప్రకారంబునం బ్రతిజ్ఞ చేయుటయు.

౩. వైష్ణవుండు తగిన వైఖరి నిలువ । కత్తరు కుముదవల్లి శాస్త్రజ్ఞులు
అలరఁ దెల్పికేవ నంత నిలుచుఁ దన । ప్రతిన [illegible] భక్తి వెలయ.

౪. [illegible] సాధనములలో దేవుదేవుఁ । డైన శ్రీవిష్ణుపూజన మర్థ మమర
దాని [illegible] శ్రీవిష్ణుదాసపూజ । నం [illegible] పురాణములఁ బ్రథితంబు గాన.

౫. అవ్విధంబునఁ బ్రతిదినంబును వెయ్యెన్మిదుగురు శ్రీవైష్ణవులకు నథ్రక్తిం
బున స్వప్రసాదేశంబునుంగా కార్యోదనంబు నీబం దారగింపు గావింపుచు.

౬. [illegible] వైష్ణవులు న । [illegible] వేఁడ వస్త్రములు [illegible]
[illegible] । పాదరమున నిలుఁ [illegible] నందింపన్.

౭. [illegible] । [illegible] శ్రీవైష్ణవార్చనాభ్రమ । గా [illegible] బ్రయమను చేసి గడు [illegible] దై.

౮. [illegible] నిర్వృతి విష్ణుదాసార్చనకై
[illegible] బ్రయము చేసెను । [illegible] కండ [illegible].

౯. [illegible] లోకధరలేవరి [illegible] బ్రవ్య బ్రయము [illegible]
[illegible] పంట్ల [illegible] యుం [illegible]
[illegible] బ్రాహ్మీ [illegible]
[illegible].

౧౦. [illegible] । [illegible] గావింపు [illegible]
[illegible].

ఎన్ని శాస్త్ర కర్థమిచ్చుట లేక యా । టలకు గడిపి ప్రొద్దుటను గతించె
నిట్టి శాక్కౄవాయు వృత్రమౌళ లోకట్టి । యతఁడు కపిలె పలుక శాపలేక.

౪ చోళనృపుకడకుఁ జని యు । న్నొలు తెలుఁగు తెప్ప నతఁడు విప్పుఱ గపులం
రాలఁగ నలియాంధులు నా । క్షేవ్వలఁ బనిచె వానిఁబట్టి తెనఁ దెండనుచున్.

౫ వినుము శాపవశీకరించిన దేశమునకుఁ గ్రోశము దూరమునఁ గన.బడి అనిందు
కమలాపురంబునఁ గదుఁ దదీయారాధనం బనుదిన మట్టొనర్చుచుండి
తత్సైన తత్పవోవక యానమునఁ దదుచ్ఛిష్ట భోజనమున దినదినమున
కభివృద్ధి నొందు దివ్యజ్ఞాన వైరాగ్యభక్తి సంపదల సంభావ్యుఁ డగుచు
శుక్లపక్ష చంద్రుడు పొలుగున వెలసె శ్రీ । రామచంద్రు కింకరత్వమున ము
నా బలాఢ్యుఁ డగుచు హోబలనుఁడు బోలు । నిలువకు నసాధ్యమేల కలదు.

౬. అంతం జోళనృపాలక ప్రహిత సైన్యం బేగి యుగ్రాంతవి
క్రాంతుం స్వామిధనాపహార చణు నర్వోగ్రస్తు వి[illegible]ను ని
శ్చింతం బట్టుఁడు కట్టికొట్టుఁ డని యాక్షేపించి గ్రమ్మ న్నమా
యంతం బోయిన నిల్చెఁ జొక్కరుఁడు తుంభద్రజ్ఞ దుర్ద్వైతుఁడై.

౭. కరులను హయులఁ బదాతుల । నరదంబుల దండనాయకావళి సైన్యం
దరవారి నురము జేసెను । వారిభక్తుల కెదురువారల అవని స్థలరే. అంత.

౮. బలమెల్ల నిలువే వడి । కలనఁ బఱుట చోళపతికిఁ గ్రక్కున తారకే
షు తెలియించినఁ గోపం । బొంతు నతఁడు వెండి బంచె నుగ్రబలముల్.

౯. ఇవ్విధంబున వెండియు నాలుగువేల మహోత్సాహులఁ దగిన రథగజ హయసహితంబు
గాఁ బంచిన వారున పూర్వప్రకారంబున నిలుచే నిహతులై ట్లు నప్తవారంబు
లాత్మగ్రహణార్థం బరుదెంచిన సైన్యంబుల నీలుండు దుమురు జేసిన వంతయు విని
చోళనృపాలుండు చిత్తావిహీన విస్మయంబు లొందయు నెమియుం దోఁచక తాన
కవనంబునకు వెడల నిశ్చయించిన శ్రీధర నామధేయుం డగుసేనాపతి యతని
వారించి చతురంగబలోపేతుండై నిలుబట్టి తెత్తునని యుత్సాహంబున వెడలి యావల.

౧౦. వినుమిటు లర్ధరాత్రి బహుభీర భటాశ్వర థేభయుక్తుఁడై
[illegible] శ్రీధరుఁ డొగిం జనుదెంచు [illegible]
[illegible]
[illegible].

౧౧. ఎందు [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible]

క. రాముఁడు కన్గొనుఁ వేగము । తోఁడ్తోడ రథములు దుర్గమున నెట్టెం
ద్రాక్షవలయిగా క్రందుగ । వాఁడిఁ దఱిఁగి పక్షిరథ్యాశ్వనివాతులై.

క. ఘోరవర్తవారిధార । ప్రీతుల రథములను పావుల ద్విరదంబుల ను
ద్దీపించు దగడాయెనె ను । గ్రారంభం బనుచు నీదుగనవుతులు మింటన్. అంత.

ఉ. వెంబడి పలాయమానులగు వీరుల వంచల నాయుకొల్పి శ్రీ
ధర శౌర్య పెట్టు నీలువము దాయురయున్నవఁ గ్రమ్మఁ జూచి యం
బరమున వేల్పు లీతని కపాయము పాటిలకుండుఁగాత శ్రీ
హరి రక్షణించుఁగాత యని యాశిషముల్ గృపజేస రొప్పిరై.

వ. మఱియు నప్సరలు మద్దేశించి వేల్పు లిట్లనిరి.

గీ. రాముననుఁ బరోక్షణమున వైదేహి । యెట్టిమంగళంబు లిచ్చె నట్టి
మంగళములు నీకు మాన్యుఁడు దలఁక పో । నంపుఁ గాత జగము సంతసిలఁగ.

క. లంకాదహనే మొనప్పుని । రయశరప్సుఁ డగుకపికి నజ్జనకజ ని
శ్శంక విడిన మంగళములు । శంకక నీకిట్టియె దనగుం గాక గన్.

వ. అయ్యవసరంబునఁ గువదవల్లియు సుచిర్మై వార్ష్ణేయపతిం గుఱించి యిట్లనియె నీ
కుఁ బురోభాగంబు శ్రీపూర్ణుండును పశ్చాద్భాగంబు భక్తవత్సలుండును దక్షిణపా
ర్శ్వంబు వరంగపతియు నుత్తరపైపు శౌరిరాజు ముఖంబు ముకుందుండును నేత్రం
బులు పుండరీకనేత్రుండును కడుపు దామోదరుండును వక్షస్థలంబు శ్రీవత్సవక్షుండు
ను బాహువులు సుందరబాహుండును బుద్ధి హయగ్రీవుండును పాదంబులు త్రివి
క్రముండును సర్వాంగంబు పార్థసారథియు గాతురు మఱియు శత్రువులు నీపయిఁ
బ్రయోగించెడి చక్రంబులవలనఁ జక్రంబును శరంబులవలనఁ శార్ఙ్గంబును ఖడ్గంబుల
వలన నందకంబును గదాయుధంబులవలన గదయును శంఖభైరవరవంబులవలనఁ
బాంచజన్యంబును నిన్ను నిగ్రహింపకుండ రక్షించుఁగాత యని యనేకప్రకారంబు
ల రక్షాకరణంబుఁ గావించిన దివ్యాంగనాలోకార్హాశీర్వాదంబు మున్నులుం దప్పను

సీ. తలమొనల్బోని శాఖిదాక కొందఱు రెండుచెక్కలుగా నిల్వు జీరిచీరి
గుత్తుల కాశి కత్తులఁ గొందఱు చరణముల్ చేతులు నఱికి నఱికి
నడుముల కాసి యడరి కొందఱి రెండుతునుకలుగా వెసఁ ద్రుంచి త్రుంచి
యుఱికి కొందఱి దీర్ఘదుత్తమాంగంబులు తాటిపండ్లు విధ తెగఁ గొట్టి కొట్టి
నడుము కన్నుకన్నె చెక్కులు పెడిపెడి చెవులు । తలలు జఘనంబుల దుమ్ము ప్రాక్కలిరి బుదులు
తోడలు మోకాళ్ళు పిక్కలుఁ దెమిని మొఱవు । జిదుముపలుగాఁగ వ్రక్కలిత చేసిచేసి.

గీ. ఎద్దురువచ్చు వారిపత్రము లాయుధములు । వైచువారి చేతు లెడి నఱకి.

మాఱువాఱితలలు నవలీలఁ దునిమె న | న్నీలుఁ దుగ్రసమర శీలుఁ డగుచు.

సీ. రథికుల కుతికి సారథిరథ్య తతికుల శిరము లొక్కంతేన నఱికి నఱికి
కరులపై కెగసి దగ్గతి నట్టనడిమికి యట్ట రెండుగఁ దునుమాడి యాడి
హయముల డాసి ఘూర్ణిలి నొరను వేసి చివరంట వ్రక్కలు సేసి సేసి
భటులపై నడరి పెక్బంతులవలెఁ దల ల్వీనువీధి కెగరఁగాఁ దునిమితునిమి
సకలజగదంతర ప్రాణి సంచయైక | కాలలయ కరణోద్భూత కాలకాల
లీల విహరించె నీలుఁ డాఖిలహేతి | హతహత సైన్యుఁ డగుచు నిర్భీతినిట్లు.

క. గుహజంఘూమను దానవ | శరదంబున మాఱ్మశకల సామ్యము దోఁత
న్వీరమాత్ నలుఁగడలఁ జా | తిరి నిహత స్వల్ప శేషరిపుభటు లెల్లన్. అంత.

గీ. నిలుపుమనువాఁడొకఁడు లేకతలఁడు తలఁడ | టంచు సైనికులందఱు నల్ల్యెతెఱపులఁ
దిరిగిచూడకఁ బాఱ శ్రీధరుఁ డొకండు | నిలిచి యనిసేయ వెఱచె నన్నీలుతోడ.

వ. ఇవ్విధంబునఁ దనపయికి యప్రతి హతవేగుం డగు కాలాంతకుండునుం బోలె ఖడ్గ
ధరుండై యరుదెంచునీలు గని వెఱచి సేనాపతి యగుశ్రీధరుండు గజంబు డిగ్గి వా
హనం బెక్కి యాతిసైపుణ్యంబున నెవ్వరికిని దృశ్యగమనుండగుచు పలాయమానుండగుటయు.

క. పరులకుఁ గాలుఁడ నగుటను | బరకాలుఁడ నచ్చు నతనిపయి వేల్పులు జ
ల్లిరి విరు లచ్చర లాడిరి | మొరసెను గడు దేవదుందుభులు వినువీధిన్.

సీ. పరకాలుఁ డిట్లు మాత్సర గెల్చి గృహమున కరుదెంచి మున్ను ఖరాదిదైత్యు
లనుఁ ద్రుంచి వచ్చు శ్రీరాముని వైదేహి పోలికఁ గుముదవల్లీ లతాంగి
తనుఁ గౌఁగలించు నంతనయు పేఁకఁ దలంగి మాభాగ్యమున నీవు మాఱులేక
జితవైరి వగుచు వచ్చితి వని వైష్ణవుల్ సంతసిల్లఁగఁ బూర్వసరణి వైష్ణ
వార్చనము నిర్భయంబున నాచరింపు | చుండె నిటఁ జోళధారుణీశుండు సేన
వచ్చుటయు శ్రీధరుండునునొచ్చితలఁగి | పాఱిపోవుటవినిమూర్ఛవడి దయామున.

వ. సముచిత ప్రకారంబున మంత్రిజన బోధితుండై లేచి.

మ. కనుల న్నిప్పులు రాల సేన చని వేగ న్నీలునిం బట్టి తె
త్తును చూడుం డని చాతురంగబల యుక్తుండై నృపాలుండు న
జ్జన శాశీర్వచనంబు లొప్పఁ జనఁ దద్వార్త వ్వడి న్వించు వ
చ్చెను నీలుం డసిధారిరై యెదుర నశ్చెద్వ ప్రతాపోగ్రతన్.

చ. ఎదు రరుదెంచు నీలుఁ గని యార్తుఁడు ఖడ్గయుఁ బూని ప్రాణులం
జదుపఁగ వచ్చుమృత్యుఁ డని సైన్యము తల్లడఁ బాఱె నొక్కఁడు
న్గదన మొనర్పఁ జోళపతి ఖడ్గధరుం డయి వచ్చుచుండఁ

చి వయ్యవలిర్వ నిట్లు వలంచె స్వరశాబుఁడు సాధుశీలుఁడై.

సీ. నాకు రాజశంబు నపుడె కొందకఁ। కలఁగి చంప స్వామిఘాతకోన
మొనవుఁ గానివనికిఁ గదియఁగఁ దగదని। నిలుఁ జలదిగ్రీల నెలయు.

మ. నకల ప్రాణి వసాలి ఘోరదరవాసం బుర్విపై నైచి యా
రక శైల్య ద్గని చోళభర్త ధనమెల్లం దాచె రక్షింప నే
రి కపాన్యుం డని నిశ్చయించి యని శ్రీశే నిల నాసామ్మ నా
శిక మైద స్వన విమ్ము వావుకు నయం లేపార నిలుం డనుక్.

ఉ. నాకప నీవు నా విసధనంబు సమస్తము నిస్తు నాలుకం
ఛీకర సైన్య మేచి నను బెట్టుకఁ జట్టిన నాత్మరక్షకై
యాకరణి స్మలంగిరి శరేశ యన నృవ మీ వొసంగుదం
దాకనునీవు భోజన మొనర్పకు మంచు నృపాలుఁ డుద్ధతిక్.

వ. ఇట్లాజ్ఞాపించి యితని నెచ్చటికిం బోనీక ధనంబుఁ గొని రండని జాగరూకు లగు
గొందఱు భటుల నియమించి చోళభూపాలుండు తనపురంబున కరిగినఁ బరశాలం
దును ధనార్పణంబునం దశక్తుం డగుట మాఁతునిశ్చయంబుగ భగవత్పరతం తమల
ధ్యానపరుండై యుపవాసంబు లాచరించిన.

సీ. భక్తవత్సలత దోఁపఁగ శ్రీ మాఁడవవాటి రాతిరి వచ్చెఁ గల
లోనఁ దాపట్టి పెల్లుబలుము కంచిలో వేగవతీనది నెలయుఁ జాల
ధనమని చెప్పి యంతర్ధాన మొంద మేలొల్కొంచి యాతఁడు భటులార కంచి
కరిగెంము ధన మిత్తు ననుడు వారవి ధరీసన శంకింపంచి తపనమతిమున
నిలువకుఁ బట్టుకొనుచు నిర్మలప్రవృత్తిఁ। గంచి కరిగిన నరశ వేగవతిపొంత
వరదరాజాని కరుణ గ్రవ్యంబు గలద। మంధరాద్రలి నిలుంచు జూచి యలర.

చ. ధరణి భుజిరవక్త్ర మునఁ బ్రవిమ్ది ధనౌఘముఁ గాంచి తాను భూ
మయిర కొసంగఁ బూనివయపారధనం బొగి లెక్కపెట్టి సా
దరమున వారిచేతికి యథావిధి నిచ్చి తదీయపూజనా
స్థిరమతి వచ్చి నిలుఁ దవలిప్తధనాధముఁ గొంచు నింటికిన్. అంతనిచ్చ్యంబున.

మ. ధనమెల్ల న్గొని వచ్చి యిచ్చి భటు లాద్రవ్యంబు నిలుంచు గాం
చిన చయం బెఱింగించ రాజు దలంచెం శ్రీకారుణ్యాఖ్యా
గ్రుని నిలు స్మరియింప్యేరాఁ దలఁచి యా శ్రుత్వం జేసిరి శైవ్యనా
ర్పన ముఖ్యం ..... పేయంధన్య మహా సామాన్యుఁడై చూడఁగన్.

క. [illegible]

భాగవతులకు నపరాధమొనర్చి నరులెల్ల । నిలయము నాకము నెందునిత్య—నము గాఁగ.

వ. అని నిశ్చయించి.

చ. కడువడి వెంబడి వేఁగఁ బరకాలుఁడు బిల్వఁగఁ బంచి భక్తి శ
ష్యుడు వివిధాంబరాదులను బూజ యొనర్చి మహానుభావ నీ
వొక నపరాధినైతి మము మిాయింపుము రమ్మని గౌఁగలించి యిం
పడరఁగ నీయకొల్పి మును జూచిపుఁ డప్పని చేఁ గృతార్థుడై.

గీ. నాకతంబున నితఁడు మూర్ఛాళ్వు గడచె । నిందఱుదగ మునువేగ బాయుడు నటంచు
నీలత త్త్వసంబున నిఖిలదేవ । దివ్యపూజన వెంతయుఁ గావించి యులరె.

సీ. అంతటఁ బరకాలుఁ డాత్మగృహంబున కేగి నిశ్చలభక్తి నవరతము
వైష్ణవారాధనపరుఁ డైనకతన యింటఁ గలసొమ్ము లతయుఁ దగ వ్యయమయి
పోయినఁ జాలయప్పులు జేసియును దదీయారాధనంబు చేయఁగ బ్రాప్త
దాతలు బాధింప వసయిప్ప వెనుక చౌర్యము సేయుటకు బూని యమ్మహాత్ముఁ
డెప్డు దమోఘప్రయత్నుఁడై యెసగు నయ్య । నైదుగురు దనభార్యకు సోదరుడగు
వాఁడు చోరగతి ఘనుఁడు నూత్నకర చెప్ప । ముండ కైంకర్యపరుఁడయి యుల్లసిల్లె.

వ. జలోపరిగతియును భూగమనవిద్యయును వృక్షాగ్రగమనంబును నజితవ్యవహారకుం
డును వృత్తాకారవర్తనంబును నదృశ్యపంచకంబును భార్యాసోదరుం డగువా
[illegible] పరకాలాఖ్యుండును గూఢమాయుగుడ్రాదివిద్యాకుంబులనీర్మల్ నడప్పాళ్
తాళ్ [illegible], [illegible], నీలో మెతిపార్, ఒకరత్తా [illegible], పర
కాలకష్య రని సుప్రసిద్ధులై తనకు సహాయులై యుండి మహారణ్యమా
ర్గంబు లరికట్టి యాత్రాప్రకారులు [illegible] శంఖచక్రాంచితభుజులు నగువా
రలు దక్కం దక్కిన పథికులధనంబులు బలాత్కారంబున గొని యనవ్యాహతంబు
గాఁ దదీయారాధనం బొనరింపుచు మఱియును,

క. తతకమ్ములు బహుదేశము । ల నరసి శ్రీ వైష్ణవేశ్వర జనధనము
ల్గొని బంధుమంప నతనికి । యనుపమమై వెలసెవైష్ణవారాధన మెప్డున్.

ఉ. గ్రామములందుఁ బల్లెలఁ బురంబులఁ ద్రోవలు కాచి దా
చేయుచు వైష్ణవేతరుల విత్తము లెల్ల హరించి యంటికిం
బ్రేమను నింటఁ దెంపఁ బతిచెన్ని దరంబుఁ దదీయభార్య ని
త్యముఁ దదీయపూజలను [illegible] యయ్యెడు [illegible] నేటికిన్.

వ. ఇట్లు నిలింపకమనమాత్పకారంబుల ధనార్జనం బొనరింపుచు [illegible]
[illegible] సంచరింప కర్యంబు గాక [illegible] [illegible]

ఉండుట యాకాశోకయుక్తాత్ర శోకవ్యాకులహృద్యాశ్రాంతనిర్ద్రికపలు గూడుచుండి
భగవార్జవచింతాపరుండై యుండునంత.

సీ. అయ్యింటియందు భోజనానంతరమున నుచ్ఛిష్టపాత్రం బొకచేతఁ బూని
తలు పొకచే దీసికొనియొక గడిగడితఱిఁ దత్సువర్ణపాత్రంబు నీలుఁ
డట వేగఁ గొనుటయు నన్నగ్నుడుభోగ్యనమో యని యయ్యింతి ముఖ్యవాక్య
ముచ్చరించిన నదియును విని వరకాలుఁ డిదివైష్ణవాలయంబు బెఱుక దలఁగి
తత్ప్రతి నటించు నతఁ బడవైచి యేగ | దాసి గొనిపోయి వొంగచేతఁ బడి మరల
దారికె నిక్కంబమునుదున తెలుగు భర్త | కయ్యదుతచింప గొంచి యిట్లనియెనతడు.

క. సారంబగుభక్తి దదీ | యారాధనమునకు శ్రీపరాంతకుఁడు ధనం
బీతి క్రముచ్చలించెడి | యారయ నప్పనికి నష్టమాడుట లగ్గే.

గీ. అనుచు వచ్చి యప్పరాంతకు చైట | నరసి యరసి గాన కతివిషాద
మమర లోనికేగి యవ్వైష్ణవుకు బవ | లించె నవ్విచిత్ర మెంచ దరమె.

మ. అచలశ్రద్ధ వహించి నిత్యముఁ దదీయారాధనం బిట్లు సే
యుచు నీలుం డొకనాడు బిల్వవనియుం దుర్గస్థితిం ద్రోవలో
నదలుండై గడు మూఁడు యామములపర్యంతంబు వీక్షించె మా
ర్గచరద్రవ్యము లెవ్వియైనఁ గొనవేగం జూచుచున్నగ్గడల్.

గీ. అట్లు గాచియుండి యద్దగు లెవరు రా | కుండుటకు విషాద మొంది దైన్య
వృత్తి దోప నపుడు వృత్తిగ్రహోనాను | దసడేకమ్యా జూచి యనియె నిట్లు.

సీ. మూడుయామము లయ్యె నేను వైష్ణవు లాకటను జాల డస్సిరింట నొకమాక
గింజైన లేదు వేగిర బొడ వైదవ్యుక్షముకొన కెక్కనల్లడలు రోయు
మనుటయు వారఁడు నపుడొక్క చెట్టెక్కి పరికించి తగు నెడ భక్తవత్స
లు డగురంగేశుడీతడు తదీయారాధనంబు విశ్వాసపూర్వంబుగాఁగ
జరమపురుషార్థ మని సమస్తజను లెఱిగి | సుగతి జెందగ నాచరించుచు మెలంగు
కతనదద్వ్యర్థయుక్తుడై దీనుడు నటంచు | గరుణచిగురొత్తి దైవమై కదలియపుడు.

ఉ. భాగవతార్థము ల్గొనగ బాల్పడ డంచు త్రిపుండ్రధారియై
వేగము విప్రవేషమున బెండిలియై నవనప్రవేశకా
ర్యాగతసద్వ్యఘూవరుల యాకృతి దాశొకగుట్టనెక్కి క
న్యాగతి జన్నదియుసిరి నాదటు బల్లె నుంచి కెంబులో.

వ. తన్మార్గంబున.

మ. పరివారంబును నక్కనందనుడు కుయుధ్రదన్న సమ్మోదనా

బరవిస్ఫురద్ధూళులవంబుగ నొప్పఁ గరుణాకారాత్మ రంగేశ్వరుం
డరుదార వ్రతు లెక్కు మున్ను గమకిస్ఫూర్తిఁ గోనుప్రవర్తం దప్పుడుం
దలఁ దూర్యంబుగఁ బాడి కూరలిడు చెంత స్నానితో నిల్చునట్.

చ. గుసుఁడ గుసుండ మాధు మిధుగో పటువారము చుట్టిరా పథూ
వసు లరుదెంతు రీవు భటవర్గ మనర్గళ ఖడ్గ హస్తులై
తెసు పరికట్టియుండుఁ గోకిరసఁ జాలినవి త్తమి త్రతి
స్తోరగణావవచ్చు వంచు పనుమ స్వరనాలుఁడు సంప్రహృష్టుఁడై.

క. సాయుధు లగుభటులు దా | నాయిరపైయుండ నవ్వ డాత్రోవ నొగిం
డాయుఁగ రంగేశుఁడు వేం | చేయుటఁ గనులారఁ జూచి చెలఁగుచు వేగన్.

సీ. అడ్డగించి నిల్వఁ దని వారి నందఱఁ | బట్టుకొని కడంగి సొమ్ము లంబ
రంబు లెల్లఁ గదుబలత్కారమునఁ గొని | రొప్పఁ దక్కరంద యూఁకుండ.

వ. మఱియును సమస్తధనంబులు నిరవశిష్టంబుగాఁ గొని యెవ్వరిక్కడ్డ పెవ్వస్తువుచి
క్కనో యని వెండియు వరయుచెడ రంగేశుపాదాంగుళీయ్యం బొక్కటి చిక్క
యుండ నదిగని యయ్యంగుళీయంబు రెండుచేతులం బట్టి యయ్యంగరంబు బలిమిగా లా
గియు నదిరాకున్న దంతంబులఁ జెకలింప సమకట్టిన నమ్మహానుభావునకుఁ ద్రిపుం
డ్ర ధారికేవధయుండగు రంగేశ్వరుం డిట్లనియె.

సీ. అకట సకలధనము లాతని యూరని | బలిమిచేతఁ గొంటి వలయ దీన
నేమి గలుగు నిదువు మిదియుని తేఁడిన | నీఁ దనిరి సాధుశీల మెచ్చ.

సీ. తాఁకు నెక్కువూఁట తలిరాకులకు నైనఁ | బాలకున్నా యనుచు నరవి పళ్ళ
బట్టి లాగిలాగి యొట్టకేలకు నది | రాకయున్నఁ గరము పీఁక నొంది. అంత.

క. పలుతెరఁగుల రాసులగా | నలవరచినధనము లప్పరాంతకదాసుల్
బలిమి చెలువార నిరుచేఁ | దులఁ బట్టి తెరల్పలేకఁ దూలుచు నున్నన్.

చ. కనుఁగొని కింకఁ దోఁప బరకాలుఁడు మృత్యుభుజంబ్బఁ బోకి
త్తిని పెడిపించుచుం ద్విజపతి స్గని యుట్ల సనిద్ధకంబు లో
పినగతి పాపమొండఁగ నటించెద మంత్రియు కాని నిల్చు మా
కు నెఱుఁగ చెప్పకున్నఁ దలకొంచదు సౌఖ్యమునేకు బ్రాహ్మణా

సీ. అనిన రంగభర్త యటుచేరు నని దన | యొడదఁ గెలు చూచ్చి యునఁగనమ్మ
హాత్ము నకు దర్ధాత్రి నష్టాంగమ్మ యునవ | దేవ యాచరించె దివ్యమహిమ.

వ. మఱియు నప్పుడు శ్రీరంగనాయకుండు మదశ్వంగంబుపయిం గోరి సువర్ణ స్వ
ప్టంబుపైఁ గౌమ్య్యరూప యగులక్ష్మీదేవితో దివ్యవైభవంబున ద్వైలిల్లుచునాడు

త్కారంబు నొందుటయేఁ బరకాలుండను గన్న తారక గని యమందానంద సా
గరాబ్ధిం దేలుచు నున్న లోకోపకారకంబు కాను నాలుగు వేదంబుల యర్థంబు
లొప్పెడ శఠారి నాలుగు ప్రబంధంబుల రచియించిన తంతంబున ద్రావిడభాష చే
నప్పుడె పెరియతిరుమొళి యెయ్యెన్ని యెనుబది నాలుగు గాథలును తిరుక్కుఱుం
దాణ్డకమను ముప్పది గాథలు మఱియు నెడున్దాణ్డకమను ముప్పది గాథలును సిఱియ తిరుమడల్
డెబ్బదియేడున్నర గాథలును పెరియతిరుమడల్ నూటనలువది యెనిమిది గాథలన్న
రయుఁ దిరువెళుక్కూత్తిరుక్కై యొక గాథయును గూడ వెయ్యిన్ని మున్నూట
యేబదియొక్క గాథలు షడంగంబుల యటింటి యర్థంబు లొప్పెడ నాలు ప్ర
బంధంబులు షట్కసత్వకంబుగా రచియించె నాకు చిత్రమధుర విస్తారంబు లను నా
లుగు క్రమంబు లక్ష్యవిత్వంబునం గలుగుటఁ బరకాలునకుఁ జతుష్కవియను నామం
బును సుప్రసిద్ధం బయ్యెనవ్యాఖ్యాన రంబున.

క. పరకాల ప్రవృత్తి వమున । వారి ప్రీతిని కీతలంబు లగు యావృత సా
ధరమునఁ జాచుచుఁ బెదిపెలఁ । జయునగ వాప్సారఁ గరుణచే నిట్లనియెన్.

వ. మహాత్మా నీవు తదీయారాధన ప్రియుండ వగుట నుష్కార్యంబులు సాగమిగ్రి
యొందెనియుం జనియె నది నాతోఁ గలిసైరి యుపేయు నీవు సుప్రసిద్ధం బయ్యె
నని యానతిచ్చె నదిమొదలుగాఁ బరకాలునకుఁ గలిసైరి యను నామంబు సుప్రసి
ద్ధంబయ్యె ద్రవిడభాషం దిరుమంగై యాళ్వారను నామంబప్పగ్యా నూత్రియం
దు సుప్రతిష్ఠితం బయ్యె నంత వెండియు రంగేశ్వరుం డిట్లనియె.

సీ. అనుదినంబును దదీయారాధనము నీవు సేయుచుండుటనుఁ బ్రీతిఁ జెంది నీదు
కీర్తి లోకంగ మక్కువ వద్భుతిని కలిసైరి పేరు మన దివ్యమనియుండు
మఱియు పరిరంభ పురమున దాసదిత్వులత సంప్రేక్షితా యి జగముఁ
గావించుచుండుము గర మెప్పుడును నీడ రంగేశ్వరుం డవ్వరం బొసంగి
వెలసె నచ్చోట నాఁడు మొదలుగ దివ్య । దేశములఁ జూచుచుట దివ్యదర్శ
నాహానోత్సవదినమున మాఱె నకల । ధనము కలిసైరి గా నిచ్చియుర్విలను ధరణి.

వ. తదనంతరంబ రంగేశ్వరుండు శ్రీరంగపురంబున నన్నదియు ప్రాకార గోపురయుహా
నసధాన్యశాలికంబులు తానకమునోనుకూలంబుగా రచియింపం జేయుమనియు
నని యానతిచ్చి తిరోహితుండగుటయు.

క. పరకాలుఁ డంతఁ గడులా । పురి యంబ జని వైష్ణవులకుఁ బూర్వస్థిత న
త్వర నారాధన మొనరిచి । వారియానతిఁ గమదవల్లి తన్మనయు మొప్పన్.

క. ఎలుఁగఁ జేసి యుత్తరపరికారాఁదై యుగి । రంగనగరి సుందరపరు రంగ

నాస్త్రుఁ బ్రాహ్మి తగఁ బ్రణామమొనర్చి తాఁ। కర్తృముఖకములనస్వుగడలు కొలిచెను.

౪. ఇవ్విధంబునఁ జతుష్కూర్మిందుండు తత్తాన్నాగార్జునాదిరత్నసాహిత్యకర్మంబునకుఁ గృతో ద్యముండై యపరిమితద్రవ్యంబునన్నాని యొప్పని పొందేను దనియును నాగపుత్రిష్ణగుహిరణ్యము బౌద్ధప్రతిమ ప్రాప్తింప ఖయున సర్వాంతరంబున విశ్వాకర్మం బనియును సఫలం బగు ననియును భూతుల్యులచేఁ బోధితుండై తనశిష్యులు స్థానపతిత్వభేదగము నంబున నాగపురంబున కరిగి సౌవర్ణాదిన్యాయామం బగు కుంజరరాజాఖ్యునకు బ్రణమిల్లి యనుజ్ఞాతుండై బౌద్ధాలయంబునకుం జని,

౫. ఏకశిలయుఁ బోలె నెసఁగ నలక్షిత। ద్వార మగుచు మనుప్రత్యనము పాడవు బరఁగ వెలుగునట్టి బౌద్ధాలయము సార। నమువుఁ గాన కప్పరాంతకుండు,

౬. అప్పటి వారిపై నట్టడి మును రచియించినశిల్పకు నెఱిఁగి యతఁడు మలయు రేపాత వామద్వీపముగ కోడ కెక్కువేఁ కని శిల్పకేశ్వరుఁ జూచి యురఁజేయుమ నంలరంగుని గతిఁ గోరకాలముఁ బుచ్చి యొక నాక దిన ముగ వానిఁ గడసి యద్భుతి నాగనగరి బౌద్ధాలయ మొకటి తెల్పారెను నది నరగ నేరి కసాధ్యము చేయి దెసఁడో। దాని గనియతను సాచ్చి బౌద్ధప్రతిమను బ్రముప్పలించెను విరాధ తెలుంగ రె గుడి। యతను శిల్పకుఁ డబ్బురమందిపలికె.

౭. ఓసల కెఱుంగ రానితెర వొంను రచించితి వక్ష్టిమర్మ మె న్నా గని రప్పరంబున నవారితరీతి ననట లంచుట ప్రైమవశి గానవమ్మఁ ఒటుధీయుతు లం దవనవ్యనవ్య వ క్రొరిచిజన్మై బ్రమించెటితుర నృదళి స్తవిలించి తీఁదగక.

౮. ఇప్పటింబున నపసవ్యసవ్య చక్రంబులవలన నెల్లప్పుడుఁ దిరిగెడితదాలదయోరంధ్ర శిఖరంబు తెరచి కావిరోధనంబున పైకత్తిన రత్తెము నగపడు న్గాపున నభూతపూర్వంగా నైపుణ్యావిశేషంబున నేను రచియుంచినయత్రేలంగు మర్మజ్ఞుం డెవ్వఁడో యి తంగె నని నిట్టూర్పునిగుడించునతని స్తగు తెలుగున నదకయించి బౌద్ధాలయంబుసొచ్చుట కట్టు నవితపంబుగా బ్రోవరాలంగుట వ్యర్థకాలంము నాగపురంబున కనుగనుత్సహించి.

౯. ఒకవనిగ్వుడుఁ దోకమోషవింపగఁ బ్రముకంబులు నించి నాగపురికేగు తతి దాస్తిపైని దాఁ దడయుక నెక్కి యప్పటివారలెల్ల విస్మయము బుుదవ దగ విమల చిత్రకథాకథనంబు సేయుచు గళ్ళుఁ దగటిని జొగిఁ గృత్స్న సేయుటఁ దగని శిల్పులు దొరక్రమంబుఁ గెలు నెందుచెక్కలుగాఁ జేసి బుుక్క నెక్కఁ జేరి నంతిఁ యుంవలు గాడ [illegible] వాని ప్రక్కకాలింగ నైది

[illegible] వణిజుఁ డాడి [illegible] సేయుటకుఁ । బరఁగు మర్త్యు [illegible] యుండె.

మ. [illegible] పత్త్రికముగ్రంబు వ్రాసి విధిని [illegible] నియోగ్యుడ [illegible]
[illegible] శ్రీవం [illegible] నా ప్రార్థపత్రికంబు
[illegible] వ్యదె వ్రాసి యుత్కృష్టము నీకుం బత్రికలా సభుని
చను [illegible] యట్ల యుత్తు వని వేఁడెన్ శిష్యుఁ డప్పాణ్యుఁడున్.

క. [illegible] వ్యాస [illegible] । గవఁగ వ్యవహారగతిఁ బలెమ్ముక్కొరమె తగు
గాన లిఖియించి యిమ్మని పూనిపలుక । వణిజుఁ డమ్మాటఁ దెలియక వ్రాసియిచ్చె.

వ. అట్టు [illegible] దత్తుఁ జేరవచ్చిన నా ప్రార్థపత్రికంబు నీకిచ్చెద నని వణిజుండు వ్రాసి యిచ్చిన పత్త్రిక గ్గొని పరిభవంబుగా వాఁడు నంత సమకూలంబు బిగుగాలిచే రయం బున నయోధ్యాద నాగపురంబు సేయుటయుఁ బరకాలుండు వణిజు గ్గనుఁగొని.

శా. నాప్రార్థపత్రికంబు నా కొసఁగు మన్నంతోఁ జక్కన్ నగరం
బా వైశ్యుం డిచ్చె గొమ్మ నాపు దమావా పాస్యంబె తెరెమ్మ నీ
శ్రావ గ్గానఁగ నిచ్చె నీసముల నెందుం జూడ నాసొమ్ము నా
రా [illegible]ంది ఫలింపఁ బూని తె యదార్థం జేరి కన్గొంటగన్.

క. అనుచు వాఁడు బెదరి యర్థపత్రము నిందు । మున్న వైచి తదియుఁ బుచ్చుకొనక
కొండుకతిఁ బలుకుచుండుట గూడునే । మంచివాఁడ విట్లు మానుమనుచు.

ఉ. [illegible] గంపమున మిన్నక యున్న వణిగ్వరేణ్యులో
లోనిటు మాటలేటికి [illegible] దని [illegible] గొనిపోయి భూవరా
స్థానముఁ జేరి వీఁడు వసు [illegible] సేయఁగఁ బూని నంచుఁ దెం
పూని [illegible] గల్గుటం దదియుఁ దెయుఁ జెప్పె రాజతోన్. అంత.

చ. [illegible] దక్కఁ దెమిది దగ న్నృపుఁడుం మటంచు వారల
వ్యలుకు [illegible] పుడు వివాదప్రయాల మెత్తఁగ వావలోఁ
గల నగ మిగుల నంటతఁ [illegible] పత్రిక వ్రాసియున్న మా
ర్పులకుఁగ లేమటంచుఁ దగఁ [illegible] బరాంతకుతో నృపాలుఁడున్.

గీ. వారుసుఁ బరాంతకుఁడు కటాంతమునఁ గట్టఁ । బట్టపత్రిక విప్పి భూపాలుచేఁ
[illegible] నరిద గుణాడు వ్రాసిచ్చి రట్టు । వ్రాసితి నటంచు వణిజుఁడు భ్రమసి పలుక.

క. [illegible] పత్రిక వ్రా । [illegible] నటంచు వాఁడు చెప్పిన [illegible]
[illegible] [illegible] । [illegible] వణిజునిఁ [illegible] [illegible].

ఉ. [illegible] వైశ్యుఁ [illegible] వ్రాసియుఁ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] గలిగె [illegible] యర్థముఁ [illegible] [illegible]

ఘర్మోదయితుండు నావఁ దగు షోఁకలలో నగ మమ్మణిగ్వయం
డావర మెప్ప నిచ్చుటకు నప్పుడు తీర్మానించెఁ జక్కఁగాన్.

వాదమున జితుడగుచు నవ్వణిజు డొందు । బలుకజాలకజనియెడ గల్గ్రమునకు
లందు నగమిచ్చుటయునవియమ్మి సొమ్ము । గొనిపరాంతకుడత్యంతకుతుకమొప్ప.

వ. బౌద్ధదేవతాప్రతిమాహరణోద్యుక్తుండై.

సీ. సాధనసామగ్రిసహితుఁడై నడురాత్రి నంతరంగులతోడ నగరి బౌద్ధ
గృహముపై కెక్కి వేగిర సుకరోపాయమున శిఖరముఁ దీసి గన నఖండ
దీపాంతరమున నుద్దీపించు బౌద్ధహిరణ్మయప్రతిమ నభ్రాంతిఁ జూచి
దానిమూర్తి దలంగిపోనప్పు డొకగాథ రచియించెఁ గలివైరి రాతకాంస్య
తామ్రదారుత్రపుసుధలఁ దడివి దీని । నేయఁ దగుఁగాక స్వర్ణముచేత బౌద్ధు
లల్పమతి జేసిరహహా దివ్య మిది కాంచ । నంజనుచునొకటుచు, చాననముముణిచి

ఉ. అది విని బౌద్ధదేవత భయంపడుటం దనభార్యతమ్ము నె
మ్మదిఁ గనియుండు పొచ్చు ప్రతిమ న్గొని తెమ్మనుచుం బరాంతకుం
డొదుగకఁ జెప్పవాతఁడటు లోడక లోఁకి పొచ్చిదానివేఁ
గదియుఁజనంగఁ జప్పుడెసగం బడిపెత్తెను బొమ్మ యచ్చటన్.

వ. సమగ్రశిలాయుక్తం బగుట నబ్బౌద్ధప్రతిమ యిట్టుపట్టువడక లోపల నలుఁగడలం బడువెత్తుటయు నలసి యతండు కలివైరిచేఁ దదుపాయం బెఱింగి యబ్బొమ్మ మొగంబున మూత్రోత్సర్జనంబుఁ జేసి శిలాహీనం బగుదానింబట్టుకుని కలివైరికందియిచ్చి యబ్బిలంబు పైకిఁ దలయెత్తి ప్రతిమాలాభాపరిమితానంద వివర్ధమానం బగు దేహంబుఁ గూడ నాల్గైన నిర్గమింపం జేయుటకు బహుప్రయత్నంబుఁ జేసి యశక్తుం డై కలివైరి కిట్లనియె.

గీ. శిరము మాత్రము పైకి వచ్చెను శరీర । మెన్ని భంగులఁ జూడ రాకున్న దింక
నరయఁ గార్యము చెడు దల నఱికి కొంచు । జనుమునీవని నిర్భయంబున వచించె.

క. అనవుం డప్పటి కప్పని । యనువున దలపోయుచును పరాంతకుడు రయం
బున నతని శిరము ప్రతిమయుఁ గొని యత్యాలయము డిగ్గి కుతుకము మీఱన్.

వ. అప్పుడఁ గదలి నహోయులుం దానును వేగునంతకుఁ గృష్ణపుటీపురంబుఁ జేరియందు జానుదఘ్న పంకజలగంభీరం బగునొకకేదారంబున నబ్బొమ్మం దాఁచి దాని పొంతఁ దగుతింత్రిణీవృక్షంబులో నిర్నిద్రంబుగాఁ బ్రతిమారక్షణంబు సేయుచుండుడు మని యాజ్ఞాపించి తదర్థస్థలంబున సంచితక్రమంబున విశ్రమించెన్ ప్రభాతంబె యనంతరంబ.

క. మఱి యూఱ్పుట గొఱ్ఱపుష్టిశుఁడు | వడివడిఁ జనుదేరఁ [illegible]పరకాలుఁడు దా
మడివరికి రాను బొమ్మన | వడి జగడం బయ్యె నపుడు వాదిద్దఱికిన్.

సీ. తినదుయాన్య తెలుసుకొను గైకొన గలంగి | యుడలువణఁకఁ గలవా మూడెనుమోసుఖ్య
తీసు బురటింప బటుఁ గలిమైరి వాని | తేగఁ దొడ్డిగొని పురివడు పీఠి తేగె.

క. గ్రామాధికారుల కడని | వామడి యిరఁ డపహరింప వాయమె మీకే
ట్లీమమజాని శిక్షింపుడు | సామాన్యుడఁ గాను దీసి నత్యున వసల్.

వ. అనినఁ బల్కారి వాను వ్యవహారమునకు లేఖ్యము భుక్తిసాక్ష్యము వమరియుండ
వలయుఁ గావున నీకుఁ దలఁప నెన్నడు భుక్తి గనవివరాదు సాక్ష్యమును లేదు
లిఖితము గలదె పరీక్షింత మనిబల్క దామోదరుఁ డనుమాత్రండిచేత
నిత్యము భుక్త మగుచు నెనఁగుట నది వాది యగుట కిద్యోడ సందియంబు గలదె
యని ప్రమాణ మొనర్చి వారనుమతింప | దానికేదారమునకు గర్త యటుపురము
వాను దినముఁ గెలినేయుటవలనఁ గనరి | యప్పటిటు శపియించె బరాంతకుండు.

గీ. ఎప్పుడిప్పురమున నెవరికి వ్యవహార | యుక్తి బయము లేక యుండుఁ గాక
యని శపించె నట్ల నచట నిప్పటికి నా | దమున జయము లేదు తథ్య మనఘ

వ. అంతఁ గలిమైరి యప్పురంబునం దగుదామోదరదేవుకడకుం జని శ్రవణతీర్థంబున
స్నానంబుచేసియచట విలసిల్లుపవిత్రవృక్షంబునఁ బుష్పంబులు గోసి యొల్లకాలంబు
ను గాయలులేక పుష్పించి యుండవలయు నని యభ్యాజంబునకు వరం బొసంగె
నెక్కాలం బమ్మహాను భావు సాక్షాత్ప్రకారంబుగా నర్చకులవృక్షంబు పుష్పితంబై
యుండు నంతఁ బరాంతకుండు.

క. చని దామోదర దేవు | న్గని మొక్కిడి మతుల నగరిఁ గలసేనల ద
క్కి వలంగిరి నీరిము మని | పనిపడి చని యచట నిఖిల వైష్ణవ ముఖుల్.

ఉ. సీరము లేదులేదని యనేక విధంబుల వారు బల్కని
యమ్మారక నిర్జలంబు లయి యుండెడి నూతు లటంచుఁ గినుక నెం
తో రశపించె నిప్పటికి నందు రసాతల మంటు నూతుల
న్నీరములేక ప్రాణులు గణింతురు తక్కృతకావ మూర్తులై

వ. ఇట్లు శపించి పరకాలుండు నాఁటియర్ధరాత్రి నట్ఫ్రభుత్వ స్థగుతెలుంగున స్థొనినహో
యయలుం దామను శ్రీరంగంబునకు విచ్చేయుండ వారివెంటఁ గ్రష్ణకుటీపురంబునం
దగుదామోదర దేవుండు మనుష్యవేషంబునఁ జనుదేరఁ బశ్చాద్భాగంబునఁ బరశ
స్త్రం బొలింది యుట్టిపేళ పెట్టోఁ సెడ వేరి రాఁ దొరంగె నని తలంచి తిరిగి
చూచి పరాంతకుం డిట్లనియె.

సీ. ఎవ్వఁడే చెప్పని కిర్భంగి వచ్చెద నని యుల్కుఁ ద్రోవఁ జూచె నిటువచ్చు
చుంటి నటంచు దామోదరుఁ డనుటయు మాయందు ధ్రువజాలు మల్పి చనుము
తుమమని యాతఁడు తల్కిన నవ్వుచ్చ్యం డయి కొంతసేపటికి శ్రీకాంతుఁడెలమి
నెప్పటివలె వెక్క నేగుదేరఁగఁ బవళ్ల మూలించి రాఁజనదు పొమ్మ
పొమ్మనుచుఁ గలిమైరి కెప్పటియుఁ ద్రోవఁ । జూప వచ్చితివని రమేశుండు బలికె
మాయమై వెడలి మూఁడవనాఁడు వెనక । నరుగుదేరఁ బరాంతకుఁ డాగ్రహమున.
చోరులలోన నెక్కుడగు చోరుఁడ నేను నమం బెఱింగి యే
గోరి గమింప్రయాన పడి కొన్న సువర్ణపుబొమ్మ ముచ్చిలం
కారతలేచి ఇమ్ముఁ బలుచోరుఁడు పిడిపు డేచి మిన్నిపెం
పార వచించు టర్హ మని యాతఁ డెవ్వడి నిశ్చయింపుముచ్.
క. ఓఱ వెవలించు కత్తినపు డుద్ధతుఁడై జడిలించుచు న్గడం
ద్వార నెడు రేగుదెరఁ గృపఁ దప్పక శ్రీహరి శంఖచక్ర సుం
దరభుజాఁడై దనప్పుటయుఁ దద్విధ మంతయుఁ జూచి యాతఁడు
న్గరములు మోడ్చి మ్రొక్కి పదగాథల నన్నుతి జేసి యిట్లనెన్.
క. తావక గోపుర ముఖనా । నావిధకైంకర్యములు ఘనంబుగఁ జేతు
న్నీపేట నుండి నాపును । శ్రీవల్లభుఁ డిట్టు లనియెఁ బెలువగ నొప్పన్.
తే. రంగనాయక కైంకర్యరతిఁ జనియెడి । నీకుఁ జెఱుచింత వలదు గణింపనొకటి
గాదె మేమందుదనరివసి లివాయనుచుఁ । దెలియఁబలికి ముకుందుఁ డదృశ్యుఁ డయ్యె.
ఉ. అపు డతినమ్రవంబునఁ బరాంతకుఁ డేగి యుఱూపబాధు ని
ద్రైపుడమిఁ జేరి వేగినయెడం దగు భంగి వసించి యేగి రం
గపురము సొచ్చి యయ్యెడఁ గాంచిన నొప్పమి వచ్చు నంతఁ దా
నపు డని మూపుమాయఁ దినుమానుచుఁ దువ్వకలు జేసె నుద్ధతిన్.
వ. ఇట్లు తత్కాంచన ప్రతిమ చిటికిన వేలొక్కటి దక్కం దక్కిన సకలావయవములు
మూపు చెప తకటంబులు గావించి రంగనాయక ప్రాకారాది నిర్మాణ కా
ర్యమ్ము నందై యుండె నంత నాగపురంబున.
సీ. ఎప్పటివలె నేగ నప్ప దర్శకు లేగి బౌద్ధదేవాలయా పటలంబు
పెఱచియుండుటకు నబ్బురమొంది లోనికిఁ జని యందుఁ బ్రతిమ లేకునికిఁ గడలు
కదర మానిసి మొండె మనఁ గనిపించు యవ్విధ మెల్ల బౌద్ధాధిపతికి
నెఱిగింప నతఁడు పరీక్షించి దుఃఖించి వసి బొమ్మఁ గొని చన్నవాని వెదకి
పట్టితేఁ దగువారలఁ బంపుటయును । వాడల వెదకి కొందఱు నేవి పట్టి

మనుగఁ బనుచెంది బౌంధిరఁగభ్రుకఁ గలిభావుఁ బోఁచియూబొమ్మఁ జెప్పనిచుట్టుకొనిరి.

ఉ. అట్టి దటు దమ్ము వారు చెవ వారినఁ బల్కుఁ బరాంతకుండు నే
గవెకఁ ధమఁ దేశములగాఁ బడఁ(బ్రోయుచు బిర్మి తెఁ గా
ది పురిఁ దశప్పు పెద్దలు విశిష్టమతిం బరకాలశొధనా
దర్శ దెరు వంతయుం దగువిధంబున వారికి నేర్పి రాత్మలై.

సీ. వారలకు బొమ్మ సమ్మని చేసి పొప్పఁ | గలిహుతోఁ జెప్ప వాలపెద్ద లనువారు
చెప్పటును వ్రేలు తక్కాకి సేయ కొక్క | యేటి కత్పంతు నని నీలుఁజేచి పరికి.

ఉ. ఒడఁబడి యాతఁ డట్లనుట కుత్సుకుడై పురిపెద్ద లెల్ల యీ
తఁడు బహుధార్మికుండు దగుజాలిమి సౌమ్య గొనుం డటన్నఁ న
ట్లొడఁబడు బౌద్ధ భృత్యుల కనుద్ధతుఁడై కలివైరి పత్రిక
వ్రడయక వ్రాసె త్రైలోకటి తక్కువ సేయక యిత్తు నంచు దాన్.

వ. ఇవ్విధంబున సంవత్సరంబున కొసంగుదు నని పత్రిక వ్రాసియిచ్చి వారలఁ బోవం బనిచి యప్పింగారం బంతయు గోపుర ప్రాకారాది నిర్మాణకార్యంబునకు నిర్బంధుండై వ్యయంబు సేయుచుండ నంత సంవత్సరం బగుటయు బౌద్ధభృత్యు లను దెంచి ప్రతిమానిమిత్తంబుగా గలివైరిని విరోధించుటయు,

ఉ. ప్రతిమాపేటికనిష్టికాంగుళము పైపై వస్త్రఖండంబులం
బ్రతిమాకారము దోఁప జుట్టి పెలువారం దావ మీసొమ్ము మీ
కతికేగంబునఁ గొంచుఁ బొమ్మనుచుఁ దాయం బెట్టి మోఁదిరా
గతభృత్యుల్ ప్రతిమాకృతి న్గనుచు శంకాచంచలస్వాంతులై.

సీ. ఉద్ద లోఁటి యొకటి గోరల విడఁదీసి | గుట్ట చేసి చివరను నొకగుడ్డ
విప్పి బొమ్మ పసిడి వ్రేలొక్కటియె గను | పించ నాయకు మమకొంచు లేచి.

క. త్రైలోకటియె యిచ్చితి విటు | బోలెను మిగిలినసువర్ణమును వెన విక నీఁ
వాలె సాపును నవ్వుచు | నీఁబుఁ దనిరియు నపుడు బాయువెవ్వలు విరఁగాన్.

ఉ. మాటలు సూన్నె దీర్పఁ బలుమాతిఁక వాదము లేకయుండ నే
చీటి లిఖించినాఁడ నది చేకొని చూడుఁడు మీరు మాకుఁ బో
రాటము లేల వాపుకు తదంబునఁ బత్రిక నాచి వించు ని
ద్వైటుల లేమి యు ప్రతిమ కిరమ యుమ్మని వారలు గ్రుద్ధులై.

ఉ. కలివైరి గ్గానకోటి చాకవృత్తిలో గర్వించి పిఁడుంతా
లు బల్కుం దొలఁగి న్గనుం దనుటయుం రాజ్యుఁ డవ్వాద మా
ర్యులు వారారసి పత్రిక న్గని ఘటి యత్రిం బ్రాకటుండ ని

ఉత్సల నీతో సరి నీవ యుంచుముఁ గలిమా ద్విత్తించి లోనిట్లనెన్.

ఉ. బొమ్మ హరించినాఁడ విటు బొంకుచుఁ జేతులఁ గెల్వఁ జూడ క
ర్మమ్ము నొసంగు మందుఁ గడుఁ బొందుగఁ జెప్పిన వేదశాస్త్రమా
ర్గమ్ము భజించు వీరి ధనరాశి హరించ వశంబు రాదు ని
క్కమ్ముగ రంగనాథునకుఁ గా ప్రియమై చను బొమ్మ నమ్ముమా.

చ. అని కలివైరి జెప్పిన నృపాగ్రణి యీయెడ బౌద్ధభృత్యుల
న్గని భువిఁ బత్రికార హితకార్యములం దగు సాక్షి యుక్తిఁ దెం
డనవలెఁ గావఁబత్రిక సమగ్రము గాదది యుండ నొందు చె
ప్ప నలవి గా దటంచుఁ దగు భక్తి సయుక్తిగ వానతిచ్చినన్.

క. భూపాలుని మాట మీఱం । జాలక వారదియుఁ గొని వెసం బోయిరి భూ
పాలుఁడు దొంగకుఁ దోడై । పాలింపఁడయ్యె న్యాయపద్ధతి ననుచున్. అంత.

గీ. నృపతియాజ్ఞఁ గొని యనేకశిల్పకులు న । న్ననుసరించి రాఁ బరాంతకుండు
రంగనగరికేగి రంగేశుప్రాకార । రచన జేసె భక్తిరసము నిగుడ.

వ. అందు భక్తాంఘ్రిరేణు మునీంద్రు గృహంబు మధ్యదేశంబునఁ దగి ప్రాకారంబున
కడ్డం బగుటయు.

గీ. ధాతచేత సకలతారకల్ లెక్కింప । వచ్చు భువిపరాగ మిచ్చ లెక్క
సేయవచ్చు వైష్ణవాయతన ప్రదా । న ఫల మెన్న వశమె నమ్మ మిదియు.

సీ. అనియెడియర్థ మొప్పారఁగఁ దగుపురాణశ్లోక మెఱుఁగుట నమ్ముఁడయి ప
రాంతకుఁ డయ్యింటి కవిరోధముగను ప్రాకారము రచియింపఁగా నొనరిఁచె
భక్తాంఘ్రిరేణుఁ డప్పరకాలుకృపఁ దనయిల్లు విల్చుటఁ గర మెఱిఁగి భక్తిఁ
బరకాల మనుపేరు భవనంబునకుఁ బెట్టె నిట్లు పరాంతకుఁ డెంచి రంగ
నేతయావరణాదు లన్నియు రచించి । శిల్పకులు వేతనార్థమై చేరి యడుగ
ధనము లేమి నొకండుచిత్తమున నొకయు । పాయమూహించిపాపానఫణితినపుడు.

వ. కావేరియందు దగునావికుల నేకతంబు పిలిచి రంగేశ కైంకర్యార్థంబుగా నెట్టిపా
పంబు జేసిన దోసముగాదు గావున నపరిమిత వేతన ధనంబునకై పీడించు శిల్పకుల
గుంపుల శ్వేతాద్రినుంచి వచ్చునపుడు నావపయి నెక్కించి లోఁతుగల జలంబులఁ
ద్రోయుండు మీర లిప్పని జేసిన బహుధనం బిచ్చెద నని యొట్టిపెట్టి వారల నొ
డం బరచి శిల్పకులం జేరి యవ్వాఁడు.

క. శ్వేతాద్రికి నాతో మీ । రేతెంచిన పిదప విత్త మిత్తు నని యు
ల్లాసులరై దనతో నా । రేతేరఁగ నావ యెక్కి రెల్లవారంతన్.

శా. కావేరీనది దాఁటి శ్వేతగిరి పీఠం జేరి తద్వాక్యమా
మాభిఖ్యాతు జగన్నివాసుఁ గని యువ్యక్తభక్తిచే మ్రొక్కి న
ద్వ్యాఖ్యం బొప్పఁగ స్వీకరించి శుభదీర్ఘంబుం బ్రసాదంబుఁ ద
త్ప్రావణ్యంబున శిల్పకావళి గ్రహింపంజేసి తీర్థాదులన్.

గీ. ఇట్లు కారుణ్యమున వారికెల్ల తీర్థ । మును ప్రసాదము నొసఁగి సంపూర్ణభక్తి
నెలయ వారలఁ దాను కావేరి దాఁట । నావయెక్కనుమారిత భక్తఁ గొంతె.

క. దరి జేయుచు పోలిక న । త్వర నావిక లమ్మరుద్వ్యథా మధ్యమున
న్స్వాంతన కన్నావ ముంచిరి । పరివారల కెవ్వ రధికసాహసు లహహా.

వ. అప్పుడు శిల్పకు లంపలు కావేరీజలంబుల మృతిం జెందిరి పరకాలుండును నావిక
లును పైవికంబునఁ గావేరి దక్షిణపుపరిం జేరి బ్రతికిరి శిల్పకుల బంధుజనంబు ల
ది యంతయుఁ గని యేతెంచి దుఃఖించి పరకాలుచే నాశ్వాసితులై తమతమబంధు
వుల కొసంగవలసిన వేతన ధనంబు లిమ్మని కలియనిం బ్రార్థించిన.

సీ. ధన మంతయును శ్వేతధాత్రీధరంబున శిల్పకులకు నే యొసఁగ్ట కరుణ
నిచ్చితి నదివారు నిక్కడ నెలయింతు వీక్షింపుఁ డనుచుఁ గావేరి, జలము
లాడి ధృతోర్ధ్వ పుండ్రాముద్రై చేతులు పైకెత్తి రంగేశు భక్తిఁదలఁచి
యెల్లశిల్పకులఁ బేరొలఁగూఁ బిల్చిన రవికోటి తేజస్ఫుర ద్విమాన
ముల నధిష్టించి వారు వచ్చి మ్మెప్ప । వేతన ద్రవ్యమునకు వేవేల కొక్క
డిచ్చు నూకమి ముక్తి చేగుడు దాని । తెలియఁబలుకుచు వారలదృశ్యులైరి.

ఉ. సకల జనంబు లప్పు డతిసంభ్రమ మొప్పఁగ నొంది చూచి శి
ల్పకు లిటు గానుపించి దగుపల్కుల బంధుల నూఱడించి ము
క్తిఁ జన నెల్లవారలు నుతించి రనేక విధంబులం బరాం
కుశు హరికింకరత్వ కలితాగుణశాలి కసాధ్య మున్నదే

వ. అంత నలలు మొదలగువారిచే మృతశిల్పక కళేబరంబు లీయించి శ్రీరంగనాథు
నకుఁ బాద్యప్రమాణ భూమికి నొకసువర్ణ నిష్కంబు చొప్పునఁ దగునిడ పరకా
లుండు భూమి గొని శిల్పకబంధువులచేతఁ దత్సంస్కారంబు లన్ని ప్రకారంబున
జేయించె నిట్లు రంగనాయకు దేవళమున నమున్నత కవాటంబులును నకలోప కరణ
యుక్తంబులును సర్వాలంకార శోభితంబు లనుం గాఁ బ్రాకారంబులును మహో
న్నతంబులును దృఢంబులు ననేక విచిత్ర శిల్పరచనా విశేషంబులును సర్వోన్న
తంబులుగా గోపురమంటపములుఁ బ్రాకారాదికంబులును రచియింపంజేసి చంద్ర

పుష్కరిణీతీరంబునఁ బరకాలుం డను పేరట మఱియొక విశ్రామమంబు చేయిం-
చి మఱియు విశాలంబగు ధాన్యాగారంబును గుహాల్యమంటపంబును ద్వారార్థంబు-
గా లోఁతును వెడల్పు గల రెండుమాఱులను గట్టించుటఁ గృతకృత్యుం డయ్యె-
నయ్యవసరంబున.

సీ. తానసుండేమి సంస్కారార్థమై రంగధవునొద్దఁ గలిమైరి ధన మొసంగి
కొన్నభూమికి వ్రాసియున్న భూక్రయపత్రికపయి శ్రీరంగనాథ పరిజనులు
వాస్యభట్టుఁడు దక్క నందఱు వ్రాలు చేసిరి యంతి వాయుదిశం బరాంత
కుంభు సత్కృత నివాసుండయి యొకనాఁడు రంగేశు సన్నిధి రమ్యహోమ
మునను మణులను ప్రాకార ముఖ్యములను | రచనసేయక శిలలచే రచనసేయ
వలసె ద్రవ్యములేమి నాతలపు, లిట్టు | లనుచు వినుపింప రంగేశుఁడనిరె మఱల.

క. విను నీ కైంకర్యమున | కనఘా సమ మూర్తి గలదె యావరణాదుల్
కనక మయంబులె గను మనఁ | గని స్వర్ణమయంబు గాఁగఁ దలిపెఁదు వానిన్.

వ. ఇట్లు ప్రాకారాదికంబు కాంచనమయంబు లగుటకుఁ బరకాలు డత్యంత సంతో-
షంబునం జెంది రంగేశకైంకర్య నిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండె నని భట్టార్యుండు చె-
ప్పిన మాధవదాసుండు సంతుష్టహృదయుండై యిట్లనియె.

గీ. గురువరేణ్య మున్ను పరకాలుఁడు శమంద | రాఖ్య శైవు గెలిచె నందురిట్లు
గెలిచె దివ్యదేశముల దేని నెన్నగా | దల మతించి నాకుఁ దలఁతుఁ జెపుమ.

సీ. అనిన భట్టార్యుఁ డిట్లనిరి మున్ను ధరిత్రిఁ దిరుగుచు సకలపండితుల గెలిచి
కలిమైరి చోళమండలమునఁ దగు త్రివిక్ర మపురిఁ జేరి తద్గ్రామాగ్రశను న
కల శైవులకును ముఖ్యస్థాన మగు బ్రహ్మపురివర వీథివకంబునఁ జనుసెడ
కవిరాజ మకుట శృంగస్రస్త నామాంక యఖిల దివ్య వ్యక్తి కాలికయును
సింహమువెడ [illegible] చెలఁగఁ బరాంతకు | యశముఁ దెలుపు కాహళారవంబు
విని సహింపలేక విద్వాంసుఁ డగు శైవు | డనిరి కలిహాఁ జూచి యలుకనిగుడ.

ఉ. పూని శమంధరుం గెలిచి పా, మ్మటు పేయకయున్నఁ జిహ్నముల్
బూనకు మంచుఁ బల్కఁ గవిముఖ్యుఁడు నచ్చటి కేగి వాదియై
వానిఁ ద్రివిక్రమేశుని కృపాగరిమ న్విలసత్కవిత్వసా
మానుపమాన వైఖరి రయంబున గెల్చి రసజ్ఞ లౌననన్.

వ. ఇట్లు గెలిచి యాశు కవిత్వ చిత్ర కవిత్వ మధుర కవిత్వ విస్తార కవిత్వంబు లను నా
చతుర్విధ కవిత్వంబులను నీకొఱ రచియించుటకు [illegible]
[illegible] సన్నిధి [illegible]

కమండలుండు లేచి నమస్కారంబు చేసి ప్రియవచన పూర్వకంబుగా నమున నమ
స్మాన ప్రశ్నాను భావితుండై కలివైరి మునిని త్రివిక్రమ పురంబున కరిగి యందుఁ
త్రివిక్రమ దేవునకు మంగళాశాసనంబు గావించె నమ్మహానుభావుండు మహేంద్ర
హిమశైల మధ్యదేశంబునందుఁ జరియించి యష్టోత్తర శతదివ్య దేశంబులలో నెను
బది మూడు దివ్యదేశంబులు సన్నుతించె నద్విధం బెఱింగింతు వినుమని భట్టార్యుం
డిట్లనిరి.

సీ. దశగాథల నుదార ధాత్రీధరస్థు డౌ పక్షిరాజు నుతించి బదరికాట
విలసితు నారాయణుని యిరువది గాథలనుతించి పదిగాథలను ముదంబు
దేవసాల గ్రామ దివ్యస్థలంబున తనర్చిన బొగడి గాథల బదింట
నైమిశాట విజగన్నాధు వేడి యయోధ్య పతిరాము మధురను బాలకృష్ణు
ననమ్ము బృందావనమున నందసుతు బొగడి । పద్యదశకముం జేసహోబిలనిలయుడు
గాయద్రి నివాసు దేవారసింహు । నవార్ణ విధమున సంస్తవమాచరించి.

గీ. అరిగె శేషాకృతిం జెలువారు వేంక । టాద్రి కెక్కి కటిలతీర్థాంబు సమున
స్నానము చేసి నలుబది గాథల నొగి । వెంకటేశుని వినుతి గావించి యరిగి.

వ. వీక్షారణ్యంబునందునుకిం గృహాఖ్యనగరిని వీరరాఘవదేవు బదిగాథలం బొగడి కొంత
కాలం బచ్చోట నుండి యంత.

క. కాంచీపురిగని యచటను । దంచితు డౌ యష్టభుజుని దశగాథలచే
నెంచిపొగడి పరమేశ పు । రాంచితు వైకుంఠ పదిట నటనుతియించెన్.

వ. మరియు హస్తిగిరికి పడమటి వెలపట నృసింహుని కాంచిం గమలలోవను కామాక్షి
కి యందు నృసింహుని యథోక్తకారిదేవుని త్రివిక్రమదేవుని పాండవదూతను తిదే
కా క్షేత్రాలయంబున చంద్రఖండేశ్వరుం డగు వాని కామాక్షి నిలయంబున చో
రాఖ్యాయుండగు కృష్ణమూర్తిని యురగ గృహంబునను రాగాలయ నాయకుండగు
కృష్ణదేవుని మేఘగృహంబున మేఘాలయాధిపతియగు విష్ణుదేవుని విష్ణులోయుగృ
హంబున లోయగృహాధీశ్వరుండగు శ్రీహరిని గ్రామగృహంబున గ్రామగృహే
శ్వరుండగు శ్రీహరి దగు తిరంగున వంయతించి మరియు నివ్విధంబున నిరంతరంబు
లగు భగవద్వాణా విగ్రహంబుల నుతియించి యంత.

క. కలివైరి గృధ్ర సరసికి । నలఘుక్కర నరిగి తత్తటాంతరమున భా
సిలు విజయరాఘవుంగని । యలయము గొనియాడి వెడలి యరిగిర యమునన్.

సీ. దక్షిణయమునాతటంబున నృసింహుని బొగడి బృందావనంబున దనర్పు
నైశాలిని రంగాలయుని పార్థసారథిదేవునియు శ్రీరంగనాథుఁ

వరసించాంగి గజేంద్ర వరదు శ్రీవీరరాఘవు పదిగాథలనువినుతించి
శేషాద్రిరంగనాథుని భక్తి బదిగాథలను గొనియాడి కల్యాణపురిని
నమ్రకల్యాణసరసి స్నానంబు చేసి । నిత్యకల్యాణనాథుఁ డనెడి వరాహ
రూపుహరి పదిగాథల రూఢిఁబొగడి । యరిగియరిగి మహాబలిపురము చేరి

వ. అందు పుండరీకసరస్సున జలంబులాడి భూమికాయి యనువిష్ణుదేవుని వింశతి గాథ లం గీర్తించి యహీంద్ర గిరికిం జనిదేవ నాయకుండగు విష్ణుదేవుం బదిగాథలఁబ్రస్తుతించి యంత.

క. గోపపురంబునకుం జని । గోపతిని త్రివిక్రమునినకుంఠిత భక్తి
ప్రాపక దశగాథల ముదమేపారగ బ్రస్తుతించి యేగిరయమ్మునన్.

వ. చిత్రకూటంబున గోవిందరాజుని వింశతి గాథల కైవారంబు చేసి చోళదేశంబు ప్రవేశించి త్రివిక్రమపురంబున త్రివిక్రమదేవుఁ బదిగాథలను పరీరంభపురంబున శ్రీ సుందరాహ్వయుండగు శ్రీకుసిత్రింశద్గాథలను స్తోత్రంబులొనరించి సౌగపురంబు సొచ్చి యందు వందార్భకుండును కుంభవర్తకుండును మహాశాయణ్యుండును రక్తాంబకుండును నారాయణుండును పురుషోత్తముండును రత్నమాలాధిపతియు వైకుంఠేశ్వరుండును కమలానాథుండును గోపీపతియు ననెడి పదునొకండు పేరులపదనొకండుచోట్ల విలసిల్లు భగవద్విగ్రహంబుల నొక్కొక్క దేవు పదిపదిగాథలం గొనియాడి యనంతరంబ.

క. పదిగాథల శుక్రపుర । స్తుతయాళుఁ రామచంద్రుస్తుతియించి ముదం
బొదవఁగ భూతస్నానా । ఖ్యనగు నగరి శాస్త్రి పదిట గడునుతియించెన్.

గీ. నంగ్రగమ్మగ్రామమున రమేశ్వరు బదింట । వినుతి సేయుచు శ్వేతాద్రి దనరుపద్మ
లోచనుని బదిగాథలఁబాచి పొగడి । రంగపురిఁజేరె మదిశాంతిరంగుడగుచు.

వ. శ్రీరంగపురంబుప్రవేశించి పంచాశద్గాథల శ్రీరంగశాయిం గీర్తించి శ్రీనామనగరంబున నపూపరంగనాథుం గాథాదశకంబున స్తవంబు చేసి నందిపురంబునబదిగాథలఁజగన్నాథ దేవుఁగైవారంబుఁజేసి యాకాశనగరంబున లవణాభావతారయను పేరుగలవానిని ముప్పది గాథలంబ్రణుతించిరథపాతస్థలంబునదేవరాజావలుబదిగాథలను వ్యాఘ్రపురంబున జగత్పతిం బదిగాథలను శ్రీకృష్ణమంగళ క్షేత్రంబున శ్రీభక్తవత్సలదేవుం బదిగాథలను మహీసారపురంబున కుత్తరంబుగా నర్ధయోజనమాత్రంబున దగు శ్రీనివాసపురంబున నన్మాన్మత్పతియగు హరిం గొన్ని గాథలను శ్రీకృష్ణపురంబున శౌరిరాజాం బదిగాథలను స్తోత్రంబు చేసిమఱియు.

౪. పిదప శ్రీకృష్ణకుటీపురి । గనిరామోదమున ద్రేకు గాథాదశకం
బున బొగడి శ్రీనగపురినగు । ఘనసుందరరాజు పదిటి గదుగీర్తించెన్.

౫. ఇవ్విధంబునగీర్తించి తిరక్కంకనగరియును నిందునగరంబును నాదిత్యనగరంబును కృ
ష్ణాకవిష్ఠలంబును నృశింహాశింహాశ నగరంబును ఖండన గ్రామంబును నిమశౌనగరం
బును కదంబనగరంబును నని యొండె మిగిలినయునివిది దివ్యదేశంబుల నొకటియు రెం
డును మూడును సంఖ్యల గాథల ప్రస్తుతించి పాండ్యదేశంబు ప్రవేశించి.

౬. తిరుమల పుల్లగ్రామమున దర్భశయ్యపైనను పవ్వళించిన ముఖ్యస్వామి
రాముని ర్వది గాథలనుతింపుచు కురంగపురి పూర్ణుని యుపదింట రయమెప్ప
బొగడి కేరళదేశమున దక్షిణపురస్థు బారిదశగాథల నభినుతించి
మరలి వేడుక పాండ్యమండలంబున కేగి యటవవాసల పతియునెటికేర
దనదు సుందరబాహుని దాద్విదశక । మున నుతింపుచు గోష్ఠీపురినివసచ్చ
సౌమ్యనారాయణు బదింట స్తవము జేసి । సంతసిలి మరియు నటిగిపరాంకుశుండు.

౭. శ్రీకోవళంబును మోహూరంబును సత్యమహీపరంబు ననియొడి మూడుదివ్యదేశంబు
లు శార్ఙ్గపాణివిహరుంబులుగా వేరు గాథలంగొనియాడె. నివ్విధంబున పాండ్యదే
శంబున నారును కేరళదేశంబున మూడును చోళదేశమున ముప్పదియొన్మిదియును
మధ్యదేశంబున రెండును తుండీర దేశంబున నిరువదిరెండు నుత్తరదిక్కున పదియు
నుంగూడ నెనుబదిరెండు దివ్యదేశంబులు శఠారిచే గొనియాడంబడియెనని చెప్పి
మఱియు నిట్లనియె.

౮. వినుమిట్లు కలివైరి వెయ్యిన్ని మున్నూట యిరువదినాల్గు దివ్యంబులైన
ద్రవిడగాథల ప్రబంధము లాయురచియించి వైష్ణవమతము శవ్యాపాతముగ
నాచంద్రతారకం బవని వర్థిలంజేసి ప్రాణికిం గైంకర్యతరతి ముఖ్య
మని తెలియుటకు నిత్యంబు కైంకర్యంబు గావింపుచును కురంగపురిం జేరి
తనువుం బంచోత్తర శతాబ్దమునం దొఱంగి । తగంబరమధామమున కేగెం ప్రపత్తిభావ
మును వర్ణింపం గాలతే కొంతవాండ । కొనిగిడి చెప్పితి నంతయు పుణ్యచరిత.

౯. మఱియు వేళ్కొంగతి యమ్మహానుభావుండు కలియన్, కలిధ్వంసన్, కలిలో
కదివాకరన్, షట్ప్రబంధకవి, నాలుకవిప్పెరుమాళ్, తిరునాడియుడైయ పెరుమాళ్,
మంగయర్కోన్, అరినాదన్, అరుళ్మారి, అరట్టముక్కి, ఆడైయార్ శీయమ్,
కొంగమలర్క్కుళలి యార్ వేళ్, కొత్తవేళ్, మంగవేన్ద నతిన నామంబులను
ప్రసిద్ధుండయ్యె నని చెప్పి మెండియు నిట్లనియె.

౧౦. దివ్యమతి దివ్యదేశముల వైష్ణవ సేవాకులు బరాంతకో

ల్లసదసమాన విగ్రహపరంపర లిప్పుడు గ్రాలుఁ జర్మ్రభ
ద్ఘనహితమై దనర్చు పరకాలుని విగ్రహ మున్నచోట్లఁ గ
ల్గి సకలశోభనంబు లలంగుచు భవమోక్షము లొట్టిపాటికిన్.

వ. మఱియు నిప్పటికిం బరిరంభపురంబునం బరాంకుశునర్చావిగ్రహంబు మహావిభవంబున నుల్లసిల్లుచుండె శ్రీరంగపురంబునను దత్ప్రకారంబున సకలోత్సవంబులం బొలుపారుచుండెడి కార్తికమాసంబున గృత్తికానక్షత్రయుత దినంబున తదుగలివైన దగు తెలుంగున మహాభిషేకంబు గావించి మద్రసాపేతాన్నంబు చేసి ద్రావిడామ్నాయపారగు లగు వైష్ణవుల భుజింపఁజేయుట వైష్ణవున కత్యావశ్యకంబు తద్వ్యాసరంబు మొదలుకొని దివ్యదేశంబులలో నధ్యయనోత్సవంబులన క్రమంబుగ దినంబుల దివ్యప్రబంధం బనుసంధింపం దగునని భట్టార్యుండు చెప్పిన మాధవదాసుం డిట్లనియె.

గీ. సకలసాధారణంబు పౌనఃపున్యవిధి । వేద ముఖ్యములు జదివింత జదువ
దుర్దిత మొలయుట కేమి హేతువో సమ్యగ । కరుణ వానతియిమ్ము సద్గురువరేణ్య.

సీ. అనిన భట్టార్యుఁ డిట్లనియె నివ్విధమంతయును వినఁగోరుట యొప్పిద మగు
పని గానఁజెప్పెద వినుము శ్రావణపౌర్ణమాసియందు నుపక్రమంబు పుష్య
మాసమునం బౌర్ణమాసి నుత్సర్జన మరయ వేదమున కట్లమరె నట్లు
మకరసంక్రమణ సమంచితహస్తనక్షత్రమునం దుపక్రమవిధియును
కార్తికకృత్తికానక్షత్రమున ని । త్యాంత ముత్సర్జనంబును ద్రవిడవేద
మునకుఁ బ్లవిధింపఁబడియెను మున్ను రంగ । ధాముచే నిది సత్సమ్మతంబు దలఁప.

ఉ. మును రంగేశ్వరుఁ డీక్రమంబు శఠజిన్ముఖ్యార్యసూక్తులం జూచి యి
ట్లనియెం గార్తికకృత్తికాప్రభృతిగా నర్థించి యెవ్వారలే
ప్పనికిం ద్రావిడవేదపాఠ మొనరింపం రాదు మీఁకంతనీ
మను తైలంబులు పొంది యోగ్యత వసింపం బోలు మీఁదటన్.

వ. ఇదిపర్యంతంబును గాథానుసంధానంబులఁ గంఠంబులు క్లిష్టంబులై యుండుటవలన వసంబులఁ గంఠంబులను దైలంబులచే సౌష్ఠవంబునొందించుటకుంగా నిట్లానతిచ్చి యుంచియు నిట్లనియె. ధనుర్మాసంబున శుక్లపక్షంబునఁ బ్రథమదివసంబునం దుపక్రమించి కృష్ణపక్షపంచమిపర్యంతం బిరువదివసంబులు ద్రావిడవేదాధ్యయనోత్సవం బఖిలదివ్యదేశంబులఁ బ్రతివత్సరం బవశ్యకర్తవ్యంబు.

ఉ. ఆనియెటు రంగభర్త కృప వానతియిచ్చెను వారలట్ల ...
స్వానిశ...మకరసంక్రమణంబున హస్తమందు ...

గను ద్రవిడాగమంబుల దగ వ్యాఖ్యింపక యుండె తద్విధం
బున భువి పూర్వదేశికులు పూని రమావరుం బ్రపన్నకోత్తమా.

వ. మఱియుఁ బ్రబంధనిగమవచనంబులలో సమాగతంబగు ధర్మార్థంబునఁ బ్రతిదినసే
వందును గ్రమంబుగా నాళ్వారుగాథ చెప్పన గోదాచరితంబు అగ్రహుప్పటిగాథ
లను నష్టోత్తర దివ్యదేశంబులను తదితరపుణ్యస్థలంబులను గృహంబులందును భగవత్స
న్నిధిని విన్నపంబు సేయుట వైష్ణవులకు ముఖ్యకర్తవ్యంబు.

గీ. ఇట్టిమర్యాద విడిచి యుండన్యరీతి | వేఱ యొకరీతిఁ జదివి రాఁగలకు రథము
పూర్వమర్యాద పాలించు పుణ్యులు దగు | దేశమునుండవలదె మాత్రోధజింప.

క. అని చెప్పి భట్టదేశికుఁ | డమానకరుణా తరంగితాయత నేత్రా
భినవాబ్జనళంబుల న | య్యనఘుఁ గటాక్షింపుచుండె నాదరమొప్పన్.

వ. అయ్యవసరంబున నస్మద్యతి భట్టదేశికున కిట్లనియె.

గీ. దివ్యమూరి నవక భవ్యచరిత్ర గో | దాచరిత్రఁ దగువిధమునఁ దెలిపి.
తేఁక నమ్రగకరుణ వకుళభూషణు చరి | త్రమ్ము సకలమానవిమ్ము తెలియ.

చ. అనఁటయు భట్టదేశికుఁ డనల్పము దమ్మవ నెంత కారిసూ
నువచరితంబు చెప్పుటకు నూల్కొనుచు న్నరముల్ మొగిడ్చి పెం
పావరఁగ ద్రావిడోక్తి నిగమోత్తరభాగము నేటతెల్లిగా
నావరి దివట్టి కారితనయుం గొనియాడి వచించె శిష్యతోన్.

క. వకుళాభరణుని చరితము | సకలం బన్నంత చెప్పనాలుదునే యిం
చుక వివరించెదఁ దన్మహి | మకుఁ గారము గలదె నియతమతి వినుఁడనఘా.

నమ్మాళ్వార్, మధురకవియాళ్వారుల ప్రభావము.

సీ. భువిఁ జోళమండలమునకు దక్షిణమున దివ్యప్రబంధ ప్రథితమగ్ర
సకలవైభవ యుతాష్టాదశ దివ్యస్థలాంచిత మమితవిఖ్యాతంబు
శాత్రుమర్ద్రి సచ్చిత్రపరాభవార్జిత మఖిలపుణ్యములాధివాస
మగు పాండ్యదేశమునందుఁ దామ్రపర్ణిఁ బ్రదక్షిణ దటమునందు బరమవైభ
వమునఁ గురుకాపురంబు కెల్లయుదున్నున్న | దలఁపఁ గౌరవులకు రాజధానియగుట
దాని శ్రీకృష్ణ సుక్షేత్రమనఁగఁ దనరె | భూతలంబున నట్టిపత్తనము గలదె.

గీ. ఆపురంబునఁ దగు ప్రపత్తి వైద్య | భగుట శ్రీవైద్యనాథ సమాఖ్యయమున
[illegible] చెప్పవలెనె [illegible] | [illegible] మిత్రము.

చ. అప్పురి [illegible]

నొప్పడు భూతినాథుఁ డనుశూద్రుఁడు ధర్మధనుండు తత్సుతుం
డప్పర మాద్భుత ప్రదదయాధ్యుకుమారుఁడు చక్రపాణి లో
కెప్పుడు చక్రపాణి నుతియించుట వట్లని తండ్రి తా కవిన్.

గీ. సకలసుగుణశాలి చక్రపాణికుమారుఁ | డార్యసాత్కృతార్థు డచ్యుతాఖ్యు
డొప్ప తత్పుత్రాము రుద్ధాము డను డెద్ద | సిద్ధనామయుగ విశిష్టు డగుచు.

చ. అతనితనూభవుండు సుగుణాఢ్యుఁడు పాటలలోచనుండు ప్రం
భితగుణయోగవిశేష సురభీకృత దిఙ్ముఖుడై దనర్చె త
త్సుతుఁడు సమస్తభాగవతతోషకు డాశ్రితవత్సలుండు శో
భితవివిధాఘు డచ్యుతవిశిష్ట కృపాగుణపాత్రు డెంతయున్.

క. విను పోతక్రిసమాఖ్యుం | డనఘచరితని సుతుఁడు శారినామంబున న
జ్జనతా నుతిపాత్రుం డయి | యనూనవిభవం బెలర్ప నమరె బుధేంద్రా.

క. శారి నిరాకృతవిషయుఁడు | శారి ప్రకల్పితహితోపకారి కలుషనా
శారి సకలమనుజావన | శారి సదాపాండ్యసదధికారి దలంపన్.

ఉ. అమ్మహనీయమూర్తి నవయౌవన మొప్పఁగ గేహవాస్యదే
శమ్మున నుల్లసిల్లు పటశారిపురమ్మున విష్ణుభక్తర
త్నమ్ము గుణైకసాంద్రసుత నాధసమాఖ్యయఁ బెండ్లియాడి లో
కమ్ములు సన్నుతింప సుఖశాంతి సుండె నతిక్ష్మసౌఖ్యుడై. అక్కాలంబున.

శా. వైకుంఠానుమతంబున న్వినుము విష్వక్సేను డంశంబు న
ల్లోకోత్కృష్టత జేప్ప శారిసతియుఁ దుం బ్రస్ఫుటం బౌట ది
వ్యాకారంబున గ్రాలె నయ్యమయు గర్భంబు న్దనిప్రాభినా
లోకాప్రాకృతదివ్యమంగళ తదీయుల్ నిత్యమాను ల్గనన్.

వ. ఇవ్విధంబున నాథనాయికి గర్భంబు దాల్చినంత గలియుగాది యగు ప్రమాదివ
త్సరంబున నలుబదిమూడవదినంబు లగుగ వైశాఖశుక్లపక్షవిశాఖానక్షత్రయుతచతు
ర్థి భృగువారంబున గర్కాటకలగ్నంబునందు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుండు ద్రవి
డభాషచే నమ్మయాళ్వారను నామంబునం బ్రసిద్ధుండై నాథనాయకికి యుదయించె

సీ. గర్భస్థు డయ్యు శ్రీకాంతకళ్యాణ గుణానుభవ సేవ ననవరతము
వెలయుట నప్పు డక్కలియుగసంగతి దలపోసి తనదు నేత్రములు మూసి
హరివదాంభోరు హధ్యాసర పాప్యాదతృప్తుడై యుంట క్షుత్తృష్ణ లేక
మలమూత్రములు దక్కి మహితపూర్ణానందుం డయ్యు [illegible] యూర
కున్న సుతుఁజూచి యచ్చెరువొంది జనని | జనకుడట [illegible] [illegible]

ఉరగ మణిబాడు సుతుగా నింపుట ప్పరకుల | దనుత శ్రీవైద్యనాథు జూడంగ నేగి.

సీ. శంఖతీర్థసమీపశైలమున త్ర్యాతు | పక్షి దక్షిణరటి పేరివనము నంబు
దాసితాంగని వరదాఖ్యుకరు నింది | రాధరాంచితు శ్రీశు శేరంగ నేగి.

వ. అప్పుట నప్పామని పితాశపనివారణంబు సేయుచుండుటకు శ్రీకాంచునకుజ్ఞ న
నంతుండు చింతాశతురూపంబున మున్నుగ్రబకియుండుట నవ్విధంబున నరిండు భ
గవత్సన్నిధిం జని.

చ. వినయ మెలర్ప మ్రొక్కులిడి వెన్నునిసన్నిధి నొప్పతిం తిరిణీ
ఘనతనుమూలసీమ గనకప్పుటడోలిక గట్టియందుం బ
ట్టినొగి బయుండ బెట్టి సుమతిం దగియారసమాఖ్య యుంచినా
తవయుడటన్న పేమ దిగదాచి పరాకృతి డంచు భక్తిచేన్.

క. వినుతింది యుంటి శఠగిప | వనితడి యటసోడశాబ్దపర్యంతము మా
కునిపోల్చ శమిటివతే నం | ఘనివిధమున సతనుద గి జనుల్వేలుగంపన్

వ. అని ముంచింగించి భట్టాఖ్యంను మధురకవి వరిశం బందు బ్రసంగ సంగతం బగుటయుం
దపవతారక్రమంబు చెప్పట యుద్యుక్తుండై.

క. కరముల దాశద్వితయము | బరగ శఠాంగాతినూక్తిపద్ధతి రేఖా
పరిశీలనపరు మధుర | స్ఫురసాస్వదకవిరు దల చెపన్మధురకవిన్.

వ. అని దలంచి వందనంబు చేసి మాధవదాసున కిట్లనియె.

సీ. కురుకాంత్యవనగరి గ్రోశడిమేర తూర్పున పాండ్యమండలభూషణ మంబు
వెలయుకోళూరుపల సామసాఖపురశ్శిఖు డొకండు నారాయణుండన
దగు నాతనికి మును ద్వాపరమున నెనిమిదిలక్షలయినట్టి నహ్య్ర
ములు నైనయాటు వేలేలుచన విక్రమసంవత్సరంబునందు చైత్రశుక్ల
పక్షచిత్రర్క్షమున వారిపంక్తులన | గుముదునంశంబున జనించె విమతగర్వ
తిమిరనాశకశతధైర దివ్యసూర్య | మహితసముదయకారి శ్రీమధురకవియు.

గీ. తనయు గాంచి సముచితక్షితి జాతక | ర్మాదు లెల్ల దండ్రియాచరించె
మధురకవియు సాధుమతిమహితుడై | తేగ నభ్యసించె విద్య లెల్ల.

వ. ఇట్లు మధురకవియాశ్వ్వరనుపేర సుప్రసిద్ధుండగు నబ్బాలుండు సదాచార్య్యప్రసాదం
బున వేదవేదాంగంబుల సమగ్రంబుగా నభ్యసించి గృహంబు వెడలి తీర్థయాత్రా
పరుండై చనిచని బదరికాశ్రమంబు చేరియుండి తన్ననగయాగవిద్యుండగుచు నుండియంత.

క. ఒకనా డప్పుణ్యు డయో | ధ్యకు జని శ్రీరాముకృష్ణగాదుల గని యుం
త్సుకుడై సేవించుచు నచ | ట కతిపయ దినంబు లుండెను లంకలో.

సీ. ఒకనాటి నడురేయి నొగి నిద్రరామి సూర్యోదయమున కొండయందు నా
ధానమటం చమ్మహానుభావుడు బహిర్గతు డగునంత సూర్యప్రకాశ
మినుకరింపుము దక్షిణమున నొక్క తేజంబు గన్పించినఁ జాలయబ్బా
రము నొంది పట్టణ గ్రామ దావాగ్ని వహ్ని తేజం బనుచుఁ గొన్ని దినములట్లు
ద్రోచి పుచ్చి ప్రొద్దుగుంకుట మొదలుగ | పొడుచునంతదాక కడువెలుంగు
చుంట కేమి హేతువో యని చనిగన నుత్సహించి యేగె నొక్కరాత్రి.

క. చనివేగునంతకును న | ఘ్నున తేజంబునకు నూటిగా నడచుచు లే
గిన నొక్కయూర నిలుచుచుఁ | బనిపడి యిట్లరిగె నిడుదపయినము లొప్పన్.

వ. ఇట్లరిగియరిగి యనేకదినంబులకుఁ గురికాపురిం బ్రవేశించి యద్దినమున సూర్యా
స్తమయానంతరం బెప్పటివలె దక్షిణంబుగా నడుగనమకట్టి తత్తేజంబుఁ గానక
నఖిలదిక్కులను పునఃపునరవలోకనంబు సేసి యప్రాప్తమనోరథుండై పయనంబు
మాని యిప్పురంబున మహానుభావు లెవ్వరో యుందురని పరీక్షింపుచు వెదకి వెదకి
చింతాపాలంబున స్థాణువిధంబునఁ దగు శరీరం గాంచి యవ్వేలుం గచ్చట నె
మలియుటఁ గన్నులారం గని యయ్యప్రాకృత దివ్యతేజం బిమ్మహానుభావునిది
యగుటకు సందియంబు లేదని యద్భుతానందంబులొప్ప నమ్మధురకవీంద్రుండు
తత్సమీపంబునం జేరి.

గీ. కన్ను దెఱవఁ డంధుండైనచో మాట్లాడఁ | డీచట మూఁగ బోలె నితఁ డనుచు
నొక్కటాయి యతని యొద్ద గుబాలుగ | జప్పుడొప్పవైచె తృణములమున.

క. అప్పట్టి నాలకించుచు | లోచనములఁ దెఱచి తనదు రూపము కనుగొం
జూచిన తత్వైదికిని వా | చతురత మధురకవి ధృతిం చిట్లనియెన్.

గీ. ప్రాప్తి కపుడు లోనఁ బరఁగె నేనియు జీవ | మెద్ది మెసఁగుకొనుచు నెటుఁదగు నది
తెలుపుమనవు డతఁడు దెలిపెఁ దప్పకుప్పు | దినుచు నటయుండు ననుచు గనుణ. తంత·

ఉ. చూచుట మున్పటూనుటయుఁ జోద్యముగాఁ దలపోయ తత్కథా
నా దతురం డితండు నతులాభరణుం డని పాగి మ్రొక్కి న
త్స్వాదిత సూక్తులం ధృతమదుండయి యగ్గురు నాశ్రయించి త
ద్వ్యాదిత దాస్యవృత్తి నెపుడుండె నతండు తరారి సన్నిధిన్. అక్కాలంబున.

మ. చరణవ్వందము కౌస్తుభమూఁపున లసించం లక్ష్మి వక్షస్థలిం
మెఱయం భూమియు నీల పార్శ్వముల విస్మరాన్యులై యొప్ప దే
వాయుమల్ల్యాకృమల మేఘనిభమము శేయం బాహుశాఖాస్తతి
శరపంకజాయుధము లొప్పఁగ నారిసాక్షాత్కారముం గాంచినన్.

సీ. కరమిట్లు వ్యోమమార్గమ్మున ఘనురూపరూప సంపదల నుద్దీపితాభఁ
దై బ్రహ్మరుద్రాదు లతిమోదముగ నిల్చి శ్రుతివాక్యగతుల సన్నుతులు సేయ
నిఖిలజగంబుల చేత యాత్రీపతి గన్పింప శఠవైరి కడలు మీఱు
నానందమునఁ గన్నులార వీక్షింపుచు తుష్టుఁడై వేదచతుష్టయార్థ
మొనర ద్రవిడభాష నొనరించె నాల్గుప్ర | బంధములను వానివలన దెలసి
యుంచువాఁడె వైష్ణవుండు స్వరూపాను | రూపకృత్యయుండు రూఢి మగుట.

వ. తత్ప్రబంధ చతుష్టయంబునందు ఋగ్వేదార్థంబు నూఱుగాథల నమరు శ్రీవిరుత్తాఖ్యప్రబంధంబునందును యజుర్వేదార్థంబు సప్తగాథలనమరు శ్రీప్రబంధంబునందును సామవేదార్థంబు సహస్రదివ్య గాథా సమంచితంబును సంస్కృతభాష సహస్రగీతి యనియు ద్రావిడభాషం దిరువాయ్ మొళి యనియును దగు చరమ ప్రబంధంబునందును సమాహితంబు లగుట మున్న చతుర్ముఖువలనఁ జతుర్వేదంబులుం బోలె శఠవైరిముఖంబువలన నిట్లు చతుఃప్రబంధంబులును వెడలె మఱియును.

క. ప్రాపకుఁడై గడుం దనరు బ్రహ్మము రూపము నాత్మరూపముం
జే పమ్ముదోవ చేఁబడినకాండు ఫలంబును బ్రాప్తి శత్రువుం
దోఁపఁగ నర్థపంచకవిధుల్ ద్వయమున్గతి సమాహితార్థము
దీక్షితమై గనంబడు నతిస్ఫుట మొప్పఁగ నందుఁ జెంపు గాన్.

శా. శ్రీరంగేశ్వరుఁ డాట యైనసకలక్షేత్రస్థ లక్ష్మీశు లి
ద్ధీరుల్ దెప్పని వేఁడు వాఁడె ప్రపత్తి క్షేత్రసేవ్యుండు స
ర్వారాధ్యుం డనవచ్చి దైవయుని డాయు మెన్నను జూపింప ని
చ్చారీతిం దలిఁబంచె నద్భుతముఁడు తత్పాదక్షేత్రముల్ చిత్రముల్.

మ. అసమానప్రభుతాయుతాఖిల విధావ్య శ్రీశఠారాతి కా
ర్థసమగ్రోక్తుల నిత్యసూరులును శ్రీతత్త్వజ్ఞ సంవాసుల్
వెసఁ జెచ్చెదరి వచ్చి యిష్టముఁ దము మున్నై మంగళాశాసనం
బొనగం జేసిరి యోగి రెన్నచు మహాశ్రోత్రప్రశ్నల వాగ్ర్యభవుల్.

వ. ఇట్లు పరాంకుశుచే సముదీరితంబు లగు ప్రబంధంబుల నష్టోత్తరశత దివ్యదేశంబుల లో శ్రీరంగనాయకాదు లగు నష్టోత్తరశతదివ్యమూర్తులు నొక్కరొక్కరమ్మ పాసు ఛాయలనుఁ బ్రత్యక్షంబునం జెందియున్ గహాని పేర్ ప్రాప్తిఁ గోరుచు నచ్చట నుండిరందు.

సీ. పాండ్యదేశవనాద్రి పై నొప్పు మంగళభుజంగ గన్పించుచు ముందుమూడు
పదులగాథల నతిబడఁ గొని వంతపరమస్వామి సంస్థానుడు కృపచక్షుతీంద్ర
వర్తియాశంక చేశ్వరుఁ దిర్వదింటు నతింగాని తుండీరదేశలలిత

ఘటికాచలోపరికాంతా మృతఫలాఖ్య గలనృసింహుఁడు కురికాపురిదగు
హరి కురంగనగరి నమరుపూర్ణుండు నా । నగరిఁ జెలఁగుదేవనాయకుండు
పదిట పదిట గొంది ప్రస్తుతింపఁగఁబడి । రలది యగుచు బొగడ నతనిమహిమ.

వ. కుంభకోణంబునందు పర్యాప్తామృతాభిధానుండగు శార్ఙ్గపాణి పదిగాథలను కేరళ దేశస్థిత దక్షిణపురిం దగుహరి దశగాథలను గొనియాడంబడిరి మఱియును.

క. భ్రమరపురిఁబరగు హరియుం । దమి లవణాభావతాత నామంబున న్వో
మమనుపురి నమరు హరియును । క్రమమునఁ బదిపదిట వినుతిగాంచిరి వత్సా.

వ. చోళదేశంబున ధన్వినవ్యక్షేత్రాధిపతి యగు పద్మాక్షుండును శ్రీమంగళపురాధీశుం డగుదేవనాయకుండును పదిపదిగాథలం గీర్తింపం బడిరి పాండ్యమండలంబునందు కురుకానగరంబునకుఁ గ్రోసెడు దూరంబుగా నొప్పిన నుల్లసిల్లు తేజరిపురంబునం దొప్పెడి ఫణిశాయి పదిగాథల నభిష్టుతుండయ్యె మఱియును.

క. శ్రీరంగపట్టణంబున । శ్రీరంగేశ్వరుఁడు భక్తిజిలుకఁగ దశగా
థారచనాస్తుతి పాత్రుం । డై రాజిలె శ్రీపరాంకుశాశ్రయుడగుచున్.

వ. రంగపురంబునకుఁ దూర్పున నగు శ్రీవామపురంబున విలసిల్లెడి యపూపరంగనాథుండు పదిగాథలను, కేరళదేశంబునఁ దిరువారన్ వళ యనుదివ్యదేశంబునం దగు విష్ణుదేవుండు పదిగాథలను, పాండ్యమండలంబున బృహత్తటాకంబునందు చోరనాట్యాభిధుం డగు కృష్ణదేవుండు పదిగాథలను నతియింపంబడిరి మఱియును.

క. కేరళదేశంబునఁ బరి । వారపురాధీశుఁ డఖిలజనసన్నుతిశీలుం
గాపుఁడు మాయాది యనెడి । చోరుఁడు కృష్ణుండు పదిట స్తుతియింపఁబడెన్.

వ. భూద్రనదీతీరంబునఁ జెలువారెడి యచ్యుతుండును, సారంభపురంబునం దగురాజగోపాలుండును, వ్యాఘ్రపురాధిపతి యగు విష్ణుదేవుండును పదిపదిగాథలఁ గీర్తితు లయిరి మఱియును.

సీ. పాండ్యమండలమునఁ బరగు-చిరుకాకుటి । యనెడి నగరి వెలయునట్టి కేశ
వాయు పద్యనవకసంస్తుతుఁ డయ్యెఁ ద । ద్వ్యక్షనంబు పొగడ నశమె ధరణి

గీ. వైకుంఠమును వైష్ణవస్థలంబున నొప్పు వైకుంఠనాథుఁ డమ్వరపురమున
శ్రీమద్వరగుణాఖ్యుఁ డెన్నంగ విజయాసనుం డిద్దరొకగాథ నతివడసిరి
కేరళభూమి శాకలుకార్కరం బను స్థలము మూళిక్కళస్థలము మఱియు
భావిపతము తిరునావాయి యనునది గూడ మూడిట ననుచిత విభవ
యుతుఁ డగుచుఁ బదిపదిగాథలను । తింపఁబడె చోళమండలోర్వి ప్రకాశ
పురిని దశకారిరాజ మెంతగఁ బదింట । నప్పుడప్పుడఁగడు గొనియాడఁబడిరి

వ. మఱియుఁ బాండ్యమండలంబునం దగు మోహనపురంబునఁ గాలమేఘాఖ్యం బగు వి
ష్ణుదేవుండును, కేరళదేశంబునం దగు నన్నతనపురంబునఁ బద్మనాభదేవుండును, మఱి
యు నద్దేశంబున వాత్సల్యనంతపురంబునం దగి ప్రాణంబుండును శయనుండు నగుకేశవ
దేవుండును, కుడంతానగరసమీపంబున నుద్భవించు శ్రీవామనగరంబున విలసిల్లెడివి
ష్ణుదేవుండును బదిపది గాథలం బ్రశంసింపఁబడి రివ్విధంబున.

గీ. కృష్ణగన్యాచార్యకృత్యములను రాము। సుందరత్వమున నుతించి సార్థ
పత్పురంబు దనరు శఠకోపమునిచే। మాముఖ్యుల్ మీఱఁ బొగడఁబడిరి.

వ. ఇట్లు ప్రస్తుతింపఁబడి సంతుష్టులై యందఱుఁ దమతమ స్థానంబులం బ్రవేశించి ప్ర
సిద్ధింగాంచి రని భట్టార్యుండు వెండియు నిట్లనియె.

ఉ. ద్రావిడ దివ్యదేశములు వర్తిలె పాండ్యధరాతలంబులో
నైకువెంగచోళ నిమయా నవిగో నప్రతియోవశిష్టులై
శ్రీనగకేరళోర్వి విలసించెను తోండధరిత్రి నొందుచీ
చీకటిచేరమెచ్చి మునిచేపొగడంబడు దివ్యదేశముల్.

వ. అందు వనాద్రియు, వానశైలంబును, మోహనపురంబును, వైకుంఠపురంబును, తే
జశ్శిపురంబును, శ్రీరామపురంబును, దన్వినవ్యపురంబును, మంగళపురంబును,
భూమిపరోపరంబును, వరగుణంబును, చించాకుటీయును, కురుకాపురంబు ననియెడి
పండ్రెండుదివ్యదేశంబులు పాండ్యదేశంబునందును కృష్ణపురంబును, శ్రీరంగపురం
బును, కుంభకోణంబును, వ్యోమపురంబును, మహేంద్రపురంబు ననియెడి యైదు
దివ్యదేశంబులు చోళదేశంబునందును, దక్షిణపురంబును, తిరువారిక్ వరయుపలా
శపురంబును, క్షుద్రనదీపురంబును, సారంథపురంబును, వ్యాఘ్రపురంబును, కా
ర్త్యరపురంబును, మాలిక్యపురంబును, తిరువాశాయియు, ననంతశయనానంతపు
రంబును, కురంగపురంబును భ్రమరపురంబును ననియెడి పదమూడుదివ్యదేశంబులు
కేరళదేశంబునందును, ఘటికాచలంబనెడి దివ్యదేశంబు తుండీరదేశంబునను, వృష
చలంబను దివ్యదేశంబు దీచిదిశను, పరాంకుశ యోగిచేత ప్రస్తుతంబులగుట ప్రసిద్ధం
బులయ్యె నివ్విధంబున.

గీ. నిగమశిఖరశేముషిఁ దగుమాటిపర మును। పానుగు శత్రుబంధములను మధుర
కవి [illegible] శ్రీశఠ [illegible]। యతఁడు నమునదేశ [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]

లేకవిష్ణుధ్యాన మేకరీతి నొనర్చుచును తల్లిదండ్రుల కనుకూల
శ్రీవనాదండ మెఱుఁగు వర్ధిలఁగఁ జేసి । జనులు వంతంబు నాశ్చర్యకారకముగ
భువిఁ బ్రతిష్ఠించి శఠవైరి భూరివిభవ । పూర్తి వెంచేసె నిత్యవిభూతి కెలమి.

వ. అమ్మహానుభావుండు జననంబు మొదలుకొని ముప్పదియైదుసంవత్సరంబులు చింతా మూలంబునం బద్మాసనుండై యుల్లసిల్లి కారిమాఱన్, మాఱన్ శఠకోపన్, పరాంకుశన్, వేదమ్‌తమిళ్ శెయ్‌ద పెరుమాళ్, తిరువాయ్‌మొழிప్పెరుమాళ్ ఉదయభాస్కరర్, తిరునావీఱుడైయపిరాన్, కురుకేశర్, కురుగైప్పిరాన్, తిరుక్కురుకూర్ నంబి, తెన్నరంగన్ పొన్నడి, వకుళాభరణర్, అరుళ్‌మాఱి యనుతిరునామంబులను ప్రసిద్ధుండై యిట్లు వైకుంఠంబునకు వేంచేసిన గురుభక్తిపరుం డగుమధురకవియోగీంద్రుండు పంచమోపాయనిష్ఠు లగువైష్ణవశ్రేష్ఠుల కవశ్యంబు ననుసంధేయంబుగా ద్రవిడభాషచేఁ బదిగాథల కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబు అనుద్రవిడనామంబునం బ్రసిద్ధం బగు నొకప్రబంధంబు రచియించి శ్రీపరాయకవిశ్లేషాసహిష్ణుం డగుటఁ దదాకృతి నొక్కయర్చావిగ్రహంబు రచియింపంజేసి.

మ. జనముల్ దన్నొనియాడ సత్కృతవర్చావిగ్రహం బొక్క వా
హనరాజంబున నుంచి భవ్యబహువాద్య ప్రావ్యనాదావముల్
ప్రణుతిస్వానము లొప్ప నయ్యాయిసమీపస్థాయి దేశంబులం
దని తంబుం జరియించె విష్ణుమతసిద్ధాంతంబు వర్ధిల్లఁగన్.

చ. వినుము దృఢంబుగా ధరణి విష్ణుమతంబు ప్రకాశితంబు జే
సిన శఠవైరి ముక్కునతిఁ జెల్వముగం గనుపట్టెఁ దింత్రిణీ
ఘనతరుమూలసీమ నుపకారపరుండయి నాఁటనుండి భ
క్తనతులు విస్తరిల్లఁ గురుకానగరిం బహువైభవంబునన్.

వ. పూర్వప్రకారంబున నిప్పటికిం బద్మాసనంబున వకుళభూషణుండు విరాజమానుండై యుండు.

చ. జగతి శఠారిపాదజలజ స్ఫుటభక్తిఁ దనర్చువారు భూ
గగనములం దసాధ్యము లొకానొక టైనను లేక తత్త్వబం
ధ గరిమ [illegible] లయి తత్పర యాత్రికకోటి ముక్తిఁ జే
ర్పఁగను సమస్త లీవిధి విరంబుగ నీమది నిల్పుచుండుమా.

వ. అని భట్టార్యుండు శఠకోపచరిత్రం బెఱింగించె నమ్మహానుభావు ప్రభావం బది భావనీయంబు.

ఉ. విశదముగాఁ బ్రబంధములు వేదపదార్థము లానతిచ్చి న
ర్వతకుల [illegible] ధర్మము తెల్పుచుండి శ్రీ

కు కరణియు గృహస్థు జనసంతతిం బొందనైన శ్రీపరాం
కుశ భక్త భక్తి దలయూచెను గావున మాకు చెప్పెనుర్.

వ. తదనంతరంబ భట్టార్యుం డిట్లుండె దక్షిణ దేశంబుల మధురకవీంద్రుండు మహో
త్సవం బెసఁగ శఠారియర్చావిగ్రహంబు గొని సంచరించుసమయంబున.

సీ. పాండ్యదేశమునఁ దొల్పడుమధురాపురి ద్రవిడభాషా సముదారసుకవి
హస్తగృహీత పాదాంబుజాయుత మకుటాఢ్యలంకృతశిరులైనయాఁడు
మార్గకవిగ్రామణులు గొల్వ శంఖపీఠంబున వెలిగెడికంబుఁ దనెడి
కవిరాజువారు లోకకడ నవ్యాద్యధ్వాను ల్పని దగ్గతి మార్గకోలఁడి
నఖిలవందిత పాద పద్మాగతి | దేవ కవిసింహ హరిపాదధీరగుణప
రాంకుశశఠారి జయజయ యనెడి జనుల | వాక్యములవైఖరికిఁ జాలవార లలిగి.

ఉ. అడ్డముఁబోయి కంబకవి హాఁగడ మిట్లొవరించి మీర లీ
పొడ్డకవీంద్రు డింతవినుడు ల్దగుసేయకుఁ డంచుఁ బల్కినన్.
గడ్డముఁ బట్టిపామ్మనుట గావని శ్రీశఠవైరిశిష్యుఁ డ
య్యడ్డమువచ్చువారి నపుడావర మొప్పఁగఁ జాచియిట్లనున్

గీ. ఎవరియతిశయంబు లిచ్చటఁ దెలియ న | శక్య మట్లు గాన జగడ మేల
శంఖపీఠ మవని సారతరం బని | రచియు మీరలొప్పి నదియె వినుఁడు.

వ. శ్రీపరాంకుశరచితం బగుపద్యం బొక్కటి యాకుపై వ్రాసియిచ్చెద నయ్యాకుఁ
గొంచపోయి మీకంబకవి గనుబరిచి శంఖపీఠంబున నునుచుండుసామాన్య కవిత్వం బ
ట్టిపతంబు ధరించదనుట లోకప్రసిద్ధంబు గావునవివాదం బచ్చటతీరిపోయెడి న
ని వారల నొడంబరచి యట్లు కణ్ణకిళిరై యనెడి పద్యంబు పత్రికపై వ్రాసి
వారలకిచ్చుటయు.

క. వారలిగొని కంబకవిం | జేర నరిగి యుద్విధంబు చెప్పిన నరఁడుం
పారక్షాఁ దగుటఁ బత్రిక | దూరముగా నుంచి కవులతో నథదిర్చెన్.

వ. ఇట్లు శంఖపీఠంబున కథిమానంబుగా నథదిచ్చి కూష్పర్ణచాన నప్పీఠంబు వార
లనంవటఁ దొలఁగఁద్రోయు గొనుచు నప్పత్రిక స్థలశిరంబున నునుచుకొనినం దాది
యుంచ [illegible] రయ్యవసరంబున.

చ. [illegible] దొలఁక [illegible] గేగి [illegible]
లంబున నల్లపిల్లగురురాజు శఠారిఁ గాంచి భక్తిభా
వంబున [illegible] ప్రణతబ్బాగ [illegible] గాథల ప్రబం
ధంబున [illegible] [illegible] ప్రబంధం [illegible].

గీ. మఱియు శఠనిశిష్యవరులఁ గొందఱు దమ | బుద్ధికొలఁదిఁ బద్యములను శ్రీప
రాంకుశుని నుతించి రప్పటియుత్సవ | మఖిలజనుల కొనఁగు నబ్బురంబు.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బరాంకుశశిష్యుం డగుమధురకవి యయ్యైదేశంబులలో పట్టణంబుల గ్రామంబుల నూళ్ళపల్లెలను శ్రీపరాంకుశార్చావిగ్రహసమంచితాందోళికాపుర ప్రాకారంబు గాఁ దగువైభవంబులోఁ దిరిగితిరిగి సహస్రగీతిపఠనాపరుఁడై యందఱు వైష్ణవసిద్ధాంతంబునం బ్రవర్తిల్లమండంజేసి మఱలి కురుకాపురంబు బ్రవేశించి యనేకశిష్యజనంబులకు సహస్రగీతి ప్రముఖంబుల నుపదేశింపుచుఁ బరాంకుశ చరణంబు దక్క నన్యంబు దెలియక కొంతకాలంబునకు వైకుంఠసాలోక్యంబు నొందె నని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె.

సీ. పరమాణుకారణవాది, తర్కవ్యాఖ్యానకారికి నెందు మోక్షంబు లేదు
స్ఫోటశబ్ద బ్రహ్మసూచకంబగు శబ్దశాస్త్రంబుఁ జదువ మోక్షంబు లేదు
కర్మకారణ వాదకరపూర్వమీమాంస చదివిన దాన మోక్షంబు లేదు
ప్రకృతికారణవాద పరయోగసాంఖ్య శాస్త్రంబు బఠింప మోక్షంబు లేదు
మరిని దేహాభిమానము వదలి విమల | మతి ననన్యప్రపన్నాభిమానితుఁ డగుచును
శఠరిపుకృతప్రబంధ సత్సంప్రదాయ | మెఱిఁగి కలకాల మొకరీతి జరుపవన్న.

ఉ. వారలఁ బుత్రులం మనుపద్రవ్యము లేమి తదర్థమై నృపా
గార బహిర్వితర్ది కలకాచిగడుం గరణత్రయంబు తృ
ష్ణారతి నొందనిచ్చుట నిజంబు నిరర్థక మీవెఱుంగు దె
వ్వారికి రక్షకుండు ప్రతివాద్యుఁడు శ్రీపతి గాడె యెవ్వటన్.

మ. పరివారంబు కళత్రపుత్రులను దా భావించి పోషించ కు
న్న రహింద్రుం గొదరంచు నాత్మహితకృన్మార్గాంఘ్రికైంకర్య మా
దరభారంబున నేయఁదీఱక సమస్తక్షుద్రకృత్యంబులం
దిరుగం జాతుర మూఢు లావసధాత్రిం నిత్యతాభ్రాంతిచేన్.

శా. ఆచార్యుండె పరాత్పరుం డని రహస్యార్థపారీణుఁడై
నీచుం డజ్ఞుఁడు వైష్ణవుఁ డని జనుల్ నిందింప బాహ్యేంద్రియ
ప్రాచుర్యంబు లణంచి సద్గురుపదాబ్జధ్యాననిష్ఠ న్మనుల్
కాంచంబు ల్పరమంబుఁ జూచుహరిభక్తశ్రేష్ఠుఁ గీర్తించెదన్. ... ...

క. గరుడరథభుజగశయ్యా | విరతశయన సత్సరోముని ప్రముఖవరా
పరిశీల తనుమహోన్నత | చరిత్ర లక్ష్మీకళత్ర పారసనేత్రా.

వసంతతిలకము... ఆచార్యతత్పర సంప్రదాయతనాయతీంద్ర
వాచాస్ఫుటోగ్రకుమతాపహృయతాత్మతత్వా
ఆచార్యభక్తహితదాయక దుష్టశూద్రు
జ్ఞాచార్త్రివారక నిరాకృత క్షుద్రముఖ్యా ... ...

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్రాత్రేయసగోత్రి వంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
దివ్యసూరిప్రభయందు సర్వంబును
చతుర్థతరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

పూర్వాచార్యప్రభ.—ప్రథమతరంగము.

క. శ్రీశవిధీశప్రముఖా । ధీశ జగద్రక్షణార్థ దివ్యజనిజను
ర్నాశరహిత పురుషోత్తమ । కేశవనగరీ నివాస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపు మట్లు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుం గొనియాడి మాధవదాసునకు శ్రీప
రాశరభట్టార్యుం డిట్లనియె.

సీ. కొంతకాలమునకుఁ గుతలంబున సహస్రగీతి ప్రబంధంబు భీతిపఠన
పాఠనంబులు లేక పరువడి నుత్సన్నమైన నాథమునీంద్రుఁ డవతరించి
శ్రీపరాంకుశు భక్తి సేవించి తచ్ఛిష్యుఁడై తత్ప్రబంధ మత్యంతకరుణ
వడసి నానాదేశవాసిజనంబుల కతికృప నదియెల్ల నరసి చెప్పి
వైష్ణవమతంబు చాల నిర్వాహకంబు । చేసె నదియాదిగా నవిచ్ఛిన్న మగుచు
వైష్ణవమతంబు వర్ధిల్లె వసుధ నింక । దనరు నదివిను మాచంద్రతారకముగ.

ఉ. భూరిగతిం బురాణములఁ బూర్వగురూత్తమసూక్తులం స్ఫుటో
దీరితమైన లక్ష్మణమునీంద్ర దశాదిమ దివ్యసూరిగో
దారమణీ శఠారి చరితం బతి సంగ్రహ మొప్పనీకు నే
నేరిచినట్లు చెప్పితి ననింద్యుల కీవెఱిగింపు మిక్కథల్.

గీ. అనిన యాచార్యునకు నిట్టులనియె శిష్యుఁ । డాదరంబున రామానుజాదిదివ్య
సూరిచరితము ప్రస్ఫుటసూక్తిఁ దెలిపి । తింక నేదీనిఁ దగువారి కొసఁగ నేతు.

వ. అని ప్రశ్నపరుండై వెండియు నిట్లనియె.

మ. సకల క్షోణిసహస్రగీతిఁ గతముత్సన్నంబుగా శ్రీశఠా
రికి శిష్యుండయి నాథయోగి యదిధాత్రిం వర్ధిలంజేత యె
ట్లు కలిం ముందు శఠారి పుట్టె నటయేండ్ల్ మూడు వేవేగఁబు
ష్టిక గాంచెం భువి నాథుఁ డెట్లమరి యుండుం వీరికేకస్థితుల్.

క. విన వేడుకగల దతికృప । మును కొని వివరింపు మఖిలపూర్వాచార్యా
శ్రీనవచరిత్రము శిష్యుం । డను వినుమ తెలియఁజెప్పుటయు తగవనఘా.

సాధనముల ప్రభావము.

సీ. అనిన భట్టాఖ్యుఁ డిట్లనియె నీసందియ మెల్ల బాయఁగ నిక్క మెఱుఁగఁ జేతు
వింధ్యాద్రి తుండీరవిషయంబునకుఁ జోళదేశంబునకు మధ్యదేశమగుట
మధ్యదేశమను నామంబునఁ దగుదేశమున భూరిసంపద బొలుచు వీర
నారాయణపురంబునను ద్విజుఁడైన యీశ్వరభట్టునకుం గలి నరయ మూడు
వేలయిన్నూట యిరువదినాలుగేళ్ళు । జనిన శోభకృద్వర్షరాజమున జ్యేష్ఠ
పూర్ణిమామిత్ర నక్షత్రమున కుమారు । డనయమయ్యె నెఱింగి యయ్యులచెలంగ.

వ. విష్వక్సేనునకుఁ బారిషద్యుం డగు ద్విరదవక్త్రునంశంబున నిట్లుదయించి యథోచి
తంబుగా దండ్రివలన జాతకర్మాదిసంస్కారంబులం గావించి సర్వశాస్త్రవిశారదుం
డును దివ్యతేజోవంతుండును జ్ఞానసంపన్నుండును విష్ణుభక్తిపరాయణుండును స్వకీ
య పాండిత్యనిర్జితాఖిల విద్వన్మండలుండును నగునాథముని దనపత్నియుం దీశ్వర
ముని యనుపుత్రుం బడసి యనేకకాలంబు వీరనారాయణపురంబున శ్రీరాజగో
పాలదేవునకుఁ గైంకర్యంబు సేయుచు నొక్కనాఁడు.

క. సకుటుంబముగాఁ జని దా । సకలక్షోణీస్థదివ్యసంతతిఁ గని య
త్నుఁడుఁ దగుచు రాజగోపా । లకుఁ బానతిఁ గాంచి యమరదింబునఁ జనియెన్.

చ. స్థిరమతి భూమిలో సకలదేశములం దగు దివ్యదేశముల్
దిరుగ కుటుంబయుక్తుఁడయి నారక జూచి భజించి వెండియుం
బురికిఁ జనం దలంచె నెట్టులు నమోయని ప్రొక్కఁగఁ గొన్నియేండ్ల క
ప్వరగుణశాలి యత్న మహాత్మ్యసాధికమంబు లైనవా.

వ. ఇట్లు వచ్చి శ్రీరాజగోపాలదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి తత్సన్నిధానంబునఁ గుటుంబంబున
కు జీవనంబు జరుపుచుఁ దనగృహంబున సుఖంబుండునంత నొక్కసమయంబున.

సీ. పడమటి నుండి వైష్ణవుల్ గొందఱు పనివచ్చి రాజగోపాలసన్ని
ధిని శ్రీసహస్రగీతిం బదిగాథల విన్పించిరి విస్మయపడి
యవశిష్టగాథల నడిగి వారెంచు తెలియని చెప్ప నాథాఖ్యుఁ డవియుఁ బ్రాప్తి
తత్కృతిపాద్యుఁడై దగుశార్ఙ్గపాణిదేవుని సమీపమునకుఁ జని మనమున
జేరి యష్టాంగయోగము చేతఁ బ్రీతుఁ । జేయ నాతఁడు గాన్పించి దాయఁ జనిన
హ్రస్వతి శఠారి వచ్చుఁగనియెదు । రేగఁ గురుకాపురంబున కేగుమనిన.

వ. నాథయోగీంద్రుండును మహాప్రసాదం బని యాజ్ఞఁ గొని కురుకాపురంబునకుం జని
రమానఖుం డయిన యాదినారాయణదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి తింత్రిణీమూలంబునను
ల్లసిల్లు శ్రీపరాంకుశయోగీంద్రుం గాంచి.

గీ. వంశజంబు నేసి వరభక్తి నచట వ | సించి మధురకవికి శిష్యుఁ డగుచు
నుండెఁ దనరు శ్రీపరాంకుశదాసాఖ్యు | నొకనిఁ జూచి యోగి పలికె నిట్లు.

క. భాగవతోత్తమ శఠజి | ద్యోగీశ్వరసూక్తి జదివియున్న మహాత్మం
బేగతి గనవచ్చితిఁ గృప | నేఁ గాదన కతని నెఱుఁగఁ జెప్పుమి సాధూ.

గీ. లేకయున్న దయ దలిర్పఁగఁ బత్సూక్తి | కలితశోకమైన గరుణ నొసఁగు
మనిన నాథయోగి కనియెఁ బరాంకుశ | దాసుఁ డాదరప్రధానమూర్తి.

సీ. శఠవైరి సూక్తులు చదివినవార లిప్పుడిలేరు తత్ప్రకములును లేవు
దీనికిఁ గారణ మేనెఱిఁగించెద నిగమార్థమంత యొప్పఁగ సహస్ర
గీతి శఠారియోగి రచించె నది పఠించినవార లపుడ ముక్తిని భజింప
వగచుచు నది చదువఁగఁ జదివించఁగ నందఱు భీతిల నపుడు గొంద
ఱెట్టి పుస్తకమయ్యెయో యింటనున్న | నెఱుఁగ కెవ్వరైన జదువు నిట్లు చన్న
రనుచు సూత్రము దీసియయ్యాకులెల్లఁ | బాఱవైచిరి పడిఁ దామ్రపర్ణినీట.

ఉ. అప్పుడొకయాకుమాత్రము రయంబున నొడ్డుకు మళ్ళి చేర భీ
తిపడిరి కొందఱిచ్చ నది దెచ్చి పఠించిరి కొంద ఱేమనీ
కిపు డుపదేశమిత్తు నవియొంది కడుం బదిరెండు వేల మా
ర్గ పగతినంతయుండవలె యాదర మొప్ప జపింపు మిచ్చటన్.

వ. ఇట్లు పరాంకుశయోగీంద్రుని కభిముఖంబుగా జపించిన నమ్మహానుభావుండు సా
క్షాత్కారంబు నొంది సమస్త ప్రబంధంబులును సమగ్రంబుగా నీకుపదేశించు నని
యానతిచ్చి తదనుకరంబున శార్ఙ్గపాణి విషయంబు లగుతద్దశ గాథల నత్యైష్ణవుం
డు నాథమునికి నుపదేశం బాచరించిన.

ఉ. ధీయుతుఁడు నాథయోగి తదుదీరితరీతి శఠారి ముందఱం
గూరిమి మెప్ప దివ్యదశగాథలు భక్తి జపించు నంత నిం
పారఁగ నాథయోగికి శఠారి కృపామతి దివ్యదృష్టి నెం
పారఁ నొసంగి ప్రేమ దెలియం వివరించె విశిష్ట సూక్తులన్.

గీ. అటు సహస్రగీతి యాదియౌ దివ్యప్ర | బంధములు రహస్యవాక్యములును
వేదవేద్యమైన విష్ణుసిద్ధాంతము | ష్టాంగయోగ మెఱుఁగ నానతిచ్చె.

వ. మఱియు భవిష్యదాచార్యవిగ్రహం బొకటియు నత్యాదరంబున నొసంగెనుసహ
స్రగీతి పఠించిన యుత్తరక్షణంబున మోక్షంబు బొందుటఁ దద్గ్రంథంబున ని
ర్ణయింపంబడె నట్టిన నజ్ఞులు పఠింపమి నుచ్ఛన్నంబయ్యె నని యప్పుడది దొలఁ
గించి యూహించి వకుళాభరణుం డదిపఠించిన వారికి దేహావసానంబున మోక్షంబు

గలుగుట వేఱొండు స్తోత్రమే నందు రచియించి తత్త్వసారంబున నుపదేశించినఁ గృతార్థుండై నాథయోగి యచ్చటఁ గొంతకాలంబు తత్త్వత నతత్త్వజ్ఞుండైయుండెన ని చెప్పిన భట్టార్యునకు మాధవధాముం డిట్లనియె.

సీ. ఆర్య భవిష్యదాచార్య విగ్రహము పరాంకుశయోగి నాథార్యునకు నొ
సంగెనంటిరి భవిష్యద్గురు విగ్రహమ్మేగతి నొసఁగె నాకెఱుఁగఁ జెప్ప
మనుడు భట్టార్యుఁడిట్లను రహస్యం బిది చెప్పఁగఁ దగదైనఁ జెప్పెద విను
నాథయోగి సహస్రగాథలు పఠియించి శఠవైరి యాచార్యకోటిగి యిందు
జూడఁగ భవిష్యదవతార సూచక మొక | గాథ దగె దాని యర్థము కమ్మని చెప్పు
మనిన శఠరిపుఁ డొకశిల్పకునకుఁ గలను | గానుపించుచు నొక్కవిగ్రహము చూపి.

క. బహుకౌశలమున నావి | గ్రహము పగిది యొకటి రచనగావించి దయా
విహితమతి నాథయోగికి | రహస్యముగ నిమ్మ శిల్పరచనా చతురా.

గీ. అని యదృశ్యుఁడైన నాతఁడు మేల్కాంచి | విస్మయంబు జెంది వేగ కలను
గన్న విగ్రహంబు కైవడి నొకవిగ్ర | హంబు రచన చేసి యతిరయమున.

వ. నాథమునికిఁ గానుపించి శఠారిపనుపునం గావించితినని యర్పించి చనియెనదియమ్మ హానుభావువలన బుండరీకాక్షుండు వడసె నప్పుణ్యాత్ముల రామమిశ్రుండునై నియె నాళివ్యవర్తనుఁడు యామునునకొసంగె నమ్మోగివరు వలనం బడసి గోష్ఠీపూర్ణుండు శ్రీనామధేయంబునం దగురితనూజునకు నొసంగె నగ్గోష్ఠీపూర్ణుస న్నిధిని శ్రీమద్రామానుజుండు మంత్రగ్రహణంబు చేసినయుత్తరక్షణంబున నవ్వి గ్రహం బదృశ్యంబయ్యె నని మఱియు నిట్లనియె.

క. హారితమునీంద్రునితో శ్రీ | హరి యొకతఱిఁ బలికెఁ గలియుగాది మహాఘం
ధరశేషఫణీంద్రుం డవ | తరించు నీగోత్రమునఁ బ్రభావం బగుచున్.

గీ. తానుగుపడిన యర్థము ప్రస్ఫుటంబుగా | దెలియఁ బ్రహ్మసూత్రములకు భాష్య
రచనచేసి శిష్యరాజి యగ్గింప వై | ష్ణవమతంబు పెంపెసంగఁ జేయు.

క. అని తెలియఁ జెప్పె మఱియును | విను మొక్క రహస్య మింక వివరింతు యతీం
ద్రుని పాదాశ్రయుఁడనుట | కనుమానము వలదు నిక్క మని నమ్మ మెసర్.

వ. కావున శఠారిప్రముఖులందఱు తత్సంబంధంబు గలిగియుండిరి. నీకిదియంతయు మున్నె వివరించి వివరింపంబడియె ననిన నస్మద్యతి సంతోషించి యనంతరవృత్తాంతం బెఱింగింపుమనుటయు భట్టార్యుండిట్లనియె నట్లు శఠారిప్రభృతి సమధిగతాఖిలరహస్యుండై నాథయోగీంద్రుండు.

సీ. కొంతకాలమునకు గురుఁడగు శఠవైరిచే ననుజ్ఞాతుఁడై శీఘ్రగమన
మున వచ్చి శార్ఙ్గపాణిని గాంచి సేవించి యపుడు పర్యాప్తామృతాఖ్యనిత్య
సూర్యాఖ్యయును భక్తి జొప్పడ నద్దేవుఁ బ్రార్థించి వీరనారాయణపురి
కేగి ముందుగ బ్రియ మెసఁగ శ్రీరాజగోపాలదేవుని సమీపంబు జేరి
మ్రొక్కి తదనుజ్ఞ తనగృహమున ననేక | శిష్యసంఘంబులకు శఠజిద్విశిష్ట
సూక్త్యుపదేశ మొనరింపుచుండె విమల | యశము హరిదంతరమ్ముల నావరింప.

చ. ఇటు శఠవైరిసూక్తి వెలయింపుచు నాథమునీంద్రుఁ డందరా
దటఁ బను జేర శిష్యులయి ధన్యపదస్థితి నొందుచుండ నం
తటఁ బరభాగినేయుల ముదంబున నిద్దర దేవగాన ము
త్కటగతిఁ బాడువారిఁ గని గాథలనన్నిటిఁ జెప్పె వారికిన్.

వ. ఇట్లు వారిచేతఁ దత్ప్రబంధంబులన్నియుఁ బాఠంబు సేయించి మున్ను వేదవ్యా
సుండును వేదంబునకుం బోలె నగ్గాథలకు దాత్తానుదాత్త స్వరకల్పనంబు గా
వించి తత్ప్రకారంబున రాజగోపాలదేవుసన్నిధిని దదుత్సవంబులందు నిరువురు మేన
ల్లురచే దేవగానసమంచితంబుగా నవి పాడింపుచుండె నంత.

సీ. ఆమ్మహాత్మునకు మేనల్లుం డెన్న ముందర నిల్పఁ దగువాఁడు పరమదేవ
గానుండై దగఁ గురుకానాథ పుండరీకాక్షాఖ్యు లిరువురు వరయఁ గృష్ణ
లక్ష్మీముఖులు నిరంతర దాస్యులు లొమ్మండుగురు గూడ దుర్జయు లుర
వానిపరీక్ష లను శేకావళ ముఖ్యశిష్యులకు విశేషార్థములఁ గృపనుప
దేశ మొనరించి యష్టాంగదివ్యయోగ | ధారణము మాని తాన్యాయతత్త్వశాస్త్ర
ము దగ యోగరహస్యము పురుషనిర్ణ | యంబనెడి గ్రంథములమూటి నటరచించె.

వ. ఇవ్విధంబున రచియించి శిష్యులకు వానిం దెల్లంబుగా నెఱిఁగించి.

క. కురుకానాథునకును యో | గ రహస్యము లెల్లఁ దెలిపి కమలాక్షుని న
త్వర నీకునది యెఱింగిం | తు రమ్మని నతండు గడు నతుండయి పల్కెన్.

గీ. అంగము దొఱంగునప్పు డష్టాంగయోగ | సదుపదేశము గాంతు నట్లు దయసేయు
మనినఁ గడు రెన్న యనుచు సహస్రగీతిఁ | దగువిశేషార్థమంత యాతనికిఁ జెప్పె.

క. తనయుండగు నీశ్వరమునిఁ | గని నీకుఁ గుమారుఁ డొకఁడు గలిగెడివాని మా
తని కీవు యామునాఖ్యం | దను పేరిడు మనుచుఁ దెలియ నానతి యిచ్చెన్.

వ. ఇట్లానతిచ్చి కురుకానాథ పుండరీకాక్షు లనియెడి శిష్యుల నిద్దరిం జేరి యాశ్వర
మునికి జనియించునట్టి పుత్రుం డుదయించెడి మీకు నే నుపదేశించిన యష్టాంగయోగ రహ
స్యంబులును దివ్యదర్శన నిర్వాహకంబు లయిన సమస్త రహస్యార్థంబులును మ

త్పరుండగు నతనికి సవినయాదరంబున నాలింగించి మధ్యాహ్నంబువలన నవ్వాఖ్యా
దర్శన స్థాపకత్వంబునందు సమర్థుం జేయుం డని నియోగించి.

సీ. తా యోగధారణ తత్పరుండై కొంతవడి కదలని యున్నాడను దనదు
సుత యిద్దరిప్పు డిచ్చో ఖడ్గ తూణీర ధనురాది సకలసాధన సమేతు
లుదితపూర్ణేందు సముజ్జ్వల ముఖులు రాజకుమారు లొక్క బాలికయుఁ దాము
వచ్చి నాథమునీంద్రుఁ డెచ్చట నున్నాఁ డటంచు నన్నడిగి యనంతరంబ
యువ్వీథిత్రోవ నెచటికో పోయిరనుచు । జెప్ప శ్రీరామలక్ష్మణ సీతలనుచు
వారిఁగను వేడ్క నాత్రోవ వడివడిఁ జనె । నాథయోగిప్రభావ మెన్నంగఁదరమె.

చ. చనిచని త్రోవ వచ్చు జనసంతతులం గని మువ్వురిందు న
య్యనఁ జనిరిప్డు చూచితిరె యంచుఁ గదుం బెలి వారు చూడలే
దనవిని యుస్సురంచును దదర్పిత చేతనుఁడై మునీంద్రుఁ డిం
పున నొకచో నొడల్ విడిచి పోయెఁ జెలంగి త్రిపాద్విభూతికిన్.

వ. ఇవ్విధంబున మున్నూట ముప్పది సత్సరంబులు జీవించి శాతసవత్సర మాఘమాస బ
హుళ పక్షంబున నేకాదశి నివ్విధంబున నాథయోగీంద్రుండు పరమ పదంబునకుఁ
జేరుటయు.

చ. వడివడి నాథయోగి చను వర్త్మము తప్పక యేగియేగి యొ
క్కెడ జల జేక్షణ ప్రముఖు లెల్లను దచ్చరమాంగ మార్గ్యతో
నడలుచుఁ జూచి రక్షగతి నయ్యెడ నీశ్వరముని పొక్క చ
య్యెడ లోగి బ్రహ్మమేధ విధి యొప్ప దహించె సశిష్యుఁడై దగన్.

వ. ఇట్లు నాథయోగీంద్రు చరమ విగ్రహంబునకు బ్రహ్మమేధ సంస్కారంబు సేసి । శ్రీ
రనారాయణ పురంబు బ్రవేశించి నాథమునికిఁ బ్రధానశిష్యులగు పుండరీకాక్ష ప్ర
భృతులచే నాదరింపంబడి యీశ్వరమునిగృహంబున నుండెనని వెండియునిట్లనియె.

గీ. జ్యేష్ఠమాస శ్రవణతార నెలమిఁ గృష్ణ । మంగళ క్షేత్రమున ద్విజమణికిఁ దనుజ
వించి నాథార్యకటనాశ్రయించినట్టి । ఘనుఁడు శ్రీకృష్ణలక్ష్మణుఁ డనెడి యతఁడు.

సీ. దివ్యసూరులు మున్ను దేహులకుఁ బ్రపత్తి ధర్మమె ముఖ్యకృత్యమని ద్రవిడ
సూక్తుల నానతిచ్చుట నప్పనికిఁ బూని శ్రీకృష్ణమంగళ క్షేత్ర నిలయుఁ
డగు విష్ణునకు నిత్యమొగిఁ బుష్పకైంకర్య మొనరింపుచుండంగ నొక్కనాడు.
నృప భటు లిద్దఱు నెరి రెండు కుసుమ్మారంబులు వెంటరాఁగఁ గోవెలయెదుటికిఁ
ద్రోవవచ్చి శ్రీధరుం జూడఁ గోరి యు । న్నటను జెప్ప లూష్పి చనుమ లోని
కర్ధవిధమునం గృతాచ్యుత దర్శను । లగచు మరలివచ్చునంతలోన.

క. తనుఁదన పెంచిన భటు లా | డ్చిన చెప్పుల కాచుకొని విశిష్టప్రీతిం
శునకము లుండఁగ నందొక | శునక మితరచెప్పు లోలిఁ జూచెం గడిమిన్.

గీ. అప్పు డయ్యుపానహముల సంరక్షకా | యుత్తమయిన శునక మతిరయమున
నినద మెసఁగఁ గదియ నిరుపమగతి రెంటి | కయ్యె యుద్ధ మద్భుతావహముగ.

వ. అయ్యవసరంబున రాజభటు లిరువురు గన కుక్కురద్వయంబు సమరంబు సేయుచుండ నందొకటి యొకదానిచే నిహతం బగుటయు నదిసహింపం జాలక మృతశునక స్వామి యగుభటుండు.

చ. తనశునకంబు నిప్పు డిది దర్పమునం వధియించె నంచు దా
ని నముల ఖడ్గధారఁ గరుణింపక త్రుంపఁ దదీశుఁ డగ్ని క
త్తినిగుడఁ జేయు నిద్ద రతిధీరత నుద్ధత రోషు లౌచు నా
రని పగఁ బోరి చచ్చిరి పరస్పర ఖడ్గనికృత్త దేహులై.

వ. తత్ప్రకారం బంతయుం జూచి శ్రీకృష్ణలక్ష్మ్యాచార్యుండు.

ఉ. కోరి యుపాన దర్థముగ కుక్కురముల్ మృతిఁజెందె వానికై
వీరిటు ద్రుంగి రాశ్రితుల వేదన ప్రాకృతులైన నోర్వ రి
త్తీరున యుంట శ్రీహరి కతిప్రియహేతువు గాన నేను ని
త్తీరున నుందునంచు నతిధీరత నిశ్చయ మొప్ప నాతఁడున్.

క. అలచేతుల జానువులం | ధరఁ దిరుగుచు విష్ణుదేవ దత్తాన్నము నీ
రసుఁదుగ గోముఖముగ ప | త్వరఁ గొని జీవించెఁ గొన్నివాసరము లటన్.

గీ. అంతఁ ద్రిశనగరి వంపతి కలలలో | నొక్కనాటిరాత్రి యొప్పలూలుక
రంపు చూడఁ గృష్ణలక్ష్మ్యనునకు రేపు | ముక్తినిత్తుననుచుఁ బ్రాని పలికె.

వ. అట్లానతిచ్చిన నప్పురంబునం గలవారందఱు విస్మయంబంది యెఱుకాడు నేమరై యద్దేవు సన్నిధికిం జని యుండుటయు శ్రీకృష్ణలక్ష్మ్యాచార్యుండును.

ఉ. జాను చరత్వ మొప్ప హరిదక్కటికిం జనుదెంచి యుంపఁటుం
లై నొగి పేచిమాడ హరిపాద యుగంబునఁజేరి భక్తి కెం
పూన నదృశ్యుఁ డయ్యె సకలోత్తము శ్రీపురుషోత్తముం ఘనం
బైన ప్రపత్తిఁ జెంతిలు మహాత్ముల కెందు నసాధ్య ముండదే.

గీ. భక్తిచే సాధయోగీంద్రు భాగినేయు | లిరువురుందురు రంగపురీశునొద్ద
దేవగాన మొనర్చుచు దివ్యమహిమ | జగతిలో నెల్ల సర్వాతిశయత మీఱ.

వ. శ్రీరంగపురంబునకు వాయుదిక్కున మూఁడుక్రోశుల మేరం దనరు శ్వేతగిరి యం దు విష్ణుచిత్త విమలుం డగుపద్మాక్షు పనుపున దివ్యక్షేత్రంబున [illegible]

త్పర చైత్రమాస పూర్ణిమా పుష్యనక్షత్రంబున బుండరీకాక్షుండు జన్మించి నాథ మునీంద్రు నాశ్రయించి యతనియొద్ద బాండ్యదేశంబున గురుకాపురంబునందు బుష్యమాసంబునందున విశాఖా నక్షత్రంబున గురుకానాథుఁ డుదయించి పుండరీకాక్షు కృపచే నాథముని నాశ్రయించి పంచసంస్కారంబులు వడసి యిట్లిద్దరు నాథముని యొద్దఁ బ్రధాన శిష్యులై యుండి యాచార్యుం డట్లు పరమపదంబున కరిగిన. యనంతరంబ.

క. పుడమి నెటు పుండరీకా | క్షుఁడు వైష్ణవదర్శనంబు శోభిలఁ జేసెం
గను గురుకానాథుఁడు దగు | నెస యోగారూఢుఁడై తదేకత మెలఁగెన్.

వ. వారిలోఁ గురుకానాథుండు దేహపతన పర్యంతంబష్టాంగయోగ పరుండైయాచార్య పదంబు ననుచింతించుచు నూట డెబ్బదియేను సంవత్సరంబులు జీవించెననియు నిట్లనిరి.

సీ. చోళదేశమునఁ బ్రస్ఫురిత మాకావేరిదరి రంగనగరి యొద్ద బహువిబుధ
కలితమై తగు మణల్కాళనియెడి ప్రవిదపుఁ బేరు దనరఁ బాడఁగ మనోహా
రము విప్రపుణ్యాసుర మగు సౌగంధి కుల్యపురంబునం దొక్క యగ్రజన్మ
నకుఁ గుమురాశమునం బిరోధ్యబ్ద మాఘాది పక్ష మఖర్క్ష సౌమ్య
వారయుక్త చతుర్దశీ వాసరమున | రామమిశ్రుఁడు జనియించి ప్రేమఁ బుండ
రీక నేత్రుని గురుగా వరించి శిష్య | పంక్తి మునందు ముఖ్యుఁడై పరగె విల్ల.

శా. ధీయుండై గురువింట నాతఁ డెపుడుం దేహాభిమానంబు వీ
డోరం బోవిడి సమస్త దాస్యములు సేయుం జొచ్చి తా నొక్కెడ
స్నానార్థం జని వెండి పంకమున రానేర్చని లోలాక్షులౌ
హానిం దక్కుచు బాలపుత్రికలఁ జేవం బ్రోచి తెచ్చెం దరిన్.

వ. ఇట్లితఁడు రాచబిడ్డల నింటికిఁ బ్రోచి తెచ్చుట చూచి పుండరీకాక్షుండు తద్వృత్తాంతంబు తన పుత్రికలవలన నెఱింగి యితండు దేహాభిమానంబు సవాసనగా వదలి యాచార్య కైంకర్య నిష్ఠాగరిష్ఠుండై యున్నవాఁ డని యమ్మహానుభావునకు నశేష విశేషార్థంబులు కృపచేసి వైష్ణవదర్శనంబునకు నీవు నిర్వాహకుండవై యుండుమని [illegible]యు నిట్లనిరి.

క. విను విశ్వేశ్వర మూర్తికి నొక | తనయుం డుదయించు నీవు తదయుక్ దయచేఁ
దని వైష్ణవ దర్శనమున | కనుకూలునిఁ జేయవలయు నఖిలార్థములన్.

క. యామునముని యను పేర | ధీమంతుని కొసఁగి సదుపదేశంబున ని
స్సీమత వైష్ణవదర్శన | మీ మహి వర్ధిల్లఁ జేయు మీవు నిపుణతన్.

వ. అమ్మహాచార్యుఁ డగు నాథయోగీంద్రుం డిట్లానతిచ్చు నాచార్య వాక్యంబు నెఱవే

ర్పుటకు వారుఁ గాలంబు చాల దది నియుక్తులైరయ్యె నని చెప్పి యంత.

క. గురుఁ డగు నాథ మునీశ్వరు । చరణాంబుజ చింతనంబు సలుపుచును నొవల్
దొలఁగి మహాత్ముండగు పుం । డరీక నేత్రుండు పరమధామము జెందెన్.

గీ. గురు వియోగదుఃఖ మరసి సహించి శ్రీ । రామమిశ్రముఖులు ప్రేమ గురుని
మేని కపుడు బ్రహ్మమేధ సంస్కారాదు । లాచరించి రంద లౌనసంగ.

క. విను మంతఁ దనదు శిష్యుల । కనఘుఁడు శ్రీరామమిశ్రుఁ డఖిలార్థము లిం
పునఁ జెప్పుచు వైష్ణవ ద । ర్శన వృద్ధిం జేయుచుండె సద్గురునాజ్ఞన్.

గీ. వంగిపురి లక్ష్మణార్యాఖ్య వైష్ణవుండు । ముందు శ్రీరామ మిశ్రుల ముఖ్యభక్తి
నాశ్రయించెను పెఱశిష్యు లమితమందు । శిష్యపంచక మర్థిఁ బ్రసిద్ధమయ్యె.

చ. పరమత జేత సర్వహిత వైష్ణవదర్శన నేత యామునీ
శ్వరముని శాత్మజాండు వడి సంభవమొందఁగఁ గోరుచుం యతీ
శ్వరకృత భాష్య సూక్తులను సద్గుణసూక్తులు శిష్యకోటి కా
దరమున రామమిశ్రుఁడు యథావిధిఁ జెప్పుచునుండె నిత్యమున్.

ఉ. పాయక రామమిశ్రుఁ డిట్లు వాసిలె రంగపురంబునందు భా
ర్యాయుతుఁడై మహాత్ములు ప్రబోధింపఁడ నీశ్వరమాని వీరనా
రాయణ పట్టణంబునఁ గురంగమరిం విను నాథయోగి చం
ద్రాయత సూక్తి సత్కరల వాగ్విధ్వస్తచకోరతుల్యతన్.

వ. ఇట్లు కొంతకాలంబు చనుటయు.

క. ఈశ్వరమానీశ్వరు వ్రాక । యేశ్వరి గర్భంబుఁ దాల్చె శ్రీశ్వరుకృపచే
శశ్వద్దుదుగర జోదోషము । సశ్వర మొందెనని యెనగ నమదబంధోత్కర్ష.

మ. ప్రతిశాఖాశిఖరాభిశోక్తి విబుధస్తుత్యార్థ సచ్ఛంద్రికా
వితతాచ్ఛాదన విస్ఫురత్కలి సముక్ష్వేలాభ్ర జంఝామరు
ద్గతి నాకాశ సమత్వ భాగుపర రంగస్మూర్తి వర్ధిల్లె న
ద్భుతమై యత్ర్భమునం మరుజ్జనన మొందుం సుప్రసిద్ధంబుగన్.

గీ. అణుతి నను మొంద నణువయియధికమయిన । నధికమై యెప్పుడ త్త్వమంత రాత్మ
యానవఁగ వంపఱార ణీయాణ్యనహ శ్రుతి । యర్థమటఁ బ్రస్ఫుటంబుగ నండరరయ.

చ. సునిశితబుద్ధి శేర్ష్వపుప సూక్ష్మత స్థూలత దాల్చి కార్య కా
రణ సమయాంబులం దనరు బ్రహ్మము బోలు ఆలోంగి మధ్య మ
ట్లన నవికారి యూనసుమ శాంతర దూషణ మొప్పనే విశే
షణమున శబ్దకారి మన శాస్త్ర పరిష్కృత యుక్తి యుండఁగన్.

గీ. పడఁతిమోము తెల్లబడి పూర్ణిమేందు వి | భ్రమము నేయ విధుదకారనయన
వికసనంబు లొప్ప విమల మానసవిరో | జములు చాల మొణుగ సాగెనప్పుడు.

గీ. సృష్టి భూతత్య మెచ్చ-'డ శేష దేవ | ముల కటంమిను శ్రుతులనొప్పునటుగావఁ
గడుపులో దివ్యతేజము కాయమొలయ | నాడకాడకు మున్ను మింగనడరె మగువ.

వ. ఇవ్విధంబున మఱియు ననేకప్రకారంబుల నవస్థా విశేషంబు లొప్ప నక్కపురి యుచిత క్రమంబున.

శా. క్షీరంబుల్ గొనుమంచు ప్రేమ మగుపల్ చేవాత పాలుంప సొం
పార న్నిల్వము త్రాలఁగూడదని వ్యర్థాగ్రాత్ము లక్షింప నె
వ్వారల్ నీవలె ధీరఁ జెందరని చెంం ప్రొషగర్జింప న
వ్వారీరత్నము నూతన ప్రసవజన్య వ్రాగ్య నాశైన్యమై.

వ. ధాత్రిస్థకర్కటక సంక్రమణ పూర్ణమా శుక్రవారంబున మిత ధ్వజంబునందు శ్రీమ
న్నారాయణు సింహాస నాంశంబునఁ గుమారుం గాంచుటయు.

శా. గర్గస్పష్ట కదాళి ధవళ మాణిక్యస్ఫురి త్ప్రంద్రికల్
గర్భాగార చరష్కగూకదన వింగిక్ర్వన్ చించుబుల్లక్
స్వర్గస్త్రపమదాంబుసల్ గడలు మించం జొం ప్రెఁర్పం జగ
త్స్వర్గో ద్యత్కుమతా నబంధ తమసంపుంబు నొత్తిల్లఁగన్.

వ. అప్పుడు పగవా మచితక్రియ్యం బొనరించి దానిఁ బోషింపుచుండ.

గీ. రామ మిశ్రుఁ డీశ్వరమునికిఁ బుత్రుఁ | డాపదముగట విని సముత్సుకుఁడయి
వచ్చి యుచితరీతి బాలుఁ గాంచి | హర్షవార్ధి నోలలాడుచుండె.

వ. జనకాలంబునఁ జక్రాంకనంబు నారీనమి నామకరణాన్న ప్రాశనాద్యుపన
యనంబు లనియెడి నాలుగుకర్మంబు లాచరింపఁ దగు నీకర్మంబులకన్న ప్రధాన్య
ముగనుఁ జక్రాంకనం బవశ్యకర్తవ్యంబు గావున శ్రీరామ మిశ్రుం డీశ్వరమునిచే
నబ్బాలునకు సముచిత ప్రకారంబున జాతకర్మంబు శేయించెనంత.

సీ. ద్వాదశదివమునఁ దనయుని కానందము తీర్చ్రైన మూర్తిములను తీల
సమ్మార్జన మొనర్చి సమ్మతిఁ గురిసిన మూలమంత్రము జపంబును జరించి
తలఁ గరతల ముంచి ద్యాపకాళుని జపించి దీమ్మట పాప కల్లరాయు
నోకవాజ్మవాదృయు మొలయించుటకుఁ బ్రశస్తముగట నక్షత్రము మధురంబురాత్య
విభుబు నరిసి నాథవిక్రుతాబ్జప్రకా | రముగఁ బేరును ధరింపఁ గోరు
వాఖ్య రామమిశ్రునరుమఁ డీశ్వరి | ముని వారంగఁ బెట్టెఁ బుత్రకునకు.

వ. ఇట్లు నామకరణం బొనరించి పెంచుచు ద్వితీయాచంద్రుండునుం బోలె దినదినప్ర

వర్ధమానుం డయిన యామునాచార్యవరేశ్వరుని యథోచితకాలంబుల నన్నప్రాశనా
ద్యఖిలకర్మంబు లాచరించి యుపనయనానంతరంబున నొక్క వేదవిదునొద్ద వేదంబుఁ జ
దువ నియోగించిన.

ఉ. మొదటిదినంబునం గురుఁడు ముందుగఁ జెప్పిన వేదవాక్యముల్
చదివెను యామునుండు పలుచన్ మఱునాఁడు గురుండు వానిసాం
గోపముగాఁ జెప్పఁ బూన శిష్యుఁడో యిటులొప్పునె చెప్ప నేమనం
బిది పయివాక్యముం దెలుపు మింకననెన్ చదిరయామునుం డటన్.

క. తెలుఁగుపడి వేదవిద్యుఁడు । దిర నిన్నటిచదువు నేను తిరుగఁ జదుఁ
వ్కఁ జెలఁగినా. బలుమఱనవు । డెవ్వ విశువు మిచట నాడఁ దీరదు సీకున్.

మ. అని శంకించియు మున్ను నేర్చిన యది తథ్యంబంచు వాక్రుచ్చునా
తనితో రారని వక్త యట్లయిన వత్సా నిన్న నీకేను జె
ప్పిన వాక్యంబులు చెప్పు నావుడటు చెప్పెన్ సుస్వరం బొప్ప యా
మునుఁ డవ్వాక్యము లప్పుడున్ సుజను లామోదంబు నందెందఁగన్.

క. ఒకసారి చదివి మఱునా । టికిఁ దప్పక చెప్పె నది గణించినఁ గదా
సకల ధరాస్థలి నిటు నే । రిచి శక్యము గాదనిరి పురిం ద్విజు లెల్లన్.

ఆ. పాటిబాలు రట్లు చదువుబాలకుఁ జూచి । నూఱుమాట్లు చెప్ప నోటరాదు
వాక్య మొకటియైన వసివాళ్లు చదువుట । బ్బుర మటంచుఁ జన్న బోయి రంత.

మ. అట వానంద మెలర్ప యామును నుపాధ్యాయుండు గీర్తించి కొం
కట వింతారఁగఁ జెప్పిచెప్పి క్రమయుక్తిన్ నాల్గువేదంబు లా
దటఁ జెప్పం గరిచిప్పసంబులని వేదంబంతయున్ నేర్చి యు
త్కటబుద్ధిం జదివెం దదంగముల నేకన్ యామునుం డప్పుడున్.

వ. ఇట్లు వేదవేదాంగపారగుం డగుకుమారుం జూచి సంతుష్టచిత్తుండై యీశ్వరమునిశా
స్త్రాభ్యాసంబునకు మహాభాష్యభట్టనియెడి యొక్కవిద్వాంసున కప్పగింప నతని
యొద్ద యామునాచార్యుండు సమస్తశాస్త్రంబులు చదువుచుండు నంత.

శా. చోళోర్వీశపురోహితుండు విబుధస్తుత్యానవద్యాద్యవి
ద్యాలక్ష్మీజిత భూతల ప్రథిత విద్వచ్ఛ్రేష్ఠుఁ డుత్కృష్టశా
స్త్రాలంకారవిశిష్ట వైభవుఁడు నిత్యం బక్కడాకాశ్వనన్
భూలోకంబున సుప్రసిద్ధుఁడయి యొప్పుం బ్రాభవంబుం దనర్చెన్.

ఆ. అతనిబారిఁబడిన నధికవిద్యావంతు । లెట్టివారలయినఁ బట్టుపడక
పోరు యుక్తి నిట్ల భూతపూర్వస్థితి । నఖిలసభలఁ బూన్చఁ దగును నిలను.

చ. అతనికి నోడి చోళభువి నందఱు పండితు లేటయేట సం
మతిపడి యప్పనంబులు క్రమంబున నిచ్చుచు నుందు రిట్టిపం
డితులును దన్ముఖంబునఁ గని డెందములన్ వెఱఁబొందియుందు రా
నతులయి రాజ సత్కృతజనంబుల నివ్వియ జయ్యమేరికిన్

సీ. పడినట్టి యక్కియాళ్వానుచే నయ్యేటి యప్పనంబులకయి యర్థభటులు
పంపఁగాఁబడి బహుపండితులను బీడపెట్టియును గ్లాని పేదయైన
భట్టు నయ్యరి కరికట్టిన ధనమేమియును లేమిలేమి నయ్యనఘుఁ డొంటు
బల్కనేరక భయంపడి వడంకుచునున్న యామునాచార్యుఁడు పరమాదరమున
బుణము మీరమున్న గణుతించి యిచ్చిరే । యిట్టి వెట్టిలాడ నేమిహేతు
వనుచు భట్టువలన నవ్విధంబంతయు । విని విషాదకోప వివశుఁడగుచు.

ఉ. కవులము మేము కేవలము గామటకేవల తంత్రశాస్త్రవై
భవులము మేము గాము తలపన్ శిశుపాలవితండ సత్సభా
టవిఁ జటులాపదానయుగ ట్రప్పలివాడి మదేభగర్వగా
రవశమనక్షమోక్తి నఖరస్ఫుట సింహాల మంచుధీరతన్.

గీ. సంస్కృతోక్తి నొక్కచక్కని యార్యపై । వ్రాసి వీరకోపఁగ వలయుధనను
మ్మటై నసెడిదీనిఁ బూనిపురోహితు । నకు నొసంగ నతఁడు నమ్మఁ డనుచు.

క. ఆపత్రిక నట వారల । కైపెఁనిడఁ గొంచబోయి భటు లధిపాపరి
భూపతి పురోహితుం డవ । లేపంబున దానిఁ జదివె లీలవెలయుఁగన్.

ఉ. చదివినదాని యర్థము వసింగ నెఱింగి కలంగి తత్సభా
సదు లదురేమి లేకయిటు సంస్కృతవాణి లిఖించినట్టి యు
న్మదుఁ డెవఁడో కొలాల్గొనఁగ మాసగకాలము బుద్ధి మాకు శ్రీ
సదవునె దీనఁ జామఁడని కొంచెము తోడ రహస్యభాషలన్.

చ. అపుడది యంతయుం దెలిసి యద్భుతముం బటురోష మొప్ప భూ
మిపతిపురోహితుండు సభ మిన్నకయున్న బుధవ్రజంబు ను
గ్రపుగతిఁ దేఁజూచి యలుకం బొమమోడిచి చెట్టవిప్పి ని
ష్కపటత దోఁప నబ్బటులఁ గన్గొని యిట్లను సాంత్వనోక్తిచేన్.

వ. ఇప్పత్రంబు.

గీ. వ్రాసినట్టివానిఁ జూచితి రానవా । తెలుఁగుదురె యటంచు సరవిఁ బలుక
వారిపోఁడు వానిఁ బట్టితెచ్చెదము రా । జాజ్ఞవేగ నొసఁగు మనిరి భటులు.

వ. అనుటయు నప్పురోహితుండు.

శా. ఆమ్మాటల్విని లేచి చోళనృపునభ్యాశమ్మునం జేరి ప
త్రమ్ముం జూపి తలంపఁ బండితులతంత్రం బింతయున్ హానిరా
ధమ్మ్మ చొప్పటికిఁ బట్టితెచ్చి తగుదండం బీవుసేయింప కు
న్నమ్మా పెద్దతనంబు దక్కదని దైన్యంబొప్పఁ జెప్పెన్వడిన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

ఉ. రాజపురోహితోక్త మనిరాకరణ క్రమసూచకోక్తుల
వ్యాజగతిం బఠింపుచు జవంబున దాని సహింపలేక వి
రీతయుపత్రలేఖకుని నీడిచి తెండని రాజు చెప్పినన్
రోజుచు నబ్బటుల్ చని రమూనగరుత్థగవేగ మొప్పఁగన్.

గీ. అని మహాభాష్యభట్టుని సన్నిధాన | వర్తి యగు యామునునిఁ జూచి పడిగ లెమ్మ
నిన్నుఁ జోళ నృపాలుసన్నిధికి గొని చ | నంగ నిటవచ్చితిమి రమ్మ నావుడపుడు

చ. వినుచుఁ జనంబు దోఁప నిటుబిల్వఁ బురోహితుఁడేప కింకచే
నరపతి పిల్వఁబంపె ననుమ్రతి నిప్పుడె పోవనేల ను
క్కఱినుని లోఁదలంచి వడిగూమ ... డిట్లని హాసిఁజూచియు
త్తరమిదిఁ జేమి చెప్పనొగిదా యనియుండెను నిప్డు ఱంగనన్.

క. వినాయేలికయాజ్ఞ కద్దువి | ధాయకమే మాకు వేంటనమున మముఁ గొం
పోయెడిపని వచ్చితిరము | రాయేగుడు మీరు నృపతి యొద్దకు మరలన్.

గీ. అనుటయు వారు మాటాడు కొనుట నేని ఫలంబు లెమ్ము ర
మ్మని చంబట్ట నింపఁగలయుంపణు పైఁబడకుందు రేరయం
బున పునమేగి రాజకడ భోగనపిప్పుడు నేర్పురించి వెం
టని దనుదెంక మస్తటభట ప్రతతిం గొని యంచనుగ్రతన్.

క. ఒండొకతోఁ బలుకుచుఁ జను | చుండఁగ నమ్మాటలేమియును విననట్లు
ండెత యామునుడును గురు | దండ మెలఁగె నిరయిల్లఁ దల్లడమందన్

క. దుతగవి భటులరిగి పురో | హితయుతుఁడై తనయ భూతలేశ్వరునకు ను
ప్తతగోషు లగుచు నిట్లని | రతి విస్మయయుక్తి నందరాలించి వినన్.

క. ఒడయఁడుగాఁ డితఁడు మా | కొడఁబడ మియాజ్ఞ కేమరామాచను మనుచుం
గడునీసడించె నిన్న | బ్బుడు తఁడు చావునకు జంకబోఁ డనితో చెప్.

వ. మహాభాష్య భట్టోపాధ్యాయుం డనేకశిష్యులతో నతనింగాచి యున్నవాఁడు మే
మిమపురమే యగుట నతనిం బలాత్కారంబునఁ బట్టితేఁజాలక దేవరకత్తెఱం గె
తింగింప వచ్చితిమి తావకాజ్ఞోల్లంఘనం బెచ్చోట నదృశ్యం బశ్రుతంబును గాదె

చిఱుతవాని యుపేక్షించితిరేని శావక శాసనంబిక చెల్లచోటులం జెల్లనేరదని యొ
త్తిపలికిన నప్పలుకు లాకలించి యబ్బటులతోఁ జోళనృపాలుం డిట్లనియె.

గీ. ఎవఁడు పత్రమిట్టు లెవ్వాఁ లిఖించె వాఁ | డెన్నియేండ్లవాఁడు కొన్నివిద్య
లైన నభ్యసించెనా నిరక్షరుఁడ త | ద్వృత్తిరుద్ధి వానివిధము చెపుడ.

చ. అనుటయు వారలిట్లనిరి యామునుడాముఁడు వైష్ణవుం డతే
షనుకుఁడు భట్టపండితుని సన్నిధి శాస్త్రములెల్ల నభ్యసిం
చు నిగమముల్ షడంగములు ముఖ్యగవచ్చు నటంచుఁ జెప్ప రా
తను పదియేండ్ల బాలుఁడది దప్పిన ద్వాదశ వత్సరుం డగున్.

ఉ. చేరలమీఱు కన్నుఁగవ చెక్కులు నిద్దపుటద్దముల్ బొమల్
మారునివింట్లు వక్త్రము నెలం దులకించెడి సూక్తి యుక్తి తె
వ్వారి కజయ్యముల్ చిఱుతవాఁడని లక్ష్యముసేయ కిప్పుడే
ప్రేరక యుండఁగూడదు నృపోత్తమ యత్నమొనర్పు మిత్తఱిన్.

క. అని భటులు విన్నవించిన | ఘనతేజోవంతుఁ డసదుగా దీతడు వి
న్నని చులుక సేయరా దీ | తని వని కృతనిశ్చయుఁడయి ధరణీశుండున్.

గీ. పల్లకిని దగువారిని బనిచె నమ్మ | హానుభావుని దోడితెమ్మనుచు నవ్వ
డది రాయలింగి సభాసదు లద్భుతపడి | రమ్యశాంతులుగాని ధరాధిపతులు.

వ. ఇట్లు పనిచి యబ్బాలకాంతుం డంతిపురంబునకుం జని తన యగ్రమహిషియుం దా
ను విద్వద్గోష్ఠి నున్నయెడ యామునా చార్య ప్రశంస ప్రసంగసంగతం బగుటయు
రా జిట్లనియె.

సీ. ధరఁ గలపండితోత్తము లెల్ల యాశ్యానుతోఁ దర్క శాస్త్రయుక్తులఁ బ్రసంగ
మొనరించి విజితులై రొండిపారిరి చిన్నపాపఁ డీతఁడు యుక్తిపాటవమున
సామాన్యపండిత జనులతోనైన వాదము సేయలేఁడు విద్వన్మదేభ
కంఠీరవుండు లోకప్రసిద్ధుఁడగు పురోహితునకు ననురూపయుక్తు
లొసఁగఁ జాలు టెట్టులొప్పు నటన్న ల | తాంగి బరికి బాలుఁడని నిరాక
రింప తగఁడు యుక్తి సంపున వీని జ | యించు నీవు నంశయించ వలదు.

క. అని యుద్యుక్తంబుగ నెం | ప్పిన నద్భుతపడుచు నిట్టికేలతనవుఁ బ
ల్కిన ఫలమేమి పురోహితుఁ | గని యోడిన గెలువనగు గావున నప్పుడున్.

క. పతిమాట నైకొనక యట | య్యతివ పురోహితుని గెలుచు టాశ్చర్యంబే
మీతి నశ్వాలుఁ జూచె | రతిరాజు విద్యావిశేషుఁడని యట్టుటయున్.

క. రా కొండబడ కమ్మటం | బీగారత నంబుఁ బల్కి కటికనిన న

వ్యాజక్రియ నొప్పఁగఁ దన । ప్రాజ్ఞానన మరల బలికె రహిరోషమునన్.

గీ. వాదమున బాలుఁ డోడిన వసువుసుఁదన । మూర్ధ్నిలలు సేసుసేతు నీయంగణమున
ననుచుఁ బూని ప్రతిజ్ఞ సేయఁగ నృపాలు । డావరార్ధ్యుతములు దగఁగనిరి మరల.

క. బాలుఁడు గెలిచిన పలుకుల । కేలా నీకర్ధరాజ్య మిత్తు నిజముగా
మేలంబు గాదు నావుడు । లోలనయనయప్పుడప్పలుకుల కొడఁబడెన్.

సీ. జనపతి ననుపఁ జని దగువార లాందోళిక యెక్కి రండు వడిననుచు
పిన యమ్మెలర్ప యామునుని ప్రార్థింప నప్పని కొప్పి యెక్కఁగను చనఁ గపలదు
పలసని తోటివారలు కూకలిడ మహాభాష్యభట్టుఁడు పిన్న పాపడిట్లు
పోఁగూడదని తలంపుచునుండఁ బల్లకి నెక్కి గ్రక్కున గ్రోవ నిక్కి నిక్కి
పార్శ్వములఁ జూపదలు పైపయిని రాఁడ । నరిగి సభయొద్దఁ బల్లకి నరసి డిగ్గి
నఁడిచె సభలోని కుచితయానమున బాల । సూర్యతేజుఁడు శ్రీయామునార్యుఁ డపుడు.

మ. ఘనబాలాదిత్య సమానతేజు శుభచర్యున్ యామునార్యున్ సభా
జనులెల్లం దవునవ్వుగాఁ గని మహాశ్చర్యంబునం లేచ నిం
పొదవం జోళనృపాంతి కాసనమునం దూహించి కూర్చుండె వి
ద్యదిభేంద్ర ప్రాప్తిదసింహపోత మతఁడున్ హ్రేప చూపల్ గనన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

ఉ. యామునుఁ డప్పుడట్లు దనయానతి ప్రోయక వచ్చుట న్మదిన్
ప్రేమవలిర్పఁ జోళధరణీవిభుఁ డాసభ కేగుదెంచి తే
జోమహితుం గుమారుఁ గని చోద్యము నొంది నృపాసనంబునం
భామయు చామరంబు లిడపాడి గనుండె వివాదకాంక్షియై.

క. బాలుఁడు జయించుటకుల । తమ్మలలసని వేడుచున్ పిశిక్తప్రీతిన్
జాలస్ఫుట రంధ్రముల న్పా । లునతియు డాచుచుండె వారలనటన్.

గీ. విద్యలనుమానములేక నుద్వేలమతుల । శిష్యులగు పండితులు దనుఁ జేరికొలువ
యక్కియాళ్వాను వచ్చె సభాంతరమున । కొదిగి సభికులు లేచి బహూకరింప.

వ. ఇట్లు వచ్చి తగునెడఁ గూర్చుండుటయు రాజపురోహితు నతనిం గాంచెంగి యా
మునాచార్యుండు చోళనృపు నుపలక్షించి యిట్లనియె.

చ. ఇతనికి మాకు వాదమిటు లిప్పుడు చెల్లెడి పక్షపాతినం
గతులు దలంగి యుక్తినధికత్వము లేర్పడఁ జెప్పునట్టి పం
డితులను నిక్కమేరిచి గణింపుము వాదము చెల్లు చోట్లనీ
గతినావదింతు రెవ్వరును గాదన కిటు సేయుము మిర్యోదన్.

గీ. అనిన శాస్త్రవాదమునఁ బురోహితుచేత | గెలువఁబడని పండితులు ధరిత్రి
లేరటంచు నున్నవారిలోఁ గొందఱు | నేర్పరించె నటనరేశు డెర్పి.

క. పలుమాఱు పురోహితుచేఁ | జలమున జితమగుచుఁ గడు విషాదంబున ధీ
లిబుపండితబృందము క్రమ్మఁ | గ్కలమర బాలునకు జయము గోరుచు నుండెన్.

ఉ. రాజసభాంతరస్థలిని రాజిలు యామునమానిచంద్రుఁ డీ
రాజపురోహితుండును గరంబెటు వాదము సేతురో క్కొ యే
యోజను ముందువాక్య మెవరొప్పఁగఁ బల్కుదురో క్కొ యంచు త
ద్రాజసభాస్థులందఱుఁ జిత్రస్థితి మానము నొంది చూడఁగన్.

వ. నిశ్శబ్దముగా నున్నయెడ రాజుచే ననుజ్ఞాతుండై రాజపురోహితుండు యామునా
చార్యున కభిముఖుండుగా దిరిగి యిట్లనియె.

ఉ. బాలుఁడ నీవు శాస్త్రములపాటవ మేమియు లేనినిన్ను నే
లీల బలుంపఁబూన నగరే నగరింగలపండితాగ్రణుల్
మేలిమె నీసుఖంబులను మెచ్చితి నన్ను జయింతునంచు భూ
పాలసభం భయింపఁడక పోలక నిల్చుట మూఢి యర్భకా.

సీ. అని పాట్లు హాసనిస్వనమొప్పఁ బండితు నవనియె లోకాయతు జైనశాస్త్ర
యుక్తిచయము మాటిమాటికి నీవు చెప్పిన వానినే ఖండింపవలయు నట్లు
నీవు ప్రారంభింపఁగ నేరవైతేని నేనయ్యంగ యుక్తిత్రయంబు చెప్ప
దోషిగాని రిరస్థాపనంబు పణంబు నావుడు యామునుఁ డీవిధంబు
సభికులందఱు వింటిరే సరవిలోకి | కమున యుక్తులమూఁడు పొంకమున నేను
చెప్పెదను వాని నితఁడు మాపింపశాస్త్ర | వాద మొనరింతు సభ్యులాలించి వినుండు.

క. అనుడు నమ్మాట కపుడు | జనపతియుఁ బురోహితుండు సభికులు నల్లా
నవి బుద్ధుఁడుఁ దలలూచిరి | యనూనతేజోవిలాసియామునుఁ డంతన్.

వ. పురోహితు నవలోకించి యిట్లనియె.

క. నీతల్లి వంధ్యగాదు | బ్బూభృతిలపతి సార్వభౌముఁడు ముఖ్యుండు నృపభా
ర్యాతిలకంబు పతివ్రత | యీతెఱఁగున మూఁడుయుక్తు లివి తెలియఁ దగన్.

సీ. అనిన నిరుత్తరుండై నవ్విధ్యూరకయున్న పురోహితు నుదిత మెప్ప
గని యిట్టులనియె యామునుఁడు మూఁడైదేడు శాస్త్రయుక్తుల సభ్యసమ్మతమున
వాదమొనర్తుము మనసనంచు సమస్తశాస్త్రములందు ప్రశస్తరీతి
బూర్వపక్షమె ముఖ్యముగఁ గొంతసేపు సిద్ధాంతనిర్వాహకముగఁ గొంత
సేపు నిర్వాణ వాచాటిశేషయుక్తి | పాటవంబున యుక్తి బెడ్డొచ్చట నశఁదు

తెలిసి గానక మహామగధిం భయంబు । దవరి గనుఁగొన శాస్త్రవాదంబు సేసె.

ఉ. యామునసన్ముఖీరిత సమస్తను శాఖిల శాస్త్రయుక్తులం
బేముఖువించుఁ దా బరిభవింపఁగ నించుకయైనఁ జాల క
య్యామును నమ్మతాంకభవుఁ డంచుఁ దలంచెఁ బురోహితుండు నా
నామత జేత యాతని ననల్పునిగాఁ బరికింపఁ జిత్రమే.

క. యుక్తిజయ మెఱింగి యోగిపండితులు పురో । హితుడుమిన్నకుండు టెఱిఁగియుతను
లప్పుడు చాలవిస్మయముఁ జెంది సంతోష । జలధి దేల్చిర ర్మ్యసరణిఁగరము.

చ. అపుడు పురోహితుం గని నృపాగ్రణి శాక్యవైది కోక్తులం
దిపుడొకకైన విజయుఁడు సేయుము లేమగదా యటన్న ధా
త్రీపయి జనించి వర్ధిలెడి శ్రీపతి యిమ్మహాసియ్యేడేను ని
క్కపునమి క్రొన్నెన్క టొప్పు నపుగాదనఁ జాలడు సే తదుక్తులన్.

క. అని పురోహితుండు వినతుఁడై పలుక నీ । నృపుపాగుఁడయినృపాలుఁ డప్పుడు
యామునాచార్య వారలందఱు బ్రహ్మరథస్థుఁ జేసి మోచుటకు నిదించె.

వ. ఆసమయంబున యామునాచార్యుఁడు చోళనృపాలున కిట్లనియె.

ఉ. ఓయీ సెవ్వాకిఁటిం బఠమూర్తి మిద్దర వీరసభం దిరి
స్థాపన మీ వెలుంగుమగదా మదివాడు పురోహితుండు నా
వోడఁ గుయుక్తి బోధ జితుండనటంచు వచించెఁ గాన యి
ట్లొప్పు దేన బ్రాహ్మణుండు కరమూఁజడ నప్పని మానితం నృపా.

క. అనిన నదటివారలం దెల్ల యామునా । చార్య వత్సలత్వ సంపద గని
కీర్తి బహువిధములఁ గొనియాడి రాధ్యులన్ । సురలనుతిరవంబు బెరసి ప్రబలె.

వ. తదనంతరంబ రాజశాసనంబు సముత్సాహపూర్వకంబుగా నంగీకరించి పండితులంద
ఱు సముచితప్రకారంబున యామునాచార్య బ్రహ్మరథస్థుం జేసి పురవీథుల నమే
యవైభవంబునఁ ద్రిప్పి వెండియు సభకుం జని తగుతెఱంగున సమాసీనులై సమస్త
పండితేంద్ర పూజితుండై యామునాచార్యుండు బాలసూర్యుండునుంబోలె వెలుఁగు
చు కన్నులారం గనుంగొని రాజమహిషి భాష్పంబులు నేత్రంబులం దొఱుఁగ నుత్సా
హానందంబునం బొంది

క. యామునాచార్యుని వేగ నంతఃపురమునకు రప్పించి వని ట్లు రక్షణంబు
సేయుంగఁ గరుణ వెంచేసిన గురుచంద్ర యని పేరెలుంగు సొంపారఁ బిలిచి
చేతులఁ సుద్బ్బి సంప్రీతిఁ గౌగిటఁ జేర్చి నాయ్యంతిభాగ్య మేమనివచింతు
నప్పటికంంది రత్నాగతగురుఁ డనుచేసి యామునునకు బెరసె నత

మున్న దారహాస్యమున భార్యతోఁ జేసి । నట్టిప్రతిన దీర్ప నధికభక్తి
నృపతి యుత్సహించి సపరివారుఁడయి యా । మునునకిచ్చె రాజ్యమునసగంబు.

వ. ఇట్లు ప్రతిజ్ఞాపూరణం బాచరించి పాలున కర్ధరాజ్యం బిచ్చుటకు రాజమహిషి సంతోషించె నంత యామునార్యుం డర్ధరాజ్యంబున కధికృతుండై తిరుపురంబునకుం జని సకలప్రజారంజకంబుగా రాజ్యపరిపాలనంబు సేయుచుండె.

సీ. విద్యాధిరాజుశకవిభవు నిర్జితచోళనృపపురోహితుమాని మనోనా
రాభినవానఘు యామునరాజపదస్థు సానందము నందనుని బాచి
యీశ్వరముని చంద్రుఁ డింపారఁ దగు తెఱంగునఁ బెల్చి యొనరించియనుదినంబు
తత్కృపసత్కృతి దద్దయుఁ బానంద జలధిఁ దేలుచుఁ దనుజనులు వొగడ
కొంతకాలము బుచ్చి వైకుంఠమునకు । బ్రాప్తియగుకర్మ కళనూని తనుగ సుతుఁడు
జనకునకు బ్రహ్మమేధసంస్కారపూర్వ । కముగ నభ్యును్నాంతికర్మములు చేసె.

క. శాస్త్రత్యాగమునం దవ । ధాత్రినకలజనులు సమ్మనంబు నఁజేలం
ధాత్రింబాలింపుమ సుద । శ్రీ తుఁడు యామునుఁడు తిత్సురిక్ విలసిల్లెన్.

వ. అంతఁ గొంతకాలం బరుగఁ దనపత్నియందుఁ గ్రమంబున వరరంగుఁడును శొట్టపూ ర్ణుండు ననునిద్దఱుపుత్రులంగని యామునార్యుండు కేవలరాజభోగైక పరాయణుండై మహేంద్ర విభవంబునం బ్రవర్తిల్లుచుండుటయు.

ఉ. యామునుఁ డర్ధరాజ్య విభవాతిశయంబునఁ గ్రాలుచున్కి ని
ష్కాముఁడు రామమిశ్రుఁడు తగం విని గ్రామ్యసుఖైకసక్తుఁడై
సేమము దక్కఁ బోవ నడచెం గలఁ గాంచి కరఁగించి యింక నే
నామహనీయు వైష్ణవమతాంబుధి చంద్రుని జేతునంచుఁ దాన్.

ఉ. సాయనికూర్మిఁ బ్రస్ఫుటకృపార సవార్ధి యతండు వీర నా
రాయణపట్టణంబునకుఁ గ్రక్కున బోయి విరాజితోన్నతీ
సాయిత చిత్రరత్నమయ బంధుర యామనిరంతిరే కృతా
ధ్యాయతయత్న చారిమను జాందితపీఠకఁ జూచె దవ్వుగన్.

మహాస్రగ్ధర. ఒకచక్కం రాజకార్యాను పరమతిరహస్యోక్తు లావారలం జే
ల్లోకశ్రేష్ఠం గ్రామకుత్రాస్యకుశయ కరణోద్యుక్తులై వారి జేరం
బోకచోటం మహాపూర్వోద్యుచిత కరణకృత్యోద్ధురులై వారి నొండొ
క్కొకచాయం గర్తకర్త్రాగుడితి వచన ముద్యోగులై వారిఁ జూచెన్.

మాలిని. వ్రజనవరకుసంగం[illegible] వచ్చి లోచాప్తు చెంచి
న్నకుల హాయరథే భోదం విశాంభోళి కాయుల్

పౌరజనులు గణింపఁగ వీధులం బిండియుండఁగన్.
మరలి తనక తత్సద్మమూర్తిమూర్తిన్ సహించెన్.

లయగ్రాహి. స్ఫాటికబహిరంగణ విసారితటి దాభతర వారిరుచి మీలితశరీర చయచక్షు
స్సారసవిలోకన కృపారస వికాసిత శరీర సకలాభరణ హారసముదాయ
స్ఫారకరకుండల విచారకలనాగ్రఖచరామరకర గానిమిష వారకమనియ్యా
దారనుతి వాక్యరవపూరితనభోంతరచరోరులగుకూతులనుధీరగతిఁ గాంచెన్.

తురంగఖురపుటవృత్తము. పదములధారుణిఁద్రవ్వుచు మోరలు పైకిడి లాలలుఁగ్రక్కుచు దా
మొదగక సాదులు కళ్లెములం జనవొప్పఁగఁ బట్టుట గైకొనిన
త్పదవిఁ జరింపుచు దివ్యులు మెచ్చు సుదార విభూషణరోచులు నీ
రదచలచంచలలం దులకింపఁగ రాజిలు వాజులఁ జూచెనొగిన్.

మత్తేభము.
శుండాదండ నిరంతరోర్ధ్వ సరవాశుక్షిప్త బిందూచ్ఛటా
పాండుస్థూల మణీంద్ర వప్రతటి దాఘస్వానఘూకల్ప రు
ఘ్రండాంచద్ఘన విగ్రహా ర్తనిత ఘీంకార స్వనోద్దండ వే
దండ శ్రీ ప్రచల ద్విలానముల మోదం బేది వీక్షించెఁ దాన్.

రథపదవృత్తము.
పడిగల నలుపగు వాయవములఁ జొ
ప్పడి సురపతి వరవాహనములు వా
పడగలు గొడుగులు భాసిల నర్థ్యో
రొడలను దనరు రథేంద్రములఁ గనెన్.

పంచచామరము.
ఘనుండు రామమిశ్రుఁడట్లు గాంచి యించుకైన నే
గ చేరకింగ దుంపకుంబు గాని మర్త్య సాంద్రవ
ర్తసివ్యథం సహించి యోగి దర్ప వాగ్భటచ్ఛటా
వనాన్య దుష్ప్రవేశమైన ద్వారదేశముం గనెన్.

మత్తకోకిల.
చూచి వైభవ మెంతగొప్పని చోద్యమొందక సాచ్చి దా
వేచి మెల్లన నేగినాలుగు విప్రకత్యలు దాటి లో
చాచ గాఁబడి యుండు పత్తలి యామునార్యుని యాజ్ఞకై
కాచియున్న యనేక భూముఖ్యాధికారులం గని మెల్లనన్.

ఇంద్రవజ్రము.
దాటారికల్ ద్వారము దాటి పోని
కేవంక నర్వజ్ఞుని సేవ బాఱుం
బోవల్లగా దిగతిఁ గోలదంచుం
భావించి నొందారఁ దుపాయ మొక్కన్.

మంగళమహాశ్రీవృత్తము. పాకకళనంబునకుబల్లిదుడితోయంచటుకు పాకకరుణాఁడిహితవ్యాప్తిం
శేకొనకుమహాత్మ్యబునశేఖరుఁడ వాదఠనిశ్చఁయత్వ శీకరయత గౌరా
రాష్ట్రమతివానరమంత్రాముననశిష్ట పొందయుపెలుపుమంచుగమునేడఁ
పాకకరుడఘ్నముని ప్రార్థనము గైకొనిశ్యరంబలి పెట్టినిచ్చెదూ ॥౯.

ఉపేంద్రవజ్రము. అలర్కశాకంబు ప్రియంబుగా నే
ములోన నాహింతయు ముఖ్యవృత్తిం
దొలంగి పొమ్మ చ్చట దూరరా ద
న్యా లింకనం జాతఁడు నాదిచెప్పెన్.

తరల. అనుటయున్ కులభంపు కార్యమటంచు ప్రీతిలి యూతనిన్
వినను మెప్పుగఁ జూచి బిడ్డని శేగ మేగి గురూత్తమం
బెవయఁ గొంత యలర్కశాకము చేర్చి తీర్చ పటంబునం
ముచి దిశట్టి పరాజనేత్రుని ముఖ్యశిష్యుఁడు నర్కుపుర్.

కవిరాజవిరాజితము. పనిపడి ప్రొద్దుటివేళ కెవంబని పాకకరుంగని గుప్పెదుహా
ర నిపుణు దచ్చితి నీశము పూర్చి గరంబు దిశస్థితి వంచుచుటం
చును ముదియుం దిన ధీపివనం బని యూపుచు దానినొసంగిన దాం
డన మెంగ పోడి యతండది గైకొని పార్ల్యుల చెయ్వులసద్ధితముల్.

ఉత్సాహ. అనుదినంబు నిట్లు దెత్తు యూమునందు దీనినిం
బానర పారగించునట్లు లోకసేయుమంచు న
ద్వినయమొప్ప నమ్మహాత్మ వేడి రామ మిత్రుఁడే
గిఁ దటు శ్రీ కొప్పి పాకపూర్యకారి కూరిమిన్.

నర్కుటము. అనుదిన మాతఁడిట్లు వినయంబున దెచ్చెటి కూ
రనుగదుఁ గూర్మి దోషఁ బదిలంబుగ చేర్చి వెనం
బనిపడి దానియందిదగ పాకకరుండును దా
మునఁ దోఁగి పారగించునటు పూని యొకర్తుఁ దమిన్.

వసంతతిలకము. శ్రీరామ మిత్రుఁ డొగి నుచ్చితమూత నిత్యం
బీరీతి పాటుపడి యర్కద నిచ్చుచుండం
బీరెవ్వ రేమనుక దైవ భద్ర రంగుం
బాలింపరై రొకరు దైవబలప్రవృత్తిన్.

ద్రుతవిలంబితవృత్తము. ఇటులిట్లు కొనియిచ్చుచు నర్కశా
కటముఁ దోఁక మహామతి పాకఁ దు

త్కటమహాశరీరాఖ్య మెలర్పఁ బ్ర
స్ఫుటమతిం దలపోసె యథార్థవిత్.

మత్తకోకిల. అయమానము లిట్లు సేసర సాదరంబున నిత్య మి
ట్లుర నిచ్చుచు నుంటి సెప్పని గోరవచ్చితి వంచు నె
వ్వార లెవ్వఁడు బల్కు లిప్పలు వైభవంబులఁ గూరు సం
సారికుల్ హితమేమియుం గనఁజాల రుద్ధతవృత్తులై.

ఉపేంద్రవజ్రము. అలర్కశాకంబు ప్రియంబటంచుం
దలంచి యేఁ దెచ్చితి దానఁ గాప్తుం
దలంప డియ్యామునఁ డివ్విధంబా
కలించఁ జేకూఱ దే కార్య మెట్లున్.

సీ. అమిత వైభవముల నాత్మహితంబగు పనిసేయుమటంచి యామునుఁడు మెలఁగ
నితని సన్మార్గసంగతుఁ జేయ మానపల్క మునుంచి సేవటు గాచియుంటి
నెన్ని నాళ్ళిట్టుల సేవ సేయుచున్న నిబ్బంగి నెవ్వరు నేమి యనరు
గావున నింకకాకం బిట్లు దెచ్చుట నాగ్గైదు నాళ్ళు మానంగ వన్న
కారణ మిదియై యామునాచార్యుఁ డర్థిఁ । బిలువనంపడె యంచు లోఁదలఁచి నిశ్చ
యించి యటుక్కర దేకట బొందియుండె । నరవిశారద వేర్పడలచి యాచార్యగూర్తి.

వ. అట్లు శ్రీరామమిశ్రుండు చతుఃపంచదివసంబులు ఇచ్చి తన్నెవ్వరు బిలుచుట లేక
న్నై దాన చనిరుదవని వెండియు నలర్కశాకంబు గొని యప్పటి యట్ల పాకశా
ల కరిగిన నమ్మహానుభావుం జూచి పాకకరుం డిట్లనియె.

గీ. యామునునకు నిష్టమని నీ వెఱింగి యు । న్నాళ్ళనుంచి తెచ్చి నాలుగైదు
వాసరములనుంచి తడఁ గూరదేకున్న । కేమి కారణము బుధేంద్ర చెపుమ.

చ. అనుటయు రామమిశ్రుఁ డిటు లానతియిచ్చెను యామునార్యభ
త్త్యుని గ దలంచితే వనుసమున్నతి నిప్పని సేయ మాన నా
మనని టు జేరి కాంక్ష తలుమాటను దర్పము యంబు గాచి యుం
టి గనుడు నట్లు చెప్పి మగుడన్ వెసపాకకరుండు చూడఁగన్.

వ. అంత నద్దినంబున భోజనావసరంబునఁ దచ్ఛాకం బారగించుచు యామునాచార్యుఁడు
పాకకరుంబిలిచి సాదరంబుగా నిట్లనియె.

గీ. అరగెలలనుంచి యనఁదినం బిచ్చిత । కూరశెట్టు దీవు కోరకున్న
నదురు నాల్గు దినము లెడకేసి తిష్టమా । తిరిగి యట్లు సేయ హేతువేమి.

గీ. ఇంతపర్యంత మిది తెచ్చి యిచ్చుచుండు । చుండె రీతిని నది దేక యుండ నిప్పు

ఏమి వచ్చెను విన(ఁ)గ నేని చెప్పు మనుచు యామునులకు నిట్లనియె నతఁడు.

ఉ. కారణ మెద్ది చెప్పక యొకానొక వైష్ణవు డెచ్చి నిత్యమి
కూర ప్రియంబు మీకనుచుఁ గోరిమి నొసఁగుచు నెప్పుడిచ్చుటం
జేరకయాతఁ డీవనుచు జేరెను [illegible] వేడు కెసఁగన్
క్కారణ మేమటంచు నను గం గని రెంతయు విస్మయంబునన్.

వ. అలక్కూరాకం బిచ్చు మరలి చనుచు నమ్మహాత్ముండు నాతో నిట్లనియె.

క. యామునభట్టుగారు తలఁపకుఁ । మా మేమిటు సేయ మాన మామనుగను
స్వామియనుజ్ఞను సమయం । బేమునిరీక్షింతు మనియె నెద్దియు పలఁకక.

క. తమవృద్ధుఁ డయ్యె వడిని । యెడఁగూరిమి వచ్చెకాక మిచ్చుచునుండం
బనుగుఁ దనంబున నెక్కుడఁ । బడియుండెనా కూరదెచ్చు పతికిన్యాడనిక.

ఉ. అనవుడు యామునార్యుఁడు మహాద్భుతమొంది యలక్కూరాక థ
త్కణమునఁ గొంతఁ జ్ఞానము పొనంగుట యిట్లు దలంచె నాపయిం
గనికరమొప్ప వైష్ణవుడొకానొకఁ డిప్పటి బూని నారసిం
గనియలరించకిట్లు వృథగా దివసంబులు పుచ్చుటొప్పునే.

వ. అని యూహించి యప్పాకకరు నవలోకించి యిట్లనియె.

సీ. బనుగు వైష్ణవుండు పని చెప్పకట్లు ని । త్యము కాక మొసఁగ నయ్యెయు మాను
మనక గొనుట యుచిత మగునె యఘ్నుని చేఁ । గూర నిట్లు పుచ్చుకొనుట నగునె.

క. తడచన్న కార్యమున తే । వెడవగచిన లాభమేమి వేగిన యెడ న
బ్బుడునగు వైష్ణవు నారసి । వడిఁ దోడ్కొని రమ్ము వైష్ణవప్రాథమికా.

వ. అని యాజ్ఞాపించి యామునాచార్యుండు తద్దర్శనలాలసుండై యారాత్రి గడుపుటయు.

క. కరుణాసాగర లక్ష్మీ । వర పురుషోత్తమ సమస్త వైష్ణవ హృదయాం
తర దేశ సౌఖ్యకరము । దర యోగిధ్యేయ నిగమ నిత్య ప్రణుతా

మాలిని. సుమతవిజయ కృత్స్న గుణ్య రామానుజాది
క్రమ విరచిత నిత్య ద్రావిడోక్త్యాద్య వేద్య
స్ఫురిత పరిచరోన్యద్వైష్ణవాగ్రేసరాంత
ర్భ్రమిత మన్మథ శా విస్ఫార కారుణ్యమూర్తీ.

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వధూలసగోత్ర వెంకటాచార్య సదాచార్య
కృపాపాత్ర ఆత్రేయసగోత్ర పంగిపురి సీతారామ
విరచితంబైన యాచార్య రత్నహారంబున
పూర్వాచార్య ప్రశంసయందు ప్రథమ
తరంగము.

ఆచార్యరత్నహారము.

పూర్వాచార్యప్రభ.—ద్వితీయతరంగము.

క. శ్రీరంగరముఖ స్థలవి | స్ఫారవిభవలక్ష్య యోగిజనవంద్య జగ
త్కారణ నారాయణ ల | క్ష్మీరమణ జగన్నివాస కేశవదేవా.

వ. అవధరింపుము భట్టార్యుండు మాధవదాసున కిట్లనియె. నట్లు యామునాచార్యుండా
రాత్రి బుచ్చిమఱునాఁ డరుణోదయంబున నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి ఫలాహారుంజే
చుటకుఁ గోరుచుండె నప్పుడు నిర్వర్తితాహ్నికోచిత క్రియాకలాపుండై యె
ప్పటి యట్ల తచ్ఛాకంబు దెచ్చిన శ్రీరామమిశ్రుం జూచి పాకకరుండు తదాగమ
నంబు తగు తెఱంగున యామునాచార్యున కెఱింగించిన.

గీ. అంతిపురమున కాతని నాదరమున | దోడి తెమ్మని చెప్పినంతలోన మొప్ప
యామునుండప్పుడొక్క దివ్యంబు విజన | మైన స్థలమున నుండెఁ దానతనిఁజూడ.

చ. అనుపమభక్తి యామునుని యానతినాతఁడు వోయి రామమి
శ్రునిఁగని పేదవైష్ణవుడ చూడుము నీవెత నేను దీరు యా
మునుఁడిపుడేగి నన్నునిఁక బొందుగఁ దోడ్కొనిరమ్మటంచుఁ బం
చెను జను దెమ్ము తేగ ఫలసిద్ధికి నీకిచటం గొఱంతయే.

సీ. అని పాకకరుఁడు సొయ్యి మిగుల్పఁ జెప్పిన విని రామమిశ్రుఁడు వేలవార్ష
మునఁగ నిట్లనియె నోహో మహాత్మ యామునుఁ డన్నడిగెనే పుణ్యాదివన
మిది పదపదమని యోగికత్యంత రసతలుల నప్పాకకరుఁడు దాను
దనరాక కోరి యుంపున విజనస్థలంబున నొంటినున్న యామునునికడకు
దగువిధంబునఁ జనుదు నతండు తేచి | సాగి ప్రణమిల్లి యుచితోపచార పూజ
చేసి తద్దివ్య తేజోవిశేషమునకు | విస్మయముఁ జెంది యిట్లనె వేడ్కనిగుడ.

వ. మహాత్మా మీ రెప్పటికైనఁ జూచ్చుటి కుప్పికపూర దెచ్చుచుంటిరి భవత్పూర్వికంబుధ
నంబయిన క్షేత్రంబయిన గ్రామంబయిన మఱియు నెద్దియయినఁ బ్రియపూర్వకంబు
గా నొసంగి కృతార్థుండ నయ్యెదననిన యామునాచార్యుని మృదుమధుర వచనరచ
నా విశేషంబునకు సంతోషించి రామమిశ్రుండిట్లనియె.

గీ. వేఱుకోర్కి లేదు నను మునిపెద్దలా | ర్జించినట్టి ధనము చెలిమి నాయ
ధీన మయ్యెఁ గానఁ దెలియఁ గాన్పింపఁగా | వింపవలసె సమయవీక్షణంబు

మ. వినుమెవ్వారలు వేదశాస్త్రమిగులన్ వీక్షింపఁ బాపంబు గొం
దురు నిక్కం బటుగాన నీసమయ మెంతో కాలలం బొప్ప ని
ట్లనయంబుం గనుఁగాచియుంటి మిము నిట్లర్థించుటల్ మాధనం
బనుమానింపక మాకుఁ జూపుటకుఁ నర్థించితియున్ యామునా.

క. పనివడి నీపైతామహ | ధనమేవ్వాగి నీకుఁ జూపుదాఁక నమునినం
బును నమ్ముచుండు నీకడ | కనిశము నన్నాగకుండ నానతిఁయీవే.

వ. అని యివ్విధంబునఁ దనకు ద్వారనిరోధంబు లేకుండ ద్వారపాలకుల కాజ్ఞాపించుమని ప్రార్థించు రామమిశ్రువదన సుధాసదన బింబంబుగ నిజవిలోకన చకోరంబు లత్యాదరంబున నోలయ యామునాచార్యుఁ డప్పని కంగీకరించి ద్వారపాలకుల పిలిపించి యమ్మహానుభావుండు మాకాచార్యుం డీయన యిచ్చటికి వేంచేయునెడల సమయాసమయ భేదంబులు లేకుండ లోనికి రానీయవలయు నని దృఢంబుగా నాజ్ఞాపించుటయు నంత.

క. శ్రీరామమిశ్రుసంగతి | యారంభంబయిన యామునార్య మనము జ్ఞా
నాహూతంబయి పెరిగెను | వారిజహితు జూచి పెరియు వారిజముగతిన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. యామునాచార్య వత్యావసరంబున రామమిశ్రుఁడు శిష్యని వ్రీతమార్గ
మెచ్చటికేనియు నేగి యుత్తరవినోదయ వేళనిత్యకృత్యములు దీర్చి
సిరిమించు ద్వాదశభద్రోర్ధ్వపుండ్రములు తేజోవిశేషప్రదీప్తమయిన
శుభవిగ్రహంబున శోభిలఁ దులసీపద్మాక్షమాలల నురము మెఱయ
విమలమగునీవు కావివస్త్రముల రుచులు | పింక చెలువుల నీన భావించి తనదు
కుడికరంబున గీతార్థ కోశమొకటి | బట్టి వేంచేసి యామునుభవనమునకు.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీరామమిశ్రుండు యామునాచార్య గృహంబునకు జనుగునవసరంబున.

చ. సముదిత బాలసూర్య విలసద్రుచివిశ్రుతుఁడు రామమిశ్రుని
ల్లమనుజు లింపుగాఁ గనిదొలంగుచునుండిరి ద్వారపాలురుం
గ్రమమున రెండు రెండు పుకరంబుగ లోనికిఁ బొండటంచు హ
స్తములు మొగిడ్చి సద్వినయసంపద చెప్పుచునుండి రొప్పుగన్.

క. వారలవినయోక్తుల కరు | ణారసము కనద్విలోచన ప్రస్ఫుట పం
కేరుహముల నద్వేలం | బైరాగిల రామమిశ్రుఁ డరిగి పనివడిన్.

ఉ. యామును డున్నచోటికిఁ బ్రియంబొలరం జనునంత నమ్మహో
ద్ధాముని వచ్చుటం గని యథావిధి లేచి కృత ప్రణాముఁడై
యామునుఁ డర్ఘ్యపాద్యముల నాదర మొప్ప బహూకరించి వా
చామృదువృత్తిఁ జొప్పడఁగ సయ్యనఁ జేతులు మోడ్చి యిట్లనన్.

క. నాపయి నిర్హేతుకకరు | ణాపరులయి మీరు మీర నాయింటికి నే
డీపగిది వచ్చుటన్ తా | పత్రయ వారము గాదె ధన్యోత్తంసా.

గీ. పట్టుముడుల భాసిలి నీపాణి | పంకజమున నొక్కభవ్యకోశ
మల్లసిల్లె వైష్ణవోత్తమ దీని నా | మంబు నాకు జెప్పుమా కరుణను.

సీ. అనవు విని మనమున నింకనరయించి రామమిశ్రుఁడు కృపారసము చిలుక
బలికె నిట్లని వేదములయందుఁ బురుషసూక్తము పురాణముల నుదారమైన
విష్ణుపురాణము వేదతుల్యంబగు భారతంబున బరబ్రహ్మ సదుప
పాదితంబులు కృష్ణభాషిత గీతలు ధర్మశాస్త్రముల నెంతయును మాన
వంబు నందఱు నత్యుత్తమంబు లందు | నెంచి దర్శితలివిభక్తి ననగ సదుప
దేశపూర్వకముగా ననుదినము చదివి | యర్థమరయుదు రార్యులు యామునార్య.

గీ. అనినయామునార్యు డదియుఁ దాశ్రీరామ | మిశ్రుచేతఁ జదువ మెలపు నిగుడ
నిట్టులని యొకతఁ జేసె నొయని | రామమిశ్రుఁ డాదరమునఁ వినగ.

వ. మహాశాస్త్ర యష్టాదశాధ్యాయాత్మకంబును బరతత్త్వార్థమంజరియు నయిన యిబ్భగ
వద్గీత నాకుపదేశించి తదర్థం బొనరింపవలయు దయాపరులగు మీవంటి మహానుభావు
లకు సంసారిక సుఖంబుల నిరంతరంబు దగులు వడియాత్మహితం బెఱుంగని మాబోం
ట్లయెడ నిర్హేతుకకృపావిశేషంబున వరని యరసి రక్షించుపని స్వభావసిద్ధంబుగా
వున శిష్యుండగు నన్నుం గృతార్థుం జేయు మనిప్రార్థించు నాథపౌత్రుపలుకు లెట్ట
కేలకు నొడంబడుచు నతి గోప్యంబకంగీకరించి రహస్యంబు గాదినంబున కొక్కయధ్యా
యంబు చొప్పున నష్టాదశాధ్యాయంబు లష్టాదశదినంబులకు గ్రమంబున శ్రీరామ
మిశ్రుం డుపదేశించుటయు.

గీ. పదులు వెలువ శుక్లపక్ష ద్వితీయామ్ము | తొంసకళలు బోలె యామునునకు
మనసజ్ఞానభక్తి వైరాగ్యములు వృద్ధి | బొందెనంతకంటెకుం దలంప.

క. పదునెనిమిది యధ్యాయము | లెవనమ్మవ మొదవ వినిగ్రహేకవృద్ధలి నీ
ర్మదుఁడై యామును డగ్గురు | పదముల బ్రణతుఁడయి యిట్లు పలికె దృఢోక్తిన్.

క. ధనగేహాదులపై మమ | తను కర్తవ్యంబు బ్రహ్మతత్త్వధ్యానం
బని తెలియక మోహావిలు | డనదగు నే నిన్నుఁగని కృతార్థుఁడనైతిన్.

వ. ఇంకను విశేషార్థంబు వెల్లడింపవే యని యభ్యర్థించిన యామునాచార్యుం బ్రసాద
మధుర మందస్మిత సుందర వదనారవిందుండై కటాక్షించి శ్రీరామ మిశ్రుండు
చరమార్థంబునవిశేషంబుగా వెల్లడించినసంతుష్టాంతరంగుఁడై యామునాచార్యుం డిట్లనియె.

ఉ. తుచ్ఛములైన గ్రామ్య సుఖదుఃఖములన్ నరకంబు బోలికన్
దుచ్ఛ మనంబుగానక దగుల్వడి ద్రుళ్ళితి నింతదాక నీ
స్వచ్ఛవచో విశేషసుధ సారెకుఁ ద్రావుట దుష్టకాంక్ష తా
పచ్ఛమ మయ్యె తావకకృపా మహిమంబిది యార్యశేఖరా.

క. దారాత్మజ పరివారా । గారాదుల నన్నిటిని సుఖంబుగ దమినిం
దారఁ విడచి నీతోనను । దేరనముద్యుక్తుఁ డనయితింగురు చంద్రా.

గీ. ఆత్మహితములుగా ననిత్యము లనుత్త । మంబపాయసహస్ర యుతంబులైన
గేహదేహములందు సంగితయగు నెల్ల । పాదునూళ్ల గుణాలునఁ బడుటగాదె.

వ. అని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నిర్వేదించు నాథపౌత్రు నాలోకించి శ్రీ
రామమిశ్రుండు

ఉ. ఈకడచన్న కార్యమున కీవడలం బనిలేదు. యామునా
నాకడ నీకితా మహాధనం బమరెన్ విను దానినీవు వేఁ
జేకొనుమంత నీవలన శ్రీమద వైష్ణవ దర్శనంబు ని
ర్వ్యాకుల వృత్తి భూమి వెలయుంగల దప్పని సేయు సత్వరన్.

సీ. అనుటయు నయ్యామునాచార్యుడు కడు బ్రియంపడి శ్రీపతిగుణానుభవమునకల
ప్రతికూలములగు దారకుమార పరివార మందిర ముఖ్యసంపదల నెల్ల
యహలుతుచ్ఛములుగ నేర్పడ నెంచి వర్జించి యనుకూల మగుతత్ వరసిగ్రహము
నిగ్రమించిన కార్య నిర్వాహకంబయ్యె ననిరామ మిశ్రుడవాప్తహృష్టు
డగుచు నాతని దోడ్కొని యర్థ్యగమన । మధుర రంగపురంబున కరిగియుదయ
కాలమున వేడ్క కావేరి గడిసి నీర । మాడి సమ్యగ్ధృతోర్ధ్వ పుండ్రాంకుడగుచు.

క. పురిలోని కలిగి రంగే । శ్వరు నిలయముసొచ్చి యాపవరలావణ్యా
కరుడయిన రంగనాయకు । నరుదుగఁ జూపించె యామునాచార్యునకున్.

శా. దివ్యత్పుంవరమూర్తి విస్ఫురిత సత్తేజో విశేషంబు ద్రా
ఘ్వవ్యం బొనరి నాథపౌత్రుఁడు కృపాపాథోధి శ్రీశం సదా
భవ్యం రంగపతిం గనున్నఖ శిఖాపర్యంత మీక్షించి య
న్యవ్యాపార పరాఙ్ముఖుం డగుచు సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కుచున్.

వ. సముచిత ప్రకారంబున శ్రీరంగనాథు ప్రసాదంబునకుఁ బాత్రుండై యుద్దేశ్యపెడ

నిరవధిక ప్రేమ పాత్ర వశ్యంబునర్థ జెంది యున్న యుమ్మాయమునాచార్యునకు శ్రీ రామమిశ్రుండు శ్రీరంగ నాథుకు పాదపద్మయుగళంబు జూపించుట్లున్నిదెను.

క. మీపూర్వులచే యీనిధి । ప్రాపని యనుభూతమయ్యె భాగ్యంబుగ నీ
వాపగిది తదేకమని । షాపదమిం బరగు మఖిల జనహిత మొప్పన్.

గీ. అనిన నూఱడిలి మహాప్రసాదంబని । యప్పుడు రామమిశ్రు ననుమతమున
సన్యసించె సకల సంపదల్ మృషలుగ । దలచి యామునుండు కలక దేరి.

వ. ఇవ్విధంబున.

సీ. సానబట్టిన వజ్రసామ్యము దోపఁదురీ యాశ్రమస్థుడై ప్రీతి నెల్ల
వేళల రంగేశ విశ్రుత సద్గుణానుభవ సంజాత సంతోష మొలయఁ
దీంపిచు యామున దేశిక చంద్రుడు మహాపూర్ణ ముఖ్యశిష్య వ్రజంబు
చేరిభావించి విశిష్టభక్తి యెలర్స నాశ్రయించిరి తదీయ ప్రభావ
మఖిల దిశలఁ బ్రస్ఫుటంబయ్యె వైష్ణవ । దర్శనంబు వృద్ధిఁబొందు చుండె
నదియు గాక బుట్టినట్టి మహాత్ముల । చిత్రచరిత వింత జెంద నేల.

మ. అని భట్టార్యుడు బల్క నమ్రుడయి యత్యాసక్తి వేదాంతి యి
ట్లనియెం సద్గుణసాంద్ర యామునుని పూర్ణార్యుడు లక్షించి చే
రిన చందం బిసుమంత దెల్పితివి ధాత్రిం వార లేనిక్క మా
రుసి యంశంబున నెవ్వరెం దుదయమైరో యేర్పడం జెప్పవే.

గీ. యామునుడు సన్యసించఁ దదర్ధరాజ్య । మెవరిపాలయ్యె పుత్రాము లెట్టులైరి
యరయుచోళాధిపతి యెదదగ్రమహిషి । యెట్టిగతి జెందిరదియు నాకెఱుగ జెపుము.

క. అని ప్రశ్నము చేసిన శి । ష్యుని ముఖపద్మమున దనదు చూపులోలయఁగ
గ్గొని కూరేశ కుమారుం । డనూన కరుణాతరంగి తాత్మ్యుం డగుచున్.

వ. నీ వడిగిన చందంబున మహాపూర్ణ ప్రభృతుల యవతారంబులు మొదలగునన్నియు సంక్షేపప్రకారంబున జెప్పెద వినుమని యిట్లనిరి.

చ. పమగుడు దివ్యసూరులు కృపామతి గోదయు బ్రస్తుతించి రిం
పావన రమాసఖుండు సకలోర్వి వెలుంగు పారిష్ఠలంబులం
బావలుట కెక్కుడై యుంట భూరి విభూతి వెలింగ నట్టి న
త్ర్పవ మగు రంగపట్టణము భాసిలు భూవలయ ప్రసిద్ధమై.

సీ. అప్పరత్రిశ్శత్తమునందు భారద్వాజ గోత్ర బృహచ్ఛద కులమునందు
కుముదాంశమున సంభవమునొంది శ్రీమహాపూర్ణార్యుఁ డతివేగమున సమస్త
నిగమాగమార్ధములన్నియు నభ్యసించి దాఁ బుండరీకాక్షు నాముని గుమారు
వత్సుగా బు సమాఖ్య నాత్మజగనే యంతే యామునమునిని వైభవా తిశయము

గొంచి యాఙ్గురువుల నాశ్రయించి చాల | ధన్యుఁడయి శ్రీపరాంకుశదాసుఁ డనెడి
దాస్యనామంబు గను ప్రసిద్ధుఁ డగుచుండె | దంగ శ్రీరంగనాథాంతరంగుఁ డగుచు.

౭. మానత్వం బెసఁగంగ భక్తవరులెల్లం గోర్కెఁ దేజమిం
గానిం బట్టి కొలంత రేయి నవసంఖ్యామూర్తి యోగీంద్ర గో
దానార్చితమై యుదగ్రకమ భక్తశ్రేణిపాలిత
శ్రీనాథాలయ వేంకటాచలము భాసిల్లున్ బుధుల్ మ్రొక్కెడన్.

౮. అట్టి వేంకటగిరిఁ జెలువారు స్వర్ణ | ముఖరి తటమున సుముఖాంతమున జనించె
శైలపూర్ణాఖ్యుఁ డనెడి ద్విజప్రవరుఁడు | చైత్రమునఁ గల స్వాతి నక్షత్రమునను.

౯. వినుమిట్లు బుట్టి వేదము | లను శాస్త్రములను సమగ్రరతిఁ జదివియు యా
మునగురునకు శిష్యుండై | యనూనభక్తి దార్ఢ్య మెసఁగి యలరుచు నుండెన్.

౧౦. పాండ్యమండలమునఁ బరగు గోష్ఠీపురీ శుద్ధనరస్త్రీ రతశోభిత మహ
నక్షత్రంగ నద్విమానాంతర సుస్థిర సౌమ్యనారాయణస్వామి విష్ణు
చిత్త పరాంకుశ శ్రీగాత్రిమనుజుఁడయి వెలయు నప్పురి నుద్భవించి సద్వి
జుఁ డగు గోష్ఠీపూర్ణుఁ డెడలేక వేదవేదాంగముల్ చదివి శ్రీయామునముని
చంద్రు వైభవ మరసి యచటికి నేగి | యమ్మహాయోగి నతిభక్తి నాశ్రయించి
శిష్యప్రవాహస్థుఁ డగుచు దత్త్రదహస్య | ములను వడసి సదా దాస్యములను మెలఁగె.

౧౧. ఘనతయౌఁ బాండ్యదేశంబునం దగు మధురాపురంబునకు సమీపంబుగా వృషభాచ
లంబున శఠారి కులశేఖర విష్ణుచిత్త పరాంకుశ గోదానుతుండగు సుందరబాహుస్వా
మి చెలువారు, నందు వామనాంశంబున నొక్క బ్రాహ్మణునకుఁ గుంభమాస ముఖా
నక్షత్రంబున మాలాకారం డుద్భవించి వేదవేదాంగ పారంగుఁడై యామునదేశి
కునాశ్రయించి సమస్త రహస్యార్థంబు లెఱింగి యచ్చట నుండు నంత

౧౨. పాండ్యదేశమునఁ జొప్పడు మాఱనేరి యాఖ్యపురి కుంభమాసమున శుభమగు
కర్కటనామసంవత్సరమున నతాక్షేప మాఱనేరినంబి నామమున నొక్క
డుదయించి గరువైష్ణవోత్తముఁడై రంగనగరి భాసిలు యామున ప్రభావ
మరసి యేతెంచి యాగురు నాశ్రయించి యుక్సైరవిన్నిద్రుఁడై వివిధదాస్య
వరసి వర్తించి యాచార్యసన్నిధాన | మున వసించి నిదీనవక్త్రవరు జూచి
యుపటు మహోజ్వల యామునయోగి వరున | కతఁడు నత్యంత దుర్లభ మైనకరుణ.

౧౩. కుంభమండలంబున | సంజనించి ప్రౌఢభాగ్యసిద్ధదశిఖరోజనమున ఘ
మంపకుము భక్తిసారుఁడు | ఖండపహిత ... పూర్వపురి దనరున్.

౧౪. అప్పుర్యంబు పఞ్చమ సార పురంబున వెలఁగాంచు.

సీ. కానిఁ బడమరగా నొక్క క్రోసెడు మేర నిప్పటి జనుల్ మిగుల పూన
మల్లి యనుచు వచించ నెల్లవేళలఁ బలు తేఁటిగుల ప్రవ్వటి గలుగుకతన
పుష్పవల్లి యనెడి పుర మొప్పు నాభయాన మృగశీర్షమున శ్రీశబరియంశ
ముగ జతుర్థాన్వయమున వత్సరమునఁ గాంచీపూర్ణుఁ డుదయించి సేమ మరసి
యొక్క పూదోఁటఁ బెంచి యందుల్లసిల్లు | పూలదండలు గట్టి సొంపుగను వాని
ననుదినంబును వరదరాజాంతికమున | కరిగి యర్పించుచుండెఁ శ్రద్ధాన్వితముగ.

వ. మధ్యాహ్నసమయంబునకుఁ బుష్పమాలికలు హస్తిగిరీశుం డగువరదరాజున కర్పించి మరలి చని మార్గంబున నం దగుభూతపురంబున మిత్రుం డగు నానూరికేశవాచార్యు గృహంబున వారాత్రి శయనించి మఱునాఁడింటికిం జనుచు బ్రతిదినం బివ్విధంబునఁ గాంచీపూర్ణుండు పుష్పమాలికాకైంకర్యంబు సేయుచుండె నిట్లనేకసంవత్సరంబు లరుగ నొక్కనాఁడు పుష్పమాలికార్పణానంతరంబునఁ బ్రీతుండై యవ్విట్ఠల వరదరాజు కాంచీపూర్ణు నవలోకించి యిట్లనియె.

గీ. నీదుకైంకర్యమున కిందు నేను దుష్టిఁ | జెందితిని యింక యుండుము మింపొందముష్ణ
ధాత్రి నుత్తరవేది సుస్థవము నొంది | దనదు నన్నలరింపుము దాస్యగరిమ.

సీ. అనినఁ గాంచీపూర్ణుఁ డమ్మాట కంగీకరించి కాంచీనగరి నివసించి
యామునమునీంద్రు డనుపమవైభవ మరసి శ్రీదేవరాజాజ్ఞ రంగ
నాథికి జని యామునగురుచంద్రుని నాశ్రయింప [illegible] కొల్ల దగిన
భంగి సెలంగి తత్పరత నాచార్యానుమతమున [illegible]కి మరలి వచ్చి
వరద రాజాంతరంగుఁడై పరమభక్తి | సుచిత్త కైంకర్య మొనరింపుచుండె నతఁడు
దనరెఁ గమలాపతి కుమారుఁ డనెడి పేర | నఖిలజనములు దనుఁ గొనియాడుచుండ.

వ. ఇవ్విధంబున యామునదేశికేంద్రుండును శ్రీరంగపురంబున నిరవధిక ప్రభావుండై యుల్లసిల్లుట వంతయు విని చోళభూపాలుండు

గీ. తనపురోహితుండు తాను భార్యయును రంగ | పట్టణమున కేగి భక్తి మెఱక్క
యామునాచార్యుఁ జూచి యర్థించెఁ బంచసం | స్కారములను మాకొసంగు మనుచు.

క. పలుమా రిప్పటి పనిగా | దలుగక చనుఁ డనుచు యామునార్యుం డష్టం
బులు చెప్పి వారు చనఁగ | జ్వలభక్తిని వేడఁ గరుణ వర్ధిల నంతన్.

గీ. ముత్ర్యరకుఁ బంచసంస్కారములనొసర్చి | యపుడు శ్రీనాథమునిదాసుఁ డనిపురోహి
తునకు శ్రీరంగ చోళుఁ డని నృపునకు | దాస్యనామము లుంచెను దారకునకు.

వ. మఱియు శ్రీరంగనాథునకు నతఁడు దాస్యనామంబు రాజపత్నికి సుప్రసిద్ధంబుగా నొసంగి మున్ను చోళనృపాలు వలనఁ బడసిన యర్ధరాజ్యంబు శ్రీరంగనాథు

ను కైంకర్యంబునకు నప్పగించెఁ ద్రిమిశంతాది శారపర్యంతం శారాజ్యం బవ్విధం
బుతర్థ చెప్తె నని వినంబడె నంత.

క. తమతండ్రి నన్యసించుట | క్రమ మెప్పఁగ విని కుమారకోష్ఠయు మత్యు
త్తమభక్తి వెలయ రంగపు | రమున కరిగి యచట నాదరంబున నుండెన్.

చ. ఉరుతర బుద్ధి యామునమునీముఖ్య సమాశ్రితు లైనవారిలో
నిరుపమ యొక్క శిష్యు లపు డేగ్గిక గాంచిరి తద్యాగ్రహం
దలచట లెక్కకుం మిగిలి దాన్యవమ్ము తగ్గి వైరాగి లేమ తాం
తను లెదురై పరాజయమునుం బడయుంచును భక్తి నిష్టతోన్.

సీ. ఇట్లు యామునదేశికేంద్రుఁడు వైష్ణవసర్వస మభివృద్ధి వనరఁజేయు
చుండుట రామమిశ్రుండు వీక్షించి ప్రేమమున యామునుసమీపమున కరిగి
యతిరహస్యార్థము లర్థి వెలింగించి నీకయి వాంఛమని ప్రభుండు
కురుకేశుఁ డనుపుణ్యగుణమున కష్టాంగయోగ ముపదేశించె నమ్మునకడ నది
యభ్యసింపు మనిన యామునుఁ డదిమీర | లభ్యసింపమికి మహానుభావ
కారణంబు దెలుపఁగాఁదగు ననుము న | మేయగుణ రామమిశ్రుఁ డనియె.

చ. తనువుఁ దొఱంగువేళ నది దానుపదేశము గాంచు నంచు యా
మునవిభు నాగురుండు గురుపుంగవుఁడై తగునాధయోగితో
ననియెను నాకు నొక్కఁ డొకయాశ్రమసీమఁ దొఱంగె మేను గా
వునఁ దగుయోగరీతిఁ దెరువుల్ జలజేక్షణుఁ డెల్లెఱింగెడున్.

క. నాగురుఁ డగుపద్మాక్షుఁడు | యోగం బెఱుఁగనికతమున నొప్పఁగ నాకున్
యోగంబు లేకతక్కను | వేగమ నీవభ్యసింపవే గురునికడన్.

వ. అనిమఱియు నీయట్టిమహానుభావులౌకగు నిష్కర్మనిర్వాహకత్వంబునకై ప్రతిష్ఠిం
చుమని నిర్దేశించి శ్రీరామమిశ్రుండు (మణక్కాల్ నంబి) కొంతకాలంబు సుఖం
బుండి యొక్కనాఁడు తనకాచార్యుండగు శ్రీపుండరీకాక్షు (ఉయ్యక్కొండారు)
చరణకమలంబులు దలంపుచు శరీరంబు వదలి వైకుంఠంబునకుం జనియె నమ్మహాను
భావుండు మర్త్యదేహంబు ధరించియుండుట నూటయైదు సంవత్సరంబు లనిగణిం
పం బడియె నంత.

క. యామున మునీశ్వరాది శిష్యప్రశిష్యు | లగ్గురువియోగ మార్తి సేయంగ బ్రహ్మ
మేధసంస్కారమొప్పనమ్మునదగద | హించి తద్దుఃఖమాత్మ సహించిమనిరి.

వ. అధ్యాయాంతంబుగాఁ గర్తృకోలాహల బంతయోఁ గావించి రంత. యామునయో
గీంద్రుండు వైష్ణవసర్వసంబుధరాతలంబున కెల్లడలం బ్రవర్తితంబుసేయుచుండె నంత.

క. యోగాభ్యాసము సేయఁగ । వేగమహాపూర్ణ ముఖ్యశిష్యుఁడగుచు మహా
భాగుఁడు యామునదేశికుఁ । డేగెను గురుకేశుకడకు హితశ్రద్ధన్.

గీ. ఇట్లు చని పరివారంబు నెల్ల నవల । నునిచి యొంటరిగ నరిగి సద్యోగనిష్ఠ
నలరితుం డగుకురుకేశు నరసి చూచి । యాదరాద్భుతములు చెలువార నంత.

ఉ. ఈమహనీయ యోగమున నేనిటనుండుట విఘ్నకారి కా
కేమి యటంచు నెంచి కురుకేశుని (కురుకానాథప్పన్) సన్నిధిఁ గోడచాటునం
దామును డుండఁ సాధకులు డాయుట తప్పని వచ్చితంచు యో
గామలచిత్తుఁ డైనయతిఁ డయ్యెడఁ బిల్చెను పేరెలుంగునన్.

మ. కురుకానాథుని పిల్పుచే నదరి సంకోచింప కాతండు భా
సురలీలం జని యేను యామునుఁడు నంచుం ప్రొక్కి యోగీంద్ర నే
నరయం గుడ్యము చాటున న్నిలువ నెట్లాలించి కన్గొంటి ర
బ్బురమయ్యెన్ వినవర్ణ మేమి వినుపింపుం డత్తెఱం గేర్పడన్.

ఉ. అనవు డతండు తాను సిరి యయ్యయి లీలల నోలలాడుచుం
డనను జగన్నివాసుఁడు తటాలున నాబుజ మెక్కి గోడచా
టునఁ గనునన్న జూపె ననుచున్ వెలిఁ జెందుచు నట్టియోగ మె
ల్లను దయఁ దెల్పుమంచు సుకరంబున యామున మౌని వేఁడినన్.

శా. కాయం బేను దొలంగఁ జాచుతఱి యోగం బీవు గైకొమ్ము ధీ
రా యంచుం గృప స్వాపసానవిధకాలం బాకుపై వ్రాసి ర
మ్మా యన్పేశికు లోని నాటిఁకని ప్రేమంబొప్ప నయ్యాతు స
ద్గేయుం డాతఁ డొసంగ యామునుఁడు వేగం బా ననుజ్ఞాతుఁడై.

సీ. ఇట్లు యామున దేశికేంద్రుఁడు శ్రీరంగమున కేగి రంగనాధుని సమంచ
దధ్యయ నోత్సవోద్యత్పరరంగ కృతాయత దేవగాన ధ్వనిత
శఠవైరి గదిత ప్రశస్త పద్య స్ఫుటానంత శయన మహిమా తిశయము
విని తాను శిష్యులు వేగమచ్చటికేగి యద్దేవుఁగని ప్రియమమరఁ గొంత
కాల మచట నుండఁ గడుదంగ నగరదే । వారి నాకుఁడగెడి యామునార్య
శిష్యుఁ డమ్మహాత్ము దేవ లేకున్కఁగా । గృహమునఁ జెంది గురుని జాడ నరిగె.

గీ. చని యనంత శయన సత్పురి కనతి దూ । రమున తరుగ నప్పుడు రంగపురికి
మరలి యామునార్యుఁ డరుదెంచుమను ద్రోవ । నతనిఁ జూచి యిట్టులనియె నరిగి.

క. వనమున కరిగిన శ్రీరా । మునిస్వాతంత్ర్యంబు కార్యమును పొనఁగఁగఁ దా
నను కాసింతఁగఁ జెను ధర । ముని చందము నోఁచి మరలుదు మెన్నీమాటన్.

గీ. అని యతండు భక్తి నాచార్యునిట్లు | మార్పు లేక పన్ను టొగి పొగడి
నరసి నీవనంతశయను సేవించి ర | మ్మనిన నమ్మహాత్ముఁ డనియె మరల.

వ. తావక చరణ నిరీక్షణంబు దక్క తక్కిన పనులన్నియు వృథాశ్రమంబేల యనిన నమ్మాట
కచ్చటి వారందఱు విస్మయంబునం బొంది రప్పుడు, యామునార్యుం డద్దేవరి నా
యకుఁ దగు తెలుంగున నూఱడించి తత్తద్దేశంబులం దగు దివ్యదేశంబులు సేవించుచు
మధురాపురంబున వైశాఖసరసి శిష్యులం దానును స్నానంబుచేసి సత్కృత నిత్య
కృత్యుండై యుండె.

ఉ. దానిసమీప దేశమునఁ దద్దయు రాజిలు వృక్షముల్ పొదల్
మానుగఁ జాచి నిర్జనము మాన్యము నై దగు నిర్వ్యోడంబుపో
మానిత యోగధారణ సమంచితుఁడై దగియుండ లెస్సయా
నేనటు నేను యోగపథ మేమియుఁ గానఁటంచు ఖిన్నుఁడై.

క. కుఱుదేశ దత్తపుఁడిక | నరసి గని మద్దినంబె యాతండు కళే
బరము విడుచు నిసపాటను | పరమాతురుఁ డగుచు నాథపౌత్రుండంతన్.

ఉ. ఏనిపు డిట్టు లచ్చటికి చేగుట దుర్ఘటకార్య మింక నా
చేనిల యోగమీ గతి నశించెను దైవవశం బటంచుఁ దా
దీనత వెచ్చనూర్పు గతించినదాని గణింప నేల సం
మానిన ప్రేమ శిష్యులన నూఱడి యామునుఁ డంత సద్వరన్.

శా. శ్రీరంగంబున కేగి భక్తజనతా చిత్త వ్యథానాశనం
ధారీతీక్ష విపక్షతాస్పదు జగన్నాథుం రమాస్తుత్య స్వం
గారాగార శరీర విస్ఫురితు రంగస్వామి సేవించి త
త్కారుణ్యైకపాత్రుఁడై స్వమత మంతం బెంచియుండెం దమిన్.

సీ. ఇట్లు సుఖంబుండి యెల్లశిష్యులకు యామునదేశికుండు శాఠరిపుర చిత
దివ్యసహస్రగీతియు సతాత్పర్యముగా నుపదేశించు కాలమునను
పాలిభు యరెడి పద్యముల కర్థమెఱిఁగించు తఱిఁ గన్నమాని కొంతవడి మౌని
యై దీనియందుఁ గాలాంతరంబున నొక్కఘనుఁడు దుదయించు నందును దనక్పృ
పానుపుట్టునొక్కయుపుమజన్మంపియు | న్నాఁడో తెలియదనుచునను ముఁ జింత
నున్నఁ దద్విచార మూహించి శిష్యాలి | ట్లని గురుని పయిఁ బ్రియంబునిగుడ.

గీ. విష్ణుపద్మషణము షుద్ధిగొందఁగ జేయు | దున్న విహారి శఠరి ప్రోక్త పద్య
వేద్యులంనకు కారు నేటొక్కఘనుఁడు పర | మనియె దాని యామునార్యుఁ డరసి.

సీ. రామాంబుజ ప్రభువుఁ ధనాఢ్యులఁ బుట్టిన శ్రీరామునకుఁ దోడుమీయు ఘనత

జనియించె నట్టి శేషప్రముఖులు బ్రహ్మ మొదలుగాఁ గలవారు పోలెఁ గలియు
గంబున నతి ముఖంబులఁ గబళిత మగుచున్న శ్రుతిశిఖరార్థ మేర్ప
రించి ప్రాణులను రక్షించుటకై శ్రీమదా సూరిపుల కేశవార్య పుత్రుఁ
డగుచుఁ బుట్టిన శ్రీలక్ష్మణార్యునకు న। హాయులై నాడు తండ్రి కరాధిపతియు
దాశరథియును మున్నుగాఁ దగునట్టి। లుద్భవించిరి బుధ నయనోత్సవముగ.

వ. ఇట్లు రామానుజుం డుదయించి యాదవ ప్రకాశునొద్ద సమస్త శాస్త్రాధ్యయనంబు
సేయుచుండె నంత.

గీ. యామునార్యుండు రాజశత్రాంతి బాధ। నొంది యొకనాఁడు లక్ష్మణార్యునిఁ గనంగఁ
గాంచి కరుణించి యప్పని గాక మరల। రంగపురికేగి శిష్యు లుప్పొంగ నరసి.

వ. స్తోత్రరత్నంబును జతుశ్శ్లోకిని వేదప్రామాణ్యంబును శిక్షాత్రయంబును గీతార్థసంగ్ర
హంబు ననియెడి గ్రంథపంచకంబు రచియించె నివ్విధంబున నూటయిరువదియైదు
వత్సరంబులు సర్వశరీరధారి యామునయుండె యొక్కనాఁడు మాఱనేతినంబిం బిలిచి
యిట్లనియె.

క. అతఁడిన మిత్రాణ రాజరోగం। బని నను బ్రార్థించు పీవనల్పవ్యథ చే
యుట నిది సహింపుము కొమ్మని। యను డాత్రాణ మతని పీడ్వనందుఁ దనర్చెన్.

గీ. ఇట్లు మూర్ఖజీవంబు సహించి గురుని। భక్తిశేషముగా ననురక్తిఁ గొన్న
నడియుఁ డర్స్థాంగ మునందుఁ బ్రబలె। నేమిఁ జెప్పుదు సద్గురుస్వామిమహిమ.

వ. రాజకార్య విచారణస్థితి యెట్టివారి కిట్లు బాధాకరంబని తెలియుటకు దద్రుణం
బివ్విధంబున యామునాచార్యుం డంగీకరించెం బోలునంత భట్టార్యుండు వెండియు
నిట్లను. బహుకాలానుభవవిద్యుం బయినను సూక్ష్మకాలంబున నడిదీరనని మాఱ
నేరినంబి కాదేశించి తదీయ సంరక్షణంబునకు మహాపూర్ణు నియమించె నాచార్య
భక్తిశేషం బెన్నదియైన భోగ్యంబుగాఁ గొనుటకు నిది యుదాహరణంబుగాఁ బోధించునట్లె.

సీ. వైష్ణవ దర్శనావ్యాహత నిర్వాహకుఁడు లక్ష్మణార్యుఁ డిప్పుడు తనప్పు
కంచియం దతిసేకె నించి మాకుపదేశ మొనరించినట్లు మహోత్తమంబు
లైన యర్థములు నెయ్యమున నాతెంగింపు డని యానతిచ్చె రంగాధినాథు
డాజ్ఞ శ్రీరామమిశ్రాచార్య పదపద్మములు దలంపుచు శిష్యముఖ్యులెల్ల
దగు తెలుంగునఁ దత్తదుత్తమకథల। తన మొనర్పంగ ముక్తిఁ జనియె సమధి
కోత్సవం బంద యెక్కాలి యుష్పవైష్ణ। వాఖిలార్చ్యుఁడ యామునాచార్యుఁ డనఘ.

వ. ఇమ్మహానుభావుని తిరునక్షత్ర తిరునామంబులు:- ఘనమునై తుషైవర్, హదమర్తే ధ సింహం
ప్రక్; పెరియకోయిల్ దళితరూప్; కుశిశ్రాష్ట్రై అనంకరణు రామానుజార్యుడు:

క. తాపసమున మహాపూర్ణా | ర్యాదుల నయిదుగురు గురుల నరసి గనిగ్రహుం
బావరమున మంత్రాదుల | నాది తెలిసె స్వత్వభావ మొప్పంగ మఱియున్,

గీ. ప్రబలబుద్ధి భాష్యరచనం బొనర్చి వై | ష్ణవమయంబు సేసి జగతి నెల్ల
సకల ధర్మశాస్త్ర సంప్రదాయము లాఖి | మాని శాస్త్రజాలము సక్తిఁ జెప్పెన్.

వ. ఇట్లు భూరి శ్రీశైలపూర్ణార్య కుమారుం డగు కురుకేశ నామకుఁ బుత్రస్వీకారంబు సేసి యుభయవేదాంతార్థంబు లుపదేశించి సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబు సేయుట కాజ్ఞాపించె నమ్మహానుభావుల వలన విష్ణుచిత్తుం డను వైష్ణవుం డుభయవేదాంతంబులుం బడసె మఱియు యతీంద్రప్రసాదంబున నిశ్చలతోభయవేదాంతుం డగు గోవిందుం డయ్యర్థంబులఁ గరుణావిశేషంబున నాకర్ణించె నివియన్నియుం బ్రయత్నంబున నీకు నేనుపదేశించితి. నిష్టర్ష వార్థంబు ప్రబలం జేయుమా శ్రీరంగపురంబున సుఖం బుండుమని భట్టార్యుండు వెండియు నమ్మహ్యతికిట్లనియె.

సీ. యతిపతి యాజ్ఞ సహస్రషట్క గ్రంథసంఖ్య శ్రీకురుకేశ సత్తముండు
తెలియ సహస్రగీతికి వ్యాఖ్య చేసెఁ దద్వ్యాఖ్య వైరి బృహత్కీర్తిఁ దగు పిదప నువఁ
గరము తొమ్మిదివేల గ్రంథసంఖ్యను సకలోపకారకముగ నొక వ్యాఖ్య
జేయ మీ విష్ణుచిత్తుని చేత రామానుజ గురుకేశులును నేను గరిమ మెప్పఁ
జేయుదుము యతినాయక దివ్యసూరి | పూర్వగురు సచ్చరిత్రము ముఖ్యవృత్తి
నీవు కోరిన తెఱఁగున నీకుఁ జెప్ప | బడియె నిష్కల గురుభక్తి పరుఁడ వగుట.

ఉ. నీకిపు డాదరం బొనర నే నెఱిఁగించిన యర్థమంత యుం
జేకొని చెన్నుగాఁ బఠన సేయు గురూత్తమ పంక్తి భక్తిఁ బ్ర
లోకమునం బ్రసిద్ధిఁ దనరుం గురుభక్తి వెలుంగ నున్న మో
క్షైకసుఖానుభూతిగన రెవ్వరు సిక్కము నమ్ము మింతయున్.

చ. ఇది పఠియింప దీన నుదయించు విరాగత నిర్భరత్వమున్
మదను గర్వంబహంకృతియు మాను నిరంతర మెల్లవేళ లో
నొదవు గురూత్తమాంఘ్రియుగ లోన్నత భక్తియు విష్ణుభక్తి సం
మదకర దాస్యవృత్తులు క్రమంబున వర్ధిలు చెట్టివారికిన్.

గీ. శ్రీధరుండు మొదలు చేసి నాథముని యాము | నుండు నతఁడు దగి గనుంగొనంగ
నాత్మగురుని దాక నమరెడి గురుపరం | పర దలఁచుఁ బరమపదము గలుగు.

క. దీని దెలుపంగని వారల | కే నిపుణతనైన ముక్తి యెట్లొడగూడున్
దీని దెలిసిన నెవ్వరి | కైనఁ గరస్థము ముక్తి యతిసులభముగాన్.

వ. అని యిబ్భంగంబున సంతసము మాధవదాసున కెఱింగించిన నతండు వెండియు స్వా

మీ యీ తంత్రపుఁ బ్రతిమచెంత ననతిపర్యంక తలమున్న శారపటించియుండ నేమి
పోకుదన నిట్లనిరి.

*క. కరి మకరికఁ జిక్కి మును న । గ్నుఁడయి నారాయణాయ నాథుడటంచున్
మొఱలిడఁ బఱతెంచి ప్రోచెం । బోరిఁ బలికింపనిట్టి యిప్రతిమ కదే.

*ఉ. పేరును జూచి వచ్చితిఁ బిమ్మట నే గానను బ్రొద్దుగ్రుంకుచో
నారయవంబునం దెరువులాడక నా యపున నున్న పల్లెకుం
జోర మటంచు నేగనటు బోయ ధనంబు కలిత శ్రీ వస్త్రసం
భారము లన్ని యొండెడకు సయ్యనఁ జేర్చి బహూకరింపుచున్.

*వ. స్వగృహంబు బాగుసేసి యొసంగినం భట్టార్యుం డందు వసించి తనమనంబున.

*చ. మను నితఁ డాదరించుటలు మాని భవంబును జూచి కాదు; ని
క్కము ధనవాంఛితంబునను గాదు; యశంబును గూర్చి కాదు; మే
దను మున మందిరంబు శరణం బనువారి నుపేక్ష సేయఁ గూ
డమి మది నెంచి గాని; ప్రకటంబిది యంచును లోఁదలంపుచున్.

*వ. మర్త్యమాత్రుని కిట్టి యభిమాన ముండిన నంశిత విషయుఁడై స్వామి కెట్టి యాభిమా
నము సేయును రీల గలుగనని చింతించి యావ్యాధునిం దాఁ బిలిచి యప్పటి
వింతలేమన నతండిట్లనియె.

*క. వేఁటకుఁ జని వనమున నొక । తోటం దమిఁ గోతిపిల్లఁ జూచి బలిమి నే
నాట్టఁ గొని చనుచున్నం । జేటుంగని దానితల్లి చెచ్చెర ద్రోవన్.

*గీ. కలసి కనులనీరు గారంగ నేడ్చుచు । నెదుట వచ్చి మ్రొక్కి నేను దాని
పిల్ల విడలివచ్చి తల్లిని నింటికం । పితిఁ డట పలుక భట్టనాధుతోడ.

*వ. అతని కనికరంబునకు సంతసించి యస్మత్స్వామి నుద్దేశించి వాల్మీకి "మా మేకం శరణం
వ్రజ" యని యాశ్రీకృష్ణుఁ డుపదేశించెనే? పగతుఁడైన శరణాగతిం జొచ్చెనేని
తనప్రాణంబు గోలుపోయియు వానిం గాచవలెనని యీవనచరుని కేవలము ఉపదేశించెనే?
కావున దేశకాలాదినియమంబులేక సవ్యవధానంబుగాఁ బ్రపదనం బెట్టివారికైన
ఫలించు నని యానతిచ్చె.

*సీ. చోళభూపతి వీరసుందర బ్రహ్మరాయుఁడు రంగనాధర మాధిపతికిఁ
బ్రాకార మొక్కటి రచియించుచున్నఁ దిల్లశిల్లనూరి యాలయము సరుదు
వడ్డముగాఁ దోఁచ నదిపడఁ గొట్టించి కట్టింపఁ దలఁప సాకలుని వార్త
భట్టు విని వచ్చి పరకాలముని తొల్లి భక్త్యాంఘ్రిరేణుల ధరమునద్ద
సైనఁ గునిఁ జెట్టికట్టించె నట్టి గిత్త । నలువు మార్యుల మంగళాశాసనంబు

హరికిఁ గాపగు నీలాద్రి దరిని వసతి | మించి యతివరుఁ డొక్క నతిక్రమించి యతఁడు.

క. పనిఁ బిళ్ళపిళ్లె యాశ్వా | సనమున భాగవతోత్తముని గృహంబు వెలికిఁ గ
ర్వుని శిష్యయాతనుండవు | చనుఁడని భట్టార్యుకడ కనుచులు సంపన్.

చ. పరువడి శ్రీపరాశరముఁ బొనిగరం బిముడొట్టియూరునా
పురముకు నంత నిచ్చటను భూపతి చెచ్చిన భట్టుశిష్యులం
దలఁ గడు సంతసించి గురుతల్లికిఁ దెల్పిన దుఃఖితాత్మయై
కర మెలుఁగెత్తి యేడ్చి విపినావలి విస్మయ మందనందఱున్.

సీ. పార్థ పడు వేళ నయురొయ్యి మాతాత్రియోల | నను నుయాశ్వాను సంబంధ మయ్యెపేఁడు
భట్టగురుకడ నపచారపడియుండు నను | తాపమైనఁ జెందక యుమగూపమొందె.

ఐ. కావున శరణాగతుం డయిన గారవంబు గదా యని దురపిల్లితి ననిరి.

గీ. శ్రీపరాశరగురు శిష్యుఁ డొంకఁ దిరువా | రాధన క్రమంబు రహిని గొలుపు
మనుచు వేడ నుడయవరులు నిత్యమౌసంగ | నట్లు సలుపు యామ మనుదినంబు.

వ. అంతం గొన్ని దినంబుల కాతండు మరల జనుదెంచి.

సీ. స్నానం బొనర్చి వస్త్రయుగంబు ధరియించి ద్వాదశ పుండ్రముల్ దాల్చి పూర్వ
దేశపంక్తి చింతించుచుఁ దిరుమణిస్నానంబులు చేసి తదనుకూల
కాల్యకృత్య మొనర్చి కడు పెరుమాళ్ళకు నారగింపొనరించి యాప్రసాద
మాత్యలతో నమ్మహాత్ముఁడు సాపడి భగవద్గుణాను భవంబు సలుప
గాంచి యుడివోని కోశము గాఁగ నావ | లిచ్చి యతిలఘుగతిఁ జేసిరిటువిూర
జేల నవ వేదశాస్త్రముల్ శీల వెదకి | యింతకుం దక్కు విధి నీకు నొందుఁగాన.

గీ. కాన నీకిటు చెప్పితిఁ గపట ముడిగి | యురసి చూచిన మాకిది యొప్పు సలుప
నత్తఁ గనఁబడ దనుచు నానతి యొందు | బలుక నాతివ్యవసుఁడంత మనమునందు.

సీ. జ్ఞానానుగుణముగా ఛాత్రుల కుపదేశ మాచార్య లొనరింతు రందుకతనఁ
గొంచెగిత్తపు గుదిగొయ్య కట్టినమాడ్కి ప్రస్గంథ రోమాంచితగాత్రుఁడైన
యాతనికి సర్వేంద్రియము లచ్యుతార్చక నగుచట్టి లాక్రమమూర్తుఁ డొనఁగ
భగవదేకాంతి యాభట్టార్యుఁ డమ్మద్విశోత్తమ సార్థమై యుండతకర్మ
మాచరించెను గాకున్న సతనికేల | కర్మములతోలి యాశుభాకారచితు
నమ్మహాత్ముఁడు దలచెద నాత్మవనుచు | నంతసంబంధ యోగ నానావ్రతంబు.

మ. పల్లకిలోన నెక్కి దమి భట్టగురుం డరుగంగ వేగ న
ల్లల్లన వెన్కవైపునను నాగుచు మాధవదాసుఁ డంత సా
ష్టాంగదండ మొనర్చునఁ బట్టిన సద్విగ్రహింపఁ భట్ట రం

పల్లకినుండి నేలకు సుఖాలున దూఁకియుఁ గౌఁగలింపుచుర్.

*మ. యతివేషంబున కిట్టిసాహసము లేలా బల్ విరుద్ధం బవే
యతివేషం బనుకూల మంచు నిటులే నర్థించితిం గాని యేం
ధరత నుష్మత్పద దాస్యసిద్ధికి గృహస్థత్వంబె యంటోఁడితిఁ
యతివేషం బిఁక నేటికంచును త్రిదండం బుద్ధతిఁ విర్వబోఁ.

*వ. వారించి యతినిం దనవెంటం గొనిచనిరి.

*సీ. పరమ పావనమైన భట్టార్య శ్రీపాదతీర్థ మాతనికేమి తెలియకుండఁ
దిగ్గ యాండాళమ్మ తచ్ఛిష్య వనిచేఁ జేర్పించి నిత్యము స్వీకరించు
నాకృత్య మిఁక వైష్ణవాగ్రణి తెలిసి యోయమ్మ నీకేమిది యక్రమమనిన
నన్యులకడ నున్నవారి తీరనైనట్లు గానియుంటఁ గలుగు శ్రీధరుఁడు తనకుఁ
దగ్గయోగ్యుఁడు గాకున్న నన్యవోధ । ఘనులు సుతశిష్యులను దీర్ఘకరుఁడు గారె
యనుచు నొడివె నాండాళమ్మయాతనికపుడు । విన్నయనిపదతీర్థంబువిడువఁడా ము.

*వ. శ్రీరంగనాథుండు [illegible] రక్షకుండు గావనియు నమ్మహాత్ముడు [illegible]
భోజనం బిడకుండె ననియు [illegible] పాదుదేవళంబున నిందుముసుంగు పెట్టిప
దుండి పూర్వదినంబు [illegible] రంగనాయకుండునారుండు తెలియకుండ
జే యారగించిన [illegible] జెప్పి యిచ్చుచుండ భట్టార్యుం [illegible]
[illegible] గొన్నదినంబుల కాబత్తుండు పరమపదించె ననుచు
శిష్యులు పలుక చిఱునవ్వు నవ్వుటిల "రంగానైత్తి మోత నేటికిదిరానో" యనశిష్య
లవరు పొలంగండిన వారలకంతయు నెరింగించె.

*సీ. రంగనాథుండు నొకవాసరంబునందు । మండపంబునఁ బరివార పరివృతుఁడయి
నిండుకొలువుండ నగ్గోష్ఠి నుండి భట్ట । గురుఁడు దగియుండ శిష్యులు త్వరితపడుచు.

*వ. సంధ్యావందనకాలం బతిక్రమించుచుండె నని విన్నవింప, నమ్మహాత్ముండు.

శ్లో॥ మత్కైంకర్యపరాణాం పుంసాం యదికర్మవిలుప్యతి
తత్కర్మ తే ప్రకుర్వంతి త్రింశత్కోట్యో మహర్షయః

అనియెడు భగవన్ముఖోదిత వచనంబు చేఁ దదీయ కైంకర్య నిరతులగువారికి సం
ధ్యా వందనాది కర్మ వైకల్యదోషంబు సంభవింపదని రూఢంబుజేసె.

ఉ. నెమ్మది భట్టదేశికు ననేకులు ప్రస్తుతిసేయ విష్ణులో
కమ్మున కేగఁదల్చిన ముఖండముగా వెలయింపుమంచు నమ్మిం
దమ్మిదివేల్పునా గణన ధోఁప శతారిసహస్రశక్తికిం
గ్రమ్మఱ [illegible] నేనీబుధ గణ్యుఁడు మాధవదాస్యుఁ డెంకయుర్.

వ. ఇట్లు వ్యాఖ్యాన మతంబు సేసి తల్లేఖనంబునకు లేఖకు నరయుచుండ నిచుళాపురంబునకు
వంబూరివరదుం డరుదెంచి యీయన లేఖకుండ ననివిన్నవించుటయు నచ్చార్యుండప
డివి వ్రాయుంగూడదనియు నార్ద్రభూజదంబులం వైష్ణవత్వ సంపూర్తి గావనియు నత
నిం బంచసంస్కార సమన్వితుం జేసి యర్థపంచకాకారత్రయాంతి మోపాయాదిహి
తంబు లుపదేశించి గ్రంథం బంతయు నతని కుపదేశించి యచ్చ్రంబులకట్టె యతని
చేతికిచ్చి విరళాక్షరంబుగా రయమ్మున వేఱొంకు సంపుటంబుపై వ్రాసి తెమ్మని
యానతిచ్చిన

సీ. ఆచార్యునకు మ్రొక్కి యానందమున వరదాచార్యుండప్పత్రము లావరమున
గొని నిచుళాపురంబున కేగుచును మార్గ మధ్యదేశమున నసాధ్యరీతి
కావేరియుప్పొంగి కట్టుబవహింప నోడలు లేమియూని దాటంగడంగి
కట్టశిరంబుపై గట్టిగా నునిచి చేతులనీదు తఱి జలంబుల ప్రవాహ
గతిని దామున్గి నీటనక్కట్టు జాఱిపోవు టెఱు | గక చావువచ్చిను మెఱుము
నెట్టకేలకు దరిజేరి కట్టలేమి | నెఱిగి దానికుపాయ మూహించు నపుడు.

వ. వాల్మీకిమహామునికి శ్రీరామాయణంబు బోలె దద్వ్యాఖ్యానంబు కరతామలకంబు
గా వరదాచార్యునకు శఠారిప్రసాదంబున బ్రస్ఫురితం బగుటయు.

క. వనమునం బూర్వోత్తరవా | క్యవిరోధము లేకయుండ నత్తెరగున వ్యా
ఖ్య విరళ లలితాక్షరముగ | నవిలంబం బొప్ప వ్రాసియవ్వర దుండున్.

గీ. దానిం దెచ్చి ధయను దడసెంగా గుమన క | ర్పింపం గోశమేర్పరించి చూచి
యుంటం గొంత యుక్తులెక్కుడి వనుచు వే | దాంతి యమునగవరదుం డనియెనిట్లు.

క. మీరిచ్చిన యాకులు కా | వేరినదుమం బడిరా మున్న విన్న గురుతు చే
సిరీతి వ్రాసితిని నను | గెరక యీతప్పు సైచి కృప మనుపందగున్.

చ. అనివరదుండు చెప్పిన శఠారియిరిండయి ప్రీతి యుప్పొ డిం
పెనయగ దామమున్న రచియించిన దివ్యసహస్రగీతి కా
ఖ్యానముగ వ్యాఖ్య సేసెనని యాతని నాస్తుతి యొనర్చి త్రి
తిని ద్రవిడాగమంబు లుపదేశమొనర్చె గురుండు నెయ్యమై.

గీ. మఱియుం గలి వైరిదాసనామంబు పెట్టి | యతడెనంచి కృప యొక్కెయు ప్రేర నవనిలో ప్ర
సిద్ధిగా సకలార్థ విశేష వేది | యగుచు వైష్ణవ దర్శన మరసి ప్రోచె.

క. రంగపురి మున్న యతిపతి | భంగిని నాచార్య పాదభక్తి జెరంగియు
ప్పొంగం గలివైరిదాసుండ | ప్పంగుర విద్యులకు శిష్యవరులు గొలువంగన్.

సీ. శ్రీశాస్త్ర్యముఖ్య నిత్యముహాగ్రంథములు ద్రావిడాగమంబులు మహాత్మ

అగు శిష్యులకు వినయంబునఁ జెప్పుచునున్న యానంబిళ్ళైయొద్ద పెద్ద
లగుచుఁ గృష్ణార్యుండు నటనుత్తరవువీధి కృష్ణపాదుఁడు వెలింగిరి యనేక
శిష్యులు గుంపయిచేరి వెన్వెంట రాఁజనుకలివైరి దాసుని విభవము
గాంచి యోర్వలేక కనలు కూరేశపౌ। త్రుఁడగు మధ్యవీధి దనరు భట్టు
డొక్కఁడాను నృపతి యొద్దకుఁ దాను నం। బిళ్ళ శిష్యుఁగూడి వేడ్కనరిగె.

వ. ఇట్లరిగి యభూపతికి శ్రీరామాయణార్థంబు చెప్పుచుఁ బక్షియగు జటాయువునకె
లైఱుంగున శ్రీరామదేవుండు మోక్షంబొసంగె ననిభూపతుచేఁ గృతకుశలప్రశ్నుం
డై నదుత్తరం బీజాలక మున్నాదనతోవచ్చిన కలివైరిదాస శిష్యుండైన జియ్యారా
ఖ్యుంగని నంబిళ్ళగోష్ఠియందు దీనికుత్తరం జెప్పఁడయిన వినంబడెనేయని రహస్యం
బుగానడుగ నమ్మహానుభావుండిట్లనియె.

గీ. సత్యమున లోకమునదాన నరణిచీన। జనుల శుశ్రూష గురువుల ధనువుచేత
శత్రువుల గెల్చెనని చెప్ప నంతసిల్లి। భట్టుఁ డావృపుఁగని యిట్లు బలికెఁదెలియ.

క. సత్యము జటాయువును దన। సత్యంబున మోక్షమునొసంగెను రాముం
డత్యంత కరుణ నావృపు। సత్యమును సత్యమనివృపుఁడు సంతుష్టుండై.

గీ. లెక్కలేని ధనము గ్రక్కున నొసఁగిన। దానిగొంచు సీర్ష్య దలఁగి భట్టు
నాముఁ డరుగుదెంచి నంబిళ్ళకును నమ। ర్పించి మ్రొక్కెఁ దత్తరించి యతఁడు.

ఉ. వేరము దక్కి భట్టును సవిస్తర మత్తెఱఁ గేర్పరించి నే
పోవుచునుంటి నీవిభవముం గనియోర్వక యింతదాఁక నా
నేరములెల్ల సహించి గరుణింపుము నావుడుఁ గూరనాథ పౌ
త్రా రహిఁ నిట్లునన్నుఁ గనరా కకృతార్థుడనైతి నేఁటికిన్.

క. నీకిపుడు కొఱఁత లేదు ద। యాకర యనివేమఱుగొని యాడుచుఁ బృథుస
త్త్వాకృతి నంబిళ్ళ యతని। జేకొని కరుణించిప్రోచె శిష్యుని గాఁగన్.

వ. శ్రీపరాశరభట్టు కుమారుండగు మధ్యవీధిభట్టు నట్లుశిష్యుంగా నంగీకరించి యతని
కి ద్రావిడవేదరహస్యార్థంబులు సవిశేషంబుగా నుపదేశించిన.

సీ. అమ్మహాత్ముఁడు వానిసారసి భారతగ్రంథ సంఖ్యను శఠారాతిగదిత
దివ్యప్రబంధమునకు వ్యాఖ్యరచియించి గురుడగు నంబిళ్ళ గోష్ఠి కరిగి
గాన్పింప వీక్షించి గడునిదివిస్తార మగుట వ్రాయఁగ జాల రవనిజనులు
పఠియింప నిట్లు జొప్పదు గురునానతి గొనక యిట్లొనరింపఁ జనదటంచు
బుడమి నంబిళ్ళ దానివైపుడది విడిచి। గాంచి యష్టాక్షరీ దీక్షయుం మఱియును
దత్త్వవివరణ మగ్గురూత్తము ననుజ్ఞ। రచనచేసి యతండు మెల్లంగ నచట.

క. మునుభూతనగరి యతిరా | ట్టుని యర్చావిగ్రహము గడుం బ్రీతిం బ్రతి
ష్ఠ గావించిన దాశరథిస్వ | తనకు సుతుఁడు దనరు పెంపుతో రంగపురిన్.

వ. ఇట్టి రామానుజదాసు (కందాడైయాండాన్) కుమారుండును వారిజాక్షీరాఖ్యుం
డు (కందాడైతోళప్పర్) అగు నమ్మహానుభావుండు.

గీ. ప్రబలు కలివైరిదాసు వైభవము జూడ | నోపక యాతఁడు కలహము నోటిపించి
జనులు గనుఁగొన పరిభవించిన నతండు | నిర్వికారత నొందిన నేరకుండె.

వ. మఱియట్టి యపచారంబు శమించి రక్షింపుమని ప్రార్థించుటయును కారణాంతరంబున
తన మున్ను దనభార్యచేఁ గలివైరిదాసావమానం బాత్మనాశకం బని దెలుపఁబడి ప
శ్చాత్తాపంబు నొందియుండుట నప్పుడు తత్సాత్త్వికత్వమునకు సంతుష్టుండై యక్క
లివైరిదాసునకు (నంబిళ్ళై) లోకాచార్యుం డను నామంబు జగత్ప్రసిద్ధంబుగా నొ
సంగించి యాందోళికారూఢుంగావించి సమస్తవైభవంబులఁ బురవీథుల నేగించెను.

సీ. కలివైరిదాసుఁ డశ్యలఘుగుణాఢ్యుఁ డాండాళ్వ్యాఖ్యాయము రంగనాయకి యును
నిస్తుల భార్యలనేకశాస్త్ర విశారదుండు శ్రీరామానుజుం డనియెడి
కొమరుండు వాధూలగోత్ర దాశరథిపౌత్రుఁ డగు వారణగిరీశుండు గూర
పతిపౌత్రుఁ డగు భట్టవర్యుండును కృష్ణపాదుండు కృష్ణార్యుఁడు (పెరియవాచ్చాన్ పిళ్ళై)
శిష్యవర్యులు గొలువ విశిష్టగోష్ఠి | నమరె శ్రీరంగపురిదర్శనము ప్రవృద్ధి నొంపలగు
గావఁగఁ జేయుచు నంబిళ్ళైగోష్ఠి రంగ | నాథుగోష్ఠి సమంబని నరులు పొగడ.

వ. మఱియు నక్కలిజిద్దాసుండు సహస్రగీతికి నిరువదినాలుగువేల గ్రంథసంఖ్యను వ్యా
ఖ్యానంబు సేసె. వరదాత్సౌమ్యజామాతృయోగీంద్రుం (అళకియమణవాళప్పెరుమా
ళ్) డాచార్యశాసనంబున ద్వాదశసహస్ర గ్రంథసంఖ్యచే సహస్రగీతికి నొకటీక
చేసె. ముత్తరపురీశింపగు కృష్ణపాదుండు (వడక్కుత్తిరువీధి పిళ్ళై) దేశికాజ్ఞాపూర్వ
కంబుగా ముప్పదియాఱువేల గ్రంథసంఖ్య జొప్పడ సహస్రగీతికి వ్యాఖ్యానంబు సే
సె. నివ్విధంబున గురుకేశుండును, వేదాంతియు, వరదాత్సౌమ్యజామాతృయోగీంద్రుం
డును, కలివైరిదాసుండును, కృష్ణపాదుండు ననియెడి యైదుగురు సహస్రగీతికి వ్యా
ఖ్యానప్రవర్తకు లగుటయు.

ఉ. శ్రీలలి కృష్ణపాదుఁ డొనరించిన టీకజగంబులందు వి
ఖ్యాతము జేయుచుండు మఱి పరమాదరుఁడై కలివైరిదానిచేఁ
జేకొను మాధవుం డనెడి శిష్యున కిచ్చిన దాని నెయ్యుఁడై
యాతఁడు పద్మనాభుఁ డను శుభలసదాహ్వయపుత్రున కిచ్చె నర్మిలిన్.

వ. అతండు నక్కగ్రామాధికారియు రామానుజదాసాఖ్యుండు (వాలూర్ పిళ్ళై) న

గు శిష్యున కభ్యాసంబుం బొసంగె నప్పుణ్యాత్ముండు చతుర్గ్రామ నివాసియు దేవ
రాజాఖ్యుండు (నాలూరాచ్చాంబిళ్లె) నగు తన కొడుకునకుఁ గ్రమపూర్వకంబుగా
నొసఁగె నమ్మహాత్మునివలన శ్రీశైలనాథుండు (తిరువాయిమొళిపిళ్లె) పడసె నతని
వలన శేషాంశసంభవుండగు సౌమ్యజామాతృ మునీంద్రుండు గైకొనియె నంత.

మ. జగతిం నిర్మల కీర్తి చంద్రికల నించన్ సౌమ్యజామాతృయో
గివరుం డుత్తము డష్టదిగ్గజములం గీర్తించి యభ్యాస్యమిం
పుగ దాఁ జెప్పి గురూత్తముం డనుచుఁ దన్ భూషింపఁ బ్రాజ్ఞుల్ సుఖం
బుగ శ్రీరంగపురంబునం దనరె నెప్డున్ శిష్యకోటుల్ దగన్.

ఇది భగవద్విషయ ప్రవర్తకాచార్య సంప్రదాయంబు మఱియును.

సీ. ఈవిధంబున వర్తిల్లు రామానుజ సిద్ధాంతుఁ డధిక విశిష్టచరితుఁ
డైన శ్రీకృష్ణపాదాఖ్యన కిద్ధయతనయు లందు తులాశ్రవణ భవుఁడగు
జ్యేష్ఠున కకలిజి దాసుఁ డొసఁగెఁ బంచసంస్కారము లావర్చి సత్కృపాప్తి
లోకార్య (పిళ్ళలోకాచార్యులు) డనెడి పేరును బెట్టె నిత్యానుసంధానగాథలనరవిఁ జెప్ప
నతిసి కృష్ణపాదుఁ డాచార్యనాజ్ఞ వే | దాంతయుగము ఘనము లగు ప్రబంధ
వరము లర్థనూత్న యతునకు నుపదేశ | మాచరించెఁ బ్రస్ఫుటార్థ మొప్ప.

వ. శ్రీకృష్ణపాదసుతు ధనుర్మాస ధనిష్ఠా నక్షత్రంబునం బుట్టిన యభిరామ వరాధీశ
నామధేయుండును (అళగియ మణవాళ ప్పెరుమాళ్ నైనారాచార్యర్) శ్రీవ
త్సాన్వయ శేఖరుండును నగు రెండవ కుమారుండు కలిజిద్దాసప్రసాదంబునఁ బంచ
సంస్కారంబులును నిత్యానుసంధాన ప్రబంధంబులునుం బడసి తద్వ్యాఖ్యానంబును
సమస్త ప్రబంధంబులును తండ్రివలనఁ గైకొని సూత్రప్రకాశికయు భాష్యంబును తన
యగ్రజుం డగు లోకార్యువలన నేర్చి యిట్లాచార్యువలనను తండ్రివలనను తనయన్న
వలనను సమధిగతాఖిల విద్యావిశేషుండై పూర్ణచంద్రుండునుం బోలెఁ దేజరిల్లుచు
నాచార్య హృదయం బను గ్రంథంబు చేసె ద్రావిడామ్నాయ పారగుండగు లోకా
ర్యుండును సమస్తలోకోప కారకంబుగా సర్వవేదాంత సారంబు లయిన తత్త్వత్ర
య రహస్యత్రయ మూర్ధపంచకంబులును, శ్రీవచనభూషణము, ముముక్షుప్పడి, ప
రంపపడి, నిగమనపడి త్యాదులును, ప్రమేయశేఖరము, తత్త్వశేఖరము, అర్చిరాది
యాదిగాగల యనేక రహస్యంబులు ద్రావిడభాష చే నానతిచ్చె మఱియును.

సీ. వసుధ నొంబదియైదు వత్సరంబులను వేదాంతి ముక్తిని జెందె నరయఁ దొంబ
దియు నాలుగే ళ్లతిదివ్య ప్రభావుఁడై కలివైరి దాసుఁడు మెలఁగి పరమ
పదమున కేగెఁ దొంబదియేడు హాయనములు ధరజీవించి పుణ్యుఁడైన

కృష్ణపాదుండు ముక్తిఁ జెందె నదనంతరంబ తత్పుత్రుఁడు ప్రథితయశుఁడు
ఘనుఁడు లోకార్యు డఖిలలోకముల యతివ । రేణ్యసిద్ధాంత మర్థి వర్ధిల్ల జేయు
చుండె శ్రీరంగనగరి దన్నేరులు వంప । నలవిగాక పిళ్లాయి తు రైచనంగ.

వ. మఱియు యతీంద్రునకు మహానసికుండును ఘటాంబుకులజాగ్రణియు నాత్రేయస గోత్రుండు నగు ప్రణతార్తిహరాచార్యునకు రామానుజాండను పుత్రుండు పుట్టె నతనివలన బద్మనాభుఁ డవతరించె నతనికి రామానుజుండు జన్మించె మున్ను యతీంద్రుండు పుత్ర స్వీకారంబు చేసిన కురుకేశువలన విష్ణుచిత్తుండు శ్రీభాష్యంబు వడసె నప్పెరుమాళ్ళ వలన వరదవిష్ణ్వార్యుం డుగ్రహించి ఘటాంబుపద్మనాభపుత్రుం డగు రామానుజాచార్యున కుపదేశించె నతనివలన నావేదాంతార్యుం డఖిలశాస్త్రంబులును శారీరకమహాభాష్యంబును బడసె నిది శ్రీభాష్యప్రవర్తకాచార్యసంప్రదాయంబు.

సీ. వరగ వేదవ్యాసభట్టు పుత్రుఁడు వాగ్విజయుండు క్షమాషోడశస్తవంబు
రచియించె దత్కుమారకుఁడు శ్రీవరదవిష్ణ్వార్యుచే శ్రీభాష్య మధికరించు
నవసరంబున గురుం జేరి యుపన్యాస మొనరించి నట్టి శ్రీసూక్తు లన్ని
వినివాని నెల్లను వేఱేగ వ్యాఖ్యగా నమరిచె ముప్పదియాఱువేల
గ్రంథసంఖ్య నట్టుగని శ్రుతిపైన య । ద్దమ ప్రకాశ మొనరుప నుహి నమరె
నట శ్రుతప్రకాశికాభిఖ్య దానికి । బండితాళి పొగడుచుండ నెపుడు.

వ. మఱియు వాగ్విజయభట్టుపుత్రుం డనుతత్సుదర్శన భట్టార్యుండు దారచించిన శ్రుతప్రకాశిక ప్రకాశింపం జేయుటకు వేదాంతిదేశికున కాజ్ఞాపించె నది మొదలుగాన వ్వార్యున్నకు శ్రుతప్రకాశిభట్ట రను నామంబు పొసంగె నక్కాలంబున శ్రుతప్రకాశికభట్టుండును, వేదాంతార్యుండును, లోకార్యుండును, శేషాంశసంభవుండును, మణవాళమహాముని సమాఖ్యుండు నగు సౌమ్యజామాతృ యోగీంద్రుండును దర్శనప్రవర్తకులై యుండిరి మఱియును.

క. శ్రీకృష్ణపాదసుతుఁ డగు । లోకార్యుడు గురుముగా యలోలుపవృత్తిం
జేకొని తగు శోకసన్విజా । స్త్రీకి బుకుళ జూకడు గలడక్షేమసుతుఁడై.

క. గురుఁడు వికుంఠధామమునకుం జనఁ టారని యవ్వధూటి ము
త్తికిఁ దనమాతృసద్మగిరి గేహముఁ గొడు వృద్ధిఁ బొంది బా
లకు బోగి కూరవంశతిలకాము డనఁదగు దాశు హేతుకూ
వ్యకరుణ ద్రావిడాగమము లన్నిటి నేరిచి సుప్రసిద్ధుడై.

వ. శ్రీశైలనాథుం డను పేరం దనరు నమ్మహామహుండు సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబు చదువుటకు లోకాచార్యశిష్యుం డగు తిరుక్కూరకులోత్తమదాసు నాదేశంబున కృష్ణ

కుటీరపు రస్థుం డగు కృష్ణయోగీంద్రు సన్నిధికిఁ జని యప్పణ్ణ్యపలవ ద్రావిడతాత్ప
ర్యంబు విని వాక్యార్థం బెఱింగింపు మని యాచించిన కృష్ణయోగీంద్రుఁ డిట్లనియె.

క. వినుము గ్రంథసరస్తీరమున దనర్చు | నొక్కయతి యమ్మహాత్మునియుక్త శబ్ద
ములకు నర్థము వినుమని బుజ్జగించి | యనుప శ్రీశైలనాథుఁడు నచటి కరిగె.

వ. అంతకుమున్న యట నయ్యతి మృగుండగుట విని దుఃఖించు నతనికి సత్పుత్రుం డను
నామంబు పెట్టి చతుర్గ్రామాధిపతి యగు దేవరాజు యాదవాచల వాసులగు దేవరా
జాదిమహానుభావులచేఁ బ్రార్థితుండై యాదవాచలంబునకు వేంచేసి యతిరాజా
ర్చావిగ్రహ సన్నిధియందుఁ గృష్ణపాదవిరచితం బగుసహస్రగీతివ్యాఖ్యానంబు శ్రీ
శైలేశునకును దేవరాజాదులకును కృపావిశేషంబున వాక్యార్థంబు జొప్పడ నుపదే
శించిన వారలచే ననుజ్ఞాతుండై యచ్చట గదలి శ్రీశైలేశుండు.

ఆ. మునుకాపగిరికిఁ జని యొక | సరసిఁ గనరుకారితనయు సద్విగ్రహ మా
దరమునఁ గని ప్రతిష్ఠకిఁ దీ | సిరిహఁ బ్రతిష్ఠించె సుప్రసిద్ధి వెలయఁగన్.

వ. పూర్వప్రకారంబుగా నవ్విగ్రహంబు ప్రతిష్ఠించి యనంతశయనంబునకుం జని య
చ్చట రామయోగివలన నఖిలరహస్యార్థంబు లధిగమించి తత్సంబంధబలంబునను
దగ్రయు వియుక్తుండై పసనంబు వలన లోహంబునుంబోలె శోభిల్లి వైష్ణవవర్యకంబ
వ్యాహతంబు గావృద్ధిఁ బొందింపు మా శ్రీశైలేశుం డచ్చటగాలవశంబునఁ బరమపదంబు
నకరిగిన తద్రామయోగీంద్రుకు సంస్కారంబునకు నున్న మహాపూర్ణుండు మాఱనేఱినం
బికర్మంబునకుం బోలె ఫలకృత్యంబులు నిర్వర్తించి కురుకానగరంబునకువచ్చెనంత.

సీ. కురుకేశకృతభాష్య మరసి వేదాంతదేశికుఁ డెల్లెడల వృద్ధిఁ బొందఁ జేయు
బాత్మజుఁడగు వరదార్యున కుభయవేదాంతము లుపదేశమాచరించి
యస్తవపతితమహాయనములు దగిము క్తి కేగిన పుణ్యమూర్తి వరదుఁ
డుభయవేదాంతము లున్నతి వాడిభీకర ముఖ్యశిష్యుల కరసి చెప్పి
మాటయుఁ బనివిమేళ్ళు సంతుష్టినుండి | పరమపదమున కేగి పాదిభీక
రాదు లవియెల్ల కడల మతాంతరి జయ | పూర్వముగ వెలయించిరి ముఖ్యులగుచు.

వ. మఱియుఁ బాండ్యదేశంబునం దనరు కుంతీనగరంబున గోమఠాన్వయుండును లో
కాచార్యశిష్యుండును శ్రీప్రతయానాఖ్యుండును నగు నొక్క వైష్ణవుకు మున్న కేశ
వాచార్యునకు యతీంద్రుండునుం బోలె శేషాంశంబువలన తులాసంక్రమణమాలా
నక్షత్రంబున యతీంద్రప్రవణుండును రమ్యజామాతృయోగీంద్రుండును కాంతోపయం
తృగురువర్యుఁ వరవరముని, వరయోగి, రామానుజ పొన్నడి, అళగియమణవాళ
జియ్యరు నను సంస్కృతనామంబులఁ బ్రసిద్ధుండగు మణవాళమహామునియుదయించి.

క. అభిరామవరుం డనియెడి । యభిధానము నొప్పె నేకమంగయుతముగా
ఉభయమతిఁ జదివి నిరంతర । శుభవమున గృహస్థుఁ డగుచు వెలసెనతఁడేలన్.

గీ. అంత నభిరామవరుఁడు ప్రియంబు నిగుడ । వేగఁ గురుకాపురంబున కేగి యచటఁ
గ్రాలుశఠకోపార్య శిష్యు శ్రీశైలనాథు । సన్నిధి సహస్రగీతిభాష్యంబు జదివి.

వ. ఇట్లు కృష్ణపాదకృతం బగుసహస్రగీతి వ్యాఖ్యానంబును ద్రావిడవేదంబును సకలరహస్యంబులు సఫలీకరించిన వైష్ణవదర్శన నిర్వాహకత్వంబున కయ్యతీంద్రప్రవణుం బ్రతిష్ఠాపించి తిరువాయిమొళిపిళ్ళె యనుద్రవిడనామంబున నగు శ్రీశైలేశుండు పరమపదంబునకుం జనియె నంత

క. అభిరామవరుఁడు కీర్తిసు । రభికృత దిగంతరుఁడయి రహి వైష్ణవు లె
ల్లభవ భవ యనవిద్యా । విభవంబున మాఱులేక వెలసె ధరిత్రిన్.

గీ. ఇట్లు వెలయుచు గణనకు నెక్కుడయిన । శిష్యసంఘము గొలువ వెంచేసె రంగ
పురికి సవిధ వీక్షించి పురమువార । లబ్బురం బొంది పొగడ నత్యాదరమున.

చ. యతిపతి బోలె శిష్యవిభవాతిశయంబున వచ్చి రంగ భూ
పతికడ కేగి తత్కృపను బాత్రత గాంచుమ వా నశిష్యులం
గతిచిడవాఁబు లచ్చట సుఖంబున నుండి యతీంద్రుసేవకై
యనుదినము మెచ్చ భూతపురి కయ్యభిరామవరుండు బోవుచున్.

మ. యతిచంద్రుం గని మత్కృతం బయిన భాష్యంబుం గటాక్షింపు మం
చతి సౌహార్దముచే నతండనెడి వాక్యం బర్థి నంగీకరిం
చి తదాజ్ఞం గొని హస్తిశైల శిఖర శ్రీభూషణుం రత్నభూ
షితు నాద్యుం వరదేశుఁ జూడఁ జనుదెంచెం గంచికిం బ్రీతుఁడై.

వ. ఇట్లు వచ్చి మున్నుయతీంద్రుడు మహానసికుండను ఘటాంబుకుల జుండను నాత్రేయ సగోత్రుండును నగు ప్రణతార్తిహరాచార్య వంశంబున దక్కాలరుండన విలసిల్లు కృష్ణాచార్యవలన శారీరక భాష్యంబు గ్రహించి యుభయవేదాంతంబులయం దసాధారణ ప్రభావంబున భాసిల్లుచు యాదవాచల నివాసుండగు దేవరాజ గురుసన్నిధిని వరాచార్య వ్యాపయుం దెలిగి వెంకటయు శ్రీరంగనగరంబు ప్రవేశించి.

గీ. యతివరుండు బోలె నయ్యతీంద్ర ప్రవ । ణుండు ధాత్రిసజ్జనులు పొగడఁగఁ
బ్రీతి వెలయఁ దాతురీయాశ్రమస్థుఁడై । పూర్ణచంద్రుని బోలి గ్రాలె.

క. రామానుజ సిద్ధాంతము । భూమండలిఁ జాల వృద్ధిఁ బొందింపుచు లో
కామృత కరుఁడగు సుందర । జామాతృమునీంద్రుఁ డింపెసఁగ విలసిల్లెన్.

గీ. మహిఁ దనర్చెడి వైష్ణవమాత్రులెల్ల । నాశ్రయించిరి యరసి యయ్యనఘమూర్తి

నఖిలజన ద్రవ్యవిద్యా మదాదులెల్లఁ । దొలఁగి యత్యంత శుద్ధులై యెలమిమీఱుగుల.

వ. అందు వాధూలస గోత్రుండగు వరదనారాయణాచార్యుండును (కోయిల్ కందాడై అణ్ణన్) వానమాచల యోగీంద్రుండును (వానమామల జీయ్యరు) భట్టనాథ మునీంద్రుండును (పరవస్తు పట్టర్ బిరార్) శ్రీనివాస యతీంద్రుండును (తిరువేంగడ జీయ్యరు) దేవరాజ గురుండును (ఎఱుమ్బియప్పా) ఇతండు వరవర మునిచరితమ్, పూర్వదిన చరిత్ర ఉత్తరదిన చర్య రచియించెను. వేదాంత దేశికునకుఁ బుత్రుండైన వరదాచార్యునకు శిష్యుండగు ప్రతివాది భయంకరుండును ఘటాంబుమంశజులగు రామానుజార్యుండును నుతౌప్యాయ్యుండు ననియెడి యష్టదిగ్గజంబులు యతీంద్రప్రణవ సన్నిధిం బ్రధానశిష్యులై శిష్య ప్రశిష్య ముఖంబున వైష్ణవ దర్శనం బవ్యాహతంబుగా వృద్ధిం బొందింపుచుండుటయు.

సీ. కృష్ణపాదాచార్య కృత మగు వ్యాఖ్యాన మఖిల శిష్యులకు సత్యాదరమున
విమలవాక్యార్థ పూర్వముగ నెమ్మన నుపదేశం బొనర్చుచు దేశికేంద్రుఁ
డయి వైష్ణవమత మవ్యాహతంబుగ జేసి జగము పాలించు శ్రీశైలనాథ
శిష్యుని లోకనాథు శ్రీరంగపతిఁజూచి దివ్యసహస్ర గీతికి నిజమగు
నర్థ మెఱింగింపు మనుచు నెయ్యమున వేడ । మంచిపని యనిసౌమ్యజామాతృయోగి
తగు విధంబునఁ దర్శన్నిధానమువ న । మస వైష్ణవు లీక్షింపమహితవృత్తి.

వ. శ్రీరంగ రాజదేవునకు సహస్రగీతి వ్యాఖ్యానం బత్యంతభక్తిపూర్వకంబుగా విజ్ఞాపనంబు సేసి యద్దేవువలనఁ బెరియ జీయ్యరను ద్రవిడ నామంబునం దగు మహాయత్యార్హ్యాయుంబు గైకొని సంతుష్టుండును సకలలోక సన్నుతుండును నై యఖిలలోక రక్షణార్థంబుగా ననేక గ్రంథవిశేషంబులు రచియించి ద్రావిడగ్రంథ సంప్రదాయార్థ విశేషంబుల నశేష శిష్యుల కుపదేశింపుచు సుఖంబుండెనంత.

గీ. సౌమ్యజామాతృయోగి యాజ్ఞను వధూల । వరద నారాయణాచార్యాదిగురువరేణ్యు
లఖిలధరణీ తలంబు భ్రిమియుంబు నిగుడ । వైష్ణవ మతంబు సేసి రవ్యాహతముగ.

ఉ. స్వప్రియ మొప్ప నిర్మలయశస్సర ధిక్కృతలోకుఁ డయ్యతీం
ద్ర ప్రవణుండు వైష్ణవ నిరంతర సేవిత పాదపద్ముఁడై
భూప్రజలెల్ల వేడుక నమోయని మ్రొక్కుచుఁ దద్గుణ ప్రభా
వ ప్రణుతుల్ గరం బొనరుపన్ విలసిల్లె జగద్ధిత స్థితిన్.

గీ. అయ్యతీంద్ర ప్రవణముని కగ్రశిష్యుఁ । డష్టదిగ్గజములలోన నగ్రగణ్యుఁ
డును వధూలస గోత్రుఁడు ఘనయశుండు । వరద నారాయణాఖ్యుఁడు గరిమ ప్రబలె.

ఉ. అమ్మహనీయ మూర్తి గుణశాలి [illegible] శిష్యులో

కమ్మ ప్రమోదమొందెద ధరఁ గల్గిన బ్రాహ్మణముఖ్య మర్త్యజా
లమ్ములు తత్పదాంబుజములం శరణంబుగ నెంచి నిత్యసౌ
ఖ్యమ్ము భజించె నార్యులు జగద్గురుఁ డంచు నుతించి రఘువర్.

గీ. దేవరాజ నామధేయ గురూత్తము | నందనుండు సద్గుణ ప్రముదిత
వైష్ణవుండు శ్రీనివాసార్యుఁ డొప్పె న | త్యంత శిష్యయుక్తిఁ దాయ యగుచు.

క. శ్రీనివాసార్యపుత్త్రుం | డైనాఁడి వనూలవేల సుధాంబుధి శశివి
ద్యావిరతిశయుఁడు శిష్యా | ధీనుఁడు ప్రణతార్తి హరుఁడు దీపించె ధరన్.

క. ఘనుఁ డగు ప్రణతార్తి హరా | ఖ్యుని తనయుం డఖిలవిద్యా కుశలవిభవాం
బునిధి వరదార్యుఁ డొప్పెను | జనతావనుఁ డనఁగ శిష్యసంఘము గొలువన్.

మ. వరదాచార్యగురూత్తమాత్మజుఁడు శ్రీవానూల గోత్రోదయా
కరపూర్ణేందుఁ డధికవిద్యుఁడు జగన్మాన్యుండు విద్యాకళా
పరిభూతాఖిల దుర్మతాంతరుఁడు సంపన్నద్ధిలేంద్రుండు స
ద్గురుఁడై యొప్పెను నతార్తి హరుఁ డిష్టోర్థ్య ప్రభావంబునన్.

క. ప్రణతార్తి హరాచార్యుని | తనయుఁడు వేంకటార్యుఁ డనుపమవిద్యా
జనితయశోనిధి జనియిం | చెను శిష్యులు సకలదిశల చెలఁగి నుతింపన్.

శా. ఆచార్యుండు విశేషవేది యతఁడే యంచుం బుధుల్ సన్మన
ప్రామాణ్యంబున నెంచుచుం నిజపదాబ్జద్వంద్వము వ్యాహతా
ర్యాచారంబున నాశ్రయించ ననుదారుం జేయుచుం శిష్యసా
జ్యావేద్ మామక భాగ్య మెన్న దరమే సుజ్ఞాన తానానకన్.

క. ఆ వేంకటార్య పుత్త్రకు | లై వరదార్యుండు వేంకటార్యుండు వరుసన్
శ్రీ వెలసిరి వారలలో | శ్రీవరదార్యుఁడు కృపావిశేషము పేర్మిన్.

వ. చతుఃషంచపురుషాంతరంబులనుండి మదీయవంశీయులకు నివాసస్థలంబును గోదావరీ క్రోశమాత్రస్థితంబు నగు కేశవపురంబు మున్న దివ్యదేశంబయ్యెంచి యిందుః కాలంబునుండి యొక్కన్నం బగుటఁ గటాక్షించి నా చేత సంప్రదాయ చిత్తుండై నిరతిశకృపాతిశయంబున నప్పురంబున నగు కేశవదేవు విశేష వైష్ణవ సంఘంబులతోఁ బ్రపన్నజనసేవనార్హుం గావించె నది మొదలుగా నిండియు నద్దివ్యదేశం బవ్యాహత వైభవంబున విలసిల్లుచుండు మఱియును.

సీ. శ్రీపుండరీకాక్షశిష్యుఁ డౌ రామమిశ్రుని పదాబ్జాశ్రయమున దనరిన
యాత్రేయగోత్రుఁ డాత్మాన్వయకూటస్థుఁ డగు లక్ష్మణార్యుని యన్వయమున
దగ జనియించి సీతారాముఁ డనుపేర దగు నేను కులగురు వగు వనూల

గోత్రవరేణ్యు సద్గురు దయానిధి వేంకటార్యపాదద్వయ మాశ్రయించి
దేశికాత్మజాజ్ఞ దీనిరచించితి । శ్రీవధూల కులవరిష్ఠుఁడాప్త
వివిధవిద్యుఁడైన వేంకటకృష్ణాఖ్యుఁ । డిది పరిష్కరించె నిద్ధకరుణ.

వ. శ్రీమన్నారాయణుండు మొదలుగొని వకుళభూషణ యతీంద్ర వరవరమునీంద్రాది సమంచితమధ్యమంబై స్వాచార్యపర్యంతంబు సద్గురురత్నంబుల వృత్తాంతంబులు ప్రస్ఫుటంబుగా నిందు విలసిల్లు.

గీ. ప్రబలు గురుపరంపరా ప్రభావ ప్రప । న్నామృతములనూత్న లరసి సంగ్ర
హించి యిట్టు లిపిరచించుట దీని నా । చార్యరత్నహార సంజ్ఞదనరె.

గీ. పంచమోపాయ మాచార్యభక్తి గాన । లంచ బడిగాన నాయకరత్నమయిన
యతివరేణ్యుని పరమయి యమరు శ్రీప్ర । పన్నగాయత్రిముఖ్యము వైష్ణవునకు.

క. అనుదిన మొకొ్క్క పాశుర । మునైన నియతుడయి సార్థముగ జదువదగుం
గన నటు దొరకొన కున్నను । జనులాయక్కైన దానిఁ జదువగవలయున్.

గీ. వైష్ణవుండు తెలియవలసిన నెఱిఁగింతు । నరసి పూర్వగురువు లానతిచ్చు
క్రమము శ్రీప్రపన గాయత్రియం దొక । గాథయైన జదువగా వలయును.

సీ. వైష్ణవోత్తముల కవశ్యకృత్యమయి యొప్పదు పంచమోపాయ పరమధర్మ
సముపపాదకమయి యమరుచి యీయాచార్యరత్నహారము నిర్భరత్వపరుల
సకలరహస్యార్థ సంప్రదాయజ్ఞానమునకు గాలక్షేప మనుదినంబు
నొనరింపవలయు నట్లొనరింప ధనకులవిద్యాది మదములు విడిచి వైష్ణ
వుండు లోకాధికప్రభావుండగుచును । సులభముగ ముక్తిఁ బ్రాపించు నలఘుమతులు
దీని శ్లోకపద్యమైన నర్థించి చదువ । వ్రాయ వినగురుభక్తి స్థిరత్వమొందు.

క. శ్రీవకుళాభరణోక్త న । చోవిమల సహస్రగీతి సూక్తి స్ఫుటదే
వా విదిత పరమతత్త్వ మ । హావైభవ వైష్ణవార్చి తాంఘ్రిజలరుహా.

ఉపేంద్రవజ్రము. చరాచరాంచ జ్జలజాత జాండో
త్కరోద్భ వాంతాది కరాకర స్థా
స్ఫురన్మహా చక్రవిశుద్ధ సత్త్వా
కరానిశ ధ్యేయ జగన్నివాసా. ... ...

గద్య. ఇది శ్రీ మద్వధూలసగోత్ర వేంకటాచార్య సదాచార్య కృపా
పాత్రాత్రేయసగోత్రి వంగిపురి సీతారామ విరచితంబైన
యాచార్య రత్నహారంబున పూర్వాచార్యప్రభ
యందు సర్వంబును ద్వితీయ తరంగము
సంపూర్ణము.